C:\Users\Plazma\Desktop\Knhy pdf\Herriot_James-To_by_se_zverolekari_stat_nemelo.PDB

PDB Name: Herriot_James-To_by_se_zverolek
Creator ID: REAd
PDB Type: TEXt
Version: 0
Unique ID Seed: 0
Creation Date: 12.9.2004
Modification Date: 12.9.2004
Last Backup Date: 1.1.1970
Modification Number: 0

JAMES HERRIOT

to by se zvěrolékaři stát nemělo

První část

První kapitola

Tak tedy o tomhle v knihách žádná řeč nebyla, přemítal jsem, když přifičela zejícím otvorem vrat přepršku sněhu a usadila se mi na nahých zádech.
Ležel jsem na břiše na kameny vydlážděné podlaze, v kaluži nepopsatelného bahna, s paží až po rameno vnořenou do vzpínající se krávy a chodidly jsem šátral po zemi, abych se alespoň palcem u nohy zachytil za nějaký balvan. Byl jsem do pasu nahý a po těle se mi mísil sníh se špínou a zaschlou krví. Neviděl jsem vůbec nic kromě půloblouku mihotavého světla začouzené petrolejové lampy, kterou nade mnou držel hospodář.
Nikoliv, v knihách nestálo nic o tom, jak lovíte v šerých stínech porodní provazce a nářadí, nic o tom, jak se snažíte zachovat čistotu pomocí žejdlíku vlažné vody, nic o kamenech zarývajících se do prsou. Ani slůvko o pomalém znecitlivění rukou, nic o plíživém ochrnutí svalů, když se prsty pokoušíte potlačit mocné stahy krávy usilující o to, aby vás vypudila.
Nikde nebyla zmínka o postupném ubývání vašich sil a o vyčerpání, o pocitu marnosti a o vzdáleně se

ozývajícím hlásku panického děsu.
V duchu jsem si znovu připomněl ten obrázek z učebnice porodnictví: kráva stojí uprostřed zářivě čisté podlahy, zatímco uhlazený a vyfešákovaný veterinář v neposkvrněném porodnickém plášti má paži jen tak hluboko, aby to nevypadalo neslušně. Je klidný, dobře naladěný a usmívá se, hospodář a jeho pomocníci se také usmívají a usmívá se i kráva. Po špíně nebo krvi a potu ani stopy.
Ten na tom obrázku právě dojedl dobrý oběd a přesunul se do vedlejší budovy, aby si trošku zatelil, jen tak pro radost a z čisté lásky k věci, něco na způsob moučníku. Nevyhrabal se drkotaje zuby ve dvě ráno z postele a nedrncal po víc než osmnácti kilometrech zmrzlého sněhu, civěl ospale vpřed, dokud se v kuželi reflektorů neobjevila samota farmy. Nešplhal skoro kilometr po příkrém svahu ke stodole, jíž chyběla vrata, a kde ležela jeho pacientka.
Pokusil jsem se vevrtat o dva centimetry hlouběji do krávy. Hlava telete byla vzadu a já jsem s bolestí a námahou špičkami prstů sunul smyčku tenkého provazu k dolní čelisti novorozeněte. Celou tu dobu jsem měl ruku uskřípnutou mezi teletem a kostěnou pánví. Při každém vzepětí krávy bylo uskřípnutí téměř k nesnesení, pak povolilo a já jsem posunul provaz o další dva centimetry. Uvažoval jsem, jak dlouho to ještě dokážu vydržet. Jestli brzy nechytím čelist do smyčky, nepodaří se mi tele vytáhnout. Zasténal jsem, stiskl zuby a znovu jsem sáhl co nejdále kupředu.
Přifičela další závěj sněhu a skoro jsem slyšel, jak mi vločky syčí a prskají na zpocených zádech. Pot se mi perlil i na čele, a jak jsem postrkoval provaz, stékal mi čůrkem do očí.
Při těžkém porodu telete se vždycky dostaví chvíle, kdy člověk začne pochybovat, že by vůbec mohl v té bitvě zvítězit. Do tohoto stadia jsem teď dospěl.
Hlavou mi začala přebíhat prohlášení: »Možná že by bylo rozumnější tuhle krávu zabít. Má tak malou a úzkou pánev, že si nedokážu představit, jak by tele mohlo projít.« Nebo: »Je to pěkný, tučný kousek, pěkná hromada hověziny, nemyslíte, že by bylo výhodnější, kdybyste poslal pro řezníka?« Anebo: »Tohle je mimořádně těžký případ. Když je kráva dost široká, otočí se hlava docela lehce, ale tady je to vyloučeno.« Mohl jsem ovšem dostat tele ven embryotomií – přetáhnout mu kolem krku drát a odříznout hlavu. Spousta podobných případů končila na podlaze poseté hlavami, údy a hromadou střev. Mnoho tlustých knih se věnovalo nespočetným způsobům, jak rozřezat tele.
Nic z toho se ale tady nehodilo, protože tohle tele bylo živé. Když jsem se natáhl, jak jsem jen mohl nejdál, dostal jsem se prstem až k tlamičce a překvapil mě pohybující se jazýček malého tvorečka. Nečekal jsem to, protože telata v této poloze bývají obvykle mrtvá, uškrcená příkrým ohnutím krku a tlakem silných stahů matčina lůna. Ale moje telátko si zachovalo jiskřičku života, a jestli se dostane na světlo boží, nezbytně musí být vcelku.
Přešel jsem k velkému kbelíku vody, teď už vystydlé a zakrvavělé, a mlčky jsem si namydlil paže. Pak jsem se znovu položil a kameny zarývající se mi do prsou se mi zdály tvrdé jako nikdy předtím. Zavrtal jsem se palci u nohou mezi balvany, setřásl jsem pot z očí a ruku, která mi připadala spíš jako kus špagety, jsem posté zasunul do krávy. Suché nohy telátka škrabaly kůži jako smirkový papír.
Prohmatával jsem se dál k ohybu krku a k uchu a pak s vysilující námahou podle tlamy ke spodní čelisti, která se mi stala kýženým a nejvyšším životním cílem a metou.
Bylo k nevíře, že jsem tohle dělal už skoro celé dvě hodiny – síly mi ubývaly a já jsem zápolil, abych nastrčil malou smyčku na spodní čelist telátka. Vyzkoušel jsem už všechno možné – odtahoval jsem teleti nohu, jemně jsem tlačil tupým háčkem na oční důlek, ale znovu jsem se pak vrátil ke smyčce.
Už od samého začátku to bylo uhozené. Majitel hospodářství, pan Dinsdale, byl smutný, zamlklý dlouhán, který utrousil tu a tam nějaké slůvko a vypadal, že neustále očekává jen to nejhorší. Měl s sebou vyčouhlého, smutného, zamlklého syna a oba přihlíželi mému úsilí se vzrůstajícími pochybnostmi a chmurami.
Ale vůbec ze všeho nejhorší byl strýček. Když jsem poprvé vkročil do stodoly na příkré stráni, s překvapením jsem zjistil, že se na otepi slámy pohodlně usadil drobný stařík v klobouku tvaru vdolku. Cpal si fajfku a zcela zjevně se těšil na dobrou zábavu.
»Tak tedy, mladíku,« zvolal s nosovým zahuhňáním typickým pro západní Riding. »Já sem Dinsdalův bratr. Moje hospodářství je v Listondalu.«
Položil jsem zdravotnickou brašnu a přikývl jsem. »Těší mě. Herriot.«

Stařík si mě prohlížel ostřížím zrakem. »Muj veterinář je Broomfield. Počítám, že jste vo něm zaslech – zná ho kdekdo, to je jistá věc. Ohromnej člověk, pan doktor Broomfield, kór na telení. Víte, že nepamatuju, že by se mu něco nepovedlo?«
Dokázal jsem se lehce usmát. Kdykoli jindy by mi jistě působilo radost poslechnout si, jakého mám zdatného kolegu, ale tak nějak ne zrovna teď. Teď ne. Po pravdě řečeno ta slova jako by v mých útrobách rozezvučela malinký a smutně klinkající zvoneček.
»Ne, lituji, ale neznám pana Broomfielda,« odpověděl jsem svlékaje sako a pak jsem si s mírným zaváháním přetáhl přes hlavu košili. »Víte, nejsem tady v kraji dlouho.«
Strýček byl bez sebe. »Vy ho neznáte! Tak to mušíte bejt jedinej, co ho nezná. V Listondalu si ho děsně považujou, to vám povídám.« Upadl do šokovaného mlčení a přiložil zápalku k dýmce. Pak střelil okem po mém obnaženém torzu, na němž naskákaly krupičky husí kůže. »Pan Broomfield ze sebe strhne šaty jedna dvě – jako boxer. Takový svaly sem v životě na člověku neviděl.«
Padla na mne náhlá umrtvující slabost. Nohy jsem měl najednou jako z olova a připadal jsem si k ničemu. Když jsem si začal rozkládat provazy a nářadí na čistý ručník, promluvil stařík znovu.
»A kdypak ste vlastně vyšel ze škol, jestli se můžu voptat?«
»Ale už asi před sedmi měsíci.«
»Sedum měsíců!« Strýček se nevěřícně usmál, udusal tabák v dýmce a vyfoukl mrak smrdutého modrého čmoudu. »Jo, nic není tak cennýho jako zkušenost, to je moje řeč. Pan Broomfield pro mě dělá už víc než deset let a rozumí svýmu řemeslu. Kdepak učení z knih, to nestačí. Zkušenost, já sem pro zkušenost!«
Nasypal jsem do kbelíku špetku dezinfekce a pečlivě jsem si promydlil ruce. Zaklekl jsem vedle krávy.
»Pan Broomfield si dycky natře ruce takovým zvláštním mazadlem,« bafal strýček spokojeně z fajfky. »Když se člověk jenom mydlí a meje, může se prej krávě zapálit vnitřek – to povídal.«
Vyšetřil jsem krávu. Všichni veterináři znají napětí chvíle, kdy vloží poprvé paži do krávy. V několika vteřinách budu vědět, jestli si za patnáct minut sako znovu obleču nebo jestli mě čekají dlouhé a namáhavé hodiny těžké práce.
Tentokrát mi štěstí nepřálo. Byl to moc ošklivý porod. Obrácená hlava a vůbec žádný prostor. Vypadalo to spíš na špatně vyvinutou jalovici než na krávu, která se měla telit už podruhé. A byla suchá jako troud – plodová voda musila odejít už před několika hodinami. Pásla se na horních pastvinách a přišlo to na ni o týden dřív, proto ji museli dopravit do téhle napůl spadlé stodoly. V každém případě bude trvat hodně dlouho, než zase spatřím svoji postel.
»Tak copak ste našel, mladíku?« Strýčkův pronikavý hlas rozetnul ticho. »Je to vobrácená hlava, že jo? To vám nedá žádnou velkou práci. Viděl jsem, jak to s nima dělá pan Broomfield – úplně to tele votočí a vyndá ho zadníma nohama napřed.«
Tenhle nesmysl jsem už slyšel. Krátká doba mé praxe mě poučila, že všichni hospodáři jsou odborníci na dobytek svých sousedů nebo vůbec jiných hospodářů. Když nastaly obtíže u jejich vlastních zvířat, spěchali zavolat veterináře, ale co se týkalo sousedova dobytka, bývali suverénně sebejistí, vševědoucí a překypovali užitečnými radami. A další jev, který jsem pozoroval, byl, že jejich rady bývaly obvykle víc respektovány než názor veterináře. Jako například teď. Strýček byl zřejmě uznáván jako mudřec a Dinsdalovi naslouchali s úctou všemu, co říkal.
»Taky se to dá udělat tak,« pokračoval strýček, »že se sežene pár silnejch chlapů s provazama a vytáhnou to se vším všudy, i s tou hlavou vzadu.«
Protápával jsem se kupředu a zalapal po dechu. »Obávám se, že je úplně nemožné otočit tele v tak malém prostoru, a kdyby se vytáhlo bez obrácení hlavy, určitě by roztrhlo pánev matky.«
Dinsdalovi přimhouřili oči. Jasně si mysleli, že tváří v tvář převaze strýčkových vědomostí kličkuji a vytáčím se.
A teď, po dvou hodinách byla porážka přímo za dveřmi. Byl jsem skoro umlácený. Převaloval jsem se a plazil po hnusných balvanech, Dinsdalovi mě pozorovali se zachmuřeným mlčením a strýček neutuchal v přívalu komentářů. Strýček, jehož zdravě růžová tvář svítila potěšením a jehož malá očička jiskřila, nezažil už léta letoucí takovou noc plnou štěstí. Stokrát se mu vyplatilo, že se tak dlouho trmácel do kopce. Nic to neubralo na jeho vitalitě a vychutnával každou vteřinku.

Když jsem tam tak ležel s očima zavřenýma, obličej ztuhlý špínou, ústa otevřená, uchopil strýček fajfku do ruky a vyklonil se ze své otýpky slámy: »Tak už ste to asi prošvih!« pravil s hlubokým zadostiučiněním. »Ještě sem neviděl, že by to prošvih pan Broomfield, ale ten má samosebou velký zkušenosti. A ještě k tomu má sílu, opravdickou sílu. To je člověk, kerýho neutaháte. «
Zalila mě vlna vzteku jako doušek silné kořalky. Namístě by samozřejmě bylo, abych vstal, vychrstl kbelík krvavé vody strýčkovi na hlavu, seběhl dolů z kopce a odjel. Odejel pryč odtud, pryč z Yorkshiru, pryč od strýčka, od Dinsdalů, pryč od téhle krávy.
Místo toho jsem stiskl zuby, napnul nohy, zatlačil vším, co jsem měl, a se vzrušenou nedůvěrou jsem ucítil, že má smyčka přejela přes drobné řezáčky do tlamy telátka. Šeptal jsem si modlitbičku, opatrně jsem levou rukou zatáhl za tenký provázek a cítil jsem, jak se uzel na smyčce utáhl. Chytil jsem spodní čelist.
Konečně jsem mohl začít něco dělat. »Teď podržte tenhle provaz, pane Dinsdale, a mírně za něj táhněte. Já budu telátko otáčet, a když budete pořád táhnout, měla by se hlava obrátit.«
»A co dyž ten provaz vyklouzne?« tázal se strýček s nadějí v hlase.
Neodpověděl jsem. Položil jsem ruku na ramínko telete, abych je tlačil proti stahům krávy. Cítil jsem, jak se mi drobné tělíčko vzdaluje. »Teď táhněte stejnoměrně, pane Dinsdale, necukejte za provaz.« A sám k sobě: »Panebože, ať nevyklouzne. «
Hlava se obracela. Cítil jsem, jak se mi po paži sune krk, pak se mého lokte dotklo ucho. Pustil jsem rameno a chytil jsem malý mulec. Rukou jsem odtahoval zuby od poševní stěny a vedl jsem hlavu, aby konečně spočívala tam, kde měla, na předních nohách.
Rychle jsem rozšířil smyčku a přetáhl jsem ji až za uši. »Teď tahejte za hlavu, podle stahů.«
»Ne, teď byste měli táhnout za nohy,« ječel strýček.
»Tahejte tím zatraceným provazem za hlavu!« zařval jsem z plných plic, a když uražený strýček zacouval zpátky na svou otep, bylo mi hned líp.
Vytáhli jsme hlavu a ostatní tělo pak následovalo snadno. Malé zvířátko leželo bez hnutí na dláždění, oči skleněné a nevidoucí, jazyk modrý a ošklivě naběhlý.
»Bude to mrtvý. Aby nebylo!« zabručel strýček, znovu útočný a bojechtivý.
Vyčistil jsem tlamu od hlenů, zhluboka dýchl telátku do krku a začal s umělým dýcháním. Několikrát jsem stiskl žebra a telátko heklo a zamžikalo víčky. Pak začalo nadechovat a jedna nožka sebou cukla. Strýček smekl klobouk a na znamení nevíry se poškrabal na hlavě. »Pánové, je to živý. Byl bych myslel s určitostí, že bude po něm, dyž ste se s tím tak dlouho hrabal.« Jeho oheň silně ochabl a z úst mu visela vyhaslá fajfka.
»Vím, co tenhle chlapík potřebuje,« řekl jsem. Uchopil jsem telátko za přední nožky a přitáhl jsem ho k matčině hlavě. Kráva ležela natažená na boku, s hlavou unaveně spočívající na kamenité podlaze. Hrudník se jí zdvihal, oči měla skoro zavřené – vypadala, že vůbec není schopna se o cokoli zajímat. Pak ucítila na tváři tělo telátka a nastala proměna. Oči se jí rozšířily a čenich začal udýchaně propátrávat nový předmět. Její zájem vzrůstal každým nadechnutím. S námahou se vzpřímila na prsa, očichávala a postrkávala telátko a zhluboka funěla. A pak ho začala metodicky olizovat. Příroda se postarala o dokonale uklidňující masáž. Stvořeníčko vyklenulo záda do oblouku, když mu drsný jazyk hřebelcoval kůži. Za minutu třáslo hlavou a snažilo se vstát.
Široce jsem se usmál. Tenhle kousek jsem měl nejradši. Tenhle malý zázrak. Připadalo mi, že to je něco, co mi nikdy nemůže zevšednět, ať bych to viděl sebečastěji. Shrabal jsem ze sebe tolik špíny a zaschlé krve, kolik jsem jen mohl, ale většina toho byla přilepená k pokožce a nepovolila, ani když jsem ji seškraboval nehty. Musel jsem vydržet domů, až se dočkám horké vody ve vaně.
Navlékal jsem si košili přes hlavu a bylo mi, jako by mě zmlátili tlustou holí. Bolel mě každičký sval. V ústech mi vyschlo, rty jsem měl skoro slepené.
Klátivým krokem se ke mně přiblížila dlouhá smutná postava. »A co takle trochu pití?« zeptal se pan Dinsdal.
Cítil jsem, jak mi ušmouraný obličej praská v nevěřícím úsměvu. Před očima se mi zavlnil obraz horkého čaje zarámovaného do whisky. »To je od vás velmi milé, pane Dinsdale, hrozně rád bych se něčeho napil. Byly to tvrdé dvě hodiny.«

»Depak,« zahleděl se na mne tvrdým zrakem pan Dinsdal, »myslel jsem pro krávu.«
Začal jsem blekotat: »Ale ano, samozřejmě, jistě, rozhodně jí dejte napít.«
Posbíral jsem své nádobíčko a vyklopýtal ze stodoly. Vřesoviště bylo ještě ponořeno do tmy a po sněhu fičel řezavý vítr a štípal mě do očí. Když jsem se trmácel dolů po svahu, dostihl mě naposled strýčkův hlas, pronikavý a neporažený.
»Pan Broomfield nejni pro to, aby kráva po teleti pila. Povídal, že jí to zastudí žaludek.«

Druhá kapitola

V roztřeseném malém autobuse bylo horko a já jsem seděl na nesprávné straně, kam se opíralo do oken červencové slunce. Nepohodlně jsem se vrtěl ve svém sváteční obleku a prstem jsem uvolňoval těsný límec. Směšné oblečení v tomhle počasí, ale pár kilometrů odtud mě očekával můj případný zaměstnavatel a musel jsem udělat dojem.
Na téhle návštěvě moc záleželo. Ukončit vysokou školu jako kvalifikovaný veterinář znamenalo v roce 1937 zrovna tolik, jako dostat poukázku do fronty na podporu v nezaměstnanosti. Zemědělství bylo oslabené deseti léty, kdy je vláda zanedbávala, tažní koně, kteří byli hlavní oporou naší profese, rychle mizeli. Mládenci vyšli z fakult po pěti letech těžké dřiny a ocitli se tváří v tvář světu zcela lhostejnému k jejich nadšení a překypujícím vědomostem. Nemohla se jim předpovědět jiná než neveselá budoucnost. V Recordu se každý týden objevila dvě až tři volná místa a na každé připadalo průměrně osmdesát zájemců.
Nevěřil jsem vlastním očím, když přišel ten dopis z Darrowby v Yorkshire Dales. Pan Siegfried Farnon, MVDr., by se se mnou rád setkal v pátek odpoledne. Měl jsem přijet na čaj, a kdybychom si navzájem vyhovovali, mohl jsem zůstat jako asistent. Nevěřícně jsem se chopil téhle životní směrovky. Tolik mých přátel, kteří vyšli ze školy se mnou, bylo bez zaměstnání nebo pracovali v obchodech nebo jako dělníci v loděnicích, a já už se vzdal naděje, že by mě čekala jiná budoucnost.
Řidič znovu zprudka přehodil rychlost, protože jsme projížděli další ostrou zatáčkou. Posledních asi pětadvacet kilometrů jsme jeli pořád do kopce a blížili jsme se ke vzdáleně se vzdouvajícímu moři Pennin. Nikdy předtím jsem v Yorkshiru nebyl, ale jeho jméno ve mně vždycky vyvolávalo představu krajiny těžkopádné a neromantické jako pudink stejného jména. Očekával jsem solidnost, jednotvárnost a naprostý nedostatek šarmu. Ale když se autobusek prosténával výš a výš, začal jsem pochybovat a měnit své názory. Nejasné obrysy vysočiny se ztvarovaly do vysokých, travnatých kopců a širokých údolí, na jejichž úpatí se vinuly říčky, obtáčející se kolem stromů. Důstojná stavení z šedého kamene se rozprostírala na ostrůvcích obhospodařované půdy, která odtlačila jasně zelené výběžky nahoru do kopců, do tmavé záplavy vřesu převislého ze samých vrcholků hor.
Plůtky a křovím obrostlé meze ustoupily suchým kamenným zídkám. Zídky lemovaly cesty, ohraničovaly pole a šplhaly po stráních kolem nás, jako by jim nikde nebylo konce. Byly všude, odvíjely se v dlouhých kilometrech a vytvářely vzorkovnici směřující nahoru na zelené vysočiny.
Čím víc jsem se blížil cíli své cesty, tím vtíravěji se mi připomínaly úděsné příběhy, přinášené do školy spolužáky – veterány zakalenými a zatrpklými několika měsíci praxe. Podle nich byli asistenti jen ošlapky bláta pod nohama krutých a nemilosrdných šéfů, mučících je hladem a udolávajících je až k smrti vyčerpávající prací. David Stevens si zapaloval třesoucí se rukou cigaretu: »Neměl jsem volno ani jedinou noc, ani jediný půlden. Donutil mě, abych mu myl vůz, ryl zahradu, sekal trávu, obstarával velké nákupy. Ale když mi poručil, abych vymetl komín, dal jsem výpověď.« Nebo Vilda Johnstone: »První, co na mě připadlo, bylo zavést žaludeční sondu koni. Místo do jícnu jsem ji strčil do průdušnice. Párkrát jsem rychle zapumpoval a kůň šel k zemi – to vám byla děsná rána – a bylo po něm. A z toho mám tyhle šediny.« Nebo ten horor, co se povídal o Fredu Pringlovi.
Fred trokaroval nadmutou krávu a farmář byl tak nadšený plynem syčivě unikajícím z podbřišku, že Freda to nadšení strhlo a přiložil k vývodu svůj zapalovač. Plamenný jazyk, který vyletěl, přeskočil na žoky slámy a vypálil chlévy do základů. Fred si hned poté našel zaměstnání v zámoří – na Leewardských ostrovech, nemýlím-li se.
Tohle ale ksakru určitě není pravda. Proklínal jsem svou horečnatou představivost a snažil jsem se

neposlouchat pekelný praskot a řvaní dobytka, který odváděli do bezpečí. Ne, tak strašné to nemohlo být… Otíral jsem si zpocené dlaně o kolena a pokoušel jsem se soustředit myšlenky na člověka, za nímž jsem jela se kterým jsem se měl setkat.
Siegfried Farnon. Nezvyklé jméno pro veterináře v yorkshirských údolích. Asi nějaký Němec, který tu studoval a pak se rozhodl, že si zařídí ordinaci. A tenkrát na začátku to asi taky nebyl žádný Farnon. Pravděpodobně Farrenen. Ano. Siegfried Farrenen. Začínal nabývat podoby: malý, zavalitý, takový baculínek s veselýma očima a bublavým smíchem. Ale současně mě trápil neodbytný obraz neohrabaného Teutona se studenýma očima a vlasy ostříhanými na ježka, protože tato druhá postava lépe ladila s všeobecně přijímanou představou šéfa ordinace.
Uvědomil jsem si, že autobus drkotá úzkou ulicí, která ústila na náměstí, a tam jsme zastavili. Nad výkladní skříní skrovného hokynářství jsem četl »Darrowby – družstevní společnost«. Byli jsme u cíle. Vystoupil jsem a zůstal stát vedle svého oprýskaného kufříku a rozhlížel jsem se. Něco tu bylo neobvyklého a nemohl jsem přijít na kloub tomu, v čem to vězelo. Pak jsem na to přišel. Bylo to – ticho. Ostatní cestující se rozptýlili, řidič vypnul motor a nikde nebylo slyšet ani hlásek a nic se nehýbalo. Jediná postřehnutelná známka života byla skupinka stařiků sedících uprostřed náměstí kolem městské věže s hodinami, ale i ti mohli být vytesáni z kamene.
Průvodcovské knihy nevěnovaly Darrowby příliš mnoho místa, ale pokud o něm byla zmínka, popisovaly je jako malé, šedavé městečko na říčce Darrow. Údajně se vyznačovalo náměstím s kamenným dlážděním a kromě dvou starých mostů ničím příliš zajímavým. Ale když se člověk na městečko podíval, bylo kouzelně položené na řece plné oblázků, s domky nalepenými do hustých hroznů, nepravidelně rozesetých po nižších stráních Herne Fellu. Z celého Darrowby, ze všech ulic i ze všech oken domků jste viděli Fell zdvihající svůj klidný zelený masív víc než šest metrů nad změť střech.
Ve vzduchu byla průzračnost, jakási jasná zářivost, uvědomění si prostoru a lehkost, která ve mně vyvolávala pocit, že jsem cestou po těch dvaatřiceti kilometrech něco odhodil. Jako by se ze mne už byla sloupla zátěž městské špíny a kouře.
Trengatská ulice byla tichá ulice vedoucí z náměstí a poprvé jsem spatřil Skeldale House. Věděl jsem, že jsem na správné adrese ještě dřív, než jsem se přiblížil natolik, abych přečetl na staromódní mosazné jmenovce, visící trochu nakřivo na želené mříži, »S. Farnon, MVDr.« Poznal jsem dům podle břečťanu, který se neuspořádaně pnul po hlaďounkých cihlách až k nejvyšším oknům. Tak to vysvětloval dopis jediný dům s břečťanem. A tady bych mohl najít své první pracoviště jako veterinář.
Když jsem teď stál přímo na zápraží, nedostávalo se mi dechu, jako bych byl utíkal. Tady bych se poznal a prověřil – kdybych tu našel práci. Tolik věcí musí člověk dokázat sám sobě.
Líbil se mi ten starý dům. Byl postaven v georgiánském stylu s pěknými, bíle nalakovanými domovními dveřmi. Okna byla také bílá – v přízemí a v prvním poschodí široká a půvabná, a malá čtvercová vysoko nahoře v mansardově klopené střeše. Lak byl oprýskaný a omítka mezi cihlami se vydrolila, ale nic nemohlo porušit styl a eleganci celé stavby. Před domem nebyla zahrádka a od ulice ho oddělovala jen o nějaký metr předsunutá kovová mříž.
Zazvonil jsem na zvonek a ve vteřině se odpolední klid rozrušil vzdáleným štěkotem, jako by se rozeřvala celá smečka vlků. Horní polovina dveří byla skleněná, a když jsem nahlédl dovnitř, vylila se zpoza rohu dlouhé chodby lavina psů a se zuřivým ječením se vrhla na dveře. Kdybych nebyl zvyklý na zvířata, byl bych se otočil a prchal, co by mi nohy stačily. Takto jsem pouze mírně poodstoupil a pozoroval jsem psy, kteří vyskakovali po jednom či po dvou a ukazovali hlavy s planoucíma očima a uslintanými tlamami. Za nějakou chvilku jsem je dokázal rozeznat a roztřídit a uvědomil jsem si, že můj první hrubý odhad – že jich bude kolem čtrnácti – byl přehnaný. Ve skutečnosti jich bylo pět. Obrovský béžový greyhound, který se objevoval nejčastěji, protože nemusel skákat do takové výšky jako ostatní. Kokršpaněl, skotský teriér, malý chrt a drobný jezevčík s kraťounkýma nohama. Toho bylo vidět jen málokdy, protože pro něj bylo sklo příliš vysoko, ale když se mu to podařilo, štěkal ještě zuřivěji než ti ostatní – dokud zase nezmizel.
Uvažoval jsem, že zazvoním znovu, když jsem v chodbě spatřil mohutnou paní. Zabručela jediné slůvko a hluk ustal jako pod dotekem kouzelné hůlky. Když otevřela dveře, lísala se jí celá ta zuřící smečka lichotivě kolem nohou, psi k ní oddaně vzhlíželi, takže jim bylo vidět jen bělmo očí, a vrtěli zataženými

ocásky. Tak servilní chásku jsem ještě neviděl.
»Dobré odpoledne,« usmál jsem se svým nejhezčím úsměvem. »Jsem Herriot.«
V otevřených dveřích vypadala ta paní ještě větší. Bylo jí kolem šedesáti, ale vlasy, hladce stažené z čela, se černaly jako uhel a jen vzácně se v nich objevil šedý proužek. Přikývla a hleděla na mě vážně a laskavě, ale zdálo se, že čeká na další vysvětlení. Jméno jí zcela očividně neříkalo vůbec nic.
»Pan Farnon mě očekává. Psal mi, abych dnes přijel.«
»Pan Herriot?« pravila zamyšleně. »Ordinujeme od šesti do sedmi – jestli sem chcete přivést pejska.«
»Ne, ne,« vytrval jsem ve svém úsměvu. »Žádám tu o místo asistenta. Pan Farnon mě pozval na čaj.«
»Asistenta? Ale to je milé.« Rysy obličeje poněkud zvlídněly. »Jmenuji se Hallová. Jsem hospodyně pana Farnona. Pan Farnon je totiž starý mládenec. Vůbec mi o vás nic neřekl, ale to nevadí, pojďte dál, uvařím trochu čaje. Pan Farnon by tu měl být každou chvíli.«
Kráčel jsem za ní mezi čistě obílenými stěnami a moje podrážky klapaly po dlaždicích. Na konci jsme zabočili doprava do jiné chodby a zrovna jsem začínal uvažovat, kam až se vlastně ten dům rozprostírá, když jsem byl uveden do pokoje zalitého sluncem.
Byla to místnost ve starém vznešeném stylu, prostorná, s vysokým stropem, mohutným krbem, po stranách s obloukovitými výklenky. Celou jednu stěnu tvořilo francouzské okno otevírající se do dlouhé zahrady obehnané vysokou zdí. Zahlédl jsem nepříliš upravený trávník, skalku a spoustu ovocných stromů. Veliký záhon pivoněk zářil v horkém slunci a docela vzadu ve větvích vysokých topolů krákaly vrány. A nad námi a za námi se rýsovaly zelené kopce s příkrými úbočími.
Na vyšlapaném koberci stál docela obyčejný nábytek, na stěnách visely reprodukce loveckých výjevů a všude se válely knihy, některé na přihrádkách ve výklencích, ale většinou na hromadách na zemi v koutech místnosti. Na čelném místě krbové římsy stál starý cínový džbán. Byl to velmi zajímavý džbán. Byl přecpaný šeky a bankovkami, které z něho vytékaly a přepadaly dolů na krb. Užasle jsem tento jev studoval, když vešla paní Hallová a přinášela podnos s čajem.
»Pan Farnon odejel zřejmě za pacientem,« pravil jsem.
»Ne, jel do Brawtonu navštívit maminku. Vlastně ani nevím, kdy se vrátí.« Odešla a přenechala mě čaji. Psi se mírumilovně rozmístili po pokoji a kromě krátké výměny názorů mezi skotským teriérem a kokršpanělem, kdo z nich zaujme místo v hlubokém křesle, nebyla patrná ani stopa po předchozím násilnictví. Leželi, dívali se na mě s přívětivou znuděností a bojovali předem ztracenou bitvu s ospalostí. Brzy klesla i ta poslední klimbající hlava a v místnosti se rozléhal sbor hlubokého oddechování.
Mně se však nedařilo uklidnit se a odpočívat. Přepadl mě pocit zklamání a sklesloti. Horečnatě jsem se připravoval na rozhodující setkání – a teď jako bych ztratil půdu pod nohama. Proč by si měl někdo napsat o asistenta, domluvit si s ním schůzku, a pak odjet na návštěvu k mamince? A další věc – kdyby mě přijal, musel bych bydlet v tomhle domě, ale hospodyně nevěděla nic, nedostala žádný příkaz, aby pro mě přichystala pokoj. Dokonce o mně nikdy ani nezaslechla.
Moje meditace přerušilo zařinčení zvonku a psi zaječeli a vyletěli do vzduchu, jako by do nich vjel elektrický náboj, a v jednolité hmotě proletěli dveřmi. Byl bych si přál, aby nebrali své povinnosti tak vážně. Po paní Hallové jako by se zem slehla, a tak jsem se odebral k domovním dveřím, kde se psi zcela oddávali svému siláctví.
»Ticho!« zařval jsem a rámus ztichl, jako bys vypnul knoflík. Všech pět psů se mi ubožácky lísalo kolem kotníků, málem lezli po kolenou. Nejefektnější byl velký greyhound, který stáhl tlamu a cenil zuby v omluvném úsměvu.
Otevřel jsem dveře a stál tváří v tvář kulatému, dychtivému obličeji. Jeho vlastník – tlusťounký človíček v gumovkách – se důvěřivě opíral o kovový plot.
»Dobrý den. Je pan Farnon doma?«
»Momentálně není, přál jste si něco?«
»Jo. Až se vrátí, vyřiďte mu, že Bertík Sharpů z Barrow Hills má krávu a ta kráva by potřebovala prošťouchnout.«
»Prošťouchnout?«
»Jo, jede jen na tři válce.«
»Na tři válce?«

»Jo. A dyž nic neuděláme, bude už nadosmrti zkažená, že jo?«
»Pravděpodobně ano.«
»Na zánět cecku není nikdo zvědavej!«
»Určitě ne.«
»Jo. Tak mu to vyřiďte. Zdravíčko,«
Zamyšleně jsem se vracel do pokoje. Vyvádělo mne značně z míry, že jsem vyslechl první anamnézu a nepochopil jsem z ní ani slovo.
Ještě jsem nedosedl, když se ozval zvonek znovu. Tentokráte jsem vyrazil strašlivé zaječení, které psy zmrazilo, ještě než dopadli po výskoku na zem. Pochopili, oč kráčí, a rozpačitě zase zalezli na svoje křesla.
Tentokrát to byl rozvážný muž s velice vyrovnaně nasazenou plátěnou čepicí, která mu spočívala na opoře obou uší, se šálou ovázanou přesně kolem ohryzku. Zprostřed úst mu vyrůstala porcelánka. Odstranil fajfku ze rtů a promluvil s překvapivě silným místním přízvukem.
»Menuju se Milligan a potřeboval bych, aby pan Farnon namíchal mýmu psovi ňákou meducínu.«
»A jaképak máte s pejskem potíže?«
Tázavě zdvihl obočí a přiložil dlaň k uchu. Zkusil jsem to znovu a zařval jsem z plných plic.
»Co mu chybí?«
Pochybovačně se na mne zadíval. »Bleje, pane. Vošklivě bleje.«
Okamžitě jsem se ocitl na pevné půdě a v hlavě se mi rozpučely diagnózy a terapie. »Za jak dlouho po jídle zvrací?«
Dlaň se znovu zvedla k uchu: »Co – copak, cože?«
Naklonil jsem se docela blízko k němu, nadmul jsem plíce a křikl: »Kdy ble – chci říci, kdy zvrací?«
Po tváři pana Milligana se zvolna rozprostíralo porozumění. Něžně se usmál. »Jo, jo, bleje, moc bleje, milej pane.«
Necítil jsem v sobě dost sil k dalšímu pokusu, a tak jsem mu pravil, že se na to podívám a aby se ještě zastavil později. Zřejmě uměl číst ze rtů, protože vypadal uspokojeně a odešel.
Vrátil jsem se do pokoje, klesl do křesla a nalil si šálek čaje. Usrkl jsem, když zvonek znovu zazvonil. Tentokrát stačil jediný zuřivý pohled a psi zalezli zpátky na křesla. Ulevilo se mi, že tak rychle pochopili.
Přede dveřmi stála půvabná dívka se zrzavými vlasy. Usmála se, přičemž odhalila spoustu bělostných zubů.
»Dobré odpoledne,« pozdravila hlasitě, modulovaně a vychovaně. »Jsem Diana Bromptonová. Pan Farnon mě pozval na čaj.«
Polkl jsem a podepřel se o kliku dveří. »Pozval VÁS na čaj?« Úsměv ztuhl. »Ano, správně,« pravila a pečlivě hláskovala jednotlivá slova. »Pozval mě na čaj.«
»Lituji, ale pan Farnon není doma. Nemohu vám povědět, kdy se vrátí.«
Moje slova vytrhla úsměv i s kořínkem. »Ach,« pravila a vtěsnala do tohoto slůvka velice mnoho. »Ale snad bych přece jen mohla vejít dovnitř.«
»Ale samozřejmě, prosím vás, pojďte, promiňte mi.« Blekotal jsem náhle si uvědomiv, že jsem na dívku civěl s otevřenými ústy.
Otevřel jsem dveře dokořán a dívka kolem mě beze slova proběhla. V domě se vyznala, protože hned za prvním ohbím zmizela ve dveřích pokoje. Přešel jsem kolem po špičkách a pak jsem se dal do cvalu, jenž mě přenesl přes dalších asi deset metrů zákrutovité chodby do obrovské kuchyně s podlahou z kamenných dlaždic. Paní Hallová lomozila rendlíky, když jsem k ní přiběhl.
»Je tu nějaká slečna, nějaká slečna Bromptonová. Přišla taky na čaj.« Musel jsem se vší silou držet, abych ji nezatahal za rukáv.
Obličej paní Hallové byl bezvýrazný. Domníval jsem se, že třebas začne lomit rukama, ale vypadalo to, že není dokonce ani překvapená.
»Tak tam jděte a povídejte si s ní a já přinesu ještě nějaké koláče.«
»Ale o čem si s ní mám propánakrále povídat? Jak dlouho tam pan Farnon ještě bude?«
»Ale jen tak, trošinku povídejte. Řekla bych, že přijede brzy,« odvětila klidně.
Pomalu jsem kráčel zpátky k pokoji, a když jsem otevřel dveře, dívka se rychle otočila a na jejích rtech

se rodil nový veliký úsměv. Ani se nepokusila skrýt své znechucení, když zjistila, že jsem to pouze já.
»Paní Hallová se domnívá, že pan Farnon přijede brzy. Mohu vám nabídnout čaj?«
Vrhla na mě pohled, který přejel od mých rozcuchaných vlasů až k ošlapaným starým botám. Náhle jsem si uvědomil, jak jsem ulepený a upocený po té dlouhé cestě. Pak cukla rameny a odvrátila se. Psi se na ni dívali lhostejně. Nad pokojem se rozprostřelo ticho, těžké jako přikrývka.
Nalil jsem šálek čaje a podal jí ho. Ignorovala mě a zapálila si cigaretu. Tohle bude tvrdý oříšek, ale musím udělat, co je v mých silách.
Odkašlal jsem si a začal lehkým konverzačním tónem. »Já jsem také přijel teprve před chvilkou. Doufám, že tu budu pracovat jako nový asistent.«
Tentokrát se ani neobtěžovala, aby se otočila. Řekla jen »Aha« a toto jediné slůvko mělo zase ohromný říz.
»Tohle je kouzelný kouteček světa,« zaútočil jsem znovu.
»Ano.«
»Ještě nikdy jsem nebyl v Yorkshiru, ale to, co jsem doposud viděl, se mi líbilo.«
»Ale.«
»Znáte pana Farnona už dlouho?«
»Ano.«
»Myslím, že není moc starý – kolem třiceti?«
»Ano. «
»Krásné počasíčko.«
»Ano.«
Držel jsem se odvážně a vytrvale asi pět minut, úporně jsem vymýšlel něco originálního nebo vtipného, ale nakonec slečna Bromptonová přestala odpovídat, vyjmula cigaretu ze rtů, otočila se ke mně a zahleděla se na mne dlouze a němě. Pochopil jsem, že to je konec, a stáhl jsem se do ticha.
Pak už jen seděla a hleděla do francouzského okna, dýmala zhluboka z cigarety a mhouřila oči, když jí ze rtů tryskal pramínek kouře. Co se jí týkalo, prostě jsem neexistoval.
Mohl jsem si ji prohlížet, jak mi bylo libo – a stála za prohlédnutí. Nikdy předtím jsem nepotkal živý obrázek z módního žurnálu. Chladivé plátěné šaty, draze vypadající svetr, elegantní nohy a nádherné rudé vlasy spadající na ramena.
Fascinovala mě myšlenka, že tu tak sedí a očividně lační po malém tlustém německém veterináři. Ten Farnon musí mít něco do sebe.
Dramatický živý obraz skončil tím, že slečna Bromptonová vyskočila, vztekle zahodila cigaretu do krbu a vypochodovala z místnosti.
Znaveně a vyčerpaně jsem vstal z křesla. Vyšoural jsem se francouzským oknem na zahradu a začala mě bolet hlava. Plácl jsem sebou do trávy sahající mi po kolena a opřel jsem se zády o vysoký akát. K čertu, kde je ten Farnon? Objednal si mě doopravdy, nebo si ze mne někdo ztropil strašlivý kanadský žertík? Zamrazilo mě. Utratil jsem posledních pár liber za cestu sem, a jestli se tu něco nepovedlo, byl jsem v maléru.
Rozhlížel jsem se kolem sebe a trochu se mi ulevilo. Sluneční paprsky se odrážely od vysokých starých zdí, v jásavých záhonech květin bzučely včely. Mírný vítr rozechvíval ovadlé květy nádherné glycínie, která téměř přikrývala zadní průčelí domu. Byl tu klid.
Opřel jsem si hlavu o kůru stromu a zavřel oči. Představoval jsem si, že nade mnou stojí pan Farrenen a vypadá přesně tak, jak jsem si ho předem vykreslil. Tvářil se šokovaně.
"Thák tóchle jsté thedy provéd!" prskal a jeho tlusté tváře se třásly vztekem. "Přídeš do mýho tómu phod fálešnou zamínkou, urážíš Fräulein Brompton, píješ muj čaj, jíš móu potrávu. A cópak si éště próved, có? Móžná, že jsi ukrád mý lžíčky. Mlúviš o asistentovi a já nechtěla asistenta. Budu zavolat policii."
Herr Farrenen uchopil buclatou ručkou telefon. I ve snu jsem se divil, jak může člověk mluvit s tak triviálním přízvukem. Slyšel jsem, jak nejasný hlas říká »Haló, haló«.
Otevřel jsem oči. Někdo říkal »Haló, haló«, ale nebyl to pan Farrenen. Vysoký, štíhlý muž se opíral o zeď, ruce v kapsách. Zřejmě ho něco dobře pobavilo. Snažil jsem se postavit na nohy a on se odlepil ode zdi a podával mi ruku. »Promiňte, že jsem vás nechal čekat. Jsem Siegfried Farnon.«.

Byl to ten nejangličtěji vypadající člověk ze všech lidí, se kterými jsem se kdy setkal. Protáhlý obličej s energickou bradou a se zřejmým smyslem pro humor. Malý, přistřižený knírek, neupravené, pískové vlasy. Na sobě měl staré tvídové sako a beztvaré flanelové kalhoty. Límeček kostkované košile byl otřepaný a uzel kravaty nedbale uvázaný. Zřejmě netrávil příliš mnoho času před zrcadlem.
Prohlížel jsem si ho a bylo mi líp, i když mě bolel krk, jak jsem se opíral o strom. Zatřásl jsem hlavou, aby se mi úplně otevřely oči, a z vlasů mi padaly chomáče trávy. »Byla tu nějaká slečna Bromptonová,« vyklopil jsem ze sebe. »Přišla na čaj. Vysvětlil jsem jí, že vás odvolali.«
Farnon se tvářil zamyšleně, ale nijak zdrceně. Pomalu si mnul bradu. »Hm, ano, nevadí. Ale velice se omlouvám, že jsem tu nebyl, když jste přijel. Mám děravou hlavu, prostě jsem na to zapomněl.«
Také hlas měl velmi anglický.
Farnon se na mě zadíval dlouze a pátravě a pak se usmál. »Pojďme dovnitř. Rád bych vám ukázal, jak to tu vypadá.«

Třetí kapitola

V protáhlém bočním křídle vzadu za domem bývalo za honosnějších časů ubytováno služebnictvo. Všechno tu bylo tmavé a těsné jako v úmyslném kontrastu k přední části domu.
Farnon mě zavedl k prvním z několika dveří, které se otevíraly z chodby páchnoucí éterem a karbolkou. »Tohle,« pravil a v očích mu svítilo tajemství, jako bychom se chystali odhalit záhadu Aladinovy jeskyně, »tohle je výdejna léků.«
V oněch dobách před penicilínem a sulfonamidy byla výdejna léků místo velmi důležité. Po stěnách se od stropu až k podlaze rýsovaly přímky polic s vyrovnanými třpytnými lahvičkami. Vychutnával jsem známá jména: Etylnitrid, kafrová tinktura, chlorodyn, formalín, salmiak, hexamin, olověný cukr, linimentum album, chloristan rtutňatý, blistr. Řádky bílých jmenovek uklidňovaly.
Byl jsem novosvěcenec mezi starými přáteli. V bolestech jsem shromažďoval jejich moudrost, léta jsem slídil po jejich tajemstvích. Věděl jsem, jak se zrodily, co dělaly a čím byly užitečné, znal jsem předpisovaná množství, různící se k zešílení. Examinátorův hlas: »A jaké množství předpisujeme koni? – jaké krávě? – a jaké ovci – a vepři – a psu – a kočce?«
Na poličkách byla celá veterinářova zbrojnice proti chorobám a na lavici pod oknem jsem zahlédl přístroje, které výzbroj doplňovaly: odměrné nádoby a válce, moždíře a tloučky. A dole, v otevřených přihrádkách lahvičky na léky, hromádky korkových zátek, krabičky na pilulky a oplatky na prášky. Jak jsme tak chodili kolem dokola, ožíval Farnon čím dál tím víc. Oči se mu leskly a tempo řeči se zrychlilo. Často natáhl ruku a pohladil některou zabroušenou sklenici na přihrádce nebo vzal z krabice pinzetu nebo nějaký lektvar, přátelsky ho poplácal a něžně ho zase uložil.
»Koukněte se na tohle, Herriote,« zařval zničehonic. »Adrevan! To je jedinečný lék proti oblým červům u koní. Je ale dost nákladný, na to vás upozorňuji – deset šilinků za balíček. Nebo tyhle čípky z genciánové violeti. Stačí ho zasunout krávě do dělohy po špatném vyčištění a výtok se moc pěkně obarví. Skutečně to vypadá, jako by to k něčemu bylo. A tenhle trik jste viděl?«
Nasypal na skleněnou misku trochu krystalků přesublimovaného jódu a přidal několik kapiček terpentýnu. Vteřinku a se nedělo nic a pak se zdvihl mrak hustého rudého dýmu a v kotoučích stoupal ke stropu. Farnon se válel smíchy nad mým úžasem.
»Hotová černá magie, viďte? Dávám to koňům na poraněné nohy. Chemickou reakcí vniká jód hluboko do tkáně.«
»Skutečně?«
»Nevím jestli skutečně, praví to teorie, ale stejně musíte přiznat, že to vypadá báječně. Udělá to dojem i na nejzarputilejšího zákazníka.«
Některé lahvičky na policích byly v rozporu s etickou úrovní k jaké jsem byl veden při studiích. Jako například ty označené »Léčivý nápoj proti kolice« a zobrazující v živých barvách vyvedený obrázek koně svíjejícího se v bolestech. Hlava zvířete byla obrácena k divákovi a měla výraz velice lidské úzkosti. Jinou zdobil nápis »Lék pro dobytek – na všechno«. Byl to všelék proti kašli, nachlazení, kolice, zápalu plic, mléčné horečce, chronické mastitidě a proti všemožným žaludečním potížím. Dole na jmenovce

ujišťovala nápadná a jako uhel černá písmena »Úleva zaručena vždy«.
Téměř ke všem lékům měl Farnon co říct. Za pět let praxe a zkušeností našel uplatnění pro každý lék. Všechny měly své kouzlo, svá individuální tajemství. Spousta lahviček byla krásně tvarovaná s těžkými zabroušenými zátkami a jejich latinské názvy se jim vrývaly hluboko do boků – názvy známé lékařům po celá staletí, názvy, které ovíjela celá léta pověr a bajek.
Stáli jsme tam spolu a hleděli jsme na ty lesknoucí řady a netušili jsme, že to všechno už skorem ztratilo smysl, že dny starého lékařství za chvíli nenávratně minou, že se brzy střemhlavě přiřítí nové objevy a stará veterina upadne v zapomnění a nikdy se nevrátí.
»A sem ukládáme nástroje,« postrčil mě Farnon do další malé místnůstky. Na poličkách potažených zeleným suknem ležely nástroje na drobná zvířata. Byly vzorně uspořádané a vycíděné, že ta čistota člověkem přímo otřásla. Podkožní jehly, porodní kleště, sondy, pátradlo a na čestném místě oftalmoskop.
Farnon jej láskyplně vyjmul z černé krabice. »Tohle jsem koupil teď nedávno,« zahučel a hladil hladký postraněk. »Nádherná věcička, podívejte se mi na sítnici.«
Rozsvítil jsem žárovku a se zájmem jsem si prohlížel třpytivé a barevné čalounění na dně Farnonova oka. »Moc pěkné, jsem ochoten podepsat vám zdravotní vysvědčení.«
Zasmál se a plácl mne do ramene. »To mě tedy opravdu těší. Vždycky mi připadalo, že bych na tomhle oku mohl mít šedý zákal.«
Začal mi ukazovat nástroje na velká zvířata. Visely na zdi na hácích. Chirurgické svorky na kupírování, nástroje na nekrvavý způsob kastrace, emaskulátory, pouta na povalení koně, porodní provazy a háčky. Nový embryotóm visel na čestném místě, ale mnoho nástrojů, právě tak jako léky, byly muzeální kousky – především chirurgické kopíčko na pouštění žilou, připomínka středověku. Stále ještě se ale používalo.
»Na zánět měkké části kopyta stejně nevymysleli nic lepšího,« prohlásil Farnon vážně.
Skončili jsme v operačním pokoji, kde byly holé bílé stěny, vysoký stůl, kyslíková bomba, anestetické vybavení a malý sterilizátor.
»V tomto okrese není skorem žádná práce s drobnými zvířaty.« Farnon hladil stůl dlaní. »Ale snažím se ji oživit. Je to příjemná změna po všem tom ležení na břiše pod krávou. Vtip je v tom, že se to musí dělat pořádně. Ta stará metoda léčení ricínovým olejem a kyanovodíkem není k ničemu dobrá. Jisté víte, že spousta starých praktiků by se nezahodila se psem nebo s kočkou, ale i naše profese si musí zvyknout na nové myšlenky.«
Přešel ke skříni v koutě a otevřel ji. Viděl jsem skleněné poličky s několika skalpely, peány, jehlami na chirurgické šití a skleničky s catgutem v lihu. Vzal kapesník, a dřív než zavřel dveře, dotkl se otoskopu.
»Tak co si o tom všem myslíte?« tázal se, když jsme vycházeli do chodby.
»Ohromné,« odpověděl jsem. »Máte tu všechno, co potřebujete. Moc mě to zaujalo.«
Nadouval se mi přímo před očima. Hubené tváře mu zruměněly a tiše si broukal nějakou melodii. A pak začal zpívat hlasitě, nejistým barytonem do kroku, jak jsme tak pochodovali chodbou.
Vrátili jsme se do obývacího pokoje a já jsem mu pověděl o Bertovi Sharpovi. »Něco o proštouchnutí krávy, která jede na tři válce. Říkal cosi, že bude zkažená – vlastně jsem mu nerozuměl. «
Farnon se zasmál. »Myslím, že vám to mohu přeložit: Chce Hudsonovu operaci na ucpaném struku – to je místní termín pro zánět vemene.«
»Aha, děkuji. A potom tady byl nějaký hluchý Ir, pan Milligan…«
»Moment,« Farnon zvedl ruku, »nechte mě, já budu hádat – zvracení?«
»Jo, jo, milej pane, moc ošklivě bleje.«
»V pořádku, připravím další půllitr vizmutu. Podle mého názoru potřebuje ten pes dlouhodobé léčení. Vypadá jako airdale, ale je velký jako medvěd a má sklon k depresím. Položil už Joa Milligana párkrát na lopatky – prostě ho položí a špásuje s ním, když nemá nic jiného na práci. Ale Joe ho miluje.«
»A co s tím zvracením?«
»Vůbec nic. Docela přirozená reakce na to, že ten pes sežere každé svinstvo, které najde. Ale raději se zvedneme a vydáme se za Sharpern. A pak mám ještě jednu nebo dvě další návštěvy – co kdybyste šel se mnou a já bych vám trochu ukázal okres?«
Venku před domem mě Farnon zavedl k otřískanému hillmanu, a když jsem se nasunoval na sedadlo po

jeho boku, střelil jsem užaslým pohledem po brzdě, na které chyběla šlapka, po rezavém podvozku a po předním skle, které vypadalo jako mléčné, tak bylo zryto jemnými liniemi škrábanců. Čeho jsem si však nevšiml, bylo to, že sedadlo pro spolucestujícího nebylo připevněno k podlaze a stálo volně na kluzkých kolejkách. Padl jsem na sedadlo a zvrátil se dozadu s hlavou na zadním sedadle a s nohama u stropu. Farnon mi pomohl, velmi šarmantně se mi omluvil a vyrazili jsme.

Když jsme projeli tržištěm a náměstím, cesta se náhle svážila prudce dolů a před námi se rozkládalo v paprscích večerního slunce celé údolí Dalu. Obrysy velkých kopců změkly v něžném světle a zpřetrhaná stříbrná nitka se třpytila tam, kde Darrow putoval po dně údolí.

Farnon byl řidič zcela neortodoxní. Scenérie ho vůčihledně uchvátila a sjížděl pomalu z kopce s lokty položenými na volantu a s bradou opřenou v dlaních. Na úpatí kopce se probudil ze svého zadumání a vyrazil sedmdesátkou. Starý vůz se zřetelně houpal na úzké silnici a moje pohyblivé sedadlo klouzalo ze strany na stranu, přestože jsem se nohama zapřel o podlahu.

Pak dupl na brzdu, ukázal mi na poli nějaké čistokrevné šorthornky a znovu jsme vyrazili. Vůbec se nedíval dopředu na cestu. Celou svou pozornost věnoval krajině kolem nás a za námi, což mi zejména působilo starosti, protože většinu času jel velmi rychle a přitom se ohlížel dozadu.

Konečně jsme odbočili ze silnice a kodrcali jsme vzhůru po polní cestě. Léta mých studentských praktik mě naučila rychle a šikovně naskakovat a vyskakovat z vozu, protože studenti byli většinou považováni za nástroj k otevírání vrat. Farnon mi ale pokaždé s vážnou tváří poděkoval, a když jsem překonal své překvapení, přišlo mi to jako příjemná změna.

Přijeli jsme k hospodářskému stavení. »Je tu zchromlý kůň,« řekl Farnon. Vyvedli okšírovaného clydesdalského valacha a my jsme se pozorně dívali, jak ho hospodář provádí sem a tam.

»Která noha by to podle vás mohla být?« ptal se mě můj kolega. »Přední pravá? Ano, také se mi zdá. Chtěl byste si ji prohlédnout?«

Sáhl jsem na nohu a cítil jsem, že je mnohem teplejší než ostatní. Požádal jsem o kladívko a klepl jsem na podkovu. Kůň sebou škubl, zdvihl nohu a chvíli ji držel ve vzduchu, noha se chvěla a pak teprve ji zvíře znovu a opatrně postavilo na zem. »Podle mého názoru to vypadá na hnis v noze.«

»Vsadil bych se, že máte pravdu,« řekl Farnon. »Tady se tomu říká zhnisané kopyto. Co byste navrhoval?«

»Otevřít chodidlo a odstranit hnis.«

»Správně.« Podal mi kopytní nůž. »Podívám se, jakou máte techniku.«

S nepříjemným pocitem zkoušeného jsem vzat nůž, zdvihl koni nohu a sevřel ji mezi koleny. Věděl jsem, co musím udělat – musím najít na chodidle tmavou stopu, kudy vnikla infekce, a sledovat ji, dokud se nedostanu k hnisu. Odškrabal jsem zaschlou špínu a nenašel jsem stopu pouze jedinou, nýbrž stop několik. Ještě jsem několikrát zaklepal na podkovu, abych si ověřil, kde je oblast nejbolestivější, pak jsem si zvolil nejpravděpodobnější místo a začal jsem řezat.

Kopyto bylo tvrdé jako mramor a každé zářiznutí nože odštíplo jen malou a velmi tenkou hoblinku. Také kůň zřejmě ocenil, že se nemusí bolavou nohou opírat o zem a že ji má zvednutou, a vděčně se plnou vahou podepřel o moje záda. Takhle pohodlně se mu nestálo po celý den. Hekl jsem a zaryl se mu loktem mezi žebra a ačkoliv na vteřinku změnil svou pozici, opíral se o mě za chvilku znovu.

Stopa se rýsovala čím dál tím slaběji a nakonec zmizela úplně. Tiše jsem zaklel a začal jinde. Se zády už téměř zlomenými a s potůčky potu stékajícími do očí jsem záhy pochopil, že i tahle stopa vyprchá a že budu nucen nechat nohu nohou a odpočinout si. Ale to bylo to, co jsem nechtěl udělat, když se na mě Farnon díval.

V agónii bolesti jsem rýpal a šťoural a otvor byl hlubší a hlubší a kolena se mi neovládnutelně roztřásla. Kůň šťastně odpočíval – patnáct metráků živé váhy se hýčkalo v náručí takového pozorného človíčka. Uvažoval jsem, jak to bude vypadat, až se nakonec rozplácnu a padnu na ústa, když vtom jsem pod ostřím nožíku spatřil kapičku hnisu a za ní následoval pěkný pramínek.

»Už to teče,« zabručel hospodář. »Teď se mu uleví.«

Rozšířil jsem drenážní otvor a pustil jsem nohu. Trvalo mi dlouho, než jsem se narovnal, a když jsem o krok ustoupil, měl jsem košili přilepenou na zádech.

»Pěkný kousek práce, Herriote.« Farnon si ode mě vzal nůž a strčil ho do kapsy. »Není to vůbec žádná

legrace, když je kopyto takhle tvrdé.«
Dal koni protitetanovou injekci a pak se obrátil k hospodáři. »Mohl byste tu nohu na chvilku podržet, vydezinfikuji otvor.« Podsaditý, nevelký zemědělec sevřel nohu mezi koleny a se zájmem se díval, jak Farnon plní otvor krystalky jódu, k němuž přidal trochu terpentýnu. Potom zmizel za planoucí purpurovou záclonou.
Fascinovaně jsem hleděl, jak hustý oblak stoupá a šíří se. Kde stojí mužík, jsem mohl odhadnut jenom podle zajímavých zvuků, ozývajících se někde zprostřed mraku.
Kouř se začal rozptylovat a v zorném poli se objevil pár kulatých užaslých očí. »Propánakrále, proježíška pane Farnone, chvíli jsem vůbec nevěděl, co se to k čertu děje,« kuckal hospodář mezi záchvaty kašle. Prohlížel si začouzenou díru v kopytu a uctivě obdivoval: »Co ta věda dneska nedokáže za vohromný věci.«
Zašli jsme ještě na dvě návštěvy, za telátkem s pořezanou nohou, kterou jsem zašil, ošetřil a ovázal, a potom ke krávě s ucpaným strukem.
Pan Sharp čekal a stále ještě se tvářil dychtivě. Zavedl nás do chléva a Farnon mě odmávl ke krávě. »Tak se podívejte, co byste s tím udělal.«
Dřepl jsem si na bobek a ohmatal struk a asi uprostřed jsem nahmatal zbytnělé vazivo. To se bude muset prořízнout Hudsonovým přístrojem. Začal jsem sunout tenkou kovovou spirálu nahoru do struku. A příští vteřinu jsem už seděl v žlábku na hnůj, lapal jsem po dechu a vpředu na košili, přesně na žaludku, se mi rýsoval otisk rozeklaného paznehtu.
Bylo to trapné, ale nemohl jsem dělat vůbec nic než sedět a pokoušet se vydechnout a otevíral a zavíral jsem ústa jako kapr na suchu.
Pan Sharp si přidržel ruku na ústech, jeho vrozená zdvořilost bojovala se zcela přirozeným pobavením nad tím, jak veterinář došel úhony. »Lituju, mladej pane, ale měl jsem vám povědít, že tohle je moc přátelská kráva. Dycinky si s každým chce potřást rukou.« A tu ho překonal jeho vlastní vtip, položil čelo krávě na zadek a propadl křečím potlačovaného veselí.
Nějakou dobu mi trvalo, než jsem se vzpamatoval, a pak jsem důstojně povstal z hnoje. Pan Sharp podržel krávě mulec a Farnon ji zvedal ocas a tak se mi podařilo protáhnout nástroj ztvrdlou tkání a po několikerém protažení jsem závadu odstranil. Ačkoliv ochranná opatření trochu porušila krávin styl, přece jen se jí podařilo několikrát mě pořádně kopnout do rukou i do nohou.
Když bylo po všem, chytil hospodář struk a vystřelil bílý proud na podlahu. »Senzace. Už jede zase na čtyři válce!«

Čtvrtá kapitola

»Domů se vrátíme jinudy,« Farnon se opřel o volant a rukávem vycídil poškrábané sklo. »Přes Brenkstone Pass a dolů na Sildal. Není to o mnoho delší cesta a chtěl bych, abyste ji viděl. «
Jeli jsme po strmé silnici plné zatáček, stoupali jsme výš a výš, stráně kolem nás se propadaly v hluboké propasti a laviny kamení se po nich řítily dolů do přívětivějších krajů. Nahoře jsme vystoupili z auta. V letním soumraku se vlnilo divoké panoráma změti vrcholů a srázů a ztrácelo se v růžových a zlatých stužkách západní oblohy. Na východě se nad námi tyčila černá hora a hrozila nám obnaženým obřím tělem.
Rozhlížel jsem se a tiše jsem hvízdl. Tohle bylo něco úplně jiného než přátelská krajina, která mě přivítala v Darrowby.
Farnon se ke mně obrátil. »Ano, tohle je kus největší divočiny v celé Anglii. V zimě to tu je děsivé. Pamatuji si, že byl průsmyk po celé týdny nepřístupný a neprůchodný.«
Zhluboka jsem nabral do plic čistý vzduch. Daleko široko se nic nepohnulo, jenom koliha tiše volala a slyšel jsem vzdálené hučení proudu stovky metrů pod námi.
Byla už tma, když jsme nastupovali do auta a vydali se na sestup do Sildalu. Údolí se rozplývalo v beztvaré tmě a mlze, ale tečičky světel ukazovaly místa, kde se ke stěnám kopců tiskly samoty hospodářských budov.
Dojeli jsme do ztichlé vesnice a Farnon mohutně zapracoval brzdou. Bez jakékoli námahy jsem popojel

svým pohyblivým sedadlem po podlaze a narazil na sklo. Hlava mi při srážce s oknem křápla, ale zdálo se, že to Farnon nepostřehl. »Tadyhle je báječná hospůdka. Pojďte, dáme si pivo.«
Takovou hospodu jsem ještě neviděl. Byla to prostě velká kuchyň, čtvercová a dlážděná kamennými dlaždicemi. Celou stěnu zabíral obrovský krb a velký černý starý sporák. Na ohništi stál kotlík a v ohni syčelo a praskalo jediné veliké poleno a plnilo místnost pryskyřičnou vůní.
Kolem stěn na židlích s vysokými opěradly sedělo asi tucet mužů. Před nimi na dubových stolech, zkroucených i rozpraskaných stářím, stála řada půllitrových sklenic.
Když jsme vešli, všechno ztichlo. Potom někdo řekl bez přehnaného nadšení, ale velmi zdvořile: »Ale todle je přeci pan Farnon,« a celá společnost přátelsky zabručela a pokývala. Byli to většinou hospodáři nebo zemědělští dělníci, jimž bylo vlastní přijímat potěšení bez velkého hluku a rozčilení. Seděli tu, do ruda opálení sluncem, mladší neměli vázanky a rozevřenými košilemi prosvítaly svalnaté krky a hruď. Z kouta od stolku s dominem se ozýval tichý šepot a klepání kostek.
Farnon mě zavedl k židli, objednal dvě piva a podíval se na mě zpříma. »Jestli o to zaměstnání stojíte, můžete ho mít. Čtyři libry týdně a plnou stravu. V pořádku?«
Přišlo to tak náhle, že jsem ztratil řeč. Měl jsem místo. A čtyři libry týdně! Vzpomněl jsem si na patetické inzeráty v Recordu. »Veterinář s praxí bude pracovat za byt a stravu.« Svaz veterinářů musel vyvinout nátlak na redaktora, aby zakázal tisknout takovéto výlevy srdce. Nevypadalo to nijak zvlášť dobře, když kolegové z profese nabízeli své služby zdarma. Čtyři libry týdně – to bylo hotové bohatství.
»Děkuji,« řekl jsem a snažil jsem se nevypadat příliš vítězoslavně. »Přijímám.«
»Dobře.« Farnon se rychle napil piva. »A teď snad, abych vám něco pověděl o praxi. Koupil jsem ji asi před rokem od starého osmdesátiletého pána. Ještě pořád pracoval a byla to pozoruhodná osobnost. Ale už se mu nechtělo vstávat v noci, to je pochopitelné. A také v mnohém jiném nechával spoustu věcí stranou, mnoho nového ho míjelo – lpěl na starých metodách. Ty staré přístroje v ordinaci byly většinou jeho. Zkrátka a dobře, nezbyla po něm skoro žádná klientela a já se teď snažím znovu se vypracovat. Prozatím se na tom moc nevydělá, ale když to vydržíme pár let, určitě se dostaneme k dobré práci i k dobrým penězům. Hospodáři jsou rádi, že se sem dostal mladší člověk, a vítají nové postupy a operace. Ale budu je muset vychovat – byli zvyklí chodit si jen pro radu za pár haléřů a změna pro ně bude po téhle stránce dost tvrdá. Jsou to báječní lidé a budete je mít rád, ale neradi se loučí se svými šesťáky, dokud jim nedokážete, že za ně něco dostanou. «
S nadšením hovořil o plánech do budoucna, nosil jedno pivo za druhým a atmosféra v hostinci houstla čím dál tím víc. Místnost se plnila pravidelnými návštěvníky z vesnice, vzrůstal hluk a stoupala teplota, a když už málem zavírali, odtrhli mě od mého kolegy a ocitl jsem se uprostřed nějaké rozesmáté skupiny. Vypadalo to, že se známe odjakživa. Ale před očima mi znovu a znovu vyplouvala podivná postava, starší drobný mužík v širokém bílém pánamáku nad hladkým hnědým obličejem. Poskakoval za zády skupiny, mrkal na mě a kýval.
Zřejmě měl něco na srdci, a tak jsem se odpoutal od skupiny a šel za ním k lavici v koutě. Stařík se posadil proti mně, položil si ruce a bradu na držadlo své vycházkové hole a zpod klesajících víček si mě prohlížel.
»Tak teda, mladej muži, muším vám něco povědít. Žil jsem celej život mezi dobytkem a teď vám něco povím.«
Naskočila mi husí kůže. Do téhle pasti jsem se už chytil. Hned na začátku svých studií jsem přišel na to, že všichni starší obyvatelé světa zemědělství žijí v zajetí představy, že právě oni se propracovali k nesmírně cenným poznatkům. A sdělení oněch poznatků obvykle zabralo velmi mnoho času. Poplašeně jsem se rozhlédl, ale byl jsem v pasti. Stařík si ke mně přisunul židli ještě blíž a začal mi spikleneckým šepotem vyprávět. Vlny pivního dechu narážely ze vzdálenosti deseti centimetrů na můj obličej.
Na tom, co stařík vyprávěl, nebylo vůbec nic nového – obyčejný recitál o zázračných léčebných postupech, neomylných lécích, které znal jen on sám. Mnohokrát přerušil svůj výklad, aby uvedl příklady ze života, jak se z něho nemravní lidé marně snažili vytáhnout jeho tajemství. Odmlčel se vždycky, jen aby se zkušeně a zhluboka napil. Jeho drobounká postavička dokázala absorbovat překvapivé množství piva.
Ale bavil se a já ho nechal brebentit. Po pravdě řečeno jsem mu svým ohromením a obdivným výrazem

dodával odvahy k dalším požitkům.
Takovéhle posluchačstvo mužík ještě nezažil. Byl již na odpočinku, neměl nikdy velké hospodářství a celá léta mu nikdo neprojevil zasloužené uznání. Ve tváři měl poněkud šišatý výraz láskyplnosti a uslzené oči zářily přátelstvím. Náhle zvážněl a napřímil se.
»Ale teď, než vodejdete, mladej muži, vám povím něco, co neví nikdo než já. Jaký já na tom moh vydělat peníze! Co jich za mnou chodilo, po celý léta, ale neřek sem nikdy ani slovo.«
Snížil hladinu ve sklenici o několik centimetrů a pak zúžil oči, až z nich zbyly jen štěrbinky. »Je to lék na vozhřivku.«
Prudce jsem se napřímil, jako kdyby přinejmenším začal padat strop. »To nemůžete myslet vážně,« vydechl jsem.
Stařík se zatvářil lstivě. »Ale jó, myslím to docela vážně. A nemusíte dělat vůbec nic než vetřít tu moji mastičku a kůň vstane a je zdravej. Je eště zdravější, než byl!« Hlas se zvýšil, stařík teď křičel vysokým hláskem a vášnivě mával rukou, takže málem smetl na zem svou poloprázdnou sklenici.
Tiše a nevěřícně jsem pískl a objednal další pivo. »A vy mi opravdu prozradíte, co to je za mastičku?« zašeptal jsem.
»Jó, mladej muži, ale jen pod jednou podmínkou. Nesmíš to povědít vůbec nikomu. Musíš si to nechat pro sebe, takže to budeš vědít jenom ty a já.« Bez valné námahy si nalil do hrdla půl sklenice čerstvě doneseného piva. »Jen ty a já, můj chlapče.«
»Dobře, slibuji vám to. Neřeknu to živé duši. Tak teď mi povězte, co to je za zázrak!«
Stařík se tajnůstkářsky rozhlédl po přeplněné místnosti. Pak se zhluboka nadechl, položil mi ruku na rameno a přiblížil rty až k mému uchu. Důstojně škytl a chraptivě zašeptal: »Ibiškový mazání.«
Uchopil jsem ho za ruku a tiše a vroucně jsem mu ji tiskl. Stařík si v hlubokém pohnutí rozlil převážnou část zbývající poloviny piva po bradě.
Ale ode dveří na mě kýval Farnon. Byl čas k odchodu. Vypluli jsme i s našimi novými přáteli a vytvořili jsme malý ostrůvek hluku a světla na tiché ulici vesnice. Mladík s vlasy jako sláma, v košili s krátkými rukávy otevřel dvířka auta s přirozenou zdvořilostí, já jsem naposled zamával na dobrou noc a vnořil se do vozu. Sedadlo popojelo tentokrát rychleji než obvykle a já jsem se převrátil a spočinul hlavou mezi několika gumovými botami, s koleny vraženými pod bradu.
Řádka překvapených obličejů nahlížela do zadního okénka, ale brzy mě ochotné ruce pomohly zvednout a trikové sedadlo bylo umístěno na kolejkách vzpřímeně. Přemítal jsem, jak dlouho to takhle klouže a zda můj zaměstnavatel hodlá někdy závadu odstranit.
Se zařváním vyrazilo auto do tmy a já se ohlédl na mávající skupinku. Viděl jsem stařík, jehož panamák se leskl jako nový ve světle nad hlavním vchodem. Držel si prst na ústech.

Pátá kapitola

Celých předchozích pět let směřovalo k jedinému okamžiku, který zatím ještě nenastal. Byl jsem v Darrowby už čtyřiadvacet hodin – a ještě jsem nevykonal žádnou samostatnou návštěvu.
Také další den uplynul na pochůzkách s Farnonem. Bylo to legrační, ale na člověka, který vypadal tak bezstarostně, zapomnětlivě a ještě sem tam něco, byl Farnon pohoršlivě opatrný, aby vypustil svého nového asistenta k samostatnosti.
Jeli jsme dnes do Lidderdale a seznámil jsem se s dalšími zákazníky – s přátelskými a zdvořilými zemědělci, kteří mě vlídně přijali a přáli mi mnoho úspěchů. Ale práce pod Farnonovým dohledem mi připomínala časy, kdy jsem byl ještě ve škole a kontroloval mě profesor. Překypoval jsem pocitem, že má profesionální kariéra nezačne, dokud já, James Herriot, nevyjdu a neošetřím bez jakékoli pomoci a nikým nepozorován nemocného tvora.
Ta chvíle nemohla však už být příliš vzdálená. Farnon odejel do Brawtonu, jel znovu navštívit svou matku. Oddaný syn, myslel jsem si s obdivem. A říkal, že se vrátí velmi pozdě, takže denní rozvrh té staré dámy byl zřejmě značně nekonvenční. To ovšem nebylo důležité – důležité bylo, že jsem měl službu.
Seděl jsem v křesle s roztřepeným uvolněným potahem a díval jsem se francouzským oknem na stíny, které vrhalo večerní slunce na neupravený trávník. Měl jsem pocit, že této činnosti se budu v budoucnu

věnovat ještě často.
Uvažoval jsem malátně, jaká asi bude moje první návštěva. Po všech těch létech očekávání mě určitě zklame. Něco jako tele s kašlem nebo zácpa prasátka. Ale možná, že by na tom nebylo nic zlého – začít s něčím, co bych snadno zvládl. Uprostřed takovýchto příjemných meditací vybuchl na chodbě telefon. Naléhavé drnčení znělo v prázdném domě mimořádně hlasitě. Zvedl jsem sluchátko.
»Je to pan Farnon?« Byl to hluboký a trochu řezavý hlas. Bez místního přízvuku. Možná s nádechem jihozápadu.
»Ne, lituji, není tady, já jsem jeho asistent.«
»Kdy se vrátí?«
»Obávám se, že velmi pozdě. Mohu vám nějak pomoci?«
»Nevím, jestli mi můžete pomoci, nebo ne,« v jeho hlase zazněl teď jakýsi výstražný tón. »Jsem Soames, ředitel zemědělského podniku lorda Hultona. Mám tu velmi cenného koně s kolikou. Víte něco o kolice?«
Cítil jsem, jak se mi ježí vlasy. »Jsem lékař, veterinář, takže bych o tom měl něco vědět.«
Následovalo dlouhé ticho a pak hlas znovu zaštěkal: »Asi byste měl. V každém případě to vím já. Vím, jakou injekci kůň potřebuje. Vezměte s sebou trochu arecolinu. Pan Farnon ho užívá. A prokristapána, ať to netrvá celou noc, než se sem dostanete. Za jak dlouho tu budete?«
»Vyjíždím okamžitě.«
»Dobře.«
Slyšel jsem, jak sluchátko prásklo do vidlic. Tváře mi hořely, když jsem kráčel od telefonu. Takže můj první případ nebude pouhá formalita. Koliky byly velmi záludné a pro zpestření se mi do toho přimíchal agresívní vševěd jménem Soames.
Na desátém kilometru jsem si v duchu zopakoval velkého klasika Caultona Beekse: »Běžné koliky koní«, kterého jsem ve svém posledním roce studoval tolikrát, že bych ho byl mohl v úryvcích recitovat jako poezii. Ohmatané stránky se přede mnou vznášely jako přízrak.
V tomto případě půjde pravděpodobně o mírné nadmutí a křeče. Mohla by to být změna v potravě nebo příliš bohatá tráva. Ano, tak to bude, tak probíhala většina kolik. Rychlá injekce arecolinu a možná že trochu chlorodynu, aby se zvířeti ulevilo, a všechno bude v pořádku. Vzpomínal jsem na případy, se kterými jsem se na stážích setkal. Kůň stál klidně, jenom občas natáhl zadní nohu nebo se podíval na slabinu. Skutečně na tom nic nebylo.
V zajetí takovýchto šťastných představ jsem dojel k cíli. Přijel jsem na neposkvrněný, oblázky vysypaný dvůr, po jehož třech stranách byly volné boxy. Stál tam nějaký muž, podsaditý, se širokými rameny, dobře oblečený, v plátěné kostkované čepici a v saku, v dobře střižených jezdeckých kalhotách a vyleštěných holínkách.
Auto zastavilo asi deset metrů od něho a když jsem vystupoval, obrátil se ke mně pomalu a uvážlivě zády. Já jsem přecházel přes dvůr také velmi pomalu a čekal jsem, až se na mne podívá, ale on stál bez hnutí, s rukama v kapsách a hleděl na opačnou stranu.
Zastavil jsem se několik kroků od něho a on se stále ještě nehýbal. Za dlouhou chvíli, když už mě přestalo bavit dívat se mu na záda, jsem promluvil.
»Pan Soames?«
Nejdřív nereagoval, pak se velmi zvolna otáčel. Měl silný červený zátylek, obhroublou tvář a malé pronikavé oči. Neodpověděl, ale pečlivě si mě prohlížel od hlavy k patě, utkvěl zrakem na mém obnošeném plášti do deště, na mém mládí, na mé zjevné nezkušenosti. Když dokončil šetření, zahleděl se zase na druhou stranu.
»Ano, jsem pan Soames.« Zdůraznil »pan«, jako by to pro něj znamenalo velmi mnoho. »Jsem velký přítel pana Farnona.«
»Jmenuji se Herriot.«
Soames jako by neslyšel. »Ano, pan Farnon je velmi šikovný. Jsme dobří přátelé.«
»Pokud vím, máte tady koně s kolikou.« Přál jsem si, aby můj hlas nezněl tak nejistě a pisklavě.
Soamesův pohled mířil stále někam k obloze. Zapískal si tiše sám pro sebe několik tónů, dřív než odpověděl. »Támhle,« řekl a trhl hlavou směrem k jednomu boxu. »Jeden z nejlepších honebních koňů

jeho lordstva. Myslím, že potřebuje zkušenou ruku.« Významně zdůraznil slovo »zkušenou«.
Otevřel jsem dveře a vešel dovnitř. A zůstal jsem stát jako vražený do země. Box byl veliký a hluboce vystlaný rašelinovým mechem a kolem dokola ve vyšlapaném kruhu se potácel hnědák a vydusal ve výstelu hlubokou cestičku. Od nozder až k ocasu byl zalitý potem, chřípí měl rozšířené a oči mu hleděly prázdným pohledem. Při každém kroku se mu hlava zhoupla ze strany na stranu a ze zaťatých zubů kapala na podlahu pěna. Z těla mu stoupala pára jako po cvalu.
V ústech mi vyschlo. Pokoušel jsem se promluvit, a když se mi to podařilo, vyrážel jsem jen šepot. »Jak dlouho to už trvá?«
»Ale ráno to začalo, trochu ho bolelo břicho. Celý den jsem mu dával projímadlo, vlastně ten chlápek mu to dával. Vůbec by mě nepřekvapilo, kdyby to byl nějak zpackal, tak jako všechno.«
Všiml jsem si, že v zšeřelém koutě někdo stál. Byl to vysoký tlouštík, v ruce držel ohlávku.
»Dával jsem mu projímadlo, tak jak jste řekl, pane Soamesi, ale nepomáhalo mu to.« Tlouštík vypadal polekaně.
»Myslíte si o sobě, že jste podkoní,« řekl Soames, »ale měl jsem to krucinál udělat sám. Určitě by mu už teď bylo líp.«
»To by bylo potřebovalo víc než projímadlo, aby mu to zmohlo,« řekl jsem. »Tohle není obyčejná kolika.«
»A co to k čertu tedy je?«
»To vám nemohu teď říct, ještě jsem ho neprohlížel, ale prudká a vytrvalá bolest znamená, že se někde něco zkroutilo – zauzlení střev.«
»Zauzlení střev – jděte k šípku! Bolí ho břicho, to je všechno. Celý den z něho nic nevyšlo a potřebuje něco, aby to s ním hnulo. Máte s sebou ten arecolin?«
»Jestli to je zauzlení střev, byl by arecolin to nejhorší na světě, co byste mu mohl dát. Teď má bolesti, ale pak by šílel, protože arecolin podporuje stahování střevních svalů.«
»K čertu, nezačínejte mi tady s nějakým zatraceným kázáním,« vyjel Soames. »Pustíte se do toho, aby se tomu koni nějak ulevilo, nebo ne?«
Obrátil jsem se k tlouštíkovi v rohu. »Hoďte mu přes hlavu tu ohlávku a já ho vyšetřím.«
Ohlávkou donutili koně, aby se zastavil. Stál tu, třásl se a sténal, když jsem přejížděl rukou mezi žebry a koleny, abych nahmatal puls. Horší to už být nemohlo. Puls tepal silně a uštvaně. Obrátil jsem prsty víčko oka. Sliznice byla tmavě, cihlově červená. Teploměr ukázal skoro čtyřicítku.
Podíval jsem se na Soamese na druhé straně boxu. »Mohl bych dostat, prosím, vědro horké vody, mýdlo a ručník?«
»K čertu, na co? Ještě jste nic neudělal a už byste se chtěl mýt?«
»Chci ho vyšetřit rektálně. Přinesete mi, prosím, tu vodu?«
»S pomocí boží, nikdy jsem nic podobného neviděl.« Soames si unaveně přejel rukou přes oči a pak jako na obrtlíku vyjel na tlouštíka: »Tak hněte sebou a nestůjte tu. Přineste mu tu jeho vodu a možná, že se do něčeho pustí.«
Když přinesli vodu, namydlil jsem si paži a opatrně ji vložil zvířeti do rekta. Jasně jsem nahmatal převrácené tenké střevo na levé straně a hustou hmotu, která tam neměla být. Když jsem se toho místa dotkl, kůň se otřásl a znovu zasténal.
Když jsem se myl a osoušel si paže, tlouklo mi srdce. Co mám dělat? Co mohu říci? Soames dupal po boxu sem a tam, dovnitř a ven, něco si mumlal a bolestí šílené zvíře se svíjelo a kroutilo. »Podržte ten zatracený krám,« zařval na podkoního, který sahal po ohlávce. »Na co si to ksakru hrajete?«
Tlouštík neodpověděl. V žádném případě mu nemohl nikdo nic vyčítat, ale on se jenom mlčky díval na Soamese.
Zhluboka jsem se nadechl. »Všechno ukazuje na to jediné, jsem přesvědčen, že kůň má zauzlená střeva.«
»Dobrá, ať je tedy po vašem. Má zauzlená střeva. Ale pro kristapána, udělejte už něco. Nebo tu budete stát celou noc?«
»Tady nemůže dělat nikdo nic. Na to není lék. Důležité je zbavit ho bolesti tak rychle, jak je to možné.«
Rysy Soamesovy tváře se zkřivily. »Žádný lék? Zbavit ho bolesti? Co to plácáte za nesmysly? Kam to míříte?«

Ovládal jsem se. »Navrhuji vám, abyste mi dovolil okamžitě ho odstřelit.«
»Jak to myslíte?« Soamesova ústa se otevřela dokořán.
»Podle mého názoru bych ho měl okamžitě odstřelit. Mám ve voze bezbolestnou zbraň.«
Soames vypadal, jako by měl každou chvíli vybuchnout, vyletět do povětří. »Zastřelit! Zešílel jste? Víte, jakou má takový kůň cenu?«
»Jakou má cenu, teď vůbec nerozhoduje, pane Soamesi. Celý den prožíval peklo a teď umírá. Měl jste mě zavolat už dávno. Možná že by žil o několik hodin déle, ale konec by byl stejný. A má strašlivé bolesti, neustálé a strašlivé bolesti.«
Soames si položil hlavu do dlaní. »Pane bože, proč mě tohle muselo potkat? Jeho lordstvo je na dovolené, jinak bych ho zavolal, aby se vám to pokusil nějak rozumně vysvětlit. Povídám vám, že kdyby tady byl váš šéf, dal by tomu koni injekci a do půl hodiny by ho uzdravil. Podívejte se, nemohli bychom počkat, až se pan Farnon vrátí, aby se na něj podíval?«
Něco ve mně se s radostí přimklo k tomuto nápadu. Píchni mu morfium a uteč. Přenech odpovědnost někomu jinému. Bylo by to snadné. Znovu jsem se podíval na koně. Vydal se zase na svou bludnou a zaslepenou pouť kolem boxu, klopýtal dokola v zoufalém pokusu utéci své bolesti. Hleděl jsem na něj a on zdvihl kymácející se hlavu a žalostně zaržál. Byl to bezútěšný, nechápavý, šílený zvuk a úplně mi postačil.
Rychle jsem vyběhl a přinesl jsem z vozu pušku. »Podržte mu hlavu,« řekl jsem tlouštíkovi a položil jsem hlaveň mezi skleněné oči. Ozvalo se ostré třesknutí a nohy koně se podlomily. Zhroutil se dolů na mech a zůstal klidně ležet.
Otočil jsem se na Soamese, který nevěřícně civěl na mrtvé tělo. »Pan Farnon přijede zítra ráno a sepíše posmrtné ohledání. Chci, aby moje diagnóza, kterou předáte lordu Hultonovi, byla ověřená.«
Oblékl jsem si sako a,vyšel jsem ven, k autu. Když jsem startoval, otevřel Soames dvířka vozu a vsunul dovnitř hlav. Mluvil tiše, ale jeho hlas byl vztekem bez sebe. »Budu informovat jeho lordstvo o všem, co se tu dnes v noci stalo. A pana Farnona také. Povím mu, co má za asistenta. A řeknu vám jedno: jestli jste se zmýlil a v tom ohledání zítra se to zjistí, budu vás žalovat.« Praštil dvířky a odešel.
Doma v ošetřovně jsem se rozhodl, že počkám na šéfa. Seděl jsem a snažil se zbavit pocitu, že jsem si zničil kariéru dřív, než jsem ji vůbec začal. Ale když jsem o tom přemýšlel, bylo mi jasné, že jsem nemohl udělat nic jiného. Probíral jsem to znovu a znovu a závěr byl vždycky stejný.
Byla jedna hodina, když se Farnon vrátil. Večer strávený s matkou ho uklidnil. Měl růžové tváře a příjemně voněl džinem. S překvapením jsem zjistil, že si oblékl večerní úbor, a ačkoliv sako mělo staromódní střih a splývalo mu po kostnatých ramenou ve volných záhybech, vypadal jako velvyslanec.
Tiše naslouchal, když jsem mu vyprávěl o koni. Zrovna chtěl odpovědět, když zazvonil telefon. »Nějaký pozdní návštěvník,« zašeptal. »Ale to jste vy, pane Soamesi,« kývl na mě a usadil se v křesle. Hodně dlouho říkal jenom ano a ne a chápu a pak se energicky napřímil a začal hovořit.
»Děkuji vám za zavolání, pane Soamesi, ale v situaci, kterou jste mi vylíčil, se zdá, že pan Herriot učinil jedinou možnou věc. Ne, nemohu s vámi souhlasit. Bylo by bývalo kruté nechat ho tak. Jedna z našich povinností je zabránit utrpení. Velmi lituji, že máte takový názor, ale považuji pana Herriota za velmi schopného veterináře. Kdybych tam býval byl já, nepochybně bych postupoval stejně. Dobrou noc, pane Soamesi, a na shledanou ráno.«
Ulevilo se mi tak, že jsem se málem pustil do řečnického projevu vděčnosti, ale nakonec jsem neřekl nic jiného než »díky«.
Farnon sáhl do skleněných dvířek skříňky nad krbem a vytáhl láhev whisky. Nedbale nalil půl velké sklenice a přistrčil ji ke mně. O sebe se postaral podobným způsobem a padl do křesla.
Dlouze se napil, několik vteřin si prohlížel jantarovou tekutinu ve sklenici a potom s úsměvem vzhlédl.
»Vletěl jste do toho dneska po hlavě, chlapče. První případ! A zrovna to musel být Soames.«
»Znáte se s ním dobře?«
»Vím toho o něm dost. Je to kus mizery, dokáže člověku zamotat hlavu. Rozhodně to není můj přítel, to mi věřte. Po pravdě řečeno, proslýchá se o něm, že je to pěkný rošťák. Prý si už dlouho stele hnízdečko na lordovy náklady. Řekl bych, že jednou šlápne vedle.«
Silná whisky propalovala ohnivou cestičku až do žaludku, ale cítil jsem, že to potřebuji. »Takových

ordinací, jako byla ta dnešní, bych asi moc nevydržel, ale věřím, že veterinářská praxe vždycky takhle nevypadá.«
»Docela tak ne,« odpověděl Farnon, »ale nikdy nevíte, co vám osud nachystá. Je to dost zvláštní povolání, a naše práce. Poskytuje člověku nesčetné příležitosti, aby se úplně znemožnil. «
»Ale záleží přece na tom, jak je člověk schopný, co umí.«
»Do určité míry. Když jste šikovný, tak vám to samozřejmě pomáhá, ale i kdybyste byl vyslovený génius, číhá na vás vždycky někde za rohem ostuda a výsměch. Jednou jsem pozval známého specialistu na koně, aby operoval zduřelý mazový váček, a kůň přestal dýchat uprostřed operace. Pohled na toho člověka, když tancoval na žebrech svého pacienta jako blázen, mě poučil o velké pravdě – že během své kariéry budu dost často vypadat zrovna tak obrovsky pitomě.«
Zasmál jsem se. »Tak s touhle představou bych se měl hned na začátku smířit!«
»Nikdo nepředpoví, jak se zachová zvíře, a proto nejsme schopni předurčit ani svou životní dráhu. Je to dlouhý příběh složený z drobných triumfů i pohrom a musíte mít tu práci opravdu rád, abyste u ní vydržel. Dnes to byl Soames a jindy to bude někdo jiný. Jedno je však jisté – nikdy se nebudete nudit. A dejte si ještě whisky.«
Napil jsem se a pak jsem si znovu nalil a povídali jsme si. Zdálo se to jako okamžik a mohutné obrysy akátu se začaly vynořovat z šedého světla za francouzským oknem, kos se pokusil o několik váhavých zapípnutí a Farnon lítostivě vytřásl poslední kapičky z lahve do sklenice.
Zazíval, zatáhl za uzel své černé vázanky a podíval se na hodinky. »Pět hodin! Kdo by si to byl pomyslel? Ale jsem rád, že jsme se dnes spolu napili – musili jsme oslavit váš první případ. Stál za to, viďte!«

Šestá kapitola

Dvě a půl hodiny spánku byl dost hubený příděl, ale pevně jsem se rozhodl vstát v půl osmé a v osm se dostavit dolů k snídani vysprchovaný a oholený.
Snídal jsem však sám. Paní Hallová přede mě nezúčastněně položila míchaná vajíčka a oznámila, že můj zaměstnavatel odejel už před chvílí, aby vystavil osvědčení o posmrtném ohledání koně lorda Hultona. Napadlo mě, že si možná vůbec nešel lehnout.
Pracoval jsem na poslední topince, když Farnon vletěl do místnosti. Pomalu jsem si zvykal na jeho vstupy a ani jsem moc nenadskočil, když stiskl kliku u dveří a jediným krokem se ocitl téměř uprostřed pokoje. Vypadal růžově a měl výtečnou náladu.
»Zbyla vám v konvici nějaká káva? Dám si s vámi šálek.« Padl do protestujícího křesla. »Nemusíte si dělat vůbec žádné starosti. Pitva ukázala klasický případ zauzlení střev. Několik kliček na střevech – černé a zanícené. Jsem rád, že jste toho ubožáka zastřelil.«
»Viděl jste mého přítele Soamese?«
»Samosebou že tam byl. Několikrát se pokoušel navézt se do vás, ale uklidnil jsem ho. Upozornil jsem na to, že pro nás měl poslat mnohem dřív a že lord Hulton asi nebude mít velkou radost, až uslyší, jak jeho oblíbený kůň trpěl. Nechal jsem ho, aby si to v klidu přežvýkal a strávil.«
Tyhle zprávy podstatně vylepšily moji perspektivu. Šel jsem k psacímu stolu a vzal deník. »Tady jsou záznamy dopoledních návštěv. Kam bych měl zajet?«
Farnon určil okruh návštěv, napsal seznam na kus papíru a podal mi ho. »Tady to máte,« řekl. »Pár hezkých a snadných případů, abyste se zapracoval.«
Byl jsem na odchodu, když mě zavolal zpátky. »A ještě o něco jsem vás chtěl požádat. Můj mladší bratr přijede dnes stopem z Edinburku. Studuje tam veterinu a včera skončil semestr. Až dorazí někam blíž, asi nám zavolá. Myslel jsem, že byste pro něj mohl zajet?«
»Samozřejmě, velmi rád.«
»Jmenuje se Tristan, jen tak mimochodem.«
»Tristan?«
»Ano. Aha, zapomněl jsem vám to vysvětlit. Jistě vám bylo divné to moje zvláštní jméno. To tatínek. Velký wágnerovec. Téhle své zálibě podřídil skoro celý svůj život. Pořád samá hudba – a hlavně Wágner.«

»Mám ho také rád.«
»Ale ano, ale necpali ho do vás od rána do večera jako do nás. A ještě k tomu mi zůstalo takové jméno jako Siegfried. Ale mohlo to být ještě horší – třeba Wotan.«
»Nebo Pogner.«
Farnon se zatvářil vyděšeně. »No kruci, máte pravdu. Zapomněl jsem na chudáka starého Pognera. Zřejmě mohu být rád, že to takhle dopadlo.«

Teprve pozdě odpoledne se ozval očekávaný telefon. Hlas na druhém konci byl pozoruhodně povědomý.
»Tady je Tristan Farnon.«
»Páni, vy máte úplně stejný hlas jako váš bratr.«
Odpověděl mi příjemný smích. »To říká každý – pardon, to je od vás velmi milé. Byl bych vám vděčný, kdybyste pro mne přijel. Jsem v kavárně U jmelí na Velké severní ulici.«
Vzhledem k tomu hlasu jsem předpokládal, že spatřím mladší vydání svého nadřízeného, ale chlapecký obličej a drobná postavička sedící na batohu se mu nemohly méně podobat. Vstal, smetl z čela tmavé vlasy a podával mi ruku. Měl vysloveně okouzlující úsměv.
»Šel jste dlouho pěšky?«
»Dost, ale potřeboval jsem to. Děsně jsme včera oslavovali konec semestru.«
Otevřel dvířka auta a vhodil batoh dozadu. Nastartoval jsem a Tristan se uvelebil na sedadle vedle mne, jako by to bylo nejluxusnější křeslo. Vytáhl balíček woodbinek, zapálil si s procítěným soustředěním a blaženě vdechl kouř. Z kapsy vylovil Daily Mirror a rozevřel noviny s výrazem naprosté spokojenosti. Kouř, který v něm mizel, unikal ústy i nosem.
Odbočil jsem ze státní silnice směrem na západ a dopravní hluk se rychle ztrácel v dálce za námi. Ohlédl jsem se po Tristanovi. »Tak už máte po zkouškách?«
»Ano, po patologii a parazitologii.«
Málem jsem porušil jednu ze svých nejzásadnějších zásad a zeptal jsem se ho, jestli prošel, ale včas jsem se zarazil. To je vždycky křehký led. Neměli jsme však v žádném případě nouzi o náměty k hovoru. Tristan měl své připomínky k většině novinových zpráv a tu a tam mi kousek přečetl a diskutovali jsme. Nabýval jsem přesvědčení, že se těším přítomnosti mozku mnohem rychlejšího a živějšího, než byl můj vlastní. Zdálo se, že neuplynula ani vteřina a přistáli jsme u Skeldalu.
Siegfried nebyl doma, když jsme dorazili, vrátil se skorem až v sedm. Vstoupil francouzským oknem, přátelsky mě pozdravil a padl do křesla. Začal mluvit o jednom z odpoledních případů, když vešel Tristan.
Atmosféra v místnosti se změnila, jako by někdo stiskl vypínač. Siegfriedův úsměv se pokřivil. Utkvěl na bratrovi dlouhým pátravým pohledem. Zabručel »ahoj« a pak se natáhl a začal listovat v knížkách, uložených ve výklenku. Několik minut vypadal, že se na tuto činnost zcela soustředil, a já jsem cítil, jak vzrůstá napětí. Tristanův výraz se pozoruhodně změnil – tvář mu zmrtvěla a oči měl unavené.
Siegfried konečně našel knihu, kterou hledal, vzal ji z přihrádky a beze spěchu obracel listy. Pak, aniž vzhlédl, se tiše zeptal: »Tak jak dopadly zkoušky?«
Tristan opatrně polkl a zhluboka se nadechl. »Parazitologie se mi podařila,« – odpověděl bezvýrazným hlasem.
Siegfried jako by neslyšel. Našel v knize velmi zajímavé místo a pohodlně se usadil ke čtení. Dal si načas, než vrátil knihu do přihrádky. A zase se pustil do probírání knížek. Stále zády otočený k bratrovi se tiše zeptal:
»A co patologie?«
Tristan teď seděl na úplném krajíčku židle, jako kdyby se připravoval k útěku. Oči mu přeskakovaly z bratra na přihrádku a zase zpátky. »Neudělal,« odpověděl bezbarvě.
U Siegfrieda se neprojevila žádná reakce. Trpělivě hledal knížku, tu a tam vytáhl nějaký svazek, podíval se do něho a zase ho dal zpátky. Pak to vzdal, položil se do křesla, takže mu ruce sahaly skoro až na zem, a podíval se na Tristana. »Takže jsi propadl z patologie,« pravil konverzačním tónem.
S překvapením jsem zjistil, že blekotám téměř hystericky: »No to je ale velký úspěch. Dostal se do

posledního ročníku a patologii udělá o vánocích. Vlastně vůbec nic neztratí. Koneckonců to je moc těžký předmět.«
Siegfried na mě zaměřil studený pohled. »Vy si tedy myslíte, že je to velký úspěch, ano?« Nastala pomlka a dlouhé ticho přervané náhlým a zcela nečekaným zařváním, když se Siegfried vrhl na svého bratra. »Tak tedy já ne! Já si myslím, že je to zatraceně špatné! Je to ostuda a dost. Co jsi vlastně dělal celý tenhle semestr, ksakru? Chlastal, řek bych, prohánël ženské a utrácel moje peníze. Všechno možné – jenom žádnou práci. A teď máš tu drzost, že si sem zkrátka a dobře přijedeš a oznámíš, že jsi propadl z patologie. Jsi lenoch, v tom to vězí, vid? Jsi skrz naskrz flákač a lenoch.«
Byl téměř k nepoznání. V obličeji temně zbrunátněl a oči mu hořely. A znovu začal řvát na bratra jako pominutý. »Ale tentokrát toho mám dost. Je mi z tebe na nic. Nehodlám se zruinovat jenom proto, abych tě vydržoval v té flákárně. Tohle je konec. Vyrazím s tebou dveře! Slyšíš? Vyrazím s tebou dveře jednou pro vždycky. Tak odtud vypadni – už tě tu nechci ani vidět. Dělej a vypadni!«
Tristan, který si po celou tu dobu zachoval vzezření uražené důstojnosti, tiše odešel.
Tonul jsem v rozpacích a podíval se na Siegfrieda. Bylo na něm vidět, jak ho scéna vyčerpala. Na obličeji a na krku měl skvrny, něco si bručel a bubnoval prsty na opěradlo křesla.
Byl jsem bez sebe z toho, že jsem byl svědkem roztržky, a s vděčností jsem přijal, když mě Siegfried pověřil návštěvou u pacienta a mohl jsem odejít z místnosti.
Vracel jsem se skoro za tmy a zajel jsem dozadu do dvora před vchod do zahrady. Vrzající vrata garáže vyrušila vrány na vysokých topolech, tyčících se nad domy. Někde vzadu ve tmě se ozvalo tiché třepotání křídel, tlumené zakrákání a pak ticho. Když jsem tam odpočíval a naslouchal, zahlédl jsem v šeru u zadního vchodu postavu. Někdo tam stál a díval se do zahrady. Pak se obrátil a já jsem viděl, že je to Tristan.
A znovu jsem se ocitl v rozpacích. Byla to smůla, že jsem toho chudáka vyrušil zrovna, když sem zašel, aby si tu v tichostí smutněl. »Mrzí mě, že to všechno takhle dopadlo,« vykoktal jsem.
Ohníček cigarety zasvítil, jak Tristan zhluboka zadýmal.
»Ale ne, to je v pořádku. Mohlo to být mnohem horší.«
»Horší? Ale je to přece dost špatné! Co chcete dělat?«
»Dělat? Jak to myslíte?«
»Vždyť jste dostal vyhazov! Kde budete dneska spát?«
»Ale vy tomu zřejmě vůbec nerozumíte,« řekl Tristan. Vyndal cigaretu z úst a viděl jsem, jak se mu zableskly bílé zuby, když se usmál. »Nemusíte mít strach, spát budu tady a ráno přijdu k snídani.«
»Ale co váš bratr?«
»Siegfried? Ten do té doby na všechno zapomene.«
»Jste si tím jist?«
»Naprosto. Pokaždé mě vyhodí a pokaždé zapomene. Vlastně to všechno velmi dobře dopadlo. Trik byl jenom v tom, jak ho donutit, aby spolkl tu parazitologii.«
Upřeně jsem se díval na stín po mém boku. Zase to zapraskalo, když se vrány usadily na vysokých stromech a potom ztichly.
»Parazitologii?«
»Ano. Když si to znovu vybavíte, neřekl jsem nic jiného, než že se mi parazitologie podařila. Nezabředl jsem do zbytečných podrobností.«
»Chcete tím tedy říct, že…?«
Tristan se tiše zasmál a poklepal mi na rameno.
»Ano, správně, neudělal jsem parazitologii. Propadl jsem z obou. Ale netrapte se, udělám je o vánocích.«

Sedmá kapitola

Zachumlal jsem se hlouběji do přikrývek, ale pronikavé crrnk – crrrnk, crrrnk – crrrnk telefonu hlučelo celým starým domem.
Od Tristanova příjezdu uplynuly již tři týdny a život na Skeldalu se usadil ve vyjetých kolejích. Den co den začínal stejným drnčením telefonu mezi sedmou a osmou, v době kdy se hospodáři poprvé ráno

podívali na svůj dobytek.
V domě byl pouze jediný telefon. Ležel na stolečku dole na kachlíkové chodbě. Siegfried mě přesvědčoval, že k těmhle ranním telefonům nemám vstávat. Pověřil jimi Tristana. Prý mu taková odpovědnost jenom prospěje. Tento bod Siegfried velmi zdůrazňoval.
Naslouchal jsem vyzvánění. Drnčelo a drnčelo – jako by bylo čím dál tím hlasitější. Z Tristanova pokoje nebylo slyšet ani hlásek, ani pohyb a já jsem čekal na další krok v každodenním dramatu. Následoval jako vždy tím, že dveře málem vyletěly z pantů; Siegfried vyrazil na chodbu a dolů po schodech, které bral po třech.
Následovalo dlouhé ticho a já jsem si ho představoval, jak se třese zimou v průvanu chodby, bosé nohy přimrzlé k dlaždičkám, a naslouchá pozvolnému a důkladnému výkladu hospodáře o příznacích choroby zvířete. Pak cvakl telefon ve vidlici a ozvalo se pádění a šílený cval nohou po schodech – Siegfried dusal do bratrova pokoje.
Pak následovalo zaskřípění rozražených dveří a vzteklé zařvání. Rozpoznal jsem v něm nádech vítězoslávy. Znamenalo to, že Tristan byl přistižen v posteli – definitivní vítězství pro Siegfrieda, kterému se mnoha vítězství nedostalo. Obvykle totiž Tristan rozvinul svou techniku rychlého oblékání a čelil bratrovi plně oblečen. Poskytovalo mu to psychologickou výhodu, že si vázal kravatu a Siegfried stál v pyžamu.
Dnes ráno to však Tristan přepískl. Pokusil se zachránit ještě několik vteřin v teple postele a byl přistižen pod dekou. Poslouchal jsem výkřiky. »Proč jsi nešel k tomu pitomému telefonu, jak jsem ti nařídil? Nevykládej mi, že kromě toho, že jsi líný, jsi také hluchý! Vylez ven, slyšíš, ven z postele!«
Věděl jsem ale, že Tristan získá ztracené body zpátky. Když byl přistižen v posteli, obvykle zlepšil své skóre tím, že byl už v půli snídaně, ještě před tím než jeho bratr vstoupil do místnosti.
Později jsem pozoroval výraz Siegfriedovy tváře, když vcházel do jídelny a spatřil, jak Tristan spokojeně přežvykuje topinku s novinami opřenými o kávovou konvici. Vypadal, jako by ho náhle a prudce zabolel zub.
Všechno to zvyšovalo napjatou atmosféru a ulevilo se mi, když jsem mohl zmizet, abych shledal své věci pro ranní obchůzku. Dolů úzkou chodbou s její důvěrně známou a vzrušující vůní éteru a karbolky, do zahrady obehnané vysokou zdí, kudy se procházelo na dvorek, kde parkovala auta.
Scenérie každé ráno stejná, ale pro mě pokaždé znovu překvapující. Když jsem vkročil do slunečního svitu a do vůně květin, bylo to vždycky jako poprvé. Čistý vzduch vydechoval vůni blízkého vřesoviště. Pět let jsem byl zazděný ve městě a teď jsem ani nedokázal všechno najednou vnímat.
V této části dne jsem nikdy nespěchal. I když na mě čekal sebenaléhavější případ, vždycky jsem si zachránil čas pro sebe. Čas, kdy jsem procházel mezi zdí pokrytou břečťanem a dlouhým přístěnkem, po němž se pnula glycínie a natahovala své úponky a vadnoucí okvětí až do pokojů. Potom kolem skalky, kde se zahrada rozšiřovala do trávníku, neupraveného a zanedbaného, ale chladivého a měkkého pod omšelým zdivem. Kolem zdi planuly květiny v neuspořádané změti a bojovaly s džunglí býlí.
A potom k růžové zahradě a kolem záhonu chřestu, jehož masité prstíčky přerostly do dlouhých větví. Následoval záhon jahod a ostružin. Všude kolem byly ovocné stromy, jejichž větve se kolébaly nízko nad cestičkou. Broskve, hrušky, třešně a švestky byly přivázány k jižní zdi, kde zápolily s planými růžemi o prostor.
Mezi květinami se pilně snažily včely, a písně kosů a drozdů soutěžily s krákáním vran vysoko ve větvích topolů.
Byl to plný život. Tolik věcí jsem musel ještě vypátrat a ještě víc jsem si musel sám pro sebe ověřit. Dny plynuly rychle a vybízely mě k zápasu a vnucovaly mi svou novost. Ale tady v zahradě se čas zastavil. Jako by se tu všechno zastavilo už někdy dávno. Ohlédl jsem se, než jsem vyšel na dvorek, a připadalo mi, že před sebou najednou vidím obrázek ze staré knihy. Ta prázdná divoká zahrada a za ní vysoký tichý dům. Nikdy jsem nedokázal docela uvěřit, že to opravdu existuje a že já tam patřím.
A tento pocit zesílil, když jsem vyšel na dvoreček. Byl čtvercový a dlážděný a mezi kameny rostly husté trsy trávy. Obě strany byly zastavěny budovami. Dvě garáže – kdysi tu stávaly kočáry, stáj a místnost pro postroje, prázdné kóje pro koně a chlívek pro vepříka. A u další zdi se nakláněla zrezavělá pumpa nad kamenným žlabem.

Nad stájí byl seník a nad jednou garáží holubník. A pak tam ještě byl starý Boardmann. Také on jako by tu zbyl ze dnů dávné slávy, belhal se na zchromlé noze a nezabýval se celkem ničím.
Ze svého doupěte, v němž skladoval zahradní náčiní, zabručel dobré jitro. Nad hlavou mu visely připomínky války. Řada barevných reprodukcí karikatur Bruce Bairnsfathera. pověsil je tam, když se vrátil domů v roce 1918, a visely tam dodnes, zaprášené a na okrajích zkroucené a stále ještě si s ním vyprávěly o Kaiseru Willim a o granátových dírách a zablácených zákopech.
Boardmann občas umyl auto nebo chvilku pracoval na zahradě, ale stačilo mu vydělat si jednu nebo dvě libry a vrátil se na svůj dvoreček. Spoustu času trávil v místnosti na postroje, jenom tam tak vysedával. Někdy se rozhlížel po prázdných hácích, na nichž dříve visívaly postroje, a potom si mnul pěstí jedné ruky dlaň ruky druhé.
Často mi vyprávěl o té době slávy: »Dodnes vidím pana doktora, jak stojí nahoře na schodech a čeká na kočár. Byl vysoký, velký fešák. Vždycky nosil cylindr a žaket a pamatuji se na něj ještě, když jsem býval chlapec, jak tam stával, natahoval si rukavice a rovnal si klobouk, aby mu správně seděl.«
Boardmannovy rysy změkly a oči se mu rozzářily – mluvil víc sám k sobě než ke mně. »Tenhle starý dům vypadal tenkrát jinak. Měli hospodyni a šest sluhů a všechno prvotřídní. Zahradník na celý den. Ani jedna travička nerostla na nesprávném místě a kytky všechny v řadě a stromy ořezané a pěkně upravené. A tenhle dvorek – to bylo doktorovo oblíbené místo. Pokaždé přišel a rozhlédl se ode dveří, podíval se na mě, jak sedím a leštím postroje a v klidu trávím svůj čas. Byl to opravdovský džentlmen, ale neradil bych vám ho rozzlobit. Trochu prachu na čemkoli – a byl bez sebe.
Ale s válkou to všechno skončilo. Každý někam pospíchá. Nikdo se o nic nestará. Nikdo nemá na nic čas, vůbec žádný čas. «
Nevěřícně se podíval po zarostlé dlažbě, po oprýskaných vratech garáže, nejistě a šikmo visících pantech. Po prázdné stáji a po pumpě, ze které netekla voda.
Choval se ke mně vždycky přátelsky, jakýmsi duchanepřítomným způsobem, ale se Siegfriedem jako by se vracel zpátky do své původní podoby, jako by se celý napřímil, salutoval jedním prstem a opakoval znovu a znovu »Ano, velmi dobře, pane«. Zřejmě v něm něco uznával – něco ze síly a autority minulého doktora – a dychtivě natahoval ruce zpátky do minulých a ztracených dnů.
»Dobré ráno, Boardmanne,« volal jsem na něj, když jsem otevíral garáž. »Jak se vám dneska daří?«
»Jde to, chlapče, jde to.« Přibelhal se a sledoval, jak beru startovací kliku a pouštím se do další etapy každodenní praxe. Siegfried mi přidělil malinkého austina z již téměř zapomenutého ročníku a jednou z Boardmannových dobrovolně přijatých povinností bylo roztlačit mě, když jsem nemohl nastartovat. Ale dneska ráno motor překvapivě naskočil už po šesti otáčkách.
Když jsem zahýbal za ohyb zadní cesty, měl jsem pocit, stejný každé ráno, že tady to vlastně všechno začínalo. Tady na mě čekaly problémy a chmury mého zaměstnání a v tomto okamžiku se zdálo, že jich mám utěšeně.
Připadalo mi, že jsem přijel do Dalesu v nepříznivé době. Celá generace zanedbaných hospodářů zažila příchod spasitele, báječného nového veterináře, pana Farnona. Objevil se jako kometa a v patách za ním šly nové myšlenky. Byl schopný, energický a šarmantní a přijímali ho dychtivě jako dívka milence. A teď uprostřed líbánek jsem si já měl prorazit svou cestičku a jednoduše a prostě tu o mě nikdo nestál.
Začínal jsem si zvykat na otázku: »Kdepak je pan Farnon?« – »Jestlipak mu něco není?« – »Ale já jsem čekal pana Farnona.« Trochu to člověku nahánělo strach, když viděl, jak zklamaně se zatvářili, jakmile jsem vstoupil do vrat jejich hospodářství. Obvykle se s nadějí zadívali za mne a někteří dokonce běželi a nakukovali do auta, jestli se tam neschovává ten, jehož příchodu si skutečně žádali.
A byla to sisyfovská práce prohlížet zvíře, jehož majitel za mými zády zuřil a z celého srdce si přál, abych já nebyl já, ale někdo jiný.
Musil jsem však přiznat, že byli spravedliví. Nedostávalo se mi přehnaně srdečného uvítání, a když jsem jim sděloval, co si o případu myslím, naslouchali mi s neskrývanou nedůvěrou, ale když jsem svlékl sako a pustil se do skutečné práce, začali roztávat. A byli pohostinní. I když byli zklamáni, že jsem přijel, zvali mě do svých domovů. »Pojďte si něco zakousnout,« to byla fráze, kterou jsem slýchal skorem každý den. Někdy jsem rád přijal, pochutnal jsem si u nich na mnoha nezapomenutelných pokrmech.
Často také vklouzlo do auta, když jsem odjížděl, pár tuctů vajíček a půlkilovka másla. Dales byl známý

svou pohostinností a věděl jsem, že by se pravděpodobně stejně chovali ke každému návštěvníkovi, ale byl to důkaz přátelské přívětivosti, která se skrývala pod často neúsměvným povrchem těchto lidí, a pomáhala mi.
Začínal jsem místní hospodáře poznávat a líbilo se mi, co jsem v nich nalézal. Měli v sobě mně dosud neznámou nepoddajnou statečnost a mudrlantství. Rány osudu, při nichž by měšťák třískal hlavou do zdi, odbývali pouhým: »Jo, jo, tydle věci se stávaj.«
Vypadalo to na delší horký den a stočil jsem okénko auta tak nízko, jak jen to bylo možné. Jel jsem na tuberkulinaci. Celostátní akce začínala tady v Dalesu a pokrokovější hospodáři si vyžádali zkoušky.
A tohle nebylo žádné obyčejné stádo. Gallowayky pana Copfielda byly svým způsobem slavné. Siegfried mi o nich vyprávěl. Nejtvrdší zvířata ve zdejší praxi. Pětaosmdesát kusů a ani jedno dobytče nebylo nikdy uvázané. Po pravdě řečeno, málem se jich nikdy ani nedotkla lidská ruka. Žily venku na stráni, telily se venku a vychovávaly venku svoje telátka. Nestává se často, aby se člověk přiblížil k takovýmto prakticky divokým zvířatům.
»A co děláte, když se některé něco stane?« otázal jsem se.
»Pak jsem závislý na Frankovi a Jiřím – to jsou dva Copfieldovi synové. Od svého dětství byli vychovávám spolu s tímhle dobytkem, když se učili chodit, hráli si s malými telátky a pak se propracovali k těm velkým. Jsou zrovna tak tvrdí jako gallowayky. «
Copfieldovo hospodářství leželo na pustém místě. Když jste se rozhlédli po skrovných pastvinách a nahoru na holé hřebeny, na nichž se rozprostíraly šmouhy vřesu, snadno jste uhodli, proč si farmář vybral tvrdší chov než místní šorthornky. Ale dnes ráno zněžněly přísné obrysy pod dotekem slunečních paprsků a v nekonečnosti zeleně a hnědi ležel mír pouště.
Frank a Jiří nevypadali tak, jak jsem čekal. Otužilí muži, kteří mně pomáhali v mých každodenních povinnostech, bývali tmaví a hubení s uzlovitými svaly, ale Copfieldové byli zlatovlasí a měli hladkou pleť – pohlední mládenci, asi stejně staří jako já, a jejich hlavy na mohutných zátylcích a rozsochatých ramenou vypadaly drobně a křehce. Ani jeden z nich nebyl příliš vysoký, ale vzbuzovali respekt – měli vysoukané rukávy, které obnažovaly zápasnické paže, a silné nohy vtěsnané do plátěných kalhot. Obuti byli oba do dřeváků.
Stádo dobytka nahnané do budov úplně zaplnilo každý přístupný prostor. V dlouhé cestě po straně dvora stálo asi pětadvacet kusů. Nad přepážkou brlení jsem viděl kostrbatou linii hlav a páru stoupající z těl. Dalších dvacet obsadilo starou stáj a dvě skupiny po dvaceti kusech přešlapovaly ve dvou velkých prázdných kójích.
Díval jsem se na černá nezkrocená zvířata a ta mi můj pohled vracela – zarudlé bělmo se lesklo pod hrubou hřívou přepadající jim přes oči. Výhrůžně a hněvivě mrskaly ohony.
Nebude to snadné naočkovat každému kusu podkožní injekci. Obrátil jsem se na Franka.
»Dokážete je pochytat?« ptal jsem se.
»Budem to muset ksakru zkusit,« odpověděl klidně a hodil si přes rameno provaz se smyčkou. Oba bratři si zapálili cigarety dřív, než přelezli přes dřevěnou přepážku do chodby, kde se tísnila největší zvířata. Šel jsem za nimi a brzy jsem zjistil, že zkazky, které se o gallowaykách vyprávějí, nejsou v ničem přehnané. Když jsem k dobytčatům přistoupil zepředu, útočila na mě vlasatou hlavou, a když jsem k nim šel zezadu, s naprostou samozřejmostí mne nakopla.
Ale oba bratři mě ohromili. Jeden přehodil zvířeti přes hlavu smyčku, zaryl mu prsty do mulce a pak odplul, protože dobytče vyrazilo jako raketa. Zvířata s nimi zacházela jako s panáky, ale nepustili se. Jejich světlé hlavy se objevovaly na různých místech mezi černými hřbety. A co mě přímo fascinovalo, že ve všem tom zmatku se docela klidně kolébala světýlka jejich cigaret.
Horko stoupalo, mezi budovami bylo brzy jako v peci a zvířata se střevy plnými tekutiny po zelené potravě vystřelovala zelenohnědý hnůj nonstop gejzíry.
Celá záležitost probíhala v duchu hry a oba muži se povzbuzovali:
»Máš ho, Franku?«
»Chytni ho, Jiří!«
V okamžicích tísně oba bratři tiše a beze zloby kleli:
»Slezeš mi dolů z té nohy, ty pacholku!«

Když mě některá kráva šlehla špinavým ocasem přes tvář, ustali oba v práci a s chutí se srdečně zasmáli. A dalším vděčně přijímaným pobavením bylo, když jsem si s oběma pažema zdviženýma plnil injekci a býček, poplašeně couvající před ohlávkou, mi vrazil tvrdý zadek do bránice. Vzduch ze mě vyletěl v mohutném škytnutí. Dobytče se pak rozhodlo, že se v té úzké chodbičce obrátí, a připláclo mě na zábradlí jako mouchu. Škrábal jsem se ven a oči mi vylézaly z důlků. Uvažoval jsem, jestli to vržou moje žebra nebo dřevo za mnou.
Poslední přišla na řadu malá telátka a s těmi byla vůbec nejhorší práce. Malí tvorové kopali, trkali, vyskakovali do vzduchu, probíhali nám pod nohama a dokonce lezli nahoru po zdi. Oba bratři se na ně často musili prostě vrhnout a přitlačit je k zemi, abych jim mohl dát injekci, a když telátka ucítila jehlu, vyplázla jazyk a ohlušujícně bučela. Venku odpovídalo sborové řvaní ustrašených matek.
Bylo kolem poledního, když jsem vyklopýtal z budov. Připadalo mi, že jsem tam byl alespoň měsíc, v dusném horku, v nepřetržitém rámusu, v zápachu hnoje.
Frank a Jiří přinesli vědro vody a kartáč a pořádně mě před odchodem očistili. Asi půl druhého kilometru za farmou jsem sjel z cesty, neohrazené žádným plotem, vystoupil jsem z vozu a padl na chladný mech. Rozpřáhl jsem do široka paže a třel ramena v propocené košili o tvrdou trávu a nechal se ovívat příjemným větříkem. Slunce mi svítilo do obličeje a já jsem přivřenýma očima hleděl do oparu modré oblohy.
Žebra mě bolela a na nohou jsem cítil oděrky z několika tuctů kopanců. Věděl jsem, že nijak příjemně nevoním. Zavřel jsem oči a usmál se směšné myšlence, že to, co jsem tam dělal, byl diagnostický výzkum. Podivný způsob vědeckého postupu. A vlastně i podivný způsob, jak vydělávat peníze.
Ale na druhé straně bych třeba mohl sedět v kanceláři s okny těsně zavřenými před benzínovými výpary a dopravním hlukem, s lampičkou osvětlující sloupce čísel a na zdi by visel můj tvrďák.
Líně jsem otevřel oči a pozoroval stín mraku, který přejížděl přes zelenou stráň na druhé straně údolí.
Ne, ne… nestěžoval jsem si.

Osmá kapitola

Když jsem na svých každodenních objížďkách kodrcal po cestách kolem vřesovišť, ani jsem nevnímal, jak míjejí týdny. Ale okres se mi ztvárňoval před očima a objevoval jsem lidi jako jednotlivé osobnosti. Skorem každý den jsem píchl. Pneumatiky byly ojeté až na plátno a překvapovalo mě, že mě vůbec někam dovezly.
Auto mělo jedno luxusní vybavení, a to zrezavělou stahovací střechu. Ohavně skřípala, když jsem ji stahoval, ale většinu času jsem ji měl otevřenou, okna spuštěná, na sobě košili s krátkými rukávy a nádherný vzduch svištěl kolem mne. Když pršelo, střecha mi nebyla příliš platná, protože déšť protékal ve švech a stékal mi v loužičkách na klín a na vedlejší sedadlo.
Propracoval jsem se k velké odbornosti v kličkování kolem louží. Jezdit skrze ně byla chyba, protože špinavá voda stříkala otvory v dřevěné podlážce jako gejzíry.
Bylo krásné léto a dlouhé hodiny, které jsem trávil venku, mě zbarvily do hněda, takže jsem mohl konkurovat zemědělcům. Ani spravování pneumatiky nebyl příliš velký trest tam na těch vysokých, ničím neohrazených cestách, ve společnosti kroužících kolih a s větrem, který z údolí přinášel vůni květin a stromů. A měl jsem další omluvu, abych vystoupil a seděl na čerstvé trávě a díval se do prostoru nad Yorkshirem. Jako by člověk kradl životu čas. Čas, v němž se všechno řadilo do správné perspektivy a kde jsem si ověřoval, že postupuji dobře. Všechno bylo tak jiné, že mě to mátlo. Tenhle kraj po létech městských ulic, pocit odpočinku po zkouškách a studiu, práce, která byla každodenní výzvou k zápasu. A můj šéf.
Siegfried Farnon se lopotil kolem praxe s násilnickou energií od rozednění do tmy a já jsem často uvažoval, co ho žene. Nemohly to být peníze, protože s nimi zacházel s naprostým nedostatkem respektu. Když někdo platil účet, zastrčil Siegfried peníze do půllitru na krbové římse a když peníze potřeboval, hrábl rukou do nádoby. Nikdy jsem neviděl, že by měl v ruce peněženku, ale kapsy kabátu se nadouvaly mincemi a zmuchlanými bankovkami. Vytahoval teploměr a lítaly z něho chuchvalce peněz.
Po týdnu nebo čtrnácti dnech střemhlavé a překotné práce zmizel. Někdy na jeden večer, někdy se vrátil

až druhý den a často vůbec neřekl, kam jede. Paní Hallová prostřela pro dva, ale když viděla, že jím sám, odnesla jídlo bez poznámky.
Každé ráno vybavil seznam návštěv s takovou rychlostí, že mě často uspěchaně odeslal na nesprávné hospodářství nebo k nesprávnému zákroku. Když jsem mu později vyprávěl o trapné situaci, srdečně se rozesmál.
Jednou do toho navezl sám sebe. Zrovna jsem přijal telefon od pana Heatona z Bronsettu, že potřebuje pitvu uhynulé ovce.
»Byl bych rád, kdybys jel se mnou, Jamesi,« řekl Siegfried. »Dnes ráno tu je klid a myslím, že vás pitvat učili dost narychlo. Chtěl bych, abys to viděl ve skutečnosti.«
Zajeli jsme do vesnice Bronsettu a Siegfried zabočil doleva k brance, za níž vedla polní cesta.
»Co to děláš?« ptal jsem se. »Heatonovi přece bydlí na druhém konci vesnice.«
Říkal jsi přece Seatonovi.«
»Ne, ujišťuji tě…«
»Podívej se, Jamesi, když jsi mluvil s tím člověkem, stál jsem těsně vedle tebe. Přesně jsem slyšel, jak jsi vyslovil to jméno.«
Otevíral jsem ústa k dalším dohadům, ale auto poskakovalo dolů po cestě a Siegfried vysunul spodní čelist. Rozhodl jsem se, že ho nechám, aby na to přišel sám.
Se zaskřípěním brzd jsme zastavili před hospodářskou budovou. Siegfried vyskočil ze sedadla a prohraboval tašku ještě dřív, než roztřesené auto úplně zastavilo. »Ksakru!« vykřikl, »nemám pitevní nůž. Nevadí. Půjčím si něco v domě.« Přirazil závěr a pustil se ke dveřím.
Otevřela farmářova žena a Siegfried se na ni široce zazubil. »Dobré ráno, paní Seatonová, máte pitevní nůž?«
Dobrá žena zdvihla obočí. »Co jste, prosím, říkal?«
»Dlouhý nůž na pitvání, paní Seatonová, vykosťovací nůž a hodně ostrý bych prosil.«
»Vy chcete nůž na pitvání?«
»Ano, prosil bych nůž na pitvání!« zařval Siegfried, jemuž docházela skrovná zásoba trpělivosti. »A kdyby vám to nevadilo, mohla byste si pospíšit. Nemám moc času.«
Užaslá paní ustoupila do kuchyně a já jsem slyšel šepot a mumlání. Co chvilku vykoukla hlavička nějakého dítěte, aby se rychle podívala na Siegfrieda podrážděně dupajícího na schodech. Po nějaké chvíli přistoupila jedna dcerka a podávala mu dlouhý, nebezpečně vypadající nůž.
Siegfried jí ho vytrhl z ruky a přejel palcem nahoru a dolů po ostří. »Tohle není k ničemu!« vykřikl vztekle. »Copak nechápete, že chci něco opravdu ostrého? Přineste mi ocílku.«
Děvčátko uteklo zpátky do kuchyně a znovu se ozvalo hlučení hlasů. Po několika minutách vystrčili přede dveře další děvčátko. Přišouralo se k Siegfriedovi, podalo mu v napřažené ruce ocílku a prchlo zpátky do bezpečí.
Siegfried se vychloubal, jak umí báječně brousit nože. Dělal to velmi rád. Když přetahoval nůž po ocílce, zahřála ho radost z práce a nakonec začal zpívat. Z kuchyně nebylo slyšet ani hlásek, ozývalo se jenom zvonění oceli o ocel, podmalované tiše broukanou melodií. Mezitím krátké pomlky, když pečlivě zkoušel ostří, a pak to začalo znovu.
Když práci dokončil, spokojeně nakoukl do dveří. »Kdepak je váš manžel?« zvolal.
Neozvala se odpověď, a tak vkročil do kuchyně, mávaje před sebou svítícím ostřím nože. Šel jsem za ním a viděl jsem, jak se paní Seatonová a její dcery skrývají ve vzdáleném koutě a hledí na Siegfrieda polekanýma očima.
Zamával na ně nožem. »Tak pojďte, začneme!«
»Začneme co?« zašeptala matka a tiskla k sobě svou rodinu.
»Chci pitvat tu mrtvou ovci. Máte tu přece mrtvou ovci?«
Následovala vysvětlení a omluvy.
Později mi Siegfried přísně vytkl, že jsem ho poslal na nesprávnou farmu.
»Pro příště musíš být opatrnější, Jamesi,« pravil velice vážně. »Takovéhle věci budí moc špatný dojem.«

Další zajímavostí mého nového života byl pravidelný cestovní ruch žen, procházejících Skeldalem.

Všechny vypadaly vznešeně, většinou byly krásné a jedno měly společné – dychtivost. Přicházely na skleničku, na čaj, na oběd, ale skutečná příčina byla, že přicházely civět na Siegfrieda – jako vyprahlí poutníci v poušti, když spatří oázu.
Cítil jsem, jak to narušuje moje nejvlastnější já, protože jejich oči po mně přejížděly bez jakékoliv stopy vnímání nebo zájmu a hladově se připnuly na mého přítele. Nezáviděl jsem, ale vrtalo mi to hlavou. Začal jsem ho pokradmu studovat, snažil jsem se odhalit tajemství jeho přitažlivosti. Když jsem se díval na obnošené sako, které mu plandalo na hubených ramenou, otřepaný límeček košile a bezvýraznou vázanku, musel jsem nezbytně dojít k závěru, že šaty s tím nemají nic společného.
Určitá přitažlivost tkvěla v jeho dlouhém kostnatém obličeji a veselých modrých očích, ale většinou vypadal tak vychrtle a ztrápeně, že jsem uvažoval, jestli není nemocný.
Často jsem v té frontě zahlédl Dianu Bromptonovou, a to jsem musel bojovat s prudkou chutí zalézt pod gauč. Těžko bych v ní rozpoznal kamennou krásku tehdejšího odpoledne, protože se před Siegfriedem úplně rozplývala, visela na každém jeho slově a chichotala se jako holčička z penzionátu.
Mrazilo mě při představě, že by si Siegfried z toho zástupu mohl vybrat právě ji a oženit se s ní. Trápilo mě to, protože jsem věděl, že bych musel odejít, zrovna když se mi v Darrowby začínalo všechno líbit. Ale Siegfried nejevil sklony k tomu, že by se oženil s kteroukoli z nich a nadějeplná procesí přetrvávala. Nakonec jsem si zvykl a přestalo mě to trápit.

Také jsem si zvykl na prudké změny nálady svého zaměstnavatele. Jednou ráno přišel Siegfried dolů k snídani a unaveně si mnul zčervenalé oči.
»Byl jsem venku ve čtyři ráno,« sténal a nespokojené si mazal topinku máslem. »A i když to neříkám rád, Jamesi, je to tvoje chyba.«
»Moje chyba?« žasl jsem.
»Ano, chlapče, tvoje chyba. Byla to kráva s mírným nadmutím bachoru. Hospodář se kolem toho motal několik dnů, jeden den půl litru oleje ze lněného semene, druhý den trochu zažívací sody a zázvoru a dnes ve čtyři ráno se rozhodl, že je na čase zavolat veterináře. Když jsem ho upozornil, že to mohlo ještě několik hodin počkat, odpověděl, že mu pan Herriot povídal, aby nikdy neváhal zatelefonovat – že přijde v kteroukoliv denní i noční hodinu.«
Naklepával vajíčko, jako by i tato námaha byla na něj příliš mnoho. »Víš, svědomitost je velmi pěkná vlastnost atakdále – atakdále, ale když něco čekalo několik dní, může to počkat ještě do rána. Ty je kazíš, Jamesi, a já to odnáším. Je mi nanic a jsem úplně vyčerpaný z toho, že mně kdekdo tahá z postele pro každou pitomost.«
»To je mi opravdu velmi líto, Siegfriede. To jsem nepředpokládal. Je to všechno asi pouze moje nezkušenost. Kdybych nešel, měl bych strach, že by to zvíře mohlo pojít. Kdybych něco odložil až na ráno a zvíře pošlo, jak by mi bylo?«
»V pořádku,« vyštěkl Siegfried. »Nic je nepřivede tak snadno k rozumu jako pošlý kus dobytka. Příště nás zavolají ještě o něco časněji.«
Spolykal jsem jeho radu a pokusil jsem se podle ní jednat. Asi za týden si mě Siegfried pozval na slovíčko.
»Jamesi, určitě se nebudeš zlobit, že ti to říkám, ale dneska si mi stěžoval starý Summer. Říkal, že ti tuhle v noci zavolal a že jsi odmítl přijít k jeho krávě. Víš, je to dobrý zákazník a velmi příjemný člověk, ale byl tím dost rozzuřený. Takového chlapíka si nemůžeme dovolit ztratit.«
»Ale byla to jenom chronická mastitida,« řekl jsem. »Mírné zduření mléčných žláz, nic víc. Dával jí sám lék skoro týden a nastalo zlepšení. Kráva žrala dobře, a tak jsem myslel, že bude v pořádku, když to nechám do druhého dne.«
Siegfried mi položil ruku na rameno a po tváři se mu rozhostil výraz mimořádné trpělivosti. Obrnil jsem se. Jeho netrpělivost mi nevadila – zvykl jsem si na ni a dokázal jsem ji vydržet. Ale jeho trpělivost byla k nesnesení.
»Jamesi,« řekl mírným hlasem, »v naší práci existuje jedno základní pravidlo, které je důležitější než všechna ostatní, a já ti řeknu, které to je. Musíš poskytnout pomoc. To by mělo být vepsáno ohnivým písmem do tvého srdce.« Zdvihl kárný ukazováček. »Musíš léčit. Vždycky na to pamatuj, Jamesi. Je to

základ všeho. Nezáleží na okolnostech, jestli je mokro nebo hezky, den nebo noc, když tě zavolá zákazník, musíš jít. A musíš jít s radostí. Říkáš, že to nebyl naléhavý případ. Ale vždyť jsi měl vlastně k dispozici pouze výpověď majitele krávy a ten není natolik vybaven vědomostmi, aby rozhodl, zda to je naléhavé, nebo ne. Ne, chlapče, musíš jít. I když ošetřovali to zvíře sami, mohl nastat obrat k horšímu. A nezapomeň,« zakýval důstojně ukazováčkem, »že by to dobytče mohlo uhynout.«
»Ale domníval jsem se, že jsi říkal, že je k rozumu nepřivede nic než uhynulé dobytče,« odvětil jsem popuzeně.
»A co je zase tohle?« vyštěkl Siegfried v upřímném úžasu. »Takovou pitomost jsem ještě neslyšel. Víckrát nechci o ničem podobném slyšet. Už o tom nemluvme. Jenom si pamatuj – tvoje základní povinnost je poskytnout pomoc.«
Někdy mi uděloval rady, jak mám žít. Jako tehdy, když mě našel na bobku nad telefonem, se kterým jsem zrovna praštil. Civěl jsem na zeď a tiše jsem si klel sám pro sebe.
Siegfried se usmál moudrým úsměvem. »Tak co je zase, Jamesi?«
»Právě jsem trávil nepříjemných deset minut s Rolstonem. Pamatuješ si na tu epidemii pneumonie telat? Strávil jsem tehdy s těmi telaty hodiny a hodiny, lil do nich nákladné léky a ani jedno z nich neuhynulo. A on si teď stěžuje na účet. Ani slůvko vděčnosti. K čertu, to není žádná spravedlnost.«
Siegfried ke mně přistoupil a položil mi paži kolem ramen. Znovu se zatvářil trpělivě. »Můj milý chlapče,« zavrkal. »Jenom se na sebe podívej. Jsi celý rudý, celý rozrušený. Nesmíš se nechat takhle vydráždit. Musíš se snažit ovládat. Proč myslíš, že odborníci se hrnutí se srdečními záchvaty a žaludečními vředy? Jenom proto, že se nechají unést rozčilením kvůli malichernostem, přesně tak, jako teď ty. Ano, ano, vím, že tyhle věci člověka zlobí, ale nesmíš si je brát. Musíš být klidný, Jamesi, klidný. Nestojí to za to – čímž chci říci, že to bude za sto let úplně stejné.«
Přednesl mi lekci s moudrým a něžným úsměvem a poklepal mi na rameno, aby mne podpořil – jako když psychiatr uklidňuje násilnického pacienta.
Za několik dní jsem nadepisoval jmenovku na lahvičku s červeným blistrem, když vtom vletěl do místnosti Siegfried. Musel rozkopnout dveře, které se prudce odrazily od gumové zarážky a málem ho praštily do obličeje. Přicválal ke stolu, za nímž jsem seděl, a začal do něho mlátit dlaní. Oči mu v zarudlém obličeji divoce svítily.
»Zrovna jsem přijel od té zatracené svině Holtů!«
»Myslíš Neda Holta?«
»Ano, přesně toho myslím, hrom do něho uhoď!«
Byl jsem překvapený. Pan Holt byl drobný mužík, který pracoval na silnicích pro okres. Kromě toho si držel čtyři krávy a vědělo se o něm, že nezaplatil nikdy žádný účet. Ale byla to veselá kopa a Siegfried mu poskytoval své neplacené služby celá léta bez jakékoli námitky.
»Copak to není jeden z tvých oblíbenců?« zeptal jsem se.
»Byl, můj bože, byl,« chroptěl Siegfried. »Ošetřoval jsem mu Muriel. Víš, tu velkou červenku, druhou zezadu u nich v chlévě. Trpívala na nadmutí – vracela se každý den z pastvy ve velmi špatném stavu a já jsem na ní vyzkoušel kdeco. Nic to nebylo platné. Potom mě napadlo, že by to mohla být actinomykoza čepce. Vstříkl jsem jí do žíly trochu jodidu, a když jsem ji dnes uviděl, nechtěl jsem věřit svým očím, jaký to byl rozdíl. Stála tam, přežvykovala píci a byla v pořádku jako sluníčko. Zrovna jsem si gratuloval za tu pěknou diagnózu a víš, co řekl Holt? Řekl, že věděl, že jí dneska bude líp, protože jí včera večer dal čtvrt kila hořké soli ve vařených otrubách. A to prý ji vyléčilo!«
Siegfried vytáhl z kapsy nějaké prázdné krabičky a skleničky a vztekle je zmačkal a hodil do koše na papíry. Pak začal znovu křičet.
»Víš, že jsem se celých čtrnáct dnů staral a trápil kvůli té krávě a skoro se mi o ní už zdálo. Teď, když jsem zjistil, co je příčina těch potíží a aplikoval nejmodernější léčebný postup, zvíře se uzdravilo. A co se stane? Vyjádří mi majitel vděčnost a díky za mou odbornost? Udělá něco takového? Veškeré ocenění náleží čtvrtkilu hořké soli. To, co jsem udělal já, nebylo nic jiného než ztráta času.«
Uštědřil stolu další smrtelnou ránu.
»Ale já jsem ho vyděsil, Jamesi,« řekl s nepřítomným výrazem v očích, »já jsem ho tedy pořádně vyděsil. Když se zmínil o té soli, zařval jsem "Ty rošťáku" a hmátl jsem po něm. Asi bych ho byl uškrtil, ale on

vyrazil a zapadl do domu a zůstal tam. Pak už jsem ho neviděl.«
Siegfried sebou hodil do křesla a začal si cuchat vlasy. »Hořká sůl!« hekal. »Panebože, člověk by se uzoufal.«
Pomyslel jsem si, že bych mu měl poradit, aby se uklidnil, a upozornit ho, že za sto let to bude pořád stejné, ale můj zaměstnavatel stále ještě držel v jedné ruce prázdnou ampulku od séra. Proto jsem ten nápad zavrhl.

Potom přišel ten den, kdy se Siegfried rozhodl, že by se měl dát můj vůz do pořádku. Spotřeboval litr oleje denně, což Siegfried nepovažoval za nic mimořádného, ale když to stouplo na dva a půl litru, zazdálo se mu, že se něco musí udělat. Pravděpodobně s konečnou platností rozhodlo, že mu nějaký farmář na trhu povídal, jak vždycky pozná, kdy jede ten mladý veterinář, protože vidí už ze vzdálenosti mnoha kilometrů mrak modrého kouře.
Když se malý austinek vrátil z opravny, poskakoval kolem něho Siegfried jako stará slepice. »Pojď sem, Jamesi,« volal. »Chtěl bych si s tebou promluvit.«
Všiml jsem si, že už zase vypadá trpělivě a obrnil jsem se.
»Jamesi,« řekl a chodil kolem otlučeného auta a stíral skvrny z laku. »Vidíš tohle auto?«
Přikývl jsem.
»Bylo na generálce, Jamesi, a stálo to hodně peněz a kvůli tomu chci s tebou mluvit. Máš teď ve svém držení něco, co se podobá novému vozu.« S potížemi stiskl západku a kapota se se skřípěním otevřela a vyplivla přehršli rzi a špíny. Ukázal na černý a mastný motor, z něhož jako věncoví visely přesně nerozlišitelné kousky kabelů a gumových trubiček. »Tady vidíš kousek jemného mechanismu a chci, abys s tím zacházel s úctou. Viděl jsem, že jezdíš jako šílenec, a to tedy nepůjde. Budeš se muset o tuhle mašinku postarat přes dalších pět nebo šest tisíc kilometrů. Rychlost padesát kilometrů za hodinu naprosto postačí. Řekl bych, že se rovná zločinu, jak někteří lidé zacházejí s novým strojem. Měli by je zavřít. Tak si pamatuj, chlapče, žádná šílená jízda – nebo si tě podám.«
Pečlivě zavřel kapotu, přeleštil poškrábané sklo manžetou saka a odešel.
Tato silná slova na mě udělala dojem, takže jsem se ten den plazil po návštěvách téměř krokem.
Večer jsem se chystal do postele, když přišel Siegfried. Měl s sebou dva venkovské chlapce a oba se hloupě usmívali. Pokoj se naplnil vůní piva.
Siegfried promluvil s důstojností a slova se mu jen nepatrně převalovala v ústech. »Jamesi, s těmito pány jsem se seznámil dnes večer u Černého vola. Párkrát jsme si moc pěkně zahráli domino, ale naneštěstí jim ujel poslední autobus. Buď tak laskav a přivez svého austina, já je dovezu domů.«
Předjel jsem s autem k hlavnímu vchodu a chlapci se naskládali dovnitř, jeden dopředu a druhý dozadu. Díval jsem se, jak se Siegfried nejistě skládá za volant a rozhodl jsem se, že pojedu s nimi. Posadil jsem se dozadu.
Oba mladíci bydleli na statku nahoře nad severním vřesovištěm, a tak jsme asi pět kilometrů za městem sjeli z hlavní silnice a reflektory se soustředily na stužku polní cesty vinoucí se po tmavém úbočí.
Siegfried pospíchal. Tiskl nohu na plyn, zvuk motoru se vystupňoval k zmučenému ječení a autíčko poskakovalo dál tmou. Pevně jsem se držel a naklonil se dopředu, abych mohl zařvat do ucha svého zaměstnavatele. »Pamatuj si, že tohle auto je po výbrusu,« křikl jsem do hluku motoru.
Siegfried se na mě ohlédl s trpělivým úsměvem. »Ano, ano, Jamesi, však já si to pamatuji. Kvůli čemu zmatkuješ?« Za jeho řeči sjelo auto z cesty a letělo travou rychlostí devadesát kilometrů za hodinu.
Všichni jsme se kouleli jako korkové špuntíky, dokud se mu nepodařilo vyjet zpátky na cestu. Siegfried nevyvedený z míry pokračoval stejnou rychlostí. Mladíci se přestali připitoměle usmívat a ztuhle seděli na svých místech. Nikdo neřekl ani slovo. Vyložili jsme pasažéry před ztichlým venkovským domem a nastoupili zpáteční cestu. Protože to bylo pořád z kopce, zjistil Siegfried, že může jet ještě rychleji. Auto skákalo a mlátilo sebou po nerovném povrchu a motor vyl. Několikrát jsme krátce, ale vydatně odbočili směrem k okolním vřesovištím, ale domů jsme dorazili.
Asi za měsíc se Siegfriedovi znovu naskytla příležitost podat si svého asistenta. »Jamesi, chlapče,« pravil smutně, »jsi ohromný chlapec, ale můj bože, neumíš zacházet s vozy. Podívej se na toho austina. Nedávno byl na výbrusu, byl v prvotřídní formě – a jen se na něj podívej, přímo ten olej pije. Nevím, jak

jsi to v tak krátké době dokázal. Jsi úplný ďábel.«

Devátá kapitola

»Tak kdo je první, prosím?« zavolal jsem a nahlédl do čekárny. Byla tam stará dáma s kočkou v lepenkové krabici, dva malí chlapci se pokoušeli udržet králíka a někdo, koho jsem nejdřív nepoznal. Pak jsem si vzpomněl – Soames.
Když na něho přišla řada, vstoupil do ordinace, ale byl to úplně jiný člověk, než jakého jsem pamatoval. Usmíval se lichotným úsměvem. Když mluvil, poskakovala mu hlava nahoru a dolů. Přímo z něho vyzařovala úzkostlivá touha zavděčit se. A nejzajímavější bylo jeho pravé oko, oteklé a zavřené, obkroužené dost velkou plochou zmodralé pokožky.
»Doufám, že vám nevadí, že jsem vás přišel navštívit, pane Herriote,« řekl. »Odešel jsem totiž ze zaměstnání u jeho lordstva a hledám jiné místo. Napadlo mě, že byste se vy a pan Farnon za mě mohli přimluvit, kdybyste něco zaslechli.«
Byl jsem příliš ohromen celou tou proměnou, takže jsem ani nenašel slova. Odpověděl jsem, že uděláme, co bude v našich silách, a Soames překypoval vděčností a vypoklonkoval se ze dveří.
Když odešel, obrátil jsem se k Siegfriedovi. »Tak co si, o tomhle myslíš?«
»Vím, co se stalo,« podíval se po mně Siegfried s unaveným úsměvem. »Jak si vzpomínáš, říkal jsem ti, že sedí na dvou židlích – tu a tam prodával na svůj, účet nějaké pytle obilí nebo metrák hnojiva. Jedno se skládalo k druhému. Ale nevydrželo mu to. Byl trochu neopatrný a padl na ústa dřív, než si vůbec uvědomil, co se stalo.«
»A co to kouzelné černé oko?«
»Ale to má od Tomyho. Jistě jsi viděl Tomyho, když jsi tam byl. Je to ten podkoní.«
V duchu jsem se vrátil k oné nepříjemné noci a k tomu tichému chlápkovi, který držel koni hlavu. »Ano, pamatuji se na něj, – takový velký, tlustý.«
»Ano, je to pěkný pořízek a nebyl bych moc rád, kdyby mě osobně praštil do oka. Soames mu dělal ze života peklo a jakmile se Tomy dozvěděl, že ho vyhodili, obšťastnil ho návštěvou, jen tak, aby vyrovnal skóre.«

Teď už jsem příjemně zapadl do životního stylu Skeldalu. Zprvu jsem uvažoval, kam patřil Tristan. Měl tu být jako na práci, nebo na prázdninách, pracoval nebo co vlastně? Ale brzy bylo jasné, že je tu na výpomoc. Připravuje léky, doručuje je, myje auta, slouží u telefonu a v případě nezbytné nutnosti zajede k pacientovi.
Tak ho alespoň viděl Siegfried, který zorganizoval celý program trikových zásahů, jejichž cílem bylo držet Tristana v pozoru. Vracel se například zcela neočekávaně nebo vpadl do místnosti v naději, že ho přistihne při nicnedělání. Očividně nepostřehl naprosto jasnou skutečnost, že univerzitní prázdniny uplynuly a že by se Tristan měl vrátit do školy. V průběhu příštích měsíců jsem došel k závěru, že Tristan dozajista uzavřel nějakou velmi pružnou dohodu s vedením fakulty, protože na studenta trávil neuvěřitelně mnoho času doma.
Své úkoly a povinnosti chápal zcela jinak než jeho bratr, a pokud prodléval na Darrowby, zaměřil valnou část své bystré inteligence k tomu, aby dělal tak málo, jak jen bylo možné. Po pravdě řečeno trávil Tristan většinu času spánkem v křesle. Když jsme ho nechali doma, aby připravoval léky, zatímco my jsme jeli za svými povinnostmi, následoval neměnný postup. Naplnil půllitrovou láhev do poloviny vodou, přidal špetku chlorodynu a trošku ipekakuanhy, zazátkoval to, přenesl do obývacího pokoje a postavil vedle svého oblíbeného křesla. K tomuto účelu to bylo křeslo vysloveně skvělé – staromódní, s vysokým opěradlem a s podložkou pro hlavu.
Vytasil své noviny, zapalovač a cigarety Woodbinky a seděl, dokud ho nezmohl spánek. Když ho přepadl Siegfried, chytil láhev a začal s ní zběsile cloumat a co chvíli pátravě prohlížel obsah. Pak se vrátil do lékárny, doplnil obsah a nalepil jmenovku.
Byla to technika dobrá a rozumná, ale měla jeden velký nedostatek. Kdykoli se otevřely dveře, nikdy nevěděl, zda to je či není Siegfried a často jsem vstoupil a našel ho, jak pololeže v křesle ustrašeně

mžourá poplašenýma, spánkem zalepenýma očima a lomcuje lahví.
Většina večerů ho zastihla na barové židli u Drovers Arms, kde lehce konverzoval s barmankou. Jindy si zase vyšel s některou mladší sestřičkou z místní nemocnice. Nemocnici považoval za agenturu, která mu má zajišťovat dámskou společnost. Celkem vzato se mu dařilo žít plným životem.

Sobotní večer, půl jedenácté a já jsem zapisoval své návštěvy, když zazvonil telefon. Zaklel jsem, zkřížil prsty pro štěstí a zvedl sluchátko.
»Haló, u telefonu Herriot.«
»Aha, to jste vy,« zachraptěl hlas tím nejširším yorkshirským nářečím. »Potřebuju mluvit s panem Farnonem.«
»Lituji, ale pan Farnon není doma. Mohu vám nějak pomoci?«
»No, to doufám, ale mnohem radši bych měl vašeho šéfa. Tady Sims z Beal Close.«
(Ne, prosím vás, jenom ne Beal Close v sobotu večer. Kamenitá polní cesta, na níž je alespoň osm branek a pak se ještě jde několik kilometrů do kopce.)
»Ano, pane Simsi, a copak vás trápí?«
»Ale jo, povím vám, co mě trápí a vůbec všecko. Mám tu vohromnýho, výstavního koně. Vošklivě se pořezal na zadní noze, zrovna v podkolení. Potřebuju ho hned zašít.«
(Pane na nebesích! Podkolení! Přímo kouzelné místo na zašívání koně. Pokud by nebyl mimořádně klidný, bude to radostná selanka!)
»Jak velká je ta rána, pane Simsi?«
»Velká? Je strašlivá, asi třicet centimetrů dlouhá a krvácí jako čert. A tendle kůň je vostrej jako sokol. Vykop by i mouše voko. Vůbec se k němu nemůžu přiblížit. Jakmile někoho vidí, je na větvi. Povídám vám, byl jsem s ním tudle u kováře a ten se z něho k smrti vyděsil. Je to zatracenej ďábel.«
(Doprčic s vámi, pane Simsi, doprčic s Beal Close a doprčic s vaším zatraceným ďáblem.)
»Ano, už k vám jedu. Pokuste se sehnat nějaké pomocníky pro případ, že bychom ho museli položit.«
»Položit? Položit? Tohodle koně nepoložíte nikdá. Dřív by vás zabil. A kromě toho tu vůbec nikoho nemám, tak si budete muset pomoct sám. Dobře vím, že pan Farnon by vo žádný pomocníky nestál.«
(Čím dál tím líp. To bude něco do deníku.)
»Ano, dobře, už vyjíždím, pane Simsi.«
»Jo, a málem bych byl zapomněl. Včera jsme tu měli velkou vodu a smetlo to cestu. Poslední dva kilometry budete muset jít pěšky. Tak sebou hněte, abych na vás nemusel čekat celou noc.« (Tohle už trochu přehání.)
»Podívejte se, pane Simsi, tenhle váš tón se mi nelíbí. Řekl jsem vám, že už vyjíždím a přijedu k vám tak rychle, jak jen budu moci.
»Tak vám se teda nelíbí můj tón, jo? No a mně se zase nelíbějí mladí učedníci, co nejsou lautr k ničemu a co se cvičej na mým dobytku, a tak vod vás nechci vidět žádný podtrhy. Ani drzosti. Řek jsem vám všechno vo tý práci i vo tý cestě. «
(Tak tohle tedy ne.)
»Tak a teď mě poslouchejte, Simsi. Kdyby to nebylo v zájmu toho koně, odmítl bych k vám jet. Co si o sobě vlastně myslíte? Jestli ještě jednou zkusíte se mnou mluvit…«
»Ale, ale, Jime, ovládněte se. Popraskají vám všechny tepny a vysloveně vykrvácíte, jestli si nedáte pozor.«
»Kdo to, k čertu…?«
»No tak se, Jime, uklidněte. Je to ten váš temperament. Musíte si skutečně dávat pozor.«
»Tristane! Odkud to vlastně mluvíš? Z jakých prčic mi telefonuješ?«
»Z budky před Droversem. Pět půllitrů mi nalilo do žil drobátko rozvernosti. Napadlo mě, že bych ti měl brnknout.«
»Přísahám při bohu všemohoucím, že ti jednou zakroutím krk, jestliže nepřestaneš s těmi svými žertíky. Ničíš mě. Tu a tam by to šlo, ale tohle je už potřetí za týden.«
»Ale bylo to nejhezčí. Skutečně úžasné, báječné. Když sis začal napřimovat páteř – bylo skoro po mně. Opravdu bych ti přál, aby ses mohl slyšet.« Jeho hlas se ztratil v záchvatu neovladatelného smíchu.

A pak následovaly mé chabé pokusy o odvetu. Vplížil jsem se roztřeseně do nějaké opuštěné telefonní budky.
»Je to mladý pan Farnon?« zakrákoral jsem jako břichomluvec. »Tady je Tilson z Vysokého lesa. Musíte sem okamžitě přijít, mám tu strašný případ…«
»Promiň, že tě přerušuji, Jime, ale nemáš nějaké potíže s mandlemi? Tak dobře, pokračuj, abys nezapomněl svou řeč, staříku. Zní to zajímavě.«

Zvítězil jsem nad ním pouze jedinkrát. Bylo to v úterý – to jsem sloužil jenom půl dne – a v půl dvanácté zazvonil telefon. Kráva s vyhřezlou dělohou. To je v praxi venkovského veterináře těžká práce a jako obvykle mě zamrazilo v zádech.
Přihodí se to, když už je tele na světě a kráva nepřestane nutit, takže vytlačí celou dělohu a ta visí dolů až k podkolení zvířete. Je to obrovský orgán a je zoufale těžké vrátit ho na správné místo především proto, že kráva, když se ho zbavila, odmítá přijmout jej zpátky. A v přímém zápase mezi člověkem a zvířetem měla kráva značné výhody.
Staří praktici se snažili pomoci si tím, že zavěsili krávě zadní nohy na popruh a ti nejpodnikavější si vymyslili různá nesmyslná a neumělá zařízení jako například jakýsi kufřík na dělohu. Mělo to smáčknout orgán do menšího objemu. Výsledek byl ale vždycky stejný – dlouhé hodiny těžké dřiny.
Zavedení epidurálních anestetik všechno usnadnilo tím, že se odstranil tlak v děloze a zabránilo se krávě, aby pokračovala ve stazích, ale přesto když kterýkoli veterinář zaslechl v telefonu slova »tele je venku i s dělohou«, zmizel mu zaručeně úsměv z tváře.
Rozhodl jsem se, že vezmu s sebou Tristana pro případ, že bych potřeboval pomoc několika dalších kilopondů. Jel se mnou, ale nevypadal nijak nadšeně. A ještě menší nadšení projevil, když spatřil pacienta – tlustou šorthornku, ležící zcela bez zájmu ve svém boxu. A do kanálku za ní přetékala krvavá hmota dělohy, plodových obalů, hnoje a slámy.
Vůbec se jí nechtělo vstát, ale když jsme do ní chvíli šťouchali a křičeli, postavila se na nohy a znuděně hleděla.
Bylo nesnadné najít v záhybech kůže a tuku místo pro epidurální anestetikum a nebyl jsem si jist, zda jsem je vbodl do správného místa. Odstranil jsem lůžko, očistil dělohu a položil ji na čisté prostěradlo, které držel hospodář a jeho bratr. Byli oba drobní a nemohli dělat vůbec nic jiného než držet prostěradlo ve vodorovné poloze. Na jejich pomoc jsem se tedy nemohl mnoho spoléhat.
Kývl jsem na Tristana. Strhli jsme ze sebe košile, ovázali si kolem boků čisté pytle a vzali do náruče dělohu.
Byla celá oteklá, a než jsme ji dostali zpátky, trvalo to asi hodinu. Na začátku se nám to hrozně dlouho vůbec nedařilo, a představa, že obrovský orgán máme prostrčit tím malým otvorem, se zdála tak směšná, jako byste chtěli prostrčit uchem jehly jitrnici. Pak následovalo několik minut, kdy jsme mysleli, že se nám to daří přímo senzačně – až do chvíle, kdy jsme zjistili, že tu věc cpeme do díry v prostěradle. (Siegfried mi jednou vyprávěl, jak strávil polovinu dopoledne tím, že se pokoušel vsunout krávě dělohu do konečníku. Ale co ho trápilo nejvíc, bylo, jak povídal, že se mu to málem podařilo.) Nakonec, když už jsme ztráceli naději, nadešel požehnaný okamžik a celá ta věc začala klouzat dovnitř a mizela nám z očí, což bylo zcela neuvěřitelné.
Asi tak někdy v polovině jsme oba ve stejnou chvíli odpočívali, stáli jsme těžce oddechujíce a naše obličeje se téměř dotýkaly. Tristanovy tváře byly líbivě vzorkované, jak ho postříkala krev z tepny. Viděl jsem zblízka do hlubin jeho očí a vyčetl jsem tam hluboké znechucení celou tou záležitostí.
Když jsem se potom omýval ve vědru a cítil jsem, jak mě bolí záda a ramena, podíval jsem se po Tristanovi. Přetahoval si košili přes hlavu, jako by k tomu potřeboval poslední zbytek svých sil. Kráva, přežvykující spokojeně hrst sena, z toho všeho vyšla nejlépe.
Venku v autě Tristan zasténal. »Tohle mi docela určitě nesvědčí. Je mi, jako by mě přejel parní válec. Zatracený život!«
Po obědě jsem se zdvihl od stolu. »Jedu teď do Brawtonu, Trisi, a myslím, že bych tě měl raději upozornit na to, že jsi tu krávu možná neviděl naposled. Tyhle ošklivé případy někdy recidivují a je možné, že nějaký ten kousek ještě vyjde. Jestliže ano, je to celé tvoje, protože Siegfried se vrátí až za

několik hodin a nic na světě mi nemůže zabránit, abych si nevybral svůj volný půlden.«
A tehdy se stalo, že Tristana opustil smysl pro legraci. Zbledl a jako by najednou zestárl o několik let. »Panebože,« kvílel, »už o tom prosím tě nikdy ani nemluv. Jsem úplně zmlácený – ještě jedna taková návštěva by mě zabila. A byl bych sám! Přísahám, že by to byl můj konec.«
»Neber si to tak,« řekl jsem sadisticky. »Třeba to bude v pořádku.«
Asi patnáct kilometrů za Brawtonem jsem zahlédl telefonní budku a dostal jsem nápad. Zastavil jsem a vystoupil jsem z vozu. »Jsem zvědav,« bručel jsem si, »jestli se mi to alespoň jednou povede.«
Uvnitř budky na mě padla inspirace. Zabalil jsem mluvítko do kapesníku, vytočil číslo ordinace, a když jsem zaslechl na drátě Tristana, zařval jsem z plných plic. »Vy jste ten mladej, co dneska ráno zastrčil naší krávě tu dělohu?«
»Ano, jsem jeden z nich.« V Tristanově hlase se objevilo napětí. »Proč? Stalo se něco?«
»Jo, to se teda stalo,« hulákal jsem. »Zas to vyndala.«
»Vyndala? Vyndala? Celé?« skoro ječel.
»Jo, celý to děsný svinstvo. Všude plno krve a je toho dvakrát víc než dneska ráno. Dá vám to zabrat.«
Nastalo dlouhé ticho a já jsem uvažoval, jestli neomdlel. Pak jsem ho znovu zaslechl, mluvil sice chraptivě, ale rozhodně. »Dobrá, hned k vám jedu.«
Nastala další pomlka a pak znovu jenom zašeptal: »Je to venku opravdu celé?«
Nevydržel jsem to. Porazila mě ta dychtivá intonace. Ten záblesk divoké naděje, že se hospodář spletl nebo že to přehání a že vykukuje jenom docela malý kousek. Začal jsem se smát. Byl bych si rád pohrával se svou kořistí o něco déle, ale nedokázal jsem to. Smál jsem se pořád hlasitěji a sejmul jsem kapesník z mluvítka, aby mě Tristan mohl slyšet.
Chvíli jsem poslouchal horečnaté nadávky na druhém konci aparátu a pak jsem něžně položil sluchátko. Už se mi to asi kdy nepodaří, ale bylo to sladké, velmi sladké.

Desátá kapitola

»Chcete pana Herriota? Samozřejmě, hned vám ho zavolám.« Siegfried přikryl sluchátko dlaní. »Pojď sem, Jamesi, tady je zas jeden, co dává přednost tobě.« Rychle jsem se po něm podíval, ale usmíval se. Těšilo ho to.
Když jsem bral telefon, myslel jsem na všechny ty zkazky, které jsem slýchal o jiném druhu šéfů. O takovém, který nesnese být svržen ze svého stupínečku. A také jsem myslel na rozdíl, který způsobilo v chování zemědělců pouhých několik týdnů. Už se mi nedívali přes rameno, jestli se mnou přišel pan Farnon. Začínali mě přijímat a já jsem si rád domýšlel, že už to nebyla jen tradice jejich pohostinnosti, která je nutila zvát mě »na kousek voběda«.
A to už něco znamenalo, protože jak čas šel, vyrůstala ve mně vážnost a úcta k daleským obyvatelům. Dokázal jsem ocenit přátelství, se kterým zacházeli velmi opatrně. Čím výš bydleli, tím byli přívětivější. Dole v údolí, které se rozšiřovalo do roviny, žili farmáři podobní všem ostatním. Ale se stoupající výškou kraje byli i lidé zajímavější a tam, v těch rozsetých vesničkách a samotách téměř až u pochmurných hřebenů, tam žili ti nejsvéráznější a nejpozoruhodnější, alespoň podle mého názoru. Byli pozoruhodní svou prostotou a důstojností, svou nezávislostí a svou pohostinností.
Tohle nedělní dopoledne to byli Bellerbyovi, kteří bydleli nahoře v Haldenu, v malém údolí odbočujícím z Dalu. Můj vůz poskakoval a rachotil po posledních kilometrech polní cesty, z níž každých pár metrů vyčnívaly vrcholky omletých balvanů. Vystoupil jsem a z místa, kde jsem stál, jsem vysoko nahoře viděl celý podivuhodně formovaný hřeben kopců i jejich strmá úbočí, zrýhovaná a zbrázděná nesčetnými praménky napájejícími mohutný Halden Beck, který se daleko pode mnou řítil kamenitým korytem. Tam dole byly stromy a kultivovaná pole, ale hned za mnou se prodírala divoká krajina až na plošinku, na níž leželo hospodářské stavení. Halsten Pike, Alstang, Birnside – obrovské skály se svými barbarskými jmény byly velmi blízko.
Tady nahoře se zdálo, že všechny výmysly civilizace jsou téměř neskutečné. Hospodářské budovy postavené důkladně z kamene už před sto lety měly jediný cíl – chránit zvířata. Starobylá obydlí se nezdržovala pravidly o světle a ventilaci a chlév pro krávy byl tmavý, s tlustými zdmi a téměř bez oken.

Podlaha byla nerovná a popraskaná a krávy byly jedna od druhé odděleny prohnilými stařičkými přepážkami ze dřeva.
Vstoupil jsem dovnitř a tápavě jsem hledal cestu, dokud si mé oči nepřivykly na šero. Nikde nikdo, jenom grošovaná kráva měla na ocase přivázaný papírek. Protože to byl zcela běžný způsob dialogu s veterinářem, zdvihl jsem ocas a přečetl jsem si: »Ucpaný zadní struk.«
Odstrčil jsem krávu a začal jsem prohlížet zadní struky. Vymačkával jsem provázky bezbarvého vazkého mléka, když mě ze dveří oslovil hlas: »Tak to jste vy, pane Herriote. Jsem opravdu ráda, že jste se na nás dnes ráno přijel podívat. Mohl byste nám totiž prokázat velikou laskavost.«
Vzhlédl jsem a spatřil Ruth Bellerbyovou, hezkou ženu kolem třicítky. Byla vůdčím duchem rodiny a byla velmi inteligentní a zvídavá, nadšená stoupenkyně reforem a zlepšení způsobu života obyvatel Dalesu.
»Velmi rád vám pomohu, pokud budu moci, slečno Bellerbyová. Co bych pro vás mohl udělat?«
»Ale, pane Herriote, jak jistě víte, dnes odpoledne jsou v darrowbyském kostele pašije a hrozně rádi bychom šli, ale ustrojit poníka a zapřáhnout ho je velká práce a je to pomalé cestování. Kdybyste nás svezl dolů, zpátky bychom také nějak dojeli. A moc byste nám pomohl.«
"Samozřejmě, že vás vezmu dolů,« odpověděl jsem. »S velkou radostí vás svezu. Vlastně tam jdu také. Člověk nemá mnoho příležitostí slyšet v Darrowby dobrou hudbu.«
Byl jsem rád, že mám příležitost pomoci těm laskavým lidem. Bellerbyovy jsem vždycky obdivoval. Připadalo mi, že přežívají z jiného věku a jejich svět byl povznesen nad hodnotu času. Nikdy nepospíchali. Vstávali, když se rozednilo, lehli si, když byli unaveni, jedli, když měli hlad, a zřídkakdy se vůbec dívali na hodiny.
Ruth mě vedla k domu. »Jede jenom maminka, tatínek a já. Boba to bohužel nezajímá.«
Když jsem vstoupil do domu, trochu jsem se zarazil. Rodina právě seděla u nedělního oběda a všichni byli ještě oblečeni v pracovních šatech. Vrhl jsem kradmý pohled na hodinky: tři čtvrtě na dvanáct a mělo to začít ve dvě. Bylo asi opravdu ještě dost času.
»Pojďte dál, mladý pane,« pravil malý pan Bellerby. »Posaďte se a vezměte si s námi oběd. «
Odmítnout takové pozvání a neurazit bylo vždycky trochu riskantní, ale upozornil jsem, že mě čeká oběd, až se vrátím, a nebylo by hezké vůči paní Hallové, kdyby jídlo přišlo nazmar.
Tento důvod rychle uznali a usadili se kolem čistě vydrhnutého kuchyňského stolu. Paní Bellerbyová prostřela před každého veliký kulatý yorkshirský pudink a nalila na něj šťávu z porcelánové konvičky. Měl jsem za sebou dost namáhavé dopoledne a báječná vůně, která se linula ze šťávy stékající po zlatavých řezech, byla sladkou mukou. Utěšovalo mě ale, že je donutím pospíšit si, když tam takhle sedím.
Pudink byl sněden v poklidném tichu a potom Bob, příjemný podsaditý dvacetiletý mladík, přistrčil prázdný talíř. Neřekl nic, ale matka mu uštědřila na talíř další pudink a další šťávu. Rodiče a sestra dobromyslně pozorovali, jak metodicky spořádává hustou, těstovitou hmotu.
Jako další chod se vynořil z trouby obrovský kus pečeného masa a pan Bellerby ho sekal a řezal, dokud neměli na talířích hromadu tlustých plátků masa. K tomu se podávaly hory šťouchaných brambor z něčeho, co vypadalo jako umyvadlo. Následoval dušený tuřín a rodina se zase pustila do díla.
Žádná známka spěchu. Jedli klidně a tiše, bez zbytečných řečí. Bob si přidal šťouchané brambory. Bellerbyovi byli klidní a šťastní, ale nic takového jsem nemohl říci sám o sobě. Hlad mi rval útroby a minuty na ciferníku neúnavně odtikávaly.
Nastala slušně dlouhá přestávka, načež se paní Bellerbyová odebrala ke starým kamnům v koutě místnosti, otevřela troubu a vytáhla velký pekáč jablkového závinu. Pak se jala vykrajovat pro každého asi tak půl čtverečního metru a zdobila to něčím, co se podobalo půllitru smetany v další porcelánové konvici. Rodina byla při chuti, jakoby právě začínali jíst, a znovu padlo na skupinu pracovité ticho. Bob vycídil svůj talíř úplně bez námahy a beze slova jej odsunul doprostřed stolu. Jeho matka měla připravený další velký čtverec závinu a další smetanu.
Stihneme to taktak, uvažoval jsem, ale tohle už přece musí být konec. Uvědomí si, že se čas krátí, a začnou se převlékat. Ale k mému úžasu přešla paní Bellerbyová pomalu ke kamnům a přistavila konvici s vodou, zatímco její manžel a Bob odsunuli židle od stolu a natáhli si nohy. Oba na sobě měli manšestrové jezdecké kalhoty s rozvázanými tkanicemi a na nohou obrovské ocvočkované boty. Bob prohledával

kapsy a pak vytáhl ohmataný balíček cigaret a rozložil se ve šťastném zmámení, když mu matka přinesla šálek s čajem. Pan Bellerby vytasil zavírací nožík a začal řezat tabák do dýmky.
Znovu se rozsadili kolem kulatého stolu a zvolna srkali horký čaj a já jsem zjistil, že začínám projevovat všechny klasické příznaky nervového záchvatu. Silný tep, stisknuté sanice zubů a bolest hlavy.
Po druhém šálku čaje se projevila nepatrná aktivita. Pan Bellerby hekl a vstal, poškrábal se na košili na prsou a labužnicky se protáhl. »Tak, mladej pane, teď se trochu umejeme a převlékneme. Bob tu zůstane a popovídá si s vámi, poněvadž s námi nejede.«
Nastalo velké šplíchání a cákání u velké kamenné výlevky na vzdáleném konci kuchyně, kde se konal obřad očištění, a pak zmizeli nahoře. Velice se mi ulevilo, když jsem zjistil, že převlékání netrvalo dlouho. Pan Bellerby se vrátil velmi brzy celý proměněný v tuhém a lesklém obleku z tmavomodrého serže, trochu do zelena. Brzy za ním následovala manželka a dcera v záplavě kytičkované bavlny.
»Tak, to bychom měli. Všechno v pořádku?« V mé srdečnosti zazněl spodní tón hysterie. »Tak prosím, pojedeme po vás, dámy.«
Ale Ruth se nehýbala. Natahovala si bílé rukavice a dívala se na bratra roztaženého v křesle. »Víš, Bobe, ty jsi úplná ostuda!« pustila se do něho. »Jedeme, abychom slyšeli tu krásnou muziku, a ty tu ležíš ve špíně a vůbec se o nic nestaráš. Nemáš žádný zájem o kulturu. Nedbáš o své dobro a o své polepšení o nic víc než ti bejčci tam venku.«
Bob se rozpačitě zavrtěl pod tím náhlým útokem, ale měl přijít ještě další.
Ruth dupla. »Opravdu se mi vaří krev, když se na tebe podívám. A vím, že usneš, ještě nebudeme ani ze dveří. Budeš tu chrápat celé odpoledne jako vepř.« Prudce se otočila na paní Bellerbyovou. »Matko! Teď jsem se rozhodla. Nenechám ho tu, aby tady chrápal. Musí jet s námi.«
Cítil jsem, jak mi na čele naskakuje pot. Začal jsem blekotat. »Ale nemyslíte si, že… možná… mohlo by být už pozdě… začíná to ve dvě… můj oběd…«
Moje slova však úplně zanikla. Ruth byla na koni. »Vypadni nahoru, Bobe! Okamžitě vstaň a oblékni se!« stiskla rty a vysunula bradu.
Bob na ni byl krátký. I když byl vynikající jedlík, nevypadal, že by měl příliš mnoho vlastní vůle. Něco nezřetelného zamumlal a přešoural se k výlevce. Svlékl si košili a všichni se posadili a dívali se, jak se do půl těla mydlí velkým bílým kusem mýdla a jak pumpuje táhlem vedle výlevky, aby si opláchl hlavu.
Rodina ho šťastně pozorovala. Měli radost, že s nimi jde, a byli spokojeni vědomím, že mu to prospěje. Ruth hleděla na jeho cákání se září lásky v očích. Co chvíli se na mě podívala, jako by chtěla říci: »Není báječný?«
Co se mě týkalo, já jsem se jenom držel, abych si plnými hrstmi nerval vlasy. Měl jsem neodolatelné nutkání vyskočit a přecházet sem a tam a ječet z plných plic. Byl to příznak, že se blížím ke konci svých sil. Bojoval jsem s tímto pocitem tak, že jsem zavřel oči a musel jsem je mít zavřené hodně dlouho, protože když jsem je otevřel, stál vedle mě Bob v obleku přesně takovém, jako měl jeho otec.
Na cestu do Darrowby jsem se nikdy nemohl přesně upamatovat. Matně se mi vybavovalo drnčení auta, skákajícího po kamenité cestě stovkou za hodinu, sebe, jak upřeně sleduji silnici, a rodinka, natěsnaná, ale veselá a radující se z cesty.
I pohody plná tvář paní Hallové měla trochu příliš stažená ústa, když jsem za deset minut dvě vletěl do domu, spolykal její dobrý oběd a ve dvě jsem zase vyletěl.
Pašije jsem zmeškal. Když jsem se plížil do kostela, hudba již začala. Vyvolal jsem záplavu káravých pohledů. Koutkem oka jsem zahlédl velmi vzpřímeně a v jedné řadě sedící Bellerbyovy. Připadalo mi, že i oni hledí káravě.

Jedenáctá kapitola

Znovu jsem se podíval na útržek papíru, kam jsem si zapsal návštěvy. »Deanovi, Thompsonův dvůr č. 3. Onemocněl starý pes.«
V Darrowby bylo velmi mnoho takových dvorů. Ve skutečnosti to byly drobounké uličky, připomínající ilustrace z Dickensových románů. Některé z nich ústily na tržiště, ale většinou byly rozesety za hlavními ulicemi ve staré části města. Zvenku jste viděli jen klenutý oblouk vchodu a vždycky znovu mě

překvapilo, když jsem prošel úzkou chodbou a zničehonic se objevila neuspořádaná řada drobných domečků, z nichž ani dva si nebyly podobné a všechny si navzájem hleděly do oken přes dláždění sotva dva metry široké.
Před některými domy vykopali proužek zahrádky a po hrubém kamení se vinul čapí nůsek a měsíčky. Ale domy docela vzadu byly na spadnutí a mnohdy opuštěné, s okny zatlučenými prkny.
Číslo tři bylo na tomhle konci a vypadalo, že už dlouho nevydrží. Zaklepal jsem a na prohnilém dřevě dveří se rozechvěly oprýskané vločky laku. Nade mnou se klenula zeď, nebezpečně odulá omítkou odstávající po obou stranách dlouhé trhliny.
Otevřel mi malý, drobný, bělovlasý pán. Z vrásčitého a hubeného obličeje živě svítily veselé oči. Měl na sobě hodně spravovaný vlněný svetr, záplatované kalhoty a bačkory.
»Přišel jsem se vám podívat na psa,« řekl jsem a starý pán se usmál.
»Jsem rád, že jste přišel, pane doktore,« odpověděl. »Ten staroch mi trochu dělá starosti. Pojďte dovnitř, prosím vás.«
Zavedl mě do malinkého obývacího pokoje. »Žiju tady sám, pane doktore. Manželka zemřela už víc než před rokem. Měla toho starocha strašně ráda.«
Všude byly zřejmé skličující známky chudoby. V ošlapaném linoleu, v krbu bez ohně, v zatuchlém zápachu plísně. Na vlhkých místech zdi odstávaly tapety a na stole ležel osamocený oběd starého pána – proužky slaniny, trochu osmažených brambor a šálek čaje. To byl život ze starobní penze.
Na přikrývce v koutě ležel můj pacient, kříženec labradora a ještě něčeho. Kdysi to musel být velký a silný pes, ale stáří mu prokvétalo v bílém porostu kolem čenichu a v bledé opalescenci v hlubinách očí. Ležel klidně a díval se na mě bez nepřátelství.
»Trošku zestárl, viďte, pane Deane.«
»Ano, to ano. Je mu skoro čtrnáct, ale běhal jako štěně až do těch posledních týdnů. Na svůj věk je to báječný pes, náš starý Bob, a nikdy nikoho v životě nekousl. Děti s ním mohou dělat, co chtějí. Je to teď můj jediný přítel – doufám, že ho brzy uzdravíte.« .
»Žere, pane Deane?«
»Ne, nežere vůbec nic a to je dost divné, protože ten toho tedy uměl spořádat! Po každém jídle si ke mně sedl a položil mi hlavu na koleno, ale poslední dobou to nedělá.«
Díval jsem se na psa a začínal se mě zmocňovat nepříjemný pocit. Podbřišek byl silně oteklý a dokázal jsem vyčíst zřejmé příznaky bolesti, trhavý dech, stažené pysky, úzkostlivý soustředěný výraz v očích. Když promluvil pán, pleskl ocasem dvakrát do přikrývky a ve zbělených starých očích se objevil vteřinový zájem. Rychle ale zmizel a vrátil se ten prázdný, do sebe obrácený pohled.
Přejel jsem opatrně rukou po podbřišku psa. Výpotky byly v zřetelné a vyvolávaly silný tlak v břiše.
»Tak pojď, starochu,« řekl jsem. »Podíváme se, jestli tě můžeme položit na druhou stranu.« Pes nekladl žádný odpor a já jsem ho pomalu obrátil na druhý bok, ale když jsem pohyb dokončil, pes zakňučel a rozhlédl se. Příčina potíží byla teď snadno zjistitelná.
Velmi opatrně jsem ho prohmatával. Pod hubeným svalstvem na boku jsem cítil tvrdou uzlovitou hmotu. Nepochybně nádor na slezině nebo na játrech, obrovský a naprosto neoperovatelný. Pohladil jsem psovi hlavu a pokoušel se sebrat myšlenky. Tohle nebude snadné.
»Bude hodně dlouho nemocný?« tázal se starý pán a při zvuku milovaného hlasu se znovu ozvalo plesknutí ocasu. »Je mi smutno, když mě Bob nedoprovází po domě při tom mém hospodaření.«
»Je mi líto, pane Deane, ale obávám se, že tohle bude dost vážná záležitost. Vidíte ten velký otok? Vyvolalo ho vnitřní bujení.«
»Myslíte tím… rakovinu?« řekl drobný stařík tiše
»Obávám se, že ano, a postoupilo to příliš daleko, než abychom se mohli o něco pokusit. Přál bych si nějak mu pomoci, ale nemohu.«
Starý pán se zatvářil užasle a rty se mu roztřásly. »To tedy umře?«
Těžce jsem polkl. »My ho vlastně nemůžeme nechat zemřít, viďte? Už teď má dost velké potíže, ale brzy to bude mnohem horší. Nemyslíte si, že by bylo laskavější dát mu injekci? Koneckonců, užil si hezký a dlouhý život.« Vždycky jsem se snažil hovořit věcně a střízlivě, ale to staré klišé znělo prázdně.
Starý pán tiše stál a pak řekl: »Jen chvilinku,« a pomalu a s bolestí si klekl vedle psa. Nemluvil, ale rukou

přejížděl Znovu a znovu přes starý šedivý čenich a uši a ocas plesk, plesk – plesk do podlahy. Klečel tam dlouho a já jsem stál v tom neveselém pokoji, hleděl jsem na vybledlé fotografie na zdi, na seprané roztřepané záclony, na křeslo s prasklým perem. Konečně se starý pán s námahou postavil a jednou nebo dvakrát polkl. Nepodíval se na mě a řekl chraptivě: »Dobře, tak to prosím vás udělejte hned.« Natahoval jsem stříkačku a říkal při tom věci, jaké jsem říkal vždycky: »Nebojte se, je to úplně bezbolestné. Jenom větší dávka uspávacího prostředku. Pro toho starocha je to skutečně lehký konec.« Pes se ani nepohnul, když jsem mu vbodl jehlu, a jak vtékal barbiturát do žíly, vytrácela se z jeho výrazu úzkost a svalstvo se uvolňovalo. Než jsem dotáhl injekci, přestal dýchat.
»Už to je?« zašeptal starý pán.
»Ano, už to je,« řekl jsem. »Teď už ho vůbec nic nebolí.« Starý pán stál bez hnutí, jenom zavíral a otevíral dlaně. Pak se ke mně obrátil a oči měl jasné. »To je správné, nemohli jsme ho nechat trpět, jsem vám vděčný za to, co jste udělal. A teď, kolik vám dlužím, pane doktore?«
»Ale to je v naprostém pořádku, pane Deane,« odpověděl jsem rychle. »To nestojí za řeč. Stejně jsem měl cestu kolem, naprosto mě to neobtěžovalo.«
Starý pán byl ohromený. »Ale přece to nemůžete dělat zadarmo?«
»Pane Deane, už o tom prosím nemluvme. Říkal jsem vám, že jsem jel přímo kolem vašich dveří.« Rozloučil jsem se a vyšel z domu, průchodem a na ulici. I v hemžení lidí a v jasném slunečním svitu jsem měl neustále před očima studený malý pokoj, starého pána a jeho mrtvého psa.
Šel jsem k svému vozu, když vtom jsem zaslechl, že na mě někdo volá. Starý pán se za mnou rozčileně šoural v trepkách. Tváře měl mokré, tekly mu po nich slzy, ale usmíval se. V ruce držel malý hnědý předmět.
»Byl jste velmi laskavý, pane doktore. Mám tu pro vás něco.« Napřáhl ruku s předmětem a já jsem se na to podíval, Nemělo to už tvar, ale stále ještě se dala rozpoznat ta drahocenná památka dávných oslav.
»Poslužte si, to je pro vás,« řekl starý pán. »Vezměte si doutník.«

Dvanáctá kapitola

Byla to zkrátka smůla, že Siegfrieda vůbec napadlo, aby pověřil vedením knih svého bratra. Skeldal totiž právě prožíval údobí míru, které mi připadalo velmi uklidňující.
Téměř čtrnáct dní nebylo slyšet zvýšený hlas ani hněvivé slovo kromě jedné nepříjemné mezihry, když se Siegfried vrátil a přistihl bratra, jak jezdí na kole po chodbě. Tristan vůbec nechápal, k čemu ta zloba a všechen ten křik. Dostal za úkol prostřít stůl a z kuchyně do jídelny byla dlouhá cesta. Za nejpřirozenější a nejlogičtější věc na světě pokládal, že si na to vzal kolo.
Přišel podzim s křepkostí ve vzduchu a ve velkém pokoji hořával za večerů oheň v krbu, vysílal přeskakující stíny nad půvabnou alkovnu a nahoru na vysoký štukovaný strop. Bývala to část dne, kdy jsme skončili s celodenní prací a všichni tři jsme odpočívali ve starých křeslech s nohama nataženýma k plamenům ohně.
Tristan se zaměstnával křížovkou z Daily Telegraphu, tak jako každý večer, Siegfried si četl a já jsem klímal. Účast na řešení křížovek mě uváděla do rozpaků. Siegfried vždycky minutku nebo tak nějak přemýšlel a pak přispěl svou hřivnou, ale Tristan to dokázal celé vyřešit, když jsem já ještě zápolil s první řádkou.
Koberec kolem našich nohou byl pokryt psy, všemi pěti. Leželi naskládáni přes sebe, zhluboka oddychovali a vhodně doplňovali ovzduší přátelství a spokojenosti. Když Siegfried promluvil, zdálo se mi, že do pohody místnosti zavanul chladný dech. »Zítra je trh a zrovna jsme odeslali účty. Lidé tu budou stát ve frontě, aby nám zaplatili, a proto, Tristane, chci abys tomu věnoval celý den a přijímal od nich peníze. James a já budeme mít plné ruce práce, takže to budeš mít na starosti sám. Nejde o nic jiného, než že od nich vezmeš šeky vydáš jim potvrzení a zapíšeš jejich jména do knihy příjmů. A teď mi řekni, jestli se domníváš, že to zvládneš a neuděláš v tom binec?«
Nadskočil jsem. Byl to po dlouhé době první disharmonický tón a ťal do živého.
"Myslím, že by se mi to při dobré vůli mohlo podařit,« nadul se Tristan.
»Dobrá, tak si můžeme jít lehnout.«

A nazítří bylo očividné, že tenhle úkol je Tristanovi šitý na tělo. Utábořil se za psacím stolem a bral peníze plnými hrstmi. A neustále mluvil. Nemluvil však jen tak nazdařbůh, každému jednotlivci se dostalo zcela osobitého přístupu.
U poctivých a ctnostných metodistů to bylo počasí, ceny hovězího dobytka a činnost vyvíjená místními institucemi. Zhýralcům s čepicí na tři facky, vydechujícím pivní odér, se dostalo zábavných historek posledního data – Tristan si je zaznamenával na zadní stránky starých obálek. K naprostým výšinám se však povznášel v jednání s dámami. Byly na jeho straně od samého začátku pro tu nevinnou, chlapeckou tvářičku, a když pak spustil stavidla svého šarmu naplno, propadly mu zcela.
Užasl jsem nad chichotáním, ozývajícím se zpoza dveří. Měl jsem radost, že to tomu chlapci tak jde. Tentokrát se nic nepokazí – nedojde k žádné nepříjemnosti.
Při obědě byl Tristan sebevědomý a při večeři výtečně naladěný. Také Siegfried byl spokojený s příjmem, který jeho bratr předložil v podobě úhledného sloupce, dole pečlivě a přesně sečteného.
»Děkuji ti, Tristane, pěkně s to udělal – skutečně velmi pěkně.« Samá něha.
K večeru jsem byl na dvorku a vyhazoval jsem staré lahvičky z kufru auta do popelnic. Měl jsem ten den hodně práce a nashromáždilo se mi víc obalů než obvykle.
Ze zahrady přiběhl těžce oddychující Tristan. »Jime, ztratil jsem knihu příjmů!«
»Ty mě nepřestaneš tahat za nos, pořád jsi samá legrace,« odpověděl jsem. »Proč nedáš tomu svému smyslu pro humor na chvíli pohov?« Srdečně jsem se zasmál a praštil jsem s kelímkem od nějaké masti na hromadu ostatních.
Zatahal mě za rukáv. »Já si nedělám legraci, věř mi, Jime, Já jsem ten pitomý krám opravdu ztratil.«
Tentokráte ho jeho slavičí píseň zřejmě opustila. Zorničky měl rozšířené a byl bledý.
»Přece nemohla zmizet – nemůže zmizet ze světa,« řekl jsem, »určitě se zase objeví.«
»Neobjeví se,« Tristan zalomil rukama a chvíli chodil sem tam po dlažbě. »Hledal jsem už celé dvě hodiny. Obrátil jsem dům naruby. Je pryč, povídám ti to.«
»Ale vždyť to přece nevadí? Přenesl jsi jména do hlavní knihy.«
»To je právě to. Nepřenesl. Chtěl jsem to udělat dnes večer.«
»Takže to znamená, že všichni hospodáři, kteří ti dneska zaplatili, dostanou příští měsíc stejný účet?«
»Vypadá to tak. Nedokážu si vzpomenout na víc než dvě nebo tři jména.«
Těžce jsem dosedl na kamenný žlab. »To nám tedy pomoz pánbůh, zvlášť tobě. Tihle yorkshirští chlapíci se neradi loučí se svými měďáky, ale když je o ně požádáš podruhé, to tedy, bratříčku…!«
Napadl mne další problém a zeptal jsem se s mírnou krutostí: »A co Siegfried? Už jsi mu to řekl?«
Po Tristanově tváři přeběhla křeč. »Ne, teprve přišel. Řeknu mu to.« Napřímil ramena a odkráčel ze dvorku.
Rozhodl jsem se, že ho nebudu následovat. Necítil jsem v sobě dost síly ke scéně, ke které nezbytně dojde. Raději jsem vyšel zadní cestou kolem domu na náměstí, kde kynu do šera osvětlený vchod do Drovers Arms.
Seděl jsem za půllitrem piva, když vešel Tristan a vypadal jako někdo, komu právě odebrali dva litry krve.
»Jaké to bylo?«
»Normální. Znáš to. Možná tentokrát trochu horší. Ale jedno ti povím, Jime. Těším se na ten den ode dneška za měsíc!«

Kniha příjmů se nikdy nenašla a za měsíc byly všechny účty odeslány znovu tak, aby došly jako obvykle ráno v den trhu.
Ordinace byla ten den klidná a v poledne jsem byl se vším hotov. Nevrátil jsem se do domu, protože jsem skleněnými dveřmi čekárny viděl řady farmářů sedících kolem zdí – všichni nesli ve tvářích stejný výraz uražených farizejů.
Odplížil jsem se na trh. Když jsem měl čas, těšilo mě procházet mezi stánky namačkanými na starodávném náměstí. Člověk tu mohl koupit ovoce, ryby, antikvární knihy, sýr, šatstvo, vlastně skoro všechno. Ale nejraději jsem měl stánky s porcelánem.
Patřily nějakému obchodníkovi z Leedsu – tlustému, sebevědomému, sebejistému, zpocenému a s

fascinující technikou prodeje. Nikdy mne neunavilo pozorovat ho. Učaroval mi. Dnes byl ve výtečné formě – stál na malém prostranství, ze všech stran obklopeném hromadami nádobí a manželky farmářů naslouchaly s otevřenými ústy jeho krasořečnění.
»Nejsem žádnej fešák,« pravil, »nejsem nijak extra chytrej, ale bože, jak já umím mluvit – vymluvil bych z jalový krávy tele. Tak se podívejte!« Pozdvihl laciný hrneček a držel ho ve výšce, láskyplně ho svíral mezi tlustým palcem a ukazováčkem, s malíčkem galantně pokřiveným. »Krása, viďte! Copak to není krásný?« Pak uhnízdil šálek uctivě v dlani ruky a ukázal divákům. »Tak dámy – já vám teda povím, že ten samej čajovej servis můžete koupit u Connerse v Bradvordu za tři libry patnáct. Nedělám si legraci, to si pište. Mají ho tam a za takový peníze. Ale moje cena, dámy?« a vylovil starou vycházkovou hůl s otlučenou rukojetí, »moje cena za tenhle krásnej čajovej servis?« Chytil hůl za konec a s prásknutím s ní bouchl o prázdnou bednu od čaje.»Žádný tři libry patnáct!« – prásk! »Žádný tři libry!« – prásk! »Žádný dvě libry!« prásk! »Žádnejch třicet kachen!« Prásk! »Tak pojďte dámy, Pojďte a kdopak mi dá libřičku?« Nehnula se živá duše. »No dobře, dobře, vidím, že dneska padla kosa na kámen a bude to boj. Tak půjdeme na sedumnáct a šesták – za to za všechno.« Poslední zničující rána a dámy na něho začaly mávat a prohledávaly kabelky. Zpoza stánku se vynořil drobný mužíček a začal prodávat čajové servisy. Rituál byl zachován a všichni byli šťastni.
V hlubokém uspokojení jsem čekal na příští virtuózní výstup, když jsem zahlédl, že z okraje zástupu na mě divoce mává hřmotná postava v kostkované čepici. Jednu ruku měl v saku a já jsem věděl, co tam hledá. Nezaváhal jsem, ale rychle jsem vklouzl za stánek obložený žlaby pro vepříky a rolemi drátěného pletiva. Ušel jsem jen několik kroků a měl se ke mně další farmář. Držel v ruce obálku.
Myslel jsem, že jsem v pasti, a pak jsem spatřil ústupovou cestu. Rychle jsem přeběhl kolem pultíku s lacinou bižutérii a ponořil jsem se do dveří Drovers Arms, vyhnul jsem se baru, kde bylo plno farmářů, a vklouzl jsem do kancelář ředitele. Byl jsem v bezpečí, tohle bylo jediné místo, kde mě vždycky rádi viděli.
Ředitel vzhlédl od svého psacího stolu, ale neusmál se »Tak se podívejte,« pravil ostře, »před nějakým časem jsem k vám přivedl na prohlídku svého psa a v příslušné době jsem od vás dostal účet.« Všechny útroby se ve mně svíjely. »Zaplatil jsem vám obratem pošty a mimořádně mě překvapilo když jsem zjistil, že jste mi zaslali další účet. Mám stvrzenku podepsanou… «
Dál jsem to už nevydržel. »Je mi to hrozně líto, pane Brocku, ale stala se chyba. Dám to do pořádku. Přijměte prosím naše omluvy.«
To se stalo opakovaným refrénem několika příštích dní, ale byl to Siegfried, kterému se dostalo nejnepříjemnější zkušenosti. Bylo to u baru v jeho oblíbené hospůdce U černé labutě. Oslovil ho Billy Breckengridge, přátelský vtipálek, jedna z darrowbyských postaviček. »Hej, pamatujete si na tři a půl šilinku, co jsem vám zaplatil za ošetření? Dostal jsem na ně podruhé účet!«
Siegfried se vybraně omluvil – měl spoustu práce – a zaplatil chlapíkovi skleničku. Rozloučili se jako dobří přátelé.
Chyba byla v tom, že Siegfried, kterému zřídka kdy něco uvízlo v hlavě, si tuto příhodu nezapamatoval. Za měsíc, zase u Labutě, potkal Billyho Breckengridge znovu. Tentokrát už nebyl Billy v tak dobré náladě. »Hej, pamatujete se na ten účet, co jste mi poslal dvakrát? Tak jsem ho už dostal potřetí!«
Siegfried dělal, co mohl, ale jeho šarm se od mužíka tvrdě odrážel. Byl uražený. »Dobře, je mi jasné, že nevěříte, že jsem vám účet zaplatil. Mám stvrzenku podepsanou vaším bratrem, ale ztratil jsem ji.« Smetl stranou Siegfriedovi protesty. »Ne, ne, tady je jen jediná cesta. Povídám, že jsem zaplatil tři a půl šilinku, a vy tvrdíte, že jsem nezaplatil. Tak si na to tedy hodíme.«
Zubožený Siegfried odmítal, ale Billy byl v jednom ohni. Vytasil penny a s velkou důstojností ho vyvážil na nehtu palce. »Oukej, hlava nebo vorel?«
»Hlava,« zabručel Siegfried a byla to hlava. Mužík nehnul ani brvou. Stále naprosto důstojný předal Siegfriedovi tři a půl šilinku. »Teď už snad můžeme celou záležitost pokládat za vyřízenou.« Vypochodoval z restaurace.
Existují všechny možné druhy roztržitosti, ale Siegfried byl tvůrčí typ. Jaksi si zapomněl tuto transakci poznamenat a koncem měsíce obdržel Billy Breckengridge čtvrté vyúčtování částky, kterou už dvakrát platil. A tehdy Siegfried změnil lokál a začal chodit ke Zlomenému klíči.

Třináctá kapitola

Podzim přešel v zimu, vysoké vrcholky byly poprášeny prvním sněhem a člověk začínal cítit nevýhody a nepohodlí praxe v Dalesu.
Několikahodinové jízdy s mrznoucíma nohama, šplhání do hospodářství umístěných na vysokých stráních ve štiplavém a řezavém větru, který spálil a převálcoval i tvrdou horskou trávu. A donekonečna znovu a znovu se musel člověk svlékat ve studených budovách, kterými fičel vítr, a umývat se do půl těla mýdlem na prádlo ve vědrech mrazivé vody a často se místo do ručníku utírat do pytle.
Ověřil jsem si v praxi, co znamená výraz popraskané ruce. Když bylo hodně práce, ruce mi nikdy úplně neuschly a drobné červené trhlinky se mi táhly skoro až k loktům.
V tu dobu bylo pravým požehnáním ošetřování drobných zvířat. Byla to trocha úlevy, malé vybočení z tvrdé a těžké rutiny: vejít do teplého obývacího pokoje namísto do chléva a obírat se něčím méně obtížným než koněm nebo býkem, Ale žádný z těch pohodlných přijímacích pokojů nebyl tak útulný jako pokoj paní Pumphreyové.
Paní Pumphreyová byla starší vdova. Její zemřelý manžel, pivovarnický magnát, jehož pivovary a hospody byly rozesety po celém širokém údolí Yorkshiru, zanechal velký majetek a nádherný dům na předměstí Darrowby. Tady žila s velkým sborem služebnictva, se zahradníkem, se šoférem a s Tricki Woo. Tricki Woo byl pekingský palácový psík a zřítelnice oka své paní.
Teď jsem tedy stál u velkolepých domovních dveří, kradmo jsem si otíral špičky bot o nohavice kalhot a dýchal jsem si na studené ruce. Už jsem skoro viděl hluboké křeslo přitažené k probleskujícím plamenům, podnos se sušenkami, láhev výborného sherry. Kvůli sherry jsem vždycky pečlivě načasoval své návštěvy půl hodiny před obědem.
Na moje zazvonění přišla otevřít služebná, zazářila na mě úsměvem jako na vzácného hosta a odvedla mě do pokoje přecpaného nákladným nábytkem a posetého barevnými časopisy a moderními romány. Paní Pumphreyová seděla u krbu v čalouněném křesle a odložila knihu s radostným výkřikem: »Tricki, Tricki! Přišel strýček Herriot.« Strýčkem jsem se stal velmi brzy, a vycítiv výhody takovéhoto příbuzenství, nevznesl jsem žádné námitky.
Tricki se jako vždycky skutálel ze svého polštářku, skočil zezadu na gauč a položil mi packy na ramena. Potom mi olizoval obličej, hodně důkladně, dokud se neunavil, pak odešel. Unavil se snadno, protože dostával asi tak dvojnásobné množství potravy, než pes jeho rozměrů potřeboval. A ještě k tomu nesprávný druh potravy.
»Ale pane Herriote,« říkala paní Pumphreyová a úzkostlivě hleděla na svého miláčka, »jsem tak ráda, že jste přišel. Tricki má zase zalepený zadeček.« Tato choroba, kterou byste nenašli v žádné učebnici, byl způsob, jakým paní Pumphreyová popisovala příznaky Trickiho zacpaných análních žláz. Když se mu útroby přeplnily, jevil neklid a uprostřed procházky si náhle sedal. Jeho velitelka pak rozčileně spěchala k telefonu.
»Pane Herriote! Prosím vás, přijeďte, už je zase zalepený!«
Zvedl jsem psíka na stůl, stiskl žlázky kouskem vaty a uvolni1 jsem mu zadeček.
Udivovalo mě, že psík mě vždycky tak rád vidí. Když pes dokáže mít rád člověka, který ho pokaždé chytí za zadek a mačká mu ho, musí mít neuvěřitelně laskavou povahu.
Tricki skutečně nikdy nejevil známky roztrpčení. Po pravdě řečeno to byl mimořádně klidný tvoreček, překypující inteligencí a já jsem k němu upřímně přilnul. Bylo potěšením stát se jeho osobním lékařem.
Když bylo mačkání za námi, zdvihl jsem svého pacienta ze stolu a zjistil jsem, že přibyl na váze, že má žebírka obalenější. »Jistě si, paní Pumphreyová, uvědomujete, že už ho zase překrmujete? Copak jsem vám neřekl, že máte vynechat všechny ty kousky koláče a dávat mu víc bílkovin?«
»Já vím, pane Herriote,« lkala paní Pumphreyová. »Ale co mohu dělat? Kuřata už mu lezou krkem.«
Pokrčil jsem rameny. Bylo to beznadějné. Dovolil jsem služebné, aby mě odvedla do palácové koupelny, kde se vždycky konal rituál mytí rukou – po té operaci. Byla to obrovská místnost s dokonale zásobeným toaletním stolkem, se soupravou ze zeleného porcelánu a řady skleněných poliček byly obloženy toaletními přípravky. Vedle drahého mýdla ležel můj osobní návštěvnický ručník.

Pak jsem se vrátil do přijímacího pokoje, dostal jsem skleničku sherry, posadil se u krbu a poslouchal paní Pumphreyovou. Nedalo se to nazvat konverzací, protože veškeré mluvení obstarala ona, ale mně to bylo vždycky příjemné.
Paní Pumphreyová byla laskavá, přispívala bohatě na dobročinné účely a každému pomohla v nesnázích. Byla inteligentní a zábavná a její šarm odzbrojoval. Ale většina lidí má slabou stránku a její slabou stránkou byl Tricki Woo. Zkazky, které vyprávěla o svém miláčkovi, zabíhaly daleko do fantazie a já jsem dychtivě čekával, co přijde příště.
»Ach, pane Herriote, povím vám něco – to se podivíte, Tricki se stal psem – korespondentem! Ano, napsal dopis redaktoru Psího světa a přiložil darem nějaké peníze a oznámil, že ačkoliv je přímým potomkem dlouhé větve čínských císařů, rozhodl se snížit se a bez předsudků a svobodně se stýkat s obyčejnými psy. Požádal redaktora, aby pro něj vyhledal psa – nějakého, kterého zná, se kterým by si dopisoval tak, aby je to oba těšilo. Tricki se rozhodl, že pro tuto příležitost přijme jméno pan Utterbunkum. A víte, že obdržel překrásný dopis od redaktora?« (Dovedl jsem si představit, jak ten moudrý muž skočil po zlaté hřivně). »Redaktor mu napsal, že by mu chtěl představit Bonzo Fortheringhama, opuštěného dalmatince, který by byl nadšen, kdyby si mohl dopisovat s přítelem z Yorkshiru.«
Popíjel jsem sherry. Tricki chrápal v mém klíně. Paní Pumphreyová pokračovala.
»Ale jsem hrozně zklamaná nad tím novým altánkem – víte, zřídila jsem ho zvlášť pro Trickiho, abychom si spolu mohli posedět venku za pěkného, teplého odpoledne. Je to taková malá, příjemná besídka ve venkovském stylu, ale Trickimu se příšerně nelíbí. Vysloveně to nenávidí – absolutně odmítá jít dovnitř. Měl byste vidět ten strašlivý výraz na jeho obličeji, když se na altán podívá. A víte, jak to včera nazval? Ani bych se neopovážila povědět vám to.« Rozhlédla se po místnosti, pak se ke mně naklonila a zašeptala: »Řekl, že to je pitomá chajda!«
Služebná oživila oheň a doplnila moji skleničku. Vítr snesl na okno přepršku suchého Listí. Tomuhle se tedy říká život. Čekal jsem na pokračování.
»A už jsem vám pověděla, pane Herriote, že Tricki včera zase vyhrál? Víte, jsem přesvědčená, že studuje zprávy z dostihů? Tak dokonale umí hádat. Poradil mi, abych vsadila na Canny Lad, a jako obyčejně vyhrál. Pokaždé vsadí šilink a dostane zpátky devět šilinků. «
Tyhle sázky byly vždycky vypláceny pod jménem Tricki Woo a já jsem si soucitně představoval reakce místních sázkařů, Darrowbyští sázkoví makléři byla utýraná a nestálá skupinka mužů. Občas se někde na ulici objevila tabule vybízející obyvatelstvo, aby své úspory vsadilo u Joe Downse, který je zárukou pocitu šťastného bezpečí. Joe žil několik měsíců na ostří nože, zatímco jeho důvtip zápolil s důvtipem jeho spoluobčanů. Nakonec však to bylo vždycky stejné. Zvítězilo pár favoritů a Joe v noci zmizel i s návěstní tabulí. Jednou jsem se zeptal nějakého místního obyvatele na příčinu náhlého odchodu jednoho z těch nešťastných nomádů. Odvětil bezcitně: »Zkrátka jsme ho zničili.«
Vyplácet pravidelně pár šilinků psovi, to musela být těžká rána pro tyhle nešťastníky.
»Minulý týden jsem se strašně polekala,« pokračovala paní Pumphreyová. »Už jsem byla přesvědčena, že vás budu muset zavolat. Chudák malý Tricki – málem se pominul!«
V duchu jsem tento neduh zařadil vedle zalepeného zadečku mezi nové psí choroby a požádal o podrobnější informaci.
»Bylo to strašlivé. Vyděsila jsem se k smrti. Zahradník házel Trickimu kroužky – víte, dělá to každý den půl hodiny.« Byl jsem svědkem této podívané už několikrát. Hodgkin, sveřepý shrbený starý Yorkshiřan, který vypadal, jako by nenáviděl všechny psy, ale především Trickiho, musel vyjít každý den na palouk a neustále házet malé gumové kroužky. Tricky za nimi skákal a nosil je zpátky a pobláznělě štěkal. Hra takto pokračovala a trpké vrásky ve starcově obličeji se prohlubovaly. Neustále pohyboval rty, ale nebylo možno zaslechnout, co říkal.
Paní Pumphreyová pokračovala: »Tricky si zkrátka hrál, chytal ty svoje kroužky, má to moc rád, když se najednou zničehonic pominul: Úplně zapomněl na kroužky a začal lítat v kruhu, štěkal a podivně ňafal. Potom padl na bok a ležel jako mrtvý. Víte, pane Herriote skutečně jsem myslela, že je mrtvý, ležel úplně nehybně. A co mě zabolelo ze všeho nejvíc, bylo, že se Hodgkin začal smát. Je u mne už čtyřiadvacet let a nikdy jsem ho neviděla usmát se, a teď, když se díval na to nehybné tělíčko, začal se divně ječivě

chechtat. Bylo to strašlivé. Zrovna jsem chtěla utíkat k telefonu, když Tricki vstal a odešel – vypadal úplně normálně.«
Hysterie, pomyslel jsem si, vyvolaná nesprávnou stravou a přemírou rozčilení. Položil jsem skleničku a přísně jsem se zadíval na paní Pumphreyovou. »Tak vidíte, tohle je přesně to, o čem jsem mluvil. Jestli budete pořád krmit Trickiho všemi těmi nesmysly, zničíte mu zdraví. Skutečně mu musíte nasadit rozumnou psí dietu – krmit ho jednou nebo dvakrát denně a dávat mu maso a černý chléb nebo nějaký suchar a nic jiného.«
Paní Pumphreyová se skrčila do křesla, ztělesněný obraz provinilosti. »Prosím vás, takhle se mnou nemluvte. Opravdu se snažím donutit ho správně jíst, ale je to tak těžké. Když žebrá o něco na zub, nedokážu odmítnout.« Osušila si oči kapesníkem.
Byl jsem nemilosrdný. »Tak dobře, paní Pumphreyová, ať tedy je podle vašeho, ale já vás varuji. Jestliže budete takhle pokračovat, pomine se Tricki ještě často, a stále častěji.«
Jen váhavě jsem opouštěl útulný přístav a zastavil jsem se na štěrkem vysypané cestě, abych se ohlédl na paní Pumphreyovou a Trickiho. Paní Pumphreyová mi mávala, Tricki stál jako vždycky u okna a jeho široká tlamička se srdečně smála.
Jel jsem domů a dumal jsem o mnoha výhodách, které poskytovala skutečnost, že jsem byl jmenován Trickiho strýčkem. Když jel Tricki k moři, posílal mi krabice plné pěkně uzených sledů. A když dozrála rajčata ve skleníku, dostával jsem týden co týden půl kila nebo kilo. Pravidelně docházely plechovky tabáku, občas s fotografií a láskyplným věnováním.
Ale teprve když přinesli vánoční koš od firmy »Fortnum and Mason's«, dospěl jsem k nezvratnému přesvědčení, že mi štěstí skutečně přálo a že bych mu měl podat ruku. Doposavad jsem obvykle pouze zatelefonoval a poděkoval za dárky paní Pumphreyové, ale bývala dost chladná a zdůrazňovala, že dárky posílá Tricki a že mé díky patří jemu.
Přinesli koš a já zaslepenec jsem prohlédl k poznání, že jsem se vážně provinil chybnou taktikou. Usedl jsem, abych složil dopis pro Trickiho. Vyhýbaje se Siegfriedovu ironickému pohledu, poděkoval jsem svému psímu synovci za jeho vánoční dárky i za všechnu jeho dosavadní laskavost. Vyjádřil jsem upřímnou naději, že slavnostní období nenarušilo jeho delikátní zažívací trakt a doporučil jsem, že v případě jakýchkoliv potíží se má uchýlit k těm černým práškům, které mu strýček vždycky předepisuje.
Mírný pocit odbornického zahanbení byl odvanut představou sledů, rajčat a dalších košů. Obálku jsem nadepsal »Mladý pán Tricki Pumphrey, Barlby Grange« a vhodil jsem dopis do schránky s pouze mírným pocitem viny.
Při mé příští návštěvě si mě paní Pumphreyová přitáhla stranou. »Pane Herriote,« zašeptala, »Tricki byl nadšen vaším kouzelným dopisem a schovává si ho na památku, ale jedna věc ho silně vyvedla z míry – na adresu jste napsal Mladý pán Tricki a on trvá na tom, aby se psalo jenom Pan Tricki. Nejdřív se strašně rozčílil, byl úplně bez sebe, ale když viděl, že je to od vás, brzy se zase uklidnil. Nevím, kde se v něm berou tyhle předsudky, možná že je to tím, že je jedináček – jsem přesvědčena, že jedináčkové mají víc předsudků než psi pocházející z mnohačlenné rodiny.«
Návrat do Skeldalu byl jako návrat do chladnějšího světa. Na chodbě do mě vrazil Siegfried. »Kohopak to tady máme? Podívejme se, to je drahý strýček Herriot. Ale kdepak jsi byl, strýčku? Zřejmě jsi otročil v Barlby Grange. Chudáku, jistě ses unavil. Myslíš, že to skutečně stojí za to takhle se dřít kvůli dalšímu koši?«

Čtrnáctá kapitola

Dívám-li se dnes nazpět, mohu stěží uvěřit, že jsme trávili tolik hodin přípravou léků. Ale naše léky nám nedocházely hotové a zabalené, a než jsme se vydali na cestu, museli jsme si naplnit vozy mnoha druhy pečlivě připravených a většinou bezcenných medikamentů.
Když za mnou Siegfried tenkrát přišel, držel jsem láhev a lil jsem do ní sirup.
Tristan otráveně míchal prášky na zažívání – třel je v moždíři. Ucítil na sobě pohled svého bratra a zvýšil rychlost.
Byl obklopen balíčky prášků a opodál na lavici ležely úhledné srovnané hromádky čípků, které vyrobil

tak, že plnil celofánové kornoutky kyselinou boritou.
Tristan vypadal velmi pilně. Divoce zmítal loktem – rozemílal amoniumkarbonát a dávící ořech. Siegfried se dobromyslně usmál.
Já jsem se také usmál. Špatně jsem snášel, když panovalo mezi bratry napětí a rozmíšky, a bylo mi jasné, že tohle bude jedno ze šťastných odpolední. Od vánoc, kdy si Tristan jen tak mimochodem odskočil zpátky na univerzitu a zřejmě bez jakékoli přípravy podstoupil znovu zkoušky a udělal je, nastalo citelné zlepšení ovzduší. Ale s mým šéfem se dneska něco dělo. Zářil vnitřní spokojeností, jako by s určitostí věděl, že je na cestě něco příjemného. Vešel a zavřel dveře.
»Mám pro vás dobré zprávy.«
Zazátkoval jsem láhev. »Tak nás nenapínej a ven s tím.«
Siegfried se díval z jednoho na druhého. Skorem se culil. »Pamatujete se na ten strašlivý zmatek a ostudu, když převzal Tristan dozor nad účty?«
Jeho bratr sklopil oči a začal třít ještě rychleji, ale Siegfried mu položil přátelsky ruku na rameno. »Ne, neboj se, nehodlám tě o to požádat podruhé. Po pravdě řečeno, bylo to naposledy, protože ode dneška svěříme ten úkol odborníkovi.« Odmlčel se a odkašlal si. »Budeme mít sekretářku.«
Jelikož jsme na něj nechápavé civěli, pokračoval. »Ano, sám jsem ji vybral a považuji ji za dokonalou.«
»A jaká je?« zeptal jsem se.
Siegfried sešpulil rty. »Nevím, jak bych ji popsal, není to snadné. Ale zamyslete se – co tady potřebujeme? Nechceme tu nějakou přelétavou povrchní mladici, která by jen zacláněla. Nepotřebujeme žádnou hezounkou blondýnku, která by seděla za psacím stolem, pudrovala si nos a házela po kdekom očima. «
»Nepotřebujeme?« přerušil ho očividně překvapený Tristan.
»Ne, nepotřebujeme!« vybafl na něho Siegfried. »Měla by ve dne v noci plnou hlavu mládenců, a až bychom ji zapracovali, utekla by nám a vdala by se.«
Tristan vypadal neustále nepřesvědčeně a zdálo se, že tím bratra dráždí. Siegfriedova tvář zbrunátněla.
»A další věc. Jak bychom mohli mít v domě přitažlivou půvabnou dívku, když je tu něco takového jako ty. Nenechal bys ji na pokoji.«
Tristan se rozkatil: »A co ty?«
»Mluvím o tobě a ne o sobě!« zařval Siegfried. Zavřel jsem oči. Dlouho ten mír netrval. Rozhodl jsem se skočit jim do řeči. »Tak dobrá, pověz nám o nové sekretářce:«
S námahou ovládl své city. »Je jí kolem padesáti a šla do penze po třiceti letech praxe u Greena a Moultona v Brattfordu. Pracovala u nich jako sekretářka a poslali mi báječné doporučení. Píší, že to je vzor pracovitosti a výkonnosti a to je to, co naše praxe potřebuje – výkonnost. Jsme příliš nedbalí. Prostě jsme měli mimořádné štěstí, že se rozhodla přijet a žít v Darrowby. V každém případě ji za pár minut uvidíte – přijde dneska v deset.«
Kostelní hodiny tloukly, když zazvonil domovní zvonek. Siegfried spěchal otevřít a uvedl svůj velký objev triumfálně do pokoje. »Pánové, dovolte, abych vám představil slečnu Harbottlovou. «
Byla to vysoká dáma s velkými ňadry, s kulatou zdravou tváří a brýlemi se zlatými obroučkami. Zpod kloboučku vykukovala hromada kudrlinek navzájem spolu nesouvisejících a velice tmavých. Mohly být obarvené a neladily s jejím přísným obličejem a důkladnými střevíci.
Napadlo mě, že nás nebude muset trápit obava, že by nám zdrhla a provdala se. Ne že by byla ošklivá, ale měla špičatou bradu a vyzařovala sebejistou pánovitost, před kterou musel kterýkoliv muž utíkat, co mu nohy stačily.
Podali jsme si ruce a já užasl nad mohutností stisku slečny Harbottlové. Podívali jsme se jeden druhému do očí a přátelsky jsme na sobě několik vteřin zkoušeli své síly, pak se zřejmě spokojila s remízou a odvrátila se. Tristan to nečekal, a když se mu ruka ocitla v zajetí, rozprostřel se mu po tváři zděšený výraz. Byl propuštěn teprve, když se mu rozklepala kolena.
Slečna pochodovala po kanceláři a Siegfried poskakoval za ní, mnul si ruce a vypadal jako příručí se svou oblíbenou zákaznicí. Zastavila se u psacího stolu, vysoko navršeného došlými a odcházejícími účty, tiskopisy ministerstva zemědělství, oběžníky z drogérií a tu a tam poházenými krabičkami prášků a tubami s mazáním.

Znechuceně se šťourala v té změti a pak vytáhla starou účetní knihu se zohýbanými rohy a držela ji mezi ukazováčkem a palcem. »Co je tohle?«
Siegfried o krok popoběhl. »To je jenom naše účetní kniha. Přenášíme do ní záznamy návštěv z našeho deníku, který tu někde je.« Prohrabal psací stůl. »Aha, tady je. Sem zapisujeme návštěvy, jak jdou za sebou.«
Několik minut studovala obě knihy s výrazem úžasu, který ustoupil trpkému humoru. »Vy, pánové, se budete muset naučit psát, pokud mám dohlížet na vaše knihy. Jsou tu tři hrozné rukopisy, ale tenhle je zdaleka nejhorší. Úplně odporný. Čí je to?«
Ukázala na zápis, který sestával z dlouhé trhané čáry s občasným zavlněním.
»To je, abych tak řekl, můj,« zašoupal Siegfried nohama. »Asi jsem ten den moc pospíchal.«
»Ale je to všude stejné, pane Farnone. Podívejte se sem a sem a sem. To by tedy opravdu nešlo.«
Siegfried složil ruce za zády a svěsil hlavu.
»Předpokládám, že dopisní papíry a obálky máte tady.« Vytáhla zásuvku psacího stolu. Ukázalo se, že je přecpána starými balíčky semínek, mnohé z nich byly otevřené. Shora hromady se něžně skutálelo několik hrášků a francouzských fazolek. V další zásuvce byly nacpané špinavé porodní provazy, které někdo zapomněl umýt. Nevoněly nijak zvlášť příjemně a slečna Harbottlová rychle couvla. Nenechala se však tak snadno odstrašit a s nadějí se obrátila do třetí zásuvky. Zásuvka se otevřela s melodickým zacinkáním a slečna shlížela na zaprášenou řadu prázdných lahví od piva.
Napřímila se pomalu a trpělivě promluvila: »A mohu se vás zeptat, kde je vaše příruční pokladna?«
»Víte, my to strkáme támhle.« Siegfried ukázal na půllitrový džbán na rohu římsy. »Nemáme to, čemu se říká příruční pokladna, ale tohle nám slouží docela dobře.«
Slečna Harbottlová se zděšeně podívala na džbán. »Vy to strkáte…« Zmačkané šeky a bankovky na ni jukaly přes okraj. Mnoho dalších přeteklo dolů na krb. »To mi chcete říci, že jdete ven a necháte tu ty peníze den ze dne?«
»Zatím nedošlo k žádné škodě,« odpověděl Siegfried.
»A kde jsou peníze na drobné výdaje?«
Siegfried se trochu rozpačitě zachichotal. »Tam je všechno. Peníze na drobné výdaje i na to ostatní.«
Ruměnná tvář slečny Harbottlové ztratila trochu barvy. »Pane Farnone, tohle je příliš špatné. Nechápu, jak jste to tak dlouho vydržel. Skutečně to nechápu. Nicméně jsem přesvědčena, že dokážu velmi brzy zjednat nápravu. Provoz vaší ordinace zřejmě není příliš složitý – pro vaše účetnictví by stačil jednoduchý kartotéční systém. A ty ostatní drobnosti,« – nevěřícně pohlédla na džbán – »dám do pořádku velmi rychle.«
»Výborně, slečno Harbottlová, výborně.« Siegfried si mnul ruce intenzívněji než jindy. »Budeme vás čekat v pondělí ráno. «
»Přesně v devět, pane Farnone!«
Když odešla, nastalo ticho. Tristanovi se její návštěva líbila a zamyšleně se usmíval, ale já jsem si nebyl jist.
»Víš, Siegfriede,« pravil jsem, »možná, že to je démon výkonnosti, ale není trochu příliš přísná?«
»Přísná?« Siegfried se hlasitě a trochu nakřáple zasmál. »Ani dost málo, nech to na mně. Já ji zvládnu.«

Patnáctá kapitola

V jídelně bylo málo nábytku, ale ušlechtilé linie místnosti a její prostornost zdůrazňovaly půvab dlouhého příborníku i střízlivého mahagonového stolku, u něhož jsem seděl s Tristanem u snídaně.
Jediné velké okno bylo vzorkováno mrakem a kroky kolemjdoucích venku na ulici chřupaly v čerstvém sněhu. Vzhlédl jsem od svého vajíčka na tvrdo, protože jsem slyšel přibrzdit auto. Od vchodu se ozvalo zadupání, domovní dveře bouchly a do místnosti vpadl Siegfried. Beze slova zamířil ke krbu a celý se nad něj naklonil, lokty se opíral o římsu ze šedého mramoru. Byl zachumlaný až po uši do zimníku a šály, ale to co bylo z jeho obličeje viditelné, bylo tmavě rudé.
Uslzenýma očima se podíval ke stolu. »Zánět vemene nahoře u starého Heseltina. Taková ta vysoká budova. Bože, tam nahoře byla zima. Nemohl jsem ani dýchat.«

Když si svlékal rukavice a mnul ztuhlé prsty před ohněm, střelil kradmým pohledem po bratrovi. Tristanova židle byla nejblíž ohni a vychutnával snídani, tak jako vychutnával všechno. S pocitem štěstí mazal topinku máslem a pískal si, když si nabíral marmeládu. Noviny měl opřené o konvici s kávou. Jako by přímo vysílal vlny pohody a spokojenosti.
Siegfried se neochotně odtáhl od ohně a klesl do křesla. »Napil bych se trochu kávy, Jamesi. Heseltine byl velmi laskavý, pozval mě, abych si s nimi sedl a nasnídal se. Nabídl mi výbornou domácí slaninu – možná trochu prorostlou, ale ta chuť! Ještě teď ji cítím na jazyku.«
Se zacinkáním postavil šálek na talířek. »Víš, vlastně bychom nemuseli vůbec kupovat slaninu a vajíčka v obchodě. Dole v zahradě je dokonalá slepičárna a na dvorku je chlívek na vepře i s pařákem na brambory. Zbytky z naší kuchyně bychom mohli krmit vepříka. Přišlo by nás to pravděpodobně velmi levně.«
Otočil se na Tristana, který si zrovna zapálil cigaretu a roztřásal noviny s výrazem pro něho příznačného a ničím nenarušitelného blaha. »To by byl kus užitečné práce pro tebe. Celý den sedíš na zadku a nejsi k ničemu. Kdyby ses staral o pár zvířat, prospělo by ti to.«
Tristan odložil noviny, jako by ztratily veškerý půvab. »Starat se o dobytek? Vždyť krmím tvoji kobylu.«
Nijak ho netěšilo dohlížet na Siegfriedova nového koně, protože pokaždé, když ho vedl napojit na dvorek, kůň ho hravě nakopl.
Siegfried vyskočil. »To vím, ale nezabere ti to celý den. Nezabije tě, když si přibereš pár slepic a vepříků.«
»Vepříků?« Tristan vypadal užasle. »Myslel jsem, že jsi říkal vepříka.«
»Ano, vepříků. Uvažoval jsem o tom. Když koupíme celý vrh selátek, můžeme ostatní prodat a jedno si nechat pro sebe. Takže nás to nepřijde vůbec na nic.«
»Samozřejmě, že na nic, když budeš mít práci zdarma.«
»Práci? Práci? Vůbec nevíš, co to znamená! Jen se podívej sám na sebe, jak se tu rozvaluješ a hulíš. Vykouříš příliš mnoho těch pitomých cigaret!«
»Ty taky.«
»O mě nejde, mluvím o tobě!« zařval Siegfried. Vstal jsem s povzdechem od stolu. Další den začínal.

Když Siegfrieda posedl nějaký nápad, dlouho neváhal. Jeho heslem byla okamžitá akce. Během čtyřiceti hodin se v chlívku usídlilo deset malých prasátek a za drátěným plotem slepičárny kdákalo dvanáct slepiček.
Z těch slepiček měl zvlášť velkou radost. »Jen se na ně podívej, Jamesi. Každou chvíli začnou nést a je to velmi dobrý druh. Ze začátku budeme mít jenom sem tam nějaké vajíčko, ale až se do toho dají, budeme se pod vajíčky jen prohýbat. Čerstvému vajíčku, ještě teplému z kurníku, se nic nevyrovná.«
Od začátku bylo jasné, že Tristan nesdílel slepičí nadšení svého bratra. Často jsem ho zahlédl, jak se potloukal před slepičárnou, tvářil se otráveně a sem tam hodil přes dráty kousek chlebové kůrky. Nic nenapovídalo, že by slepice byly krmeny pravidelně, tak jak odborníci doporučovali. Slepice mu neimponovaly jako výrobkyně vajec, ale mírný zájem v něm vzbudily jako osobnosti. Zvláštní způsob kdákání, odlišná chůze, tyhle věci ho bavily.
Ale vajíčka nebyla žádná, a jak míjely týdny, byl Siegfried čím dál tím víc podrážděný. »Počkejte, až potkám toho chlapíka, co mi ty slepice prodal. Zatracený rošťák. Dobrý chovný druh – tahal mě za nos.« Bylo patetické vidět ho, s jakým napětím prohledává každé ráno prázdné kukaně.
Jednou odpoledne jsem šel do zahrady, když na mě Tristan zavolal. »Pojď sem, Jime, máme tu novinku. Vsadím se, že jsi něco takového nezažil.« Ukázal nahoru a já jsem spatřit na větvích topolů houf neobyčejně zbarvených ptáků. A ještě víc jich sedělo na sousedově jabloni.
Užasle jsem na ně hleděl. »Máš pravdu, něco takového jsem ještě neviděl. Co to je?«
»Ale jdi,« šklebil se Tristan potěšeně, »určitě ti jsou trochu povědomé, jenom se podívej líp.«
Pátravě jsem se zadíval vzhůru. »Tak veliké ptáky s tak exotickým chocholem jsem ještě neviděl. Co to je? Nějaká odrůda, která tudy přelétá?«
Tristan zařval smíchy. »Jsou to naše slepice!«
»A jak se tam k čertu dostaly?«

»Opustily svůj domov. Vzaly roha.«
»Ale vidím jich tu jenom sedm. Kde jsou ostatní?«
»Bůhví. Podíváme se za zeď.«
Snadno jsme vyšplhali nahoru, špičkami střevíců se zachycujíce ve štěrbinách po opadané omítce, a podívali jsme se dolů do sousední zahrady. Tam byly zbývající slepice a spokojeně zobaly a hrabaly mezi zelím.
Trvalo nám hodně dlouho, než jsme je zahnali do slepičárny, a pracný úkol se pak opakoval několikrát za den. Slepice přestal život v Tristanově péči zcela očividně bavit a rozhodly, že se raději pustí do světa. Staly se z nich nomádi a ve svém hledání šťastnějšího bydla se uchylovaly čím dát tím odvážněji do vzdálených krajů.
Zpočátku to bylo sousedům k smíchu. Telefonovali občas, že nám jejich děti ženou zpátky slepice, abychom si pro ně došli. Ale ubíhající čas omýval žertovnost příběhu i dobrosrdečnost sousedů. Nakonec se Siegfried dostal do několika nepříjemných disputací. Bylo mu řečeno, že jeho slepice otravují celé okolí.
A po jednom takovém nepříjemném střetnutí rozhodl Siegfried, že se musí slepic zbavit. Byla to pro něho tvrdá rána a jako obvykle si svoji zlost vybil na Tristanovi. »Musel jsem být blázen, když jsem se domníval, že by mohly nést vejce slepice, o které by ses ty staral. Ale řekni, nepřeháníš to? Uložil jsem ti tak jednoduchý a drobný úkol, že by si člověk myslel, že by i tobě přišlo zatěžko zkazit ho. Ale podívej se, jak to vypadá po pouhých třech týdnech. Neviděli jsme ani jediné vajíčko. Ty zatracené slepice létají po kraji jako holubi. Neustále nás pronásledují sousedé. Odvedl jsi kus dobré práce, vid?« Zhrzenost výrobce vajec vyhřezla ze Siegfriedova nitra v pronikavých tónech.
Tristanův výraz projevoval pouze uraženou ctnost, ale byl dost pohotový, aby se bránil. »Víš, od začátku mi ty slepice připadaly nějaké divné,« zabručel.
Siegfried ztratil poslední zbytky sebekontroly. »Divné,« zaječel. »Divný jsi tady ty, ne ty pitomé slepice. Ty jsi ten nejdivnější nešika, jakého kdy země nosila. Prokrindapána vypadni – ať už tě nevidím!«
Tristan odkráčel klidně a důstojně.
Nějaký čas ještě doznívaly poslední ozvěny drůbežího dobrodružství, než zcela odumřely, ale asi za čtrnáct dní jsme zase seděli u jídelního stolu s Tristanem a já jsem byl přesvědčený, že se na všechno už zapomnělo. Takže jsem měl podivný pocit neúprosné osudovosti, když jsem spatřil, že Siegfried vstoupil do místnosti dlouhými kroky a výhrůžně se naklonil nad bratra. »Doufám, že se ještě pamatuješ na ty slepice,« skorem sípal, »snad si vzpomeneš, že jsem je dal paní Dalové, té staré důchodkyni dole u Brownů. Teď právě jsem s ní mluvil. Byla nadšená. Dává jim večer i ráno horké rozšťouchané brambory a sbírá každý den deset vajec.« Jeho hlas se změnil skoro v kvikot: »Deset vajec, slyšíš, deset vajec!«
Rychle jsem zhltl zbytek čaje a omluvil se. Přecválal jsem chodbou k zadním dveřím a do zahrady a do auta. Cestou jsem míjel prázdnou drůbežárnu. Vypadala opuštěně. Byla hodně daleko od jídelny, ale Siegfrieda bylo stále ještě slyšet.

Šestnáctá kapitola

»Jime! Pojď sem a podívej se na ty malé potvůrky.« Tristan se rozčileně smál a nakláněl se přes dvířka prasečího chlívku.
Přešel jsem k němu přes dvůr. »Copak se děje?«
»Zrovna jsem jim dal pomyje a jsou trochu horké. Jenom se na ně podívej!«
Prasátka chňapala potravu do rypáčků, zase ji pouštěla a podezřívavě ji obcházela. Pak se k ní přiblížila, dotkla se horké brambory rypáčkem a poplašeně uskočila. Neozývalo se žádné obvyklé pomlaskávání, jenom udivené bručení.
Od samého začátku zaujala prasátka Tristana víc než slepice, což bylo jen dobré, protože po té slepičí pohromě musel získat zpátky ztracené pozice. Trávil na dvorku spoustu času, někdy prasata krmil nebo čistil, ale nejčastěji si podpíral lokty o dvířka a pozoroval své svěřence.
Právě tak jako tomu bylo u slepic, zajímal se víc o jejich charakter než o schopnost vyrábět vepřové nebo slaninu. Když nalil pomyje do dlouhého koryta, vždycky se uchváceně díval, jak prasátka rychle

zaútočila na potravu. Jejich zoufalé hltounství brzy zrozpačitělo. Malí tvorečkové se začínali po očku rozhlížet a potom zvítězila touha zjistit, na čem si pochutnávají ti druzí. Horečně se začali tlačit na jiná místa, lezli si vzájemně po zádech a padali do pomyjí.
Starý Boardman byl ochotný spolupracovník, ale především to byl odborník na poradenství. Jako všichni venkované byl přesvědčen, že ví všechno o chorobách zvířat, o správném hospodaření, a jak se ukázalo, prasátka byla jeho specialita. V tmavém pokoji pod Bainsfatherovými karikaturami se konaly dlouhé sedánky a starý pán jako by ožil, když nám líčil, jak obrovská a krásná zvířata choval zrovna v tomhle chlívku.
Tristan poslouchal s úctou, protože se mu dostalo seriózního důkazu o Boardmanově odbornosti, a to ve způsobu, jakým uměl zacházet se starým cihlovým kotlem. Tristan pod ním sice uměl podpálit, ale jakmile se jen na chvilku otočil jinam, oheň zhasl. Boardmanovy ruce však poslouchal jako ovečka. Často jsem viděl, jak zamyšlený Tristan poslouchá pravidelné bublání, zatímco starý pán hospodařil a nad oběma vanula lahodná vůně vařících se brambor.
Ale žádný jiný tvor neproměňuje potrava v maso tak rychle jako prasátko, a jak míjely týdny, měnili se růžoví tvorečkové s podivuhodnou rychlostí v deset solidních vepřů, kteří nehodlali trpět žádné nesmysly. Zhoršily se i jejich povahové rysy. Ztratili veškerý půvab. Krmení přestalo být zábavné a stávalo se bitvou, v níž Tristan měl čím dál tím víc nevýhod.
Postřehl jsem, jak to všechno oživilo a probarvilo život starého Boardmana. Kdykoliv zahlédl, že Tristan nalévá pomyje z kotle, pustil z rukou, cokoli zrovna dělal.
Očividně ho těšilo pozorovat ten každodenní zápas ze svého sedadla na kamenném žlabu. Díval se na Tristana, jak sbírá odvahu, jak naslouchá ječení prasat povzbuzených chrastěním věder. Jak několikrát bojácně křikne, aby si dodal zmužilost, a pak rychle otevře závoru a vpadne mezi chrochtající a zápasící zvířata. Široké a chamtivé rypáky se tlačily k vědru, ostrá kopýtka mu šlapala po nohou, do kolen mu vrážela těžká těla.
Nemohl jsem se ubránit úsměvu, když jsem si vzpomněl, jaká to bývala veselá zábava. Smích teď zmizel. Nakonec se Tristan uchýlil k tlustému klacku, kterým vepře ohrožoval, dřív než se odvážil vejít. Když už byl jednou uvnitř, spočívala jeho naděje, že se udrží na nohou, pouze v tom, že je mlátil po hřbetech, aby pro sebe ubránil kousek prostoru.
Stalo se to jednou, když se konal trh a když už vepříci skorem dosáhli zabíjačkové váhy. Přišel jsem domů a našel jsem Tristana rozloženého v jeho oblíbeném křesle. Vypadal ale nějak neobvykle – nespal, nedržel v ruce láhev s lékem, nikde žádné cigarety, žádné noviny. Paže mu visely bezvládně . přes opěradla křesla, oči měl napůl zavřené a na čele se mu leskl pot.
»Jime,« šeptal, »dnes jsem zažil nejstrašnější odpoledne celého svého života.«
Zděsil jsem se toho, jak vypadal. »Co se stalo?«
»Prasata,« zachraptěl. »Dneska utekla.«
»Utekla? Jak by k čertu mohla utéct?«
Tristan si prohrábl vlasy. »Když jsem krmil kobylu. Dal jsem jí seno a napadlo mě, že bych mohl současně nakrmit prasata. Víš, jak ta prasata poslední dobou vyváděla, a dneska se úplně pominula. Jakmile jsem otevřel dvířka, vyrazila v jednom houfu. Vyletěl jsem do povětří i s vědrem a se vším a ona utíkala přese mě.« Zatřásl se a podíval se na mě rozšířenýma očima. »Povídám ti, Jime, že jsem myslel, že je po mně, když jsem tam tak ležel na dláždění, politý pomyjemi, a ten houf po mně dupal. Ale nic mi neudělali. Řítili se v plném cvalu ze vrat. «
»Cožpak byla vrata otevřená?«
»Bohužel byla. Zrovna dneska jsem je náhodou nechal otevřená. «
Tristan se napřímil a sepjal ruce. »Víš, nejdřív jsem doufal, že je všechno v pořádku. Vepříci totiž zpomalili, když se dostali na cestu, a klidně klusali směrem k hlavní ulici a já s Boardmanem jsme jim byli v patách. Na ulici se zastavili ve skupince. Vypadalo to, že se rozhodují, co dál. Byl jsem přesvědčen, že se nám podaří odříznout je, ale pak se jedno z nich zahlédlo ve výkladní skříni Robsonova obchodu.« Podivuhodným způsobem napodobil vepře zírajícího na svůj obraz ve skle a pak s vyděšeným zachrochtáním uskočil.
»No a to byl, Jime, konec. To pitomé zvíře zpanikařilo a vyletělo na tržiště asi tak stovkou a ostatní za

ním.«
Ztratil jsem dech. Nedokázal jsem si ani představit těch deset velkých a zdivočelých prasat volně pobíhajících mezi stánky přeplněnými zbožím a zástupy kupujících.
»Kristepane, to jsi měl vidět.« Tristan padl zničeně do křesla. »Ženy a děti ječely. Prodavači u stánků, policie a kdekdo mě proklínal. Doprava se zastavila – kilometry dlouhá řada aut houkala jako ďasi a dopravní strážníci mě probodávali očima.« Otřel si pot z čela. »Znáš toho prodavače od stánku s porcelánem, toho, co tak rychle mluví – tak tedy dneska ze sebe nedokázal vyrazit ani slovo. Zrovna držel na napřažené dlani šálek a byl v plné řeči, když si jedno prase stouplo předníma nohama na pult a podívalo se mu zpříma do očí. Ztichl, jako by ho střelil. Kdykoli jindy bych to považoval za strašnou legraci, ale já jsem myslel, že to zvíře snad stánek převrhne. Podstavec se už začínal houpat, ale potom si to prase rozmyslelo a uteklo. «
»A jaká je situace teď?« zeptal jsem se. »Už je máš zpátky?«
»Mám jich devět,« odpověděl Tristan, opřel se o opěradlo a zavřel oči. »S pomoci téměř všeho mužského obyvatelstva v okrese jsem jich dostal zpátky devět. To desáté bylo naposled spatřeno, jak cválá k severu, a to značnou rychlostí. Bůhví, kde je teďka. Počkej, ještě jsem ti neřekl, že jedno vlezlo na poštu. Bylo tam dost dlouho.« Složil hlav do dlaní. »Tentokrát v tom jsem až po krk. Ruka spravedlnosti mě nemine. To je jisté.«
Naklonil jsem se k němu a poplácal ho po koleně. »Na tvém místě bych si nedělal starosti. K žádné větší škodě zřejmě nedošlo.«
V odpověď Tristan zasténal. »To ještě není všechno. Když jsem konečně zavřel za prasaty dvířka chlívku, sotva jsem stál na nohou. Opíral jsem se o zeď, abych nabral dech, a vtom jsem si všiml, že zmizela kobyla. Ano, zmizela. Utíkal jsem rovnou za prasaty a zapomněl jsem zavřít její box. Vůbec nevím, kde je. Boardman řekl, že se po ní podívá – já už nemám sílu.«
Tristan si třesoucí rukou zapálil cigaretu. »Tohle je konec, Jime. Tentokrát se nade mnou Siegfried nesmiluje.«
Ještě mluvil, když se rozletěly dveře a vpadl k nám jeho bratr. »Co se tady k čertu děje? Teď jsem mluvil s vikářem a ten mi povídal, že mu moje kobyla okusuje na zahradě slunečnice. Šílí vzteky a já se mu nedivím. Vstávej, lenochu. Neválej se tu, okamžitě jdi na faru a přiveď kobylu.«
Tristan se ani nepohnul. Ležel bezvládně a hleděl na svého bratra. Jeho rty se nepatrně pohnuly.
»Ne,« řekl.
»Cože?« nevěřícně zařval Siegfried. »Okamžitě vstaň z té židle. Jdi a přiveď kobylu!«
»Ne,« odvětil Tristan.
Zamrazilo mne hrůzou. K takovéto vzpouře tu ještě nedošlo. Siegfried silně zrudl a já jsem se obrnil proti výbuchu. Byl to ale Tristan, kdo promluvil.
»Když chceš kobylu, dojdi si pro ni sám.« Jeho hlas byl klidný a nenesl stopy vzdoru. Vypadal jako člověk, pro kterého budoucnost neznamená vůbec nic.
Dokonce i Siegfried pochopil, že tentokrát toho bylo na Tristana mnoho. Několik vteřin shlížel upřeně dolů na bratra, pak se otočil a odešel. Kobylu si přivedl sám.
O celé příhodě nepadlo už ani slovo, ale vepříci byli narychlo odvezeni na jatka a na jejich místo už nikdy žádní nepřišli. Chovatelství skončilo.

Sedmnáctá kapitola

Když jsem vstoupil, seděla slečna Harbottlová se skloněnou hlavou nad prázdnou pokladničkou. Vypadala zarmouceně. Pokladnička byla nová, lesklá černá krabice a nahoře na vrchní desce bylo bílými písmeny napsáno »Drobné výdaje«. Uvnitř byla červená knížka s úhlednými sloupky pro příjem a vydání, ale žádné peníze.
Mohutná ramena slečny Harbottlové poklesla. Nervózně uchopila palcem a ukazováčkem červenou knížku a z jejích stránek se vykutálel opuštěný měďák a zacinkal v krabičce. »Už mi na tom zase byl,« zašeptala.
Na chodbě se ozvaly kradmé kroky. »Pane Farnone!« zavolala a mně řekla: »To je skutečně absurdní,

jak se ten člověk snaží pokaždé proklouznout kolem dveří.«
Siegfried se všoural dovnitř. V ruce nesl nástroj na vyplachování žaludku, kapsy saka se mu nadouvaly lahvičkami s kalciem a z druhé ruky mu visely kastrační svorky. Vesele se usmíval, ale viděl jsem, že není ve své kůži, nejen kvůli tomu nákladu, ale také pro svoji nevýhodnou a netaktickou pozici. Slečna Harbottlová umístila psací stůl šikmo přes roh proti dveřím a než k ní Siegfried došel, musel přejít skoro celou místnost. Z jejího hlediska to bylo strategicky dokonalé. Viděla každý centimetr pokoje, a když byly otevřené dveře, viděla i na chodbu a z okna po své levici měla přehled na ulici. Nic jí neuniklo – měla mocenské postavení.
Siegfried shlédl dolů na hranatou postavu za psacím stolem. »Dobré jitro, slečno Harbottlová, přejete si něco?«
Šedé oči za brýlemi se zlatou obroučkou se zaleskly. »Ano, přeji si něco, pane Farnone. Vysvětlete mi, proč jste už zase vyprázdnil pokladničku.«
»Velice lituji. Pospíchal jsem včera večer do Brawtonu a zjistil jsem, že nemám dost peněz. Skutečně jsem nemohl nikam jinam sáhnout.«
»Ale, pane Farnone, za ty dva měsíce, co tu jsem, jsme o tom spolu hovořili už alespoň tucetkrát. Jaký má smysl moje snaha zapisovat přesně příjmy a vydání, když vy mi ty peníze pořád kradete a utrácíte.«
»Víte, slečno Harbottlová, to bude asi zvyk z dob, když jsme tu měli ten džbán. Vlastně to nebyl tak špatný systém.«
»Nebyl to vůbec žádný systém. Byla to anarchie. Takhle nemůžete postupovat v žádném podniku. Už jsem vám to vysvětlovala tolikrát a vy jste mi pokaždé slíbil, že své zvyky změníte. Mám pocit, že už si nevím rady.«
»Nic si z toho nedělejte, slečno Harbottlová. Zajděte do banky, vyzvedněte nějaké peníze a dejte je do pokladničky. A bude to v pořádku. «
Siegfried sebral z podlahy uvolněné smyčky nástroje na vyplachování žaludku a obrátil se k odchodu, ale slečna Harbottlová si varovně odkašlala.
»Mám tu ještě jednu nebo dvě záležitosti. Budete prosím tak laskav a splníte svůj slib, že zapíšete každý den do knihy všechny návštěvy a honoráře za ně? Nezapsal jste nic skorem celý týden. Jak potom mohu odeslat účty? To je nanejvýš důležité, ale jak předpokládáte, že se mi to podaří, když mi takhle ve všem bráníte?«
»Ano, ano, velice lituji, ale čeká mě spousta návštěv. Skutečně už musím jít.« Byl už v půli cesty ke dveřím a hadice se znovu rozmotávala, když za sebou zaslechl opět zlověstné odkašlání.
»A ještě něco, pane Farnone. Pořád ještě nedokážu rozluštit váš rukopis. Tyhle lékařské termíny jsou dost obtížné, dávejte si prosím záležet a neškrabejte.«
»Velmi dobře, slečno Harbottlová.« Zrychlil krok, vyšel ze dveří a do chodby, kde, jak se mu zdálo, čekalo bezpečí a klid. Vděčně capkal po dlaždičkách, když se k němu doneslo známé zachraptění. Slečna Harbottlová dokázala ten zvuk vystřelit na překvapující vzdálenost, jen trošičku přitlačila na hlasivky a byl to rozkaz, jehož nebylo možno neuposlechnout. Slyšel jsem, jak vyčerpaně položil hadici a pumpu na zem. Lahvičky s kalciem ho asi dloubaly do žeber, protože jsem slyšel, že je také odložil. Znovu se dostavil před psací stůl. Slečna Harbottlová na něho zahrozila prstem. »Dokud vás tu mám, ráda bych si s vámi promluvila o dalším bodě, který mi působí starosti. Podívejte se na tenhle deník, vidíte všechny tyhle útržky, které vyčuhují ze stránek? Jsou to samé nevyjasněné položky – musí jich být spousty – a já nemohu pokračovat, dokud mi je nevysvětlíte. Kdykoli vás o to požádám, nikdy nemáte čas. Můžete to se mnou projít teď?«
Siegfried spěšně odcouval. »Ne, ne, ne, teď ne. Už jsem vám řekl, že musím k velmi naléhavým případům. Velice lituji, ale bude to muset být jindy. Přijdu za vámi při nejbližší příležitosti.« Nahmatal za sebou dveře a s posledním pohledem na mohutnou postavu vyzařující zpoza psacího stolu nesouhlas a nespokojenost se obrátil a uprchl.

Osmnáctá kapitola

Měl jsem za sebou šest měsíců tvrdé praxe. Sedm dnů do týdne, ráno, odpoledne a večer a v hodinách,

kdy ostatní svět spal, jsem ošetřoval krávy, koně, prasata, psy a kočky. Pomáhal jsem na svět telátkům a prasátkům, až mě bolely ruce a loupala se mi pokožka. Byl jsem pokopán, podupán, polit všemožným svinstvem, hnusem, odpadem a kalem. Viděl jsem dokonalý průřez zvířecích nemocí. A přece se mi vzadu v mozku začal ozývat malý hlásek – šeptal, že nevím nic, vůbec nic.
Bylo to podivné a zvláštní, protože těch šest měsíců stálo na pěti letech teorie, na pomalém a bolestném zažívání tisíců faktů a na pečlivém uskladňování útržků vědomostí – jako když si veverka zahrabává oříšky. Začínali jsme studiem rostlin a nejnižších forem života, propracovávali jsme se k pitvám v anatomických laboratořích a k fyziologii a do bezbřehého teritoria medicínské podstaty. Pak patologie, která strhla roušku nevědomosti a poprvé mi dovolila nahlédnout do hlubokých tajemství. A parazitologie, ten podivuhodný svět červů a much a molů. Nakonec medicína a chirurgie, v níž se tříbilo mé umění a aplikace na různé každodenní obtíže zvířat.
A všechno to ostatní, fyzika, chemie, hygiena – zdálo se, že jsme nevynechali ani chlup. Proč bych tedy měl mít pocit, že nevím nic? Jako astronom, který se dalekohledem dívá na neznámou galaxii? Skličoval mě pocit, že si jen pohrávám na okraji nekonečného prostoru. A bylo to kupodivu, protože všichni ostatní zřejmé věděli o nemocných zvířatech všechno. Chlapík, co držel krávu za ocas, soused z vedlejšího hospodářství, lidé v hospodě, zahradníci, všichni věděli všechno a neváhali poradit.
Obrátil jsem se do své minulosti. Byla v mém životě někdy doba, kdy jsem cítil takovou výsostnou sebedůvěru? A pak jsem si vzpomněl.
Bylo to ve Skotsku, bylo mi sedmnáct a kráčel jsem pod podloubím veterinární fakulty do Montroské ulice. Už jsem byl studentem tři dny, ale teprve to odpoledne jsem se nadchl vědomím naplněného cíle. Botanika a zoologie byla jedna věc a tohle odpoledne byla věc druhá. Měl jsem první přednášku o chování zvířat.
Probírali jsme koně. Profesor Grand pověsil na tabuli obrovský obraz koně a přejížděl od nozder až k ocasu a ukazoval kohoutek, kyčelní kloub, hlezno a všechny ty ostatní květnaté koňské speciality. Profesor byl moudrý. Oživoval svou přednášku praktickými připomínkami jako: »Tak semhle vkládáme uzdu,« nebo hovořil o nálevkách, o špáncích, o kostních výrůstcích, o věcech, o kterých jsme se měli učit až za čtyři roky, ale nás to úžasně povzbudilo.
Jeho slova mi vrčela v hlavě, když jsem šel pomalu dolů z kopce. Tohle byl cíl mého snažení. Jako by se mi bylo dostalo zasvěcení, jako bych se byl stal členem výjimečného klubu. Rozuměl jsem koním. Měl jsem na sobě zbrusu nový jezdecký oblek se všemi možnými řemínky a přezkami, které mě tloukly do nohou, když jsem zahýbal za roh do rušné Newtonovy ulice.
Nemohl jsem uvěřit svému štěstí, když jsem zahlédl koně. Stál tam před knihovnou jako něco, co tu bylo zapomenuto z dávných dob. Smutně skláněl hlavu, zapřažený v postroji vozu s uhlím jako ostrůvek v proudu aut a autobusů. Opěšalí lidé pospíchali kolem něho a nevšímali si ho, ale já jsem měl pocit, že se na mě usmálo štěstí.
Kůň, nejenom obrázek, ale skutečný, pravý kůň. Různá slova zaslechnutá v přednášce mi přebíhala mozkem. Zastavil jsem se na chodníku a kritickým pohledem jsem zkoumal zvíře.
Domníval jsem se, že každému kolemjdoucímu musí být jasné, že tu stojí skutečný odborník. Nejenom zvědavý divák, ale muž, který ví a rozumí. Cítil jsem, že mě obestírá viditelná svatozář koňskosti.
Přešel jsem několik kroků sem a tam, ruce hluboko v kapsách nového jezdeckého obleku a oči zkoumaly případné chyby okování, spodní pysky, otoky hlezna. Moje prohlídka byla tak dokonalá, že jsem se propracoval až k boku koně a stál jsem odvážně uprostřed dopravního ruchu.
Rozhlédl jsem se po lidech spěchajících kolem mne. Zdálo se, že o mne nikdo nedbá a nikdo mi nevěnuje pozornost, dokonce ani ten kůň. Byl mohutný, měřil nejméně metr sedmdesát, lhostejně civěl do ulice a střídavě si odpočíval a uvolňoval zadní nohy. Očividně se nudil. Strašně nerad jsem od něho odcházel, ale dokončil jsem svou prohlídku a bylo načase, abych pokračoval v cestě. Ale měl jsem pocit, že před odchodem musím udělat nějaké gesto, něco, čím sdělím koni, že chápu jeho problémy a že jsme spojenci, že jsme jedné krve, on i já. Rezolutně jsem vykročil a pohladil ho po krku.
Kůň, rychlý jako had, se sklonil a velkými silnými zuby mě chytl za rameno. Přitiskl uši k hlavě, zle zakoulel očima a zdvihl mě, takže jsem skoro visel ve vzduchu. Bezmocně jsem se kymácel, zavěšený našikmo k jedné straně jako loutka. Kroutil jsem se a kopal, ale sevření zubů nepovolovalo a drželo

látku mého kabátu.
O zájmu kolemjdoucích nebylo teď žádných pochyb. Groteskní pohled na člověka visícího z koňské tlamy je donutil zastavit se. Vytvořil se zástup, lidé se dívali jeden druhému přes ramena a ti vzadu se tlačili, aby viděli, co se děje.
Nějaká zděšená stará dáma naříkala: »Chudák chlapec! Tak mu přece někdo pomozte!« Někteří z těch statečnějších se mě pokoušeli tahat, ale kůň zlověstně zafuněl a stiskl ještě pevněji. Ze všech stran se ozývaly protichůdné rady. V hlubokém zahanbení jsem v přední řadě spatřil dvě hezké dívky, které omdlévaly smíchy.
Absurdnost mého postavení mě dopálila a začal jsem se divoce zmítat. Kolem hrdla se mi utáhl límec košile. Vpředu po náprsence mého pláště stékal pramének koňských slin. Cítil jsem, že se dusím, a propadal jsem beznaději, když se zástupem protlačil nějaký člověk.
Byl velmi malý. Z tváře začerněné uhelným prachem svítily zlostné oči. Přes ruku měl nařasené dva prázdné pytle.
»Co se to tu, k čertu, děje?« křičel. Do vzduchu se vznesly tucty překotných odpovědí.
»Copak nemůžete dát tomu chudákovi koni pokoj?« zaječel na mě. Neodpovídal jsem, oči mi vylézaly z důlků, byl jsem napůl udušený a neměl jsem právě náladu na konverzaci.
Uhlíř přenesl svůj hněv na koně. »Pustíš ho, ty jedna potvoro! Povídám ti, pusť ho!«
Protože se mu nedostávalo žádné odpovědi, dloubl zvíře vší silou do břicha. Koni bylo okamžitě všechno jasné a pustil mě jako poslušný pes kost. Padl jsem na kolena a chvíli jsem ležel na hrbolaté dlažbě, než jsem dokázal volně vydychnout. Jako z velké dálky jsem slyšel, že na mě mužík pořád křičí.
Za nějakou chvíli jsem vstal. Uhlíř ještě hulákal a dav s rozkoší naslouchal. »S čím si myslíte, že si hrajete – dejte ty pazoury pryč vod toho koně. Zavolejte někdo policajty.«
Podíval jsem se na svůj nový jezdecký oblek. Rameno bylo rozkousané v beztvarou hmotu. Musil jsem neprodleně uprchnout a začal jsem se prodírat zástupem. Některé tváře byly soucitné, ale většinou se mi vysmívaly. Prodral jsem se do volného prostoru, zrychlil jsem krok, ale ještě když jsem zahýbal za roh, dolétl ke mně poslední slabý výkřik uhlíře.
»Nepleťte se do věcí, kerejm nerozumíte.«

Devatenáctá kapitola

Bez valného zájmu jsem se probíral ranní poštou. Obvyklá hromádka účtů, oběžníků a pestrobarevných reklam na nové léky. Po několika měsících pocit novoty zevšedněl a ani jsem se nenamáhal, abych si je přečetl. Byl jsem už skoro na dně hromádky, když mi přišlo do rukou cosi neobvyklého. Nákladně vyhlížející obálka z těžkého papíru, adresovaná mně osobně. Rychle jsem ji roztrhl a vytáhl kartičku s monogramem a rychle jsem přelétl řádky. Cítil jsem, že rudnu, a strčil jsem lístek do náprsní kapsy.
Siegfried přestal odškrtávat návštěvy a vzhlédl. »Proč vypadáš tak provinile, Jamesi? Dostihly tě hříchy minulosti? Copak to je – dopis od vztekem šílící matky?«
»Jen si poslož,« řekl jsem pokrytecky, vytáhl jsem lístek a podal mu jej, »poslož si a zasměj se. Stejně bys na to přišel.«
Siegfried nehnul ani brvou a přečetl kartičku nahlas. »Tricki má to potěšení požádat strýčka Herriota, aby se dostavil v pátek, pátého února na trochu tance a na drink.« Siegfried se na mě podíval a mluvil docela vážně: »No to je ale milé. Tohle musí být opravdu jeden z nejlaskavějších pekinézů v Anglii. Nestačí mu, že ti posílá sledě a rajčata a dárkové koše – dokonce tě zve domů na večírek.«
Chňapl jsem po kartičce a odstrčil ji z dohledu. »No dobře, dobře, všechno mi je jasné. Co mám tedy podle tebe dělat?«
»Co máš dělat? Hezky se posadit a napsat dopis, že děkuješ a že pátého února přijdeš. Večírky paní Pumphreyové jsou slavné. Hromady cizokrajných pochoutek, šampaňské teče proudem. V žádném případě o to nesmíš přijít.«
»Bude tam hodně lidí?« přešlapoval jsem z nohy na nohu.
Siegfried se pleskl dlaní do čela. »Samozřejmě tam bude spousta lidí. Jak si to představuješ? Že bys tam byl jen ty a Tricki? Že byste spolu vypili pár piv a pak by sis s ním zatancoval pomalý foxtrot? Bude tam

společenská smetánka v plné parádě, ale podle mého názoru nebude žádný host více vážený než strýček Herriot. Proč? Protože ty ostatní pozvala paní Pumphreyová, ale tebe pozval Tricki.«
»Dobrá, dobrá,« vzdychl jsem, »nebudu tam nikoho znát a nemám ani pořádný večerní oblek. Vůbec se mi to nelíbí.«
Siegfried vstal a položil mi ruku na rameno. »Můj drahý chlapče, netruchli a netrap se. Sedni si, poděkuj za pozvání a pak zajeď do Brawtonu a vypůjč si večerní oblek. Sám také dlouho nebudeš – debutantky se poperou o taneček s tebou.«
Ještě jednou mé srdečně poplácal po rameni a pak namířil ke dveřím. Než vyšel, znovu se obrátil a tvářil se úplně vážně.
»A prokristapána, ne abys napsal paní Pumphreyové. Adresuj dopis Trickimu, nebo to prošvihneš.«
Když jsem se pátého února večer dostavil k Pumphreyovům, zmítalo se ve mně mnoho rozličných pocitů. Služebná mě uvedla do haly a u vchodu do plesového sálu jsem zahlédl paní Pumphreyovou, vítající hosty. Za ní stálo elegantní páže s podnosem drinků. Byla tu atmosféra dokonalého chování a bohatství. Narovnal jsem si vázanku ve vypůjčeném obleku, zhluboka jsem se nadechl a čekal.
Paní Pumphreyová se vítala s manželským párem, který šel přede mnou, ale když mě spatřila, rozzářila se. »Ale pane Herriote, je to od vás velmi milé, že jste přišel. Tricki měl z vašeho dopisu velikou radost, musíme se na něj jít hned podívat.« Vedla mě přes sál.
»Je v ranním pokoji,« zašeptala. »Mezi námi, Trickiho tyhle věci dost nudí, ale určitě by se strašně zlobil, kdybych vás k němu na chvilku nepřivedla.«
Tricki byl stočený v křesle vedle plápolajícího ohně. Když mě uviděl, skočil na opěradlo židle a radostně štěkal. Široká tlamička se smála od ucha k uchu. Pokoušel jsem se odrazit jeho snahu olízat mi celý obličej, když vtom jsem zahlédl na koberci dvě velké misky s jídlem. V jedné bylo asi půl kila rozsekaného kuřete, ve druhé rozdrobený dort.
»Paní Pumphreyová!« zahřměl jsem a ukázal jsem na misky. Chudák paní zdvihla ruku k ústům a odstoupila ode mě.
»Prosím vás, odpusťte mi to,« lkala s provinilým výrazem ve tváři. »Dnešek je mimořádný, protože tu je Trikýnek úplně sám. A taky je moc zima.« Sepjala ruce a utrápeně se na mě dívala.
»Odpustím vám,« řekl jsem vážně, »ale odneste tu půlku kuřete a celý dort!«
Rozpačitě, jako dívenka přistižená při uličnictví, vykonala, co jsem jí poručil.
S lítostí jsem se rozloučil s malým pekinézkem. Měl jsem ten den hodně práce a po dlouhých hodinách strávených v štiplavém chladu jsem byl ospalý. Tenhle pokoj s ohněm v krbu a s měkkým světlem vypadal mnohem lákavěji než hluk plesového sálu a s radostí bych se byl stočil na hodinu nebo na dvě vedle Trickiho.
Paní Pumphreyová zenergičtěla. »Teď půjdete se mnou, představím vám své přátele.« Šli jsme do plesového sálu, kde zářila světla tří lustrů z broušeného skla a oslnivě se odrážela od béžových a zlatých stěn s mnoha zrcadly. Přecházely jsme od skupinky ke skupince a paní Pumphreyová mě představovala. Svíjel jsem se rozpaky, když jsem slyšel, že mě předkládá jako »drahého a laskavého Trikýnkova strýčka«. Ale buď se ti lidé naprosto dokonale ovládali, nebo jim slabost jejich hostitelky byla důvěrně známá, protože tuto informaci přijímali s naprostou vážností.
Podél jedné zdi se ladil orchestr s pěti nástroji, mezi hosty přebíhali číšníci v bílých vestách a nosili podnosy plné jídla a pití. Paní Pumphreyová zastavila jednoho číšníka. »Františku, přineste tomuhle pánovi nějaké šampaňské.«
»Ano, madam.« Číšník nastavil podnos.
»Ne, ne, ne, ty ne. Ty velké skleničky.«
František odkvačil a vrátil se s něčím, co vypadalo jako polévková mísa na nožičce. Přetékalo to šampaňským.
»Františku!«
»Ano, madam?«
»Tohle je pan Herriot. Chci, abyste se na něj dobře podíval. «
Číšník ke mně obrátil pár smutných očí kokršpaněla a několik vteřin mě vpíjel.
»Chci, abyste se o něj staral. Dohlédněte, aby jeho sklenička byla pořád plná a aby měl spoustu jídla.«

»Zajisté, madam,« uklonil se a odešel.
Ponořil jsem obličej do ledového šampaňského, a když jsem vzhlédl, stál tam František a nabízel mi podnos chlebíčků obložených uzeným lososem.
A tak to šlo celý večer. František mi neustále setrvával vedle lokte a doléval obrovskou sklenici nebo do mě cpal pochoutky. Bylo to báječné. Nejdřív slané zákusky, které jsem spláchl mocnými doušky šampaňského, a pak další, po kterých jsem zase dostal žízeň, a František se neochvějně dostavoval s rohem hojnosti.
Poprvé se mi dostalo příležitosti pít šampaňské po půllitrech a byla to uspokojující zkušenost. Rychle jsem si uvědomoval tu nádhernou lehkost a zvětšující se vnímavost. Přestal jsem mít pocit přehnané uctivosti k tomuto novému světu a začalo se mi to líbit. Tancoval jsem s každým, kdo se objevil – se štíhlými mladými kráskami, se staršími dámami a dvakrát s chichotající se paní Pumphreyovou.
A mluvil jsem. Mluvil jsem vtipně a neustále jsem znovu žasl nad svými záchvaty osvícenosti. Jednou jsem se zahlédl v zrcadle – distingovaná postava se skleničkou v ruce, vypůjčený oblek ze mě splýval ladně a graciézně. Vzalo mi to dech.
Jedl jsem, pil jsem, hovořil jsem, tančil jsem a večer ubíhal. Když byl čas odejít a už jsem měl kabát a potřásal jsem si rukama s paní Pumphreyovou dole v hale, objevil se znovu František s mísou horké polévky. Zřejmě mu působilo starosti, abych cestou domů nevyslábl.
Po polévce řekla paní Pumphreyová: »A teď musíte dát dobrou noc Trickimu. Kdybyste za ním nešel, nikdy by vám to neodpustil.« Zašli jsme do jeho pokoje a pejsánek zazíval z hlubin křesla a zavrtěl ocáskem. Paní Pumphreyová mi položila ruku na rameno. »A když už jste tady, nebyl byste tak laskavý a nepodíval byste se mu na drápky? Mám starost, aby mu moc nenarostly.«
Zdvihl jsem mu tlapky, jednu po druhé, a prohlížel jsem drápky, zatímco mi Tricki lenivě olizoval ruce.
»Nebojte se, jsou v naprostém pořádku.«
»Velice vám děkuji, jsem vám tak zavázaná. Tak a teď si musíte umýt ruce.« Rozhlédl jsem se po známé koupelně s umývadly zelenými jako moře a s rybkami na kachlíčkách na zdi a s toaletním stolem plným lahviček v přihrádkách a s horkou vodou tekoucí z kohoutku. Měl jsem tu svůj ručník a jako obvykle nové mýdlo, takové, co se ve vteřině rozpění a nádherně voní. To byla poslední krůpěj balzámu krásného večera. Strávil jsem několik hodin v luxusu a ve světle a odnášel jsem si tu vzpomínku s sebou do Skeldalu.
Vlezl jsem do postele,. zhasl světlo, položil se na záda a hleděl do tmy. V hlavě mi stále ještě zvonily útržky hudby a vplouval jsem zpátky do plesového sálu, když zazvonil telefon.
»Tady je Atkinson z Beck Cottage,« pravil vzdálený hlas. »Mám tu svini, co se nemůže voprasit. Pracuje na tom už celou noc. Přijedete?«
Položil jsem sluchátko a podíval se na hodiny. Dvě hodiny. Byl jsem jako ochromený. Prasnice po všem tom šampaňském a uzeném lososu a po těch malých sušenčičkách s kaviárem. A ještě k tomu Beck Cottage, což bylo jedno z nejprimitivnějších malých hospodářství v okrese. To nebylo spravedlivé.
Ospale jsem svlékl pyžamo a natáhl košili. Když jsem sahal po ztuhlých, obnošených manšestrácích, které jsem nosil do práce, snažil jsem se nepohlédnout na vypůjčený oblek visící v koutě šatníku.
Tápal jsem dolů dlouhou zahradou do garáže. Ve tmě dvorku jsem zavřel oči a znovu zazářily ty velké lustry, zasvítila zrcadla a hrála hudba.
Do Beck Cottage bylo jen pět kilometrů. Hospodářství leželo v kotlině a v zimě se měnilo v moře bláta. Vystoupil jsem z auta a čvachtal tmou ke dveřím domu. Na moje klepání nikdo neodpověděl, a tak jsem přešel k hospodářským budovám na druhé straně a otevřel vrátka do chléva. Přivítala mě sladká teplá vůně dobytka, a když jsem nahlédl dovnitř, zaznamenal jsem v přítmí na druhém konci nějakou postavu.
Šel jsem dovnitř kolem stínů krav, stojících v řadě, jedna vedle druhé, oddělené rozbitými dřevěnými přepážkami. Za nimi se hromadily kopky hnoje. Pan Atkinson nebyl stoupencem častého čištění chléva.
Klopýtal jsem přes rozbitou podlahu, šplíchal v loužích močky, až jsem došel ke konci, kde byla místnost přepažena, takže vznikl další chlívek. Rozeznal jsem tvary prasnice – světlou skvrnu rýsující se v šeru a ležící na boku. Pod ní byla trocha slámy a prasnice odpočívala velmi klidně, jen boky se jí chvěly. Jak jsem se tak na ni díval, nadechla se a několik peřin bolestně nutila a potom znovu a znovu.
Pan Atkinson mě uvítal bez nadšení. Byl to muž středních let s týdenním porostem na tváři a na hlavě měl

starý klobouk s okrajem zvlněným kolem uší. Stál opřený o zeď, jednu ruku hluboko v roztrhané kapse, v druhé držel lampu z jízdního kola s dohasínající baterií.
»Jiné světlo tu není?« zeptal jsem se.
»Ne,« odpověděl pan Atkinson, zřejmě překvapený. Podíval se na lampu a pak na mě s výrazem »a co by ještě nechtěl?«
»Tak mi posviťte.« Zamířil vysláblý paprsek na pacientku. »Je mladá, viďte?«
»Jo, je to první vrh.«
Prasnice se zase křečovitě napjala, zatřásla se a zůstala ležet.
»Asi se tam něco vzpříčilo,« řekl jsem. »Přineste mi, prosím vás, vědro horké vody, mýdlo a ručník.«
»Žádnou teplou vodu nemám. Vyhas oheň.«
»Tak mi tedy přineste, co máte.«
Hospodář oddupal dolů chlévem a odnesl s sebou světlo a s temnotou se znovu vrátila hudba. Byl to Straussův valčík a já jsem tančil s lady Franewickovou. Byla mladá a velmi krásná a smála se a já jsem ji otáčel kolem sebe. Viděl jsem její bílá ramena a diamanty, probleskující po hrdle, a zrcadla, která kolem nás kroužila.
Pan Atkinson se přišoural zpátky a hodil na zem kbelík vody. Namočil jsem v něm prst. Byla studená jako led. A vědro zřejmě také pamatovalo mnoho těžkých let – budu si muset dát pozor, abych se nepořezal o zubatý okraj.
Rychle jsem ze sebe strhl sako a košili a prudce jsem vydechl, když škvírou ve vratech zavanul zlý a řezavý vítr.
»Mýdlo, prosím vás,« řekl jsem se stisknutými rty.
»Je v kýblu.«
Ponořil jsem paži do vody, otřásl se a hmatat po dně, až jsem ucítil předmět zvící kulatého míčku. Vytáhl jsem ho a prohlédl, bylo to tvrdé a hladké jako oblázek z mořského břehu, ale optimisticky jsem to začal třít rukama po těle a po pažích a čekal jsem, zda se utvoří pěna. Mýdlo bylo odolné, nepovolilo.
Zavrhl jsem myšlenku požádat o jiný kousek mýdla, aby si to hospodář nevyložil jako další stížnost. Místo toho jsem si vypůjčil světlo a pustil se dolů přes chlév do dvora. Do gumovek mi teklo bláto a na prsou naskakovala husí kůže. Prohledal jsem auto a poslouchal, jak mi cvakají zuby, až jsem našel kelímek antiseptického krému.
Vrátil jsem se do chléva, natřel jsem si paže krémem, klekl vedle prasnice a jemně vložil ruku do vagíny. Pohnul jsem rukou dopředu, a když mi v prasnici zmizelo zápěstí až k lokti, byl jsem nucen lehnout si na bok. Kameny byly studené a mokré, ale já jsem zapomněl na nepohodlí, když jsem se prsty něčeho dotkl, byl to malý ocásek. Pěkně velké prasátko tam vězelo napříč, jako zátka v láhvi.
Prstem jsem nahmatal zadní nožičky a tlačil je zpátky, až jsem je mohl uchopit a vytáhnout. »Tak tohle nám tam dělalo tu neplechu. Obávám se, že je mrtvé – mačkalo se tam moc dlouho. Ale mohou tam být ještě nějaká živá. Podívám se ještě jednou.«
Znovu jsem si namastil paži a položil se. Úplně uvnitř os uteri, skoro ve vzdálenosti celé paže, jsem našel druhé prasátko a sahal jsem mu po tlamičce, když se mi do prstu zakousl velmi ostrý zoubek.
Vykřikl jsem a ze svého kamenného lůžka jsem vzhlédl na hospodáře. »Tohle tedy je živé. Brzo ho dostanu ven.«
Ale prasátko mělo jiný názor. Neprojevilo žádné přání opustit svůj teplý přístav a pokaždé, když jsem chytil kluzkou malou nožičku mezi prsty, ucuklo zpátky. Asi po dvou minutách téhle hry jsem dostal křeče do ruky. Odpočinul jsem si a položil se, s hlavou mezi kameny a s rukou uvnitř prasnice. Zavřel jsem oči a okamžitě jsem se ocitl v plesovém sále, v teple a oslňujícím světle. Natahoval jsem svou obrovskou číši a František mi naléval. A pak jsem tančil, tentokráte blízko orchestru a dirigent taktoval jednou rukou, otočil se ke mně, usmál se a sklonil hlavu, jako by celý život hledal právě mě.
Usmál jsem se také, ale tvář dirigenta se rozplynula a stál tu jenom pan Atkinson, díval se na mě bezvýraznýma očima, S neoholenou bradou a huňatým obočím, které vypadalo v přímém paprsku lampy podivně zlověstně.
Zatřásl jsem se a zdvihl jsem tváře z podlahy. Tohle by nešlo! Usínat při práci! Buď jsem byl unavený, nebo to bylo tím šampaňským. Znovu jsem se natáhl a chytil jsem nožičku pevně mezi dva prsty a

prasátko bylo tentokrát navzdory svému odporu vytaženo na svět. Když se tu už ocitlo, přijalo zřejmě situaci, jaká byla, a filozoficky odklopýtalo k mámině cecíku.
»Vůbec nepomáhá,« řekl jsem. »Trvalo to tak dlouho, že je vyčerpaná. Musím jí dát injekci.«
Další umrtvující výprava blátem k autu, injekce pituitrinu do hýždě a během několika minut začaly mohutné stahy dělohy. Teď už nestálo nic v cestě a brzy se ocitlo na slámě druhé, kroutící se růžové prasátko. Potom rychle následovalo další a další.
»Jde to jako na běžícím pásu,« řekl jsem. Pan Atkinson zabručel.
Narodilo se osm prasátek a lampa už skoro zhasínala, když z prasnice vyšlo tmavé lůžko.
Mnul jsem si studené ruce. »Tak to bychom už snad měli všechno.« Najednou mi byla strašná zima.
Nedokázal jsem odhadnout, jak dlouho jsem tam stál a hleděl na zázrak, který nikdy neomrzel. Na malá prasátka, jak zápasí, aby se postavila na vlastní nohy a nikým nevedena a neupozorněna si razí cestu k dlouhé dvojité řadě struků. Na matku, která povila své první děti a lehá si tak, aby uvolnila co možná největší prostor břicha pro hladové čumáčky.
Raději bych se měl rychle obléci. Znovu jsem to zkusil s mramorovým mýdlem, ale snadno mě porazilo hned napoprvé. Přemítal jsem, jak dlouho je asi v této rodině chováno. Po celé pravé straně, od tváře a přes žebra, přes hrudník jsem byl olepený špínou a hnojem. Seškrábal jsem nehty tolik, kolik jsem mohl, a pak jsem se polil studenou vodou z kbelíku.
»Máte tu ručník?« vydychl jsem.
Pan Atkinson mi beze slova podal pytel. Hrany měl ztvrdlé starým hnojem a močůvkou a páchl plesnivinou po krmení, které v něm bylo dlouho uloženo. Vzal jsem ho a začal jsem si drhnout hrudník, a když se mi na kůži vysypaly zkyslé zbytky zrní, vyprchaly ze mě poslední bublinky šampaňského, vyletěly trhlinkami v rozpukaných taškách střechy a smutně popraskaly kdesi v temnotách.
Nasoukal jsem si košili na záda polepená kamínky a pocítil jsem, že se vracím do svého vlastního světa. Zapnul jsem knoflíky saka, zdvihl injekční stříkačku a lahvičku pituitrinu a vypotácel se z chléva. Než jsem vyšel, znovu jsem se ohlédl. Lampa z jízdního kola cedila poslední slabé paprsky a já jsem se musil nahnout přes dvířka, abych viděl řadu malých prasátek, pilně mlaskajících a naprosto soustředěných. Prasnice opatrně změnila polohu a zahekala. Byl to projev hluboké spokojenosti.
Ano, byl jsem zpátky a bylo to tak v pořádku. Projížděl jsem blátem a nahoru do stráně, kde jsem musel vystoupit a otevřít branku a do obličeje se mi opřel vítr s chladivou a čistou vůní zmrzlé trávy. Chvilku jsem stál a díval se přes tmavé pole a uvažoval o noci, která teď končila. V duchu jsem se vrátil do svých školních dnů, když nám jeden starý pán ve třídě vypravoval o našem povolání. Řekl: »Jestliže se rozhodnete stát se veterinářem, nebudete nikdy bohatí, ale povedete život nekonečně zajímavý a pestrý.« Hlasitě jsem se zasmál do tmy a chechtal jsem se ještě, když jsem nastoupil do vozu. »Ten stařík si nedělal legraci. Pestrost – to je ono, pestrost.«

Dvacátá kapitola

Prohlížel jsem seznam svých návštěv a napadlo mě, že tentokrát se Siegfried tolik nepodobal spráskanému žáčku, když předstoupil před slečnu Harbottlovou. Za prvé nevpochodoval a nepostavil se před její psací stůl – to bylo zkázonosné a vždycky vypadal poraženecky ještě dřív, než začal. Siegfried tentokrát v posledních několika metrech odbočil a postavil se zády k oknu, takže se slečna Harbottlová musila trochu natočit, aby na něj viděla, a kromě toho měl světlo v zádech a ne v obličeji.
Vrazil ruce do kapes a opřel se v parapet okna. Nasadil svůj trpělivý pohled, oči měl laskavé a obličej prosvětlený úsměvem světce. Zrak slečny Harbottlové se zúžil.
»Chtěl jsem si s vámi promluvit, slečno Harbottlová. Pohovořit si o jedné nebo dvou drobnostech. Za prvé o vaší pokladničce na drobné výdaje. Je to hezká pokladnička a myslím, že jste měla pravdu, když jste ji zřídila, ale domnívám se, že právě vy byste byla první, kdo by souhlasil, že hlavní funkce pokladničky je, mít v ní peníze.« Trochu se zasmál. »Včera večer jsem měl v ordinaci několik psů a jejich majitelé chtěli okamžitě platit. Neměl jsem nazpět a zašel jsem si do vaší pokladničky – byla úplně prázdná. Musel jsem jim říci, že jim pošlu účet, a to se moc nehodí, viďte slečno Harbottlová? Nevypadalo to dobře, a proto vás musím poprosit, abyste měla v pokladničce vždycky nějaké hotové

peníze.«
Oči slečny Harbottlové se nevěřícně rozšířily. »Ale pane Farnone, vzal jste všechno, co bylo v pokladničce, protože jste šel na lovecký ples a…«
Siegfried zvedl dlaň a jeho úsměv byl přímo nadzemský. »Vyslechněte mě, prosím. Je tu ještě další drobnost, na kterou bych vás chtěl upozornit. Dnes máme už desátý den v měsíci, a dosud nebyly odeslány účty. To je velmi nežádoucí stav a je třeba uvážit několik hledisek.«
»Ale pane Farnone!«
»Okamžíček, slečno Harbottlová, dokud vám to nevysvětlím. Je všeobecně známo, že zemědělci platí účty mnohem ochotněji, když je dostanou první den v měsíci. A pak existuje další a významnější činitel.« Nádherný úsměv zmizel z jeho tváře a místo něho se objevil výraz zarmoucené vážnosti. »Jestlipak jste si někdy spočítala, kolik procent úroků naše ordinace ztrácí na těch penězích, které jsou mezi lidmi jenom proto, že posíláte účty pozdě?«
»Pane Farnone… ! «
»Už jsem skoro skončil, slečno Harbottlová, a věřte mi, že mě velice rmoutí, že s vámi musím takto mluvit. Ale já si skutečně nemohu dovolit přicházet takovým způsobem o peníze.« Rozpřáhl paže v gestu okouzlující účinnosti. »Kdybyste se tedy laskavě věnovala těmto maličkostem, jsem přesvědčen, že se všechno zlepší. «
»Ale řekněte mi tedy, jak mohu poslat účty, když mi odmítáte napsat…«
»Závěrem mi, slečno Harbottlová, dovolte poznamenat toto: jsem velmi spokojen se zlepšením, které nastalo ve vaší práci od doby, kdy jste tu nastoupila, a jsem přesvědčen, že časem přitáhnete i v těch drobnostech, o kterých jsem se právě zmínil.« V jeho úsměvu se objevil záblesk uličnictví a naklonil hlavu k rameni. Silné prsty slečny Harbottlové se sevřely pevně kolem těžkého ebenového pravítka.
»Efektivnost,« a kolem očí se mu objevily vějířky vrásek. »To je to, co potřebujeme – efektivnost.«

Dvacátá prvá kapitola

Položil jsem chirurgickou jehlu na podnos a ustoupil jsem, abych si prohlédl hotovou práci. »Já bych tedy řekl, že to vypadá docela hezky.«
Tristan se naklonil nad psa, který ležel v narkóze, a podíval se na hladkou jizvu a na řadu pravidelných stehů. »Opravdu moc pěkné, brachu. Ani já bych to nedokázal líp.«
Velký černý novofundlanďan ležel klidně na stole, jazyk vypadlý z tlamy, oči skleněné a nevidoucí. Přivedli ho sem s ošklivým nádorem nad žebry a já jsem usoudil, že je to jednoduchý lipom, který není zhoubný a lze jej operovat. A tak to také bylo. Nádor povolil směšně snadno, byl kulatý, neporušený a lesklý jako natvrdo vařené vajíčko vyloupnuté ze skořápky. Žádné krvácení, žádné obavy z recidivy. Nepěkný otok byl nahrazen úhlednou jizvou, která za několik týdnů zmizí. Měl jsem radost.
»Raději si ho tady necháme, dokud nepřijde k sobě,« řekl jsem. »Pomoz mi ho položit na přikrývky.«
Pohodlně jsme psa uložili před elektrická kamínka a já jsem odešel na svou dopolední pochůzku. Poprvé jsme ten podivný zvuk zaslechli při obědě. Bylo to něco mezi zasténáním a zavytím, začalo to docela tiše, ale zesílilo to do pronikavého tónu a pak to roztřeseně zase zmlklo.
Siegfried udiveně vzhlédl od polévky. »Co je zase propánakrále tohle?«
»Musí to být ten pes, co jsme ho ráno operovali,« odpověděl jsem.
»Někdy se to stává, když přestávají působit barbituráty. Brzy asi přestane.«
Siegfried na mě pochybovačně pohlédl. »To také doufám – šlo by mi to na nervy. Naskakuje mi z toho husí kůže.«
Šli jsme do ordinace podívat se na psa. Tep měl silný, dýchal zhluboka a pravidelně, sliznice měly správnou barvu. Stále ještě byl nehybně natažený a jedinou známkou vracejícího se vědomí bylo vytí, které jako by bylo načasováno na každých deset vteřin.
»Ano, je v naprostém pořádku,« řekl Siegfried. »Ale to je strašný rámus, pojďme odtud!«
Oběd jsme dojedli spěšně a mlčky až na ten neustálý nářek ozývající se v pozadí. Siegfried ještě ani nespolkl poslední sousto a už byl zase na nohou. »Tak já musím letět. Mám toho dneska odpoledne spoustu. Tristane, myslím, že by nebyl špatný nápad přenést toho psa do jídelny a položit ho před krb.

Abys u něj mohl zůstat a mít ho na očích.«
Tristan ztuhl. »To chceš říci, že mám být celé odpoledne v jedné místnosti, s tím rámusem?«
»Ano, právě to chci říci. Takhle ho nemůžeme poslat domů a nechtěl bych, aby se mu něco stalo. Potřebuje péči a dozor.«
»A nechtěl bys, abych ho držel za pacičku nebo ho svezl v kočárku na tržiště?«
»Ušetři mě svých pitomých vtipů. Zůstaneš tu se psem, nařizuji ti to!«
Tristan a já jsme přenesli těžké zvíře chodbou na přikrývkách jako na nosítkách a pak jsem musel na odpolední pochůzku. Na chvilku jsem se zastavil a ohlédl se po tmavém balíku u krbu a po Tristanovi, který seděl zhrouceně a zničeně v křesle. Řev byl nesnesitelný, rychle jsem zavřel dveře.
Když jsem se vrátil, byla tma a starý dům se tyčil nade mnou, černý a mlčenlivý proti mrazivé obloze. Mlčenlivý – kromě vytí, které se stále ještě rozléhalo ozvěnou po chodbách a pronikalo do opuštěné ulice.
Přibouchl jsem dvířka auta a podíval jsem se na hodinky. Bylo šest hodin, Tristan už v tom lítal čtyři hodiny. Vyběhl jsem po schodech a chodbou, a když jsem otevřel dveře obývacího pokoje, jako by mě ten rámus praštil do hlavy. Tristan stál otočený ke mně zády a díval se francouzským oknem do tmavé zahrady. Ruce měl hluboko v kapsách a z uší mu vyčnívaly chomáčky vaty.
»Tak jak ti to jde?« zeptal jsem se.
Žádná odpověď, a tak jsem k němu šel a poklepal jsem mu na rameno. Účinek byl podivuhodný. Tristan vyskočil vysoko do vzduchu a otočil se jak na obrtlíku. V tváři byl popelavě šedý a silně se třásl.
»Propánaboha, Jime, málem jsi mě zabil, s těmihle ucpávkami uší neslyším vůbec nic – kromě psa, samozřejmě. Proti tomu je všechno marné.«
Klekl jsem si vedle novofundlanďana a prohlédl jsem ho. Psův stav byl výborný, ale kromě slabého očního reflexu nejevil známky, že by přicházel k vědomí. A pořád vyl, pronikavě a v pravidelných intervalech.
»Dává si zatraceně na čas, než se vzpamatuje,« řekl jsem. »Dělal to celé odpoledne?«
»Ano, pořád stejně. Nic se nezměnilo. A nemrhej na něj sympatiemi, na toho uřvance. Leží si u kamen a je šťastný jako ledňáček – nemá o ničem ani potuchy. Co ale já? Mám nervy trop, když ho tu poslouchám hodinu po hodině. Ještě chvíli a budeš mi muset taky něco píchnout.« Třesoucí se rukou si prohrábl vlasy a v tváři mu začalo cukat. .
Uchopil jsem ho za ruku. »Tak pojď, najíme se. Po jídle ti bude líp.« Nekladl odpor a já jsem ho odvedl do jídelny.
Siegfried byl u stolu ve výborné formě. Vypadal rozjařeně a pořád mluvil, ale ani jednou se nezmínil o pronikavém zvuku v druhém pokoji. Tristan však ty zvuky očividně vnímal.
Když jsme vycházeli z místnosti, položil mi Siegfried ruku na rameno. »Nezapomeň, že máme dnes večer tu schůzi v Brawtonu, Jamesi. Starý Revees bude mluvit o chorobách ovcí – obvykle bývá velmi dobrý. Škoda, že nemůžeš jít s námi, Tristane, ale obávám se, že tu musíš zůstat, dokud se ten pes nevzpamatuje.«
Tristan sebou trhl, jako by ho udeřil. »Proboha, nedokážu už sedět u toho zatraceného zvířete. Zešílím z něj!«
»Lituji, že se to nedá zařídit jinak. James nebo já jsme tě mohli večer vystřídat, ale musíme se ukázat na schůzi. Nevypadalo by dobře, kdybychom na ni nešli.«
Tristan klopýtal zpátky do pokoje a já jsem si oblékal kabát. Když jsem vyšel na ulici, na chvilku jsem se zastavil a poslouchal. Pes stále vyl.
Schůze byla úspěšná. Konala se v jednom hotelu a jako obvykle nejlepší ze všeho bylo, když jsme se nakonec sešli v baru s ostatními veterináři. Bylo nesmírně uklidňující slyšet o problémech a chybách někoho jiného – zvlášť o těch chybách.
Těšilo mě rozhlížet se po přeplněné místnosti a pokusit se uhádnout, o čem hovoří malé skupinky lidí. Tam ten muž hluboce skloněný a prudce tlukoucí do vzduchu jednou rukou – kastroval hřebce ve stoje. A ten druhý s rozpjatou náručí nesmyslně pohybující prsty – skoro určitě pomáhal na svět hříběti, pravděpodobně upravoval podloženou nožku. A nedalo mu to ani moc práce. Veterinářská chirurgie byla dětskou hříčkou, obzvláště v teplé hospůdce, když už v sobě člověk měl pár skleniček.

Bylo jedenáct hodin, když jsme všichni nastupovali do vozů a každý zamířil ke své svatyni kdesi v Yorkshiru – někteří do velkých průmyslových měst západního Ridingu, jiní do přímořských městeček na východním pobřeží a Siegfried a já jsme se vděčně vraceli po úzké cestě, která se točila mezi kamennými stěnami severních Pennin.
Provinile jsem si připomněl, že jsem v několika uplynulých hodinách ani nevzdechl po Tristanovi a jeho hlídce. Určitě to už bude lepší. Pes se jistě uklidnil. Když jsem však vyskočil v Darrowby z vozu, ztuhl jsem uprostřed kroku, protože se z domu ozývalo tenounké vytí. Bylo to neuvěřitelné. Minula půlnoc – a pes toho ještě nenechal. A co Tristan? Neodvážil jsem se vůbec pomyslet, v jakém bude stavu. Téměř vyděšeně jsem otočil klikou u obývacího pokoje.
Tristanovo křeslo tvořilo malý ostrůvek v moři prázdných lahví od piva. O zeď byla opřena převrácená bedna a Tristan seděl velice vzpřímeně a s vážnou tváří. Razil jsem si cestu spouští.
»Bylo to hodně zlé, Trisi? Jak se cítíš?«
»Mohlo to být ještě horší, starý brachu, mohlo to být horší. Brzy po tom, co jste odešli, jsem si skočil ke Droversům pro bednu piva. A všechno bylo jiné. Po třech nebo čtyřech pivech mě už pes přestal trápit – po pravdě řečeno na něj teď pár hodin vyju taky. Strávili jsme spolu zajímavý večer. Stejně se už probírá. Podívej se na něj.«
Velikánský pes zdvihl hlavu a v jeho očích bylo vidět poznání. Vytí ustalo. Šel jsem k němu a pohladil jsem ho a dlouhý černý ocas sebou škubl, jak se pokoušel zavrtět.
»Tak je to lepší, starochu,« řekl jsem. »Ale teď by ses měl chovat slušně. Strýček Tristan si s tebou užil hotové peklo.«
Novofundlanďan okamžitě zareagoval tím, že se postavil na nohy. Udělal několik houpavých kroků a zhroutil se mezi lahve.
Ve dveřích se objevil Siegfried a znechuceně se podíval na Tristana, stále velmi vzpřímeného a tvářícího se jako moudrý soudce, a na psa, který se hrabal mezi lahvemi. »Co to tu je za děsivé svinstvo? Snad bys mohl občas udělat kousek práce a vynechat z toho orgie!«
Novofundlanďan zaslechl jeho hlas a zase se nejistě postavil a v záchvatu přílišné sebedůvěry se pokusil k němu doběhnout s plachým vrtěním ocasu. Daleko se nedostal a šel k zemi jako veliká hromada, přičemž odstrčil láhev od piva a ta se – jemně přikutálela k Siegfriedovým nohám.
Siegfried se naklonil a pohladil lesklou hlavu. »Milý a přátelský tvor. Řekl bych, že to je báječný pes, když je při smyslech. Ráno bude normální, ale problém je, co s ním uděláme teď. Nemůžeme ho nechat, aby se tu potácel – mohl by si zlomit nohu.« Podíval se po Tristanovi a ten nehnul ani brvou. Seděl ještě vzpřímeněji než předtím, ztuhlý a nehybný jako pruský generál. »Víš, že si myslím, že by bylo nejlepší, kdyby sis ho vzal s sebou do pokoje? Teď když ho máme takhle v pořádku, nechceme, aby si ublížil. Ano, to bude nejlepší, může přespat u tebe.«
»Děkuji ti, opravdu ti děkuji,« pravil Tristan bezbarvým hlasem a pořád se díval přímo před sebe.
Siegfried si ho chvíli pátravě prohlížel, pak se otočil. »Tak dobře, odkliď to svinstvo a půjdem si lehnout.«
Mezi mým a Tristanovým pokojem byly spojovací dveře. Mně patřil velký pokoj, obrovský, čtverhranný, s vysokým stropem, s krbem se sloupky a s půvabnými alkovnami, stejnými jako byly dole. Vždycky jsem si připadal jako kníže, když jsem tam ležel.
Tristanovi patřila stará šatna, dlouhá a úzká, s malou postelí, na jednom konci pokleslou, jako by se snažila schovat. Na hladké naolejované podlaze nebyly koberce, položil jsem tedy psa na hromadu přikrývek a utěšlivě promlouval k Tristanově tváři spočívající na polštáři.
»Je klidný – spí jako mimino a vypadá, že už tak zůstane. Odpočineš si – a zaslouženě.«
Vrátil jsem se do svého pokoje, rychle jsem se svlékl a vlezl do postele. Usnul jsem okamžitě a nevím, kdy začal ten hluk vedle, ale rázem jsem byl úplně vzhůru a v uších se mi chvěla ozvěna hněvivého zaječení. Potom následovalo nějaké šoupání a rána a Tristanův výkřik.
Couvl jsem před myšlenkou, že bych měl zajít do šatny – co bych tam byl vlastně platný – a tak jsem se zachumlal úžeji do přikrývek a naslouchal jsem. Klouzal jsem zpátky do polospánku a zase jsem se probouzel dalšími ranami a křikem za zdí.
Asi po dvou hodinách se zvuky změnily. Novofundlanďan se zřejmě stal pánem svých nohou a

pochodoval po místnosti a tlapky pravidelně ťap, ťap, ťap, tlapkaly po dřevěné podlaze. Znovu a znovu donekonečna a bez přestání. A pravidelné vybuchnutí Tristanova teď už ochraptělého hlasu. »Přestaň, prokristapána! Sedni si, ty pitomej pse!«
Musel jsem přece jen upadnout do hlubšího spánku, protože když jsem se vzbudil, pokoj šedl chladným světlem rána. Převrátil jsem se na záda a poslouchal jsem. Pořád ještě jsem slyšel ťapkání tlapek, ale bylo nepravidelné, jako by se novofundlanďan jen tak občas prošel, zřejmě už slepě nebloudil z jednoho konce místnosti na druhý. Tristan se neozýval ani hláskem.
Vylezl jsem z postele, roztřásl se v ledovém vzduchu pokoje a natáhl jsem si košili a kalhoty. Po špičkách jsem přešel přes pokoj, otevřel jsem spojovací dveře a málem jsem se složil, když se mi do prsou opřely dvě velké tlapy. Labrador byl nadšený mým příchodem – očividně tu zdomácněl. Jeho pěkné hnědé oči vyzařovaly inteligenci a dobrou pohodu, a v široce udýchaném úsměvu ukazoval řady lesklých zubů a neposkvrněný růžový jazyk. Ocas se mrskal v extatické radosti.
»Jsi v pořádku, kamaráde,« řekl jsem. »Pojď, podíváme se ti na ránu.«
Odsunul sem tlapy z hrudi a prohlédl jsem řádku stehů nad žebry. Žádný otok, žádná bolest, vůbec žádná reakce.
»Báječné!« vykřikl jsem. »Nádherné. Jsi zase jako nový.« Poplácal jsem psa po zadku a on byl bez sebe radostí. Skákal na mě, olizoval mě a dloubal do mě prackou.
Pokoušel jsem se ho zbavit, když jsem zaslechl z,postele znechucené heknutí. V příšeří vypadal Tristan děsivě. Ležel na zádech, oběma rukama svíral prošívanou deku, v očích měl divoký pohled.
»Nezamhouřil jsem ani oko, Jime,« šeptal. »Ani na vteřinu. Můj bratříček má fantastický smysl pro humor, když mě donutil strávit noc s tímhle zvířetem. Prožije si nádherný den, bude to pro něj požiteček, až se dozví, co jsem prodělal. Jen se na něj dívej, jen na něj dávej dobrý pozor – vsadím se s tebou, o co budeš chtít, že bude mít radost. «
Později při snídani vyslechl Siegfried podrobnosti noci plné utrpení a byl velmi soucítící. Dlouze projevoval Tristanovi svou účast a omlouval se za všechny potíže, které mu pes způsobil. Ale Tristan měl pravdu. Vypadal potěšeně.

Dvacátá druhá kapitola

Když jsem vešel do operačního pokoje, viděl jsem, že má Siegfried na stole pacienta. Zamyšleně hladil hlavu staršího a dost truchlivého skotského teriéra.
»Jamesi,« řekl, »zavezeš tohohle psa ke Grierovi.«
»Ke Grierovi?«
»To je veterinář v Brawtonu. Ošetřoval ten případ před tím, než se jeho majitel přestěhoval do našeho okresu. Viděl jsem to mockrát – žlučníkové kamínky. Je zapotřebí okamžité operace a myslím, že by to měl raději udělat Grier. Je urážlivý jako čert a nechci mu šlápnout na kuří oko.«
»Aha, myslím, že jsem už o něm slyšel,« řekl jsem.
»Pravděpodobně ano. Je to nevrlý Aberdeeňan. Má ordinaci v módním městě, chodí k němu na stáž hodně studentů a mají u něj peklo na zemi. Tyhle věci se proslechnou.« Zdvihl teriéra ze stolu a podal mi ho. »tím dříve tam dojedeš, tím lépe. Můžeš tam počkat přes operaci a přivézt psíka zase zpátky. Ale dávej si dobrý pozor – nepodráždi Griera, nebo se ti nějakým způsobem pomstí.«

Při prvním pohledu na Anguse Griera se mi okamžitě vybavila whisky. Bylo mu kolem padesáti a ty masité prokrvené tváře, uslzené oči a krvavé žilky, protkávající velký nos, to všechno muselo mít svou příčinu. Vypadal pořád uraženě.
Neplýtval na mě přílišným šarmem. Kývl a zabručel a vyrval mi psa z rukou. Pak provrtal prstem štíhlého a velmi plavovlasého mladíka v bílém plášti. »To je Clinton – student v posledním roce. Nezdá se vám, že se nám do fochu tlačej samý fajnovky?«
Během operace se do mladíka neustále navážel a já se pokusil odvést jeho pozornost a zeptal jsem se chlapce, kdy se vrátí na univerzitu.
»Počátkem příštího týdne,« odpověděl.

»Jo, ale zejtra jede domů.« huhlal Grier. »Mrhá časem, když by moh přijít k nějaký zkušenosti.«
Student se začervenal. »Jsem tu na praxi už měsíc a chtěl jsem strávit několik dnů u matky, ještě než začne nový semestr.«
»Ale jděte, ale jděte! Všichni jste stejní – všichni se držíte mámy za sukně.«
Během operace se nestalo nic vzrušujícího a při posledním vpichu se na mě Grier podíval. »Nemůžete si psa odnést, dokud bude v narkóze. Musím na návštěvu k jednomu případu – můžete jít se mnou, aby vám to uteklo.«
Nedalo se říci, že bychom byli v autě konverzovali. Byl to monolog. Dlouhý recitál o křivdách vytrpěných v rukou špatných zákazníků a kořistnických kolegů. Historka, která se mi líbila nejvíce, byla o admirálovi ve výslužbě. Admirál požádal Griera o zdravotní vysvědčení pro svého koně. Grier zjistil, že zvíře má špatné srdce a není schopno jízdy, načež se admirál rozzuřil a přivedl si jiného veterináře. Ten druhý veterinář prohlásil, že kůň má srdce v pořádku a vystavil potvrzení.
Admirál napsal Grierovi dopis, v němž mu šťavnatým vojáckým jazykem sdělil, co si o něm myslí. Tím ze sebe dostal zlost, ulevilo se mu a vyjel si na koni cvalem, při němž kůň padl mrtev k zemi a převrátil se na admirála, který utržil složitou zlomeninu nohy a přeraženou pánev.
»Člověče,« řekl Grier s opravdovou upřímností, »člověče, já jsem byl děsně rád.«
Dojeli jsme k mimořádně špinavé zemědělské usedlosti a Grier se ke mně naklonil: »Jedu sem vyčistit krávu.«
»Dobře,« řekl jsem a posadil jsem se pohodlně do sedadla a vyndal jsem lulku. Grier se v půli cesty z auta zastavil. »Copak vy mi nepomůžete?«
Nerozuměl jsem mu. »Čištění« krávy znamená prostě odstranění zadržených zbytků lůžka a je to práce pro jednoho člověka.
»Nebudu vám tam asi nijak zvlášť platný,« řekl jsem. »A přezůvky i plášť mám ve svém voze. Neuvědomil jsem si, že jedeme na zemědělskou usedlost – asi bych se celý upatlal pro nic za nic.«
Okamžitě jsem pochopil, že jsem řekl nesprávnou věc. Ropuší chřípí zrudlo ještě temněji, a než se ke mně obrátil zády, zlobně si mě přeměřil. Ale v půli cesty přes dvorek se zastavil, několik vteřin zamyšleně postál a pak se zase vrátil k vozu. »Zrovna jsem si vzpomněl – mám tu s sebou něco, co si můžete obléci. Pojďte se mnou, alespoň mi podáte čípek, až ho budu potřebovat.«
Připadalo mi to připitomělé, ale vystoupil jsem a obešel vůz dozadu ke kufru. Grier vylovil velikou dřevěnou krabici.
»Tohle si můžete obléci. Je to můj starý oblek na telení krávy. Ani jsem ho moc nenosil; protože se mi zdál těžký, ale neušpiníte se, ochrání vás.«
Podíval jsem se do krabice a viděl jsem oblek z tlusté lesklé černé gumy. Zdvihl jsem sako. Svítilo zipy a patentkami a bylo těžké jako z olova. Kalhoty byly ještě těžší, bylo na nich ještě více spon a zapínání. Celá podivuhodná kreace byla nepochybně šitá pro někoho, kdo nikdy neviděl, jak se telí kráva. Kromě toho měla tu nevýhodu, že každý, kdo ji oblékl, úplně znehybněl.
Chvilku jsem studoval Grierovu tvář, ale z uslzených očí jsem nevyčetl nic. Začal jsem si svlékat sako – bylo to bláznivé, ale nechtěl jsem toho člověka urazit.
A po pravdě řečeno se mi zdálo, že Grier vysloveně touží dostat mě do obleku, protože mi do něho ochotně pomáhal. Byla to operace, která si vyžadovala dvou mužů. Nejprve se natahovaly kalhoty – zazipovaly se vepředu i vzadu, a pak přišlo na řadu sako, krásný kousek práce, těsně přiléhající v pase a s krátkými rukávy – měřily asi patnáct centimetrů a připínaly se gumovými podvazky k bicepsům.
Než jsem začal, musel jsem si vyhrnout rukávy košile a pak mě do toho s velkou námahou a velkým hekáním Grier zapracoval. Slyšel jsem, jak zasyčely zipy – ten poslední byl vzadu na krku a zapínal vysoký tuhý límec, který usměrňoval moji hlavu do polohy prosebníka s bradou namířenou k obloze. Grier vypadal, že celou práci ze srdce prožívá, a závěrem se vytasil s černou gumovou přiléhavou čepicí. Couval jsem a začal jsem protestovat tolik, kolik mi dovolil límec, ale Grier trval na svém. »Stůjte klidně a vydržte ještě minutu. Když to děláme, ať je to pořádně.«
Skončil a obdivně ustoupil. Musil jsem vypadat groteskně, od hlavy až k patě obalený do lesklé černi a paže nahé až k ramenům trčely do vzduchu téměř v pravém úhlu. Grier se tvářil spokojeně. »Tak pojďte, pustíme se do práce.« Obrátil se a pospíchal do chléva. Já jsem se rozvážně plahočil za ním, valil jsem se

jako robot.
Náš příchod do chléva vzbudil senzaci. Byl tam hospodář, dva čeledíni a malé děvčátko. Když pomalým krokem přikráčela zlověstná postava, zamrzl radostný pozdrav všem na rtech. Děvčátko začalo plakat a uteklo.
»Čištění« je špinavá páchnoucí práce pro toho, kdo ji dělá, a nudná pro diváka, který musí třeba dvacet minut stát, aniž vůbec něco vidí. Ale tentokrát se diváci nenudili. Grier pracoval v krávě a huhlal něco o počasí, ale nikdo ho neposlouchal. Stál jsem nehybně u zdi jako zbrojnoš a přítomní muži ze mě nespustili oči. Střídavě si prohlíželi každičký kousek obleku a žasli. Věděl jsem, co si myslí. Co se vlastně stane, až se tento hrozivý neznámý konečně pustí do práce. Takhle oblečený člověk musí mít před sebou ohromný úkol.
Límec mě strašlivě škrtil, svíral mi hrtan a bránil mi v jakékoliv rozpravě, což mi dodávalo ještě větší záhadnosti. Začal jsem se uvnitř obleku potit.
Malá holčička sebrala odvahu a přivedla své sestřičky a bratříčky, aby se na mne podívali. Viděl jsem, jak do dveří nahlíží řada mladých hlaviček a kroutě bolestně krkem pokoušel jsem se je uklidnit úsměvem. Ale hlavičky zmizely a slyšel jsem, jak děti ťapkají přes dvůr.
Nevím, jak dlouho jsem tam stál, ale Grier konečně dokončil svou práci a zavolal: »Dobrá, čekám na vás.« Do chléva jako by vjel elektrický náboj. Muži se napřímili a hleděli na mne s otevřenými ústy. To byla chvíle, na kterou čekali.
Odstrčil jsem se od zdi a udělal s určitými potížemi vpravo v bok a pak jsem zamířil pro plechovku čípků. Bylo to jenom pár metrů, ale připadaly mi nekonečné – kráčel jsem jako robot se zdviženou hlavou a s rozpaženýma rukama. Dorazil jsem k plechovce a nastala nová potíž: nemohl jsem se ohnout. Několikrát jsem se zazmítal, pak jsem dohmátl do plechovky a musel jsem jednou rukou stáhnout z čípku papír – nový očistec. Muži mě fascinovaně pozorovali za hrobového ticha.
Odstranil jsem papír, opatrně jsem se obrátil čelem vzad a vracel jsem se uměřeným krokem přes chlév. Když jsem se ocitl u krávy, ztuha jsem napřímil paži ke Grierovi, který vzal čípek a vložil ho do dělohy. Pak jsem zaujal svoji předchozí pozici u zdi zatímco můj kolega se omýval. Zašilhal jsem přes nos na ty muže. Jejich výraz se změnil v otevřenou nevíru. Úkol toho záhadného muže přece nebyl takhle jednoduchý – nemohl být takhle oblečen jenom kvůli tomu, aby podal čípek. Ale když se Grier pustil do komplikované práce otevírání spon a zipů, pochopili, že je po představení, a vzápětí za pocitem zklamání následoval výsměch.
Snažil jsem se do svých oteklých paží, škrcených gumovými rukávy, vmasírovat trochu života a kolem dokola mě obklopovaly šklebící se tváře. Nemohli se dočkat večera, kdy zajdou do hospody a budou všechno vyprávět. Posbíral jsem trosky své důstojnosti, navlékl jsem si sako a nastoupil jsem do auta. Grier se zdržel, aby si vyměnil několik slov s místními muži, ale nezajímal je. Jejich zájem se soustředil na mě, skrčeného na sedadle. Nedokázali uvěřit, že jsem opravdovský.
Vrátili jsme se do ordinace, kde se probouzel teriér z narkózy. Když mě spatřil, zvedl hlavu a statečně se snažil zavrtět ocasem. Zabalil jsem ho do přikrývky, vzal jsem ho do náruče a chystal jsem se odejít, když jsem přivřenými dveřmi skladiště zahlédl Griera. Měl na stole tu dřevěnou krabici a zvedal z ní gumový oblek, ale ve způsobu, jakým to dělal, bylo něco zvláštního. Ten člověk vypadal, jako by měl třasavku. Tělo se mu třáslo a škubalo, cévkami protkaná tvář se křečovitě stahovala a ze rtů vycházelo tlumené vzlykání.
Užasle jsem hleděl. Byl bych to pokládal za nemožné, ale odehrávalo se to právě teď, před mýma očima. Nemohl být ani stín pochybnosti – Angus Grier se smál.

Dvacátá třetí kapitola

Mléčná horečka je zcela jednoduchá záležitost, ale když jsem se ve smutném příšeří rozednívání díval do potoka, uvědomoval jsem si, že tenhle případ se projevoval bizarněji. Choroba se projevila okamžitě po otelení a kráva sklouzla po blátivém břehu do vody. Když jsem přijel, byla v bezvědomí, zadek měla úplně ponořený a hlava odpočívala na výstupku skály. Pršelo, jen se lilo, a vedle krávy se dojemně třáslo špinavé, malé telátko.

Dan Cooper měl oči plné úzkosti, když jsme tam dolů scházeli. »Určitě jsme přišli pozdě. Je mrtvá, viďte? Nepozoruju, že by dýchala.«
»Obávám se, že to s ní je zlé,« odpověděl jsem, »ale myslím, že ještě žije. Kdyby se mi podařilo píchnout jí do žíly kalcium, mohla by se vzpamatovat.«
»Kruci, to bych byl rád,« zabručel Dan. »Je to jedna z mých nejlepších dojnic. Dycky se to stane jen těm dobrejm.«
»U mléčné horečky to tak opravdu bývá, podržte mi, prosím vás, tyhle lahvičky.« Vytáhl jsem, krabičku s jehlami a vybral jsem hodně silnou. Skorem jsem ji neudržel v prstech, ztuhlých tím zvláštním chladem časného rána, kdy se člověku plazí krev v žilách jako hlemýžď a máte prázdný žaludek. Voda byla hlubší, než jsem předpokládal, a hned při prvním kroku mi nateklo do gumovek. Udýchaně jsem se sklonil a vrazil jsem palec do jugulární rýhy po straně krku. Žíla naběhla a já jsem do ní vbodl jehlu a přes ruku se mi přelila teplá, tmavá krev. Nahmatal jsem v kapse filtr s hadičkou, nabodl skleničku a nasadil jsem ji na jehlu. Kalcium začalo vtékat do žíly.
Stál jsem v ledové louži, držel jsem skleničku zakrvácenými prsty a cítil, jak mi za límec stéká déšť. Snažil jsem se zapudit černé myšlenky – na všechny lidi, co ještě leželi v posteli a vstanou teprve, až jim zazvoní budíky, co si sednou ke snídani a budou číst noviny a pak vyjedou vozem do útulného tepla bank nebo pojišťoven. Možná že jsem měl raději léčit lidi v jejich příjemných a teplých ložnicích.
Vytáhl jsem jehlu ze žíly a vyhodil prázdnou lahvičku na břeh. Injekce však nevyvolala u krávy žádnou reakci. Vzal jsem další lahvičku a začal jsem znovu vstřikovat pod kůži kalcium. Měl bych asi zkusit také trochu pohybové terapie, i když naděje na úspěch byla dost malá. Ale když jsem rozmasíroval podkožní injekci, všiml jsem si, že se víčko krávy zachvělo.
Projela mnou úleva a vzrušení. Podíval jsem se na hospodáře a zasmál jsem se. »Je pořád ještě s námi na tomto vezdejším světě, Dane.« Štípl jsem ji do ucha a kráva široce rozevřela oči. »Počkáme několik minut a pak se ji pokusíme položit na břicho.«
Do čtvrthodiny začala pohazovat hlavou a já jsem věděl, že nadešla vhodná chvíle. Uchopil jsem ji za rohy a táhl jsem a Dan se svým vysokým synem ji strkali. Šlo nám to pomalu, ale když jsme párkrát společně zabrali, kráva se vzchopila a položila se na břicho a zvedla hlavu. Všechno bylo hned růžovější. Když leží kráva na boku, vypadá vždycky trochu jako mrtvá.
Byl jsem už přesvědčen, že se uzdraví, ale nemohl jsem odejít a nechat ji ležet ve vodě. Krávy s mléčnou horečkou leží někdy několik dní, ale měl jsem pocit, že tahle se brzy postaví. Rozhodl jsem se, že to ještě chvíli vydržím.
Zřejmě si nijak zvlášť ve studené vodě nelibovala a začala se energicky snažit, aby se postavila na nohy, ale trvalo jí to další půlhodinu, a než se konečně vrávoravě postavila, nemohl jsem ovládnout drkotání zubů.
»To je pane pašák!« řekl Dan. »Nebyl bych věřil, že se eště někdy postaví na nohy. Musí to bejt tím, co jste jí píchnul.«
»Působí to rychleji než pumpička na kolo,« zasmál jsem se. Očividné účinky intravenózního kalcia pro mě byly stále ještě novinkou a nepřestávaly mě fascinovat. Po celé generace krávy s mléčnou horečkou prostě umíraly.
Ale kalcium, to byla věc. Pokaždé, když se zvíře do hodiny postavilo, cítil jsem se jako úspěšný kouzelník.
Odvedli jsme krávu nahoru na břeh a tam se do nás vší silou opřel vítr. Dům nebyl vzdálený víc než třicet metrů a my jsme zápolili, abychom se k němu dostali. Dan se synem šli vpředu a telátko nesli v pytli mezi sebou. Zvířátko se houpalo dopředu a dozadu a mžouravě přivíralo oči před ošklivým světem, do kterého se dostalo. Hned za ním následovala ustrašená matka, stále ještě na vratkých nohou, ale snažila se, seč mohla, aby se mulcem dostala do pytle. Já jsem čvachtal vzadu.
Nechali jsme krávu po kolena zahrabanou ve slámě v teplé stáji, kde vášnivě olizovalo své telátko. Na verandě domu si všichni povinně zuli holinky. Zul jsem si je také a z každé jsem vylil alespoň půllitru bahna. O paní Cooperové se říkalo, že to je metr a že vládne Danovi a jeho rodině železnou rukou, ale když jsem ji poznal, nabyl jsem dojmu, že Dan nepochodil zle.
Paní Cooperová odeslala Dana a chlapce nahoru, aby si převlékli ponožky, a pak obrátila rozvážný zrak

na mě, odkapávajícího na její linoleum. Zavrtěla nade mnou hlavou jako nad neposlušným dítětem.
»Tak si rychle svlékněte ty ponožky,« vybafla na mě, »a sako a vykasejte si kalhoty a posaďte se tady a tímhle si vytřete vlasy.« Na mém klíně přistál čistý ručník a paní Cooperová se nade mě naklonila.
»Copak vás nikdy nenapadne vzít si klobouk?«
»Nemám klobouky rád,« zahučel jsem a paní Cooperová zase zavrtěla hlavou.
Nalila do velkého umývadla hrnec horké vody a přidala z plechovky trochu hořčice. »Strčte do toho nohy.«
Horlivě jsem poslouchat všechny její příkazy, ale když jsem se dotkl vřelého roztoku, bezděky jsem vykřikl. Střelila po mně ostrým pohledem a já jsem se snažil udržet nohy v umývadle. Seděl jsem se zaťatými zuby, zahalen do páry a paní Cooperová mi vtiskla do ruky půllitr čaje.
Byla to staromódní metoda, ale účinná. Když jsem byl v půli hrnce čaje, zdálo se mí, že celý hořím. Studená řeka se stala zlým snem, který definitivně zmizel, když paní Cooperová dolila do umývadla další vařící kotlík vody.
Pak chytila rázným pohybem židli a umývadlo a otočila mě, takže jsem seděl u stolu s nohama pořád ve vodě. Dan a děti už snídali a přede mnou ležel talíř se dvěma vejci, velký kus slaniny a několik klobás. Už jsem poznal Dales natolik, že jsem věděl, že u jídla musím být zticha. Když jsem sem přišel, pokládal jsem za nezbytné revanšovat se za jejich pohostinství lehkou konverzací, ale tázavé pohledy, které spolu vzájemně vyměňovali, mě dokonale umlčely.
Takže dnes ráno jsem se pustil do jídla bez předmluvy, ale již první sousto mě málem donutilo porušit nově předsevzaté pravidlo. Poprvé jsem ochutnal domácí klobásky a musel jsem se velice ovládat, abych nevybuchl v pochvalné výkřiky, které by v jiné společnosti byly zcela přirozené. Paní Cooperová mě však koutkem oka pozorovala a můj uchvácený výraz jí nemohl uniknout. Jakoby nic vstala, přinesla pánev a překulila mi na talíř další dvě.
»Před týdnem jsme zabili prase,« řekla a otevřela dveře do spíže. Zahlédl jsem mísy navršené rozsekaným masem, žebírky, játry, mísy huspeniny, lesklé a zlatavé.
Dojedl jsem, navlékl si tlustý pár ponožek, které mi zapůjčil Dan, a svoje suché boty. Byl jsem už na odchodu, když mi paní Cooperová vstrčila pod paži balíček. Věděl jsem, že obsahuje další vzorky z její spíže, ale její oči mě varovaly před řečnickými vytáčkami. Zabručel jsem několik slov díků a šel jsem k autu.
Kostelní hodiny tloukly čtvrt na šest, když jsem zastavil před naším domem. Bylo mi dobře – teplo, byl jsem nasycen a uspokojen vzpomínkou na to, jak se kráva rychle uzdravila. A na zadním sedadle jsem měl balíček. Byl to vždycky kus štěstí, když člověk přistál v hospodářství po zabijačce a obvykle tam čekal dárek od pohostinných hospodářů, ale tyhle klobásy byly prostě nezapomenutelné.
Jedním skokem jsem přeskočil schody k ordinaci a cválal jsem chodbou, ale když jsem zahýbal za roh, byl jsem donucen zpomalit. Stál tam Siegfried, nehybný a zády se tiskl ke zdi. Přes rameno se mu klimbala dlouhá, ohebná, kožená jícní roura. Mezi námi byly pootevřené dveře do kanceláře a slečna Harbottlová, kterou jsem zřetelně viděl za psacím stolem.
Vesele jsem zamával. »Ahoj, ahoj, jdeš se věšet?« Siegfriedův obličej se úzkostně stáhl. Zvedl dlaň, aby mě varoval. Pak se začal plížit kolem dveří, balancoval na špičkách jako provazolezec. Už byl za dveřmi a napjaté linie jeho postavy se začínaly uvolňovat, když vtom zazvonil kývající se měděný konec jícní roury o zeď a v odpověď se ozvalo známé odkašlání slečny Harbottlové. Siegfried na mě vrhl jediný zoufalý pohled a pak s nahrbenými rameny vešel pomalu do místnosti.
Díval jsem se za ním a přemítal jsem, jak se věci vyvinuly od té doby, kdy k nám přišla sekretářka. Teď už to byl otevřený boj, který zpestřoval život, protože bylo zajímavé sledovat taktiky obou stran.
Na začátku se zdálo, že se Siegfriedovi dostane hladkého vítězství. On tu byl zaměstnavatelem. On držel otěže a připadalo nám, že slečna Harbottlová bude tváří v tvář jeho strategii bojkotu zcela bezbranná. Ale slečna Harbottlová byla bojovník, bojovník dobrý a vynalézavý, a bylo nemožné neobdivovat způsob, jakým využívala všech zbraní, jež měla k dispozici.
Po pravdě řečeno minulý týden byla převaha v její prospěch. Hrála si se Siegfriedem jako zkušený rybář s lososem. Znovu a znovu ho povolávala k svému psacímu stolu, aby odpověděl na otázky, na které nebylo možno odpovědět. Její odkašlávání přešlo do zlostného štěkání, které pronikalo celým domem. A

měla novou zbraň. Začala si psát na kousek papíru veškeré Siegfriedovy administrativní pitominky – gramatické chyby, chybné součty, nesprávně zapisované položky. Všechno přesně a poctivě sepisovala. Slečna Harbottlová užívala ty útržky papíru jako střelivo. Nikdy se s nimi nevytasila, když šlo všechno hladce a její zaměstnavatel byl v ordinaci. Schovávala si je pro čas tísně, pak mu je strčila pod nos a řekla: »A co tohle?«
Tvářila se při tom naprosto bezvýrazně a lhostejně a nebylo možno odhadnout, nakolik ji těšilo vidět, jak Siegfried couvá jako zbité zvíře. Konec byl však neměnný – Siegfried zamumlal vysvětlení a rozzářená slečna Harbottlová – ztělesněná spravedlnost – opravila záznam.
Siegfried vešel do místnosti a já jsem přihlížel pootevřenými dveřmi. Věděl jsem, že na mě čekají moje ranní pochůzky, ale štvala mě morbidní zvědavost. Slečna Harbottlová vypadala energicky a podnikatelsky a poklepávala perem na jeden zápis v knize a Siegfried přešlapoval a odpovídal šeptem. Několikrát se marně pokusil utéci, a jak čas míjel, viděl jsem, že se blíží okamžik zlomu. Měl zaťaté zuby a začínaly mu vylézat oči z důlků.
Zazvonil telefon a sekretářka ho zvedla. Její zaměstnavatel opět zamířil ke dveřím, ale ona šťastně zavolala: »Volá vás plukovník Brent.« Obrátil se nazpátek jako ve snách. Plukovník, majitel dostihového koně, nám byl trnem v oku už dlouho se všemi svými stížnostmi a s neúnavným vyptáváním a dotíráním. Každé jeho telefonické zavolání nám zvyšovalo krevní tlak.
Bylo mi jasné, že tomu tak je i dnes ráno. Vteřiny odtikávaly a Siegfriedův obličej rudnul. Odpovídal škrceným hlasem, který však ke konci přešel skorem ve řvaní. Praštil telefonem, opřel se o psací stůl a zhluboka oddychoval.
Nevěřícně jsem přihlížel dál a viděl jsem, že slečna Harbottlová začala otevírat stůl, kde chovala své útržky. Vylovila kousek papíru, zakašlala a přidržela jej Siegfriedovi před obličejem.
»A co tohle?« zeptala se. Potlačil jsem nutkání zavřít oči a pln hrůzy jsem se díval dál. Několik vteřin se nestalo nic, byla to napjatá chvíle, kdy Siegfried stál zcela bez hnutí. Pak jako by se mu v obličeji něco zlomilo a se smrtícím mávnutím paže vyrval sekretářce papír z ruky a rozvášněně jej začal trhat. Neřekl ani slovo, ale když ten papír trhal, naklonil se nad psací stůl a jeho planoucí oči se ještě více přiblížily k slečně Harbottlové, která pomalu odsouvala židli, až byla úplně u zdi.
Byl to podivný obraz. Slečna Harbottlová couvala s pootevřenými ústy, odbarvené lokýnky rozčileně poskakovaly a Siegfried se k ní nakláněl se zrůzněnou tváří a se zaujetím šílence cupoval ten kus papíru. Scéna skončila tak, že Siegfried vrhl rozervaný papír do koše, přičemž do této akce vložil každičký gram svého těla jako vrhač koule. Papír se rozletěl a klesal jako konfety v jemné sprše do koše a kolem koše a Siegfried, stále ještě beze slova, si obtočil jící rouru kolem těla a vykráčel z místnosti.
Paní Hallová otevřela v kuchyni balíček a vybalila nádivku, kus jater a hromádku báječných klobás. Podívala se na mě zvědavě. »Dneska ráno vypadáte, jako byste byl spokojený sám se sebou, pane Herriote.«
Opřel jsem se o dubovou skříň. »Ano, paní Hallová, zrovna jsem uvažoval, že musí být velmi příjemné být šéfem ordinace, ale víte, asistentský život také není k zahození.«

Dvacátá čtvrtá kapitola

Ten den začal špatně. Tristan byl přistižen svým bratrem, když se ve čtyři hodiny ráno vracel z výletu se zvoníky.
Výlet se konal každý rok. Každý rok vyjížděl autobus se zvoníky z místních kostelů na výlet do Morecambe. Nepatrný zlomek času trávili na pláži, a pokud se nepropracovávali z jednoho hostince do druhého, věnovali se bednám s pivem, které si přivezli s sebou. Když se v časných hodinách vraceli do Darrowby, většina cestujících v autobuse byla v bezvědomí. Tristan, který byl pozván jako čestný host, vystoupil vzadu za naším domem. Když se autobus rozjížděl, nejistě zamával, ale nevidomé tváře za okénky mu neodpovídaly. Potácel se po zahradní cestě a ke svému zděšení zahlédl v Siegfriedově pokoji světlo. Únik byl vyloučen, a když byl požádán, aby vysvětlil, kde byl, učinil sérii pokusů přeslabikovat »na výletě se zvoníky«, ale bez úspěchu.
Siegfried viděl, že maří čas, a uchoval si svou mstu na snídani. Tehdy mi také Tristan sdělil, co se stalo –

těsně před tím, než jeho bratr vstoupil do jídelny, a pustil se do něho.
Ale jako obvykle se zdálo, že na to víc doplatil Siegfried, který vyjel na své návštěvy zamračený a ochraptělý z toho křiku. Deset minut po jeho odchodu jsem našel Tristana vesele zahnízděného v Boardmanově doupěti. Boardman poslouchal čerstvé zápisky ze zadních stran obálek a uznale se šklebil. Stařík se hodně rozveselil od té doby, kdy se Tristan vrátil domů, a ti dva spolu strávili drahný čas v šeru pod malinkým okénkem, které osvětlovalo řady naskládaných rezavějících postrojů a Bairnsfatherovy karikatury, shlížející ze zdi. Obvykle bývala tato místnost zamčená a návštěvníci nebyli vítáni, Tristan tu měl však vždy dveře otevřené.
Často jsem tam nahlédl, když jsem šel kolem, a viděl Tristana, jak trpělivě dýmá z cigarety, zatímco Boardman žvatlal a žvatlal. »Na tý linii jsme byli šest tejdnů. Napravo byli Francouzi a nalevo Frickové…« nebo »Chudák starej Fred, jednu minutu stál vedle mě a příští bylo po něm. Nikdy jsem po něm nenašel ani knoflík od kalhot.«
Dneska ráno mě Tristan nadšeně zdravil a já jsem znovu obdivoval jeho schopnost vzpamatovat se po ráně a sklonit se jako vrbová větvička a znovu se ve zdraví napřímit jako pružné péro. Zdvihl do výšky dva lístky.
»Dnes večer je ve vsi taneční zábava, Jime, a já ti zaručuju dobrou zábavu. Jde tam část mého harému z nemocnice, takže o tebe bude postaráno. Ale to není všechno – podívej se. « Šel do sousední konírny, zdvihl volné prkno a předvedl láhev sherry. »Mezi tanečky smočíme hrdlo.«
Neptal jsem se, kde vzal lístky ani kde vzal sherry. Vesnické tancovačky jsem měl rád. Líbily se mi ty přeplněné sály. Na jednom konci orchestr o třech nástrojích – piano, housličky a buben – a na druhém konci starší dámy, rozhlížející se po občerstvení. Sklenice mléka, hromady obložených chlebů, šunka, koláče a dorty navršené šlehačkou.
Toho večera šel se mnou Tristan na moji poslední návštěvu a v autě jsme si povídali o tancovačce. Byl to dost jednoduchý případ, kráva se zaníceným okem, ale usedlost ležela ve vsi vysoko nad údolím, a když jsme skončili, byla tma. Cítil jsem se dobře, všechno jako by mělo zvláštní smysl a všechno jako by bylo zvlášť prosvětlené. I ta osamocená, prázdná ulice z šedého kamene, poslední načervenalé paprsky na obloze, tmavě rudé stráně, které nás obklopovaly. Bylo bezvětří, ale ztichlé rašeliniště na nás sladce dýchalo, jeho vůně jako by cosi slibovala a mezi domy se táhl vzrušující pach dřeva.
Když jsme se vrátili do ordinace, Siegfried tam nebyl, ale z krbové římsy vykukoval vzkaz pro Tristana. Zněl prostě: »Tristane, jeď domů. Siegfried.«
Tohle se už stalo několikrát, protože ve Skeldalu nebylo ničeho příliš mnoho, zejména ne postelí a přikrývek. Jakmile se dostavili neočekávaní návštěvníci, byl Tristan odeslán k matce do Brawtonu. Normálně by nastoupil na vlak bez odmlouvání, ale dnes to bylo jiné.
»Panebože,« řekl, »zřejmě někdo přijede na noc a samozřejmě jsem to já, kdo má zmizet. To je pěkně pitomé zařízení, to tedy je. A podívej se na ten kouzelný dopis! Naprosto není důležité, je dokonce bezvýznamné, jestli mám nějaký osobní program. Kdepak. Nepřichází v úvahu zeptat se mě, jestli se mi odjezd hodí. Zkrátka a dobře, Tristane, jeď domů. Zdvořilé a taktní, vid?«
Tristan se obvykle takhle nerozčílil. Uklidňoval jsem ho. »Podívej se, Trisi, asi bychom měli tu zábavu pustit k vodě. Budou zase jiné.« Tristan zaťal pěsti. »Proč bych mu měl dovolit, aby si se mnou dělal, co chce?« zafuněl. »Jsem taky člověk, nejsem? Mám svůj vlastní život a povídám ti, že do žádného Brawtonu dneska nepojedu. Domluvil jsem si, že půjdu tancovat, a taky tancovat půjdu.«
Byla to bojovná řeč, ale já jsem se trochu poplašil. »Počkej chvilku, a co Siegfried? Co řekne, až přijde a zjistí, že tu ještě jsi?«
»Ať jde Siegfried k čertu!« pravil Tristan. A při tom zůstalo.
Siegfried se vrátil domů, když jsme se nahoře převlékali. Sešel jsem dolů první, našel jsem ho, jak sedí u krbu a čte. Neříkal jsem nic, posadil jsem se a čekal jsem na výbuch.
Po několika minutách vešel Tristan. Pečlivě probíral svou nepříliš rozsáhlou garderobu a skvěl se v tmavě šedém obleku. Pod pečlivě učesanými vlasy svítil vymydlený obličej. Měl čistý límec.
Siegfried vzhlédl od knihy a zrudl. »Co tady k čertu děláš?« řekl jsem ti, abys jel do Brawtonu. Dneska večer přijede Joe Ramage.«
»Nemoh jsem jet.«

»Proč ne?«
»Nejede vlak.«
»Jak to, doprčic, myslíš, že nejede vlak?«
»Jen tak, nejede vlak.«
Křížový výslech ve mně začal vyvolávat obvyklý pocit napětí. Rozprava byla čím dál nebezpečnější, Tristan se tvářil lhostejně, odpovídal monotónním hlasem a všechno se vracelo do obvyklých kolejí – Siegfried rudl a bojoval obrannou bitvu se zdatností zdokonalenou dlouhodobým tréninkem.
Siegfried se opřel dozadu do křesla, na chvilku byl vyveden z míry, ale nespouštěl ostříží pohled ze svého bratra. Pěkný oblek, učesané vlasy a vyleštěné boty jako by ho ještě více dráždily.
»Tak dobře,« řekl náhle. »Možná že nebude od věci, když tu zůstaneš. Potřebuji, abys pro mě něco udělal. Prase Charlese Denta má zhnisané ucho. Zajdeš tam a otevřeš to.«
Tohle byla šupa. O žádném uchu prasete Charlese Denta nebyla předtím řeč.
Před několika týdny byl Siegfried v malém hospodářství na předměstí ošetřit vepříka s oteklým uchem. Zhnisalo a nedalo se s tím dělat nic jiného než propíchnout to, ale z nějakých důvodů to Siegfried neudělal a poslal mě tam nazítří.
Trochu mě to udivilo, ale ne nadlouho. Když jsem se vyšplhal do chléva, zvedla se ze slámy největší svině, kterou jsem v životě viděl, zaštěkala, jako když vystřelí z kulometu, a vyletěla proti mně s otevřeným rypákem. Nečekal jsem a nesnažil jsem se ji přesvědčit. Doběhl jsem k zídce asi patnáct centimetrů před prasnicí, přehoupl jsem se přes ohradu a vyletěl na chodbu. Tam jsem zůstal stát, abych zhodnotil své postavení a přemýšlivě jsem hleděl na malá rudá očka a na uslintanou tlamu s dlouhými žlutými zuby.
Obvykle jsem si moc nevšímal toho, že na mě prasata řvala a chrochtala, ale tahle svině vypadala, že to myslí vážně. Když jsem tak přemítal, jaké by měly být mé příští kroky, vyrazila prasnice zlostný výkřik, postavila se na zadní nohy a pokoušela se přelézt zeď, aby se ke mně dostala. Rozhodl jsem se velmi rychle. »Pane Dente, obávám se, že s sebou nemám příslušné nářadí. Zaskočím sem některý den a otevřu jí ucho. Není to vůbec nic vážného, jenom drobný zákrok. Sbohem.«
A při tom zůstalo, nikdo se o tom již nezmínil až doteď.
Tristan byl bez sebe. »Chceš tím říct, že tam mám jít dnes večer? V sobotu večer? Jistě by to mohlo být jindy, jdu na taneční zábavu.«
Siegfried se trpce zasmál z hlubin křesla. »Musí to být teď. Je to rozkaz. Na zábavu můžeš jít potom.«
Tristan začal něco říkat, ale věděl, že už nesmí dále pokoušet své štěstí.
»Dobře,« řekl, »půjdu tam a otevřu to.«
Důstojně vyšel z místnosti, Siegfried se vrátil ke své knize a já jsem se díval do ohně a uvažoval jsem, jak tohle Tristan zvládne. Byl to chlapec nekonečných možností a s velkou inspirací, ale tentokrát podstoupí zkoušku ohněm.
Za deset minut byl zpátky. Siegfried se na něho podezřívavě podíval. »Otevřel jsi to ucho?«
»Ne.«
»Proč ne?«
»Nemohl jsem to najít. Asi jsi mi dal špatnou adresu. Říkal jsi číslo devadesát osm.«
»Je to číslo osmdesát devět a ty to zatraceně dobře víš. Teď upaluj zpátky a splň svůj úkol.« Dveře se za Tristanem zavřely a já jsem znovu čekal. Po patnácti minutách se zase otevřely a objevil se Tristan. Vypadal mírně vítězoslavně. Jeho bratr vzhlédl od knihy.
»Hotovo?«
»Ne.«
»Proč ne?«
»Celá rodina odešla do biografu. To víš, je sobota večer.«
»Čerta se starám o to, kde je rodina. Vlez do chléva a otevři to ucho. A teď vypadni a tentokrát si přeju, abys to udělal.«
Tristan opět odstoupil a začalo další čekání. Siegfried nepromluvil ani slovo, ale já jsem cítil stoupající napětí. Uplynulo dvacet minut a Tristan byl opět mezi námi.
»Otevřel jsi to ucho?«

»Ne.«
»Proč ne?«
»Je tam tma jako v pytli. Jak předpokládáš, že budu pracovat? Mám jenom dvě ruce – jednu pro nůž a druhou pro baterku. Jak mohu držet ucho?«
Siegfried se přísně ovládal, ale teď jeho sebeovládání ztroskotalo. »Nevymýšlej si už žádné pitomé výmluvy,« zařval a vyskočil z křesla. »Je mi jedno, jak to uděláš, ale panebože, ty to ucho dneska večer otevřeš, nebo jsem s tebou skoncoval. A teď už ať jsi venku a nevracej se, dokud to nebude hotové!«
Srdce mi krvácelo pro Tristana. Padla mu špatná karta, ale hrál statečně, a teď už mu nezbývalo vůbec nic. Několik okamžiků stál mlčky ve dveřích, pak se otočil a vyšel ven.
Následující hodina byla nekonečná. Zdálo se, že se Siegfried nad svou knihou dobře baví, a dokonce i já jsem se pokoušel číst, ale slova nedávala žádný smysl, a když jsem seděl a civěl na písmena, začínala mě bolet hlava. Bylo by mi pomohlo, kdybych mohl chodit sem a tam po místnosti, ale v Siegfriedově přítomnosti to bylo vyloučeno. Zrovna jsem se rozhodl, že se omluvím a půjdu na procházku, když jsem zaslechl, jak se venku otevřely dveře a potom Tristanovy kroky na chodbě.
Za chvíli vstoupil náš hrdina, ale ještě před ním vnikl do místnosti pronikavý prasečí puch, a když šel ke krbu, jako by se kolem něho vlnil příboj nevůně. Jeho pěkný oblek byl pomazaný prasečím hnojem právě tak jako jeho čistý límeček, obličej a vlasy. Vzadu na kalhotách byla velká skvrna, ale navzdory pocuchanému zjevu si dokázal zachovat důstojný postoj.
Siegfried rychle odsunul křeslo, ale tvářil se pořád stejně.
»Otevřel jsi to ucho?« zeptal se tiše.
»Ano. «
Bez jakékoliv další poznámky se Siegfried vrátil ke své knize. Zdálo se, že záležitost je uzavřena. Tristan se chvilku díval na skloněnou bratrovu hlavu a pak se obrátil a vypochodoval z místnosti. Ale i po jeho odchodu visel v místnosti prasečí zápach jako mrak.
Později u Droversů jsem se díval, jak Tristan vypil třetí půllitr piva. Převlékl se, a i když nevypadal tak výborně jako na začátku večera, byl alespoň čistý a už skorem vůbec nepáchl. Zatím nepromluvil, ale do očí se mu vracelo staré světlo. Šel jsem k výčepu a objednal svůj druhý a Tristanův čtvrtý půllitr, a když jsem stavěl sklenice na stůl, zkusil jsem, jestli už čas dozrál.
»Tak co se stalo?«
Tristan se dlouze a spokojeně napil a zapálil si cigaretu. »Víš, celkem vzato, Jime, ta operace proběhla dost hladce, ale začnu od začátku. Představ si mě, jak tam stojím docela sám před chlévem ve tmě tmoucí a jak to zatracené obrovské prase chrochtá a řve na druhé straně zdi. Vůbec mi nebylo lehko u srdce, to mi věř.
Posvítil jsem té potvoře do ksichtu baterkou a ono to vyskočilo a hnalo se to po mně, řvalo to jako lev a cenilo to ty svoje špinavé zuby. Málem jsem to zabalil a šel domů, ale pak jsem si zase vzpomněl na tu tancovačku a na všechno kolem a v mžiku jsem přeskočil zeď.
Do dvou vteřin jsem ležel na zádech. Zřejmě se to po mně vrhlo, ale nevidělo to a nemohlo se to zakousnout. Slyšel jsem jen zaryčení, pak strašnou ránu do kolen a byl jsem na zemi.
Jime, to ti je zvláštní. Víš dobře, že nejsem žádný násilník, ale když jsem tam tak ležel, všechen strach jako by zmizel a necítil jsem nic jiného než studenou nenávist k tomu pitomému zvířeti. Viděl jsem v něm příčinu celého toho trápení, a než jsem si vůbec uvědomil, co dělám, stál jsem na nohou a kopal jsem ho do zadku a hnal kolem dokola po celém chlévě. A víš, že se už vůbec nechtělo prát? To prase bylo v hloubi srdce zbabělec. «
Byl jsem z toho pořád ještě celý popletený a nechápal jsem. v »Ale to ucho – jak jsi dokázal otevřít ten hematom?«
»To nebyl vůbec žádný problém, Jime. Udělalo se to samo.«
»Jak to myslíš…?«
»Tak, jak to říkám,« odvětil Tristan a zdvihl půllitr proti světlu a studoval drobeček, který tam dole plaval. »Ano, byla to vlastně šťastná náhoda. Když jsme se v té tmě honili, naběhlo to prase na zeď a prorazilo si to samo. Moc pěkně se mu to povedlo.«

Dvacátá pátá kapitola

Z ničeho nic jsem si uvědomil, že přišlo jaro. Byl konec března a já jsem prohlížel ovce v ovčíně na stráni. Cestou zpátky jsem se v průseku malého borového lesa opřel zády o strom a najednou jsem pocítil sluneční paprsky, které mě hřály na zavřených víčkách, skřivánčí zpěv, hučení větru ve vysokých větvích, připomínající moře. A ačkoliv ještě v příkopech u cesty ležel sníh a tráva byla bez života a zažloutlá mrazem, cítil jsem tu změnu, téměř osvobození, protože jsem se mimoděk obrnil jakýmsi krunýřem proti krutým měsícům neúprosného mrazu.
Nebylo to teplé jaro, ale bylo suché, s ostrým větrem, který čechral bílé hlavičky sněženek a ohýbal trsy narcisů na loukách za vsí. V dubnu se příkopy podle cesty rozzářily říznou žlutí blatouchů.
A v dubnu také nadešel čas jehňat. Přišlo to jako příliv, ta nejživější a nejzajímavější část roku veterináře, vrchol celoročního cyklu, a přišlo to tak jako vždycky, v době, kdy jsme měli plné ruce jiné práce.
Na jaře se na zvířatech projevuje účinek dlouhé zimy. Krávy stály celé měsíce na několika čtverečních metrech chléva a nezbytně potřebovaly zelené krmení a slunce a telátka měla velmi málo odolnosti proti chorobám. A zrovna když jsme uvažovali, jak zvládneme všechny kašle a rýmy a zápaly plic a acetonémie, úplně nás to zavalilo.
Zvláštní je, že celých deset měsíců v roce se ovce skorem neobjevily na našem programu. Byly to jen takové vlněné věcičky nahoře na kopcích. Ale během zbývajících dvou měsíců téměř vymýtily všechno ostatní.
Nejdříve přišly počáteční potíže, toxemie v březosti, výhřezy, a pak následoval soustředěný nástup novorozených jehňat a hned nato nedostatky kalcia se strašlivými zhnisanými mastitidami, při nichž podbřišek zčerná a doslova hnije. A ty choroby, které přepadají jehňata, svalová dystrofie, záněty kloubů, úplavice. Pak ta záplava začala vysychat až na pouhý pramínek a koncem května skorem zanikla. Z ovcí se znovu staly vlněné věcičky nahoře na kopcích.
Ale první rok jsem našel v té práci okouzlení, které mi už zůstalo. Zdálo se mi, že rození jehňat je zrovna tak vzrušující a zajímavé jako přivádět na svět selátka, ale bez těžké práce. Obyčejně to bylo nepohodlné proto, že se to odbývalo v otevřeném prostoru. Buď v přístřešcích, postavených z otýpek slámy a profukovaných větrem, nebo ještě častěji venku, na poli. Zdálo se, že hospodáře nikdy nenapadlo, že by ovce raději povila svou rodinu v teple nebo že veterináře možná příliš netěší klečet hodinu v košili s vyhrnutými rukávy v dešti.
Ale vlastní práce byla snadná a jednoduchá jako písnička. Po zkušenostech, které jsem nabyl, když jsem upravoval a měnil nesprávné polohy telat, byla manipulace s těmihle tvorečky přímo rozkoší. Jehňata se obyčejně rodí po dvou nebo po třech a vyskytují se báječné míchanice. Zamotané hlavy a nohy se snaží být venku najednou a veterinářův úkol je roztřídit je a rozhodnout, která noha patří ke které hlavě. V tom jsem si liboval. Byla to příjemná změna cítit se silnější a větší než můj pacient, ale nevyužíval jsem této výhody. Doposavad jsem nezměnil názor, který jsem si tehdy utvořil, že rození jehňat znamená pamatovat na dvě věci – člověk musí zachovávat přísnou čistotu a pracovat velmi jemně, přímo něžně.
A ta jehňata! Všechna mladá zvířata jsou roztomilá, ale jehněti se dostalo nespravedlivě mnoho kouzla. Vracejí se ke mně ty chvíle: studený večer, kdy jsem pomohl na svět dvojčatům tam nahoře ve větrné stráni. Jehňata potřásla hlavičkami a během několika minut se už jedno stavělo a s nejistými kolínky hledalo cestu k vemeni a to druhé se za ním energicky pustilo po kolenou.
Ovčák se zarudlou, větrem ošlehanou tváří, úplně ukrytou v těžkém plášti, s límcem zdviženým až k uším, se tiše zasmál. »Jak to k čertu vědí?«
Viděl to už tisíckrát, a pořád ještě nad tím žasl. A já také.
A další vzpomínka na dvě stě jehňat ve stodole za jednoho teplého odpoledne. Očkovali jsme je proti úplavici a moc jsme toho nenamluvili kvůli ječivým protestům jehňat a neustálému hlubokému bečení asi stovky ovcí, tlačících se úzkostlivě venku. Nedovedl jsem si představit, jak ty ovce potom rozpoznají své potomky a jak si rozdělí tu hromadu úplně stejných tvorečků. Bude jim to určitě trvat celé hodiny.
Trvalo to asi pětadvacet vteřin. Když jsme skončili očkování, otevřeli jsme dveře stodoly a proud jehňat se střetl se spěchajícím zástupem rozčilených matek. Nejprve nastal ohlušující rámus, ale rychle ztichl a ozvalo se jenom náhodné zamečení posledního malého ztracence. A pak zamířilo klidné a úhledně

seřazené stádo nahoru na pole.
V květnu a začátkem června můj svět zněžněl a ohřál se. Studený vítr se utišil a vzduch vonící mořem dýchal tisíci divokými květinami, jejichž barvy se pestřily na pastvinách. Tehdy mi připadalo nespravedlivé, že bych měl za svou práci dostávat peníze, že bych měl dostávat peníze za to, že časně ráno vyjíždím do polí, jiskřících v prvních bledých paprscích slunce a s oparem mlhy, ještě stále visícím na vysokých vrcholcích. Po Skeldalu se rozlila glycinie v bouřlivé vlně béžových květů, které se vrhaly do otevřených oken, a každé ráno, když jsem se holil, jsem vdechoval omamnou vůni dlouhých hroznů, pnoucích se po straně zrcadla. Život byl idyla.
Jenom jednou ta melodie zaskřípala. Když nastala »doba koně«. Ve třicátých letech byla na statcích stále ještě spousta koní, ačkoliv traktory už varovně vrčely. Na zemědělských usedlostech v údolí bylo poměrně hodně orné půdy a řady stájí zely prázdnotou, ale přesto tam přetrvalo ještě dost koní, aby znepříjemnili květen a červen. Tehdy se totiž kastrovalo. Kastrování předcházel čas hříbat a kobylka s hříbětem, cválajícím vedle ní nebo nataženým na zemi, zatímco matka okusovala trávu, to nebyl žádný neobvyklý pohled. Kdybych dnes uviděl na poli tažnou kobylu s hříbětem, určitě bych zastavil a podíval se znovu.
A všechna ta práce spojená s hřebením – čištění klisen, přistřihování ocasu klisen, choroby novorozeňat, ochroma hříběte, zadržená smolka. Byla to těžká a zajímavá práce, ale jakmile se oteplilo, začali zemědělci uvažovat o kastraci jednoročků.
Tenhle úkol jsem neměl rád, a protože se dělávala stovka případů, byl to stín vržený na toto i mnoho následujících jar. Po mnoho generací se operace konala tak, že se hříbě položilo na zem a svázalo jako kuře, což bylo trochu pracné, ale zvíře bylo úplně nehybné a člověk se mohl soustředit na práci. V době, kdy jsem já studoval, se začala uplatňovat kastrace vstoje. Znamenalo to trhnout prudce za horní pysk koně, vstříknout místní umrtvení do každého varlete a začalo se. Nepochybně to bylo mnohem rychlejší. Bylo nabíledni, že se zdesateronásobí nebezpečí úrazu veterináře i jeho pomocníků, ale přesto se metoda rychle šířila a nabývala obliby.
Místní farmář, jménem Kenny Bright, který se považoval za pokrokového myslitele, učinil opatření, aby se tento postup zavedl i na našem okrese. Požádal majora Farleye, specialistu na koně, aby to předvedl na jeho hřebci, a velký zástup farmářů přihlížel. Kenny, vyfešákovaný a s pocitem velké důležitosti, se rozzářeně rozhlížel po společnosti, když se jeho zmocněnec chystal vydezinfikovat místo operace, ale jakmile se major dotkl antiseptikem šourku, hřebec se vzepjal a praštil Kennyho do hlavy předním kopytem. Odnesli ho na nosítkách s proraženou lebkou a hodně dlouho si pobyl v nemocnici. Farmáři se ještě hodně dlouho smáli, ale nic je neodradilo. Nastoupila kastrace vstoje.
Říkalo se, že to je rychlejší. Bylo, pokud všechno probíhalo hladce, ale také se stávalo, že hřebec kopal nebo si na nás lehl anebo se prostě a úplně zbláznil. Z deseti případů proběhlo devět hladce a desátý byl rodeo. Nevím, jaké pocity vzbuzovala tato situace v ostatních veterinářích, ale já jsem se cítil pokaždé ráno, když se mělo kastrovat, úplně mizerně.
Nepochybně především proto, že jsem nebyl, nejsem a nikdy nebudu koňský typ. Je nesnadné vysvětlit tento pojem, ale já jsem přesvědčen, že člověk se buď rodí jako koňský typ, anebo tento talent získá ve dnech raného dětství. Věděl jsem, že nemá cenu, abych začínal po dvacítce. Znal jsem choroby koní, byl jsem přesvědčen, že dokážu se zdarem léčit nemocné koně, ale vlastnost skutečného a opravdového koňského typu – zklidnit, utěšit a psychicky zvládnout zvíře – to bylo mimo moje schopnosti. Nikdy jsem se ani nepokusil namlouvat si opak.
Naneštěstí – protože koně zcela nepochybně tohle poznají. S kravami je to úplně jiné, naprosto je to nezajímá. Když se krávě zachce vás kopnout, tak vás kopne. Houby se stará o to, jestli jste odborník nebo ne. Ale koně to poznají.
Z těchto důvodů jsem tedy nemíval dobrou náladu, když jsem ráno vyjížděl a moje nástroje chrastily a překulovaly se na porcelánovém podnosu vzadu na sedadle. Bude divoký, nebo klidný? Jak bude velký? Slýchal jsem své kolegy prohlašovat, že dávají přednost velkým koním – dvouročci prý bývají mnohem snadnější, člověk lépe zachytí varle. Já osobně jsem však vůbec nikdy nepochyboval. Měl jsem rád ty malé, čím menší, tím lepší.
Jednou ráno, v době, kdy sezóna vrcholila a já jsem měl koňské rasy až po krk, na mě zavolal Siegfried,

který byl na odchodu: »Jamesi, Wilkinsovi z Bílého kříže mají koně s velkým nádorem na břiše. Zajeď tam a vyndej to – pokud možno dnes, ale zařiď se podle svého, nechám to na tobě.« Cítil jsem se poněkud roztrpčen osudem, který mi přidal něco navrch ke všem běžným úkolům sezóny. Vyvařil jsem skalpel, lžičky a škrabky na nádor i injekční stříkačky a položil jsem to všechno na podnos s anestetiky, jódem a protitetanovou injekcí.
Jel jsem tedy na farmu a za mnou zlověstně rachotil podnos. Ten zvuk ve mně vždycky vyvolával chmurné pocity, přemýšlel jsem o koni – možná že je mu sotva rok. Někdy se u nich objevovaly tyhle malé výrůstky – farmáři jim říkali bulky. Po deseti kilometrech jsem si se zdarem sestavil uspokojivou představu malého hříbátka s něžnýma očima, s hodně dlouhou hřívou a oteklým bříškem. Přes zimu se mu nedařilo valně a bylo pravděpodobně plné škrkavek – vlastně se slabostí sotva drželo na nohou.
U Wilkinsonů bylo ticho. Dvůr byl prázdný, kromě asi desetiletého chlapce, který nevěděl, kde je hospodář.
»A kde je tedy kůň?« zeptal jsem se.
Chlapec ukázal ke stáji. »Tamhle.«
Šel jsem dovnitř. Na jednom konci byla vysoká přepážka boxu. Vrátka byla nahoře okovaná a zevnitř jsem slyšel hluboké ržání a frkání, po němž následovala série strašlivých ran do stěn. Naskočila mi husí kůže. To tedy nebylo žádné malé hříbátko.
Otevřel jsem vrchní polovinu vrátek a tam stálo obrovské zvíře a shlíželo na mě dolů. Vůbec jsem nevěděl, že existují takhle velcí koně. Byl to kaštanový hřebec s vznosnou šíjí a nohama jako poklop na kanál.
Na plecích mu svítilo svalstvo přelévající se ve vlnách, a když mě spatřil, přitiskl uši k hlavě, ukázal bělmo očí a vztekle kopal a mrskal ocasem. Do vzduchu vyletěla půl metru dlouhá tříska zpod obrovské podkovy, která praštila do prken.
»Všemocný bože,« vydechl jsem a rychle jsem zase dvířka zavřel. Opřel jsem se zády o dveře a poslouchal, jak mi tluče srdce. Otočil jsem se k chlapci. »Jakpak je ten kůň starý?«
»Přes šest let, pane doktore.«
Pokusil jsem se uvažovat klidně. Jak by měl člověk postupovat, aby se mohl do takového lidojeda pustit. V životě jsem podobného koně neviděl – musil vážit alespoň tunu. Otřásl jsem se. Na nádor jsem se ani nepodíval a mým úkolem bylo odstranit ho. Nadzdvihl jsem závoru, pootevřel jsem dveře asi tak na pět centimetrů a nakoukl dovnitř. Zřetelně jsem to viděl, viselo mu to pod břichem – asi papilomatóza zvící kriketového míčku, s hrbolatým povrchem, který nádoru dodával vzhledu květáku. Když se kůň pohyboval, pohupovalo se to ze strany na stranu.
Odstranit to by nebylo těžké. Mělo to pěkně úzkou stopku, stačilo by pár kubíků místního umrtvení a snadno bych to vyškrábl.
V čem byl však háček, bylo nabíledni. Byl bych musil vlézt pod lesklý soudek podbřišku, do snadného dosahu velkých nohou a vbodnout jehlu přesně do těch několika centimetrů kůže. Tato představa ve mně nebudila pocit štěstí.
Soustředil jsem myšlenky na praktické záležitosti, jako bylo vědro s horkou vodou, mýdlo a ručník. A pak bych potřeboval silného muže, který by koně podržel. Pustil jsem se k domu.
Na moje zaklepání se neozvala žádná odpověď. Zkusil jsem to znovu, zase nic – nikdo nebyl doma. Nejpřirozenější věcí na světě zřejmě bylo nechat to na jindy. Vůbec mi nepřišlo na mysl, že bych mohl projít budovy a pole a někoho hledat.
Cestou k vozu jsem skorem klusal. Otočil jsem auto, až brzdy zakvílely, a s rachotem jsem vyrazil ze dvora.
Siegfried byl překvapený. »Že by nikdo nebyl doma? To je skutečně zvláštní. Jsem si skoro jistý, že tě dnes čekali. Ale to nevadí, Jamesi, je to v tvých rukou. Zatelefonuj jim a domluv se znovu, tak brzy, jak jen budeš moci.«

V následujících měsících a týdnech jsem zjistil, že se báječně snadno zapomíná na hřebce i nádor, pokud nenabylo vrchu nekontrolovatelné podvědomí. Přinejmenším jednou za noc proletěl kůň mými sny a z jeho nozder sršely jiskry a pára a hříva mu vlála kolem hlavy. Stalo se mým velmi nepříjemným zvykem

probudit se ráno úderem páté hodiny a okamžitě jsem začal koně operovat. Řekl bych, že jsem ten nádor odřízl každé ráno před snídaní asi dvacetkrát.
Opakoval jsem si znovu a znovu, že bude daleko snadnější určit si návštěvu, abych to už měl za sebou. Na co vlastně čekám? Doufal jsem snad podvědomě, že se něco stane, když to budu hodně dlouho odkládat, a že z toho vyklouznu? Že nádor odpadne nebo se scvrkne a zmizí, nebo že kůň pojde? Mohl jsem celou tu záležitost předat Siegfriedovi – byl na koně velmi dobrý a šikovný – ale už tak jsem ztratil dost sebedůvěry.
Všechny moje pochybnosti se vyřešily jednoho rána, když zatelefonoval pan Wilkinson.
Naprosto se nehněval kvůli tomu dlouhému odkladu, ale zcela jasně se vyjádřil, že už nehodlá čekat.
»Víte, mladej muži, já toho koně chci prodat, ale s tou věcí nemůžu.«
Důvěrně známé rachocení podnosu na zadním sedadle nerozveselilo mé putování k Wilkinsonovým, jenom mi připomnělo moji poslední cestu, kdy jsem se ještě dohadoval, co mne čeká. Tentokráte jsem to věděl.
Vystoupil jsem z vozu a měl jsem téměř pocit beztíže. Jako bych těch pár metrů kráčel nad zemí. Uvítalo mě dunění ozývající se z boxu. Stejně zlostné řehtání a rány, pod nimiž lítaly třísky právě tak jako minule. Snažil jsem se ztvárnit obličej do úsměvu, protože ke mně přicházel hospodář.
»Moji chlapci šli pro ohlávku,« ale jeho slova byla přehlušena vzteklým zaječením z boxu a dvěma strašlivými ranami do dřeva. Cítil jsem, jak mi vyschlo v ústech. Hluk se blížil, pak se vrata stáje rozletěla a na dvůr vyrazil obrovský kůň a na oprati za sebou táhl dva vysoké muže. Dláždění jiskřilo pod jejich podrážkami, zmítali se sem a tam, ale nedokázali hřebce zastavit. Zdálo se mi, že cítím, jak se země pod mýma nohama chvěje pod ranami kopyt.
Po velkém manévrování se konečně mužům podařilo koně zastavit. Stál s bokem přitisknutým ke stěně stodoly. Jeden z mužů mu přehodil smyčku přes vrchní pysk a zkušeně ji stáhl, druhý podržel oprátku a obrátil se na mne. »Jsme připraveni, pane doktore.«
Propíchl jsem gumovou čepičku na skleničce s kokainem, natáhl jsem stříkačku a pozoroval, jak jasná tekutina natéká do baňky. Sedm, osm, deset kubíků. Kdybych to do něho dostal, bylo by to ostatní snadné. Ale ruce se mi třásly
Šel jsem ke koni a zdálo se mi, že se dívám na scénu z filmu. Tohle se ve skutečnosti nedělo mně, tohle nedělám já – všechno je neskutečné. Oko blíž u mě na mě zlověstně mrkalo, když jsem zdvihl levou ruku a přejel svaly na krku dolů po hladkém třesoucím se boku a po podbřišku, až jsem mohl zachytit nádor. Teď jsem ho držel v ruce, hmatal jsem prsty pevné a těžké lalůčky. Mírně jsem táhl dolů, napínal jsem hnědou kůži tam, kde narůstal nádor. Tam vbodnu znecitlivující injekci – dobrých deset kubíků. Nebude to tak zlé. Hřebec přitiskl uši k hlavě a varovně zaržál.
Zhluboka a opatrně jsem se nadechl, přiblížil pravou ruku s injekční stříkačkou, přiložil jehlu ke kůži a vbodl.
Kopl mě rychle, jako když vybuchne granát, takže jsem nejprve ucítil jen překvapení, že se obrovské zvíře může pohybovat tak rychle. Byla to rána jako blesk, vůbec jsem ji nepostřehl, a podkova mne zasáhla zevnitř do pravého stehna a otočila mě kolem dokola. Dopadl jsem na zem a ležel jsem bez hnutí. Cítil jsem jen jakousi zvláštní tupost. Pak jsem se pokusil pohnout a nohou mi projela prudká bolest.
Když jsem otevřel oči, skláněl se nade mnou pan Wilkinson. »Jste v pořádku, pane Herriote?« V hlase zněla úzkost.
»Myslím, že nejsem,« užasl jsem nad věcností svých slov, ale ještě podivnější byl pocit vyrovnání a míru, který jsem zažil poprvé po dlouhých týdnech. Byl jsem klidný a dokonale jsem ovládl situaci.
»Obávám se, že nejsem v pořádku, pane Wilkinsone. Raději prozatím zaveďte toho koně zpátky na jeho stání – pustím se do něj jindy – a byl byste tak laskav a zavolal byste panu Farnonovi, aby pro mne přijel? Nezdá se mi, že bych mohl řídit.«

Noha nebyla zlomená, ale v místě úderu se vytvořila mohutná krevní podlitina a pak mi celá noha rozkvetla nejneuvěřitelnější paletou barev, od nejněžnější oranžové až k nejčernější černi. Když jsem se za čtrnáct dní se Siegfriedem a s malou armádou pomocníků vypravil zpátky, poskakoval jsem ještě jako vysloužilec z krymské války. Koně jsme svázali, uspali chloroformem a nádor jsme odstranili.

Na památku onoho dne mi zůstala na svalu stehna jizvička, ale něco dobrého z té příhody přece jen vzešlo. Zjistil jsem, že strach je horší než skutečnost, a práce s koňmi mně od té doby nenaháněla už tolik strachu jako dřív.

Dvacátá šestá kapitola

S Finem Calvertem jsem se poprvé setkal na ulici před ordinací, když jsem si povídal s brigádním generálem Julianem Courts-Brownem o jeho loveckých psech. Brigádní generál mohl hrát od hodiny v divadle anglického šlechtice. Byl nesmírně vysoký, dost nahrbený, s orlími rysy a vysokým huhňavým hlasem. Když mluvil, splývalo mu ze rtů tenounký pramínek doutníkového kouře.
Těžké boty zaduněly na dláždění a já jsem otočil hlavu. Rychle se k nám blížila dusající podsaditá postava, palce rukou zakleslé za šle, otrhané sako široce rozevřené, takže odhalovalo křivky košile bez límečku, a chomáče našedivělých vlasů visely do čela pod zamaštěnou čepicí. Široce se usmíval, jaksi všeobecně, na nikoho zvlášť a broukal si nějakou melodii.
Generál se na něho podíval. »Dobré jitro, Calverte,« zabručel chladně.
Fin pohodil hlavou, potěšený, že poznal známou tvář. »Tak co, Karlíku, jakpak se ti vede?« promluvil hlasitě.
Generál vypadal, jako by jedním douškem vypil půllitr octa. Ruka se mu třásla, když vyňal z úst doutník a hleděl za vzdalujícími se zády. »Nestydatý jako ďábel,« zamručel.
Když se člověk na Fina podíval, neuhodl by, že to je velmi zámožný statkář. Asi za týden mě zavolali na jeho usedlost a já jsem ke svému překvapení spatřil velký dům a rozlehlé hospodářské budovy a na polích krásné stádo dojnic.
Slyšel jsem ho ještě dřív, než jsem vystoupil z auta.
»Ahoj, ahoj! Kohopak to tady máme? Nějakej novej, co? Tak to se teda zase něco naučíme!« Stále ještě měl palce za šlemi a usmíval se ještě širším úsměvem.
»Jmenuji se Herriot,« řekl jsem.
»Ale jděte?« Fin naklonil hlavu k jedné straně, prohlížel si mě a pak se otočil na tři mladíky, kteří stáli poblíž. »Ten má ale hezkej úsměv, viďte chlapci. Vopravdovskej šťastnej Harry!«
Otočil se a šel první a vedl nás přes dvůr. »Tak tedy pojďte, podíváme se, z jakýho jste těsta. Doufám, že víte něco vo telatech, protože jich tu mám pár, co jsou vopravdu bídný.«
Cestou do teletníku jsem doufal, že budu moci dokázat něco ohromného, abych vzbudil dojem – třeba že použiji některé nové léky a séra, jež jsem měl ve voze. K tomu, abych se tady dobře uvedl a udělal dojem, bude zapotřebí něco úplně zvláštního.
Stálo tam šest pěkně rostlých mladých zvířat, byla velká skoro jako býčci a tři z nich se chovala velmi podivně. Skřípala zuby, slinila a bloudila po chlévě, jako by neviděla. Když jsem se na ně díval, jedno tele šlo rovnou proti zdi a stálo tam s čenichem přitisknutým ke kameni.
Fin stál v rohu, pořád si bzučel nějakou písničku a tvářil se, jako by se ho to vůbec netýkalo. Když jsem začal vytahovat z kufříku teploměr, vybuchl v hlasitý komentář. »Tak copak to dělá? Tak jedem, do toho a ty tam vstávej!«
Půl minuty, doba, po níž je teploměr zasunut do rekta zvířete, je obvykle zcela vyplněna horečnatým přemýšlením. Ale tentokrát jsem tu dobu ke své diagnóze ani nepotřeboval. Usnadnila mi to ta slepota.
Začal jsem se rozhlížet po stěnách teletníku. Byla tma a musil jsem přiblížit tvář až úplně ke kameni.
Fin zase nabyl řeči. »Hej, co to děláte? Jste zrovna tak špatnej jako ty telata. Strkáte nos ke zdi, jako byste byl slepej. Co tam vlastně hledáte?«
»Barvu, pane Calverte. Jsem si skoro jist, že vaše telata mají otravu olovem.«
Fin řekl to, co v této souvislosti říkají všichni hospodáři. »To nemůže bejt. Mám tu telata už třicet let, a nikdy se jim nic nestalo. A kromě toho tady vůbec žádná barva není.«
»A co je tohle?« Nakoukl jsem do tmy v koutě a vytáhl kus volného prkna.
»To nejni nic než kus dřeva, kterej sem tam přitlouk minulej tejden, abych zacpal díru. Spadlo ze starý slepičárny.« Podíval jsem se na dvacet let starou barvu, oprýskanou a visící ve velkých vločkách, kterým telata nedokázala odolat. »Tak tohle nám udělalo tu spoušť,« řekl jsem. »Podívejte se, vidíte tu stopy

zubů, tam kde to okusovaly.«
Fin studoval prkno hodně zblízka a pochybovačně vrčel. »No dobře, ale co uděláme teďka?«
»Nejdříve ze všeho musíme odtud odstranit to nalakované prkno a pak dáme všem telatům hořkou sůl. Máte tu nějakou?«
Fin zaštěkal smíchem. »Ale jo, mám tu jeden celej velkej pytel. Ale copak vás nic lepšího nenapadne? Nepíchnete jim žádnou injekci?«
Trochu mě to uvedlo do rozpaků. Speciální protilátky na otravu kovem nebyly ještě vyzkoumány a jediná věc, která někdy trochu pomohla, byl síran hořečnatý, který vyvolal vysrážení nerozpustného olova. Po domácku se síranu hořečnatému samozřejmě říkalo hořká sůl.
»Ne,« řekl jsem. »Neexistuje nic, co bych jim mohl naočkovat a co by jim pomohlo, a nemohu vám ani zaručit, že pomůže ta hořká sůl. Ale chtěl bych, abyste telatům podával třikrát denně dvě vrchovaté polévkové lžíce.«
»Ale kruci, vždyť ty chudáky usolíte k smrti!«
»Možná, ale nic jiného na to není,« řekl jsem.
Fin ke mně o krok postoupil, takže jeho tvář s tmavou pokožkou a hlubokými vráskami byla těsně u mé. Bystré a pronikavé hnědé oči, protkané červenými žilkami, na mě několik vteřin upřeně hleděly a pak se rychle odvrátil. »Dobrá,« řekl, »pojďte, napijem se něčeho.«
Dusal do kuchyně přede mnou, zaklonil hlavu a vyrazil zařvání, které otřáslo okny. »Matko! Kámoš tady potřebuje sklenici piva. Pojď sem a koukni se na šťastnýho Harryho!«
Paní Calvertová se objevila tak rychle, jako by mávl kouzelným proutkem, a položila na stůl sklenice a lahve. Podíval jsem se na jmenovky. »Smithovo ořechové černé pivo«. A naplnil jsem si sklenici. Byla to historická chvíle, i když jsem to tenkrát ještě nevěděl. Byl to začátek neuvěřitelně rozsáhlé série ořechových černých, která jsem pak u toho stolu vypil.
Paní Calvertová si na chvilku sedla, složila ruce v klíně a povzbudivě se usmála. »Můžete těm telátkům pomoci?«
Fin skočil do řeči, než jsem mohl odpovědět. »Jo, jo, to víš, že může. Předepsal jim hořkou sůl.«
»Hořkou sůl?«
»To je vono, milostpaní. Hned, když přijel, tak jsem povídal, že uvidíme něco šikovnýho vod vědy. Proti nový krvi a novejm myšlenkám se nedá nic dělat.« Fin srkal rozvážně své pivo.
V následujících dnech. se stav telátek zvolna lepšil a koncem druhého týdne žrala normálně. To, co na tom bylo nejhůř, bylo ještě trochu přisleplé, ale věřil jsem, že i ono se uzdraví.

Netrvalo dlouho a setkal jsem se s Finem znovu. Bylo časné odpoledne a já jsem seděl v kanceláři se Siegfriedem, když vtom bouchly domovní dveře a chodba se rozezvučela údery cvočků. Slyšel jsem hlas, prozpěvující si melodii tralalala, tralalala. Fin se opět octl v našem středu.
»Ale, ale!« zahulákal srdečně na slečnu Harbottlovou. »To je naše Flosynka! A jakpak se daří mýmu drahouškovi, když je takovej pěknej den?«
Žulové rysy slečny Harbottlové se ani nezachvěly. Zaměřila ledový pohled na vetřelce, ale Fin se na obrtlíku otočil k Siegfriedovi a zazubil se na něho žlutými zuby. »Tak co, šéfe? Vycházejí vám ty vaše kouzla?«
»Všechno je výborné, pane Calverte,« odpověděl Siegfried. »Co pro vás můžeme udělat?«
Fin na mě zamířil ukazováčkem. »Todle je můj člověk. Potřebuju ho pěkně zvostra u nás doma.«
»Co se stalo?« zeptal jsem se. »Zase ta telátka?«
»Ale, kruci, kdepak! Dyby to tak bylo. Ale je to můj dobrej bejk. Dejchá jako čtyři – něco na způsob zápalu plic, ale horší, než kdy pamatuju. Je v děsným stavu. Vypadá, že by moh natáhnout bačkory.« Na vteřinku ztratil Fin svou bodrou vtipnost.
O býku jsem už slyšel. Byl to čistokrevný šorthorn, vítěz několika výstav, základ jeho chovu. »Hned budu u vás, pane Calverte. Pojedu za vámi.«
»Správnej kluk. Tak já letím,« Fin se zastavil u dveří, postava jako z divokých vajec, otrhaný, bez vázanky, pytlovité kalhoty se klenuly nad kulatým bříškem. Znovu se otočil ke slečně Harbottlové a svraštil kožené rysy do rošťáckého úsměvu. »Těbůh, Flosynko!« vykřikl a zmizel.

Na chvilku se místnost zdála prázdná a tichá, ozývalo se pouze nakyslé: »To je ale člověk! Hrozné! Hrozné!« slečny Harbottlové.
Dojel jsem na statek velmi rychle a Fin už na mě čekal se svými třemi syny. Chlapci vypadali zachmuřeně, ale Fin byl stále neporazitelný. »Tady je!« křičel. »Zase šťastnej Harry. Teď už to bude všechno v pořádku.« Dokázal dokonce zabzučet pár taktů cestou do chléva k býkovi, ale když se podíval přes branku, klesla mu hlava na hruď a ruce se sevřely pevněji na šlích.
Uprostřed chléva stál býk jako vražený do země. Velký hrudní koš se zvedal a padal tím nejtěžším dýcháním, které jsem kdy viděl. Tlamu měl široce otevřenou, kolem čenichu visela pěna a kolem nozder také. Oči mu děsem vylézaly z hlavy a upřeně hleděly na zeď před ním. To nebyl zápal plic, byl to zoufalý zápas o dech a vypadalo to jako zápas, v němž prohrává.
Když jsem do něho zasunul teploměr, ani se nepohnul, a ačkoliv mé myšlenky pádily o přítrž, měl jsem podezření, že tentokrát mi na to půl minuty nestačí. Očekával jsem zrychlené dýchání, ale ne něco takového.
»Chudák starej,« šeptal Fin. »Dal mi ty nejhezčí telátka, který jsem kdy měl, a je mírnej jako vovečka. Viděl jsem, jak mu pod břichem běhala moje vnoučata a on si jich ani nevšim. Je to strašný vidět ho takhle trpět. Jestli mu nebudete moct pomoci, tak mi to zkrátka řekněte a já vytáhnu flintu.«
Vytáhl jsem teploměr a podíval se na něj. Víc než čtyřicet. To byl nesmysl. Sklepal jsem teploměr a znovu zasunul do rekta.
Tentokrát jsem ho tam nechal skoro minutu, abych získal čas navíc. Podruhé jsem si na teploměru zase přečetl dvaačtyřicet a nabyl jsem nepříjemné přesvědčení, že i kdyby stupnice měřila třicet centimetrů, dosáhla by rtuť také až nahoru.
Co to pro pánaboha bylo? Že by antrax… musí to být… přece… Pohlédl jsem k hlavám seřazeným za brankou. Lekali, co řeknu, a v jejich mlčení bylo tím výrazněji slyšet agónii těžkých vzdechů a sténání. Podíval jsem se nad hlavy a čtverec tmavě modrého obláčku s navršenou pěnou, který právě přecházel přes slunce, odplynul a první oslňující paprsek mě donutil zavřít oči a v mozku mi zacinkal slabý hlásek vzdáleného zvonku.
»Byl dneska venku?«
»Ano, celý dopoledne se pás na trávě. Byl přivázanej na řetěze. Bylo takhle pěkně a teplo.«
Hlas zvonku přešel ve vítězoslavné vyzvánění. »Přineste sem rychle hadici. Můžete ji zašroubovat do toho kohoutku na dvoře.«
»Hadici? Co k čertu…?«
»Ano, tak rychle, jak jen můžete – má úpal.«
Připevnili hadici během několika vteřin. Otevřel jsem kohoutek naplno a začal ostřikovat obrovské tělo studenou vodou – jeho hlavu, krk, žebra a dolů po nohou. Stříkal jsem asi pět minut, ale zdálo se mi to o mnoho déle, protože jsem čekal na nějaké známky zlepšení. Už jsem si začínal myslet, že jsem na nesprávné stopě, když býk polkl.
To už něco znamenalo – předtím nedokázal polknout sliny, protože se zoufale snažil nadechnout alespoň trochu vzduchu do plic. A teď jsem skutečně pozoroval na tom velkém zvířeti změnu. Docela určitě vypadal trochu méně zoufale a nezpomalovalo se trochu i dýchání?
Pak se býk otřásl, otočil hlavu a podíval se na nás. Jeden z mladíků se ozval uctivým šepotem: »Pánové, pomáhá mu to!«
A pak mi ta práce poskytovala velké potěšení. Nevzpomínám si, že by mě něco za celou dobu mé praxe těšilo víc, než když jsem tam stál v chlévě, mířil proudem vody, kterým jsem pomáhal zachraňovat život, a hleděl, jak se býk zotavuje a jak mu to chutná. Nejlépe se mu to líbilo v obličeji. A když jsem se propracovával od ocasu přes záda, z nichž se zvedala pára, otáčel čenich přímo do proudu vody, pohupoval hlavou ze strany na stranu a blaženě mrkal.
Do půl hodiny vypadal téměř normálně. Hrudník se mu sice stále ještě zvedal, ale už netrpěl. Znovu jsem ho změřil. Kleslo to na jednačtyřicet.
»Teď už bude v pořádku,« řekl jsem. »Ale vaši chlapci by ho měli ještě asi dvacet minut polévat. Já už musím jít.«
»Na skleničku budete snad mít ještě čas,« zavrčel Fin.

Když v kuchyni hulákal své »Matko«, nemělo to jaksi svůj obvyklý říz. Klesl do křesla a hleděl do své skleničky ořechového černého. »Harry,« řekl, »povídám ti, že jsi mě tentokrát přived do rozpaků.« Vzdychl a nevěřícně si mnul bradu. »Vopravdu nevím, co bych ti ksakru měl říct.«
Nestávalo se často, aby Fin ztratil hlas, ale brzy ho zase našel, a to na příští schůzi farmářského diskusního kroužku.
Nějaký učený a velice vážný pán hovořil o pokrocích veterinářské medicíny a o tom, že farmáři mohou teď být přesvědčeni, že bude dobytek ošetřován právě tak, jako lékaři ošetřují své lidské pacienty – pomocí nejnovějších léků a metod.
To bylo na Fina příliš silné. Vyskočil rovnýma nohama a volal: »A já si myslím, že tady vykládáte hromadu nesmyslů. V Darrowby, tam je jeden mladík, nedávno vyšel ze škol, a vůbec nezáleží na tom, k čemu ho voláte, protože von uzdravuje jen hořkou solí a studenou vodou.«

Dvacátá sedmá kapitola

Stalo se to jednou za Siegfriedových záchvatů velkovýkonosti: kráva plukovníka Mericka sežrala drát. Plukovník byl náš osobní přítel, což činilo celou záležitost ještě nepříjemnější.
Když měl Siegfried tyhle záchvaty, kdekdo jimi trpěl. Obyčejně se dostavovaly poté, když přečetl nějakou technickou práci nebo zhlédl film o novém technickém postupu. Začal se vztekat, provolával po celé ustrašené domácnosti, že se musíme vzchopit, vzchopit a polepšit. Nějaký čas byl posedlý touhou po dokonalosti.
»Musíme zvýšit úroveň operací v zemědělských usedlostech. Naprosto nestačí vylovit z tašky nějaký ten nástroj a pustit se s ním do zvířete. Musíme mít čistotu, aseptičnost – a pokud možno pořádnou techniku.«
Takže byl štěstím bez sebe, když u plukovníkovy krávy stanovil diagnózu traumatické reticulitidy (cizí těleso v čepci). »A teď něco starému Hubertovi předvedeme. Předvedeme mu takovou veterinářskou chirurgii, na kterou nikdy nezapomene. «
Tristanovi a mně byla vnucena úloha asistentů a náš příjezd na statek byl skutečně velkolepý. První šel Siegfried, mimořádně pěkný ve zbrusu novém tvídovém saku, na které byl velmi hrdý. Když si potřásal rukou se svým přítelem, vypadal neobyčejně elegantně.
Plukovník byl žoviální. »Tak jsem slyšel, že hodláte operovat moji krávu. Vyndáte ten drát, co? Rád bych se na vás díval, jestli vám to nevadí?«
»Samozřejmě, Huberte, bude nás to těšit, jistě tě to bude zajímat. «
V chlévě jsme měli s Tristanem plné ruce práce. Postavili jsme podél krávy stoly a na ty jsme umístili několik kovových podnosů se seřazenými lesklými a vysterilizovanými nástroji. Skalpely, sondy, peány, jehelce, injekční stříkačky, chirurgické jehly, catgut, chirurgické hedvábí, balíčky vaty a různé skleničky s lihem a jinými antiseptiky.
Siegfried pobíhal kolem, šťastný jako prvňáček. Jako chirurg měl velmi šikovné ruce a stálo za to se na něho dívat. Mě1 jsem ho přečteného jako knihu. Tohle bude zase jednou prima prácička – přemýšlel Siegfried.
Když bylo všechno podle jeho přání, svlékl sako a navlékl zářivě bílý plášť. Podal sako Tristanovi a téměř okamžitě vztekle zařval. »Hej, neházej to na tu plechovku se žrádlem! Dej to sem. Uložím to do bezpečí.« Něžně oprášil svůj nový kus obleku a pověsil ho na hřebík na zdi.
Já jsem mezitím oholil a vydezinfikoval místo operačního zásahu na boku krávy a všechno bylo připravené pro lokální umrtvení. Siegfried vzal jehlu a rychle nabodl. »Tudy se do toho pustíme. Doufám, že nejsi zženštilý.«
Plukovník se vesele usmál. »Ale ano, krev jsem už viděl. Neboj se, neomdlím.«
Velkorysým mávnutím skalpelu rozřízl Siegfried kůži, pak svaly a potom jemně a pečlivě lesklé peritoneum. Hladká stěna velkého žaludku se otevřela.
Siegfried sáhl po čistém skalpelu a hledal, kam nejvhodněji zasáhne. Ale když držel připravený nůž, stěna bachoru náhle vyhřezla v místě, kde byla kůže naříznuta. »Velmi neobvyklé,« zašeptal. »Možná že to je trochu plynu z bachoru.« Neváhal a jemně zasunul vydutinu zpátky a znovu se chystal říznout. Jakmile

však vzdálil ruku, bachor vyhřezl – bylo vidět růžovou hmotu větší než fotbalový míč. Siegfried to znovu zastrčil a znovu to vyletělo a nafouklo se to tentokrát do úžasných rozměrů. Potřeboval na to obě dlaně a tiskl a tlačil, až to zmizelo z očí. Chvilku stál s oběma rukama v krávě a těžce oddychoval. Po čele mu stékaly dva praménky potu.
Opatrně odtahoval dlaně. Nestalo se nic. Asi se to usadilo. Znovu sahal pro svůj nůž, když rumen zase vyskočil a nafoukl se jako živý. Zdálo se, že řezem unikl celý orgán – bylo to kluzké a lesklé a rostlo to a nadýmalo se to, až to bylo v úrovni jeho očí.
Siegfried upustil od jakéhokoliv předstírání klidu a zoufale zápolil oběma rukama kolem té věci a tiskl to dolů vší silou. Spěchal jsem, abych mu pomohl, a když jsem se k němu přiblížil, zašeptal chraptivě: »Co to k čertu je?« Zřejmě uvažoval, jestli ta tepající hromada tkáně není nějaká část anatomie krávy, o níž v životě ještě nezaslechl.
Mlčky jsme bojovali s hmotou, až jsme ji dostali do hladiny kůže. Plukovník se zájmem a soustředěně přihlížel. Nečekal, že operace bude tak poutavá. Obočí měl lehce pozdvižené.
»Tohle nemůže dělat nic jiného než plyn,« oddychoval Siegfried zhluboka. »Podej mi nůž a ustup z cesty.«
Položil nůž na bachor a prudce řízl směrem dolů.
Byl jsem rád, že jsem ustoupil, protože vpichem vytryskl stlačený polotekutý obsah žaludku – nazelenale hnědý páchnoucí gejzír, který vytryskl z hlubin krávy jako z neviditelné pumpy.
První přímý zásah šel do Siegfriedova obličeje. Nemohl pustit bachor, aby nevklouzl do podbřišku a neznečistil peritoneum. A tak držel obě strany otvoru a proud se mu lil do vlasů, dolů po krku a po celém nádherném bílém plášti.
Tu a tam se pravidelnost proudu přerušila náhlou explozí, která roznesla zkvašenou zeleninovou polévku po všem, co bylo v nejbližším okolí. Do minuty pokryla tekutina všechny lesklé nástroje. Úhledné řádky bělostných chomáčků vaty zmizely zcela beze stopy, ale nejzlomyslnější a nejzlovolnější byla zvlášť mocná přepršká, která se ničím neomezena nezadržitelně rozlila po novém saku, visícím na zdi.
Siegfriedův obličej byl pro mé oči příliš zastřen, takže jsem nemohl vypátrat, zda změnil výraz při tomto neštěstí, ale v jeho zraku jsem vyčetl skutečnou bolest.
Plukovníkovo obočí bylo teď zcela nahoře a ústa měl otevřená, když nevěřícně pozoroval celou tu zmatenou scénu. Středem všeho byl Siegfried, stále ještě se pevně držící a čvachtající v páchnoucím bahně, které mu už sahalo až po kotníky holinek. Velice se podobal obyvateli ostrova Fidži – vlasy měl tuhé a slepené a v hnědém obličeji se koulely bílé oči.
Konečně se proud zmírnil, ztenčil v pramínek a ustal. Mohl jsem přidržet okraje rány, zatímco Siegfried vložil ruku do krávy a hmatal do reticula. Díval jsem se, jak sahá dovnitř do medově zbarveného orgánu až k bránici. Spokojené zabručení mi sdělilo, že našel drát a že ho během několika vteřin odstranil.
Tristan se horečnatě snažil zachránit a opláchnout pomocný materiál a řez v bachoru byl brzo zašitý.
Siegfriedova hrdinná výdrž nebyla zbytečná. Na peritoneum se nedostalo žádné znečištění.
Mlčky a úhledně zašil kůži i svaly a začistil ránu. Všechno vypadalo velmi pěkně. Krávy jako by se to ani netýkalo. Pod vlivem narkózy nevěděla nic o obrovském boji ve svých vnitřnostech. Dokonce se zdálo, že už se cítí mnohem lépe, protože se zbavila nepohodlného drátu.
Trvalo nám dlouho, než jsme tu spoušť uklidili, a vůbec ze všeho nejnesnadnější bylo upravit Siegfrieda, aby vypadal k světu. Dělali jsme, co jsme mohli, oplachovali jsme ho vědry vody a on celou tu dobu smutně oškraboval klacíčkem své nové sako. Nebylo to ale vůbec nic, platné. Plukovník byl srdečný a nadšeně blahopřál. »Pojď dál, můj drahý chlapče, pojď a napij se.« Pozvání však znělo dost dutě a plukovník dával pozor, aby mezi svým přítelem a sebou udržoval nejméně třímetrovou vzdálenost.
Siegfried si hodil zničené sako přes rameno. »Ne, děkuji ti, Huberte, jsi velmi laskav, ale musím už jít.« Vyšel ven z chléva. »Předpokládám, že kráva začne zítra nebo pozítří žrát. Přijedu za čtrnáct dní a vyndám stehy.«
Ve stísněném prostoru auta jsme se s Tristanem nemohli držet tak daleko od Siegfrieda, jak bychom si byli přáli. I když jsme vystrčili hlavy z okna, pořád ještě to bylo dost špatné.
Siegfried seděl asi dva kilometry mlčky a pak se obrátil ke mně a jeho pošpinělý obličej se usmál. Bylo v něm něco nezkrotného. »Člověk nikdy neví, co na něj čeká za rohem, chlapci. Tak už to v té naší práci

chodí. Ale mějte na paměti jedno jediné – operace byla úspěšná.«

Dvacátá osmá kapitola

Stáli jsme tam na tom smutném dvoře tři, Isaac Cranford, Jeff Mallock a já. Jediný, kdo vypadal spokojeně, byl Mallock, což bylo v pořádku, protože tu byl, aby se tak řeklo, hostitelem. Jemu patřil tenhle dvůr a dobrotivě přihlížel, když jsme nahlédli do mrtvé krávy, kterou on otevřel.
Jméno Mallock mělo v Darrowby smutný zvuk. Čpělo hřbitovem zvířat, znamenalo konec ctižádosti farmářů, konec veterinářových nadějí. Když bylo některé zvíře hodně nemocné, zaručeně někdo podotkl: »Nebude to dlouho trvat a povezem ho k Mallockovi,« nebo »Stejně ho dostane Jeff Mallock. « I budovy se dokonale hodily k tomuto obrazu – kus za cestou stála skupinka omšelých stavení z tmavých cihel s bachratým komínem, z něhož neustále dýmal černý a páchnoucí kouř.
Pokud člověk neměl dobrý žaludek, nedoporučovalo se přiblížit se k Mallockovi přehnané blízko, a proto se lidé z města jeho sídlu vyhýbali. Ale když už někdo vyšel po cestě a nahlédl zasouvacími kovovými dveřmi, ocitl se ve světě přeludů. Všude ležela mrtvá zvířata. Většina z nich již byla rozčtvrcena a velké kusy visely na hácích, ale tu a tam bylo vidět zakrvácenou ovci nebo nazelenalé oteklé prase, které se ani Jeff neodvážil otevřít.
Hromady lebek a suchých kostí sahaly místy až ke střeše a v koutech stály hnědé pytle s krmením pro dobytek. Páchlo to tam strašlivě a neustále, ale když Jeff zdechliny stahoval, byl zápach nepopsatelný. Domek Mallockových stál uprostřed provozních budov a nezasvěcený se právem mohl domnívat, že tam přebývají scvrklí skřítci. Ale Jeff byl čtyřicátník s růžovými tvářemi cheruba a jeho manželka byla přívětivá, baculatá a usměvavá. Děti se řadily jako stupínky od překrásného devatenáctiletého děvčátka až k silnému pětiletému chlapci – osm mladých Mallocků, kteří trávili běh svého života hrajíce si mezi tuberkulózními plícemi a paletou baktérií od salmonelly po antrax. Byly to nejzdravější děti z celého okresu.
Po hostincích se vyprávělo, že Jeff je jeden z nejbohatších lidí na okrese, ale místní usedlíci při doušcích piva připouštěli, že si své peníze těžce vydělal. V kteroukoli denní nebo noční hodinu rachotíval po kraji se svým starým nákladním vozem, naložil zdechlinu, dovezl ji zpátky na dvůr a rozřezal ji. Dvakrát týdně přijížděl z Brawtonu majitel obchodu krmením pro psy a nakupoval tu čerstvé maso. Zbytek naházel Jeff do kotle a vařil z toho masité krmivo, po kterém byla velká poptávka. Používalo se ho jako příměsi do krmiva pro vepře a drůbež. Z kostí se dělalo hnojivo, kůže šly ke koželuhovi a pro hromady zbylých kousků si chodíval jakýsi podivín s divokýma očima – nikdo nevěděl, jak se jmenuje, a říkalo se mu jenom »černej dědek«. Někdy jen tak pro změnu vařil Jeff podlouhlé kousky podivně zavánějícího mýdla, které šlo dobře na odbyt jako prostředek na mytí podlahy v obchodech. Ano, říkávali lidé, Jeffovi se nesporně daří dobře. Ale kruci, taky si to zasloužil.
Já jsem se s Mallockem vídal dost často. Dvůr pohodného měl pro veterináře své výhody. Sloužil jako místo pro ohledání, kde jsme si kontrolovali své diagnózy případů, které skončily fatálně a v případech, kdy jsme si vůbec nevěděli rady. Tehdy rozřešil záhadu Jeffův nůž.
Často sem hospodáři poslali zvíře, které jsem já předtím ošetřoval, a žádali Jeffa, aby jim pověděl, »co s ním nebylo v pořádku« – a tehdy vznikaly určité rozpory, protože Jeff se těšil mocenskému postavení a málokdy odolal pokušení využít ho. Ačkoliv neuměl ani číst, ani psát, byl to člověk s velikou profesionální pýchou. Nebyl rád, když se o něm mluvilo jako o pohodném, dával přednost tomu, že »kupuje kůže«. V hloubi svého srdce byl přesvědčen, že po dvaceti letech pitvání nemocných zvířat o nich ví víc než kterýkoli žijící veterinář. Háček byl v tom, že zemědělská obec s ním bez váhání souhlasila.
Měl jsem vždycky pokažený celý den, když se v ordinaci zastavil některý hospodář a sdělil mi, že Jeff Mallock znovu zavrhl moji diagnózu. »Hej, pamatujete se na tu krávu, co jste ji léčil, že jako má málo hořčíku? K ničemu to nebylo a nakonec jsem ji poslal k Mallockovi. A víte, co jí doopravdy chybělo? Měla červa ve vocasu. Jeff povídal, že stačilo uříznout ocas a kráva by byla vstala a chodila.« Žádné dohadování nemělo význam a nemělo smysl tvrdit, že neexistuje nic takového jako červ v ocase. Jeff to věděl a proto to tak bylo.
Kdyby byl Jeff dokázal zužitkovat své nedocenitelné možnosti, aby si osvojil běžné vědomosti a používal

při tom zdravého lidského rozumu, nebylo by to tak zlé. Ale místo toho si vytvořil vlastní pochybnou patologii a podepřel ji metodami černé magie, získanými od primitivnějších členů farmářské obce. Jeho čtyři druhy nemocí dobytka byly ucpané plíce, černý mor, vředy a kaménky. To byl kvartet, který naháněl strach veterinářům v okruhu mnoha kilometrů.
Další kříž, který museli veterináři nést, byl Mallockův jedinečný dar podívat se na mrtvé zvíře jediným pohledem a okamžitě stanovit příčinu smrti. Farmáři hluboce uctívající a obdivující jeho schopnost se mě vždycky ptávali, proč to já neumím. Nedokázal jsem ale toho člověka nemít rád. Byl by musil být přímo nadčlověkem, aby odolal příležitosti stát se důležitým, a v ničem, co dělal, se nikdy neprojevila žádná zlovůle a zlomyslnost. Přesto však se jeho zásahem věci často nepříjemně komplikovaly, a kdykoliv to bylo možné, snažil jsem se být přítomen při jeho návštěvě. Zvlášť, když se to týkalo Issaca Cranforda.
Cranford byl tvrdý člověk, který svůj život odlil v kadlubu železné přísnosti. Byl to nemilosrdný obchodník, jehož heslem bylo »vydělej za každou cenu« a i v hodně šetrném kraji byl znám svým lakomstvím. Obhospodařoval část nejlepších polí dole v údolí, jeho šorthornky dostávaly ceny téměř na každé výstavě, ale neměl tu žádného přítele. Pan Bateson, jeho soused ze severní strany, to charakterizoval takto: »Ten člověk by dokázal stáhnout kůži i z blechy.« A pan Dickon, soused z jižní strany, se vyslovil následovně: »Ten by si nechal pro halíř vrtat koleno.«
Schůzka dnešního rána byla už vlastně pokračováním z předchozího dne. V půli odpoledne telefonoval pan Cranford: »Mám tu krávu zabitou bleskem – leží mrtvá na poli.«
Byl jsem překvapen. »Blesk? Jste si tím jist? Dneska jsme tu žádnou bouřku neměli.«
»Možná že vy ne, ale my jo.«
»No dobře, přijdu tam a podívám se na ni.«
Cestou na farmu jsem v sobě nedokázal vzbudit žádně potěšení nad setkáním, které mě čekalo. Z toho blesku by mě mohla rozbolet hlava. Všichni farmáři byli pojištěni proti blesku, většinou to bývala součást pojistky proti ohni, a po prudké bouřce se telefony veterinářů často rozdrnčely žádostmi o prohlídku mrtvých zvířat.
Pojišťovny bývaly v tomto směru dost rozumné.
Když obdržely od veterináře potvrzení, že se domnívá, že příčinou smrti byl blesk, zaplatily obvykle bez potíží. V pochybných případech žádaly ohledání mrtvoly nebo posudek ještě jednoho lékaře. Potíž byla v tom, že neexistovaly body, jichž se ohledání mrtvoly mohlo v těchto případech přidržet. Někdy byla poškozena tkáň pod kůží, ale jinak nebývalo mnoho vidět. Nejšťastnější situace nastala, když jsme našli zvíře s výmluvnými popáleninami, vedoucími směrem od ucha k noze a dolů k zemi. Často jsme zvíře nalezli pod stromem, který byl také zničený nebo rozštípnutý bleskem. Tehdy byla diagnóza snadná.
Devadesát devět procent farmářů se snažilo rozumně dohodnout obchod, a když veterinář zjistil jinou příčinu smrti, přijali rozsudek s filozofickým klidem. S některými bylo ale trápení.
Slyšel jsem Siegfrieda, jak vyprávěl, že ho jednou nějaký chlapík požádal, aby mu potvrdil smrt bleskem. Dlouhá popálenina na mrtvole byla přímo klasická a Siegfried, když ji viděl, propadl téměř lyrice.
»Nádherné, Karle, nádherné, takhle typické stopy jsem ještě neviděl. Ale vadí mi jedna maličkost!« Položil paži kolem stařikových ramen. »Strašná škoda, že jsi tu svíčku nechal kapat na kůži.« Staroch se podíval zblízka a klepl se pěstí do dlaně. »Hrom do toho, máte pravdu, pane doktore! Úplně jsem to zvoral. A co mi to dalo práce – trvalo mi to skoro hodinu.« Odcházel a bručel si sám pro sebe.
Neprojevil vůbec žádné rozpaky, jenom znechucení nad chybami svého technologického postupu.
Ale tohle, uvažoval jsem, když kolem okénka svištěly kamenné zídky, bude určitě jinak. Cranford býval zvyklý prosadit svou vůli, ať byl v právu nebo ne, a jestli se mu to dnes nepodaří, nastanou potíže.
Projel jsem vraty hospodářství a podle upravené asfaltové cesty přes veliké pole. Cranford stál nehybně uprostřed dvora a mě – nikoliv poprvé – napadlo, jak překvapivě se ten člověk podobá velkému hladovému ptáku. Shrbená úzká ramena, ostrá tvář se špičatým nosem a tmavý plášť, který vlál na kostnaté postavě. Vůbec by mě nebylo překvapilo, kdyby rozpřáhl křídla a vletěl na střechu chléva. Místo toho netrpělivě kývl a krátkými, poskakujícími kroky pospíchal na pole vzadu za domem.
Bylo to velké pole a mrtvá kráva ležela skorem uprostřed. Nerostly tu žádné stromy, žádné keře, ani to nejmenší křovíčko. Má naděje, představující si krávu pod přeraženým stromem, se okamžitě rozplynula a zanechala mě v úzkostné nejistotě.

Zastavili jsme se vedle krávy a první promluvil pan Cranford. »Musel to být blesk, nic jinýho to bejt nemohlo. Vošklivá bouřka a tenhle dobrej tvor padnul mrtvej k zemi.«
Podíval jsem se na trávu kolem veliké šorthornky. Byla pošlapaná a vytrhaná, místy bylo vidět holou zem. »Ale nijak zvlášť rychle nepadala, viďte? Umírala v křečích – můžete vidět, že nohy kopaly do trávy.«
»No dobře, tak to byly křeče, ale po blesku.« Pan Cranford měl zlobná, malá očka a ta teď přeskakovala z límečku mé košile na pásek kabátu a dolů na gumovky. Nikdy se nedokázal přimět, aby pohlédl lidem do očí.
»Pochybuji, pane Cranforde. Jedním z příznaků zásahu blesku je, že zvíře padne bez jakéhokoliv zápasu. Někdy jim dokonce zbyde v tlamě kus trávy.«
»Ale to všechno já vím,« vybafl Cranford a jeho hubená tvář zrudla. »Žiju mezi dobytkem už půl století a tahle není první, kterou zabil blesk. Není to pokaždé stejné, abyste věděl.«
»Ano, to si uvědomuji, ale víte, tahle smrt mohla být vyvolána tolika příčinami.«
»Jakými příčinami?«
»No třeba snětí, nedostatkem hořčíku, srdeční slabostí – je toho plno. Opravdu myslím, že bychom měli krávu pitvat, abychom si byli jisti.«
»Tak poslouchejte, chcete tím snad říct, že se pokouším o něco nedovoleného?«
»Naprosto ne, říkám jenom, že bychom se měli přesvědčit, než napíši potvrzení. Mohli bychom zajít k Mallockovi, aby ji otevřel, a věřte mi, že když nebudou zřejmé žádné jiné příčiny smrti, dostane se vám dobrodiní pochyb. Lidé od pojišťovny jsou v tomto ohledu velmi laskaví.«
Kořistnické rysy pana Cranforda se ponořily hlouběji do límce kabátu. Vztekle vrazil ruce do kapes. »Měl jsem na takové případy znalce. Dobré a zkušené znalce. A potvrdili to.« Malá očka blýskala směrem k mému levému uchu. »Nikdy s tím nedělali tolik krámů. K čemu všechny tyhle obtíže? Proč potřebujete být tak pitomě malicherný?«
Proč vlastně, pomyslel jsem si. Proč si mám tohohle člověka znepřátelit? Měl tady na okrese velkou moc. Byl významným členem místního sdružení zemědělců a byl členem každého zemědělského výboru v okruhu mnoha kilometrů. Byl bohatý a úspěšný, a i když ho lidé neměli rádi, vážili si jeho vědomostí a poslouchali ho. Mladému veterináři by mohl hodně uškodit. Proč tedy nenapíši vysvědčení a nejdu domů? Potvrzuji, že jsem vyšetřil výše zmíněné zvíře a podle mého názoru byl příčinou smrti zásah blesku. Bylo by to snadné a uchlácholil bych tím Cranforda. Všechno by tím skončilo. Proč si mám toho nebezpečného člověka znepřátelit pro nic za nic? A vůbec, možná, že to byl skutečně blesk.
Obrátil jsem se tváří k Cranfordovi a marně jsem se pokoušel zachytit jeho pohled, který vždycky v poslední chvíli ujel. »Lituji, ale podle mého názoru se musíme podívat do krávy. Zatelefonuji Mallockovi a požádám ho, aby pro ni přijel a ráno se do toho pustíme. Sejdeme se tam v deset hodin. Hodí se vám to?«
»Počítám, že bude muset,« odsekl Cranford. »Je to nesmysl, ale zřejmě vás to pobaví. Chci vás však upozornit – tohle byla dobrá kráva, měla cenu osmdesát liber. Nemůžu si dovolit přijít o takové peníze. Chci to, na co mám přece právo. «
»Určitě se vám ho dostane, pane Cranforde. A ještě než ji nechám odvézt, udělám raději zkoušku krve, abychom vyloučili sněť.«
Farmář byl čím dál tím rozčilenější a vzrůstalo v něm napětí. Byl místní oporou metodistické církve, takže se nemohl vyjadřovat příliš šťavnatě, a odreagovával si přemíru svých pocitů tím, že vztekle kopal do zdechliny. Palcem u nohy narazil na tvrdou kost zadku a pár vteřin skákal po jedné noze. Pak odkulhal směrem k domu.
Zůstal jsem tam sám, napíchl jsem mrtvé ucho nožem a vykápl na sklíčko několik kapek krve. Nebyla to příjemná návštěva a nevkládal jsem mnoho nadějí do zítřka. Uzavřel jsem vzorky krve pečlivě do krabice a vydal se do Skeldalu, abych je vyšetřil pod mikroskopem.
Skupinka, která se nazítří dopoledne sešla na dvorku pohodného, nebyla tedy nijak zvlášť veselá. Dokonce i Jeff byl hluboce uražený, ačkoliv si uchovával svůj obvyklý výraz šťastného Buddhy. Když jsem přijel, podal mi jen zlomkovitou zprávu o tom, co se stalo, ale dokázal jsem si útržky sestavit a viděl jsem scénu před sebou. Jeff seskočil u Cranforda ze svého nákladáčku, přejel mrtvolu jediným

pohledem a vyslovil jednu ze svých brilantních okamžitých diagnóz: »Ucpaný plíce. To já jim vždycky poznám podle vočí a podle toho, jak jim leží chlupy na krku.« A pln důvěry očekával obdivné vzdechy a blahopřání, které vždycky následovalo po jeho výstupu.
Načež Cranford skoro tancoval vzteky. »Zavřete svou velkou hloupou hubu, Mallocku, vůbec tomu nerozumíte. Do týhle krávy uhodil blesk a radši si to zapište za uši.«
A teď jsem se tedy nakláněl nad mrtvolou a stejně jsem nemohl najít žádné řešení. Žádné stopy po pohmoždění v místě, kde jsem odstranil kůži. Vnitřní orgány čisté a normální.
Narovnal jsem se a projel jsem prsty vlasy. Kotel bublal a vydechoval zapáchající chuchvalce do stejně už znečistěné atmosféry. Dva psi úporně olizovali hromadu krmiva pro dobytek.
A pak mě zamrazilo hrůzou. Psi měli konkurenci. Malý chlapeček se zlatými kudrnatými vlásky strkal do hromady ukazováček, pak si ho vkládal do úst a zaníceně ho cucal. .
»Podívejte se na to!« zašeptal jsem.
Obličej pohodného se rozzářil otcovskou pýchou. »Jo,« pravil pln štěstí, »moje maso nemaj rádi jen ty čtyřnohý. Je to vohromný – moc výživný!«
Úplně se mu vrátila dobrá nálada, zapálil si dýmku tlustě olepenou vzorky své profese a začal rozvážně bafat.
Přinutil jsem se soustředit na úkol, který jsem musel řešit. »Rozřízni srdce, Jeffe,« řekl jsem.
Jeff obratně nařezal velký orgán na plátky odshora až dolů a já jsem okamžitě věděl, že moje hledání skončilo. Předsíně srdeční komory byly skorem úplně ucpány květákovitou hmotou, prorůstající z chlopní. Verukózní endokarditida, která se běžně vyskytuje u vepřů, ale málokdy u hovězího dobytka.
»Tohle zabilo vaši krávu, pane Cranforde,« řekl jsem.
Cranford zamířil nosem k srdci. »Houby s octem! Nevykládejte mi, že takovéhle věcičky by mohly zabít pěkné velké zvíře.«
»Nejsou tak malé. Jsou dost velké na to, aby přerušily proudění krve. Lituji, ale je to nepochybné. Vaše kráva zemřela na srdeční slabost.«
»A co blesk?«
»Ani stopa, obávám se. Vidíte to sám.«
»A co mých osmdesát liber?«
»Je mi velmi líto, ale skutečnost nelze měnit.«
»Skutečnost, jaká skutečnost? Přišel jsem dneska ráno a neukázal jste mi nic, co by mohlo změnit můj názor.«
»Nevím, co bych ještě řekl. Je to jasný případ.«
Pan Cranford ztuhl ve svém jestřábím postoji. Ruce měl složené na plášti na prsou a palcem třel nejistě o ostatní prsty, jako kdyby hladil milované bankovky, které mu klouzaly z dlaní. Obličej hluboko schovaný v límci vypadal ještě ostřeji než jindy.
Pak se ke mně otočil a uboze se pokusil o úsměv. A jeho oči přilepené na klopách mého saka se setkaly s mým pohledem a znovu mrkavě a poplašně couvly.
Zatáhl mě stranou a oslovil můj krk v úrovni ohryzku. V chraptivém šepotu se ozývaly plačtivé tóny.
»Podívejte se, pane Herriote, oba dva jsme už na světě něco viděli. Sám dobře víte, že pojišťovna si může dovolit ztratit osmdesát liber spíš než já. Proč byste nemohl říct, že to byl blesk?«
»I když si myslím, že to nebyl?«
»No a ke všem čertům, vadí to? Můžete říct, že byl, nemůžete? Nikdo se to nedozví.«
Poškrábal jsem se na hlavě. »Ale vadilo by mi, pane Cranforde, že já to vím.«
»Že vy to víte?« farmář byl celý popletený.
»Ano. A nemá to smysl – nemohu vám dát na tuhle krávu potvrzení a tím to končí.«
Zklamání, nedůvěra, zmatek, to všechno přebíhalo po tváři pana Cranforda. »Tak já vám tedy něco povím. Já to tak nenechám. Půjdu kvůli tomu za vaším šéfem.« Rychle se obrátil a ukázal na krávu.
»Není na ní vidět žádná nemoc. A vy mi budete chtít namluvit, že to je od těch malinkých věciček v srdci. Nerozumíte své práci – ani jste nevěděl, jak se to jmenuje!«
Jeff Mallock odstranil z úst svou nepopsatelnou dýmku. »Ale já to vím a už sem vám to řek. Ucpaný plíce. A to je vod mlíka, který se vrací do těla. Nakonec se dostane do srdce a tím to končí. To, na co

se koukáte, to je sražený mlíko.«
Cranford se na něho osopil: »Zavřete hubu, vy starej lumpe! Jste zrovna tak k ničemu jako tenhle tady. Moji krávu zabil blesk. Blesk!« Skoro ječel. Pak se ovládl a hovořil zase klidně. »O tomhle ještě uslyšíte, pane Vševěde, a jedno vám povím. Na moje hospodářství už nevkročíte.« Obrátil se a pospíchal odtud svými rychlými a drobnými kroky.
Rozloučil jsem se s Jeffem a unaveně jsem nastoupil do vozu. Všechno tedy dopadlo báječně. Kdyby tak veterinařina znamenala pouze ošetřování nemocných zvířat. Ale neznamenala. Bylo tu ještě tolik jiných věcí. Nastartoval jsem motor a odjel jsem.

Dvacátá devátá kapitola

Netrvalo dlouho a pan Cranford mohl dostát svému slovu. Zastavil se v ordinaci nazítří po poledni, kdy jsme se Siegfriedem vychutnávali v obývacím pokoji poobědní cigaretu. Zaslechli jsme zacinkání zvonku u domovních dveří. Nevstali jsme, protože většina farmářů zazvonila a okamžitě vešla.
Psi však zachovali svůj obvyklý postup. Ten den ráno se pořádně proběhali nahoře na vřesovišti a zrovna vylizovali misky s obědem. Nakrmeni a unaveni padli Siegfriedovi u nohou jako velká odfukující hromada. Netoužili po ničem jiném než po deseti minutách klidu, ale protože byli naprosto oddáni úloze, kterou si sami přisoudili – úloze přísných strážců domu, nezaváhali. Vyskočili se štěkáním z koberce a vrhli se do chodby. Lidé se často divili, proč měl Siegfried pět psů. Nejenže je měl, ale vozil je všude s sebou. Když jezdil na své objížďky, bylo těžké vůbec ho rozeznat mezi střapatými hlavami a mávajícími ocasy. A každý, kdo se přiblížil k vozu, ztuhl hrůzou ze zlověstného štěkání, vyceněných zubů a planoucích očí v oknech.
»Za živého boha nepochopím,« prohlašoval Siegfried a tloukl pěstí do kolena, »proč chovají lidé psy jako luxusní zvířata. Pes by měl mít užitečnou funkci. Užívejte ho v hospodářství, při honech, jako vodiče. Ale proč by ty tvory měl člověk nechat jen tak povalovat, to nechápu.«
Bylo to prohlášení, které neustále opakoval, často clonou vztyčených uší a vyplazených jazyků, když seděl ve svém voze. Posluchač se tázavě díval z obrovského greyhounda na jezevčíka, z kokršpaněla na chrta a na skotského teriéra – ale nikdy se neptal Siegfrieda, proč on chová svoje psy.
Soudil jsem, že smečka přepadla pana Cranforda v záhybu chodby, a méně udatný muž by dozajista uprchl, ale slyšel jsem, že si urputně probojovává cestu vpřed. Když vešel do dveří obývacího pokoje, smekl klobouk a tloukl jím do psů, aby je zahnal. Nebylo to moudré a štěkání se vzneslo do vyšších tónin. Jeho oči na nás upřeně hleděly a rty se neustále pohybovaly, ale k nám žádný zvuk nepronikl.
Siegfried, zdvořilý jako vždycky, vstal a ukázal mu na křeslo. Také jeho rty se pohybovaly nepochybně v laskavých slovech na uvítanou. Pan Cranford zavířil svým černým pláštěm, přenesl se přes koberec a nejistě se posadil. Psi se rozesadili do kruhu kolem něho a ječeli mu do obličeje. Obvykle se po svém vyčerpávajícím programu zhroutili, ale ve vzezření a v zápachu pana Cranforda bylo něco, co se jim nelíbilo.
Siegfried se pohodlně rozložil křesle, sepjal prsty a nasadil soudcovský výraz. Tu a tam chápavě přikývl nebo přimhouřil oči, jako by ho nějaká podrobnost zaujala. Pan Cranford nebyl prakticky vůbec slyšet, jenom občas pronikl kus věty nebo slovo.
»… si musím vážně postěžovat…«
»… nerozumí své práci…«
»… nemohu si dovolit… žádný bohatý člověk…«
»… tihle zatracení psi…«
»… už ke mně nesmí…«
»… lehneš, pse, já tě…«
»… okrad mě, nic jiného…«
Siegfried byl naprosto klidný a očividně si neuvědomoval rámus a pozorně naslouchal, ale jak míjely minuty, viděl jsem, že se na panu Cranfordovi projevuje námaha. Oči mu začaly vystupovat z důlků, na chlupatém krku nabíhaly žíly – důsledek toho, jak se snažil sdělit, co měl na srdci.
Nakonec to na něho bylo příliš. Vyskočil a rozvlněná hnědá záplava ho smetla ke dveřím. Vydal ještě

poslední vzdorovitý výkřik, rozmáchl se kloboukem a zmizel.

Za několik týdnů jsem otevřel dveře přípravny léků a našel jsem tam svého šéfa, jak míchá nějaké mazání. Pracoval velmi pečlivě, hnětl a převracel lepkavou hmotu na kousku mramoru.
»Copak to děláš?« zeptal jsem se.
Siegfried odhodil špachtli a napřímil se. »Mazání pro kance.« A podíval se mi přes rameno na Tristana, který právě vstoupil. »A nevím, ksakru, proč to dělám, když někdo si jen tak sedí na zadku.« Ukázal na špachtli. »Tak dobře, Tristane, zkus to. Ovšem až dokouříš.«
Tristan rychle zdusil svou woodbinku a začal zpracovávat kašičku. »Jde to dost ztuha. Dá to práci,« řekl Siegfried spokojeně hledě na bratrovu skloněnou hlavu. »Začíná mě od toho už bolet za krkem.«
Otočil se ke mně. »Mimochodem, mohlo by tě zajímat, že to je pro tvého starého přítele Cranforda. Pro jeho kance, co získal cenu. Vydělává mu na výstavách spoustu peněz, a kdybychom něco pokazili, byl by to náš konec.«
»Tak Cranford nás ještě neopustil?«
»Ano, je to legrační, ale nemůžeme se ho zbavit. Nerad ztrácím zákazníky, ale u tohohle chlapíka bych ochotně učinil výjimku. Po té záležitosti s bleskem by tě k sobě nepustil ani na krok a velmi jasně mi dává najevo, že si ani o mně nemyslí nic zvláštního. Pokaždé mi sdělí, že jeho dobytku zvlášť neprospívám a že by bylo mnohem lepší, kdyby mě vůbec nevolal. A když dostane účet, hořekuje až běda. Otravuje víc, než za co vůbec stojí, a ještě ke všemu mi z něj naskakuje husí kůže. Ale neodejde od nás – k čertu, ne a ne odejít.«
»Ví, na které straně chleba najde máslíčko,« řekl jsem. »Dostává se mu prvotřídních služeb a to hořekování patří k metodě, jak srazit účet.«
»Možná že máš pravdu, a byl bych strašně rád, kdyby se našel nějaký jednoduchý způsob, jak se ho zbavit.« Poklepal Tristanovi na rameno. »Dobrá, dobrá, nepřeháněj to, to už stačí. Dej to do krabičky a napiš na to: "Mazat dle potřeby kanci na záda třikrát denně a dobře rozetřít prsty." A pak to poštou panu Cranfordovi. A když už ses do toho pustil, pošli vzorky tady toho trusu do laboratoře v Leedsu, aby je vyšetřili na Johnovu nemoc.« Podal mu trojhrannou krabičku páchnoucí tekutou stolicí.
Takové vzorky se běžně sbíraly a odesílaly k vyšetření na Johnovy testy, na vyšetření cizopasníků a podobně a všechny ty vzorky měly jedno společné – byly objemné. Na testy bylo zapotřebí pouze několika kávových lžiček, ale farmáři byli velkorysí. Zdálo se, že je příjemně překvapuje, že veterinář nechce nic jiného než trochu hnoje. Odložili tedy svou přirozenou opatrnost a s radostí naložili hnůj do největší krabice, kterou našli. Odmávali veškeré protesty: »Jen si vezměte, máme toho dost.«
Tristan uchopil krabici do špiček prstů a začal se rozhlížet po poličkách. »Zřejmě už nemáme na vzorky ty malé skleničky. «
»Ano, došly nám,« řekl Siegfried. »Chtěl jsem nějaké objednat. Ale to nevadí – zavři to víčkem a hodně je přitlač a pak to celé dobře zabal do hnědého papíru. Dojde to do laboratoře určitě v pořádku.«
Trvalo pouhé tři dny, než se znovu objevilo jméno pana Cranforda. Siegfried otevíral ranní poštu, odhazoval stranou oběžníky a skládal hromádku účtů a potvrzenek, když najednou znehybněl. Zkameněl nad dopisem, napsaným na modrém poznámkovém papíru, a seděl jako socha celou tu dobu, co ho četl. Konečně zdvihl hlavu, jeho obličej byl bezvýrazný. »Jamesi, to je asi ten nejsžíravější dopis, jaký jsem kdy četl. Je od Cranforda. Skoncoval s námi navždycky a uvažuje o tom, že nás bude žalovat.«
»A co jsme provedli tentokrát?« zeptal jsem se.
»Obviňuje nás, že jsme ho hrubě urazili a že jsme ohrozili zdraví jeho kance. Píše, že jsme mu poslali trojhrannou plechovku plnou kravského trusu a nadepsanou, že to má vtírat kanci třikrát denně do hřbetu.«
Tristan, který doposavad seděl s napůl zavřenýma očima, se úplně probudil. Beze spěchu vstal a zamířil ke dveřím. Držel ruku na klice, když zaburácel hlas jeho bratra.
»Tristane! Pojď sem zpátky! Sedni si – musíme si s tebou o něčem promluvit.«
Tristan odhodlaně vzhlédl a čekal na bouřku, ale Siegfried byl nečekaně klidný. Hovořil mírným hlasem.
»Tak už jsi to zase provedl. Kdy já konečně pochopím, že ti nesmím svěřit ani ten nejjednodušší úkol. Nežádal jsem přece od tebe tak mnoho? Dát na poštu dva malé balíčky – to se nedá považovat za

složitou práci. Ale ty jsi to dokázal zvorat. Nalepil jsi jmenovky obráceně, viď?«
Tristan se kroutil v křesle. »Je mi hrozně líto, vůbec si nedovedu představit… «
Siegfried zvedl ruku. »Ale netrap se. Přispěchalo ti na pomoc tvoje příslovečné štěstí. U každého jiného by takovýhle průšvih znamenal katastrofu, ale u Cranforda – to je jako Prozřetelnost Boží.« Na chvilku se odmlčel a do očí se mu vplížil zasněný výraz. »Na návodu bylo napsáno, že to má dobře vtírat prsty, pokud si pamatuji. A pan Cranford píše, že ten balíček otevřel u snídaně… Ano, Tristane, myslím, že jsi našel správnou cestu. Jsem přesvědčen, že tohle zabralo.«
Řekl jsem: »Ale co ta žaloba?«
»Myslím, že na to můžeme zapomenout. Pan Cranford má velký smysl pro vlastní důstojnost. Jenom si pomysli, jak by to znělo u soudu.« Zmačkal dopis a hodil ho do koše na papíry. »Tak se pustíme do nějaké práce.«
Vyšel z místnosti před námi a v chodbě se prudce zastavil. Obrátil se k nám. »Je tu ovšem ještě jeden problém. Rád bych věděl, jak dopadne v laboratoři ta analýza mazání proti Johnově chorobě.«

Třicátá kapitola

Tentokráte jsem měl opravdové starosti s Trickim. Potkal jsem ho na ulici s jeho velitelkou a vyděsil mě. Strašlivě ztloustl – vypadal jako nadmutá jitrnice s nohama na každém konci. Krví podlité oči se dívaly přímo před sebe a vyplazený jazyk visel z tlamy.
Paní Pumphreyová spěchala s vysvětlením: »Byl hrozně unavený, pane Herriote, vypadal, že nemá vůbec žádnou sílu. Myslela jsem si, že určitě trpí podvýživou, a tak jsem mu dávala mezi pravidelným krmením občas něco navíc. Huspeninu z telecích nožiček a treščí játra a ovomaltinu a na noc trošku kakaa, aby spal, skutečně ne mnoho.«
»A omezila jste ty sladkostí tak, jak jsem vám doporučil?«
»Ano, trochu ano, ale vypadal tak vysíleně. Musila jsem povolit. Má strašně rád dorty se šlehačkou a čokoládu. Nedokážu mu to odepřít.«
Podíval jsem se dolů na malého psíka. V tom to vězelo. Jedinou Trickiho chybou byla chamtivost. Nikdo nikdy nezažil, že by odmítl něco k jídlu. Pustil se do potravy v kteroukoliv denní nebo noční hodinu. Uvažoval jsem o všech těch ostatních věcech, o kterých se paní Pumphreyová nezmínila. Sušenky s paštikou, oplatky, nákypy – to všechno Tricki miloval.
»Má dost pohybu?«
»Chodí se se mnou trošku projít, jak vidíte, ale Hodgkin leží s ischiasem, a tak se poslední dobou neházely žádné kroužky.«
Snažil jsem se, aby můj hlas zněl přísně. »Tak a teď mluvím opravdu vážně. Jestli mu okamžitě neomezíte potravu a jestli nebude mít víc pohybu, bude skutečně hodně nemocný. Musíte se zatvrdit a uložit mu přísnou dietu.«
Paní Pumphreyová sepjala ruce. »Určitě to dokážu, pane Herriote. Jsem přesvědčená, že máte pravdu, ale je to tak těžké, tak strašně těžké.« Pustila se se skloněnou hlavou dolů po cestě, jako by se rozhodla, že bez odkladu nastolí nový režim.
Díval jsem se, jak odcházejí, a moje starosti vzrůstaly. Tricki klopýtal ve svém malém tvídovém kabátku – měl celou šatnu kabátků z teplého tvídu nebo ze skotské kostkované vlny, když bylo zima, a nepromokavé pláštíky do deště. Statečně šel, i když klesal pod svým brněním. Pomyslil jsem si, že o paní Pumphreyové brzo uslyším.
Očekávané zavolání se dostavilo během několika dnů. Paní Pumphreyová byla zoufalá. Tricki přestal jíst. Odmítal i svá nejoblíbenější jídla a kromě toho několikrát zvracel. Nedělal vůbec nic, jenom ležel na koberečku a zhluboka dýchal. Nechtěl chodit na procházky, nechtěl vůbec nic.
Měl jsem svůj plán už předem připravený. Jediný způsob byl dostat Trickiho na nějaký čas z domu. Navrhl jsem, abychom ho poslali na čtrnáct dní do nemocnice na pozorování.
Chudák paní skorem omdlela. Ještě nikdy nebyla od svého miláčka odloučena. Byla přesvědčena, že kdyby ji každý den neviděl, utrápil by se a zemřel.
Ale já jsem byl neoblomný. Tricki těžce onemocněl a tohle byl jediný způsob, jak ho zachránit. Ze všeho

nejlepší podle mého názoru bylo odnést ho okamžitě, a tak jsem vypochodoval ven a do auta s psíkem zabaleným do přikrývky a sledován naříkající paní Pumphreyovou.
Všechen personál byl na nohou a služebné pobíhaly sem a tam a přinášely jeho denní postýlku, noční postýlku, oblíbené polštářky, hračky a gumové kroužky, misku na snídani, misku na oběd a misku na večeři. Uvědomil jsem si, že se to všechno do mého malého auta nevejde a rozjel jsem se. Když jsem se rozjížděl, hodila paní Pumphreyová se zoufalým výkřikem do okna náruč pláštíků. Než jsem zahnul za ohybem zatáčky, pohlédl jsem do zpětného zrcátka – všichni tonuli v slzách.
Venku na silnici jsem se podíval na dojemného těžce oddychujícího tvorečka na sedadle vedle mě. Pohladil jsem ho po hlavě a Tricki se statečně pokusil zavrtět ocáskem. »Chudáku stará,« řekl jsem, »nemáš v sobě jiskru, ale myslím, že tě dokážu vyléčit.«
Doma v ordinaci mě obklopili naši psi. Tricki se podíval mdlýma očima dolů na hlučící smečku, a když jsem ho položil, zůstal ležet na koberci bez hnutí. Ostatní psi ho chvilku očichávali a pak došli k závěru, že to je věc zcela nezajímavá a ignorovali ho.
Ustlal jsem mu v teplém chlívečku vedle ohrádky, v níž spali ostatní psi. Dva dny jsem se na něho chodil dívat a nedával jsem mu nic k jídlu, jenom spoustu vody. Koncem druhého dne začal projevovat zájem o své okolí a třetí den kňučel, když zaslechl psy na dvoře.
Otevřel jsem dveře, Tricki vyběhl a okamžitě ho obklopili greyhound a jeho přátelé. Překulili ho a skrz naskrz prohlédli a pak odběhli na zahradu. Tricki je následoval, občas zakopl o svůj přebytečný tuk a natáhl se, ale očividně ho to bavilo.
Později téhož dne jsem přihlížel krmení. Díval jsem se, když Tristan hodil potravu do misek. Nastal obvyklý střemhlavý útok následovaný zvuky rychlé likvidace potravy. Každý pes věděl, že se bude muset pravděpodobně dělit o poslední zbytky, jestliže se opozdí.
Když skončili, prošel se Tricki kolem vycíděných misek a tu a tam některou olízl. Nazítří jsme pro něho prostřeli další misku a měl jsem radost, když jsem viděl, jak se k ní prodírá.
A pak už to šlo rychle. Vůbec jsem ho nijak neléčil, ale celé dny běhal s ostatními psy a účastnil se jejich přátelských rvaček. Objevil, jak je příjemné a veselé, když na něho štěkali, když po něm skákali a každých pět minut ho položili na lopatky. Stal se plnoprávným členem smečky, nepravděpodobnou hedvábnou věcičkou mezi tou chlupatou bandou, pral se jako tygr o svůj příděl krmení a v noci chytal krysy ve staré slepičárně. Takhle báječně se mu v životě nedařilo.
A celou tu dobu se kdesi v dálce trápila paní Pumphreyová, telefonovala tucetkrát denně, aby se jí dostalo nejnovějších zpráv. Otázky, jestli pravidelně větráme jeho polštářky nebo jestli nosí pláštíky přizpůsobené počasí, jsem zahrával do autu. Ale mohl jsem jí povědět, že se jejímu mrňousovi daří dobře, že je mimo nebezpečí a že se rychle uzdravuje.
Jakmile paní Pumphreyová tohle slovo zaslechla, jako by se jí dotklo kouzelným proutkem. Začala nám posílat čerstvá vajíčka, po dvou tuctech, Trickimu na posilněnou. Byla to šťastná doba, kdy každý z nás snídal dvě vejce, ale teprve když začaly docházet lahve sherry, začala celá domácnost chápat obzory, které se před námi rozprostíraly.
Bylo to ono výtečné víno, které jsem tak dobře znal a jehož úkolem bylo posílit Trickiho krev. Oběd se stal slavnostní příležitostí se dvěma skleničkami před jídlem a několika během jídla. Siegfried a Tristan se střídali v přípitcích na Trickiho zdraví a úroveň projevů se den ode dne zvyšovala. Mým úkolem bylo vždy odpovědět za Trickiho jakožto jeho poručník.
Nemohli jsme uvěřit svým očím, když přišlo brandy. Dvě lahve Gordon Blue, jejichž úkolem bylo dodat poslední posílení Trickiho konstituci. Siegfried odněkud vyhrabal široké sklenice, které patřívaly jeho matce. Nikdy předtím jsem je neviděl, ale po několik večerů byly v nepřetržité potřebě a těšily se naší trvalé přízni, když jsme si kolem dokola podávali ten velejemný nápoj, když jsme ho vdechovali a s úctou popíjeli.
Byly to dny hluboké spokojenosti. Začínaly úspěšné s jedním vejcem navíc ráno, rozvíjely se vzpruženy poledním sherry a končily v plné blaženosti večer u krbu s brandy.
Vábilo nás ponechat si tu Trickiho jako trvalého hosta, ale já jsem věděl, jak paní Pumphreyová trpí, a po čtrnácti dnech jsem pokládal za nevyhnutelné zatelefonovat jí, že se psík uzdravil a že čeká, kdy si pro něho přijede.

Během několika minut zastavilo před ordinací zhruba deset metrů lesklého kovu. Šofér otevřel dvířka a já jsem uvnitř sotva rozeznal postavu paní Pumphreyové. Ruce měla křečovitě sepjaté v klíně, rty se jí třásly. »Ach, pane Herriote, řekněte mi pravdu. Opravdu se mu daří líp?«
»Ano, je mu dobře. Nemusíte vystupovat z auta, bylo by to zbytečné – zajdu pro něj.«
Prošel jsem domem do zahrady. Po trávníku lítala kolem dokola jediná psí hmota a uprostřed, s vlajícíma ušima a mávajícím ocáskem, byla malá, zlatá postavička Trickiho. Ve dvou týdnech se proměnil v pevné svalnaté zvířátko. Držel krok se smečkou, upaloval dlouhými skoky a hrudníkem ometal dvorek.
Nesl jsem ho po chodbě do přední části domu. Šofér stále ještě držel dvířka vozu, a když Tricki spatřil svoji velitelku, vymkl se mi z náruče a obrovským skokem přistál paní Pumphreyové na klíně. Vyrazila poděšené »ach« a pak se musela bránit, jak se na ni vrhl, olizoval jí obličej a štěkal.
Po dobu tohoto vzrušení jsem pomáhal šoférovi vynášet postýlky, hračky, polštářky, pláštíky a misky – všechno netknuté. Když se auto rozjelo, vyklonila se paní Pumphreyová z okna. V očích se jí leskly slzy a rty se jí chvěly.
»Pane Herriote,« volala, »jak vám jenom vůbec mohu poděkovat? Tohle je lékařský triumf!«

Třicátá první kapitola

Náhle a prudce jsem se vzbudil a srdce mi tlouklo a bouchalo ve stejných intervalech jako naléhavé zvonění telefonu. Telefony na nočním stolku byly nepochybně zlepšením starého systému, kdy člověk musel cválat dolů po schodech a roztřeseně stát bosýma nohama na dlaždičkách v chodbě. Ale exploze deset centimetrů od ucha v časných hodinách ranních, kdy měl člověk celé tělo vysláblé a postrádal jakoukoliv odolnost, tyhle exploze byly srdcervoucí. Určitě mi vůbec nesvědčily.
Hlas na druhém konci byl uvážlivě veselý. »Hřebí se mi kobyla, a ňák jí to nejde. Řek bych, že to hříbě leží špatně – můžete mi přijet pomoct?«
Žaludek se mi stáhl v docela malinkou kuličku. Tohle bylo trochu moc. Vylézt z postele uprostřed noci bylo dost špatné, ale vylézat dvakrát bylo nespravedlivé, vlastně to byla vyslovená krutost. Měl jsem těžký den a byl jsem rád, když jsem zalezl do postele v půlnoci.V jednu mě vytáhli k děsivě špatnému případu v terénu a dostal jsem se zpátky až ve tři. Kolik bylo teď? Tři patnáct. Dobrý bože, měl jsem jenom několik minut spánku. A hřebení! Obvykle je dvakrát namáhavější než telení. Jaký je tohle život! Jaký to je hrozný, pitomý život!
Zamumlal jsem do sluchátka, dobře pane Dixone, hned k vám jedu a přešoural jsem se přes pokoj, zíval jsem a protahoval se a cítil, jak mě bolí ramena a paže. Podíval jsem se na hromádku šatů na křesle. Svlékl jsem si je, zase jsem si je oblékl, zase svlékl a něco se ve mně bouřilo při myšlence, že si je mám znovu obléknout. Se vzdechem únavy jsem sáhl za dveře pro kabát, nacpal ho na pyžamo a šel dolů, kde před lékárnou stály moje gumové holinky, a obul jsem se do nich. Byla teplá noc, jaký tedy mělo smysl, abych se oblékal. Na statku bych se zase musel svlékat.
Otevřel jsem zadní dveře a pomalu jsem kráčel dlouhou zahradou a můj unavený mozek pouze slabě vnímal vůni, která přicházela z temnoty. Došel jsem dozadu na dvůr, otevřel jsem vrata a vyjel s vozem z garáže. Reflektory auta přebíhaly po zavřených dveřích obchodů a budovy bíle probleskovaly v tiché noci. Kdekdo spal. Kdekdo kromě mě, Jamese Herriota, který se plazí celý rozbolavělý a vyčerpaný za další tvrdou prací. Proč jsem se k čertu kdy rozhodl, že se stanu veterinářem? Musel jsem být blázen, když jsem si vybral práci, v níž se člověk lopotí sedm dní do týdne a celé noci. Někdy jsem měl pocit, že ta práce je něco živého, něco zlomyslného, něco, co mě zkouší a týrá, něco, co na mě nakládá víc a víc, jenom proto, aby to zjistilo, kdy padnu mrtvý k zemi.
Byla to naprosto podvědomá reakce, která mě vymáchala v jezírku sebelítosti a odhodila zmáčeného na břeh, abych se zadíval do bezprostřední budoucnosti s vracejícím se náznakem svého přirozeného optimismu. Protože za prvé Dixonovi bydleli dole v údolí, jenom kousek za hlavní cestou a těšili se tomu neobyčejnému přepychu, že měli v hospodářských budovách zavedené elektrické osvětlení. A za druhé jsem nemohl být tak strašně unavený – rozhodně ne ve čtyřiadvaceti letech, kdy jsem se těšil ještě všem bezvadným funkcím těla. Zabít mě by dalo ještě dost práce.
Zasmál jsem se sám sobě a upadl do stavu jakéhosi polobdění, které u mě tenkrát bylo běžné. Všechny

ostatní smysly ospale podřimovaly kromě těch, které jsem nezbytně potřeboval pro práci, jež mě čekala. Mnohokrát během uplynulých měsíců jsem vylezl z postele, jel daleko do krajiny, splnil dobře svůj úkol a vrátil se do postele, aniž jsem se úplně probudil.
U Dixonů to bylo dobré. Pěkná clydesdalská kobyla stála v osvětleném boxu a já jsem rozložil porodní provazy a nástroje s pocitem hluboké vděčnosti. Když jsem vhodil do vědra, z něhož stoupala pára, špetku dezinfekčního prostředku, díval jsem se na kobylu, která se protahovala a hrabala nohama. Nebylo jí to nic platné, ve vulvě se neobjevila ani stopa nožky. Skorem určitě to byla nesprávná poloha. Soustředěně jsem přemýšlel a svlékl jsem si kabát a z přemítání mě vytrhl výkřik smějícího se farmáře.
»Pomáhej pánbůh, copak je todle, jdete na maškarní?«
Podíval jsem se na svoje pyžamo, které bylo světlounce modré s neodolatelným červeným proužkem.
»Todle, pane Dixone,« odpověděl jsem důstojně, »je můj noční úbor. Nezdržoval jsem se s oblékáním.«
»Jo tak to je, teď to vidím.« Hospodářovy oči se rošťácky zaleskly. »Promiňte, ale na chvilku jsem myslel, že sem přišel někdo jinej. Vloni v Blackpoolu jsem viděl zrovna takovýho chlapíka. Měl zrovna takový šaty, ale na hlavě měl taky proužkovej klobouk a měl hůl. Moc krásně tancoval.«
»Obávám se, že tím vás nepotěším,« řekl jsem se slabým úsměvem. »Momentálně nejsem v pravé náladě.«
Svlékl jsem se a všiml jsem si tmavě rudých jizviček, které mi před několika hodinami vtisklo na ruku telátko. Jeho zoubky byly jako břitvičky a loupaly ze mě proužky kůže, kdykoliv jsem se jich dotkl. Kobylka se otřásla a já jsem ji začal vyšetřovat. Dlouho nic a pak jen ocas a pánevní kosti a tělo a zadní nohy mizely daleko, kam jsem nedosáhl. Příčná poloha – u krávy to bylo snadné, když člověk rozuměl své práci, ale u kobyly to bylo obtížné pro strašlivou sílu zadních nohou zvířete. Půl hodiny jsem se potil celý udýchaný s porodními provazci a s ohebnou tyčí, zakončenou háčkem, než jsem otočil první nohu. Druhá noha šla snadněji a kobyla jako by věděla, že teď už nestojí nic v cestě. Nabrala zhluboka dech a hříbě vyletělo na slámu i se mnou. Měl jsem jeho tělíčko v náručí a padl jsem na ně. K svému potěšení jsem cítil, jak se ten malý tvor prudce pohnul. Při práci jsem necítil žádný pohyb a došel jsem k názoru, že je mrtvé, ale hříbátko bylo pěkně živé, potřásalo hlavou a vykýchávalo plodovou vodu, kterou během svého opožděného příchodu na svět nadechlo.
Když jsem se utíral ručníkem, obrátil jsem se a spatřil, jak mi hospodář s vážnou tváří přidržuje mé barevné sako jako komorník. »Dovolte, sire,« řekl vážně.
»Oukej, oukej,« zasmál jsem se, »příště se obléknu pořádně.« Když jsem si ukládal věci do vozu, hodil hospodář jakoby nic na zadní sedadlo balíček.
»Je tam pro vás kousek másla,« zamumlal. Nastartoval jsem a on se naklonil až k okénku. »Jsem na tu kobylu dost pyšnej a moc jsem od ní chtěl hříbátko. Děkuju vám, chlapče, opravdu vám děkuju.«
Mával za mnou a na rozloučenou jsem ho slyšel vykřiknout: »Na strašidlo z Kentucky jste se činil dobře!«
Opřel jsem se v sedadle a těžkými víčky hleděl na prázdnou silnici, do bledého jitřního světla. Vyšlo slunce – tmavě rudý míč visel nad tmavým potem. Cítil jsem naprostou spokojenost, hřála mě vzpomínka na hříbátko, pokoušející se s nejistými koleny postavit na legračně dlouhé nohy, které je ještě neposlouchaly. Báječné, že ten malý roštáček je přece jenom živý. Bylo něco bezútěšného v tom, přivést na svět neživého tvora.
Dixonův statek ležel v nížině, tam kde se údolí rozšiřovalo a přecházelo ve velkou pláň Yorku. Musel jsem přejet kus rušné dopravní cesty, která spojovala západní Riding s průmyslovým severovýchodem. Z komína bufetu s nepřetržitým provozem stoupal slabý proužek kouře, a zrovna když jsem v zatáčce zpomalil, našla si slabá, ale pronikavá vůně jídla cestu ke mně do vozu. Pouhé nadechnutí šťavnatého odéru ve mně vzbudilo představu opečených klobás s rajskými jablíčky a smaženými brambůrkami. Bože, umíral jsem hladem. Podíval jsem se na hodinky – čtvrt na šest – ještě dlouho nebudu jíst. Zajel jsem mezi nákladní vozy na široký pruh štěrku.
Spěchal jsem k budově, kde se ještě svítilo, a přesvědčoval jsem sám sebe, že nebudu chamtivý. Nedám si nic zvláštního, jenom chléb s něčím dobrým. Byl jsem tu již několikrát a měli tu moc dobré obložené chleby a po těžké noci jsem si nějaké posílení zasloužil.
Vkročil jsem do teplé budovy, kde seděli nad plnými talíři řidiči nákladních aut. Když jsem šel přes

místnost, živý rozhovor utichl a nastalo napjaté ticho. Tlustý muž v koženém saku seděl jako očarovaný, plná vidlička se zastavila v půli cesty k ústům, zatímco jeho soused, který držel v zamaštěné ruce velký hrnec čaje, na mě hleděl s vyvalenýma očima.
Napadlo mě, že pyžamo s červenými proužky a holínky tady nevypadají dost běžně, a rychle jsem zapjal plášť, který za mnou vlál. Ale i když jsem ho zapjal, nedosahoval dost nízko, byl spíš kratší a nad botami koukalo asi třicet centimetrů pyžama.
Rozhodným krokem jsem přistoupil k pultu. Bezvýrazná blondýna, která přetékala ze špinavého pláště a na ňadrech nesla nápis Dora, na mě hleděla prázdným pohledem.
»Prosil bych chléb se šunkou a šálek kávy,« řekl jsem chraptivě. Blondýna nasypala do šálku lžičku kávy a pouštěla do ní syčící proud horké vody a já jsem si s nepříjemným pocitem uvědomoval ticho za sebou a oči, upřené na moje nohy. Po své pravici jsem viděl muže v koženém saku. Vložil sousto do úst a několik vteřin uvážlivě přežvykoval.
»Projevuje se to různým způsobem, viď, Erneste,« pravil rozvážně.
»Jo, je to tak, Kennete,« odpověděl jeho společník.
»Řek by si, Erneste, že tohle bude nosit yorkshirskej džentlmen letos na jaře?«
»Může bejt, Kennete, může bejt.«
Slyšel jsem uchichtávání vzadu a došel jsem k názoru, že tihle dva jsou místní uznávaní čtveráci. Nejlepší bude, když to rychle sním a vypadnu. Dora hodila pěkně obložený chléb na pultík a s temperamentem náměsíčnice promluvila: »Bude to šilink.«
Vsunul jsem ruku do pláště a nahmatal flanel bez kapsy. Bože všemohoucí, moje peníze byly v kalhotách doma v Darrowby. Zaplavila mě vlna takové hrůzy, že se mi udělalo špatně od žaludku a horečnatě a nesmyslně jsem začal prohledávat kapsy kabátu.
Divoce jsem se podíval na blondýnu a viděl jsem, jak strčila chleba pod pult. »Podívejte se, vyšel jsem ven bez peněz. Už jsem tady u vás byl, nepamatujete si na mě?«
Dora znuděně zavrtěla hlavou.
»Nevadí,« koktal jsem, »hodím sem peníze, až příště pojedu kolem.«
Dořin výraz se nezměnil, pouze na vteřinku zdvihla jedno obočí. Neučinila žádný pokus, aby vylovila chléb z jeho skrýše.
Měl jsem v mysli pouze jediné, a to únik. Zoufale jsem srkal vařící tekutinu.
Kennet odstrčil svůj talíř a začal se šťourat v zubech zápalkou. »Erneste,« pravil, jako by došel k závažnému závěru, »podle mýho názoru je tendle pán výstřední.«
»Výstřední?« odfrkl Ernest do svého čaje. »Zatracenej blázen. «
»Ale ne úplnej blázen, Erneste. Ne takovej blázen, aby za sebe zaplatil.«
»Na tom teda něco je, Kennete, určitě na tom něco je.«
»To bych řek. Pochutnává si na dobrým kafi na účet domu, a kdyby si byl to svý hledání špatně nevypočítal, měl by i chleba. Dora sebou trochu moc mrskla, bylo to na něj moc rychlý – ještě pět vteřin a byl by se do toho taky zakous, do tý šunky.«
»Pravda pravdoucí,« zahučel Ernest očividně spokojený se svou úlohou spravedlivého muže.
Kennet odložil zápalku, hlasitě si vycucl zuby a opřel se. »Ještě je jedna možnost, na kterou jsme nepomysleli. Může bejt na útěku.«
»Myslíš, Kennete, z vězení?«
»Jo, to si, Erneste, doopravdy myslím.«
»Ale ti chlapi tam vodtaď nosej na uniformách označení!«
»Některý jo. Ale někde jsem slyšel, že už přecházejí na pruhy.
Měl jsem toho už dost. Vylil jsem poslední kapky kávy do úst a střemhlav jsem zamířil ke dveřím. Když jsem vykročil do paprsků ranního slunce, dostihl mě Kennetův konečný výrok.
»Asi utek, dyž byli na práci. Koukni se na ty gumovky.«

Vzpomínám si na to odpoledne, kdy svítilo slunce a já jsem naložil do vozu všechny Siegfriedovy psy a zajel na starou hornickou cestu, která šplhala svůdnou zelení po úbočí stráně nahoru na příkrý kopec. Dva nebo tři kilometry jsme šli po hladkém mechu a potom jsme odbočili a zamířili přímo vzhůru do

horké vůně jehličí a do bzučení včel a much až úplně na vrcholek, kde nás vítal sladký vítr a odkud bylo vidět na údolí rozkládající se pod námi. Leželo tam celé – od vysokých holých skal až dolů do bohaté roviny, nad níž se vznášel opar mlhy.
Seděl jsem ve vřesu a kolem mne v kruhu psi v očekávání příštích dobrodružství a vánek k nám přinesl vůni nížin, vonný dech teplé trávy a ostýchavých květinek z vřesoviště. Byla to stejná vůně, se kterou jsem se setkal, když jsem před rokem poprvé vystoupil v Darrowby z autobusu. A uvědomil jsem si, že jsem si propracoval svou cestu celým tím okruhem: měl jsem za sebou kouzelné první kolo:
A všechno, co se stalo, stalo se tady. Z místa, na kterém jsem seděl, bylo vidět mnoho hospodářství, která jsem za své praxe navštívil – ostrůvky šedého kamene s dobytkem, jenž z dálky vypadal jako nehybné tečky rozeseté po polích. Nedala se v nich rozpoznat bojiště uplynulého roku, scény mých prvních zápasů, v nichž se odehrálo všechno, od úspěchů, z nichž se točila hlava, po prohry.
Tam dole žili lidé, kteří mě považovali za docela dobrého veterináře, a jiní, podle nichž jsem byl přívětivý idiot, a několik málo těch, kteří byli přesvědčeni, že jsem byl génius, a jeden nebo dva by na mě poštvali psy, kdybych vkročil k nim do vrat.
A to všechno v jediném roce. Co bude za třicet let? Inu, jak se ukázalo, celkem totéž.
A co ta zvířátka, kolem nichž se celé to drama točí? Je to škoda, že neumějí mluvit, protože by bylo jistě kouzelné poslechnout si jejich názory. Existuje pár věcí, které bych se rád dověděl. Co si myslí o svých tak různých životech? Co si myslí o nás? A dokážou se nakonec všemu zasmát?

Druhá část

Třicátá druhá kapitola

Bylo mi jasné, že pan Handshaw nevěří ani slovo z toho, co jsem říkal. Podíval se dolů na svou krávu a sevřel ústa do zarputilé čárečky.
»Zlomená pánev? Chcete mi tady namluvit, že se už nikdá nepostaví? A proč by ne, koukněte se, jak si pěkně žvejká! Jedno vám povím, mladíku – kdyby dneska žil můj otec, měl by ji postavenou na nohy hnedka.«
Byl jsem teď veterinářem už víc než rok a několik věcí jsem se naučil. Především že není snadné přesvědčit farmáře – zvláště pak ne ty zdejší.
A to o tom tatínkovi. Panu Handshawovi bylo kolem padesátky a v jeho víře v dovednosti a ve správnost názoru zemřelého otce bylo dozajista něco dojemného. Ale co se mě týkalo, mohl jsem se bez toho obejít.
Byla to jen další trpká kapka navíc v případu již tak dost obtížném a nepříjemném. Protože existuje málo věcí, které zalézají veterináři tolik za nehty jako kráva, která nechce vstát. Laikovi se může zdát podivné, že se zvíře vyléčí ze svého původního neduhu, a přesto se nedokáže postavit na nohy, ale stává se to. A je zcela jasné, že kráva, která neustále leží, není k ničemu a nemá žádnou' budoucnost.
Začalo to všechno tím, že mě můj šéf poslal k případu mléčné horečky. Tato náhle se objevující nemoc, jejíž příčinou je nedostatek vápníku, se vyskytuje u vysoce produktivních krav a obvykle po teleti vyvolává zhroucení a dlouhé stavy bezvědomí. Když jsem poprvé spatřil Handshawovu krávu, ležela nehybně na boku a musel jsem se pečlivě podívat, abych se přesvědčil, že není mrtvá. Ale sebejistě jsem vytasil své lahvičky s kalciem, protože jsem měl štěstí, že jsem dostudoval v době, kdy se naší profesi konečně zdařilo přemoci tyto doposavad smrtelné nevolnosti. První průlom při mléčné horečce nastal o několik let dříve a já jsem s sebou stále ještě nosil nafukovací výzbroj (farmáři používali pumpičku na kolo), ale s aplikací léčby kalciem se člověk slunil v laciné slávě, protože během několika minut vyrval zvíře z náručí bezprostředně hrozící smrti. Bylo k tomu zapotřebí skutečně minimální zdatnosti, ale vypadalo to výborně.
Vpíchl jsem obě lahvičky – jednu do žíly, druhou pod kůži – a pan Handshaw mi pomohl položit krávu na břicho. Zlepšení bylo očividné. Kráva se rozhlížela a potřásala hlavou, jako by se divila, kde se ocitla.

Byl jsem přesvědčen, že bych viděl, jak se postaví na nohy, kdybych měl čas zdržet se tu ještě chvíli. Čekaly mě ale další návštěvy.
»Kdyby se do večera nepostavila, zatelefonujte mi,« řekl jsem, ale jenom ze zdvořilosti. Byl jsem hluboce přesvědčen, že ji už neuvidím.
Když farmář v poledne telefonoval, že kráva ještě leží, jenom mě to lehounce píchlo, jako špendlíkem. Některé případy potřebují lahvičku navíc – to je v pořádku. Zajel jsem tam a dal jsem jí další injekci. Nedělal jsem si žádné starosti, když jsem se dověděl, že se nepostavila ani nazítří, ale pan Handshaw stojící s nahrbenými rameny a s rukama v kapsách nad krávou byl zarmoucený a zklamaný nad mou smůlou a neúspěchem.
»Už by ta potvora měla vstát. Takhle dlouho ještě žádná neležela. Přece s ní něco můžete udělat. Nalil jsem jí ráno do ucha láhev vody, ale ani to s ní nehnulo.«
»Cože jste udělal?«
»Nalil jsem jí do ucha studenou vodu. Můj tatík je takhle stavěl na nohy a můj tatík to s dobytkem ňák uměl, to teda jo.«
»O tom nepochybuji,« pravil jsem odměřeně. »Ale skutečně se domnívám, že by jí spíš pomohla injekce.«
Farmář zachmuřeně přihlížel, jak jsem jí vbodl pod kůži další skleničku kalcia. Tato metoda už pro něho ztratila kouzlo.
Když jsem přístroj odkládal, pokoušel jsem se ze všech sil o srdečný tón. »Na vašem místě bych se netrápil. Spousta jich zůstává ležet den nebo dva – zítra ráno pravděpodobně zjistíte, že chodí.«
Telefon zazvonil ještě před snídaní, a když jsem zaslechl hlas pana Handshawa, sevřel se mi žaludek. Pan Handshaw mluvil těžce a mrzutě. »Tak leda se nic nezměnilo. Leží tam a žere jako nezavřená, ale vůbec ji nenapadne, aby vstala. Tak co teďka uděláte?«
To bych taky rád věděl, pomyslel jsem si, když jsem vyjížděl z domova směrem k farmě. Kráva už ležela osmačtyřicet hodin – vůbec se mi to nechtělo líbit.
Farmář okamžitě zaútočil. »Můj tatík vždycky říkal, že mají ve vocasu červa, když zůstaly takhle ležet. Říkal, že se jim má uříznout vocas a je to.«
Moje nálada poklesla ještě níže. S touhle pověrou jsem už měl dost nepříjemností. Zrada byla v tom, že ti, kdo stále ještě uváděli tyto pozůstatky barbarství do praxe, mohli často tvrdit, že to účinkovalo, protože když krávě usekli ocas, byla bolest v pahýlu dotýkajícím se země tak strašlivá, že donutila mnoho nemocných krav, aby se doslova vyškrábaly na nohy.
»Neexistuje nic takového jako červ v ocase, pane Handshawe,« řekl jsem. »A cožpak nepokládáte za nesmírně kruté useknout krávě ocas? Slyšel jsem, že spolek pro ochranu zvířat jednoho člověka kvůli něčemu podobnému minulý týden žaloval. «
Farmář přimhouřil oči. Bylo zřejmé, že si myslí, že uhýbám.
»A když to tedy neuděláte, co vlastně k čertu chcete dělat? Ňák tu krávu musíme zvednout.«
Zhluboka jsem vzdychl. »Jsem si jist, že překonala mléčnou horečku, protože žere a vypadá spokojené. Musí to tedy být ochrnutí zadních nohou, které se k případu připojilo jako komplikace a které jí brání vstát. Nemá smysl dávat jí další kalcium, píchnu jí něco na uklidnění.« Natáhl jsem jehlu s neblahou předtuchou. Vůbec jsem nevěřil, že by uklidňující injekce měla nějaký účinek, ale něco jsem dělat musel.
Byl jsem už na odchodu, když mě pan Handshaw znovu zavolal. »Helejte, pane, pamatuju se ještě na něco, co dělával můj tatík. Zařval jí do uší. Na ten způsob postavil moc krav na nohy. Já nemám moc silnej hlas – co kdybyste to zkusil vy?«
Bylo trochu pozdě na to, abych si zakládal na své důstojnosti. Šel jsem ke zvířeti a chytil je za ucho. Nafoukl jsem plíce, jak jsem nejvíc mohl, pak jsem se naklonil a divoce zahulákal do chlupatých hlubin. Kráva na okamžik přestala přežvykovat a tázavě se na mě podívala, pak sklopila oči a spokojeně se vrátila ke své otýpce. »Dáme jí ještě jeden den, řekl jsem unaveně. »A jestli bude ležet ještě zítra, zvedneme ji. Můžete sehnat pár sousedů, aby nám pomohli?«
Když jsem ten den jezdil po dalších návštěvách, měl jsem pocit, že se mi strachem zauzlily vnitřnosti. Hrom do tohohle případu uhoď! Proč k čertu zůstávala ležet? A co jsem já ještě mohl dělat? Psal se rok 1938 a moje možnosti byly omezené. O třicet let později stále ještě existují krávy, které mají mléčnou

horečku a nechtějí vstát, ale veterinář má mnohem širší paletu výzbroje, když selže kalcium. Vynikající Bagshawův zvedák, který se přitiskne k pánvi a zdvihne zvíře zcela přirozeným způsobem, injekce fosforu, dokonce i elektrický bodec na rychlý šok do zadku, který donutí mnohou pohodlně rozloženou krávu, aby s uraženým zařváním vyskočila na nohy.
Jak jsem předpokládal, nepřinesl ani následující den žádnou změnu, a když jsem vystupoval z auta na dvoře u pana Handshawa, obklíčila mě skupina jeho sousedů. Byli všichni ve sváteční náladě, spokojeně se usmívali a plýtvali užitečnými radami, které farmáři s nadšením udílejí, pokud jde o zvířata někoho jiného.
Všichni se smáli a žertovali, když jsme tahali pod krávu pytle a nejroztodivnější návrhy a doporučení tekly proudem – snažil jsem se neposlouchat. Když jsme nakonec všichni najednou zabrali a zvedli jsme ji, dostavil se předpokládaný výsledek: kráva visela lhostejně ve vzduchu, nohy se jí houpaly sem a tam a její majitel se opíral o zeď a hleděl na nás stále zachmuřeněji.
Po dalším hekání a funění jsme nehybné tělo znovu položili a všichni se na mě dívali, co bude dál. Zoufale jsem pátral po nějakém nápadu, když se znovu nesměle ozval pan Handshaw.
»Tatík říkával, že každou krávu postaví na nohy cizej pes.«
Ozvalo se souhlasné mručení shromážděných farmářů a okamžité nabídky psů. Snažil jsem se upozornit, že jeden pes by stačil, ale moje autorita byla pochybná a kromě toho se každý horlivě snažil předvést potenci svých psů co do postavení krávy na nohy. Nastal hromadný a vzrušený rozchod, a dokonce i pan Smedly, majitel místního hokynářství, odjel s horečnou rychlostí na kole pro svého teriéra. Zdálo se, že uplynulo jen několik vteřin a chlév ožil štěkáním a chňapáním, ale kráva je všechny ignorovala, omezila se na to, že varovně zamávala rohy na ty, kteří se k ní příliš přiblížili.
Vrchol nastal, když se vrátil vlastní pes pana Handshawa z pole, kde pomáhal hnát ovce. Bylo to kostnaté, ostřílené zvířátko s reflexy rychlými jako blesk a neobyčejně vzteklé. Vletěl do chléva se zježenými chlupy, ohromeně vrhl jediný pohled na tu smečku cizinců na svém území a pustil se do práce. Během několika vteřin se rozpoutala nejnádhernější psí rvačka, kterou jsem kdy viděl, a já jsem stál v pozadí a díval se na scénu s pocitem, že tu jsem úplně zbytečný. Do vzteklého vrčení a štěkání se mísilo ječení farmářů. Jeden neohroženec skočil do té rvačky a pak se zase vynořil a na patě holínky mu visel houževnatě zakousnutý alík.
Pan Reynolds z Clover Hillu třel krávě ocas mezi dvěma krátkými kusy dřeva a křičel »huš, huš!«, a když jsem bezmocně přihlížel, zatahal mě za rukáv někdo úplně neznámý a zašeptal: »A zkusil jste jí dát každý dvě hodiny do půllitru starýho piva dvě kávový lžičky myslivecký?«
Zdálo se mi, že se prolomily hráze sil černé magie a ta sem vnikla a obklopovala mě zcela a bez výhrad a že moje chabé zdroje vědy nemají naději na to, že by mě zachránily. Vůbec nevím, jak se stalo, že jsem ve všem tom rámusu zaslechl ten skřípavý zvuk – možná proto, že jsem se hluboce nakláněl nad panem Reynoldsem a pokoušel jsem se ho přemluvit, aby přestal žmoulat ocas. V tu chvíli kráva změnila svou polohu a já jsem to docela přesně uslyšel. Bylo to z pánve.
Chvilku mi trvalo, než jsem na sebe upoutal pozornost – myslím, že všichni už zapomněli na mou přítomnost, ale podařilo se jim konečně od sebe odtrhnout psy a přivázat je na nekonečné množství lan. Přestali křičet, odtáhli pana Reynoldse od ocasu a dostalo se mi prostoru. Oslovil jsem pana Handshawa. »Buďte tak laskav a přineste mi vědro. horké vody, mýdlo a ručník.«
Bručel a odklátil se váhavě, jako by si od toho nového gambitu mnoho nesliboval. Moje akcie byly rozhodně velice nízko.
Strhl jsem ze sebe sako, namydlil jsem si paže a vsunul ruku krávě do rekta, až jsem nahmatal tvrdou stydkou kost. Rektální stěnou jsem kost zachytil a podíval jsem se na diváky kolem mě. »Prosím vás, dva ať podrží kyčelní kosti a rozhoupejte krávu pomalu ze strany na stranu.«
Ano, ozvalo se to znovu, nemohl jsem se mýlit. Slyšel jsem to a cítil jsem to – tu vůli a slabé skřípání, skorem vrzání.
Vstal jsem a umyl si paži. »Tak už vím, proč se ta vaše kráva nepostaví – má zlomenou pánev. Asi si to udělala tu první noc, kdy se motala při té mléčné horečce. Obávám se, že jsou poškozeny také nervy. Bohužel to pokládám za beznadějný případ.« I špatná zpráva tu byla úlevou, protože byla logická a rozumná.

Pan Handshaw na mě upřeně hleděl. »Beznadějný případ? Jakpak to?«
»Lituji,« řekl jsem, »ale tak to je. Nemůžete dělat nic jiného než ji poslat k řezníkovi. Nemá vůbec žádnou sílu v zadních nohou. Na nohy se už nikdy nepostaví.«
A tehdy pan Handshaw vyletěl jako čertík z krabičky a přednesl dlouhý projev. Nemluvil vysloveně nepříjemně nebo urážlivě, ale nesmlouvavě mě pokáral za můj neúspěch a znovu zatruchlil nad tragickou skutečností, že tu není jeho tatík, aby to všechno uvedl na správnou míru. Ostatní farmáři stáli kolem nás, oči na šťopkách, a vychutnávali jedno každé slovo.
Nakonec jsem se sebral a odešel. Nic jiného jsem nemohl dělat a pan Handshaw musí stejně nahlédnout, že jsem měl pravdu. Donutí ho k tomu čas.
Vzpomněl jsem si na tu krávu, hned jak jsem se ráno probudil. Nebyla to příliš šťastná epizoda, ale koneckonců mě trochu uklidňovalo vědomí, že je všechno naprosto nepochybné. Věděl jsem, kde byla chyba, a věděl jsem, že není žádná naděje. Bylo zbytečné se kvůli tomu trápit.
Překvapilo mě, že jsem zaslechl v telefonu tak brzy po ránu hlas pana Handshawa. Předpokládal jsem, že mu bude trvat dva nebo tři dny, než si uvědomí, že se mýlil.
»Je to pan Herriot? Jo, tak vám přeju dobré jitro. Chtěl jsem vám jenom zavolat, abych vám řekl, že kráva stojí a že se jí daří dobře.«
Křečovitě jsem chytil sluchátko do obou rukou.
»Cože? Co jste to povídal?«
»Povídal jsem, že moje kráva stojí. Ráno jsem ji našel v chlívě, jak chodí sem a tam, čilá jako křepelka. Vůbec nikdo by neřek, že jí něco bylo.« Na několik vteřin se odmlčel a pak znovu promluvil s vážným důrazem, jako kárající učitel. »A vy jste tam stál a koukal se mi do očí a tvrdil jste, že už se nikdá nepostaví.«
»Ale… ale…«
»Aha, jste zvědavej, jak jsem to dokázal. Zkrátka jsem si náhodou vzpomněl na jeden starej tatíkův kumšt. Zašel jsem k řezníkovi a koupil kůži z čerstvě zabitý ovce a položil jí to na záda. Vstala skoro hned – musíte přijít a kouknout se na ni. Můj tatík byl ohromnej člověk.«
S nevidomýma očima jsem tápal do jídelny. Musel jsem se o tom poradit se svým šéfem. Siegfriedův spánek narušil ve tři hodiny ráno případ telení a vypadal na víc než na svých třicet let. Dokončil snídani a mlčky poslouchal, pak odstrčil talíř a nalil si poslední šálek kávy. »Měl jsi smůlu, Jamesi. Tak tedy ovčí kůže? Je to zvláštní – jsi už v Dalesu víc než rok, a ještě jsi se s tím nesetkal. Asi to už trošku vychází z módy, ale víš, nějaký smysl to mělo – jako spousta těch starých léčebných metod. Jistě si dovedeš představit, že se pod čerstvě staženou ovčí kůží nashromáždí spousta tepla a to působí na záda jako horký obklad – udělá jim to dobře a vstanou. A když ta kráva leží jenom tak z darebáctví, často vstane jen proto, aby se toho zbavila.«
»Ale k čertu co se zlomenou pánví? Povídám ti, že vrzala a kývala se po celém vnitřku.«
»Nic si z toho, Jamesi, nedělej, nejsi první, kdo se takhle chytil. Pánevní vaziva někdy několik dní neztuhnou, jsou po porodu uvolněná a vypadá to stejně jako přeražená pánev.«
»Ach bože,« hořekoval jsem s hlavou sklopenou k ubrusu. »To jsem to všechno zatraceně zvoral.«
»Myslím, že ne.« Siegfried si zapálil cigaretu a pohodlně se posadil do křesla. »Ta stará kráva si už pravděpodobně pohrávala s myšlenkou, že vstane a projde se, když vtom jí starý Handshaw hodil na záda kůži. Zrovna tak snadno mohla vstát po některé tvojí injekci a pak by sis to připsal k dobru ty. Cožpak si už nepamatuješ, co jsem ti řekl, když jsi sem přijel?
Mezi tím, aby ses jevil jako skutečně dobrý veterinář nebo jako úplný pitomec, je jenom tenounký předěl. Tohle se stává každému z nás, a proto se netrap a zapomeň na to.«
Zapomenout nebylo však snadné. Kráva se proslavila po celém okrese. Pan Handshaw ji pyšně předváděl pošťákovi, strážníkovi, obchodníkům s obilím, řidičům nákladních aut, obchodním cestujícím s hnojivy, úředníkům ministerstva zemědělství a ti všichni mi to sdělovali s potěšenými úsměvy. Projev pana Handshawa byl pokaždé stejný, přednášený – jak říkali – zvučným, vítězoslavným hlasem:
»A tohle je ta kráva, o které pan Herriot povídal, že si už nikdá nestoupne!«
Jsem si zcela jist, že ten farmář nejednal ze zlomyslnosti. Vyhrál nad jedním mladým chytrákem a nikdo mu nemohl zazlívat, že se tím trochu vytahuje. A svým způsobem jsem já krávě přece jenom prospěl.

Podstatně jsem jí prodloužil život, protože ji pan Handshaw choval ještě dlouho po tom, kdy přestala skýtat užitek, choval ji jako výstavní kus. Pásla se šťastně a vesele na poli u cesty ještě léta, i když přestala dojit víc než pár litrů mléka denně.
Měla jeden roh otočený zvláštním způsobem nahoru a člověk ji snadno rozpoznal. Často jsem přibrzdil a podíval se přes zídku na krávu, která neměla už nikdy stát.

Třicátá třetí kapitola

Siegfried se odvrátil od telefonu. Jeho obličej byl bezvýrazný. »Je to paní Pumphreyová. Chce, aby ses podíval na její prasátko.«
»Chceš říct na jejího pekinéze,« řekl jsem.
»Ne, na prasátko. Má šest týdnů staré prasátko a chce, abys ho vyšetřil, jestli je zdravé.«
Rozpačitě jsem se zasmál. Moje vztahy k pekingskému palácovému psíku staré vdovy byly delikátní záležitostí. »Dobře, dobře, tak zase nezačínej. Tak co vlastně chtěla? Má Tricki potíže se zadečkem?«
»Jamesi,« pravil Siegfried vážně. »Nepodobá se ti, že pochybuješ o tom, co říkám. Zopakuji ti vzkaz paní Pumphreyové a pak očekávám, že se podle něj okamžitě zachováš bez dalších otázek. Ta dáma mě informovala, že se stala majitelkou šest týdnů starého selete a chce, abys zvíře důkladně a odborně prohlédl. Znám tvůj vztah k těmto vyšetřením a nepřeji si, abys úkol jakýmkoliv způsobem odbyl. Na tvém místě bych věnoval zvláštní pozornost dýchání – nech ho dobře proběhnout po dvoře, než ho vyšetříš stetoskopem, a propánaboha nezanedbej nic významného, jako třeba postavení nohou. Doporučil bych, abys ho změřil, jak je vysoké, když už tam budeš. Měřítko najdeš v…«
Jeho slova se za mnou nesla, ještě když jsem utíkal chodbou. Trochu mi to bralo dech. Obvykle jsem musel vytrpět různé žertíky už od té doby, kdy jsem se stal adoptivním strýčkem pekinéze Trickiho a když jsem od něho začal pravidelně dostávat dárky a dopisy a podepsané fotografie, ale Siegfried své vtipkování zase takhle nepřeháněl. Nedovedl jsem si představit paní Pumphreyovou s prasátkem. V jejím elegantním příbytku nebylo místo pro dobytek. Siegfried to určitě nějak popletl.
Ale nepopletl. Paní Pumphreyová mě přivítala radostným výkřikem. »Pane Herriote, to je báječné! Mám překrásné malé prasátko. Byla jsem na návštěvě u sestřenice na statku a vybrala jsem si ho. Tricki bude mít kamaráda – víte, jak mě trápí, že to je můj jedináček.«
Užasle jsem vrtěl hlavou, když jsem kráčel přes chodbu obkládanou dubovým dřevem. Moje zdejší návštěvy měly vždycky trochu fantastický nádech, ale tentokrát jsem měl pocit jako Alenka v říši divů.
»Chcete mi skutečně tvrdit, že chováte v domě prase?«
»Ale samozřejmě.« Paní Pumphreyová vypadala překvapeně. »Je v kuchyni. Pojďte se na ně podívat.«
Byl jsem v kuchyni už několikrát a vždycky mě ohromila její zářící neposkvrněnost. Kachlíčkové stěny a chodby připomínající laboratoř, lesknoucí se výlevka, sporák, lednička. A dnes tu v jednom koutě stála lepenková krabice a v ní jsem spatřil malé prasátko. Stálo na zadních nožkách, přední odpočívaly na okraji krabice, a se zájmem se rozhlíželo po novém prostředí.
Starší kuchařka stála k nám otočená zády a neohlédla se, když jsme vstoupili. Krájela mrkev a házela ji na pánev s poněkud zbytečnou prudkostí – jak se mi zdálo.
»Že je kouzelné!« paní Pumphreyová se naklonila a podrbala malou hlavičku. »Je to tak vzrušující mít své vlastní prasátko! Pane Herriote, rozhodla jsem se, že mu budu říkat Drobeček.«
Polkl jsem. »Drobeček?« Kuchařčina záda zkameněla.
»Ano, po mém drahém prastrýčkovi, kterému jsme také říkali Drobeček. Byl malinký a růžový, měl malá očička a nos pršáček. Je to úžasná podoba.«
»Aha,« řekl jsem a kuchařka se pohnula a začala cákat vodou.
Několik okamžiků jsem nevěděl, co mám dělat. Profesionální etika se ve mně bouřila nad absurdním požadavkem, že bych měl vyšetřit tohoto očividně zdravého tvorečka. Po pravdě řečeno jsem už měl na jazyku, že vypadá naprosto v pořádku, když promluvila paní Pumphreyová.
»Pojď sem, Drobečku,« řekla, »musíš být hodný chlapec, strýček Herriot tě prohlédne.«
To rozhodlo. Potlačil jsem své pocity, uchopil ocásek jako provázek a přidržel Drobečka skoro nohama vzhůru a měřil jsem mu teplotu. Potom jsem mu vážně vyšetřil srdce a plíce, zahleděl jsem se mu do očí,

přejel prsty přes údy a přezkoušel jeho klouby.
Kuchařčina záda vyzařovala neoblomný nesouhlas, ale já jsem zarputile pokračoval. Vepřový synovec. Psí synovec zněl, jak jsem zjistil, nespočetné výhody – nebyly to pouze časté dárky – stále jsem cítil v ústech vynikající chuť uzených sleďů, které mi Tricki poslal z Whitby – byla to červená nit rozkoší, která se vinula mým těžkým životem, sherry před obědem, teplo a přepych krbu paní Pumphreyové. Co se mě týkalo, byl jsem poslední člověk, který by se vzpěčoval nevypočitatelnému osudu, pokud by si usmyslil postavit mi do cesty prasečího synovečka.
Dokončil jsem vyšetření a obrátil jsem se k paní Pumphreyové, která úzkostlivě čekala na výsledek. »Je zdravé po všech stránkách a v každém ohledu,« řekl jsem rozhodně. »Máte skutečně moc pěkné prasátko. Ale je tu jeden problém. Nemůže žít v domě.«
Poprvé za celou tu dobu se ke mně kuchařka obrátila a v její tváři jsem vyčetl němou prosbu. Cítil jsem s ní, protože prasečí výkaly mimořádně páchnou a i tak malý exemplář jako Drobeček už dodával atmosféře kuchyně značně ostré aróma.
Paní Pumphreyová se té myšlenky nejdříve zděsila, ale když jsem ji ujistil, že prasátko venku nedostane zápal plic a bude skutečně zdravější a šťastnější, svolila.
Byl povolán venkovský tesař, aby postavil v rohu zahrady přepychový prasečí chlívek. V chlívku byla teplá ložnička na vyvýšených prknech a výběh. Dohlédl jsem na uvedení Drobečka do chlívku a Drobeček se blaženě stočil na čistou slámu. Jeho korýtko bylo dvakrát denně plné nejlepšího krmení a pokaždé měl dost pochoutek – šťavnatou mrkvičku nebo lupeny zelí. Každý den si směl hrát a strávil blaženou hodinu, kdy se honil po zahradě s Trickim.
Zkrátka a dobře Drobeček to vyhrál na celé čáře, ale skutečně se štěstí nemohlo usmát na hezčí prasátko. Ačkoliv většina jedinců jeho rodu je velmi milá a přátelská, což málokdo tuší, Drobeček měl tyto vlastnosti mimořádně vyvinuté. Měl hrozně rád lidi a během několika příštích měsíců jeho povaha neustálým osobním stykem s lidmi rozkošatila a zušlechtila se.
Často jsem ho viděl, jak se společensky prochází po zahradě s paní Pumphreyovou a ve svém chlívku trávil hodně času tak, že stál na zadních nožkách opřený o drátěný plot a dychtivě očekával dalšího návštěvníka. Prasátka rostou rychle a Drobeček brzy opustil své růžolící dětství, ale jeho šarm se nezmenšil. Ze všeho nejraději měl, když jsme ho drbali na zádech. Mručel hlubokým hlasem, u vytržení koulel očima, pak se mu rozechvěla kolena a nakonec se překulil na bok.
Drobečkův život byl blaženost sama a na jeho nebíčku byl jen jediný mráček: starý Hodgkin, zahradník, jehož vztah k domácím miláčkům byl neustále neblaze ovlivňován povinností házet Trickimu každý den gumové kroužky, zjistil, že byl jmenován osobním komorníkem prasete. Jeho povinností bylo krmit Drobečka, stlát mu a dohlížet na něho v době, kdy si hrál. Vědomí, že tohle všechno dělá pro prase, ze kterého nebudou vůbec nikdy žádné jitrnice, muselo být pro starého venkovana skoro nesnesitelné. Vrásky na jeho obličeji se prohloubily, kdykoliv uchopil vědro s krmením.
Když jsem se k němu poprvé dostavil, abych se mu ohlásil na odbornou návštěvu, pozdravil mě zachmuřeným: »Přišel jste za tím Preclíkem?« Znal jsem Hodgkina natolik dobře, abych si uvědomil, že je vyloučeno očekávat od něho jakékoliv slovní hříčky. Byl to upřímný pokus pojmenovat prasátko podle přání paní. A po celou dlouhou dobu životního běhu mého vepřového synovce zůstal vepřík pro stařík Preclíkem.
Na jeden příběh s Drobečkem rád vzpomínám. Kdysi hned po obědě zazvonil telefon. Byla to paní Pumphreyová a podle zaraženého hlasu jsem poznal, že se stalo něco strašného. Byl to stejný hlas, jakým popisovala mimořádné příznaky Trickiho choroby, když měl zalepený zadeček a když se pominul.
»Pane Herriote, zaplať bůh, že jste doma. Volám kvůli Drobečkovi! Obávám se, že je strašlivě nemocný.«
»Skutečně? To je mi upřímně líto. A co dělá?«
Na druhém konci bylo ticho, ozývalo se jen oddychování a potom paní Pumphreyová znovu promluvila.
»Víte, on nemůže… on nemůže… na malou stranu.«
Ovládal jsem její slovník včetně malé a velké strany. »Chcete říct, že nemůže močit?«
»Tedy… tedy…« byla zřejmě v rozpacích. »Pořádně ne. «
»To je zvláštní,« řekl jsem. »A žere?«

»Myslím, že ano, ale…« – a potom najednou vyhrkla: »Pane Herriote, tolik mě to trápí! Slyšela jsem, že u mužů je to strašlivá nemoc… něco takového. Je to ta žláza, není?«
»S tím si nedělejte starosti. Prasátka tyhle potíže nemají a kromě toho ve čtyřech měsících je trochu mladý na hypertrofii prostaty.«
»To jsem moc ráda, ale něco mu to… zastavuje. Viďte, že přijedete?«
»Odjíždím okamžitě.«
Dost dlouho jsem musel čekat před Drobečkovým chlívkem. Vyrostlo z něho tlusté prasátko a přátelsky chrochtal, když si mě prohlížel drátěným plotem.
Téměř jsem docházel k názoru, že moje návštěva byla bezpředmětná, když vtom paní Pumphreyová, která doposavad přecházela sem a tam a nervózně žmoulala dlaně, zůstala stát, jako by ji do země vrazil, a třesoucím se prstem ukazovala na vepříka.
»Pane bože,« vydechla. Tamhle, tamhle! Tamhle to vidíte, vidíte to!« Z obličeje jí vyprchala všechna barva a smrtelně zbledla. »Je to tak strašné! Nemohu se na to už dívat.« Zasténala, odvrátila se a skryla obličej v dlaních.
Zblízka a pozorně jsem se díval na Drobečka. Zastavil se ve velkém cvalu a spokojeně si ulevoval v prudkých, ale přerušovaných čůrcích, tak jak to dělávají normální prasátka mužského rodu.
Otočil jsem se k paní Pumphreyové. »Skutečně nepozoruji žádnou závadu.«
»Ale… ale…« stále ještě se neodvažovala ohlédnout – »dělá to… dělá to… má záchvaty!«
Nabyl jsem už značnou praxi v uchování vážné tváře v přítomnosti paní Pumphreyové a teď mi to přišlo vhod.
»Ale všichni vepříci to dělají takhle, paní Pumphreyová!«
Napůl se otočila a roztřeseně se koutkem oka podívala na Drobečka. »Chcete říct, že… všechna prasátka – chlapečkové?«
»Každé prasátko – chlapeček, kterého jsem kdy viděl, to dělalo takhle.«
»Ach, ach… to je zvláštní… to je ale skutečně zvláštní.« Zubožená paní se ovívala kapesníkem. Obličej jí znovu v úlevě zruměnil.
Abych ji zbavil rozpaků, promluvil jsem velmi věcně se střízlivostí odborníka. »Ano, ano. Ujišťuji vás, že spousta lidí se takhle spletla. A myslím, že je na čase, abych zase šel – jsem rád, že je náš chlapík veselý a že dobře vypadá.«
Drobeček se těšil z dlouhého a šťastného života a překonal naděje, které jsem v něho skládal – byl právě tak štědrý jako Tricki a právě tak jako u pekinéze jsem měl čisté svědomí, protože jsem věděl, že ho mám upřímně rád. Siegfriedův ironický postoj ovšem celou tu záležitost vždycky znepříjemnil. V minulosti jsem si vytrpěl své, když jsem dostával podepsané fotografie psíka – ale nikdy jsem nesebral odvahu ukázat mu tu s prasátkem.

Třicátá čtvrtá kapitola

Na Anguse Griera, MVDr., nebyla nikdy moc pěkná podívaná, ale vidět ho ležícího v posteli, vysoko podloženého polštáři, s flekatým obličejem a vystouplýma očima, zlobně se mračícího nad růžově lemovaným nočním kabátkem – to dokázalo nahnat strach i tomu největšímu odvážlivci. A zvláště v osm hodin ráno, kdy se pravidelně odbývala moje první audience u něho.
»Zase jste přijel pozdě,« zaskřehotal. »Copak nedokážete ráno vylézt z postele? Už mě to nebaví opakovat vám znovu a znovu, že si přeju, abyste úderem osmé vyrazil na objížďky.«
Mumlal jsem omluvy a on vztekle cupoval prošívanou přikrývku a se vzrůstajícím odporem si mě prohlížel od hlavy k patě. »A za další, co to máte na sobě za strašlivé jezdecké kalhoty. Když už musíte nosit do práce jezdecké kalhoty, nechte si je prokristapána ušít u dobrého krejčího. Tohle nemá vůbec žádný střih – nesluší se, aby se veterinář takhle oblékal. «
To byla rána přímo do srdce. Miloval jsem ty kalhoty. Zaplatil jsem za ně třicet šilinků ve výprodeji vojenského zásobování a v nitru jsem se opájel soukromým přesvědčením, že mi dodávají vznešeného vzhledu. A Grierův útok na mé kalhoty byl o to bolestnější, že jsem si byl dobře vědom, že pro toho člověka pracuji téměř zadarmo. Byl jsem přesvědčen, že by Siegfried velkoryse odmávl jakoukoli

finanční úhradu mého platu.
Byl jsem tady už týden a připadalo mi, jako bych tu strávil celý život. Věděl jsem, že kdysi existovaly šťastnější a jasnější dni, ale vzpomínka na ně se zvolna zamlžovala. Tehdy ráno v Darrowby hovořil Siegfried upřímně a omluvně.
»Jamesi, dostal jsem dopis od Griera z Brawtonu. Jak se zdá, kastroval býka a ten se na něj převalil a polámal mu několik žeber. Jeho asistent mu dal zřejmě nedávno výpověď, není tam tedy nikdo, kdo by mohl ordinovat. Chce, abych tě k nim na týden nebo čtrnáct dní poslal.«
»Bože, to snad ne! Bude to nějaký omyl.
Nemá mě rád. »Nemá rád nikoho. A není to omyl, tady je to černé na bílém – vážně, co mohu dělat?«
»Ale při našem jediném společném setkání mě vecpal do příšerného gumového obleku a udělal ze mě úplného blba.«
Siegfried se smutně usmál. »Já vím, Jamesi, pamatuji se. Je to záludný starý ďábel a strašně nerad tě zarmoutím, ale chápeš, že ho nemohu odmítnout.«
Tehdy jsem tomu nechtěl uvěřit. Byla to naprosto neskutečná představa. Teď to ale bylo velice skutečné a já jsem stál u nohou Grierovy postele a poslouchal, jak brblá. Zase mi nadával.
»A ještě něco – manželka mi povídala, že jste nesnědl ovesnou kaši. Nechutnala vám?«
Přešlápl jsem z nohy na nohu. »Ale ano, byla velmi dobrá, Ale nebyl jsem dnes ráno při chuti.«
Postrkoval jsem ohavnou hmotu sem tam po talíři a snažil jsem se, seč mi síly stačily, ale nakonec mě to porazilo.
»S člověkem, který nejí dobrý jídlo, není něco v pořádku.« Grier na mě hleděl podezřívavě a ostražitě a potom mi dal útržek papíru. »Tady máte seznam návštěv na dnešní dopoledne. Je jich pěkná hromádka, alespoň neproflákáte čas. Tady je Adamson z Grentonu – kráva s výhřezem pochvy. Copak byste s tím asi dělal?«
Vsunul jsem ruku do kapsy, uchopil lulku a pak ji zase pustil. Grier nesnášel kouření.
»Aplikoval bych místní umrtvení, reponoval bych pochvu a sešil.«
»Nesmysl, člověče, nesmysl!« zachrochtal Grier. »Hromada žvástů a nic jiného. Nic takového nepotřebujete. To všechno je jenom od zácpy.«
»Ale přece to musí bezpodmínečné znovu vyhřeznout, když to nepřišiji?« řekl jsem.
»No, no, no, vůbec ne,« zlostně vykřikl Grier. »Udělejte to tak, jak vám povídám. Vím o tom víc než vy.«
Pravděpodobně věděl. V každém případě by měl vědět – pracoval už třicet let a já jsem začínal teprve svůj druhý rok. Díval jsem se na něho, jak se mračí ze svého polštáře, a na vteřinku jsem zauvažoval nad podivnou realitou našeho nepříjemného společenství. Kdyby nás poslouchal Yorkshiřan – kdyby naslouchal oběma našim cizáckým dialektům. Grierově chraplavé aberdeenštině a mojí kloktavé clydesideštině – pravděpodobně by předpokládal, že mezi námi nezbytně existuje nějaké dorozumění, i kdyby pouze na národnostním základě. Ale neexistovalo.
»Prosím, jak si přejete.« Odešel jsem z místnosti dolů po schodech pro svoje nádobíčko.
Když jsem se vydal na cestu, měl jsem stejný pocit jako každé ráno – pocit úlevy, že jsem vypadl z domu. Jezdil jsem na pochůzky den co den, celý týden, práce mě těšila. Farmáři jsou vždycky ochotni omluvit nezkušenost začátečníka a Grierovi zákazníci se ke mně chovali vlídně, ale přesto jsem se musel vracet na jídlo do toho domu, v němž nebylo kouska radosti a který mě tísnil čím dál tím více.
Paní Grierová na mne působila zrovna tak nepříjemně jako její manžel. Byla to žena s přísně sevřenými a mimořádně úzkými rty a vládla spartánské kuchyni, v níž se na čelném místě objevovala mazlavá ovesná kaše. Ovesná kaše k snídani, ovesná kaše k večeři a občas v mezidobí, mezi bídáckým zástupem vodnatých omáček, bezkrevných sekaných a nepojmenovatelných polévek. Ať uvařila, co chtěla, nic nemělo vůbec žádnou chuť. Angus Grier přišel do Yorkshiru před třiceti léty. Byl to Skot bez jediného haléře právě tak jako já a dobyl se výnosné praxe klasickou metodou ženitby s dcerou svého nadřízeného. Takže přišel snadno a rychle k dobrému živobytí, ale kromě toho přišel také k paní Grierové.
Připadalo mi, že měla dojem, že paní tu je stále ještě ona – pravděpodobně – proto, že tu žila celý život se vzpomínkami na svého otce, který zdejší praxi vybudoval. Ostatní lidé pro ni museli být vetřelci – to

všechno jsem dokázal pochopit. Koneckonců byla bezdětná, mnoho si neužila a měla za manžela Anguse Griera. Dokázal jsem s ní i soucítit.
Což mi ovšem nepomáhalo, protože jsem se jí prostě nemohl zbavit. Byla všudypřítomná – pronikala každým mým pohybem jako ztělesnění nesouhlasu. Kdykoliv jsem se vrátil z obchůzky, čekala mě lavina jejích otázek. »Kde jste celou tu dobu byl?« nebo »Přemýšlela jsem, kam jste se zaběhl, zabloudil jste?« nebo »čeká tady naléhavý případ. Proč vám všechno trvá tak dlouho?« Možná že se domnívala, že jsem si na hodinku či na dvě odskočil do biografu.
Každý večer byla ordinace plná drobného zvířectva a paní Grierová měla ošklivý zvyk lelkovat těsně za dveřmi, aby mohla poslouchat, co říkám zákazníkům. Dokonce vešla i do lékárny a dohlížela, co dělám, kritizovala předpisy léků a neustále mi vytýkala, že hazarduji s léčivy. »Dáváte do toho příliš mnoho chlorodynu – cožpak nevíte, jak je drahý?«
Rozrůstal se ve mně pocit hluboké účasti s asistentem, který prchl bez předchozího varování. Práce se našla velmi těžce a mladí absolventi dokázali vydržet skoro všechno na světě, jenom aby měli zaměstnání, ale uvědomoval jsem si, že ten neznámý neměl na vybranou.
Adamsonovi měli malé hospodářství na okraji města a asi to bylo tím, že jsem se před chvilkou díval na Griera a ve srovnání s ním se mi vrásčitá, trpělivá farmářova tvář s vlídnýma očima jevila mimořádně přátelská a přitažlivá. Potřásl mi rukama. Na kostnaté postavě vlál omšelý pracovní khaki oblek.
»Tak dneska tady máme nováčka?« Vteřinu nebo dvě na mě hleděl. »A jak se tak na vás dívám, neděláte to opravdu moc dlouho, jste opravdu z úplně čerstvé líhně.«
»Máte pravdu, ale učím se rychle,« odpověděl jsem.
Pan Adamson se usmál. »S tím se, chlapče, netrapte. Jsem stoupenec nové krve a nových myšlenek – toho máme my zemědělci zapotřebí. Příliš dlouho jsme přešlapovali na místě. Pojďte do chléva, ukáži vám tu krávu.«
Byl tam celý tucet krav a ne obyčejných šorthornek, ale ayrshirek a bylo zřejmé, že jsou zdravé a že o ně hospodář dobře pečuje. Svoji pacientku jsem snadno poznal podle růžové vyhřezlé vaginální stěny ve velikostí fotbalového míče a zřásnělého děložního čípku. Ale farmář nic nezanedbal, zavolal okamžitě pomoc. Hmota byla čistá a neporaněná.
Pozorně přihlížel, když jsem výhřez vydezinfikoval a zastrčil dovnitř, a pak mi pomáhal nanést hlínu a prkna na základnu pod zadní nohy krávy. Když jsme s prací skončili, stála kráva na svahu s ocasem výše položeným, než měla hlavu.
»A říkáte tedy, že jí mám dávat několik dní olej ze lněného semena a že to už nevyhřezne?«
Tak by to mělo být,« řekl jsem. »Postarejte se, aby stála v této poloze. «
»Postarám se, chlapče, a velice vám děkuji. Jsem přesvědčený, že jste odvedl dobrou práci, a těším se, že vás zase uvidím.«
Když jsem zase seděl v autě, zasténal jsem sám pro sebe. Dobrou práci! Jak by to kruci mohlo zůstat uvnitř, když jsme to nepřišili? Ale musil jsem udělat to, co mi Grier poručil – koneckonců byl sice nepříjemný, ale úplný blbec nebyl. Možná že měl pravdu. Vypustil jsem záležitost z hlavy a pokračoval s dalšími návštěvami. Netrvalo to ani týden a seděl jsem u snídaně a hrabal se v nevyhnutelné ovesné kaši, když se dole objevil Grier a z ničeho nic na mě vyštěkl.
»Mám tady lístek od Adamsona. Píše, že není spokojený, s vaší prací. Raději tam dnes dopoledne zajedeme a podíváme se, co není v pořádku. Na tyhle stížnosti si nepotrpím.« Jeho normální výraz ztělesněné a setrvalé urážky se prohloubil a velké bledé oči vodnatěly a přetékaly, až jsem nabyl přesvědčení, že zapláče do ovesné kaše.
Na statku nás pan Adamson zavedl do chléva. »Tak co si o tom myslíte, mladý muži?«
Podíval jsem se na výhřez a rozbolelo mě břicho. Nenápadná růžová výduť se proměnila v obrovskou purpurovou hmotu. Byla na ní nalepená zaschlá špína a na jedné straně byla otevřená široká rána.
»Nezůstalo to uvnitř nadlouho, viďte že ne?« tiše se otázal farmář.
Styděl jsem se tak, že jsem nemohl ani mluvit. Provést něco takového dobré krávě bylo příšerné. Cítil jsem, jak rudnu, ale naštěstí pro sebe jsem s sebou měl svého zaměstnavatele – dokáže to všechno vysvětlit. Otočil jsem se na Griera, který zafrkal, zahuhlal, několikrát rychle zamrkal, ale neřekl nic.
Farmář pokračoval:

»A jak vidíte, poranila si to. Musela o něco zachytit. Povídám vám, že se mi to vůbec nelíbí.«
Bylo to proti přirozenosti tohoto slušného člověka, aby byl nepříjemný, ale byl příliš zklamaný a rozčilený. »Možná že by bylo lepší, kdybyste se toho tentokrát ujal vy, pane Griere,« řekl.
Grier, který ze sebe doposavad nevydal ani jedno souvislé slovo, teď přímo naskočil do akce. Připnul srst ke konci páteře, vpíchl podkožní umrtvení, omyl a vydezinfikoval vyhřezlou hmotu a s námahou ji zasunul zpátky. Pak ji připevnil několika pevnými záchytnými stehy se širokou gumovou podlohou, aby se jí nezařezávaly do masa. Hotová práce vypadala čistě a odborně.
Farmář mě mírně uchopil za rameno. »Tak tohle už je něco. Je vám jasné, že se to teď už nemůže objevit? Pročpak jste něco takového neudělal, když jste tu byl posledně?«
Znovu jsem se obrátil ke Grierovi, ale tentokrát byl zachvácen mohutným záchvatem kašle. Nepřestal jsem se na něho upřeně dívat, a když stále ještě nic neříkal, obrátil jsem se a vyšel z chléva.
»Nic ve zlém, mladý muži,« volal za mnou pan Adamson. »Chápu, že se všichni musíme učit a nic není tak cenného jako zkušenost. Že mám pravdu, pane Griere?«
»Jo, jo, ba jo, je to pravda. Jo, jo, správně, správně, docela určitě,« huhlal Grier. Nasedli jsme do vozu. Usadil jsem se a čekal na nějaké vysvětlení. Zajímalo mě, co řekne. Ale nos protkaný modrými žilkami mířil přímo vpřed a vystouplé oči se pevně zachytily silnice před námi. Jeli jsme zpátky do ordinace v naprostém tichu.

Třicátá pátá kapitola

Netrvalo dlouho a Grier se musel vrátit do postele. Začal hrozně sténat, přidržoval si poraněná žebra a zakrátko byl znovu zainstalován v ložnici s polštáři pod zády a s růžovým nočním kabátkem upnutým až ke krku. Jediné, co mu poskytovalo úlevu v bolestech, byla whisky a hladina v lahvi stojící vedle postele klesala s pozoruhodnou rychlostí.
Život se vrátil do svých úmorných a únavných kolejí. Paní Grierová byla obvykle přítomna, když jsem podával hlášení jejímu manželovi. Zpoza ložnicových dveří se ozývalo horlivé šeptání, které zmlklo, jakmile jsem vstoupil. Obdržel jsem příkazy, zatímco paní Grierová pobíhala kolem postele, zastrkovala přikrývky, uklízela drobnosti, složeným kapesníkem utírala čelo svého manžela a neustále po mně vystřelovala drobné pohledy nelibostí. Jakmile jsem se octl za dveřmi, začalo šeptání znovu.
Jednou dost pozdě večer – asi v deset hodin – zatelefonovala paní Mallardová. Její pes má v krku kost a pan Grier má okamžitě přijít. Začal jsem vysvětlovat, že je nemocný a že ho zastupuji, ale bylo pozdě. Ozvalo se cvaknutí pokládaného sluchátka.
Grier reagoval na tuto zprávu tím, že upadl do jakéhosi transu. Brada mu klesla na prsa a seděl nehybně téměř celou minutu a pečlivě záležitost promýšlel. Potom se náhle napřímil a provrtal mě ukazováčkem. »Nebude mít v krku žádnou kost. Bude to zánět nosohltanu, který ho nutí kašlat.« Jeho sebedůvěra mě překvapovala.
»Nemyslíte, že bych si měl raději s sebou vzít kleště, pro všechny případy?«
»Ne, ne, už jsem vám to řekl. Nebude to žádná kost, jděte dolů a namíchejte sirup a lék proti kašli. To je všechno, co bude zapotřebí. A ještě něco – když zjistíte, že psovi nic není, neříkejte to. Řekněte té dámě, že to je zánět nosohltanu a jak má postupovat – abyste měl důvod k ošetření.«
Byl jsem mocně překvapen a v lehkém omámení jsem naléval v lékárně lahvičku léku, ale vzal jsem s sebou také kleště. Ztratil jsem část víry v Grierovu diagnózu na dálku.
Když paní Mallardová otevřela dveře úhledného dvojdomku, byl jsem překvapen. Z nejasných příčin jsem očekával starou dámu a tohle byla hezká a nápadná blondýnka asi kolem čtyřicítky s vlasy sčesanými do vznosných vln, jak bylo tehdy v módě. Ale neočekával jsem dlouhé plesové šaty, matně zelené, obrovské houpající se náušnice a silný nános nalíčení.
Paní Mallardová vypadala také překvapeně. Nechápavě se na mě dívala, když jsem vysvětloval, jak jsem se tu octl. »Přišel jsem se podívat na vašeho psa jako zástupce doktora Griera. Je mi líto, ale pan Grier je nemocný.«
Trvalo dost dlouho, než k ní moje informace pronikla, protože stála pořád ještě ve dveřích, jako by nechápala, o čem mluvím. Pak ožila a otevřela dveře dokořán. »Ach, tak, samozřejmě, to je mi líto,

prosím, pojďte dál.« Prošel jsem kolem ní skrze téměř hmatatelnou stěnu parfému do pokoje na levé straně haly. Tady byla vůně ještě silnější a v souladu s jedinou lampou s růžovým stínidlem, jímž se linulo sporé, ale růžové světlo na široký divan přitažený blízko k mihotavým plamenům krbu. Někde ze stínu vrněl měkce gramofon.
Po mém pacientu nebylo ani stopy a paní Mallardová na mě hleděla nerozhodně pohrávajíc si s jednou náušnicí.
»Přejete si, abych ho prohlédl tady?« zeptal jsem se.
»Ach, ano, samozřejmě,« zenergičtěla a otevřela dveře na konci místnosti. Do místnosti vtrhl okamžitě malý teriér, přeletěl přes koberec a skočil na mě s radostným štěkáním. Snažil se, seč mohl, aby mi olízal obličej, pokoušel se o to mnoha mocnými skoky a bylo by to pokračovalo dost dlouho, kdybych ho nebyl chytil přímo ve vzduchu.
Paní Mallardová se nervózně usmála. »Vypadá mnohem lépe,« řekla.
Padl jsem na divan, stále ještě se psíkem v náručí, a otevřel jsem mu tlamu. I v tom šeru bylo jasné, že v krku nemá vůbec nic. Lehce jsem přejel ukazováčkem přes kořen jeho jazyka a teriér neprotestoval, když jsem mu vyšetřoval krk. Pak jsem ho pustil na koberec a změřil jsem mu teplotu – normální.
»Tak tedy, paní Mallardová,« řekl jsem, »docela určitě nemá v krku žádnou kost a také nemá teplotu.« Chystal jsem se dodat, že je psík podle mého názoru naprosto v pořádku, když jsem si vzpomněl na Grierovo napomenutí na rozloučenou – že musím ospravedlnit svou návštěvu.
Odkašlal jsem si. »Je ale možné, že měl lehký zánět nosohltanu, který ho nutil kašlat nebo dávit.« Znovu jsem otevřel teriérovu tlamu. »Vidíte, že má zarudlý krk vzadu. Možná že chytil lehkou nákazu nebo spolkl něco dráždivého. Mám ve voze nějaký lék, který mu pomůže.« Uvědomil jsem si, že začínám koktat, a skončil jsem pokud možno co nejrychleji svůj proslov.
Paní Mallardová naslouchala dychtivě každému slov, úzkostlivě se dívala psíkovi do tlamičky a rychle přikyvovala. »Ano, ano, opravdu to vidím,« říkala. »Tolik vám děkuji. Jsem ráda, že jsem pro vás poslala!«
Následujícího večera jsem byl v půli velice frekventované ordinace, když hlučně vstoupil tlusťoch v mimořádně nápadném tvídovém saku a položil na stůl jezevčíka se smutnýma očima.
»Pořád vrtí hlavou,« zabručel. »Myslím, že to bude nějaký vřed.«
Vzal jsem ze skříňky otoskop a začal jsem prohlížet ucho, když ten tlusťoch znovu spustil.
»Jak jsem viděl, vyjel jste si včera večer naším směrem. Bydlím vedle paní Mallardové.«
»Ale ano,« odpověděl jsem a díval jsem se do kovové trubičky. »Máte pravdu, byl jsem tam.«
Muž zabubnoval prsty na stůl. »Bože, ten pes musí být samá nemoc. Veterinářovo auto stojí před domem v jednom kuse. «
»Opravdu? Nezdálo se mi. Vypadal jako zdravé stvořeníčko.« Prohlédl jsem jedno ucho a začal s druhým.
»Je to tak, jak povídám,« pravil muž. »Chudák zvíře má pořád nějaké potíže a zajímavé je, jak často se mu to stává v noci.«
Rychle jsem vzhlédl. V tónu, kterým mluvil, a ve způsobu jeho řeči bylo něco podivného. Chvilku se na mě díval otevřenýma nevinnýma očima a pak celý se jeho obličej svraštil do vědoucího úšklebku.
Civěl jsem na něho. »Snad nechcete říci…«
»Že by jí to s tím starým ošklivcem nešlo? Dá to práci, než si to člověk dokáže představit, viďte!« Oči ve velikém červeném obličeji pobaveně mrkaly.
Upustil jsem otoskop s klepnutím na stůl a paže mi klesly k bokům.
»Netvařte se tak, mladíku!« křikl tlusťoch a šprýmovně mě dloubl do prsou. »Je to prohnilý hnusný svět, to přece víte!«
Nebyla to však pouhá představa Griera, co mě plnilo hrůzou. Děsil jsem se obrazu sebe sama, jak v té harémové atmosféře kážu o zánětu nosohltanu ženě, která ví, že mluvím nesmysly, a v pozadí vrní gramofon.
Během dalších dvou dnů vstal Angus Grier z postele a zřejmě se uzdravil. Kromě toho se našel nový asistent, který mohl nastoupit své zaměstnání okamžitě. Byl jsem volný, svobodný, mohl jsem odejít. Oznámil jsem, že odejdu hned časně ráno, a vyšel jsem z domu v půl sedmé, abych se dostal do

Darrowby k snídani. Nehodlal jsem čelit další ovesné kaši.
Když jsem jel na západ přes Yorkskou plošinu, začínaly se nad vrcholky křovinatých mezí a mezi stromy rýsovat dlouhé hřebeny Pennin, zdvíhajících se k ranní obloze. Z téhle dálky vypadaly světle fialově a stále ještě se skrývaly v oparu ranního slunce, ale kynuly mi na pozdrav. A později, když moje autíčko začalo stoupat a stromy prořídly a na místo křovinatých mezí nastoupily čisťounké vápencové zídky, pocítil jsem to, co jsem tu cítil vždycky – že se přede mnou rozevírá svět a že odpadá všechno ošklivé. A tady konečně bylo Darrowby – spící pod důvěrně známým masívem Herne Fell a vzadu se vlnilo zelené údolí a stráně Dalesu.
Nikde se nepohnul ani živáček, když jsem drkotal přes kamením dlážděné tržiště dolů do tiché ulice ke Skeldalu, po jehož starých zdech se pnul břečťan v neuspořádané změti a na ošumělé měděné tabulce stálo »Siegfried Farnon, MVDr.«
Myslím, že bych byl chodbu za skleněnými dveřmi proběhl cvalem, ale musel jsem si probojovávat cestu domácími psy, všemi pěti, kteří se na mě vrhli, vyskakovali a radostné štěkali.
Téměř jsem se srazil s nebezpečně velkou překážkou v podobě paní Hallové, která nesla do jídelny konvici kávy. »Tak jste se vrátil,« řekla a viděl jsem, že je upřímně potěšená, protože se téměř usmívala. Tak jděte dál a usaďte se. Mám tam pro vás kousek něčeho na zub.«
Sahal jsem po dveřích, když jsem zevnitř zaslechl hlasy obou bratrů. Tristan něco hučel a Siegfried řval naplno: »Kde jsi k sakra včera v noci byl? Slyšel jsem tě mlátit dveřmi ve tři ráno a tvůj pokoj smrdí jako pivní sud. Bože, kdyby ses tak mohl na sebe podívat – máš oči jako díry ve sněhu, když se do něj načůrá!«
Usmál jsem se sám pro sebe a otevřel dveře, šel jsem k Tristanovi, který se na mě překvapeně díval, když jsem ho popadl za ruku a začal mu s ní pumpovat. Vypadal chlapecky nevinně, jako vždycky, kromě očí, které byly trochu vpadlé, ale uchovaly si starou jiskru. Pak jsem přistoupil k Siegfriedovi, sedícímu v čele stolu. Byl očividně užaslý nad mým oficiálním vstupem, takže se zakuckal. Kašlal, znachověl, po hubených tvářích mu tekly slzy a drobounký pískově zažloutlý knírek se mu třásl. Přesto však povstal z křesla, sklonil hlavu a podal mi ruku s grácií markýze.
»Vítám tě, Jamesi,« vykoktal a lehce mě poprskal drobečky z topinky. »Vítám tě doma.«

Třicátá šestá kapitola

Byl jsem pryč pouhé dva týdny, ale stačilo to, abych si znovu uvědomil, že práce na vysočině pro mě má půvab, jaký bych nikde jinde nenašel. Moje první povinnost mě přivedla na úzkou neohrazenou cestu spojující Sildale s Cosdalem, a když jsem vyjel až nahoru na jedničku, udělal jsem to, co jsem dělával často. Zastavil jsem na trávníku na okraji cesty vystoupil jsem.
Na mě se nikdy nehodil ten citát o tom, že člověk nemá čas na to, aby postál a díval se. Připadá mi, že jsem strávil značnou část svého života, pravděpodobně příliš značnou, pouhým postáváním a rozhlížením se, a to ráno jsem s tím už zase začal. Měl jsem rozhled přes Yorkskou pláň až k rozlehlým Hambletonským kopcům asi tak sto kilometrů odtud na východ a za mnou se přerývaně vlnilo vřesoviště, klesalo a znovu stoupalo až k holým vrcholkům skal. Během svého prvního roku v Darrowby jsem nesčetněkrát postával na různých místech a pohled přes pláň byl vždycky jiný. V zimě ležívala tmavá krajina jako koryto mezi sněhem pokrytými Penninami a vzdáleným bílým leskem Hambletonů a v dubnu stékaly praménky deště v pomalém a tmavém závoji přes zeleně a hnědě grošovanou rozlehlost. Také se pamatuji na den, kdy jsem stál v září slunce a díval se dolů na dlouhé kilometry husté mlhy, která se čechrala jako vata kolem černých chomáčů stromů a vrcholů skal.
Ale dnes se nekonečné mřížky polí provalovaly ve slunci a vzduch byl dokonce i tady nahoře ztěžklý vůní léta. Věděl jsem, že dole musí být lidé, kteří pracují na hospodářství, ale neviděl jsem nikde ani živou duši. A naplnil mě úplně a dokonale klid a mír, který jsem vždycky nalézal v tom tichu a v té pustině.
V takových chvílích se mi zdálo, že vystupuji sám ze sebe a že střízlivě posuzuji svůj život a svou cestu. Připadalo mi snadné přenést se jediným skokem nazpět přes všechny ty roky – úplně nazpátek až k době, kdy jsem se rozhodl, že se stanu veterinářem. Dokázal jsem si tu chvíli přesně vybavit. Bylo mi třináct a četl jsem v obrázkovém časopise článek, co všechno chlapci mohou v životě dělat, a jak jsem

četl, nabýval jsem neochvějně přesvědčení, že se musím stát veterinářem. A na čem jsem tohle přesvědčení vlastně založil – z čeho vyvěralo? Jenom z toho, že jsem měl rád psy a kočky a že se mi příliš nezamlouvala představa života v kanceláři. Připadalo mi to jako dost křehká základna pro vybudování kariéry. Nevěděl jsem vůbec nic o zemědělství ani o zemědělských zvířatech, a ačkoliv jsem se mnoho let na univerzitě o tomhle učil, viděl jsem pro sebe pouze jedinou budoucnost. Budu veterinářem drobného zvířectva. Tohle mi vydrželo až do konce studia – představa sebe, jak ošetřuji ty miláčky lidí ve své vlastní nemocnici, kde všechno nebude pouze moderní, nýbrž přímo revoluční. Dokonale zařízený operační sál, laboratoř a rentgen. Všechno jsem to měl ve svých představách krystalově vytříbené – dokud jsem nezískal titul MVDr.
A jak jsem se tedy pro pána krále dostal k tomu, že tu sedím na yorkshirském vřesovišti v krátkých rukávech a gumovkách a smrdím kravami?
Změna mé perspektivy byla velmi rychlá – po pravdě řečeno téměř okamžitá po mém příjezdu do Darrowby. To zaměstnání jako by mi poslal sám pánbůh v oněch dobách hluboké nezaměstnanosti, ale pouze, jak jsem se domníval, jako první krok k dosažení mého skutečného cíle. A pak se všechno takřka ve vteřině změnilo.
Možná že to nějak souviselo s neuvěřitelnou sladkostí vzduchu, který mě stále ještě překvapoval, když jsem ráno vkročil do staré divoké zahrady kolem Skeldalu. Nebo možná že to byla přitažlivost živobytí v krásném starém domě a spolužití se zdatným, ale nedůtklivým šéfem Siegfriedem a s jeho méně energickým studentským bratrem Tristanem. Anebo to mohlo být prostě poznání, že ošetřování krávy a vepře a ovce a koně je tak zajímavé, jak jsem nikdy nepředpokládal. A to s sebou přineslo jiný pohled na mě samého jako drobného kolečka ve veliké mašinérii britského zemědělství. A v tom byl kus dobrého zadostiučinění.
Ale pravděpodobně to bylo tím, že se mi nikdy ani nezdálo o tom, že existuje místo jako Dales. Vůbec bych byl nepokládal za možné, že bych trávil celé dny ve vysoké čisté krajině, kde neustále voní tráva nebo stromy a kde i za vytrvalého zimního deště mohu plnými doušky vdechovat vonný vzduch a nalézat v chladném doteku větru svěžest nového, svěžest zrodu.
Prostě všechno se pro mě změnilo a moje práce sestávala z toho, že jsem jezdil po té střeše Anglie od jedné zemědělské usedlosti ke druhé a že ve mně sílilo přesvědčení, že se mi dostalo velkého privilegia. Nastoupil jsem znovu do vozu a podíval se na soupis návštěv. Byl jsem rád, že tu jsem zase zpátky, a den plynul rychle. Asi v sedm hodin večer, když už jsem se domníval, že jsem skončil, zatelefonoval Terry Watson, mladý zemědělský dělník, který vlastnil dvě krávy. A jedna, jak říkal, měla letní zánět vemene. Polovina července byla na tuhle nemoc trochu brzy, ale v pozdních letních měsících jsme viděli doslova stovky takových případů. Mnoho farmářů tomu říkalo srpnový mor«. Byly to nepříjemné situace, protože to byly neléčitelné případy a obvyklý výsledek býval, že kráva přišla o čtvrt vemene (čtvrt vemene, která zásobuje každý struk mlékem), a někdy i o život.
Kráva Terryho Watsona vypadala velmi špatně. Když nastal čas k dojení, přibelhala se z pole a pravou zadní nohu natahovala dozadu, aby se nedotýkala bolavého vemene. Teď tu stála ve svém chlévu a úzkostnýma očima hleděla před sebe. Jemně jsem zatáhl za nemocný struk a do plechovky, kterou jsem držel, vytryskl namísto mléka pramínek tmavé zapáchající tekutiny.
»Tenhle zápach nemůže nikoho zmýlit, Terry,« řekl jsem. »Je to pravá letní odrůda.« Prohmatával jsem horké oteklé místo, a když jsem se dotkl citlivé tkáně, zdvihla kráva rychle nohu. »Je to pěkně zatvrdlé. Obávám se, že to vypadá dost špatně. «
Terry přejížděl rukou krávě po zádech a jeho tvář byla vážná. Bylo mu něco přes dvacet, měl ženu a malé mimino a byl z toho druhu, co jsou ochotni lopotit se celý den pro někoho jiného a pak přijít domů a začít pracovat na svém skrovném majetku. Dvě krávy, pár prasátek a slepic znamenalo mnoho pro člověka, který musel vyjít s třiceti šilinky týdně.
»Vůbec tomu nerozumím,« mluvil téměř nesrozumitelně. »Obyčejně to dostanou zaprahlé krávy, ale tyhle dávají osm litrů denně. Kdyby byla bejvala zaprahlá, byl bych ji natíral dehtem.« (Farmáři měli ve zvyku natírat struky zaprahlých krav stockholmským dehtem, aby na ně nesedaly mouchy, o kterých se věřilo, že roznášejí nákazu.)
»Kdepak, obávám se, že to dostávají všechny krávy, a zvlášť ty, které přestávají dojit.« Vytáhl jsem jí z

konečníku teploměr – a ukazoval přes čtyřicet.
»A co se teda stane? Můžete pro ni něco udělat?«
»Udělám, co je v mých silách, Terry. Dám jí injekci a musíte ji vydojovat tak často, jak můžete, ale víte zrovna tak dobře jako já, že tyhle případy nemají velkou naději.«
»Jo, to já všechno vím.« Zachmuřeně mě pozoroval, když jsem vpíchl krávě do krku sérum proti pyobacilóze. (Děláme to v případech letních mastitid dokonce i dnes, protože je smutná skutečnost, že na ně nepůsobí žádné z moderní palety antibiotik.) »Přijde o čtvrt a možná, že pojde, viďte?«
Snažil jsem se mluvit vesele. »Nemyslím, že by uhynula, a i kdyby přišla o čtvrt vemena, dohoní to zbývajícími třemi struky.« Ale měl jsem pocit bezmoci jako vždycky, když jsem mohl udělat jen velmi málo pro něco, co znamenalo velmi mnoho. Věděl jsem, jaká to je rána pro toho mladého člověka – kráva s třemi čtvrtkami ztratila hodně na ceně a to bylo ještě to nejlepší, co jsem mohl předpokládat. Vůbec jsem nechtěl uvažovat o možnosti, že by zvíře uhynulo.
»Poslyšte, nemohu opravdu vůbec nic dělat? Myslíte, že to je úplně zbytečné?« Hubené tváře Terryho Watsona zbledly, a když jsem se díval na útlou postavu s mírně shrbenými rameny, napadlo mě, nikoliv poprvé, že na svoji těžkou práci nevypadá dost robustně.
»Nemohu vám nic zaručit,« řekl jsem, »ale nejlépe dopadnou případy, kdy se kráva co nejvíce vydojí. Tak se do toho dneska večer pusťte, zkuste to každou půlhodinu, když to půjde. Kdyby se vám podařilo odstranit tu nečistotu, co se jí tvoří ve vemeni, měli bychom vyhráno. A myslím, že byste mohl koupat vemeno v teplé vodě a masírovat ho.«
»Čím ho mám masírovat?«
»Nezáleží na tom, co budete používat. Hlavní věc je pohybovat tkání tak, abyste odstranil co nejvíc té zapáchající tekutiny. Docela pěkně se hodí vazelína.«
»Mám doma sklenici husího sádla.«
»Dobře, vezměte husí sádlo!« Věděl jsem, že na většině hospodářství mají husí sádlo. Byl to léčivý prostředek na všechno, pro lidi i pro zvířata.
Terrymu se zřejmě ulevilo, měl možnost něco dělat. Vylovil odněkud staré vědro, podstrčil stoličku mezi nohy a posadil se ke krávě. Podíval se na mě zvláštním, jakoby vyzývavým pohledem. »Tak dobře,« řekl, »začnu.«
Náhodou mě zavolali nazítří časně ráno k mléčné horečce, a když jsem se vracel domů, napadlo mě, že se zajedu podívat k Watsonovým. Bylo kolem osmé hodiny, a když jsem vešel do malého chléva pro dvě krávy, seděl Terry na stejném místě jako včera, když jsem od něho odcházel. Tahal za infikovaný struk, oči měl zavřené, tváří se opíral krávě o bok. Když jsem promluvil, vyskočil, jako bych ho probudil ze spánku.
»Dobré jitro, vidím, že jste se už do toho zase pustil.«
Na moje slova se kráva ohlédla také a já jsem okamžitě a s velkou radostí zjistil, že se její stav nesrovnatelně zlepšil. Ztratila prázdný pohled a dívala se na mě s běžným zájmem zdravé hověziny a ze všeho nejlepší bylo, že se jí sanice pohybovaly tím pomalým pravidelným krouživým pohybem, který potěší srdce každého veterináře.
»Panebože, Terry, vypadá mnohem a mnohem lépe. Je to úplně jiná kráva!«
Zdálo se, že mladému muži činí potíže mít otevřené oči, ale usmál se. »Jo, a pojďte a podívejte se na ni z tohodle konce.« Pomalu vstal ze stoličky, po kouscích narovnával záda a opřel se loktem krávě o zadek. Sklonil jsem se k vemenu a opatrně jsem hledal bolestivý otok ze včerejšího večera, ale moje ruka se setkala s hladkým a poddajným povrchem a já jsem nevěřícně mnul tkán mezi prsty. Zvíře nejevilo žádné znaky nepříjemného pocitu. Užasle jsem palcem a ukazováčkem zatáhl za struk. Vemeno bylo skorem prázdné, ale podařilo se mi vymáčknout na dlaň malinký pramínek čistého bílého mléka.
»Co se to tady děje, Terry? Musel jste tu krávu vyměnit. Utahujete si ze mě?«
»Kdepak, šéfe,« usmál se mladý muž svým pomalým úsměvem. »Je to ta samá kráva – jenom se jí ulevilo. To je všechno. «
»Ale to je vyloučené! Co jste s ní k čertu prováděl?«
»Jenom to, co jste mi nařídil. Masíroval jsem ji a vydojoval. Masíroval a vydojoval.«
Poškrábal jsem se na hlavě. »Ale je úplně v pořádku. Nikdy jsem nic takového nezažil.«

»Jo, to vím, že jste neviděl.« To byl ženský hlas a já jsem se otočil a viděl jsem ve dveřích stát mladou paní Watsonovou s dítětem v náručí. »A nikdy jste neviděl mužskýho, kterej by masíroval a vydojoval krávu dvanáct hodin v jednom kuse. «
»Dvanáct hodin?« zeptal jsem se.
Podívala se na manžela pohledem, v němž se mísilo porozumění a podráždění, »Ano, seděl tady na té stoličce od chvíle, co jste včera večer odešel. Vůbec nebyl v posteli a vůbec se nenajed. Nosila jsem mu sem tu a tam něco k zakousnutí a šálek čaje. Je to blázen – to by dokázalo člověka zabít.«
Podíval jsem se na Terryho a můj pohled putoval z pobledlé tváře přes hubené, mírně se kolébající tělo téměř k prázdné sklenici husího sádla u jeho nohou. »Dobrý bože, člověče,« řekl jsem. »Dokázal jste nemožnost a musíte být úplně oddělaný. Krávu ale máte jako novou – nemusíte s ní dělat vůbec nic, tak teď jděte a odpočiňte si.«
»Ne, to nemůžu,« zavrtěl hlavou a narovnal ramena. »Musím jít do práce a už přijdu stejně pozdě.«

Třicátá sedmá kapitola

Nedokázal jsem přemoci pocit mírné samolibosti, když jsem řezem v psově žaludku vymáčkl jasně červený gumový míček. Měli jsme v Darrowby dost případů ošetření drobných zvířat. Právě tolik, aby to byla příjemná změna od normálního života kolem farem, ale zase ne takový nadbytek, abychom zpohodlněli. Člověk s praxí ve městě se nepochybně dívá na operaci žaludku jako na běžnou a nevzrušující práci, ale když jsem spatřil, jak se malý červený míček kutálí po stole a poskakuje po ordinaci, naplnil mě dobrý pocit uspokojení.
Přivedli k nám to velké šmaťchavé štěňátko červeného setra ráno. Jeho paní vysvětlovala, že se pořád třese, že mu není dobře, že je na tom dost bídně a že už dva dny zvrací – přesně od té doby, co záhadně zmizel míček její dcery. Diagnóza nebyla obtížná.
Zahnul jsem okraje rány v žaludku a začal jsem šít pravidelným stehem. Cítil jsem se klidný a spokojený na rozdíl od Tristana, který si nesměl zapálit cigaretu kvůli éteru, bublajícímu vzadu ve skleněné baňce do anestetizující masky, již Tristan přidržoval psovi nad tlamou. Mrzutě shlížel dolů na pacienta a prsty volné ruky bubnovaly na stole.
Avšak brzy přišla řada na mě, abych znervózněl, protože se rozletěly dveře operačního sálu a Siegfried vpadl do místnosti. Nevím proč, ale kdykoli mě Siegfried pozoroval při práci, byl se mnou konec. Jako by vyzařoval vysoko se dmoucí vlny netrpělivosti, nervozity, kriticismu, podráždění. Cítil jsem, jak na mě teď vlny narážejí a jak mě zalévají, ačkoliv tvář mého zaměstnavatele byla docela bezvýrazná. Stál tiše na konci stolu, ale jak míjely vteřiny, vzrůstal ve mně pocit, že sedím na sopce, která brzy vybuchne. Vybuchla, když jsem začínal zašívat spodní vrstvu svalu. Vytahoval jsem ze skleněné misky catgut, když jsem zaslechl prudké nadechnutí.
»Prokristapána, Jamesi!« vykřikl Siegfried. »Přestaň tahat to pitomé střevo! Víš, kolik stojí metr toho krámu? Ještě dobře, že nevíš, protože bys okamžitě omdlel. A ten drahý zásypový prášek, který tu rozhazuješ – v tom psovi je už teďka zašitá alespoň čtvrtkilovka.« Odmlčel se a několik vteřin ztěžka oddychoval. »A ještě něco. Když potřebuješ vysušit, stačí malý kousek vaty – nepotřebuješ pokaždé čtvereční metr, jak jsi zvyklý. Pojď sem, dej mi tu jehlu, já ti to ukážu.« Spěšně si omyl ruce a převzal moji práci. Nejprve nabral miniaturní špetičku jodoformového pudru a křehounce poprášil ránu, jako když stará dáma krmí zlatou rybičku, pak odstřihl kousíček střívka a vpíchl steh do svalu. Nepodařilo se mu málem ani zavázat na konci uzlíček, vyšlo to jen tak tak, ale po několika chvílích intenzívního soustředění to zvládl.
Tento postup si zopakoval alespoň desetkrát za dobu, kdy zavíral řez v kůži přerušovanými stehy hedvábí, a když pracně upevňoval každý kraťounký koneček spinkami, skoro se dotýkal nosem pacienta. Po dovršení úkonu mírně šilhal.
»V pořádku, Tristane, zavři éter,« pravil, když vytahoval půl centimetru vaty a úsporně otíral ránu. Obrátil se ke mně a něžně se usmál. S nelibostí jsem zpozoroval, že se mu po obličeji začíná šířit jeho trpělivý pohled. »Prosím tě, Jamesi, snaž se mě pochopit. Dokázal jsi s tím psem báječný kus práce, ale nesmíš ztrácet ze zřetele ekonomickou stránku věci. Vím, že ti na tom teď houby záleží, ale jednoho dne

budeš mít nepochybně svou vlastní praxi a teprve potom si uvědomíš starosti, které já nesu na svých bedrech.« Pohladil mě po paži a já jsem se obrnil a zocelil, protože naklonil hlavu na stranu a do jeho úsměvu se vloudil záblesk rošťáctví.
»Koneckonců, Jamesi, jistě se mnou budeš souhlasit, že se přece jenom hodí občas taky něco vydělat.«
Bylo to o týden později a ležel jsem uprostřed pole na krku spícího hřebce. Do zad mě horce pálilo slunce a díval jsem se na klidně zavřené oči, na úzkou tlamu mizející v chumáči nachloroformovaného plátna. Nakapal jsem ještě pár kapiček anestetika na houbu a zašrouboval jsem lahvičku. Už mu to bude stačit.
Nedokázal bych spočítat, kolikrát jsme si se Siegfriedem tuto scénu zopakovali. Kůň na lůžku z trávy, na jednom konci operuje můj zaměstnavatel a já dávám pozor u hlavy. Siegfried představoval unikátní spojení rozeného koňaře a obratného chirurga, s nímž jsem nemohl soupeřit, takže se ze mne nevyhnutelně musel stát anesteziolog. Rádi jsme operovali venku, ve volném prostoru. Bylo to čistší, a když to byl nepokojný kůň, byla menší pravděpodobnost, že se poraní. Museli jsme jenom doufat, že bude krásné počasí, a dneska jsme měli štěstí. Hleděl jsem do oparu ranní mlhy na nespočetné blatouchy. Bylo jich plné pole a člověku připadalo, že sedí ve vlnách žlutého moře. Jejich pyl mi poprášil boty i krk koně vedle mne.
Všechno probíhalo více méně jako obvykle. Zašel jsem do boxu hřebce, připjal jsem přezku pod jeho ohlávku a vyvedl jsem ho ven na měkké rovné místo na poli. U hlavy jsem nechal jednoho muže, který držel dlouhou oprátku u ohlávky, a nalil jsem na houbu první dvě deci chloroformu. Díval jsem se, jak hřebec frká a třese hlavou z té podivné vůně. Pomocník prováděl pomalu koně a já jsem přidával chloroform, dokud nezačal kůň klopýtat a kolébat se. Tato etapa vždy trvala několik minut a já jsem trpělivě očekával malý Siegfriedův proslov, který vždycky na tomto místě pronášel. Nezklamal jsem se.
»Nepoloží se, Jamesi. Nemyslíš, že bychom mu měli vyvázat přední nohu?«
Uchýlil jsem se k své obvyklé taktice a předstíral jsem, že jsem ohluchl, a za několik vteřin hřebec hekl a položil se na bok. Siegfried, vysvobozený ze své nucené nečinnosti, okamžitě ožil. »Sedni si mu na hlavu!« ječel. »Hoď mu provaz na zadní nohu a táhni ho dopředu! Přines mi sem to vědro vody. Dělej, hoď sebou.«
Byl to náhlý a násilný přechod. Ještě před několika chvilkami mír a ticho – a teď tu křížem krážem pobíhali muži, naráželi do sebe, povzbuzováni Siegfriedovými výkřiky. Dneska, po třiceti letech, stále ještě pokládám Siegfriedovi koně a on pořád říká: »Jamesi, ten se nepoloží.«
Dnes používáme většinou intravenózní injekce thiopentalu, který uspí koně asi v deseti vteřinách. Neposkytuje Siegfriedovi příliš mnoho času, aby odříkal svou úložku, ale obvykle ji vkládá někam mezi sedmou a desátou vteřinu.
Případ tehdejšího rána bylo poranění. Byla to záležitost pěkně dramatická a ospravedlňovala hlubokou narkózu, nezbytnou k ošetření. Hřebec, pocházející z lovecké kobyly, cválal ve své ohradě a cítil silné nutkání navštívit svět tam venku. Vybral si k přeskoku jediné místo, kde byl plot ostrý, a pořezal se mezi předníma nohama. Ve snaze vyprostit se poranil si celou oblast hrudi tolik, že vypadal jako z řezníkova krámu, s kůží na mnoha místech rozřezanou a s velkými prsními svaly visícími ven a rozsekanými jakoby řezačkou.
»Překul ho na záda,« řekl Siegfried. »Tak je to lepší.« Vzal z podnosu ležícího na trávě blízko u nás sondu a opatrně vyšetřil ránu. Kost není poraněná,« zamručel a stále ještě se díval do útrob. Potom vzal lékařské kleště a vylovil všechny útržky tkáně, které dokázal najít, a obrátil se ke mně. »Je to jenom samé šití. Jestli chceš, můžeš pokračovat.«
Vyměnili jsme si místa a já jsem si uvědomil, že byl zklamaný, že to nebylo nic zajímavějšího. Nedokázal jsem si ho představit, že by mě vybídl, abych pokračoval v kryptorchidní kastraci nebo v něčem podobném. A pak, když jsem bral do ruky jehlu, přeskočily mé myšlenky nazpátek k oné operaci žaludku psa. Možná že mě zkouší, že zkouší moji rozmařilost. Tentokrát si dám pozor.
Navlékl jsem do jehly malinký kousek catgutu, nabral pořezaný sval a s námahou jsem ho přišil. Bylo to hrozně pracné zavazovat ty kraťounké konce – trvalo mi to třikrát tak dlouho, než bylo nutné. Přesto jsem však zarputile vytrval. Byl jsem varován a nestál jsem o další přednášku.
Ušil jsem tímto způsobem asi tucet stehů, když jsem pocítil ty vlny. Můj zaměstnavatel klečel na krku

koně blízko mě a zpěněné vlnobití nesouhlasu mě otloukalo pěkně zblízka. Vydržel jsem další dva stehy a potom vybuchl Siegfried do prudkého šepotu.
»Na co si to kruci, Jamesi, hraješ?«
»Přece šiju, co se ti nezdá?«
»Ale proč se v tom hrabeš s těmi nesmyslně krátkými kousky catgutu? Jsme tu už ksakru celý den!«
Patlal jsem se s dalším uzlíčkem ve svalu. »Z ekonomických důvodů,« zašeptal jsem ctnostně.
Siegfried vyletěl z krku, jako by ho kůň kousl. »Já už to nevydržím ani vteřinu. Pusť mě k tomu.«
Dlouhými kroky přešel k podnosu, vybral si jehlu a uchopil volný konec catgutu vyčnívající z nádoby. Rozmáchlým obloukem paže vytáhl obrovský kus catgutu, takže se klubko v misce začalo divoce odvíjet a mlátilo sebou jako rybář, který chytil na udici velkou rybu. Vrátil se ke koni, lehce klopýtl, protože se mu střívko zamotalo kolem kotníků, a začal šít. Nebylo to snadné, protože i když úplně napjal paži, nedokázal utáhnout steh a musel pořád vstávat a znovu si klekat. Když upevnil všechny svaly do jejich původní polohy, odfukoval a viděl jsem na jeho čele rosu potu.
»Odněkud prosakuje krev,« zamumlal a opět navštívil podnos, aby prudkým pohybem odtrhl obrovský závitek vaty. Vracel se a táhl za sebou bílé pruhy, které potřísnily svými vlákny hlavičky blatouchů. Pak osušil ránu jedním růžkem té záplavy.
A znovu k podnosu: »A ještě trochu zásypu, než budu šít kůži,« řekl vesele a uchopil kilový kartón. Chvilku postál nad ranou a potom extravagantními pohyby zápěstí začal rozhazovat zásyp. Dost zásypu padlo na ránu, ale mnohem víc posněžilo koně, mě, blatouchy a mimořádně zbloudilá hrst zamířila na potící se obličej pomocníka dole u provazu na nohou. Když přestal kašlat, vypadal jako klaun Ferdinand.
Siegfried sešil kůži, k čemuž vypotřeboval několik metrů hedvábí, a potom ustoupil a přehlédl úhledný výsledek. Viděl jsem, že je ve výborné náladě.
»Tak tohle je prima. Takovýhle mladý kůň se uzdraví dřív, než se naděješ. Vůbec by mě nepřekvapilo, kdyby mu nezůstala ani jizvička.«
Myl jsem nástroje ve vědru a Siegfried ke mně přišel a promluvil ke mně: »Promiň mi, Jamesi, že jsem tě tak odstrčil, ale skutečně jsem si nedokázal vysvětlit, co se s tebou stalo – byl jsi jako stará slepice. Víš, nevypadá dobře, když se pokoušíš pracovat s tak pitomě malým množstvím materiálu. Člověk musí operovat s určitým… abych tak řekl… švihem, lze-li to tak vyjádřit, a to nedokážeš, když se nad tím takhle kroutíš.«
Domyl jsem nástroje, osušil je a položil na porcelánový podnos. Pak jsem zdvihl podnos a zamířil k brance na konci pole. Siegfried kráčel vedle mě a položil mi ruku na rameno. »Jamesi, opravdu si nemysli, že ti něco vytýkám. Je to pravděpodobně tvou skotskou výchovou. A prosím tě, rozuměj mi dobře, je to stejná výchova, která ti vštípila mnoho vlastností, jež obdivuji – samostatnost, píli, oddanost. Ale jsem si jistý, že ty první připustíš,« – a teď se zastavil a pohrozil mi prstem – »že to vy Skoti trochu přeháníte.« Lehce se zasmál. »Tak pamatuj si, Jamesi, nebuď tak – úzkoprsý, když operuješ.«
Změřil jsem ho pohledem. Kdybych rychle pustil podnos, určitě bych ho zasáhl pravým hákem.
Siegfried pokračoval: »Ale vím, že ti to nemusím vtloukat do hlavy, Jamesi. Vždycky dáváš pozor, co ti říkám a respektuješ to, viď?«
Vzal jsem podnos pod paží a znovu jsem vykročil. »Ano,« odvětil jsem, »respektuji. Pokaždé.«

Třicátá osmá kapitola

»Vidím, že máte rád prasátka,« řekl pan Worley, když jsem zamířil do ohrádky.
»Že to vidíte?«
»Ano, to já vždycky poznám. Jakmile jste klidně vešel a pěkně jste poškrábal Kenii na zádech a promluvil jste k ní, hned jsem si povídal: Tenhle mladej má rád prasátka.«
»Správně. Po pravdě řečeno jste to úplně uhádl. Skutečně mám rád prasátka.« Pravda byla ovšem ta, že jsem se kolem Kenie opatrně plížil a uvažoval, jak asi bude reagovat. Bylo to obrovské zvíře a prasnice s mláďaty dokáže být velmi nepřátelská k cizím lidem. Když jsem vešel do budovy, zvedla se z místa, kde krmila selátka, a dívala se na mě s nic neříkajícím bručením a připomněla mi, kolikrát jsem opouštěl

prasečí chlívek mnohem rychleji, než jak jsem tam vcházel. Veliká, chrochtající prasnice s otevřenou tlamou vždycky dokázala podstatně zrychlit mé pohyby.
Teď jsem byl úplně uvnitř, v úzkém chlívku, a zdálo se, že mě Kenie vzala na milost. Znovu zabručela, ale mírumilovně, pak se opatrně zhroutila na slámu a obnažila malým dychtivým hubičkám zdroj potravy. V téhle poloze jsem jí mohl prohlédnout nohu.
»Jo, to je vono,« řekl ustrašeně pan Worley. »Dneska ráno se na ni nemohla ani postavit.«
Nevypadalo to na žádnou velkou závadu. Špička jednoho spáru byla trochu přerostlá a dřela citlivé chodidlo, ale k takovýmhle maličkostem nás obvykle nikdo nevolal. Odřízl jsem přerostlou část a potřel jsem bolavé místo hojivou mastí na všechno, ung. pini sedativum, a po celou tu dobu klečel pan Worley u Keniiny hlavy, hladil ji a něco jí předl do ucha. Nerozpoznal jsem slova, která promlouval – možná že to bylo v prasečím jazyce, protože prasnice jako by mu odpovídala jemným pohekáváním. V každém případě to účinkovalo lépe než utišující prostředek a všichni jsme byli šťastni, včetně dlouhé řady prasátek, horlivě se činících u dvojité řady struků.
»V pořádku, pane Worley.« Narovnal jsem se a podal mu krabičku masti. »Vtírejte to dvakrát denně a jsem přesvědčený, že bude za chvilinku zdravá.«
»Děkuju vám, moc vám děkuju.« Mohutně mi potřásl rukou, jako bych tomu zvířeti zachránil život.
»Jsem strašně rád, že jsem vás poznal, pane Herriote. Pana Farnona už znám rok nebo dva a samozřejmě, že si ho moc vážím. Má rád prasátka, moc rád je má ten pán. A jeho mladý bratr tu byl také jednou nebo dvakrát – řek bych, že má taky rád prasátka.«
»Je jim hluboce oddán, pane Worley.«
»Jo, to sem si myslel. A já to dycky poznám.« Chvilku mě pozoroval zvlhlým zrakem a pak se velice uspokojeně usmál.
Vyšli jsme na prostranství, které bylo vlastně zadním dvorkem hospody. Protože pan Worley nebyl jenom farmářem, ale i majitelem hotelu Langthorpe Falls a jeho cenný dobytek byl namačkán do budovy, která kdysi byla stájí a prostorem pro kočáry. Ať jste otevřel kterékoli dveře, zjistil jste, že hledíte do očí zrzavých prasátek, vesměs druh tamworth. Pan Worley měl pár vepříků na maso a ty horší krmil na sádlo, ale jeho pýchou byly prasnice. Měl jich šest – Kenii, Princeznu, Ruby, Marigold, Delilah a Primrose.
Již mnoho let přesvědčovali zkušení hospodáři pana Worleye, že jeho prasnice nebudou k ničemu. Jestliže je chcete na chov, říkali mu, musíte mít pořádné prostory. Strčit prasnice do přestavěných starých baráků není k ničemu. A prasnice pana Worleye odpovídaly celá léta tím, že rodily selátka nevídaných rozměrů a vychovávaly je s něžnou péčí. Byly to všechno dobré matky, které svým rodinám nikdy neublížily, nepomačkaly je neobratně pod svými těly, takže s nespravedlivou pravidelností vozil pan Worley po osmi týdnech na trh pokaždé tucet buclatých selátek.
Farmářům z toho přestalo chutnat pivo – s tím nedokázal nikdo držet krok a pilulka, kterou museli spolknout, byla o to hořčí, že hospodář Worley pocházel z průmyslového West Ridingu – z Halifaxu, myslím. Byl to hubeňour, krátkozraký, malý, bývalý trafikant bez jakékoli zemědělské přísady v krvi. Podle všech pravidel prostě neměl vůbec žádnou šanci.
Vyšli jsme ze dvorku na tichou cestu, kde stálo moje auto. Hned za námi klesala silnice prudce do stromy lemované průrvy, do níž se vrhala říčka Darrow na své pouti do nížiny a přepadala přes obrovskou kamennou přehradu. Z místa, kde jsem stál, nebylo vidět dolů, ale slyšel jsem vzdálené burácení vody a dovedl jsem si představit černý útes, zvedající se příkře z vířící vody, a povlovnou travnatou stráň na druhém břehu, kam si přicházeli lidé z města posedět a dívat se do kraje.
Teď tu také byli. Zastavilo velké lesklé auto a cestující začali vystupovat. Řidič, ulízaný, tlustý a důstojný, se k nám přikolébal a volal: »Chtěli bychom trochu čaje.«
Pan Worley se k němu prudce obrátil. »A taky ho dostanete, pane, ale až bude hotovej. S tímhle pánem mám moc důležitý řízení.« Otočil se k tomu člověku zády a začal se mně vyptávat na závěrečné instrukce ohledně Keniiny nohy.
Návštěvník byl zřejmě zaražený a já jsem se mu nedivil. Zdálo se mi, že pan Worley mohl projevit trochu víc taktu – bylo to vlastně jeho živobytí, podávat jídlo a pití, ale když jsem ho poznal lépe, pochopil jsem, že na prvním místě byla prasátka a všechno ostatní byli pouze vetřelci, kteří mu šli na nervy.

Poznat blíž pana Worleye mělo své půvaby. Největší chuť na sklenici piva nemívám večer, kdy jsou hostince otevřené, ale kolem půl páté za horkého odpoledne, po zápase s mladým hovězím dobytkem v dusném kravíně. A byla to radost, když jsem se zpocený a unavený mohl uchýlit do stinné svatyně kuchyně pana Worleye a srkat hořké pivo, chladné, zarosené, rovnou ze sklepa pod námi.
Byl to systém, který pracoval hladce a bez poruch a byl usnadněn postojem místního konstábla P. C. Dallowaye, což byl muž, jehož dobrácká povaha a pružná interpretace licenčních předpisů mu zjednávaly respekt v celém okrese. Občas se k nám připojil, svlékl sako uniformy a v košili se šlemi spořádal půllitr se hřmotnou důstojností, která pro něho byla příznačná.
Ale většinou jsem tu sedával sám s panem Worleyem, který mi pokaždé přinesl velikou sklenici ze sklepa a posadil se a řekl: »Tak a teď si popovídáme o prasátkách!« Tahle jeho oblíbená fráze mě občas nutila zamyslet se, zda si jakýmsi humorným způsobem neuvědomuje svou prasečí posedlost. Možná že si ji uvědomoval, ale přesto přese všechno mu naše konverzace zřejmě poskytovala nejhlubší potěšení. Mluvili jsme o července a o horečce prasnic, o otravách a paratyfu, o relativnosti výhod suchého a mokrého krmení a ze zdí na nás pohlížely obrázky rodokmenů jeho prasnic a rozety získané na výstavách. Jednou při takovéto příležitosti, uprostřed mimořádně hlubokomyslné diskuse o větrání vepřínů, se pan Worley z ničeho nic zarazil, oči rychle mrkaly za silnými skly brýlí a vyrazil ze sebe: »Víte, pane Herriote, když tu takhle sedím a povídám si s vámi, jsem šťastnej jako anglickej král!
V důsledku jeho přátelství jsem byl často povolán i k naprostým maličkostem, a když jsem jednou hodinu po půlnoci uslyšel na drátě jeho hlas, zaklel jsem si tiše, ale šťavnatě.
»Dneska odpoledne se Marigold oprasila, pane Herriote, a mně se zdá, že nemá moc mlíka. Podle mýho názoru mají ty prasátka hlad. Přijdete sem?«
Prosténal jsem se z postele dolů po schodech a dlouhou zahradou do dvora. Než jsem vyjel na cestu, začal jsem se probouzet, a když jsem vjížděl do hospody, byl jsem schopný uvítat se s panem Worleyem téměř zvesela.
Ale ten ubožák mi neodpovídal. Ve světle petrolejové lampy vypadala jeho tvář ztrápená a usoužená.
»Doufám, že se vám podaří udělat něco hodně rychle. Jsem z ní skutečně celý pryč – leží tam a nedělá vůbec nic a je to takový pěkný vrh. Měla jich čtrnáct.«
Chápal jsem jeho pocity a nahlédl jsem do chlívka. Marigold ležela nehnutě na boku a pod vemenem se hemžila drobounká prasátka. Pospíchala překotně od cecíku k cecíku, pískala a padala jedno přes druhé v zoufalé touze po jídle. A všechna ta malá tělíčka měla v očích prázdný pohled, který znamenal, že nemají vůbec nic v bříšku. Hrozně nerad bych zažil, aby celý vrh zahynul vyhladověním, ale snadno se to mohlo stát. Nadešla by chvíle, kdy by se prasátka přestat snažit sát a začala by polehávat po ohrádce. A pak už by to bylo beznadějné.
Dřepl jsem si za prasnici s teploměrem v jejím konečníku a hleděl jsem na vyklenutý bok a na zrzavé štětiny zarudlé ve světle lampy. »Žrala dnes večer něco?«
»Ano, poklízel jsem jí a všechno bylo normální.«
Teplota byla normální. Přejížděl jsem rukou po vemeni a střídavě jsem tahal za cecíky. Odstrkoval jsem rozvášněná prasátka a ta chytala moje prsty do ostrých zoubků, ale nepodařilo se mi vymáčknout ani krůpěj mléka. Vemeno vypadalo plné, dokonce přeplněné, ale nemohl jsem vytlačit z cecíku ani perličku.
»Nic tam není, viďte?« zašeptal vyděšený pan Worley.
Narovnal jsem se a obrátil se k němu. »Tohle je prostě zadržené mléko. Není to mastitida a Marigold není vůbec nemocná, ale došlo k nějaké závadě prostupu mléka. Má spoustu mléka a existuje injekce, která by je měla uvolnit.. Snažil jsem se potlačit triumfální pohled, který se mi vkrádal do tváře, když jsem mluvil, protože tohle byl jeden z mých oblíbených společenských triků. Injekce pituitrinu mají v těchto případech příchuť černé magie. Zabírají v minutě, není k tomu zapotřebí žádné odbornosti a výsledek je podivuhodný.
Marigold si nestěžovala, když jsem do ní vbodl jehlu a vpustil do stehenního svalu tři kubíky. Byla příliš zaměstná na konverzací se svým pánem, ležela mu s čenichem přímo u tváře a vyměňovali si něžná prasečí slovíčka.
Odložil jsem jehlu a několik vteřin poslouchal vrkání z předního konce a pak jsem si pomyslil, že by mohlo být na čase. Pan Worley překvapeně vzhlédl, když jsem znovu sahal dolů na vemeno.

»Co to teď děláte?«
»Sahám, jestli už přišlo mléko.«
»Jak by ksakru mohlo! Teď jste jí to vpíchl a je suchá jako troud!«
Ano, tohle bude v pořádku. Teď by se hodilo zavíření bubnů. Uchopil jsem jeden cecík mezi palec a ukazováček vzadu u nafouklého vemene. Řekl bych, že ve mně je krapet exhibicionismu, který mě vždycky nutí vystřelit v takových případech pramen mléka na protější zeď. Tentokrát jsem si pomyslel, že by vyvolalo ještě hlubší dojem, kdybych zacílil přímo kolem levého ucha hostinského, ale mířil jsem špatně a pocákal jsem mu brýle.
Sundal je a pomalu je otíral, jako by nedokázal uvěřit tomu, co viděl. Potom se naklonil a přesvědčil se osobně.
»To je zázrak!« křičel, když mu mléko zalilo ruku. »V životě jsem nic takového neviděl.«
Prasátkům netrvalo dlouho, než pochopila, o co jde. Ve vteřině se přestala prát a pištět a usadila se v dlouhé tiché řadě. Jejich naprosto uchvácený výraz mi sděloval pokaždé totéž – doženou, co zameškala.
Šel jsem si umýt ruce do kuchyně a utíral se do ručníku visícího za dveřmi, když jsem si povšiml něčeho zvláštního. Uslyšel jsem tichý šepot konverzace, nehlučné mručení mnoha hlasů. Nezdálo se mi to obvyklé na druhou hodinu po půlnoci a nahlédl jsem pootevřenými dveřmi do výčepu. Bylo tam plno. Narváno. Ve světle jediné slabé elektrické žárovky jsem viděl řadu mužů pijících u pultu a ostatní seděli na dřevěných lavicích u zdi, před sebou zpěněné půllitry piva.
Pan Worley se široce usmál, když jsem se k němu překvapeně obrátil.
»Tuhle chasu jste nečekal? Povídám vám, skuteční pijáci nepřijdou, dokud není po zavírací hodině. Jo, jsou to uličníci – každý večer zamknu přední dveře a oni přijdou zadníma.«
Strčil jsem hlavu za dveře, abych se ještě jednou podíval. Vypadalo to na defilírku darrowbyské galérky. Zdálo se, že se v téhle místnosti sešly všechny pochybné existence z města – jména, jejichž činnost pravidelně oživovala černou kroniku místního týdeníku. Opilství a výtržnictví, neplacení daní, zbití manželky, útok na osobu – můj pohled putoval z tváře na tvář a před očima se mi vybavovaly titulky z novin.
Všimli si mě. Ozývaly se pivní výkřiky na uvítanou a najednou jsem si uvědomil, že tady v té zakouřené atmosféře jsou všechny oči upřeny na mě. A nějaký hlas se ozval a přehlušil ostatní »Napijete se?« Ze všeho nejvíc bych se byl chtěl vrátit do postele, ale nevypadalo by to dobře, kdybych teď zavřel dveře a odešel. Šel jsem dovnitř a k výčepu. Zřejmě jsem tu měl spoustu přátel a v okamžiku jsem byl uprostřed skupinky a s půllitrem piva v ruce.
Můj nejbližší soused byl velice známý darrowbyský výtečník, jmenoval se Cobber Newhoas, nesmírně tlustý člověk, kterému se zřejmě neustále dařilo protloukat se životem bez jakékoliv práce. Veškerý čas věnoval pití, rvačkám a karbanu. Momentálně byl v něžné náladě a jeho obrovský, zpocený obličej, který naklonil k mému, se usmíval přátelsky a šibalsky.
»Tak co, Herriote, jak jdou kšefty s těma psama?« ptal se mě zdvořile. Nikdy jsem neslyšel, že by název mého povolání byl takto formulován, a přemítal jsem, jak mám odpovědět, když jsem si všiml, že na mě celá společnost hledí v očekávání. Nadějně ke mně vzhlížela i neteř pana Worleye, která obsluhovala za výčepním pultem.
»Šest půllitrů plzeňského – šest šilinků,« pravila, aby objasnila situaci.
Vylovil jsem z kapsy peníze. Můj první dojem, že mě pozvali, abych se tu s nimi napil, byl zřejmě mylný. Rozhlížel jsem se kolem, ale nebylo možno uhodnout, kdo to prve zavolal. A jak pivo mizelo, mizela i skupinka kolem výčepního pultu. Účastníci se vytráceli jakoby náhodou, až jsem zjistil, že tu jsem sám. Přestal jsem být předmětem zájmu a nikdo si mě už nevšímal, a tak jsem dopil a odešel.
Tmou na dvoře probleskovala záře z prasečí ohrádky a když jsem se tam přiblížil, zvěstovalo mi tiché mumlání lidské i prasečí, že si pan Worley pořád ještě povídá se svou prasnicí. Vešel jsem a on vzhlédl a v šerém světle byl výraz jeho tváře přímo extatický.
»Pane Herriote, není to nádherný pohled?« zašeptal.
Ukázal na malá prasátka, která ležela bez hnutí v neuspořádané hromadě, jedno přes druhé, bez jakékoli úvahy, plánu či vzoru, oči pevně zavřené, bříška nacpaná Marigoldiným mlékem.
»Ano, máte pravdu, opravdu je,« řekl jsem a dloubl do spící hromady prstem, ale nedostalo se mi žádné

odpovědi kromě líného pootevření jediného víčka. »Zdaleka nic se tomu nemůže vyrovnat.«
Sdílel jsem jeho radost. Tohle byla práce, která člověku poskytla uspokojení – jedna z mnoha drobných prací. Nastupoval jsem do auta s pocitem, že tahle noční návštěva stála za to, i když jsem byl úplně zbytečně oblouzen, abych zakoupil rundu bez naděje na revanš. Ne snad, že by se mi bylo chtělo pokračovat v pití – můj žaludek nebyl zvyklý na pár půllitrů piva ve dvě ráno a už se ozýval překvapeně a rozmrzele –, ale moje ješitnost byla trochu pocuchána neosobně profesionální metodou, jakou si mě ti džentlmeni podali.
Vracel jsem se domů po zátočité, prázdné a měsícem zalité cestě a netušil jsem, že se nad tou šťastnou cháskou už vznáší ruka odplaty. Byla to vlastně osudová noc, protože deset minut po mém odchodu dopadla na hostinec pana Worleye razie. Možná že to zní dramaticky, ale přihodilo se, že nastala doba konstáblovy celoroční dovolené a náhradník, mladý policista, který nesdílel liberální názory pana Dallowaye, přijel na kole a skřípl jednoho každého, koho tam přistihl.
Zpráva o soudním přelíčení, popsaném v Darrowby and Houlton Times, se dobře četla. Cobber Newhoas a spol. dostali pokutu dvě libry na hlavu a varování co do budoucího chování. Porota, nepochybně zcela bez srdce, zůstala nepohnuta vášnivými Cobberovými protesty, že pivo ve sklenicích bylo zakoupeno před zavírací dobou a že on i jeho kamarádi setrvali následujících několik hodin v lehké konverzaci.
Pan Worley byl potrestán pokutou patnácti liber, ale myslím, že mu to vůbec nevadilo. Marigold a jejím selátkům se dařilo dobře.

Třicátá devátá kapitola

Tohle byla poslední vrátka. Vystoupil jsem, abych je otevřel, protože Tristan řídil, a podíval jsem se na hospodářství, teď už hluboko pod námi, a na stopy po pneumatikách na příkrých travnatých stráních. Jsou to zvláštní místa, ty daleské usedlosti – k téhle nevedla žádná cesta, dokonce ani vozová. Člověk prostě jel přes pole, od vrátek k vrátkům, až se dostal na silnici nahoře nad údolím. A tohle byla poslední vrátka. Ještě deset minut a budeme doma.
Měl jsem ruku v obvaze – poranil jsem se při obtížném případu telení a rána se mi zanítila. Tristan se mnou jezdil jako šofér. Nevjel do vrátek, ale vystoupil z vozu, opřel se zády o sloupek branky a zapálil si cigaretu.
Bylo očividné, že dnes nepospíchá. Slunce mu hřálo na záda a zátylek a v žaludku mu hnízdily dvě láhve piva, takže jsem právem předpokládal, že se cítil příjemně. Když tak o tom teď přemýšlím, bylo tam opravdu hezky. Odstranil krávě ze struku pár bradavic a farmář ho pochválil, že na takového mladíka si počíná opravdu dobře (»Pěkně jste to vystříh, chlapče«) a pozval nás na láhev piva, protože bylo horko. Extatická rychlost, kterou Tristan své pivo zkonzumoval, učinila na farmáře dojem a nabídl nám další. Ano, bylo to dobré a viděl jsem na Tristanovi, že si to také myslí. S úsměvem dokonalého uspokojení nabral do plic dlouhý a hluboký doušek vzduchu z vřesoviště a kouř z cigarety a přivřel oči.
Pak je zase rychle otevřel, protože se směrem od vozu ozvalo hrčení. »Kristepane, odbrzdila se, Jime. Jede to!« zakřičel.
Malá austinka se pomalu pohybovala směrem dozadu dolů ze svahu – zřejmě vypadla rychlost a brzdy nestály za řeč. Oba jsme po ní skočili. Tristan byl blíž, a tak se mu podařilo sáhnout si jedním prstem na kapotu. Jelo to příliš rychle. Vzdali jsme se a jen jsme hleděli.
Stráň byla srázná a autíčko rychle nabíralo na rychlosti a bláznivě poskakovalo po nerovné půdě. Podíval jsem se na Tristana. Byl v krizi, to bylo jasné, ale jeho mozek pracoval na plné obrátky a tušil jsem, o čem přemýšlí. Uplynulo pouhých čtrnáct dní, co obrátil hillmana na střechu, když doprovázel nějakou dívku z večírku. Bylo to na šrot a pracovníci pojišťovny se projevili ohavně. A Siegfried se samosebou málem pominul a nakonec ho vyhodil definitivně a jednou provždy – nechce ho už nikdy ani vidět. Vyhazoval ho ovšem velmi často. Tristan věděl, že nepotřebuje dělat nic jiného než se na chvilku držet zpátky a bratr zase na všechno zapomene. Kromě toho měl tentokrát štěstí, protože Siegfried přemluvil ředitele své banky, aby mu dovolil koupit si krásného nového rovera, a zapomněl naprosto na všechno ostatní.

Byla to vyslovená smůla, že se tohle stalo, když on jakožto řidič odpovídal za austina. Auto teď jelo rychlostí asi sto kilometrů za hodinu a děsivé sebou mlátilo po dlouhém zeleném kopci. Dvířka se otevírala jedna po druhých, až nakonec všechna čtyři divoce mávala a auto se snášelo dolů jako obrovský nehezký pták.
Ze všech zotvíraných prostor létaly lahvičky, nástroje, obvazy a vata. Padalo to na trávník v dlouhém, přerušovaném sledu. Občas vypadl balíček nux vomica nebo užívací sody a vybuchl jako malá bomba, rozprašující zářivou bělobu po zelenavém okolí.
Tristan rozhodil paže. »Podívej se, ten pitomý krám míří rovnou na tu chalupu.« Zprudka zadýmal z cigarety.
Na celé holé stráni stála skutečně pouze jediná překážka – malá budova dole na úpatí, tam, kde už stráň přecházela v rovinu, a austinka, jako by přitahovaná magnetem, hřměla přímo k týmu domku.
Nesnesl jsem ten pohled. Těsné před koncem jsem se obrátil a soustředil svou pozornost na špičku Tristanovy cigarety, která zářila jasně rudě, pak přišla ta rána. Když jsem se znovu podíval dolů ze stráně, nestálo tam už vůbec nic. Domek byl srovnán se zemí a v duchu se mi vybavilo všechno, co jsem kdy slýchal o domečcích z karet. A nahoře v potlučeném trámoví leželo klidné na boku to malé autíčko a kola se mu stále ještě líně otáčela.
Když jsme běželi dolů z kopce, bylo snadné uhádnout Tristanovy myšlenky. Rozhodné se netěšil na to, jak sdělí Siegfriedovi, že zničil austinku. To bylo naprosto nepředstavitelné a vyloučené. Blížili jsme se ke scéně zkázy a cestou jsme míjeli jehly, skalpely, lahvičky s injekcemi, avšak bylo nesnadné nalézt jakékoliv východisko. Došli jsme k autu a s úzkostí jsme si ho prohlédli. Plech byl předtím už tak potlučený a oprýskaný, že se nové oděrky nerozpoznaly. Zadek byl sice pěkně promáčklý, ale nebylo to zase příliš nápadné. Jediná zřejmá škoda bylo rozbité zadní světlo. S novou nadějí jsme se vydali do statku pro pomoc.
Farmář nás přátelsky pozdravil. »Tak co, chlapci, přišli jste znovu na pivo?«
»Nevadilo by,« odpověděl Tristan. »Měli jsme malou nehodu. «
Zašli jsme do domu a pohostinný hospodář otevřel další láhve. Nevypadal nijak rozčileně, když jsme mu pověděli o zkáze domku. »Ne, to není moje. Patří golfovému klubu – to je jejich klubovna.«
Tristan zdvihl obočí. »Ale jděte! Neříkejte, že jsme srovnali se zemí hlavní stan darrowbyského golf-klubu.«
»Ale jo, chlapci, už to tak bude. To je jediná dřevěná stavba v polích. Pronajímám jim ten kus pole a uspořádali tam malý kurs, měli devět jamek. Nedělejte si s tím starosti, skoro nikdo tam nehraje – hlavně ředitel banky, a mně se ten chlap stejně nelíbí.«
Pan Prescott vyvedl koně ze stáje a vrátil se k vozu, abychom ho narovnali. Trochu roztřesený Tristan nastoupil a zmáčkl startér. Houževnatý motorek okamžitě naskočil do důvěřivého mručení a Tristan opatrně vyjel zborcenými dřevěnými stěnami na trávu.
»Moc vám děkujeme, pane Prescotte,« křičel Tristan. »Vypadá to, že jsme se z toho dostali.«
»Jste chlapík, úplný chlapík. Prímový.« Potom farmář zamrkal a zdvihl ukazováček. »Tak vy o tomhle nebudete nikde nic povídat a já taky ne, platí?«
»Platí! Pojď, Jime, nastup.« Tristan přidal plyn a vděčně jsme vysupěli znovu na kopec.
Vypadal zamyšleně a nemluvil, dokud jsme se nedostali na cestu. Pak se ke mně obrátil.
»Víš, Jime, je to všechno prima, ale já se stejně musím přiznat Siegfriedovi kvůli tomu zadnímu světlu. A samozřejmě že mi dá zase do těla.
Nezdá se ti nespravedlivé, že na mě vždycky svede všechno, co se stane s jeho auty? Vždyť to vidíš, opakuje se to znovu a znovu – a dává mi jednu starou herku za druhou, a když se začnou rozpadat, je to vždycky moje vina. Ty pitomé brzdy jsou až dole pod podvozkem, ale když se mi něco stane, strhne se pravé peklo. Není to spravedlivé.«
»Siegfried není typ, který trpí mlčky, to přece víš,« řekl jsem. »Musí si vylít zlost a tebe má nejblíž.«
Tristan byl chvíli zticha a pak znovu zhluboka zatáhl z cigarety, nafoukl tváře a vypadal velice spravedlivě a moudře. »Upozorňuji tě, že netvrdím, že jsem zcela nevinný, co se toho hillmana týče – bral jsem ostrou zatáčku v Dringley stovkou a jednou rukou jsem objímal jednu ošetřovatelčičku – ale celkem vzato mám smůlu. Vážně, Jime, jsem bezmocná oběť předsudků. «

Siegfried nebyl ve své kůži, když jsme se s ním setkali v ordinaci. Šla na něj senná rýma, chraptěl, kýchal a byl rozmrzelý, ale když se to dověděl, dokázal vybuchnout z plných plic.
»Ty zatracený šílenče! Tak tentokrát je to zase zadní světlo, co? Pomoz mi pámbů, ale nedělám na nic jiného než na účty z opravny aut – zničíš mě ještě dřív, než dostuduješ. Hni sebou a táhni k čertu. Skoncoval jsem s tebou.«
Tristan důstojně vycouval a uchýlil se ke své obvyklé politice ulehnutí do postele.
Svého bratra spatřil až nazítří ráno. Siegfried na tom byl hůř než včera. Rýma se mu usadila v krku, což byla vždycky jeho slabina, a ulehl se zánětem nosohltanu. Měl na krku priznický obklad, a když jsme k němu s Tristanem vstoupili do ložnice, listoval bez valného zájmu v místních novinách.
Mluvil zmučeným šepotem. »Viděli jste tohle? Píšou tu, že se včera zřítil domek, v němž byla umístěna golfová klubovna, a nikdo nemá tušení, jak se to mohlo stát. To je ale divné. Stálo to na Prescottově poli, ne?« Siegfriedova hlava sebou náhle trhla na polštáři a upřeně se zahleděl na svého bratra. »Ty jsi tam včera byl!« zachraptěl a potom padl zpátky a zahučel. »Ale, ne, ne, promiň, to je směšné – opravdu ode mě není pěkné, že na tebe všechno svádím.«
Tristan vytřeštil oči. V životě neslyšel Siegfrieda takhle promluvit. I já jsem pocítil záchvěv úzkosti. Že by můj šéf blouznil?
Siegfried bolestně polkl. »Volali teď velmi naléhavě od Armitagů ze Sortonu. Leží mu tam kráva s mléčnou horečkou a chci, abys tam Jamese okamžitě odvezl. Tak dělej, hni sebou.«
»Obávám se, že nemohu,« pokrčil Tristan rameny. »Jimovo auto je v garáži u Hammondů. Opravují světlo – bude to trvat asi hodinu.«
»Ach bože, ano, říkali, že nemají žádné náhradní. A Armitage je celý poplašený – do hodiny by mohla ta kráva pojít. Co můžeme k čertu dělat?«
»Máme tu rovera,« řekl tiše Tristan.
Obrysy Siegfriedova těla ztuhly pod přikrývkami a v očích mu zamžikala divoká hrůza. Několik vteřin převracel hlavu na polštáři ze strany na stranu a jeho dlouhé kostnaté prsty nervózně cupovaly prošívanou přikrývku, pak se namáhavě položil na bok a zahleděl se pátravě do bratrových očí. Hovořil pomalu a ztrápené chraptění dodávalo jeho hlasu nádech výhrůžky. »Dobře, budete si musit vzít rovera. Nikdy by mě bylo nenapadlo, že se dožiji dne, kdy ho půjčím do ruky takovému budižkničemu, jako jsi ty, ale dovol, abych ti řekl tohle. Jestli to auto jenom jednou škrábneš, zabiju tě. Zabiju tě vlastníma rukama.«
Všechno běželo ve starých kolejích, Siegfriedovi začínaly vylézat oči z důlků a tváře se zvolna zbarvovaly do nachova, zatímco Tristanův obličej zbezvýrazněl. S posledními zbytky sil se Siegfried vzepjal. »Teď mi pověz, jestli se domníváš, že jsi schopný řídit auto deset kilometrů do Sortonu a zpátky, aniž bys ho roztřískal? Dobře, pusť se do toho, ale pamatuj si, co jsem ti řekl.«
Tristan uraženě a mlčky odešel, a když jsem ho následoval, vrhl jsem poslední pohled na postavu v posteli. Siegfried padl nazpět a hleděl horečnatýma očima do stropu. Rty se mu mírně pohybovaly, jako by v modlitbě.
Když jsme vyšli z pokoje, zamnul si Tristan potěšeně ruce. Tohle je gól, Jime! To je moje životní příležitost! Dobře víš, že mě vůbec nenapadlo, že bych se v budoucím století posadil za volant rovera.« Ztišil hlas až do šepotu. »Vidíš, je to jasné – všechno zlé je k něčemu dobré.«
Za pět minut couval opatrně ze dvora na vozovku, a jakmile jsme se dostali na cestu k Sortonu, viděl jsem, jak ho to začíná těšit. Pět kilometrů dlouhá silnice před námi byla rovná a prázdná kromě dodávky s mlékem, která se v dálce blížila. Dokonalá příležitost vyzkoušet, co rover dokáže. Tristan se uvelebil do měkkých, kožených polštářů a stiskl nohou plyn.
Jeli jsme bez námahy stotřicítkou, když jsem uviděl, že dodávku s mlékem začíná předjíždět nějaké auto. Byl to staromódní vysoký čtverhranný vůz, vypadal jako plechovka na kolečkách a neslušelo se, aby předjížděl cokoliv. Čekal jsem, že zase zajede nazpátek, ale pokračoval v cestě. A náklaďák, řízený možná sportovně založeným šoférem, zřejmě přidával rychlost a vypadalo to na závod.
Se vzrůstajícím neklidem jsem viděl obě vozidla vedle sebe blížit se k nám – byla teď od nás už jen pár metrů a ani na jedné straně nebyl kousíček místa. Samozřejmě, že se to staré auto zatáhne za náklaďák – muselo, nebylo jiné vyhnutí, ale trvalo mu to hodně dlouho. Tristan dupl na brzdu. Kdyby nákladní auto

udělalo totéž, mohl další vůz těsně projet. Ale v několika vteřinách jsem pochopil, že se nic takového nestane, a když oba vozy hřměly proti nám, vzdal jsem se v němé hrůze poznání, že se řítíme do střemhlavé srážky.
Těsně před tím, než jsem zavřel oči, jsem zahlédl za volantem starého vozu velikou a poplašenou tvář a pak něco praštilo do levé strany rovera.
Když jsem otevřel oči, vládl kolem nehybný mír. Byl tu jenom Tristan a já, dívali jsme se před sebe na cestu, prázdnou a tichou a stáčející se do poklidné zeleně kopců.
Seděl jsem nehybně a poslouchal jsem bušení svého srdce, pak jsem se přes rameno ohlédl a viděl jsem, jak za vzdálenou zatáčkou mizí se značnou rychlostí dodávkový vůz. Když jsem míjel očima Tristanův obličej, se zájmem jsem ho pro i studoval – nikdy předtím jsem neviděl úplně zelený obličej.
Po značně dlouhé době jsem ucítil zleva průvan a opatrně jsem se tím směrem obrátil. Nebyly tam vůbec žádné dveře – jedny ležely u cesty několik metrů za námi a druhé visely na jednom přeraženém pantu. A jak jsem se na ně díval, spadly i tyhle s klepnutím na asfalt s jakousi jednoznačnou definitivností. Pomalu, jako ve snu jsem vystoupil a přehlédl škodu. Levý bok roveru se proměnil ve spoušť zkrouceného kovu, tam, kde se to staré auto v posledním zlomku vteřiny do nás vnořilo a vyoralo v nás brázdu.
Tristan vypadl na trávu s bezvýrazným obličejem. Kdyby byl ošklivě poškrabal lak vozu, byl by možná propadl panice, ale tahle naprostá zkáza ho zřejmě zcela otupila. Tento stav však netrval dlouho. Začal mrkat, pak přimhouřil oči a rukou tápal po cigaretě. Jeho aktivní mozek už zase zapracoval a nebylo těžké vyčíst, co si myslel. Co teď?
Po krátkém zhodnocení situace se mi zdálo, že má tři možné postupy. První a nejatraktivnější byl vypadnout navždycky z Darrowby, a pokud by bylo nutné, emigrovat. Za druhé mohl jít rovnou na nádraží a nastoupit do vlaku na Brawton a tam mohl klidně žít u matky, dokud se to nepřežene. A za třetí, a tohle pomyšlení se málem nedalo ani vydržet, se mohl vrátit do Skeldalu a povědět Siegfriedovi, že mu rozmlátil jeho nového rovera.
Když jsem zvažoval možnosti, padlo mi do oka staré auto, které do nás narazilo. Leželo na střeše v jámě asi padesát metrů od nás. Běžel jsem k němu a zevnitř jsem slyšel hlasité kdákání. Vzpomněl jsem si, že se dnes koná trh a spousta hospodářů přiváží bedýnky slepic a dvacet nebo třicet tuctů vajec. Nakoukli jsme do okénka a Tristan zalapal po dechu. V obrovské kaluži rozbitých vajec ležet tlusťoch, zřejmě nezraněný. Usmíval se širokým, uklidňujícím úsměvem – vůbec celé jeho chování i výraz bylo velmi přátelské, pokud ovšem bylo viditelné skrze vaječnou masku pokrývající jeho rysy. Zbytek prostoru byl plný poplašených slepic, které unikly při té srážce ze svých bedýnek a pokoušely se vší moci dostat ven. Tlusťoch se šťastně usmíval na svém vaječném loži a křičel něco, ale v tom kdákání nebylo možno ho zaslechnout. Podařilo se mi zachytit několik vět: »Opravdu je mi velmi líto – byla to moje vina – dám to všechno do pořádku.« Slova se vesele vznášela vzduchem spolu se slepicemi, které ťapkaly přes rozzářenou tvář toho muže a po šatech se mu plazily praménky bílků.
Tristan s námahou vyrazil dveře a okamžitě byl odtlačen náporem slepic. Některé se rozběhly různými směry a brzy se nám ztratily z očí a ty méně dobrodružné začaly okamžitě hrabat kolem cesty.
»Jste v pořádku?« křičel Tristan.
»Ano, ano, v naprostém pořádku. Nic se mi nestalo. Prosím vás, nedělejte si starosti.« Tlusťoch se marně snažil vstát z té kaše. »Je mi to všechno hrozně líto, ale dám to do pořádku, ujišťuji vás.«
Napřáhl k nám ruku, z níž kapalo, a my jsme mu pomohli dojít na cestu. Navzdory promočeným šatům a kouskům skořápek nalepených ve vlasech a na knírku neztratil důstojnost. Přímo z něho vyzařovala sebedůvěra – stejná sebedůvěra, napadlo mě, která ho přesvědčila, že jeho staré auto předstihne rychle jedoucí dodávku.
Položil ruku na Tristanovo rameno. »Vysvětlení je úplně, snadné. Svítilo mi do očí slunce.«
Bylo dvanáct v poledne a tlusťoch jel směrem na sever, ale nezdálo se, že má nějaký smysl vyvracet mu jeho názor.
Posbírali jsme dvířka, uložili je do roveru, zajeli do Sortonu, ošetřili krávu s mléčnou horečkou a vrátili se do Darrowby. Tristan na mě vrhl jediný zoufalý pohled, potom napřímil ramena a zamířil přímo do bratrova pokoje. Šel jsem mu v patách.
Siegfriedovi se dařilo hůř. Obličej měl zrudlý horečkou a oči mu hořely. Ani se nehnul, když Tristan

přistoupil k nohám postele.
»Tak jak jste pochodili?« šepot byl téměř neslyšitelný.
»Výborně, když jsme odjížděli, kráva už stála. Ale ještě něco – trochu jsem narazil s vozem.«
Siegfried chroptivě sípal a nehybně hleděl do stropu, ale dýchání ustalo, jako by je někdo vypnul. Na zlomek vteřiny nastalo ticho a pak ta naprosto nehybná postava ze sebe vydala tři přiškrcená slova: »Co se stalo?«
»Nemoh jsem za to. Nějaký chlap chtěl předjet dodávku a nepovedlo se mu to. Chyt za jednu stranu rovera.«
Znovu ticho a znovu šepot.
»Hodně škody?«
»Je mi líto, ale přední a zadní blatníky jsou pěkné pomačkané – a oboje dvířka jsou vyrvána z pantů.«
Jako by ho vymrštilo mocné péro, Siegfried se napřímil v posteli. Hrůzně to připomínalo oživlou mrtvolu a dojem byl zdůrazněný šňůrou od elektrického polštářku, která se uvolnila a visela mu kolem usoužené hlavy jako věncoví. Ústa se široce rozevřela v naprosto bezhlasém výkřiku.
»Zatracený pitomče! Vypadni odtud, máš výpověď!«
Praštil sebou zpátky na polštář, jako by jeho mechanismus dostal zpátečku, a ležel velmi klidně. Několik vteřin jsme se na něho s úzkostí dívali, a když jsme slyšeli, že začal zase dýchat, vyšli jsme po špičkách z pokoje.
Na chodbě si Tristan odfoukl a vytáhl z balíčku cigaretu. »Zatrolená situace, Jime, ale víš, co vždycky říkám.« Škrtl zápalkou a blaženě se nadechl. »Všechno vždycky dopadne líp, než člověk čeká.«

Čtyřicátá kapitola

Většina daleských zemědělských usedlostí neměla žádné jméno a člověku pomohlo, když zjistil, že tohle se nějak jasně a zřetelně jmenuje. Na brance stálo velikými černými tiskacími písmeny Heston Grange.
Vystoupil jsem z vozu a otevřel závoru. Vrata tu měli pěkná a lehce se otočila v pantech, nemusel jsem je odsunovat ramenem vraženým pod vrchní příčel. Pode mnou se rozkládalo hospodářství ze šedého kamene s velikou budovou, jejíž okna byla klenutá. Zřejmě je nějaký prosperující viktoriánský hospodář přistavěl k původní stavbě.
Stála na plochém zeleném výběžku půdy v zálivu řeky a zeleň trávy a poklidná úrodnost polí, jež nás obklopovala, ostře kontrastovala s holými skalami v dálce. Nad domem se skláněly duby a buky, jako by jej chránily, a stráně, svažující se pod domem, byly porostlé borovicemi.
Obešel jsem stavení a volal jsem jako obvykle, protože někteří lidé považovali za mírnou urážku, když jsem vešel do domu a ptal se, kde je hospodář. Dobří hospodáři jsou totiž v domě pouze v době jídla. Moje výkřiky však nepřivolaly žádnou odpověď, a tak jsem šel k domu a zaklepal na dveře, zapuštěné hluboko do omšelého kamene.
Nějaký hlas odpověděl »Pojďte dál« a já jsem vešel do obrovské kuchyně s kamennou podlahou. Na hácích ze stropu visely šunky a kusy slaniny. Tmavovlasá dívka v kostkované blůze a v zelených plátěných kalhotách zadělávala v míse těsto. Podívala se na mě a usmála se.
»Promiňte, že jsem vám nemohla otevřít. Mám plné ruce.« Zdvihla obě paže zamoučněné až k loktům.
»Nevadí. Jmenuji se Herriot. Přišel jsem se podívat na vaše tele. Pokud vím, je zchromlé.«
»Ano, myslíme, že si zlomilo nohu. Asi ji strčilo do nějaké díry. Pořád někde běhá. Kdyby vám to nevadilo a mohl jste chvilku počkat, šla bych s vámi. Otec a ostatní jsou na poli. Mimochodem, jmenuji se Helena Aldersonová.«
Opláchla se a utřela paže a nazula holinky. »Dodělej ten chleba, Meg.« Oslovila nějakou starou ženu, která vešla dveřmi z domu. »Musím ukázat panu Herriotovi telátko.«
Venku se ke mně otočila a zasmála se. »Trochu se projdeme, jestli vám to nevadí. Je tam v té budově nahoře. Podívejte se, odtud je vidět.« Ukázala mi podsaditou kamennou sýpku nahoře na skále. Znal jsem tahle stavení. Byla rozeseta po vysočině, a když jsem je navštěvoval, zdravě jsem si zasportoval. Používali je k uskladnění sena a jiných věcí a jako přístřešky pro dobytek, který se pásl na horských pastvinách.

Na chvilku jsem se zadíval na děvče. »Ale to je v pořádku, nevadí mi to. Vůbec mi to nevadí.«
Kráčeli jsme přes pole k úzkému mostu přes řeku, dívka první, já za ní, najednou mě napadlo: tahle nová móda, že děvčata nosí kalhoty, je možná trochu revoluční, ale má to něco do sebe. Cestička vedla vzhůru borovým lesem, v němž se sluneční paprsky tříštily do ostrůvků záře mezi tmavými kmeny stromů. Řeka byla slyšet vzdáleněji a my jsme tiše šli po hustém koberci borového jehličí. V lese byl chládek a ticho, kromě volání ptáka, ozývajícího se ozvěnou mezi stromy.
Deset minut rychlé chůze nás přivedlo znovu do horkého slunce na vřesoviště a cestička se stále strměji kroutila kolem kamenných výběžků. Začínal jsem funět, ale dívka šla stále stejně rychle, lehkými houpavými kroky. Byl jsem rád, když jsme dorazili na planinku a zase jsme uviděli stodolu.
Otevřel jsem polovinu vrat, ale svého pacienta jsem uvnitř ve tmě, obtěžkané vůní sena navršeného až téměř ke střeše, skoro neviděl. Telátko vypadalo drobounce a rozlítostněně, přední nožka visela ve vzduchu a bezmocně se vlekla při chůzi po podlaze plné slámy.
»Podržíte mu hlavu, až ho budu prohlížet, prosím vás?« požádal jsem.
Dívka přidržela telátko jako odborník, jednu ruku mu vsunula pod bradu, druhou ho chytila za ucho. Když jsem prohmatával nohu, tvoreček se třásl a tvářil se jako obraz bídy a utrpení.
»Vaše diagnóza byla správná. Čistá zlomenina vřetenní a loketní kosti, ale nedošlo k žádnému vážnějšímu poškození, takže by měl stačit kousek sádry.« Otevřel jsem tornu a vyjmul škrobové obvazy a pak jsem naplnil vědro vodou z blízkého pramene. Namočil jsem první obvaz a přitiskl ho na nohu, pak druhý a třetí, až byl celý úd od lokte až ke kopýtku uzavřený v rychle tvrdnoucí bílé hmotě.
»Počkáme ještě několik minut, dokud to neztvrdne, a pak ho můžeme pustit.« Poklepával jsem na sádru, dokud mě neuspokojilo, že byla tvrdá jako kámen. »Dobře, stačí,« řekl jsem konečně. »Teď může běžet.«
Děvče pustilo telátku hlavu a malé zvířátko odcupitalo.
»Podívejte se,« vykřikla. »Už na ni našlapuje! A vypadá mnohem veseleji!« Usmál jsem se. Měl jsem pocit, že se mi něco podařilo. Telátko teď necítilo žádnou bolest, protože přelomené konce kosti znehybněly. A strach, který vždycky demoralizuje poraněné zvíře, zmizel jako kouzlem.
»Ano,« řekl jsem, »moc pěkně se zvedlo.« Moje slova se téměř utopila ve strašlivém řevu a kousek nebeské modři nad vrátky byl náhle zastíněn obrovskou vlasatou hlavou. Dvě velké vlhké oči se úzkostlivě dívaly na malé telátko, které odpovídalo tenounkým pláčem. Brzo bylo v plném proudu ohlušující dueto.
»To je jeho matka,« křičela dívka do toho rámusu. »Chudák stará, potlouká se tady celé dopoledne a souží se, co jsme jí provedli s telátkem. Trpí a je jí nepříjemné, že jsme ji od něj oddělili.«
Narovnal jsem se a otevřel závoru. »Může už jít dál.«
Veliká kráva mě skoro porazila, když kolem mě běžela. Pak začala opatrně očichávat svoje telátko, postrkovala ho čenichem a vydávala zastřené hrdelní láskyplné zvuky.
Tvoreček se šťastně podrobil všemu tomu čuchání, a když bylo po všem a matka byla konečně spokojená, odkulhal k jejímu vemeni a začal nadšeně cucat.
»Chuť k jídlu se mu vrátila brzy,« řekl jsem a oba jsme se zasmáli.
Hodil jsem prázdné plechovky do torny a zavřel jsem ji. »Bude muset mít sádru asi měsíc. Pak mi zavolejte a já přijedu a sundám mu ji. Dohlédněte na něj, aby si nerozbolavělo nohu nahoře kolem sádrového obvazu.«
Vyšli jsme ze stodoly do slunečního svitu a sladkého teplého vzduchu, který nás pohltil jako veliká vlna. Otočil jsem se a podíval se přes údolí k vysočině – hladké, obrovské a zamlžené v poledním horku. Travnatý svah pod mýma nohama spadal prudce tam, kde se mezi stromy mihotala řeka.
»Tady nahoře je nádherně,« řekl jsem. »Jen se podívejte na tu rokli naproti. A ten veliký kopec – asi mu říkáte hora.« Ukázal jsem na obra, který zvedal vřesem porostlá ramena vysoko nad ostatní.
»To je Heskit Fell – je vysoký přes osm set metrů. A za ním je Eddleton a na druhé straně Wedder Fell a Colver a Sennor.« Nordicky znějící jména jí lehce plynula z úst. Hovořila o nich jako o starých kamarádech a z hlasu jsem vycítil, jak je má ráda.
Posadili jsme se do teplé trávy na stráni, mírný vánek pohyboval hlavičkami květin na vřesovišti, někde zavolala koliha. Darrowby a Skeldale a veterinařina se zdály vzdáleny tisíce kilometrů.

»Jste šťastná, že tu žijete,« řekl jsem. »Ale myslím, že nepotřebujete, abych vám to vysvětloval.«
»Nepotřebuji. Ano, miluji tenhle kraj. Nikde na světě není nic podobného.« Odmlčela se a pomalu se rozhlédla. »Jsem ráda, že se vám tu také líbí – spoustě lidí to tu připadá prázdné a divoké. Skoro je to děsí.«
Zasmál jsem se. »Ano, vím, ale co se mě týká, nemohu si pomoci a je mi líto všech těch tisíců veterinářů, kteří nepracují v Yorkshire Dales.«
Začal jsem hovořit o své práci a pak, aniž jsem to vůbec věděl, jsem přešel na své studentské dny a vyprávěl jsem, jak jsme si užívali, o kamarádech a o našich společných nadějích – a cílech.
Samotného mě překvapil tok a plynulost mé řeči – obvykle jsem nebyl žádný povídálek – a měl jsem pocit, že svou společnici nudím. Seděla tu ale tiše a dívala se přes údolí, pažemi objímala kolena v zelených nohavicích a občas přikývla, jako by chápala. A také se zasmála na správných místech.
Udivil mě také ten pitomý pocit, že bych docela rád zapomněl na své další povinnosti a zůstal tady nahoře, na té prosluněné stráni. Napadlo mě, že už uplynulo hodně času od doby, kdy jsem seděl a povídal si s dívkou svého věku. Skorem jsem zapomněl, jaké to je.
Nějak zvlášť jsem nepospíchal dolů po cestičce a voňavým borovým lesem, ale přesto jako by to trvalo pouhou vteřinku a vraceli jsme se přes dřevěný most a přes pole ke statku.
S rukou na klice dvířek vozu jsem se obrátil. »Tak za měsíc na shledanou!« Vypadalo to jako příšerně dlouhá doba.
Dívka se usmála. »Děkuji vám za to, co jste udělal.« Nastartoval jsem a ona mi zamávala a odešla do domu.
»Helena Aldersonová?« pravil později při obědě Siegfried. »Ovšemže ji znám. Roztomilé děvče.«
Tristan na druhé straně stolu nedodal žádný komentář, ale položil vidličku a nůž, obrátil oči uctivě ke stropu a dlouze a tiše písknul. Pak se dal znovu do jídla.
Siegfried pokračoval: »Ano, znám ji velmi dobře. A obdivuji ji. Její matka zemřela před několika roky a ona vede celou domácnost. Vaří a stará se o otce a mladšího bratra a sestru.« Přidal si na talíř bramborovou kaši.
»Mládenci? Lítá za ní polovina mládenců z celého okresu, ale nezdá se, že by s některým vážně chodila. Řekl bych, že je vybíravá.«

Čtyřicátá první kapitola

Když jsem se po deváté plahočil nahoru přes pole pana Kaye, začalo se mi jevit, že tohle nebude můj šťastný den. Již nějaký čas jsem byl význačným majitelem potvrzení, informujícího případné zájemce, že James Herriot, MVDr., je místním veterinárním inspektorem ministerstva zemědělství a rybolovu. Znamenalo to, že jsem byl zavalen spoustou běžné práce, jako byly klinické prohlídky a tuberkulínové testy. A také to ozřejmilo velice jasně něco, co jsem už nějaký čas tušil – že vztah daleských farmářů k času je zcela odlišný od tvého pojetí.
Bylo to v pořádku, když mě zavolali k nemocnému zvířeti. Obvykle mě už očekávali, a když jsem přijel, zvíře bylo někde v nějaké budově. Když jsem jim však poslal lístek, že přijedu prohlédnout jejich dojnice nebo přezkoušet stádo, bylo to něco úplně jiného. Na lístku jsem zcela jasně zdůraznil, že je nezbytné shromáždit zvířata uvnitř uzavřeného prostoru a že přijedu v určitou dobu, podle toho, jak jsem naplánoval svůj den. Patnáct minut nebo tak nějak připadalo na klinickou prohlídku a několik hodin na testy, podle toho, o jak veliké stádo šlo. Když mě zdrželi na každé prohlídce o deset minut, protože teprve sháněli krávy z polí, znamenalo to, že po šesti návštěvách jsem měl hodinu zpoždění.
Jel jsem tedy na farmu pana Kaye na tuberkulinační zkoušky a našel jsem krávy přivázané v boxech. Vydechl jsem úlevou. Měli jsme je hotové za chvilku a já jsem si zrovna myslel, jak báječně mi ten den začíná, když farmář řekl, že už zbývá jenom půl tuctu mladých jalovic. Vyšli jsme z budovy a na vzdáleném konci jsem zahlédl skupinku čupřinatých strakatých a červených krav. Tehdy jsem pocítil první varovné bodnutí. »Domníval jsem se, že je budete mít uvnitř, pane Kay,« řekl jsem vyčítavě.
Pan Kay si vyklepal dýmku do dlaně, promíchal zamřelý tabák s několika zlověstně vypadajícími lístky čerstvého tabáku a všechno to nacpal zpátky do hlavičky dýmky.

»Ne, ne,« řekl a s chutí zabafal. »Nelíbilo se mi dát je dovnitř, když je takový hezký počasí. Zaženeme je támhle do toho domku.« Ukázal na polorozpadlou sýpku z šedivého kamene nahoře na dlouhé a strmé pastvině a vyfoukl mrak dusivého čmoudu. »Nebude to trvat dlouho.«
Při téhle poslední větě mi sevřela hrdlo studená ruka. Tahle příšerná slova jsem slyšel už tolikrát! Ale možná, že to tentokrát bude v pořádku. Došli jsme na začátek pole a obešli jsme jalovice. »Huš, huš!« křičel pan Kay.
»Huš, huš!« dodával jsem si odvahy a plácal se rukama do stehen.
Jalovice přestaly užvykovat trávu a dívaly se na nás s mírným zájmem. Jejich sanice se líně pohybovaly a potom, v odpověď na další volání, začaly v obloučcích vystupovat nahoru na kopec. Podařilo se nám vylákat je až ke dveřím sýpky, ale tam se zastavily. Vůdkyně strčila na vteřinu hlavu dovnitř a pak se najednou obrátila a úprkem seběhla dolů ze stráně. Ostatní ji okamžitě následovaly, a ačkoliv jsme kolem nich tancovali a mávali rukama, utíkaly kolem nás, jako bychom tam vůbec nebyli. Zamyšleně jsem hleděl, jak ten mladý dobytek letí dolů s vysoko zdviženými ocasy. Kopaly kolem sebe jako mustangové a radovaly se z nové hry. Znovu dolů a znovu pomalý postup nahoru až ke dveřím a pak opět ta náhlá změna kursu. Tentokrát to jedna z nich zkusila na vlastní pěst, a když jsem za ní marně pobíhal sem a tam a pokoušel se ji obrátit, proběhly ostatní s nadšením otevřenou brankou a dolů ze stráně.
Byl to dlouhý strmý kopec a já jsem ho vyšlapal potřetí a do zad mi pálilo slunce. Začal jsem litovat, že jsem byl tak svědomitý v oblékání. V instrukcích ministerstva novému inspektorovi mi totiž napsali, že se předpokládá, že se k plnění svých povinností řádně vystrojím. Vzal jsem si to k srdci a vystrojil se do příslušné uniformy, ale teď jsem si uvědomoval, že dlouhý nepromokavý plášť a gumovky nejsou v tomhle případě ideální ošacení. Praménky potu mi stékaly do očí a košile se na mě začínala lepit.
Když jsem do třetice spatřil vzdalující se zadky zvířat radostně se snášet dolů do údolí, napadlo mě, že by se v té věci mělo něco podniknout.
»Okamžik, prosím,« zavolal jsem na farmáře, »trochu jsem se zahřál.«
Svlékl jsem plášť, stočil a položil jsem ho do trávy, do příslušné vzdálenosti od sýpky. A když jsem naskládal na úhlednou hromádku jehly, krabičku tuberkulinu, nůžky, tužku a poznámkový blok, vtírala se mi myšlenka, že jsem byl nějakým způsobem podveden, protože mi každý praktik tvrdil, že práce pro ministerstvo je snadná. Člověk nemusí vstávat uprostřed noci, má neměnnou pracovní dobu a nikdy se nepředře. Peníze se vlastně dostaly za nic – za příjemný odpočinek po skutečné práci. Otřel jsem si čelo, ze kterého se lilo, a několik vteřin jsem stál a oddychoval – tohle prostě nebylo spravedlivé.
Znovu jsme vyrazili a při čtvrté návštěvě stodoly jsem už myslel, že jsme vyhráli, protože všechny jalovice – kromě jedné – vešly dovnitř. Ale té poslední se do toho nechtělo. Hučeli jsme na ni, mávali, a dokonce jsme se k ní natolik přiblížili, že jsme ji mohli dloubat do zadku, ale stála ve vchodu a hleděla dovnitř s hlubokým podezřením. Pak se ve dveřích začaly znovu objevovat hlasy jejích kolegyň a já jsem věděl, že jsme to zase prošvihli. Navzdory mému horečnému tanci a řevu vyputovala jedna po druhé a pak se opět sjednotily ve svém blaženém úprku dolů ze svahu. Tentokrát jsem shledal, že cválám s nimi v jakési pomatené agónii.
Zkusili jsme to ještě párkrát, přičemž nám jalovice předvedly nejrůznější variace na stejné téma: někdy se obrátily již v půli cesty nebo ležérně obešly stodolu zezadu a lstivě na nás vykukovaly zpoza omšelého zdiva a teprve pak se zase pustily až dolů.
Po osmém sestupu jsem se úpěnlivě podíval na pana Kaye, který si znovu klidně zapaloval dýmku, a nevypadalo to, že by ho cokoli za mák trápilo. Můj časový rozvrh byl vepsí, ale pan Kay zřejmě vůbec nezaznamenal, že tuhle scénu opakujeme už čtyřicet minut.
»Podívejte se, k ničemu to nevede,« řekl jsem. »Čeká mě spousta další práce. Neexistuje nic, co bychom ještě vyzkoušeli?«
Hospodář si palcem stlačil tabák v dýmce, zabafal zhluboka požitkářsky několikrát za sebou a pak se na mě podíval s lehkým překvapením. »Tak počkejte. Mohli bychom přivést psa, ale nevím, jestli to bude k něčemu dobrý. Je to teprv štěně. »
Odkolébal se dozadu do domu a otevřel dveře. Vyletěl chlupatý tvor, potěšeně štěkal a pan Kay ho přivedl k poli. »Pusť se do nich!« křičel a ukazoval na dobytek, který se počal znovu pást, a pes k nim připochodoval. Skutečně jsem začal doufat, když jsme stoupali nahoru za tou chlupatou malou

postavičkou, která běhala sem a tam, kousala je do pat, ale u stodoly to zase všechno začalo. Přímo jsem viděl, jak jalovice vycítily nezkušenost psa a jedné z nich se podařilo energicky ho kopnout pod bradu, když se k ní přiblížil. Zvířátko zakňučelo a zatáhlo ocas. Nejistě stál, díval se na zvířata, která se k němu teď blížila a hrozivě třásla rohy. Pak zřejmě dospěl k rozhodnutí a odplížil se. Mladé jalovice se pustily za ním, čím dál tím rychleji, a za chvilku jsem hleděl na mimořádnou podívanou: pes letěl dolů z kopce a za ním klusaly jalovice. Dole zmizel pod brankou a už jsme ho nezahlédli.
Jako by mi najednou luplo v mozku. »Panebože,« zaječel jsem, »tyhle potvory nikdy nenaočkuji! Zkrátka je nechám být. Nevím, jak ministerstvo, ale já toho už mám dost!«
Farmář na mě přemítavě hleděl. Asi mu došlo, že jsem na bodu zlomu. »Jo, k ničemu to nevede,« řekl a vyklepal si dýmku o podpatek. »Musíme dojít pro Sama.«
»Pro Sama?«
»Jo, pro Sama Broadlenta. Pracuje pro mýho souseda. Ten je tam dostane.«
»A jak?«
»Umí dělat mouchu.«
Chvilku jsem duševně tápal. »Řekl jste, že umí dělat mouchu?«
»Jo, umí. Ovádá, víte? Je trochu pomalej na hlavu, ale panebože, jak ten umí bzounit. Dojdu pro něj – je jenom vob dvě pole támhle dole.«
Nevěřícíma očima jsem pozoroval farmářova vzdalující se záda a pak jsem sebou praštil na zem. Kdykoliv jindy by mě bylo těšilo ležet tu na stráni se sluncem sálajícím do obličeje a s trávou chladící zpocená záda. Vzduch byl klidný, svěží a těžký, voněl jetelem, a když jsem otevřel oči, viděl jsem něžnou křivku údolí, které bylo ztělesněním míru. Ale moje myšlenky byly zmatené a kypěly. Měl jsem před sebou celý den práce pro ministerstvo a ztratil jsem už celou hodinu. Představoval jsem si dlouhou řadu farmářů, kteří na mě čekali a proklínali mě. Moje nervozita stoupala, nemohl jsem to už vydržet. Vyskočil jsem rovnýma nohama a běžel jsem dolů k brance. Odtud bylo vidět na cestu a ulevilo se mi, když jsem zjistil, že se pan Kay už vrací.
Za ním jel pomalu na malinkém kolečku mohutný tlusťoch s patami na pedálech a s koleny odstávajícími v pravých úhlech. Chomáče mastných černých vlasů porůznu vyčuhovaly Zpod čepice, která vypadala jako starý tvrďák bez okraje.
»Sam nám přišel pomoct,« usmál se pan Kay vítězoslavně.
»Dobré jitro,« řekl jsem a ten velikán se pomalu otočil a přikývl. Oči v kulaté neholené tváři byly prázdné a prosté veškeré zvídavosti a došel jsem k názoru, že Sam skutečně vypadá jako »pomalý na hlavu«. Stěží jsem si představil, že by mohl být jakýmkoliv způsobem užitečný.
Jalovice stály blízko nás a s nevalným zájmem se dívaly, jak procházíme vrátky. Bylo jasné, že se jim líbila každá minuta tohoto zábavného dopoledne, a vypadaly na to, že jsou pro další legraci, jestliže si budeme přát. Záleželo ovšem pouze na nás – veškeré naše postupy jim byly vcelku putna.
Sam opřel kolo o zeď a vážně vykročil vpřed. Z palce a ukazováčku vytvořil kolečko, které si položil na rty. Pohyboval tvářemi – asi ladil – a potom se zhluboka nadechl. A kde se vzal tu se vzal – náhle zazněl rozzlobený zvuk, zlověstné bzučení, které mě donutilo ohlédnout se, kde je ten podrážděný a zabijácký bzučící hmyz. Na jalovice to působilo jako elektrický šok. Jejich nadřazenost zmizela a místo ní se objevila ztuhlá úzkostlivost. Pak, když zvuk zesílil, jalovice se obrátily a vyrazily do kopce. Ale nebylo to už žádné bezstarostné, radostné poskakování, žádné pohazování hlavou, mávání ocasem a kopání. Tentokráte běžely rameno u ramene v poděšeném jednolitém útvaru.
Pan Kay a já jsme cválali každý po jedné straně a znovu jsme je usměrnili k budově, kde utvořily skupinku a nervózně se ohlížely.
Museli jsme chvilku počkat, než doběhne Sam. Bylo zřejmé, že to je muž, který řadí pouze jednu rychlost. Stoupal vzhůru beze spěchu. Nahoře se zastavil, aby se vydýchal, upřel na zvířata svůj prázdný pohled a znovu pečlivě naladil prsty na ústech. Moment napjatého ticha, a pak zas zaznělo bzučení, ještě vzteklejší a naléhavější než předtím.
Jalovice pochopily, že prohrály. Se sborovým poděšeným bučením se obrátily a zaběhly do budovy a já jsem za nimi zapráskl vrata. Stál jsem a opíral se o dveře, neschopný uvěřit, že mám po trápení. Sam se ke mně připojil a nahlédl do tmavých útrob budovy. Jako by chtěl završit své mistrovství, náhle a ostře

zasyčel, tentokrát bez prstů, a jeho oběti se ještě víc přimáčkly k protější zdi.
Za několik minut potom, co Sam odešel, jsem šťastně píchal injekce do kravských krků. Podíval jsem se na hospodáře.
»Víte, že mohu stěží uvěřit tomu, co jsem viděl? Bylo to jako kouzlo. Ten chlapík má ohromný dar.«
Pan Kay vyhlédl ze dveří a já jsem sledoval jeho pohled dolů, po travnatém svahu na cestu. Sam zrovna odjížděl a bylo z něho vidět už jen podivnou černou přikrývku hlavy, která poskakovala nad vrškem zídky.
»Jo, von umí vopravdu bzounit jako ovád. Chudák kluk, to je to jediný, co vůbec umí.«

Čtyřicátá druhá kapitola

Pospíchal jsem od pana Kaye na další tuberkulinaci a říkal jsem si, že vzhledem k tomu, že mám hodinové zpoždění, je štěstí, že příští návštěva je u Hugillů. Čtyři bratři Hugillové a jejich rodiny vlastnili stádo, které včetně krav, jalovic a telat muselo čítat něco kolem dvou set kusů, a mou povinností bylo tohle všechno tuberkulinovat. Ale věděl jsem, že moje zpoždění nevyvolá žádné mrzuté poznámky, které by dopadly na mou hlavu, protože Hugillovi si vypěstovali vysokou úroveň pověstné a tradiční daleské zdvořilosti, zdvořilosti téměř mimořádné. Cizinec ve dveřích byl vítán jako královská výsost.
Vjížděl jsem do dvora a hned jsem viděl, jak každý pouští z ruky cokoli držel, a všichni s rozzářenými tvářemi se ke mně sbíhali. Bratři byli v čele, a když jsem vystupoval z auta, seřadili se proti mně a já jsem si pomyslel, tak jako vždycky, že jsem v životě neviděl tak zdravě vypadající lidi. Jejich věk se pohyboval od Waltra, jemuž bylo téměř šedesát, přes Thomase a Fenwicka k nejmladšímu Williamovi a tomu mohlo být kolem čtyřicítky. Jejich průměrná váha byla podle mého odhadu kolem metráku. Nebyli tlustí, ani jeden z nich, byli jen mohutní a statní, s krevnatými tvářemi a jasnýma očima.
William předstoupil před skupinu a já věděl, co bude následovat. Byl to vždycky jeho úkol. Naklonil se ke mně, náhle zvážnělý, a podíval se mi do obličeje.
»Jak se vám dneska daří, pane doktore?« tázal se.
»Velmi dobře, děkuji vám, pane Hugille,« odvětil jsem.
»To je dobře! To jsem rád!« zvolal William nadšeně a ostatní bratři opakovali sborem s hlubokým uspokojením: »To je dobře, to je dobře.«
William se znovu nadechl. »A jak se daří panu Farnonovi?«
»Ten je jako rybička. Děkuji.«
»Dobře!« Za jeho zády zaštěbetal ohňostroj odpovědí: »Dobře, dobře, dobře.«
Wílliam ještě neskončil. Odkašlal si. »A jak se daří mladému panu Farnonovi?«
»Je ve výborné formě.«
»Prima!« Ale tentokrát si William povolil mírné pousmání a za ním se ozvalo párkrát zdvořilé haha.
Walter zavřel oči a jeho velká ramena se tiše otřásala. Tristan tu byl dobře zavedený.
William se zase zařadil zpět mezi bratry, protože dokončil svůj úkol, a všichni jsme se odebrali do chléva.
Při pohledu na dlouhou řadu zad a ocasů mávajících po mouchách jsem sebral všechny své síly. Čekal mě tu kus práce.
»Promiňte, že jsem se tak zpozdil,« pravil jsem, když jsem natahoval tuberkulin do jehly. »Zdržel jsem se na předchozí návštěvě. Člověk těžko odhadne, kolik času tyhle zkoušky zaberou.«
Všichni čtyři bratři horlivě odpovídali: »Jo, to máte pravdu, pane doktore. Je to těžké. Je to MOC těžké. Máte pravdu, máte velkou pravdu, je to těžké.« A tak pokračovali, dokud z té oznamovací věty nevymačkali veškerou mízu.
Naplnil jsem jehlu, vzal nůžky a začal se prodírat mezi prvními dvěma kravami. Stály těsně u sebe a já jsem v dusném vzduchu lehce funěl.
»Je tu trochu teplo,« řekl jsem.
A zase plejáda souhlasu. »Máte pravdu, pane doktore. Jo, je tady teplo. Je tu MOC teplo, jak říkáte. Je tu teplo. Takové teplo. Jo, to máte pravdu.« Všechno to bylo pronášeno s nesmírným přesvědčením a s horlivým pokyvováním hlav, jako by se mi byl podařil neuvěřitelný objev. A když jsem se podíval na ty vážné a soustředěné obličeje, stále ještě hloubající nad mou brilantní poznámkou, cítil jsem, jak moje

nervozita mizí. Měl jsem štěstí, že pracuji právě zde. Kde jinde než v Yorkshirské vysočině bych se setkal s takovýmihle lidmi!
Prostrkal jsem se kolem krávy a chytil ji za ucho, ale Walter mě zastavil mírným zakašláním.
»Ne, pane Herriote, nemusíte se dívat na uši. Už jsem všechna ta čísla napsal.«
»To je tedy výborné. Ušetří nám to spoustu času.« Vždycky jsem pokládal za nesmyslné a nepřiměřeně velké mrhání časem, když jsem musel odškrabovat vosk, abych našel čísla vytetovaná v uších. Bylo příjemné slyšet, že se Hugillovi postarali o administrativu. V jedné části ministerského dotazníku se pravilo: »Jsou záznamy o stádu v pořádku?« A já jsem vždycky napsal: »Ano,« přičemž jsem ovšem zkřížil dva prsty, protože jsem před očima viděl čísla nadrápaná na zadních stranách starých účtů, na záznamech o dodávce mléka, prostě na čemkoliv.
»Jo,« řekl Walter. »A napsal jsem je všechny po pořádku do knihy.«
»Ohromné! Nemohl byste pro tu knihu zajít?«
»Není třeba, pane doktore, mám ji tady.« Šéfoval tu Walter, o tom nemohlo být pochybností. Bylo zřejmé, že tu všichni žijí v dokonalé harmonii, ale když o něco šlo, chopil se Walter automaticky moci. Byl to dobrý organizátor a uznávaný intelektuální vůdce. Opotřebovaný tyroláček, který vždycky nosil na rozdíl od plátěných čepic ostatních bratrů, mu dodával mimořádné autority.
Všichni s respektem přihlíželi, když Walter pomalu a uvážlivě vytahoval z náprsní kapsy pouzdro na brýle. Otevřel je a vyjmul staré brýle s kovovou obroučkou, přičemž odfoukl úlomky sena a plev, jimiž byl vnitřek pouzdra hojně poset. Ve způsobu, jak beze spěchu zasunoval obroučky za uši a zašilhal po vůkolí, aby se orientoval, už v tom byla tichá důstojnost. Pak vsunul ruku znova do kapsy.
Když ji vytáhl, držel nějaký předmět, ale bylo obtížné rozpoznat, co to je, protože to bylo téměř celé ukryto za jeho obrovským palcem. Pak jsem zjistil, že to byl malinký černý kalendáříček, veliký asi tak pět krát pět centimetrů – takový, co si lidé dávají o vánocích.
»To je záznam o vašem stádu?« zeptal jsem se.
»Ano, je. Všechno tu mám zapsáno.« Walter přejížděl tvrdým ukazováčkem po stránkách a šilhal přes brýle. »Tak tahle kráva – ta má číslo osmdesát čtyři.«
»To je výborné!« řekl jsem. »Tuhle si ještě překontroluji a pak pojedeme podle knihy.« Nakoukl jsem do ucha. »To je zvláštní, já tam vidím šestadvacítku.«
Bratři se podívali. »Máte pravdu, pane doktore, máte pravdu. Je to šestadvacítka.«
Walter si navlhčil rty. »Jak to, tohle je přece tele od Červenky!«
»Ne,« řekl Fenwick, »ta je od staré Stračeny.«
»Kdepak,« zahučel Thomas. »Starou Stračenu jsme prodali Timovi Jeffersonovi ještě dřív, než se tahle narodila. Tohle tele bylo Brendino.«
William zavrtěl hlavou. »A já vám povídám, že jsme ji docela určitě dostali jako jalovici, když vyprodával Bob Ashby.«
»No dobře,« řekl jsem a zvedl jsem ruku. »Napíšeme šestadvacet.« Musel jsem je přerušit. Rozhodně to nebyla hádka, pouze klidná diskuse, ale vypadala, že by mohla trvat dost dlouho. Zapsal jsem si číslo do notýsku a dal jsem krávě injekci. »A co ta příští?«
»TUHLE určitě znám,« pravil Walter s jistotou a sebedůvěrou a dloubl do zápisu v kalendáři. »Tady bych se nemoh zmýlit, je to pětka.« Podíval jsem se do ucha. »Tady stojí sto třicet sedm.«
A začalo to nanovo. »Tuhle jsme koupili, ne?« »Ne, ne, ta je od staré Dribblerky.« »To bych neřek – Dribblerka měla pokaždý jenom bejky.«
Znovu jsem pozdvihl ruku. »Víte co, já si skutečně myslím, že bude rychlejší, když se budu dívat do uší. Čas nám utíká.«
»Jo, máte pravdu, pane doktore, vopravdu utíká.« Walter navrátil s filozofickým vyrovnáním záznam o stádu zpátky do kapsy a pustili jsme se do pracného měření, holení a očkování každého zvířete, včetně vytírání vnitřku uší hadrem, namočeným v lihu, abychom identifikovali čísla, která často vybledla v neurčité seskupení teček. Walter se občas vracel ke své malé knížečce. »Jo, je to správný, dvaadevadesát. Myslel jsem si to. Všechno je zapsaný.«
Zápolili jsme s nepřivázanými dobytčaty v ohrádkách chléva a já jsem si připadal, jako bych si zašel do parních lázní v nepromokavém kabátě.

Bratři chytali velká zvířata bez valné námahy a i nejsilnější býk ztratil odvahu, když se pokusil vzepřít jejich mohutným pažím. Ale všiml jsem si zvláštního jevu: prsty těch mužů byly tak silné a obrovské, že často prostě vypadly zvířatům z mulců, protože byly neohebné.
Trvalo to strašně dlouho, ale konečně jsme byli hotovi. Poslednímu malému telátku jsme vyholili kousek srsti na krku a dobytčátko se z plných plic rozplakalo, když ucítilo jehlu, ale pak už jsem byl venku, na sladkém vzduchu a házel jsem si plášť dozadu do vozu. Podíval jsem se na hodinky – tři hodiny. Teď už jsem byl dvě hodiny za rozvrhem a bylo mi horko a byl jsem unavený a měl jsem odřené prsty na pravé noze, protože mi na ni šlápla kráva, a zhmožděný levý nárt díky Fenwickově ocvočkované osmačtyřicítce, která na mě dupla v jedné zvlášť násilnické vřavě. Když jsem zavíral kufr auta a belhal se kolem vozu k předním dvířkům, začal jsem trochu uvažovat, jak to vlastně je s tou snadnou prací pro ministerstvo.
Walter se ke mně naklonil se zdvořilým úsměvem. »Pojďte si s námi vypít hrneček čaje.«
»Je to od vás moc laskavé a rád bych si s vámi poseděl, pane Hugille, ale čeká mne ještě velmi mnoho prohlídek a vůbec nevím, kdy se kam dostanu. Dohodl jsem si příliš mnoho návštěv a úplně jsem podcenil čas, kterého je k těm testům zapotřebí. Jsem zkrátka osel.«
A všichni bratři zapěli unisono: »Jo, to máte pravdu, máte pravdu.«

Tak tedy dnes mě už nečekaly žádné další testy, ale ještě deset prohlídek a na té první jsem měl být už před dvěma hodinami. Vyrazil jsem, plyn zařval a já jsem cítil v žaludku tvrdou bouli, jako vždycky, když jsem zápasil o vteřiny. Držel jsem v jedné ruce volant a druhou jsem prohledával balíček s obědem. Vytáhl jsem kousek nádivky, kterou mi připravila paní Hallová, a začal jsem cestou přežvykovat. Ujel jsem ale jenom krátký kousek cesty a ozval se zdravý rozum. Tohle nemělo smysl. Nádivka byla výborná a proč bych si na ní vlastně neměl pochutnat? Sjel jsem na palouk, vypnul motor a otevřel okénko auta. Hospodářství, ze kterého jsem odjížděl, se mi teď jevilo jako ostrůvek horečné činnosti v klidném moři přívětivé krajiny a teď, když jsem se dostal z hluku a horka hospodářských budov, objalo mě ticho a samota jako hlaďounká přikrývka. Položil jsem si hlavu dozadu na opěradlo a pozoroval jsem šachovnici zelených políček na úbočí kopců. Vinula se vzhůru mezi zídkami, až nakonec musela ustoupit skalám a drsné hnědi vřesu, který zaplavoval horskou divočinu.
Znovu jsem vyjel a bylo mi mnohem lépe a nijak zvlášť mi nevadilo, že mě farmář, který byl příští v pořadí, přivítal zhurta.
»Tohle tedy, pane, není žádná jedna hodina!« vyštěkl. »Měl jsem krávy celý dopoledne zavřený a podívejte se na to svinstvo, co tu provedly. To ani nemůžu vyklidit.«
Musel jsem s ním souhlasit, když jsem spatřil hnůj, navrstvený za kravami. Byla to jedna z nevýhod ustájení zvířat v době zeleného krmení. A výraz farmářovy tváře ještě více potemněl, když většina krav na uvítanou zvedla ocasy a navršila další hromádky.
»Nezdržím vás dlouho,« pravil jsem energicky a začal jsem se propracovávat řadou. Dřív než se objevily tuberkulínové testy, jediný způsob, jak zjistit tuberkulózní krávy, byly tyhle prohlídky a já jsem přecházel od zvířete ke zvířeti a prohmatával jsem vemena, jestli nenajdu neobvyklé zatvrdliny. Takovýmto prohlídkám se posměšně říkalo »pytlíkování« a byla to práce, která člověka velmi brzy omrzela.
Přišel jsem na to, že jediný způsob, jak zabráním, abych se pomalu a jistě nezbláznil nudou, je, že jsem se neustále upomínal, proč tu vlastně jsem. A proto když jsem došel k obrovské červené krávě s vytahaným vemenem, jsem se narovnal a obrátil se na farmáře.
»Od téhle si vezmu vzorek. Tady to má trochu ztuhlé.«
Farmář zafrkal. »Račte si posloužit. Není na ní nic v nepořádku, ale řek bych, že si někdo bude připadat důležitej.« Odstříkl jsem dvě deci mléka do skleničky a vzpomněl jsem si na jednoho Siegfriedova kamaráda, který si vždycky načepoval půllitr vzorku z nejzdravějšího vemene, které mohl najít, aby měl čím zapíjet svačinu.
Označil jsem skleničku jmenovkou a položil ji do auta. Na Skeldalu jsme měli malou odstředivku, večer si to mléko odstředím a sediment vyšetřím na sklíčku Ziehl-Nielsenem. Pravděpodobně nenajdu nic, ale člověka někdy zvláštním způsobem vzrušilo, když se díval do mikroskopu a našel tam shluk jasně červených, světélkujících bacilů TB. V takových případech šla kráva okamžitě na porážku a vždycky mě

napadlo, že jsem zachránil nějaké dítě před smrtí – před zánětem mozkových blan nebo nákazou míšního moku nebo plic, což byly v tehdejší době běžné choroby.
Vrátil jsem se do chléva a ukončil jsem prohlídku tím, že jsem se díval pečlivě na stěnu zdi před každou krávou.
Hospodář mě kysele pozoroval. »Co zas máte?«
»Když kráva kašle, najdete často na zdi sliny.« Skutečně jsem tímto způsobem našel víc tuberkulózních krav než jakkoliv jinak – odškrábal jsem trochu sputa na sklíčko a pak jsem je přezkoušel právě tak jako mléko.
Moderní mladý veterinář tuberkulózní krávu skorem nikdy nespatří, díky bohu, ale před třiceti lety byly »špatný krávy« až příliš běžné. Tady nahoře, ve vysokých Penninách, jich bylo málo, ale dole v údolí a v nížině, tam byly. Krávy, kterým »nebylo valně«, měly měkký, nejistý kašel a trochu zrychlený dech. Často to byly dobré dojnice a dobře žraly, ale byli to zabijáci a já jsem se je učil rozpoznat. Anebo ty druhé, velké, tlusté, a přesto často úplně rozežrané chorobou. To byli ještě zákeřnější zabijáci a nikdo je nedokázal odhalit. Až do tuberkulinu.
Na dalších čtyřech usedlostech, které jsem navštívil, farmáře omrzelo čekat a vyhnali krávy na pastvu. Museli je zase přivést a krávy přicházely pomalu a váhavě. V ničem se to nepodobalo rodeu, jehož jsem byl účastníkem u pana Kaye, ale přesto jsem ztratil také hodně času. Zvířata se neustále snažila vracet zpátky do polí a já jsem jim pobíhal podle boků jako zpitomělý ovčácký pes. A když jsem supěl sem a tam, vysvětlovali mi farmáři pokaždé totéž – že krávy přicházejí ochotně, jenom když je čas k dojení.
Čas k dojení konečně nastal a tři stáda jsem při něm zastihl, ale bylo už po šesté a já jsem byl unavený a měl jsem hlad a dospěl jsem k předposlední návštěvě. Všechno tu bylo ponořeno do hlubokého ticha, a když jsem obešel budovy a všude jsem pokřikoval, aniž jsem někoho našel, zastavil jsem se u domu.
»Je váš manžel doma, paní Bellová?« zeptal jsem se.
»Ne, zajel si do vesnice okovat koně, ale vrátí se určitě brzy. Krávy vám tu nechal,« odvětila farmářova žena.
To bylo prima. S touhle partou budu brzo hotov. Do chléva jsem běžel téměř klusem a zase jsem se do toho pustil, i když se mi skorem zvedal žaludek při pohledu na krávy a z jejich pachu a měl jsem až po krk toho ohmatávání vemen. Pracoval jsem skoro automaticky, když jsem došel k hubené krávě s úzkou červenobílou tlamou. Mohla to být křížená šorthornka s ayrshirkou. Sotva jsem se dotkl jejího vemene, vyrazila jako blesk a kopla mě přesně nad koleno.
Poskakoval jsem po chlévě po jedné noze, kňučel jsem a klel v mukách bolesti. Trvalo hodnou chvíli, než jsem dokázal odbelhat se k ní zpátky a zkusit to znovu, a tentokrát jsem ji poškrábal po zádech a konejšivě šuškal mazlivým hlasem, a teprve potom jsem jí nejistě strčil ruku mezi nohy. A opakovalo se totéž, jenomže tentokrát zasáhl ostrý pazneht trochu výš.
Padl jsem zády na zeď a zkroutil jsem se do uzlíčku a téměř jsem brečel bolestí a vztekem. Teprve po několika minutách jsem došel k rozhodnutí. Vykašlu se na ni. Když nechce, abych ji prohlédl, ať to riskne. Na jeden den jsem si užil dost – necítil jsem se na žádné hrdinství.
Ani jsem si jí už nevšiml a postupoval jsem dál chlévem, až jsem prohlédl všechny ostatní. Na zpáteční cestě jsem však kolem ní musel přejít a zastavil jsem se, abych se na ni ještě jednou podíval. A nevím, jestli to byla pouhá tvrdohlavost nebo jestli se mi zdálo, že se mi vysmívá, prostě nevím, ale rozhodl jsem se, že to ještě jednou zkusím. Možná že se jí nelíbilo, že jsem k ní šel zezadu. Možná že by nebyla proti tomu, abych se k ní přiblížil z boku.
Opatrně jsem se protlačil mezi ní a její sousedkou, hekaje, když se mi vystouplé pánevní kosti zaryly do žeber. Myslel jsem si, že se mi podaří dostát své povinnosti, až se proderu před ni. To byla ovšem moje velká chyba. Protože jakmile jsem tam vlezl, pustila se kráva do mě se vší vážností. Rychle otočila zadek tak, aby mě odřízla od ústupové cesty, a začala mě systematicky okopávat. Kopala dopředu a občas dosáhla až na moje prsa, když jsem se vzpínal dozadu na zeď.
Od té doby mě pokopala nekonečná paleta krav ve všech možných situacích, ale žádná nebyla takový expert jako tahle. Opravdu zlých kusů hovězího dobytka existuje velmi málo a když krávy kopou, je to obvykle instinktivní reakce na to, že ucítí bolest nebo že se bojí. A kopou naslepo. Ale tahle kráva si mě před každou ranou zaměřila a měla nádherný odhad vzdálenosti. A když mě zahnala blíž k hlavě,

podařilo se jí pro změnu nabrat mě rohy do zad. Jsem hluboce přesvědčený, že nenáviděla celé lidské plemeno.
Byl jsem v zoufalé situaci. Ocitl jsem se v dokonalé past a moje postavení se nezlepšilo tím, že napohled úplně slušná kráva vedle dveří se začala angažovat a dloubala do mně rohy, protože jsem se k ní příliš tlačil.
Nevím, jak mě napadlo podívat se vzhůru, ale tam nahoře byla v tlusté stěně chléva díra – otvor zvící čtverečního metru – asi po nějakém vypadlém kameni. Vymrštil jsem se s obratností, která mě omráčila, a když jsem prolézal hlavou napřed ovanula mě sladká vůně. Nahlédl jsem do seníku a pod mnou bylo nastláno nejjemnějšího jetele. Vrhl jsem se do prostoru a podařil se mi dost slušný přemet a pak jsem bezpečně přistál na zádech.
Ležel jsem tam, pomlácený a udýchaný, předek mého kabátu nesl velice zřetelné stopy paznehtů a já jsem se s definitivní platností vzdal svých pochybných iluzí o tom, že by práce pro ministerstvo byla hračkou.
S bolestí jsem se stavěl na nohy, když vkráčel pan Bell »Promiňte, že jsem musel odejít,« pravil a se zájmem si mě prohlížel. »Ale nemohl jsem se vás dočkat, strašně jste se opozdil.«
Oprášil jsem se a smetl jsem několik smítek sena ze svých vlasů. »Ano, moc mě to mrzí. Ale to nevadí, podařilo se mi to udělat bez vás.«
»Ale… měl jste snad úraz?«
»Ne, to ne. Měl jsem nějaké potíže s jednou vaší krávou. Setrvávat na pozicích důstojenství nemělo valného smyslu a tak jsem mu to celé vyprávěl.
I ten nejpřátelštější farmář čerpá potěšení z veterinářových nesnází a pan Bell mě poslouchal s neustále se rozšiřujícím radostným úsměvem. Když jsem skončil, řehtal se, až se za břicho popadal a plácal se rukama do kalhot.
»To mi vůbec nejde na rozum. Ten ayrshirský parchant. To je ale potvora. Koupil jsem ji na trhu vloni na jaře hodně lacino a myslel jsem si, že jsem vydělal, ale brzo jsem přišel na to, co v tom je. Trvalo nám čtrnáct dní, než jsme tu mrchu uvázali.«
»To je škoda, že jsem to nevěděl dřív,« řekl jsem dost kysele.
Farmář se podíval nahoru na díru ve zdi. »A vy jste prolezl tou…« Upadl do dalšího záchvatu, který trval dost dlouho, a pak smekl čepici a otíral si oči podšívkou.
»Panebože, panebože,« šeptal vysláble. »Sakra, to je škoda, že jsem tu nebyl.«
Poslední návštěva byla hned u Darrowby, a když jsem ztuhle vylézal z auta, slyšel jsem, jak tloukly hodiny čtvrt na osm. Měl jsem pocit, že den snadné práce pro vládu mi rozmlátil ducha i tělo. Musel jsem se ovládnout, abych nezaječel, když jsem spatřil další řadu kravských zadků, které na mě čekaly. Slunce zapadalo a na západě se stahovaly tmavé bouřkové mraky a zastínily kraj našedlou tmou. Zvířata ve staromódním chlévě s úzkými okénky vypadala beztvárně a téměř se nedala rozpoznat.
»Tak dobře, žádné lelkování. Rychle to tu sprovodím ze světa a vyrazím domů.« Domů, za potravou a do křesla. Žádný jiný životní cíl jsem neměl. A tak levou rukou na kořen ocasu, pravou mezi nohy, rychlé prohmatání a vzhůru k další krávě. Oči jsem měl přivřené, mozek otupělý a pohyboval jsem se od krávy ke krávě jako robot a druhý břeh chléva se mi stal zaslíbenou zemí.
A konečně jsem tam byl, u té poslední až u zdi. Levou ruku na ocas, pravou ruku mezi nohy… můj unavený mozek nejprve vůbec nezaznamenal skutečnosti, že tu je něco jiného, ale bylo, něco úplně odlišného. Spousta místa a místo vemene rozsedlina, něco se tam kývalo, ale nemělo to nikde žádné struky.
Najednou jsem se probudil a podíval jsem se na zvíře. Obrátilo ke mně obrovskou chlupatou hlavu a široko od sebe posazené oči si mě zvědavě prohlížely. V příšeří jsem rozpoznal měděný kruh v nose. Hospodář, který mě mlčky pozoroval, promluvil: »V tomhle případě ztrácíte čas, mladíku. Má pytlík v naprostým pořádku.«

Čtyřicátá třetí kapitola

Nad postelí staré dámy se houpala tabulka. Stálo na ní »Bůh je s tebou« a nevypadalo to jako obvyklý

nábožný text. Nebylo to v rámečku a písmena nebyla ozdobná. Jenom proužek tvrdého papíru, dlouhý asi dvacet centimetrů, a prostá písmena, zrovna taková, jakými se píše »Kouření zakázáno« nebo »Východ«, a bylo to přivázáno nedbale na vedení starého plynového hořáku, aby slečna Stubbsová mohla ze svého místa na posteli vzhlédnout a přečíst si černá písmena nápisu, že Bůh je s ní.
Mnoho jiného tu slečna Stubbsová vidět nemohla. Možná že chatrnými záclonami mohla zahlédnout pár metrů živého plotu, ale její svět sestával už mnoho let jenom z toho těsného malého pokojíčku.
Pokojík byl v přízemí a v průčelí části domu, a když jsem sem přišel z divočiny, která kdysi byla zahradou, viděl jsem, jak mě pozorují psi ze svých míst na posteli staré paní. Pak jsem zaklepal na dveře a všechno málem vyletělo do povětří. Bylo to tak pokaždé. Chodil jsem sem již víc než rok a nikdy se to neměnilo. Zuřivé štěkání a pak paní Broadwithová, která se o slečnu Stubbsovou starala, vystrčila všechna zvířata kromě mého pacienta do zadní kuchyňky a otevřela dveře a já jsem vešel a pozdravil slečnu Stubbsovou, ležící v koutě na posteli pod nápisem »Bůh je s tebou«.
Ležela tak už hodně dlouho a už nikdy nevstane. Nikdy však o své nemoci nehovořila. Nehovořila ani o své nemoci ani o svých bolestech. Celý její zájem patřil všem jejím psům a dvěma kočkám.
Dnes to byl starý Princ a působil mi starosti. Srdce – nejtypičtější případ nedomykavosti srdeční chlopně, jaký jsem si kdy poslechl. Pes na mě čekával, když jsem vešel, a vždycky měl radost, že mě vidí, mával na mne dlouhým chlupatým ocasem.
Pohled na ten ocas navozoval myšlenku, že v Princovi musí být dost pořádný kus irského setra, ale byl jsem ochotný změnit svůj názor, když jsem postupoval přes zavalité černobílé tělo k chlupaté hlavě a odstávajícím uším vlčáka. Slečna Stubbsová na něho často volala »Pane Heinzi«. Pravděpodobně v sobě neměl všech sedmapadesát psích odrůd, ale silně promíšená krev mu zřejmě sloužila ke zdraví.
»Myslela jsem, že bude lepší, když vám zatelefonuji, pane Herriote,« řekla paní Broadwithová. Byla to příjemná starší vdova s hranatým obličejem, který ostře kontrastoval s jemnými a vyhublými rysy na polštáři. »Tenhle týden opravdu ošklivě kašlal a dnes ráno měl trochu nejisté nohy. Jí ale pořád dobře.«
»To bych řek, že jí – « přejel jsem po závitcích tuku na žebrech psa. »Bylo by zapotřebí něčeho hodně řízného, aby starý Princ přestal žrát.«
Slečna Stubbsová se zasmála na posteli a starý pes s otevřenou tlamou a s veselýma očima jako by vtipkoval s námi. Položil jsem stetoskop na srdce a poslouchal, i když jsem dobře věděl, co uslyším. Říká se, že srdce má zvučet jako »lup dup, lup dup«, ale Princovo říkalo »sviš, svuš, sviš, svuš«. Zdálo se, že kolik krve srdce pumpuje do tepen, zrovna tolik jí utíká zase zpátky. A ještě něco: tentokrát bylo to »sviš, svuš« trochu rychlejší než minule. Užíval digitalis, ale příliš to nepomáhalo.
Ustaraně jsem přejel stetoskopem přes celý hrudník. Jako všichni staří psi s chronickou srdeční chorobou měl neustále bronchitidu a bez valného nadšení jsem poslouchal tu symfonii pískání, chraptění, pištění a bublání, jakou se projevovaly Princovy plíce. Starý pes stál velmi vzpřímeně a hrdě a pomalu vrtěl ocasem. Vždycky pokládal za obrovskou poklonu, že jsem ho prohlížel, a bylo naprosto nepochybné, že se i teď dobře bavil. Jeho choroba nebyla naštěstí příliš bolestivá.
Napřímil jsem se, pohladil jsem ho po hlavě a on se okamžitě pokusil vyskočit mi tlapkami na hrudník. Nepodařilo se mu to docela a i ta nepatrná námaha mu vzbouřila dech, takže se jeho žebra prudce nadzdvihovala a jazyk mu visel z tlamy. Píchl jsem mu nitrosvalově digitalis a injekci hydrochloridu morfinu, kterou potěšeně přijal jako další část hry.
»Doufám, že mu to uklidní srdce a dýchání, slečno Stubbsová. Bude asi až do večera trochu malátný, ale to mu také pomůže. Pokračujte s těmi tabletami a já vám tu nechám nějaký lék na bronchitidu.« Podal jsem jí lahvičku, kterou jsem stále nosil s sebou – směs kořene ipecacuanhy a octanu amonného.
Teď nastala další etapa návštěvy: paní Broadwithová přinesla čaj a ostatní zvířata byla vypuštěna z kuchyně. Byl to teriér Ben a kokršpanělka Sally. Začaly ohlušující závody ve štěkání. V patách za nimi následovaly kočky Artur a Zuzanka. Ladně přikráčely a začaly se mi otírat o kalhoty.
Takhle se to odehrávalo při všech šálcích čaje, které jsem se slečnou Stubbsovou vypil pod tou malou tabulkou, houpající se nad její postelí.
»Jak se vám dneska daří?« zeptal jsem se jí.
»Děkuji, mnohem lépe,« odpověděla okamžitě a jako vždycky změnila téma.
Ze všeho nejraději hovořila o svých miláčcích a také o těch, které kdy poznala od dob svého mládí.

Hodně hovořila o časech, kdy ještě žili ostatní členové její rodiny. S nadšením popisovala výboje všech svých bratří a dnes mi podávala fotografii, kterou paní Broadwithová našla na dně zásuvky.
Vzal jsem si ji a tři mladíci v jezdeckých kalhotách, v pumpkách a malých kulatých čepičkách z devadesátých let se na mě usmívali ze zažloutlého papíru. V ústech měli dlouhé kostelnické dýmky a celá ta dlouhá léta nesetřela rošťácký výraz z jejich tváří.
»Na mou duši, vypadají jako prima kluci, slečno Stubbsová,« řekl jsem.
»Však to také byli filutové!« vykřikla. Zaklonila hlavu a rozesmála se a její obličej se rozzářil, proměněný vzpomínkami.
Připomněl jsem si všecky ty řeči, které jsem slyšel ve vsi. O zámožném otci, který bydlel se svou rodinou před mnoha léty ve velikém domě. Potom přišel bankrot zahraničních investic a náhlá změna celého prostředí a celé situace. »Když starý pán umřel, byl na mizině,« vyprávěl mi nějaký stařík. »Moc po něm nezůstalo. A moc korunek v tom domě asi nemají.«
Asi jen tolik, aby měla slečna Stubbsová a její zvířátka co jíst a aby mohla platit paní Broadwithové. Ale nestačilo to na okopání zahrady, ani na vymalování domu, ani na žádné z jiných potěšení a nepatrných radostí blahobytu.
A tak jsem tam seděl, pil jsem čaj, psi se seřadili kolem postele a kočky se uvelebily na posteli a bylo mi jako pokaždé -- měl jsem strach z odpovědnosti, kterou jsem převzal. Jediné, co vnášelo trochu světla do života statečné staré dámy, byla očividná oddanost a láska té chlupaté chásky, jejíž oči se nikdy nevzdálily z její tváře. A potíž byla v tom, že všichni byli tak staří.
Vlastně tu původně žili čtyři psi, ale jeden z nich, zlatý labrador, zemřel už před několika měsíci. A teď jsem měl na starosti ty zbývající a žádnému nebylo méně než deset let.
Měli v sobě dost života, ale na všech bylo vidět nějaké známky stáří: Princ měl bolavé srdce, Sally začínala pít spoustu vody, takže se mi vnucovala myšlenka, jestli u ní nezačíná hnisavý zánět dělohy, Ben neustále hubl, protože mu nesloužily ledviny. Nové jsem mu nemohl voperovat a do hexaminových tablet, které jsem mu předepisoval, jsem příliš mnoho naděje nevkládal. Ben měl ještě tu zvláštnost, že jsem mu musel neustále stříhat drápy, strašlivě rychle mu rostly.
Kočky na tom byly lépe, i když byla Zuzanka trochu vyzáblá a já jsem přímo morbidně propátrával její chlupatý podbřišek a hledal stopy zhoubného nádoru. Ze všech nejlépe na tom byl Artur. Nikdy ho nic nebolelo, jenom mu černaly zuby.
Slečna Stubbsová na to zřejmě také myslela, protože mě požádala, abych ho prohlédl, až dopiji čaj. Překulil jsem ho na přikrývku postele a otevřel mu tlamičku.
»Je tady nějaká malá závada, a když už tu jsem, mohu to upravit.«
Artur byl obrovský šedivý vykastrovaný kocour, živoucí popření všech těch teorií o tom, že kočky jsou chladnokrevné, sobecké a všechno ostatní. Jeho jemné oči zarámované do nejširší kocouří hlavy, kterou jsem kdy viděl, hleděly na svět s velkorysou dobrosrdečností a snášenlivostí. Každý jeho pohyb byla důstojnost sama.
Začal jsem mu oškrabovat zoubky a jeho prsíčka se rozezněla dunivým předením jako vzdálené hučení motoru. Nikdo ho nemusel držet. Seděl klidně a pohnul se jenom jednou, když jsem kleštičkami odštípl tvrdý kousek zubního kamene ze zadního zubu a náhodou jsem ho píchl do dásně. Jen tak mimochodem mávl velikou packou, jako by chtěl říci: „ »Dávej pozor, chlapče,« ale drápky měl zatažené.
Moje příští návštěva následovala za necelý měsíc po naléhavém zavolání paní Broadwithové, v šest hodin večer. Ben se zhroutil. Skočil jsem okamžitě do vozu a za méně než deset minut jsem si prošlapával cestičku vysokou travou v zahrádce před domem a zvířátka se na mě dívala z okna. Zaklepal jsem a vypukl štěkot, ale Ben chyběl. Vešel jsem do malého pokojíku a viděl jsem starého psa ležet velice klidně na boku vedle postele.
Preex – tak si to zapisujeme do deníku. Nastává smrt. Slovíčko, kterým se překrývaly všechny možné druhy situací – konec krávy s mléčnou horečkou, nadmutý býček, telátko, které mělo křeče. Dneska znamenalo, že už Benovi nebudu stříhat nehty.
Nestávalo se často, že případy selhávajících ledvin končily tak náhle, ale objem bílkovin v jeho moči v poslední době nebezpečně stoupal.
»To bylo ale rychlé, slečno Stubbsová. Jsem přesvědčený, že ten starý chudák vůbec nic necítil.« Moje

slova zněla hluše a prázdně.
Stará dáma se naprosto ovládala. Žádné slzy, jenom poněkud déle upřený pohled, kterým se dívala z postele dolů na druha, který jí byl tolik let společníkem. Podle mého názoru bylo vhodné odklidit ho odtud tak rychle, jak jen bylo možné. Proto jsem přes něho přetáhl pokrývku a zvedl ho. Ale když jsem odcházel, řekla slečna Stubbsová: »Počkejte chvilku.«
S námahou se obrátila na bok a zadívala se na Bena. A stále ještě bez jakékoliv změny výrazu natáhla ruku a lehce se dotkla jeho hlavy. Pak se zase klidně položila a já jsem vyběhl z pokoje.
Vzadu v kuchyňce jsem se šeptem poradil s paní Broadwithovou. »Doběhnu do vesnice pro Freda Mannerse, aby ho pohřbil,« řekla. »A kdybyste měl trochu času, mohl byste zůstat u staré paní. Trochu si s ní povídejte, udělá jí to dobře.«
Vrátil jsem se a posadil se u postele. Slečna Stubbsová hleděla několik vteřin z okna a potom se ke mně obrátila. »Víte, pane Herriote,« hovořila úplně klidně, »teď přijdu na řadu já.«
»Jak to myslíte?«
»Dneska zemřel Ben a příště budu na řadě já. Prostě to vím.«
»To je ale nesmysl! Jste jenom trochu skleslá, to je všechno. Na každého působí, když se něco takového stane.« Ale byl jsem zneklidněný. Nikdy jsem ji neslyšel zmínit se o něčem podobném.
»Já nemám strach,« řekla. »Vím, že na mě čeká něco lepšího. Nikdy jsem o tom nepochybovala.« Mezi námi leželo ticho a slečna Stubbsová se klidně dívala na kartičku připevněnou na plynové rouře.
Pak se hlava na polštáři znovu ke mně obrátila. »Bojím se jenom jednoho.« Její výraz se změnil s tak překvapující náhlostí, jako by odložila masku. Ta statečná tvář byla k nepoznání. V očích jí přebíhala úzkost a rychle mě uchopila za ruku.
»Bojím se o své psy a kočky, pane Herriote. Bojím se, že už je nikdy neuvidím, až umřu, a hrozně mě to trápí. Víte, vím, že se shledám se svými rodiči a bratry… ale…«
»A proč myslíte, že se neshledáte se svými zvířátky?«
»To je právě ono.« Převracela hlavu na polštáři ze strany na stranu a poprvé jsem na jejích tvářích zahlédl slzy. »Říkají, že zvířata nemají duši.« .
»Kdo to říká?«
»Četla jsem to a vím, že spousta zbožných lidí je o tom přesvědčená.«
»Tak tomu nevěřte.« Pohladil jsem ruku, která mě stále svírala. »Jestli mít duši znamená být schopný milovat, schopný být věrný a vděčný, pak jsou na tom zvířata mnohem líp než spousta lidí. Nemáte se kvůli čemu trápit.«
»Doufám, že máte pravdu. Někdy tu v noci ležím a přemýšlím o tom.«
»Já vím, že mám pravdu, slečno Stubbsová, a neodporujte mi. My veterináři se učíme o duších zvířat.«
Z její tváře zmizelo napětí a zasmála se. Vracela se jí odvaha. »Promiňte, že vás tím nudím, a už o tom nikdy nebudu mluvit. Ale ještě než odejdete, přeji si, abyste ke mně byl naprosto upřímný. Nežádám od vás útěchu, pouhou pravdu. Vím, že jste velmi mladý, ale prosím vás, povězte mi – čemu věříte vy? Budou moje zvířátka se mnou?«
Upřeně mi hleděla do očí. Pošoupl jsem křeslo a jednou nebo dvakrát jsem polkl naprázdno.
»Slečno Stubbsová, obávám se, že nemluvím příliš jasně,« řekl jsem, »ale jsem si naprosto jistý jednou věcí. Půjdou tam, kam půjdete vy.«
Stále ještě na mě hleděla, ale její obličej byl zase klidný. »Děkuji vám, pane Herriote, vím, že jste ke mně upřímný. To je vaše přesvědčení, viďte?«
»Ano, tomu věřím,« řekl jsem. »Celým svým srdcem.«

Asi tak za měsíc jsem se úplně náhodou dozvěděl, že jsem tehdy viděl slečnu Stubbsovou naposled. Když umře opuštěná, úplně chudá paní, lidé se k vám nesbíhají na ulici, aby vám to pověděli. Jezdil jsem po obchůzkách a nějaký farmář se náhodou zmínil o tom, že vilka v Corby je na prodej.
»A co bude se slečnou Stubbsovou?« zeptal jsem se.
»Ale ta umřela úplně náhle, asi před třemi týdny. Dům je ve špatném stavu, povídá se – celá léta se s ním nic nedělalo.«
»Paní Broadwithová tam nezůstala?«

»Ne, říká se, že se přestěhovala na druhý konec vesnice.«
»Nevíte, co se stalo se všemi těmi psy a kočkami?«
»S jakejma psama a kočkama?«
Ukončil jsem svou návštěvu. A nejel jsem domů, ačkoliv už byl téměř čas k obědu. Místo toho jsem pobodl své naříkající autíčko a plnou rychlostí jsem zamířil do Corby a prvního člověka, kterého jsem spatřil, jsem se zeptal, kde bydlí paní Broadwithová. Byl to malinký, ale hezounký domek, a když jsem zaklepal, otevřela mi sama paní Broadwithová.
»Pojďte dál, pane Herriote. To je od vás hezké, že jste se tu zastavil.«
Šel jsem dovnitř a posadili jsme se proti sobě k vydrhnutému stolu.
»Bylo to tak smutné s tou starou paní,« řekla.
»Ano, teprve teď jsem se to dověděl.«
»Měla ale hezkou smrt. Usnula a už se nevzbudila.«
»To je dobře.«
Paní Broadwithová se rozhlédla po místnosti. »Měla jsem skutečně štěstí, že jsem ten domek dostala – takhle nějak jsem to vždycky chtěla.«
Nedokázal jsem se déle ovládat. »Co se stalo se zvířaty?« vyhrkl jsem.
»Ale jsou v zahradě,« odpověděla klidně. »Mám vzadu pěknou zahradu.« Vstala a otevřela dveře. Zalil mě pocit úlevy, když jsem se díval, jak ke mně vběhli moji staří přátelé.
Artur mi skočil na koleno a vášnivě se mi začal třít o ruku a jeho motorek měkce vrčel do štěkání psů. Princ, hvízdající tak jako vždy, províval ocasem vzduch a mezi štěkáním se na mě radostně smál.
»Vypadají báječně, paní Broadwithová. Jak dlouho tady u vás zůstanou?«
»Jsou tu navždycky. Mám je stejně ráda jako stará paní a nedokázala bych se s nimi rozloučit. Dokud budou živi, budou mít u mě dobrý domov.«
Zadíval jsem se do toho typického yorkshirského selského obličeje s mohutnými tvářemi a s hlubokými vráskami kolem laskavých očí. »To je báječné,« řekl jsem. »Ale nebude pro vás trochu… ehm… nákladné je krmit?«
»Ne, s tím si nemusíte dělat starosti. Uložila jsem si nějaký krejcar.«
»Tak tedy dobře, občas sem k vám zajdu a podívám se, jak se jim vede. Projíždím tudy každou chvíli.«
Vstal jsem a zamířil jsem ke dveřím.
Paní Broadwithová zdvihla ruku. »O jedno vás chci požádat, dřív než začnou prodávat věci z vilky. Prosím vás, zaběhněte tam a vezměte si všechny ty léky, co tam zbyly. Jsou hned v předním pokoji.«
Vzal jsem si klíč a jel na druhý konec vesnice. Když jsem rozrazil chatrnou branku a vkročil do husté trávy, připadala mi přední strana vilky podivně bez života, bez psích čenichů v okně. A když se dveře se skřípáním otevřely a vešel jsem, padlo na mne ticho jako těžký příkrov.
Nikdo ničím ani nepohnul. V koutě byla stále ještě postel s pomačkanými přikrývkami. Prošel jsem po místnosti a posbíral poloprázdné skleničky, misku s mazáním, krabičku se starými Benovými tabletami – moc mu nepomohly.
Když jsem měl všechno pohromadě, pomalu jsem se rozhlédl po místnosti. Už sem nikdy nepřijdu. Ve dveřích jsem se zastavil a naposled si přečetl nápis, který visel nad prázdnou postelí.

Čtyřicátá čtvrtá kapitola

Trávil jsem úterní večer stejným způsobem, jakým jsem trávil všechny úterní večery – hleděl jsem na záda Heleny Aldersonové na večírku Darrowbyské hudební společnosti. Byl to pomalý způsob seznamování, ale zaboha mě nic lepšího nenapadlo.
Od toho rána tam nahoře na vřesovišti, kdy jsem narovnal telátku nohu, jsem pečlivě a pravidelně prohlížel deník v naději, že najdu záznam o další návštěvě na statku. Ale vypadalo to, že Aldersonovi měli politováníhodně zdravý statek. Musela mi stačit naděje, že mě za měsíc čeká návštěva, při níž odstraním sádru. Skutečná rána dopadla, když telefonoval Helenin otec, aby nám oznámil, že se telátko uzdravilo a že sundal sádru sám. Těšilo ho, že nám může oznámit, že se zlomenina dokonale spravila, srostla a že nezbyly žádné stopy po ochromení.

Naučil jsem se obdivovat samostatnost a iniciativu Dalesanů, ale teď jsem ji květnatě proklínal. A vstoupil jsem do hudební společnosti. Zahlédl jsem Helenu, jak vstupuje do školy, v níž se schůzky konaly, a se zoufalou odvahou jsem ji následoval.
To bylo před mnoha týdny, a jak jsem si zbídačele uvědomoval, nepostoupil jsem ani o krůček dál. Už jsem si ani nepamatoval, kolik tenorů, sopránů a mužských sborů přišlo a odešlo a jednou se dokonce do té malé místnosti vtěsnala celá místní dechovka a mně málem popraskaly bubínky. Ale nepostoupil jsem ani o píď.
Dnes tedy pilně vrzalo houslové kvarteto, ale já jsem je stěží slyšel. Moje oči byly jako obvykle upřené na Helenu, sedící několik řad přede mnou mezi dvěma starými paními, se kterými, jak se zdálo, vždycky přijížděla. To byla také část mého trápení. Ty staré děvenky tam byly pokaždé a vylučovaly jakoukoliv možnost soukromého rozhovoru. Nešlo to ani o přestávce, kdy se pil čaj. A potom celá ta atmosféra. Téměř všichni členové byli v letech a nad vším visel silný zápach školy, inkoustu, učebnic, křídy a olůvek. Bylo to prostá místo, kde člověk nemůže jen tak beze všeho říci: »A co děláte v sobotu večer?«
Vrzání ustalo a všichni tleskali. V první řadě povstal vikář a zazubil se na společnost. »A teď, dámy a pánové, myslím, že bychom si mohli udělat čtvrthodinovou přestávku, protože vidím, že nám naší ochotní pomocníci připravili čaj. Cena je jako obvykle tři pence.« Ozval se smích a všeobecné odstrkování židlí.
Šel jsem s ostatními dozadu do haly, položil jsem na podnos tři pence a vzal si čaj a sušenku. To byla chvíle, kdy jsem se pokoušel přiblížit k Heleně ve slepé naději, že se něco stane. Nebylo to vždycky snadné, protože mě často zastavil pan řídící nebo někdo jiný z těch, kteří považovali hudbymilovného veterináře za pozoruhodnost, ale dnes se mi podařilo vklínit se jakoby náhodou do její skupiny.
Podívala se na mě přes okraj svého šálku. »Dobrý večer, pane Herriote, líbí se vám to?« Pane bože, tohle říkala pokaždé. A ještě k tomu pane Herriote! Ale co jsem mohl dělat? »Říkejte mi Jime,« by znělo jistě velkolepě. Odpověděl jsem jako vždycky: »Dobrý večer, slečno Aldersonová, ano, je to velmi pěkné, viďte.« A už jsem se zase řítil otřesnou rychlostí k cíli.
Přežvykoval jsem sušenku a staré dámy si povídaly o Mozartovi. Bude to stejné jako všechny ostatní úterky. Je na čase, abych to celé vzdal a přiznal porážku.
Stále ještě se zubící vikář přistoupil k naší skupině. »Obávám se, že budu musit někoho požádat, aby umyl nádobí. Snad by se toho úkolu dneska ujali naši mladí přátelé.« Jeho přátelský pohled přeběhl od Heleny ke mně a zase zpátky.
Představa oplachování čajových šálků mi nikdy nepřipadala přehnaně přitažlivá, ale najednou mi bylo, jako bych ucítil zaslíbenou zemi. »Ano, samozřejmě, s radostí – jestli slečna Aldersonová nebude nic namítat.«
Helena se usmála. »Samozřejmá, že půjdu ráda. Musíme se přece vystřídat všichni!«
Odtlačil jsem servírovací stolek se šálky a talířky do kuchyňky. Byla to úzká a těsná místnůstka s dřezem a s několika poličkami a místo tam bylo právě jenom pro nás dva.
»Chcete mýt, nebo utírat?« zeptala se Helena.
»Budu mýt,« odvětil jsem a začal jsem napouštět do dřezu horkou vodu. Teď by už nemělo být nijak zvlášť obtížné stočit rozhovor tam, kde jsem ho chtěl mít. Nikdy se mi už nenaskytne lepší příležitost než tady – vmáčknutý do těsné místnůstky s Helenou.
Bylo ale kupodivu, jak ten čas utíkal. Uplynulo celých dlouhých pět minut a nemluvili jsme o ničem jiném než o hudbě. Se stoupající nervozitou jsem zjišťoval, že jsme zpracovali už celou horu nádobí – a já jsem ještě vůbec nic nevyzískal. Tento pocit se proměnil v naprostý děs, když jsem z napěněné vody zvedal poslední šálek.
Muselo se to stát teď hned. Podával jsem šálek Heleně a ona se snažila převzít ho. Já jsem však pevně svíral ouško a čekal na osvícení. Helena jemně táhla, ale já jsem se houževnatě držel. Pak jsem uslyšel chraptivé zakrákání, v němž jsem teprve posléze rozpoznal vlastní hlas. »Mohl bych vás někdy vidět?«
Chvíli neodpovídala a já jsem se pokoušel číst něco z její tváře. Byla překvapená, rozhněvaná, nebo dokonce šokovaná? Začervenala se a odpověděla: »Jestli chcete?« A zase to zakrákání: »V sobotu večer?« Kývla, utřela hrneček a zmizela.
S tlukoucím srdcem jsem se vracel na své místo. Kvartet pokračoval ve zpotvořování Haydnových melodií. Konečně jsem to dokázal. Ale měla skutečně chuť vyjít si se mnou? Nebo jsem ji do toho vnutil

proti její vůli? Rozpaky jsem se celý zkroutil včetně prstů na nohou, ale utěšil jsem se myšlenkou, že ať už je to jak chce, byl to krůček dopředu. Ano, konečně jsem to dokázal.

Čtyřicátá pátá kapitola

Seděl jsem u snídaně a díval se ven na podzimní mlhu, která se rozplývala ve svitu ranního slunce. Bude zase krásně, ale v našem starém domě bylo dneska ráno chladno. Člověka mrazilo v zádech, jako by se po nás napřahala studená ruka, aby nám připomněla, že léto zmizelo a že před námi leží několik těžkých měsíců.
»Tady se píše,« řekl Siegfried a opřel svůj výtisk darrowbyských místních novin do výhodnější polohy o konvici na kávu, »že farmáři nemají vztah ke zvířatům.«
Namazal jsem si topinku máslem a podíval se na něho.
»Jako že jsou krutí ke zvířatům?«
»To přesně ne, ale tenhle chlapík tvrdí, že dobytek je pro farmáře záležitost čistě obchodní – že v jeho vztahu ke zvířatům není žádný cit.«
»Kdyby byli všichni jako chudák Kit Bilton, určitě by to nesedělo, viď? Všichni by se zbláznili.«
Kit byl řidič nákladního auta a právě tak jako mnoho jiných dělníků z Darrowby choval na zahrádce pašíka pro rodinnou potřebu. Chyba lávky byla v tom, že když nadešel čas zabijačky, plakal Kit celé tři dny. Náhodou jsem se u nich zastavil při jedné takové příležitosti a našel jsem tam jeho manželku a dceru pilně krájející maso na ovar a do jitrnic a Kit se zubožene choulil u krbu a oči mu tonuly v slzách. Byl to velký statný chlap, který dokázal jediným trhnutím ramen hodit na vůz půlmetrákový pytel s krmivem, ale teď mě popadl za ruku a vzlykal: »Já to nepřežiju, pane Herriote. To prase bylo úplnej křesťan, vopravdovskej křesťan.«
»Úplně s tebou souhlasím,« Siegfried se naklonil a odpiloval si krajíc domácího chleba paní Hallové. »Ale Kit není skutečný farmář. Tenhle článek je o lidech, kteří vlastní velké množství zvířat, dobytka. Otázka zní – je možné, aby tito lidé měli ke svému dobytku citový vztah? Může vlastník farmy, kde se pěstují krávy na mléko, farmář, který má dejme tomu padesát krav, může mít ty krávy opravdu rád, nebo pro něj znamenají pouze jednotky, které produkují mléko?«
»To je zajímavé hledisko,« řekl jsem, »a myslím, že máš pravdu s těmi čísly; v tom to vězí, v počtu. Víš, nahoře v horách je pár farmářů, kteří vlastní jenom několik kousků dobytka. Zásadně své krávy znají jmény – Daisy, Mabel, a onehdy jsem dokonce narazil i na Zlatovlásku. Jsem přesvědčený, že tihle malí hospodáři mají svoje zvířata rádi; ale nechápu, jak by je mohli mít rádi majitelé velkostatků.«
Siegfried vstal od stolu a blaženě se protáhl. »Asi máš pravdu. V každém případě tě dneska posílám k opravdovskému velikánovi, k Johnu Skiptonovi z Dennaby Close – potřebuje opilovat nějaké zuby. Pár starých koní je ve špatné formě. Raději si ale vem všechny nástroje, může to být cokoliv dalšího.«
Šel jsem do malého pokojíku dole na chodbě a prohlédl jsem si zubní přístroje. Když jsem se dostal k zubařině velkých zvířat, připadal jsem si vždycky strašlivě středověce, i když v dobách, kdy se používal kůň k tahu, to byl úkol velmi běžný. Jedním z nejobvyklejších úkolů bylo vytržení »vlčího zubu« u mladých koní. Nemám ponětí, jak ten zub přišel ke svému jménu, ale najdete ho vpředu před stoličkami, a když se mladý kůň nevyvedl nebo neprospíval, vždycky obviňovali tenhle zub.
Nemělo význam, že veterináři protestovali, že takový nepatrný a zakrnělý předmět nemůže v žádném případě ovlivňovat zdraví koně a že potíže lze pravděpodobně připsat cizopasníkům. Farmáři byli jako smyslů zbavení. Zub se musel vytrhnout.
Dělali jsme to tak, že jsme zahnali koně do kouta, k zubu přiložili rozeklaný konec kovové tyče a praštili na něj nemožně velikou dřevěnou palicí. Protože ten zub neměl pořádný kořen, nebyla to nijak zvlášť bolestivá operace, ale koně to stejně neměli rádi. Obvykle nám při každém klepnutí zamávali před očima předníma nohama.
A k největšímu vzteku bylo, že když jsme úkol splnili a vysvětlili farmáři, že jsme se do té černé magie pustili jenom jemu pro radost, zdraví koně se obvykle okamžitě zlepšilo a od té doby neustále vzkvétalo. Farmáři jsou obvykle dost zdrženliví co do našich úspěchů, ze strachu, abychom nezvedli účet, ale v těchto případech odkládali veškerou opatrnost. Křičívali na nás přes celé tržiště: »Hej, pamatujete se na

toho koně, co jste mu vytrh ten zub? Tak tomu už je dobře. Zvedlo ho to!«
Znovu jsem se znechuceně podíval na zubařské nástroje. Mohutné kleště s metrovými rameny, pilky s ostrými zuby, roubíky do tlamy, kladívka a dláta, dráty a rašple. Vypadalo to jako zátiší se španělskou inkvizicí. Měli jsme na to velikou dřevěnou bednu s držáky a s tou jsem teď vyklopýtal k vozu.
Dennaby Close nebyl jenom pěkný statek, byl to přímo památník lidské trpělivosti a zdatnosti. Krásný starý dům, rozsáhlé budovy a do dálky se rozbíhající travnaté pastviny na úbočí stráně dokazovaly, že starý John Skipton dokázal nemožné: začal jako negramotný zemědělský dělník a teď z něho byl bohatý statkář.
Zázrak se ovšem neudál příliš snadno. Starý John měl za sebou dlouhý život plný těžké dřiny, která by většinu jiných lidí zabila, život, v němž nebylo místo pro manželku nebo rodinu nebo pohodlí, ale nejenom to, byl přímo génius zemědělství a stal se legendární postavou na okrese. »Když půjde celý svět na jednu stranu, já půjdu na druhou,« to byl prý jeho výrok který tu často citovali, a byla pravda, že Skiptonovo hospodářství vydělalo peníze v době, kdy spousta zemědělských usedlostí přišla na buben. Dennaby byl pouze jeden z Johnových statků. Dole u Dalu měl ještě dvě hospodářství, každé asi se čtyřmi sty akry orné půdy. Byl to dobyvatel, ale některým lidem připadalo, že postupem času byl dobit i on sám. Bojoval mnoho let proti tolika potížím a štval se tak, že se nedokázal zastavit. Teď by se byl mohl těšit z pohodlí a mohl by si dovolit různý přepych, ale John prostě neměl čas. Tvrdilo se, že nejchudší z jeho dělníků žijí lépe než on.
Vystoupil jsem z vozu, zastavil se a hleděl na dům, jako kdybych ho nikdy předtím neviděl. Znovu jsem obdivoval eleganci, která odolala třem stoletím nepříznivého podnebí. Na Dennaby Close se jezdili dívat z daleka a fotografovali krásné sídlo s dlouhými olověnými okny, mohutné komíny, tyčící se nad mechem obrostlými taškami. Procházeli se po zanedbané zahradě a šplhali po dlouhém schodišti ke kamennému klenutí nad mohutnými kovanými domovními dveřmi.
Tam z toho křídlového okna se sloupky by měla vyhlížet krásná paní v jednom z těch špičatých klobouků a pod vysokou stříškovitou zdí by se měl procházet kavalír v punčochách pod kolena a s karnýry kolem zápěstí. Ale stál tam jenom starý John ve svém obnošeném kabátě bez knoflíků, přepásaném uprostřed kusem provazu, a netrpělivě ke mně dusal.
»Pojďte sem na minutku, mladíku,« volal na mě. »Musím vám zaplatit nějaký malý účet.« Šel přede mnou dozadu do domu a já jsem ho následoval, uvažuje o podivné skutečnosti, že v Yorkshiru šlo vždycky jenom o malý účet. Prošli jsme kuchyní s kamenným dlážděním do místnosti, která byla krásná a prostorná, ale jediným nábytkem tu byl stůl a několik židlí a rozbité lehátko.
Starý pán přeběhl ke krbové římse a vylovil odtud svazek papírů, které byly schovány za hodinami. Přelistoval je, hodil na stůl obálku, pak vytáhl šekovou knížku a položil ji přede mne. Já jsem postupoval tak jako vždycky – vzal jsem účet, vypsal obnos na šek a přistrčil ho k němu, aby ho podepsal. Psal opatrně a soustředěně, s drobnou vrásčitou tváří nízko skloněnou, štítek staré plátěné čepice se téměř dotýkal pera. Když tak seděl, vyhrnuly se mu kalhoty a bylo vidět kostnatá lýtka a nahé kotníky. Neměl v těch těžkých botách žádné ponožky.
Zasunul jsem šek do kapsy a John vyskočil rovnýma nohama. »Musíme jít ke koňům dolů k řece.« Vyběhl z domu a téměř utíkal.
Vzal jsem z vozu bednu s nástroji. Zajímavé, že kdykoliv jsem se vlekl s těžkou výzbrojí, byli moji pacienti kdesi daleko. Krabice byla těžká, jako by byla plná olova, a nebyla naděje, že by cestou po polích a pastvinách zmenšila svou váhu.
Starý pán uchopil vidle, zapíchl je do otýpky sena a lehce je přehodil přes rameno. A zase jsme kráčeli rychlým tempem. Šli jsme od vrátek k vrátkům, často šikmo přes pole. John nezpomalil chůzi a já jsem za ním klopýtal a funěl a snažil se nepřipomínat si, že je nejméně o padesát let starší než já. Asi v půli cesty jsme potkali skupinku mužů při odvěké a tradiční práci – opravovali průrvu v zídce ze suchého kamene. Takových zídek je na zelených svazích Dalesu nesmírná spousta a tvoří tu nejroztodivnější vzory.
Jeden z mužů vzhlédl. »To je ale pěkný ráno, pane Skiptone,« pronesl zpěvavě a vesele.
»Čert vem ráno, dělejte si svoji práci,« zabručel starý John a muž se spokojeně usmál, jako by se mu bylo dostalo poklony.

Byl jsem rád, když jsme došli na rovinu na úpatí kopce. Paže se mi určitě o několik centimetrů povytáhly a cítil jsem, že mi po těle stékají stružky potu. Na starém Johnovi nebylo vidět vůbec nic. Shodil vidle z ramene a otýpka dopadla měkce do trávy.
Tento zvuk přivábil pozornost dvou koní. Stáli po kotníky ve vodě mělčiny s oblázčitým dnem, kousek za malou pláží, která přecházela v zelený trávník. Koně si něžně třeli nozdry jeden o záda druhého a vůbec nezpozorovali náš příchod. Útes nad vzdáleným břehem byl dokonalou zábranou proti větru a na druhé straně zářily v podzimním slunci ostrůvky dubů a buků.
»Tady to mají moc pěkné, pane Skiptone,« řekl jsem.
»Jo, když je horko, mají tady chládek a na zimu je tu stodola.« John ukázal na nízkou budovu s tlustými zdmi a jednoduchými dveřmi. »Můžou chodit sem tam, jak se jim líbí.«
Zvuk jeho hlasu přivolal koně z řeky. Přiběhli ztuhlým cvalem, a když se přiblížili, bylo vidět, že jsou skutečně staří. Kobylka byla kaštanová a kůň světle béžový, ale jejich srst byla tak prokvetlá šedinami, že vypadali téměř jako běloušové. Nejvýraznější to bylo na hlavách, kterým šedivá hříva, propadlé oči a hluboké výdutě nad očima dodávaly velice ctihodný výraz.
Přesto přese všechno poskakovali kolem Johna a upřímně se snažili dovádět, hrabali nohama, pohazovali hlavami, doteky svých nozder mu posunovali čepici až k očím.
»Dej pokoj, nech toho!« křičel. »Zatracený starý uličníci.« Ale mimoděk laskal kobylku po hřívě a krátce přejel rukou po krku koně.
»Kdypak byli naposled v práci?« zeptal jsem se.
»Řek bych, že asi tak před dvanácti lety.«
Podíval jsem se na Johna. »Před dvanácti lety! A od té doby jsou pořád tady?«
»Jo, jsou tady na penzi. Vydělali si na ni.« Několik minut stál mlčky, se shrbenými rameny a s rukama vraženýma hluboko do kapes kabátu. Pak znovu tiše promluvil jakoby sám k sobě. »Byli to dva otroci tenkrát, když jsem byl taky otrok.« Podíval se na mě a v jedné jasnozřivé chvíli jsem z jeho očí vyčetl něco o utrpení a zápase, které sdílel s těmito dvěma tvory.
»Ale dvanáct let! A jak jsou tedy staří?«
Johnova ústa se v jednom koutku zachvěla. »Vy jste tady veterinář, to mi povězte vy.«
Sebevědomě jsem vykročil vpřed a v hlavě mi bzučela Galvaynova teorie o kopytech, o tvaru znaků, úhlu sklonu a všechno to ostatní. Uchopil jsem neprotestující horní pysk kobylky a podíval se jí na zuby.
»Panebože!« zalapal jsem po dechu. »Něco takového jsem jakživ neviděl.« Řezáky byly nesmírně dlouhé a vykloněné, takže se setkávaly v úhlu pětačtyřiceti stupňů. Jiné známky nenesly. Už dávno zanikly.
Zasmál jsem se a obrátil se k starému pánovi. »Není to k ničemu, jenom bych hádal. Musíte mi to povědět.«
»Tak kobylce je asi třicet a on bude asi o rok nebo o dva mladší. Měla patnáct báječných hřibat a nikdy nestonala, kromě nějakých malých potíží se zuby. Jednou nebo dvakrát jsme je museli obrousit a myslím, že je na čase, abychom to zopakovali. Oběma dvěma vypadává z huby nerozžvýkané seno. Kůň je na tom hůř – dá mu hodně práce, než se nažere.«
Vložil jsem ruku kobylce do huby, chytil ji za jazyk a odtáhl jej k jedné straně. Druhou rukou jsem rychle prohmatal stoličky a objevil jsem to, co jsem měl v podezření. Vnější hrany horních zubů byly přerostlé a dráždily dásně a podobně tomu bylo se spodními hranami stoliček, které dřely jazyk.
»Brzy se jí uleví, pane Skiptone. Když jí ohladíme ostré hrany, bude zase jako nová.« Vzal jsem ze své obrovské krabice rašpli, jednou rukou jsem zdvihl jazyk a opracovával jsem hrubý povrch zubů. Občas jsem prsty ohmatal, jestli už to nebude stačit. »Tak dobrá,« řekl jsem za chvíli. »Nechci, aby byly zuby moc hladké, nemohla by rozžvýkat potravu.«
John zabručel: »To bude stačit, teď se podívejte na druhého. S tím to bude horší.«
Ohmatal jsem koni zuby. »Stejné jako u kobylky. Brzy bude také v pořádku.«
Ale když jsem rašploval, měl jsem nepříjemný pocit, že všechno není v úplném pořádku. Nedotahoval jsem až úplně dozadu. Něco mi v tom bránilo. Přestal jsem rašplovat a znovu jsem koně vyšetřoval, hmatal jsem prsty tak daleko, jak jen jsem mohl. A přišel jsem na něco velmi podivného, na něco, co tam vůbec nemělo být. Vypadalo to jako obrovský kus kosti, vyčnívající z patra.
Bylo na čase, abych se na to podíval pořádně. Vzal jsem baterku a posvítil si dozadu na jazyk. Teď bylo

jasně vidět, v čem to vězí. Poslední horní stolička překrývala spodní a tím způsobila, že zadní čelist silně přerostla. Výsledkem byl výrůstek asi deset centimetrů dlouhý a ostrý jako meč, který bodal dolů do citlivé dásně.
»To musí okamžitě zmizet.« Moje bezstarostnost zmizela a ovládl jsem se, abych se nezachvěl. Znamenalo to, že budu muset použít těch strašlivých obrovských nůžek s dlouhými držadly, seřizovanými šroubem a pákou. Naskočila mi z toho husí kůže, protože jsem z těch lidí, kteří nesnesou zvuk broušených nožů, a tohle bylo totéž, jenomže horší. Ostří nože se nasadilo na zub a pomalu, pomalu se otáčelo páčkou. Brzy začal zub pod tím velkým tlakem skřípat a vrzat a člověk věděl, že se každou chvíli ulomí, a když se ulomil, byla to rána, jako by vám vystřelili puškou do ucha. Potom obvykle vypuklo pravé peklo, ale naštěstí byl tohle klidný starý kůň a nepředpokládal jsem, že začne tancovat na zadních nohou. Zákrok nebyl pro koně bolestivý, protože ve výrůstku nebyl nerv – potíže vyvolával jenom hluk. Vrátil jsem se ke své bedně a vytasil strašlivý nástroj a spolu s ním Haussmanův roubík, který jsem vložil mezi čelisti, aby byly doširoka otevřené. Všechno teď bylo snadno viditelné a samozřejmě tamhle se tyčila na každé straně velká bodlina, obě stejně velké. Ohromné nadělení, musel jsem odříznout dvě.
Starý kůň stál trpělivě, s očima téměř zavřenýma, jako by byl už všechno viděl a jako by ho nic na světě nemohlo přivést z míry. Pohyboval jsem nůžkami a vlasy se mi ježily, a když zaznělo ostré prasknutí, bíle lemované oči se široce rozevřely, ale jenom v mírném překvapení. Ani se nepohnul. Práci na druhé straně nevěnoval žádnou pozornost. S roubíkem rozevírajícím tlamu vypadal, jako by znuděně zíval.
Balil jsem svá fidlátka a John zdvihl kostnaté bodliny z trávy a se zájmem si je prohlížel. »Chudák starej. To jsem rád, že jsem vás zavolal, mladíku. Myslím, že mu teď bude mnohem líp.«
Když jsme se vraceli, starý John, zbavený své otýpky, mohl jít dvakrát tak rychle a divoce klusal do kopce užívaje vidlí jako hole. Já jsem funěl za ním a každých pár minut jsem si přehazoval bednu z ruky do ruky.
V půli cesty mi ten krám vypadl z ruky a poskytl mi možnost zastavit se a oddychnout si. Stařík netrpělivě zabručel a já jsem se ohlédl na ty dva koně. Vrátili se k okraji vody a hráli si, honili se a cákali nohama do vody. Tmavý útes za nimi rámoval celý ten obraz – svítící řeku, stromy zářící mědí a zlatem a sladkou zeleň trávy.
Vrátili jsme se na dvůr statku a John se rozpačitě zastavil. Jednou nebo dvakrát kývl a řekl: »Děkuju vám, mladej muži,« pak se prudce obrátil a odešel.
Házel jsem vděčně dřevěnou krabici do auta a vtom jsem zahlédl toho muže, který nás předtím cestou dolů oslovil. Seděl zrovna tak veselý jako předtím v koutě na slunci, zády opřený o hromadu pytlů a vytahoval ze staré vojenské brašny balíček s obědem.
»Byl jste se podívat na naše důchodce, co? Jo, tuhle cestu John dobře zná.«
»Navštěvuje je pravidelně?«
»Pravidelně? Každej den, kterej nám milej pámbů dopřeje, každej den ho můžete vidět, jak se tam vleče. Jestli padá sníh nebo prší nebo je vichřice, nikdy nevynechá. A vždycky s sebou něco vezme – pytel zrní nebo slámu na podestlání.«
»A to že dělá už dvanáct let?«
Muž odšrouboval uzávěr termosky a nalil si šálek tmavého čaje. »Jo, tydle koně neudělali za celej ten čas ani kousek práce a moh by za ně dostat dobrý peníze vod koňskýho řezníka. No, není divnej?«
»Máte pravdu,« řekl jsem, »je divnej.«
A úvahy o tom, jaká to je divnost, zaměstnávaly mé myšlenky celou cestu zpátky do ordinace. Vzpomněl jsem si na naši rozmluvu z dnešního rána. Oba jsme došli k názoru, že člověk, který má hodně zvířat, nemůže cítit lásku k jednotlivým tvorům. Ale ty budovy vzadu byly plné dobytka, který patřil Johnovi Skiptonovi – musel jich mít stovky.
Co ho nutilo trmácet se každý den dolů po stráni a v každém počasí? Proč naplnil poslední léta těch dvou starých koní klidem a krásou? Proč jim na sklonku života poskytl pohodlí, které si sám odříkal? To nemohlo být nic jiného než láska.

Čtyřicátá šestá kapitola

Čím déle jsem pracoval v Darrowby, tím víc jsem byl omámen půvabem Dalesu. Zdejší praxe měla velikou přednost, kterou jsem si uvědomoval každý den víc a víc – daleští farmáři uměli zacházet se zvířaty. Byli to odborníci na slovo vzatí, což je pravé požehnání pro veterináře, jehož pacienti se neustále pokoušejí překazit mu plány a zmrzačit ho.
Dnes ráno jsem se spokojeně díval na ty dva muže, kteří drželi krávu. Nebyla to těžká práce – pouze intravenózní injekce mléčnanu hořečnatého, ale přesto člověka uklidňovalo, když mu pomáhali takoví dva siláci. Maurice Bennison byl středně vysoký, ale svalnatý a silný jako několik jeho vlastních kusů dobytka. V pravé ruce držel roh krávy a prsty levé ruky svíraly tlamu. Měl jsem příjemný pocit, že by kráva daleko neodskočila, až do ní vbodnu jehlu. Mauricův bratr Jiří, jehož úkolem bylo stáhnout žílu, držel obrovské lano, jako by svíral svazeček mrkve. Usmál se na mě z výše svého metru devadesát.
»Dobře, Jiří,« řekl jsem, »přitáhněte ten provaz a opřete se o krávu, aby na mne nemohla.« Protáhl jsem se kolem mohutné postavy Jiřího mezi krávou a její sousedkou. Jiří stál jako socha. Sklonil jsem se k žíle. Byla naběhlá a pěkně viditelná. Namířil jsem jehlu a za sebou jsem cítil loket toho velikána, nahlížel mi přes rameno. Rychle jsem nabodl žílu.
»Prima!« vykřikl jsem, když vytryskla tmavá krev a hustě postříkala slámu na zemi. »Uvolněte ten provaz, Jiří.« Hmatal jsem v kapse po hadičce. »A prokristaboha, neopírejte se o mě tolik!«
Jiří se totiž zřejmě rozhodl opřít svůj metrák váhy o mne místo o krávu, a když jsem se zoufale snažil připojit baňku k jehle, cítil jsem, že se pode mnou podlamují kolena. Znova jsem zoufale vykřikl, ale nehýbal se, bradou se mi opíral o rameno a funěl mi do ucha.
Nemohlo to dopadnout jinak. Padl jsem na ústa jak dlouhý tak široký a ležel jsem tam a kroutil se pod tím nehybným tělem. Moje volání bylo marné – Jiří omdlel.
Pan Bennison, přilákaný hlukem, vešel do chléva právě včas, aby mě zahlédl nataženého pod svým nejstarším synem. »Rychle ho vyneste,« hekal jsem, »než ho podupe kráva.« Maurice a jeho otec uchopili každý po jednom kotníku a společnými silami ho vytáhli. Jiří byl vysunut zpod krávy přes žlábek s hnojem, přičemž bubnoval hlavou do pochodu po kamenném dláždění a spočinul na podlaze chléva.
Pan Bennison šel zpátky ke krávě a předpokládal, že budu pokračovat ve vstřikování injekce, ale já jsem zjistil, že mě znervózňuje postava natažená na zemi. »Poslyšte, nemohli bychom ho opřít o zeď a naklonit mu hlavu mezi nohy?« navrhoval jsem omluvně. Ostatní se na sebe podívali a pak, jako by mě chtěli potěšit, chytili Jiřího za ramena a táhli ho po zemi s odborností mužů zvyklých zacházet s pytli hnojiv a brambor. Ale i když byl opřený o hrubé kameny, padala mu hlava dopředu, velké a dlouhé paže visely bezvládně a chudák nevypadal vůbec dobře.
Nemohl jsem překonat pocit určité odpovědnosti. »Nezdá se vám, že bychom mu měli dát napít?«
Ale pan Bennison toho už měl dost. »Ne, bude v pořádku,« zahučel podrážděně. »Dáme se zase do práce.« Očividně měl pocit, že jsme Jiřího už dost rozmazlovali.
Tato příhoda mě donutila přemýšlet o problému lidských reakcí při pohledu na krev a na jiné nepříjemné skutečnosti. I když to byl teprve druhý rok mé praxe, dokázal jsem už vyvodit určitá pravidla a zjistil jsem, že nejčastěji omdlévali právě ti největší hromotluci. (Od té doby jsem vypracoval ještě několik dalších nevědeckých teorií, jako například že lidé, kteří bydlí v malých domech, chovají velmi často velké psy, a naopak. Že zákazníci, kteří napomínali "Jenom nešetřete" nikdy nezaplatili své účty, a také když jsem se v Dalesu zeptal na cestu a odpověď zněla "Nemůžete to minout" mohl jsem vzít jed na to, že beznadějně zabloudím.)
Začal jsem uvažovat, zda náhodou lidé z venkova nejsou choulostivější než lidé z města, navzdory svému blízkému a bezprostřednímu vztahu k základním věcem tohoto světa. Uvažoval jsem o tom od toho večera, kdy do Skeldalu vklopýtal Sid Blenkhorn. Měl obličej křídově bílý a bylo zřejmé, že zažil něco otřesného. »Nemáš po ruce kapičku whisky, Jimi?« zašeptal, a když jsem ho odvedl ke křeslu a Siegfried mu vtiskl do ruky skleničku, sdělil nám, že byl blízko nás v ulici na přednášce doktora Allinsona o první pomoci. »Mluvil o tepnách a žilách a takových věcech,« sténal Sid a rukou si přejížděl po čele. »Bože, bylo to hrozné!« Freda Ellisona, obchodníka s rybami, prý vynesli v mdlobách po deseti minutách a Sid taktak došel ke dveřím. Přednáška se proměnila v úplnou pohromu.
Zajímalo mě to, protože – jak jsem zjistil – tyhle příhody číhaly prostě všude. Domnívám se, že jsme měli víc takovýchto potíží než naši kolegové lékaři, protože ti, když mají něco řezat nebo sekat, pošlou své

pacienty do nemocnice, zatímco veteináři jenom svléknou sako a operují na místě, což znamená, že majitelé zvířat nebo pečovatelé musí při ošetření pomáhat, a často se jim naskytne neobvyklá podívaná. Takže navzdory své krátké zkušenosti jsem se stal uznávanou autoritou v různých případech, když se »někomu udělalo špatně«. Domnívám se, že bylo tehdy ještě předčasné začít se sběrem statistických údajů, ale nikdy se mi nestalo, aby omdlela žena nebo muž drobné postavy, i když byli vystaveni různým odstínům nejroztodivnější podívané. Pokaždé bylo nejjistější vsadit na muže velké postavy, a zvlášť na žoviální a sebevědomé typy.

Živě si vzpomínám na letní večer, kdy jsem musel krávě operovat žaludek. Obvykle jsem se snažíval získat čas, když jsem měl podezření na cizí těleso v pacientovi – bylo možných tolik jiných situací s podobnými příznaky, že jsem nikdy nespěchal zvíře otevřít. Tentokrát ale byla diagnóza snadná. Náhlé snížení dojivosti, přežvýkávání píce, sténání, chrčení, nehybnost krávy a vpadlý pohled. A ještě ke všemu mi farmář pověděl, že opravoval na pastvině kurník – tloukl hřebíky do uvolněných prken. Věděl jsem, kam se poděl jeden hřebík.

Statek byl uprostřed hlavní ulice ve vsi a s oblibou se tu scházeli místní mládenci. Rozkládal jsem své nádobíčko na čistém ručníku, prostřeném na otýpce slámy, a v okénku nad nízkou brankou přihlížela celá řádka usmívajících se obličejů. Nejenže přihlíželi, ale povzbuzovali mě hrdinskými výkřiky. Když jsem byl připravený, napadlo mě, že by se hodil pár pomocných rukou, a obrátil jsem se ke dveřím. »Nechtěl by mi někdo z vás, chlapci, asistovat?« Minutku nebo dvě křičeli ještě víc než předtím a pak se dveře otevřely a do chléva se ukolébal velikánský mladík s hřivnou černých vlasů. Byla na něho pěkná podívaná – měl široká ramena a z rozepnuté košile se zvedala statná osmahlá šíje. A světle modré oči a zarudlá tvář s vysokými lícními kostmi mi připomněla, že tu kolem Dalesu byli před tisíci lety Seveřané. Tohle byl Viking.

Požádal jsem ho, aby si vysoukal rukávy a vydrhl ruce ve vědru teplé vody a dezinfekčního prostředku, a já jsem mezi tím vpichoval krávě do boku místní umrtvení. Když jsem mu podal svěrky na cévy a nůžky, aby mi to podržel, rozháněl se pažemi, předstíral, že do krávy bodá, a přímo řval smíchy.

»Možná že by se vám líbilo ujmout se té práce sám?« zeptal jsem se. Viking napřímil ramena. »Jo, zkusím si to,« a hlavy nad brankou dychtivě zajásaly.

Když jsem konečně zamířil skalpelem, v němž bylo nové ostří, krávě na bok, byl vzduch přímo hustý obhroublým vtipkováním. Rozhodl jsem se, že tentokrát skutečně použiji velkého řezu tak, jak se doporučuje v chirurgických učebnicích. Bylo načase, abych překonal nervózní dloubání se v kůži. »Mocný řez« – tak to popsal jeden učený autor, a tak to bude.

Dotkl jsem se skalpelem boku v označeném místě a rychlým pohybem zápěstí jsem otevřel dvaceticentimetrovou ránu. Na chvilku jsem ustoupil, abych si dopřál obdivného pohledu na čisté hrany řezu v kůži, z nichž tryskala krev pouze z několika kapilár a stékala na lesklé, křečovitě se stahující břišní svalstvo. Současně jsem si povšiml, že smích a výkřiky diváků utichly, jako by uťal, a namísto toho nastalo téměř hmatatelné ticho, přerušené pouze těžkým žuchnutím za mnou.

»Svorky prosím,« řekl jsem a natáhl ruku dozadu. Ale nenásledovalo nic. Ohlédl jsem se. Nade dveřmi bylo prázdno, nebylo vidět ani jedinou hlavu. A přede mnou uprostřed podlahy ležel roztažený Viking, ruce i nohy doširoka rozhozené a brada směřovala ke stropu. Bylo to tak divadelní a dramatické, že jsem myslel, že stále ještě tropí taškařiny, ale podrobnější prohlídka mě zbavila všech pochybností: Viking byl v bezvědomí. Musel padnout na záda jako špalek.

Hospodář, malý nahrbený mužík, který nemohl mít víc než padesát kilo, podpíral krávě hlavu. Podíval se na mě se zábleskem pobavení v očích. »Tak se mi zdá, že jsme tu zbyli sami dva, šéfe.« Přivázal ohlávku k malému kruhu ve zdi, metodicky si umyl ruce a zaujal místo po mém boku. Během celé operace mi podával nástroje, otíral krev a přidržoval stehy a neustále si pískal mezi zuby, jako by se nudil. Jedinkrát projevil skutečné hnutí citu, a to když jsem vylovil z hlubin ten hřebík, který způsobil pohromu. Lehce zdvihl obočí a pravil: »Ale, ale,« a pak si znovu začal pískat.

Měli jsme příliš mnoho práce, než abychom se jakkoli postarali o Vikinga. Když jsme byli asi v polovině, posadil se, několikrát se otřásl, pak vstal a s pracnou nedbalostí vyšel z chléva. Zřejmě chudák doufal, že jsme si ničeho mimořádného nevšimli.

Stejně bychom nebyli mohli nijak přispět k tomu, abychom ho přivedli k vědomí. Jenom jedenkrát jsem

vypátral prostředek k okamžitému nabytí vědomí, a to se stalo pouhou náhodou. Bylo to, když mě Henry Dickson požádal, abych mu ukázal, jak vykastrovat vepře s kýlou, aniž by zbyl jakýkoli otok. Henry byl chovatel vepřů na vysoké úrovni a jeho největší ctižádostí bylo stát se odborníkem i po stránce veterinární.
Když mi ukázal sele s velkým otokem šourku, namítal jsem: »Skutečně se domnívám, Henry, že tohle je práce pro veterináře. Když chceš, kastruj normální vepře, ale nedomnívám se, že bys tenhle případ zvládl.«
»A pročpak?« '
»Je třeba místního umrtvení, je tu nebezpečí infekce – a kromě toho potřebuješ mít určité vědomosti z anatomie, abys věděl, co děláš.«
V Henryho pohledu se zračily pocity uraženého chirurga. »Houby, chtěl bych vědět, jak se to dělá.«
»Víš co,« řekl jsem. »Co kdybych já operoval tohle prasátko tobě na ukázku a pak se můžeš rozhodnout. Uspím ho, abys ho nemusel držet.«
»Dobře, to je výborný nápad.« Henry se na chvilku zamyslel. »Co mi za to budeš počítat?«
»Sedm a půl. «
»Fajn, chápu, že si potřebuješ přivydělat. Tak se do toho pusť.«
Vstříkl jsem do břišní dutiny malého vepříka několik kubíků nembutalu a prasátko chvíli klopýtalo sem a tam a pak se překulilo na slámu a tiše leželo. Henry postavil na dvůr stůl a položil na něj spící sele. Chystal jsem se začít, když Henry vytáhl desetišilinkovou bankovku.
»Zaplatím ti raději hned, abych pak nezapomněl.«
»Dobře, ale mám teď čisté ruce – strč mi to do kapsy, vrátím ti drobné, až budeme hotovi.«
Rád si hraji na učitele a můj nový úkol se mi brzy zalíbil. Pečlivě jsem nařízl kůži nad tříselným kanálkem a vytáhl jsem varle v neporušené blance. »Vidíš, Henry, varlata vedou sem do toho kanálku a leží uvnitř blanky.« Ukázal jsem na světle růžové smyčky střev za průsvitnou pobřišnicí. »Tak když tohle uděláš, můžeš je strčit přímo do dutiny břišní, a když tadyhle stisknu, zase znovu vyskočí. Vidíš, jak to běhá? Teď zmizela, teď jsou zase venku. Ještě jednou je nechám zmizet a šups, už je tu zase máme! A teď, protože chci, aby zůstaly v břiše, uchopím pokrytý provazec semenný, otáčím ho, až se vytvoří stvol, a přiložím…«
Ale neměl jsem už žádné diváky. Henry padl na obrácený sud od nafty a ležel s hlavou na složených pažích. Pocítil jsem prudké zklamání a dokončení úkolu a šití bylo smutné a skličující, protože můj student ležel na kraji, stolu jako pytel brambor.
Uložil jsem vepříka do ohrádky a posbíral nádobíčko. Potom jsem si vzpomněl, že jsem nevrátil Henrymu drobné. Nevím proč, ale místo dva a půl šilinku jsem na dřevo několik centimetrů od jeho obličeje vysázel jeden a půl šilinku. Cinkání ho donutilo otevřít oči, několik vteřin civěl nechápavě na mince a pak se s přímo děsivou náhlostí vymrštil, popelavě šedý, ale při smyslech a se žhnoucím zrakem.
»Hej,« křičel, »ještě šilink!«

Čtyřicátá sedmá kapitola

Veterináři jsou tvorové neužiteční, příživníci na společenství zemědělců, nákladní budižkničemové, kteří ve skutečnosti nevědí nic o zvířatech a o jejich nemocech. Když posíláte pro veterináře, můžete zrovna tak dobře poslat pro Jeffa Mallocka – pohodného.
Tohle byl názor Sidlowovy rodiny, která své hodnocení často hlasitě vyjadřovala. Když člověk šel ke kořeni věci, zjistil, že jedinou osobou široko daleko, osobou, která věděla jak zacházet s nemocnými zvířaty, byl pan Sidlow sám. Když onemocněla některá kráva nebo kůň pana Sidlowa; předstoupil s plnou zbrojnicí svých suverénních léků. U své manželky a hojné rodiny nacházel obdiv, ba přímo zbožnění a jeden z článků jejich víry zněl, že tatínek je v těchto záležitostech neomylný. Jediný, kdo se mu mohl rovnat v dovednosti, byl dávno zemřelý dědeček Sidlow, od něhož se tatínek naučil mnoha léčebným postupům a trikům.
Upozorňuji vás ovšem, že pan Sidlow byl spravedlivý a laskavý člověk. Po pěti nebo šesti dnech obětavé léčby, během níž strkal teleti do hrdla třeba třikrát denně čtvrt kila loje s hrozinkami nebo mu

vášnivě třel břicho terpentýnem či mu možná uřízl kousek ocasu, aby z něj ta špatnost mohla vyjít – na konci těch pěti nebo šesti dnů vždycky zavolal veterináře. Ne, že by to bylo k něčemu dobré, ale chtěl tomu dobytčeti dát šanci. Veterinář přišel a neomylně našel umírající zvíře s vpadlýma očima a zoufalé ošetření, které poskytl, se podobalo spíš jakémusi poslednímu pomazání.
Zvíře pokaždé pošlo a Sidlowovi byli znovu utvrzeni ve svém názoru, že veterináři jsou k ničemu.
Statek ležel mimo obvyklý okruh naší praxe a my jsme byli již třetí, s kým pan Sidlow jednal. Byl zákazníkem brawtonského Griera, ale shledal ho nedostatečným a přestoupil k Wallacovi z Mansley. Wallace ho těžce zklamal, a proto se rozhodl, že vyzkouší Darrowby. Byl naším zákazníkem déle než rok, ale náš vztah nebyl příjemný, protože ho Siegfried urazil již při první návštěvě. Jel tam ke koni v posledním tažení. Pan Sidlow popisoval dosavadní ošetření a oznámil, že strkal koni do zadku syrovou cibuli. Nechápal, proč kůň stál tak nejistě na nohou. Siegfried ho upozornil, že kdyby se rozhodl on, Siegfried, strčit syrovou cibuli do zadku pana Sidlowa, nestálo by se panu Sidlowovi nepochybně dvakrát pohodlně na nohou také.
Začátek byl tedy špatný, ale v okolí už nebyli žádní další veterináři. Takže u nás uvízl.
Měl jsem to nesmírné štěstí, že jsem byl v Darrowby už víc než rok a ještě nikdy jsem nemusil zajet na jeho farmu. Pan Sidlow nás málokdy volal v normální pracovní době, protože se zdálo, že když byl zápasil se svým svědomím několik dnů, prohrával bitvu obvykle kolem jedenácté v noci (výjimku občas tvořila nedělní dopoledne) a pokaždé se ozval za nocí, kdy sloužil Siegfried. Byl to tedy Siegfried, který musel vyputovat s tichým klením a kdo se v časných hodinách ranních vracel s očima na vrch hlavy.
Když konečně přišla řada na mě, nepospíchal jsem s žádným velkým nadšením, i když šlo pouze o dusícího se býka a případ by neměl být příliš obtížný. Komplikované případy nastávaly, když se zvířeti dostal do hrtanu kus řípy nebo brambory, zvíře je nemohlo zvrátit a nadmulo se, což mohlo být osudné. Obvykle jsme buď uvolnili nadmutí tím, že jsme trokarovali bachor, nebo jsme dlouhým pružným koženým nástrojem, kterému se říkalo jícní roura, posunuli překážku až do žaludku. Zkrátka tentokrát se Sidlowovi rozhodli, že nebudou prodlévat několik dní, a změna byla také v tom, že byly čtyři hodiny odpoledne.
Statek byl blíž Brawtonu než Darrowby a ležel v nížině, dole u Yorkské pláně a nelíbil se mi. Zvetšelá cihlová budova působila skličujícím dojmem právě tak jako nezajímavé rozložení orné půdy, v níž jedinou proměnou ploché jednotvárnosti byla hromádka bramborové nati.
První pohled na pana Sidlowa mi připomněl, že pan Sidlow a jeho rodina jsou členy fanatické a úzkoprsé náboženské sekty. Už na stránkách své učebnice dějepisu před mnoha léty jsem viděl ty vychrtlé promodralé tváře se zmučenýma očima, které civěly přímo na mě. Měl jsem pocit, že by mě pan Sidlow upálil bez váhání a že by ho nehryzlo svědomí.
Býk byl v tmavé kóji vzadu na dvoře. Spolu s námi se tam vmáčklo několik členů rodiny, dva mladí muži kolem dvacítky a tři malá děvčátka, všechna hezká jakýmsi cikánským půvabem, ale měla stejně přísný, neúsměvný pohled jako jejich otec. Když jsem přecházel po chlévu a vyšetřoval jsem zvíře, všiml jsem si další zvláštnosti – dívali se na mě, na býka a na sebe rychlými postranními pohledy, aniž hnuli hlavou. A nikdo nic neříkal.
Rád bych byl to ticho nějak přerušil, ale nenapadlo mi nic veselého. Tohle zvíře nevypadalo na to, že se jen normálně dusilo. Zvenku jsem bramboru hmatal docela přesně v půli jícnu, ale kolem dokola byl otok, šířící se po celé levé straně krku. Nejenom to, ale z tlamy odkapávala krvavá pěna. Tady něco nehrálo.
Něco mě napadlo. »Nepokoušeli jste se sesunout tu bramboru něčím dolů?«
Téměř jsem ucítil celou baterii vystřelujících pohledů a svaly na sevřených sanicích pana Sidlowa naběhly jako a v řeči. Opatrně polkl. »Jo, trochu jsme to zkoušeli.«
»A co jste při tom použili?«
Zase ty naběhlé svaly pod tmavou pletí. »Držadlo od koštěte a kus hadice. Jako obyčejně.«
To stačilo. Padl na mě pocit hlubokého smutku. Jak by bylo hezké stát se prvním veterinářem, který by tu udělal dobrý dojem, ale nebylo mi to souzeno. Obrátil jsem se k farmáři. »Obávám se, že jste protrhl jícen. Víte, jícen je velmi křehký a citlivý a stačí, když prudce dloubnete, a je protržený. Vidíte ten otok, způsobený vytékajícím bachorovým obsahem?«

Odpovědí mi bylo rozvlněné ticho. Pokračoval jsem. »Už jsem takové případy viděl. Vyhlídky jsou dost špatné.«
»No dobře,« pronesl pan Sidlow řezavě, »co s tím chcete dělat?«
Už jsme byli u toho. Co s tím budu dělat? Možná že teď po třiceti letech bych se mohl pokusit spravit jícen, zasypat ránu antibiotickým práškem a nasadit penicilínové injekce. Ale tam na tom neveselém místě jsem se díval na svého zvířecího pacienta, který bolestivě polykal a vykašlával chrchle krve, a věděl jsem, že jsem poražený. Protržený jícen byla tak beznadějná záležitost, jak jen vůbec něco mohlo být beznadějného. Shledával jsem v mozku příslušnou řeč.
»Lituji, pane Sidlowe, ale nemohu s tím dělat vůbec nic.« Pohledy se na mě navršily a hospodář ostře nadechl nosem. Nikdo mi nepotřeboval říkat, co si tu o mně myslí – zas jeden neužitečný veterinářský budižkničemu. Zhluboka jsem nabral dech a pokračoval jsem. »I kdybych bramboru posunul. rána by se znečistila, kdyby se zvíře snažilo jíst. Zanedlouho by dostalo otravu krve a to je velmi bolestivá smrt. Je ve velmi dobrém stavu – na vašem místě bych ho nechal okamžitě zabít.«
Jedinou odpovědí byla exhibice ve stazích svalstva kolem úst. Pokusil jsem se znovu. »Napíši vám potvrzení. Tohle maso bude docela určitě vhodné pro řezníka.«
Moji poznámku nenásledovaly žádné radostné výkřiky. Pokud vůbec něco, tak se výraz pana Sidlowa ještě víc zachmuřil.
»To zvíře se ještě nehodí na porážku,« zašeptal.
»Ne, ale stejně byste ho poslal na porážku, možná už za měsíc. Určitě o moc nepřijdete.« Zoufale jsem se pokoušel o žoviální tón. »Víte co, zajdeme k vám do domu a já vám to hned napíšu a budeme to mít za sebou. Skutečně se nedá vůbec nic dělat.« Obrátil jsem se a zamířil přes dvůr do kuchyně. Za mnou následoval beze slova pan Sidlow a jeho rodina. Rychle jsem napsal potvrzení a kolem mě se vlnilo moře nesouhlasu. Když jsem skládal papír, nabyl jsem náhlého přesvědčení, že pana Sidlowa vůbec nenapadne sebeméně dbát mé rady. Počká další den nebo dva, aby viděl, jak to dopadne. Nedokázal jsem snést představu obrovského nic nechápajícího tvora, který se marně snaží polknout ve vzrůstajícím hladu a žízni. Šel jsem k telefonu ležícím na okně.
»Zazvoním Harrymu Normanovi na jatky. Určitě přijede okamžitě, jakmile ho zavolám.« Zařídil jsem to, zavěsil jsem a vyšel ke dveřím. Na odchodu jsem oslovil profil pana Sidlowa: »Je to hotové. Harry přijede během půlhodiny. Bude mnohem lépe, když se to udělá okamžitě.«
Šel jsem přes dvůr a musel jsem bojovat s nutkáním pustit se do běhu. Když jsem nasedal do auta, vzpomněl jsem si na Siegfriedovu radu: »V choulostivých situacích vždycky nejdříve vycouvej ze dvora, a pak teprve vyšetřuj zvíře. Pokud je to nutné, nech motor běžet. Rychlý odchod je nezbytný.« Měl pravdu, trvalo mi dlouho, než jsem vůz otočil a vymanévroval zpod palby skelných očí. Nečervenal jsem se často ani snadno, ale když jsem konečně vyjížděl ze statku, hořel mi celý obličej.
To byla moje první návštěva u Sidlowů a já jsem se modlil, aby byla také poslední. Ale štěstí mě opustilo. Od té doby, kdykoli nás zavolali, míval jsem službu já. Raději bych se nezmiňoval o případech, které jsem tam ošetřoval, stačí, když podotknu, že pokaždé se něco nezdařilo. Už pouhé jméno Sidlow se mi stalo mukou. Ať jsem se snažil, jak chtěl, nedokázal jsem na tom statku vůbec nic, takže jsem byl u nich vbrzku zavedený jako největší zhouba zvířectva, se kterou se kdy setkali. O veterinářích si vůbec nic dobrého nemysleli a zažili několik vybraných kousků, ale já jsem byl ten nejhorší. Měl jsem tam neotřesitelnou pozici obrovského ňoumy.
Bylo to tak zlé, že kdykoli jsem Sidlowovy zahlédl ve městě, utekl jsem dozadu do aleje, abych se jim vyhnul, a jednou jsem na tržišti zažil enervující situaci, když jsem se setkal s celou rodinou vmáčknutou do obrovského starého vozu. Projeli kousek vedle mě. Všechny obličeje hleděly ztuhle vpřed, ale věděl jsem, že oči jsou namířeny na mě. Naštěstí jsem stál před hostincem, takže jsem mohl utéci dovnitř a uklidnit se půllitrem plzeňského.
Ale tentokrát v sobotu ráno, když mě Siegfried požádal, jestli bych si nevzal službu na dostizích v Brawtonu, jsem na Sidlowovy ani nepomyslil.
»Požádali mě o službu, protože má Grier dovolenou,« řekl. »Ale já jsem už slíbil, že pojedu do Casborough a že pomůžu Dickovi Henleyovi s laparotómií. Nemohu ho v tom nechat. Nic na tom není, bude tam také jejich veterinář a poradí ti.«

Neuplynulo ještě ani pět minut od jeho odchodu a telefonovali z dostihů. Když vyváděli koně z boxů, jeden kůň padl a poranil si koleno. Mám okamžitě přijít.
Dodnes nejsem žádný velký odborník na dostihové koně. Je to malá a samostatná větev praxe s vlastními zásadami a záludnostmi. Za svého krátkého pobytu v Darrowby jsem s dostihovými koňmi neměl příliš mnoho co dělat, protože Siegfried byl fascinován vším koňským a obvykle spolykal, cokoli se v tomto směru vyskytlo. Takže moje praxe byla zanedbatelná.
Pohled na mého pacienta mě vůbec neuklidnil. Koleno bylo v strašlivém stavu. Zakopl dole o rampu a celou vahou dopadl na kamennou podlahu. Rozřezaná kůže visela v krvavých cárech a obnažovala kloub asi v rozsahu patnácti centimetrů a extenzory prosvítaly poraněným svalstvem. Krásný tříročák držel nohu zvednutou, třásl se a dotýkal se země jenom špičkou. Zpustošené koleno výrazně zdůrazňovalo hladkou a dokonale ošetřovanou srst.
Vyšetřil jsem ránu, lehce jsem ohmatal kloub a okamžitě jsem pocítil vděčnost za jednu věc – že to bylo klidné zvíře. Někteří lehkonozí koně jsou tak přecitlivělí, že při tom nejmenším doteku vyletí do vzduchu, ale tenhle se skorem nepohnul, když jsem se pokoušel sestavit dohromady skládačku rozedrané kůže. Byl to další kus štěstí – nic nechybělo.
Obrátil jsem se na podkoního, chlapíka malé postavy, hranatého, s rukama vraženýma hluboko do kapes, který stál opodál a přihlížel. »Vyčistím mu ránu a sešiju to, ale bude to potřebovat odbornou péči, až si ho odvezete domů. Můžete mi říci, kdo ho bude ošetřovat?«
»Ano, bude se o něj starat pan Brayley-Reynolds.«
Vzpřímil jsem se z dřepu, jako když mě vystřelí. To jméno zaznělo fanfárou mých studentských dnů. Kdykoli a kdekoli se mluvilo o koních, začalo se dříve či později mluvit o panu Brayley-Reynoldsovi. Představoval jsem si, jak ten velikán prohlíží dílo mých rukou. »A kdo jste říkal, že tohle ošetřoval? Herriot…? Herriot…?«
Pustil jsem se znovu do práce a srdce mi tlouklo zrychleně. Naštěstí bylo kloubní pouzdro a šlachové pochvy neporaněny. Použil jsem roztok chinosolu, vyčistil jsem každé smítko z rány tak, že země kolem mě byla poseta žmolky vaty, pak jsem na to nasypal jodoformový prášek a zasunul volná vlákna svalstva. Šlo teď o to, aby se zabránilo jakémukoliv znetvoření – bylo třeba pečlivě zapracovat na kůži. Vybral jsem hodně jemné hedvábí a malou jehlu a přidřepl jsem k práci.
Seděl jsem tak jistě téměř hodinu, stahoval jsem cáry kůže pečlivě tam, kam patřily, a upevňoval jsem je nespočetnými drobnými stehy. Oprava rozdrásané rány je svým způsobem napínavá a já jsem se tomu úkolu vždycky věnoval pečlivě, i když jsem si nepředstavoval, že mi přes rameno kouká Brayley – Reynolds. Když jsem se konečně narovnal, šlo mi to pomalu, jako starci, který je rozbolený od krku až dolů k zádům. Kolena se mi třásla. Díval jsem se na chlapce, který držel hlavu koně. Téměř jsem zapomněl, že tu je, a málem jsem ho nepoznal. Usmíval se.
»Dal jste si na tom pěkně záležet,« řekl. »Je to jako nové. Chtěl bych vám poděkovat, pane doktore – je to jeden z mých nejmilejších koní, ne protože to je dobrý kůň, ale protože je to hodný kůň.« Pohladil tříročka po boku.
»Doufám, že se mu to zahojí.« Vytáhl jsem balíček hedvábného flóru a obvaz. »Přikryji koleno tímhle a pak mu na to můžete dát ochranný obvaz. Ještě mu píchnu tetanus a bude to.«
Rovnal jsem si nádobíčko a ukládal je do auta, když se po mém boku zase objevil podkoní.
»Specializujete se na koně?«
Zasmál jsem se. »Kdepak, skorem je nedělám. Moc o tom nevím.«
»To nevadí.« Chlapík se rozhlédl a ztlumil hlas. »Poradím vám typ na dnešní odpoledne. První závod vyhraje Kemal. Je to náš kůň a vyhraje. Mohl byste na tom hodně vydělat.«
»Děkuji, alespoň budu mít co dělat. Vsadím na něj dva a půl šilinku.«
Hubený drobný obličejíček se znechuceně ušklíbl. »Ne, ne, vsaďte na něj pětku. Myslím to vážně, pro vaše dobro. Nechte si to pro sebe, ale vsaďte na něj pětku.« Rychle odešel.
Nevím, jaká posedlost se mě zmocnila, ale když jsem dojel do Darrowby, rozhodl jsem se, že na tu radu dám. V tom posledním chraptivém zašeptání bylo něco nutkavého a v jeho černých očích svítila naprostá jistota. Chlapík se mi snažil odvděčit. Všiml jsem si, jak se díval po mém starém saku a po zmačkaných kalhotách, tolik odlišných od typicky šviháckého oblečení veterinářů zabývajících se koňmi. Možná že si

myslel, že nutně potřebuji peníze.
Zastavil jsem se v Midlanské bance a vybral pět liber, což v té době byla asi tak polovina všeho, co jsem měl. Se zbytkem návštěv jsem pospíchal, zhltl jsem oběd a oblékl se do svého nejlepšího obleku. Zbývala mi spousta času na to, abych dojel na dostihy, setkal se s představiteli klubu a vsadil pětku na Kemala, ještě než začne první závod v půl třetí.
Právě když jsem byl na odchodu z domu, zazvonil telefon. Byl to pan Sidlow. Jedna jeho kráva měla koliku a musela být neprodleně ošetřena. To bývá typické, pomyslel jsem si zachmuřeně, že právě v okamžiku mých největších nadějí a perspektiv zasáhne studená ruka mého starého trýznitele a uchopí mne do svých spárů. Kromě toho byla sobota odpoledne a to bylo také typické. Setřásl jsem však tyto pocity – Sidlowův statek byl blízko Brawtonu a ošetřit krávu s kolikou by nemělo trvat dlouho. Ještě bych to mohl stačit.,
Dorazil jsem na místo a můj neposkvrněný vzhled vyvolal přepršky pohledů shromážděné rodiny, zatímco sevřené rty a vzpřímená ramena pana Sidlowa potvrzovaly, že je připravený statečně snášet další moji návštěvu.
Když jsme přišli do chléva, cítil jsem se úplně otupělý. Otupělost se rozrůstala, když pan Sidlow popisoval, jak několik měsíců zápasil s vracejícími se a opakujícími se záchvaty průjmu krávy. Jak začal docela pomalu a nenápadně s rozemletými vaječnými skořápkami a propracoval se až ke svému nejúčinnějšímu léku, modré skalici a čaji z pampelišek, ale nic nepomáhalo. Skoro jsem ho neposlouchal, protože na první pohled bylo jasné, že kráva má Johnovu chorobu.
Nikdo si nemohl být ničím jistý, samozřejmě, ale značná vyhublost zvířete, zvláště v zadku, a proudy zpěněné zapáchající tekutiny, kterou vyhazovala, to všechno potvrzovalo diagnózu. Instinktivně jsem ji chytil za ocas a vsunul jsem do konečníku teploměr. Teplota mě příliš nezajímala, ale získal jsem několik minut na přemýšlení.
V tomto případě jsem získal asi jenom pět minut, protože teploměr bez předchozího varování mi vyklouzl z prstů a zmizel. Náhlý stah ho vcucl do krávy. Přejel jsem prsty vnitřek konečníku – nic. Bezúspěšně jsem vstrčil ruku dovnitř. S pocitem stoupající paniky jsem si vyhrnul rukáv a šátral, ale zase marně.
Nedalo se nic dělat – musel jsem poprosit o vědro horké vody, o mýdlo a ručník a svléknout se, jako bych se připravoval na velký podnik. Vzpomínám si, že za těch třicet let praxe jsem mnohokrát vypadal jako naprostý blbec, ale mimořádně palčivá je vzpomínka a představa, jak do pasu nahý, uprostřed kruhu nepřátelských pohledů horečně pracuji uvnitř krávy. Nedokázal jsem v té chvíli myslet na nic jiného než na to, že jsem u Sidlowů – tady se mohlo stát cokoliv. Ve svém duševním zmatku jsem se probíral vědomostmi patologie a anatomie a představoval jsem si, jak ta malá skleněná trubička rychle postupuje střevním traktem a konečně propíchne nějaký orgán. A další otřesná představa byla, jak se pouštím do velké operace – úplné laparotómie, abych v krávě našel teploměr. Těžko bych popsal tu nádhernou úlevu, která mě zaplavila, když jsem tu věcičku ucítil v prstech. Vytáhl jsem ho, byl špinavý a kapalo z něho a hloupě jsem se díval na stupnici.
Pan Sidlow si odkašlal. »Tak co to říká? Má teplotu?«
Prudce jsem se otočil a pronikavě jsem se na něho zahleděl. Bylo by možné, že by tenhle člověk vtipkoval? Ale osmahlá uzavřená tvář byla bezvýrazná.
»Ne,« zahuhlal jsem odpověď. »Teplotu nemá vůbec žádnou.«
Zbytek té návštěvy pokryla v mé paměti jakási milosrdná mlha. Věděl jsem, že jsem se očistil a oblékl a že jsem sdělil panu Sidlowovi, že podle mého názoru má jeho kráva Johnovu nemoc, která je nevyléčitelná, ale že pro jistotu s sebou vezmu vzorky výkalů, abych se ujistil. Podrobnosti si pamatuji jenom útržkovitě, ale s naprostou jistotou vím, že ani na vteřinku nezableskla naděje ani radost.
Odešel jsem ze statku, vypoklonkován, s ještě větším pocitem zahanbení než jindy, a jel jsem do Brawtonu s plynovou pákou přitlačenou celou cestu až k zemi. S řevem jsem vpadl na parkoviště, proletěl ke vchodu pro majitele a trenéry a chytil za loket vrátného.
»Začal už první závod?« vykoktal jsem.
»Jo, zrovna skončil,« odpověděl vesele. »Vyhrál to Kemal 10:1.«
Obrátil jsem se a pomalu kráčel k boxům. Padesát liber! Krutý osud mi vyrval z rukou úplné bohatství. A nad celou tou tragédií visel zachmuřený obraz pana Sidlowa. Mohl bych panu Sidlowovi odpustit, že mě

tahá z postele v různé nelidské hodiny. Mohl bych mu odpustit, že mi předkládá dlouhé řady beznadějných případů, které otřásly mým sebevědomím tak, že teď bylo úplně na dně. Mohl bych mu odpustit, že si o mně myslí, že jsem největší idiot z celého Yorkshiru a že tento svůj názor rozhlašuje do šíře i do dáli. Ale nikdy mu neodpustím, že jsem kvůli němu přišel o padesát liber.

Čtyřicátá osmá kapitola

»Říkáš do Renistonu?« nejistě jsem přešlapoval. »Není to trochu hogofogo?«
Tristan spíš ležel, než seděl ve svém oblíbeném křesle a hleděl na mne mrakem cigaretového kouře. »Samozřejmě to je hogofogo. Je to nejluxusnější hotel na anglickém venkově, ale pro tebe je to jediné možné místo. Podívej, je dneska tvůj velký den? Je! Chceš na to děvče udělat dojem? Chceš! Tak jí zatelefonuj a řekni, že ji zveš do Renistonu. Jí se tam báječně a každou sobotu večer se tančí. A dnes je sobota.« Náhle se napřímil a oči se mu rozšířily. »Copak to nechápeš, Jime? Z trombónu Benny Thorntona se line hudba a ty, přejedený ústřicemi, se vznášíš po parketu s Helenou, která se k tobě vine. Jediná chyba lávky je v tom, že tě to bude stát balík, ale když jsi ochotný utratit čtrnáctidenní gáži, můžeš strávit pěkný večer.«
Konec jsem skoro ani neslyšel. Zcela jsem se soustředil na oslepující představu Heleny, jak se ke mně vine. Tento obraz vymýtil z mých myšlenek nicotnosti, jako byly peníze, a já jsem stál s pootevřenými ústy a poslouchal trombón. Slyšel jsem ho úplně jasně.
Vyrušil mě Tristan. »A ještě něco – máš smoking? Budeš ho potřebovat.«
»Abych pravdu řekl, s večerním šatstvem na tom nejsem dvakrát dobře. Když jsem tenkrát šel na večírek paní Pumphreyové, vypůjčil jsem si oblek v Brawtonu, ale na to teď nebudu mít čas.« Na chvilku jsem se odmlčel a zamyslil. »Mám sice ještě stále svůj první smoking, ale ten jsem dostal, když mi bylo sedmnáct, a nevím, jestli se do něho vecpu.«
Tristan to odmávl. Zhluboka se nadýchl kouře woodbinky, vtáhl dým až do nejvzdálenějších zákrutů plic a pak jej pomalu vypouštěl v malých kotoučcích a praménccích, které z něho odplývaly, když mluvil. »To nevadí ani v tom nejmenším, Jime. Pokud na sobě máš patřičný druh šatstva, pustí tě dovnitř, a když je někdo tak pěkný a fešácký mužský, jako jsi ty, houby záleží, jestli ti oblek padne, nebo ne.«
Šli jsme nahoru a vyprostili roucho ze dna mého kufru. Na univerzitních večírcích jsem v tomhle obleku honil vodu, a i když mi na konci studia byl dost těsný, byl to přece jenom dokonalý večerní oblek a jako takovému mu náležel určitý respekt.
Teď ale vypadal dojemně a ztraceně. Móda se změnila, nosila se pohodlná saka a měkké neškrobené košile. Tenhle oblek byl tvrdě staromódní a měl absurdní malou vestičku s hedvábnými klopami a tuhou košili, na prsou lesklou a s velikým límcem s křidélky.
Problémy ale nastaly, když jsem se do obleku navlékal. Tvrdá práce, horský vzduch a dobré jídlo paní Hallové mě zaoblilo a saku chybělo k dopnutí na břiše asi deset centimetrů. Vypadalo to, že jsem také vyrostl, protože mezi koncem vesty a začátkem kalhot zbývalo ještě hodně místa. Kalhoty mi obepínaly zadek a stehna těsně jako kůže a dole měly tvar legračního pytle.
Předváděl jsem se Tristanovi, jehož jistota jaksi vyprchala, a rozhodl, že se poradíme s paní Hallovou. Paní Hallová nebyla přecitlivělá a nepravidelnosti života na Skeldalu snášela bez zjevných potíží, ale když vešla do ložnice a podívala se na mě, začaly se jí svaly tváře křečovitě stahovat. Konečně však překonala slabost a byla velmi praktická a věcná.
»Malý klíneček vzadu na kalhotách udělá zázrak, pane Herriote, a myslím, že když vám dopředu na sako přišiju kousek hedvábné šňůry, bude to docela dobře držet. Je tam sice kousek víc místa, ale s tím se netrapte. A pěkně vám ten oblek vyžehlím – to dělá zázraky.«

Nikdy jsem si nepotrpěl na přehnané oblékání a péči o zjev, ale tenkrát večer jsem se do sebe opravdu pustil, drhl jsem se a pulíroval, a než jsem byl spokojen sám se sebou, vyzkoušel jsem všemožné úpravy vlasů včetně různých pěšinek. Tristan se jmenoval správcem šatníku a přinesl oblek láskyplně nahoru, ještě teplý ze žehlicího prkna paní Hallové. A pak mi asistoval při každičkém kroku oblékání jako dokonalý komorník. Největší potíže působil vysoký límec, a když zapínal ztuhlý knoflíček a štípal mě při

tom do krku, dohnal mě k tlumenému klení.
Když jsem byl okšírován, Tristan mě několikrát obešel, poplácal a leckde zatahal a konal různé delikátní úpravy.
Konečně ustal ve svém obíhání a prohlédl si mě zpředu. Ještě nikdy jsem ho neviděl takhle vážného.
»Prima, Jime, prima, vypadáš báječně. Vznešeně, abych tak řekl. Smoking nemůže nosit leckdo – velmi mnoho lidí v něm vypadá jako kejklíři od cirkusu, ale ty ne. Chvilku počkej, přinesu ti převlečník.«
Domluvil jsem se s Helenou, že pro ni přijedu v sedm hodin, a když jsem vystupoval z vozu ve tmě před jejím domem, zalil mě podivný pocit nejistoty. Tohle bylo něco jiného. Když jsem sem předtím přišel, přišel jsem jako veterinář – jako člověk, který něco umí, kterého tu chtějí, který přijel pomoci v čas potřeby. Ještě nikdy mě nenapadlo přemýšlet o tom, jak vypadám, kdykoliv jsem vcházel do hospodářství. Ale tentokrát jsem přijel, abych si vyšel s hospodářovou dcerou. Možná že se to hospodáři nebude líbit, možná že bude proti tomu.
Stál jsem přede dveřmi domu a zhluboka jsem se nadýchl. Noc byla tmavá a tichá. Vysoké stromy u domu byly úplně nehlasné a klid rušilo jen vzdálené hučení Darrow. Nedávné lijáky proměnily poklidnou říčku v dravý proud, který se místy vyléval z břehů a zaplavoval louky, jež ho obklopovaly.
Helenin mladší bratr mě zavedl do kuchyně. Držel si ruku na ústech, pokoušeje se zakrýt smích. Zřejmě se mu cela situace zdála být směšná. Jeho malá sestřička, která seděla u stolu nad úkolem, předstírala, že se plně věnuje psaní, ale i na její tváři skloněné nad knihou byl potlačovaný úsměv.
Pan Alderson si četl zemědělský časopis a seděl s rozšněrovanými jezdeckými kalhotami, nohy v ponožkách natažené k hořící hromadě polen. Podíval se přes brýle.
»Pojďte dál, mladý muži, posaďte se tady k teplu,« řekl duchem nepřítomně. Měl jsem nepříjemný pocit, že pro něj bylo zcela běžné, když se tu zastavovali mladíci pro jeho dceru, a že ho to dost nudilo.
Posadil jsem se k druhému konci krbu a pan Alderson se vrátil ke studiu časopisu. Rozvážné odtikávání velkých nástěnných hodin dunělo do mlčení. Civěl jsem do rudých hlubin ohně, až mě začaly bolet oči, a pak jsem zvedl zrak k velké olejomalbě visící nad krbem. Rozpoznal jsem nějaký chundelatý dobytek, který stál po kolena zabořený do mimořádně modrého jezera. Za kravami se tyčily děsivé a nepravděpodobné hory a jejich rozeklané vrcholky byly obalené v sírově žluté mlze.
Znovu jsem odvrátil oči a tentokrát jsem si začal prohlížet kusy slaniny a šunky visící v řadách z háků na stropě. Pan Alderson obrátil stránku. Hodiny pokračovaly ve svém tikání. Nad stolem se ozývalo chichotání dětí.
Po době, která mi připadala dlouhá jako rok, jsem zaslechl na schodech kroky a pak vešla do místnosti Helena. Měla na sobě modré šaty – takové ty bez ramínek, co vypadají, že drží pod vlivem kouzla. Tmavé vlasy jí svítily v záři jediné lampy osvětlující kuchyň a měkké křivky jejího krku a ramen. Přes ruku nesla plášť z velbloudí srsti.
Oněměl jsem. Vypadala jako vzácný klenot zarámovaný do kamenných dlaždic a oblíbených zdí. Přátelsky se na mě usmála. »Dobrý večer, doufám, že jste na mě nečekal dlouho.«
Něco jsem zahuhlal a pomohl jsem jí do pláště. Naklonila se k svému otci a políbila ho, ale ten jenom mávl rukou. Od stolu se ozval nový výbuch smíchu. Vyšli jsme.
Ve voze jsem byl neobvykle nervózní a přes první dva nebo tři kilometry jsem se omezil na tupé poznámky o počasí, jen aby se o něčem mluvilo. Začal jsem se uklidňovat. Přejeli jsme přes hrbolatý můstek a vjeli jsme do dolíku. Pak se auto náhle zastavilo. Motor něžně zakašlal a seděli jsme tiše a bez hnutí ve tmě. A ještě něco jsem cítil – nohy a kotníky jsem měl jako z ledu.
»Panebože,« vykřikl jsem. »Dostali jsme se na zaplavenou cestu. Voda je až ve voze.« Podíval jsem se na Helenu. »Hrozně mě to mrzí – musíte mít úplně mokré nohy.« Ale Helena se smála. Měla nohy skrčené na sedadle a seděla s koleny pod bradou. »Ano, jsem trochu mokrá, ale nemá cenu takhle tady sedět. Neměli bychom raději roztlačit vůz?«
Krok do té černé ledové vody mi připadal jako noční můra, ale nebylo vyhnutí. Naštěstí to bylo malé autíčko a podařilo se nám vytlačit ho ze zaplaveného místa. Potom jsem při baterce osušil spoje a znovu nastartoval.
Helena se třásla, když jsme se znovu usadili do auta. »Obávám se, že se budu muset vrátit a vzít si jiné boty a punčochy a vy také. Je tu ještě jedna cesta, přes Fensly. Musíte odbočit první zatáčkou doleva.«

Vrátili jsme se na farmu, kde pan Alderson stále ještě četl svůj časopis. Přidržel si prstem místo, kde se mluvilo o ceně vepřů, a žlučovitě se na mě podíval přes brýle. Když se dověděl, že jsem si přišel vypůjčit boty a ponožky, odhodil znechuceně časopis a s hekáním vstal z křesla. Vyšoural se z pokoje a slyšel jsem ho, jak cestou po schodech nahoru bručí.
Helena šla za ním a já jsem zůstal s oběma dětmi. Studovali mé zablácené kalhoty s neskrývaným potěšením. Vyždímal jsem z nich všechnu přebytečnou vodu, ale konečný výsledek byl pozoruhodný. Puk, který paní Hallová vyžehlila v ostří jako břitvu, sahal kousek pod koleno a pak nastal chaos. Od toho bodu se kalhoty rozlévaly ve zmačkané beztvaré hmotě, a když jsem se postavil k ohni, aby uschly, stoupala ze mě pára. Šťastné děti na mě hleděly širokýma očima. Tenhle večer se jim vydařil.
Konečně se znovu objevil pan Alderson a hodil mi na nohy nějaké boty a hrubé ponožky. Rychle jsem si natáhl ponožky, ale když jsem uviděl boty, vyděsil jsem se a couvl. Byly to lehké taneční polobotky, lakýrky z počátku století a popraskaná laková kůže byla ozdobena širokými černými hedvábnými tkaničkami. .
Otevřel jsem ústa k protestu, ale pan Alderson se už zase zavrtal do křesla a znovu našel ztracené místo v cenách prasat. Měl jsem dojem, že by mě praštil pohrabáčem, kdybych ho požádal o jiné boty. Navlékl jsem si lakýrky.
Museli jsme jet objížďkou, abychom se vyhnuli záplavám, ale přidal jsem plyn a za půl hodiny jsme opustili příkré stráně Dalu a mířili do nížiny. Ulevilo se mi. Jeli jsme rychle a malé autíčko se natřásalo a vrzalo, ale činilo se. Zrovna jsem si říkal, že se vlastně ani nezpozdíme, když začal táhnout volant k jedné straně.
Velmi často se mi stávalo, že jsem píchl, a okamžitě jsem poznal příznaky. Stal se ze mě odborník na měnění kola, omluvil jsem se tedy Heleně a vyletěl jsem z vozu jako blesk. Má zručná manipulace zrezivělým zvedákem vyprostila kolo během tří minut. Povrch prázdné pneumatiky byl úplně hladký kromě světlejších, obnošenějších míst, kde bylo vidět plátno. Pracoval jsem jako ďábel, našrouboval jsem pneumatiku a srdce se mi sevřelo, když jsem zjistil, že tahle pneumatika je zrovna taková jako ta druhá. Tvrdošíjně jsem zavrhl myšlenku na to, co by se stalo, kdyby chatrná vlákna vzdala boj.
Za denního světla se Reniston tyčil nad Brawtonem jako rozlehlá středověká pevnost a z jeho čtyř věžiček drze vlály zářivé vlajky, ale dnes ležel jako černý útes se zářící jeskyní v místě, kde limuzíny vykládaly své drahé náklady. Nepředjel jsem se svým vozítkem k přednímu vchodu, zabočil jsem na parkoviště vzadu. Velkolepý vrátný nám otevřel dveře a my jsme nehlučné kráčeli po tlustém koberci do vstupní haly.
Tam jsme se rozdělili, abychom odložili pláště, a já jsem si na pánském záchodě horečně drhl ruce, špinavé,od oleje. – Moc to nepomohlo. Výměna kola orámovala mé nehty tmavou černí, která vzdorovala obyčejnému mýdlu a vodě. A Helena na mě čekala.
Podíval jsem se do zrcadla na sluhu v bílém kabátku, který za mnou poletoval s ručníkem. Byl očividně fascinován mým vzhledem a upřeně se díval na opentlené střevíce pierota a na zmačkané nohavice. Když mi podával ručník, široce se usmál, jako by mi byl vděčný za tu trochu barvy, kterou jsem vnesl do jeho života.
Setkal jsem se s Helenou ve vstupní hale a šli jsme k přepážce. »Kdy se začíná tančit?« zeptal jsem se. Dívka za přepážkou vypadala překvapeně. »Lituji pane, ale dneska se netančí. Večírky jsou pouze jednou za čtrnáct dní.«
Zdrceně jsem se obrátil k Heleně, ale ta se povzbudivě usmála. »To nevadí,« řekla, »je mi úplně jedno, co budeme dělat.«
»Na každý pád se můžeme navečeřet,« řekl jsem. Snažil jsem se mluvit vesele, ale měl jsem pocit, že se nad mou hlavou vznáší černý mrak. Bude vůbec dnes večer něco v pořádku? Cítil jsem, jak klesám na duchu, a capkal jsem po měkkém koberci. První pohled do jídelny mi nepomohl.
Jídelna vypadala jako veliké fotbalové hřiště s mohutnými mramorovými sloupy, které podpíraly štukovaný a malovaný strop. Reniston byl postaven v pozdní viktoriánské době a tahle obrovská místnost si uchovala veškeré bohatství a zdobnou nádheru tehdejších časů. Kolem většiny stolů seděli pravidelní návštěvníci, zčásti venkovská šlechta a zčásti průmyslníci ze západního Ridingu. V životě jsem neviděl pod jednou střechou tolik nádherných žen a velitelsky vypadajících mužů a poplašeně jsem si

všiml, že ačkoliv tu pánové měli na sobě všechno možné od tmavých obleků až po chlupatý tvíd, další smoking nebyl široko daleko v dohledu.
Snesla se k nám majestátní postava v bílé vázance a ve fraku. S hřívou bílých vlasů nad mohutným čelem, s překypujícím bříškem, zahnutým nosem a výrazem vládce vypadal přesně jako římský císař.
Odborníckу mě změřil očima a bezvýrazně se zeptal: »Přejete si stůl, pane?«
»Ano, prosím,« zablekotal jsem a včas jsem se ovládl, abych ho také neoslovil pane. »Stůl pro dva.«
»Zůstanete tu, pane?«
Ta otázka mě vyvedla z míry. Jak bych tu mohl večeřet, kdybych tu nezůstal.
»Ano, zůstanu.«
Imperátor si něco poznamenal do bloku. »Tudy, pane.«
Předůstojně procházel mezi stolky a já jsem ho poraženecky následoval i s Helenou. K tomu stolu vedla dlouhá cesta a já jsem se snažil ignorovat hlavy, které se otáčely, aby se na mě ještě jednou podívaly, když jsem je míjel. Ze všeho nejvíc mě trápil klíneček paní Hallové a představoval jsem si, jak mi pod krátkou vestičkou vystupuje jako dravčí zobák. Když jsme došli na místo, doslova mě pálil zadek.
Stolek byl na velmi hezkém místě a obstoupil nás příliv číšníků, kteří odstrkovali křesla, usazovali nás do nich, natřásali nám ubrousky a roztahovali nám je na klíně. Když se pak rozprchli, ujal se vlády opět imperátor. Zabodl tužku do bloku.
»Mohl byste mi říci číslo vašeho pokoje?«
Ztěžka jsem polkl a civěl na něho přes nebezpečně se nadouvající předek své košile. »Číslo pokoje? Ale já nebydlím v hotelu.«
»Takže nezůstáváte.« Na okamžik mě zmrazil ledovým pohledem, pak něco se zbytečným důrazem škrtl v bloku, něco zabručel k jednomu číšníku a odkráčel.
A v té chvíli mě zahltil pocit naprosté zkázy a naprostého konce. Černý mrak nad mou hlavou se rozprostřel a sestoupil, zahaluje mě zhuštěným pocitem bídy a marnosti. Tenhle večer, tenhle celý večer byl zkázonosný a velmi pravděpodobně to bude ještě horší. Musil jsem se zbláznit, že jsem vkročil do tak přepychového místa oblečený jako komediant třetího řádu. V těch mizerných šatech bylo horko jako v pekle a knoflíček mě ryl do krku.
Vzal jsem si od vrchního jídelní lístek a snažil se ho držet s prsty zastrčenými do dlaní, abych schoval špinavé nehty. Všechno bylo francouzsky a mému otupenému mozku nedávala ta slova převážně žádný smysl, ale nějak jsem objednal jídlo a jedli jsme a já se zoufale snažil udržovat konverzaci. Ale začala se mezi námi rozprostírat častá a dlouhá poušť ticha. Zdálo se, že ve smíchu a žvatlání, které nás obklopovalo, jsme pouze my dva s Helenou byli mlčenliví.
A nejhorší ze všeho byl ten malý hlásek, který mi našeptával, že se Heleně stejně nechtělo vyjít si se mnou, že to udělala ze zdvořilosti a vyrovnávala se s nudným večerem tak statečně, jak jen mohla.
Návrat domů se stal situačně vhodným vrcholem. Civěli jsme přímo za světly reflektorů, které ozařovaly kroutící se zpáteční cestu k Dalesu. Občas jsme něco nejasného prohodili a pak se mezi námi znovu rozhostilo napjaté ticho. Když jsem dojel až k farmě, začínala mě bolet hlava.
Podali jsme si ruce a Helena mi poděkovala za příjemný večer. Hlas se jí trochu chvěl a v měsíčním světle vypadala její tvář nervózně a cize. Řekl jsem dobrou noc, nasedl do auta a odjel.

Čtyřicátá devátá kapitola

Kdyby byl ten můj vůz měl nějaké brzdy, jistě bych se rád podíval shora z vřesoviště na Worton. Staré kamenné domy nepravidelně rozeseté po blízkém břehu řeky byly příjemnou změnou na zeleném podkladě údolí a malé zahrádky s udržovanými trávníky změkčovaly obnaženou a strmou skálu na druhé straně Dalu.
Ale celá ta scéna byla zastřena mrakem myšlenky, že musím sjíždět po silnici klesající téměř v úhlu šedesáti stupňů a se zlověstně prudkými serpentinami. Připadala mi jako zlomyslný had, jehož smyčky se vlnily až k místu, kde jsem seděl. Protože, jak jsem již řekl, jsem neměl žádné brzdy.
Samozřejmě, že vozidlo bylo původně vyzbrojeno prostředky, které je umožňovaly zastavit, a za ten rok, kdy jsem v něm jezdil, jsem získal kýžený výsledek tak, že jsem vší silou dupl na pedál, i když jsem v

důsledku toho poněkud zakroužil na silnici. Ale poslední dobou byla ta reakce čím dál tím slabší a nyní byla nulová.
V průběhu postupného zhoršování stavu jsem se občas zmínil o této záležitosti Siegfriedovi, který mi vyslovil účast a soucit.
»Tohle nepůjde, Jamesi. Promluvím si o tom s Hammondem. Netrap se, Jamesi, dohlédnu na to.«
Konečně jsem musel sdělit, že když dupnu na pedál, nestane se vůbec nic a že jediný způsob, jak můžu vůz zastavit, je přešaltovat na nejmenší rychlost.
»To je ale smůla, Jamesi. Musí to být strašná otrava. Ale nic si z toho nedělej, já to všechno zařídím.«
Po nějaké době jsem se zeptal dole v autoopravně pana Hammonda, jestli mu Siegfried něco pověděl, ale prý nic. Jeden z montérů skočil do auta a pomalu jel ulicí. Asi po padesáti metrech prudce zastavil, až se celý vůz otřásl, a potom vystoupil. Nepokusil se zacouvat, ale zamyšleně ke mně kráčel. Normálně to byl ostřílený muž, ale teď byl pobledlý a tázavě se na mě díval. »A vy mi chcete tvrdit, chlapče, že jezdíte na návštěvy v tomhle autě?«
»Ano, jezdím.«
»Tak to byste teda měl dostat metál. V tomhle zatraceným krámu bych nepřejel ani přes náměstí.«
Nemohl jsem celkem nic dělat. Vůz byl Siegfriedův majetek a musel jsem vyčkat, až se mu zachce.
Samozřejmě, že jsem si už zažil své, například na pojízdném sedadle, které měl ve svém vlastním autě v době, kdy jsem přišel do Darrowby. Nezdálo se, že by si byl všiml, že jsem se překotil pokaždé, když jsem nasedal, a domnívám se, že by s tím byl vůbec nic nedělal, nebýt jedné nehody. V Darrowby se konal trh a Siegfried potkal starou paní, která nesla velký košík zeleniny, a zdvořile nabídl, že ji sveze.
»Chudák ta stará děvenka, vyletěla nohama rovnou nahoru a prostě zmizela kdesi vzadu. Byla to pekelná práce vyndat ji z toho ven, už jsem myslel, že budu muset zajít pro hever. A kolem dokola se kutálelo zelí a květáky.«
Znovu jsem se podíval dolů na strmou vozovou cestu. Samozřejmě, že by bylo rozumné vrátit se do Darrowby a potom se po silnici dole v nížině dopravit do Wortonu. Tak by nehrozilo žádné nebezpečí. Znamenalo to ale dvacetikilometrovou zajížďku a já jsem přímo pár set metrů pod sebou viděl drobné usedlosti, které jsem chtěl navštívit. Tam v té kůlně se zelenými dveřmi bylo tele s nemocným kloubem – teď vyšel pan Robinson a šoural se s vědrem v ruce přes dvůr. Málem stačilo napřáhnout ruku a sáhnout si na něj. Znova jsem si pomyslil, a to nikoliv poprvé, že pokud člověk musí řídit auto bez brzd, poslední místo, kde by to měl v Anglii podniknout, by byly Yorkshire Dales. Bylo to dost špatné i na rovině, ale asi tak za týden nebo za čtrnáct dní jsem si zvykl a vcelku jsem na to zapomněl. Jako tenkrát, když jsem se pilně věnoval nějaké krávě a hospodář skočil do mého vozu, aby couvl, protože někdo z jeho lidí chtěl projet s traktorem. Ani jsem nemukal a hospodář prostý jakéhokoliv podezření couval rychle a důvěřivě a se strašlivou ránou narazil do zdi stodoly. S typicky yorkshirskou přehnanou střízlivostí nepodotkl nic než: »Že by vám to moc brzdilo, to se nedá říct.«
Nic naplat, musel jsem se rozhodnout. Bude to cesta zpátky do Darrowby, nebo přímo přes kopec? Začínala to být vcelku běžná situace a každý den jsem prožil chvíli, kdy jsem seděl a zápasil sám se sebou někde na kopci a srdce mi tlouklo jako zrovna teď. Těchto dramat, která nikdo nezahlédl a nikdo jim nebyl svědkem, musily být celé řady a odehrávaly se v zeleném tichu strání. Konečně jsem nastartoval motor a udělal to, co jsem udělal vždycky – pustil se dolů zkratkou.
Tohle ale byl skutečně nádherný kopec, cesta proslavená dokonce i zde, a když jsem na ni z nadskakujícího sedadla vyhlížel, připadalo mi, že ze mne padá tíha celého světa. Měl jsem rychlostní páku na jedničce, křečovitě jsem ji tiskl rukou, v hrdle mi vyschlo a padal jsem dolů po tom proužku asfaltu, který teď vypadal téměř svisle.
Je překvapující, jak rychle může jet člověk na jedničku, .když vám nic nebrání v rozběhu a když se ke mně řítila první zatáčka, malý motorek ječivě zakvílel na protest. Vletěl jsem do zatáčky, zoufale trhl volantem doprava, pneumatiky se na chvíli protáčely na kamení a na uvolněné půdě na okraji cesty a znovu jsme se rozjeli.
Následoval delší úsek a ještě prudší a bylo to, jako bych seděl ve Velkém Voze – stejný pocit, že naprosto nejsem pánem svého osudu. Řítil jsem se k zatáčce a představa, že bych v téhle rychlosti měl zabočit, byla naprosto nehorázná, ale neměl jsem na vybranou, musil jsem buď zahnout, anebo jet přímo

přes okraj silnice. Omráčený strachem jsem zavřel oči a narval volant doleva. Tentokrát se jedna strana vozu nadzdvihla a já jsem byl přesvědčený, že se překulí dolů, pak se vůz zhoupl zpátky na druhou stranu a tohle opakoval celou jednu nebo dvě strašlivé minuty, až se nakonec rozhodl, že zůstane stát vzpřímený, a já jsem byl znovu na silnici.
A zase přede mnou zela propast. Ale když auto letělo dolů a motor řval, uvědomoval jsem si, že jsem podivně tupý. Zřejmě jsem dosáhl konečné meze strachu a téměř jsem si nevšiml, že jsme proletěli třetí zatáčkou. Ještě jedna a konečně se cesta zase napřímila. Má rychlost se snižovala a v poslední zatáčce jsem nejel víc než dvacítkou.
Dokázal jsem to.
Teprve když jsem byl na posledním úseku cesty, zahlédl jsem ovce. Stovky ovcí, byla jich plná silnice. Řeka vlněných hřbetů plynula od zídky k zídce. Byly vzdálené jenom několik metrů ode mne a já jsem jel stále ještě z kopce. Bez váhání jsem zabočil a najel přímo do zdi.
Nezdálo se, že by škoda byla příliš velká. Motor se zastavil, zmlkl a několik kamenů se uvolnilo a spadlo.
Já jsem pomalu klesl nazpět do sedadla, uvolnil jsem zatnuté zuby a prst po prstu jsem pouštěl volant z křečovitých rukou. Ovce kolem mě zvolna míjely a já jsem se kradmo podíval na člověka, který je hnal. Neznal jsem ho a modlil jsem se, aby mě taky nepoznal, protože se mi v tom okamžiku zdála nejvhodnější role neznámého šílence. Nejlepší ze všeho bylo neříkat vůbec nic. Skutečnost, že se člověk vynoří zpoza rohu a najede dobrovolně do zdi, neskýtá námět k přátelskému kousku řeči.
Ovce ještě stále procházely kolem mne a slyšel jsem, jak ten člověk volá na psy: »Utíkej, Jessi, poběž, Nelly.« Já jsem však vytrvale a soustředěně hleděl na uvolněné balvany přede mnou, i když ovčák kolem mě procházel v metrové vzdálenosti.
Jistojistě by se mě mnoho lidí zeptalo, na co si to ksakru hraju, ale daleský pastýř by se mě nezeptal nikdy. Tiše mě míjel, nevnucoval se mi do soukromí, ale když jsem se za chvilku podíval do zpětného zrcátka, viděl jsem, jak stojí uprostřed cesty a hledí dozadu, na mne, a jak na chvíli úplně zapomněl na své ovce.
Na toto údobí bez brzd jsem se vždycky lehce a bez potíží upamatoval. Jsou to vzpomínky pronikavě jasné, které čas ničím nezasul. Myslím, že to údobí netrvalo víc než několik týdnů, ale jistě by mohlo pokračovat do nekonečna, kdyby se do toho nezapletl sám Siegfried.
Jeli jsme tehdy spolu k jednomu případu. Z nějakých příčin se rozhodl, že si vezme můj vůz, a posadil se za volant. Já jsem se se zájmem skrčil vedle něj a Siegfried vyrazil svým obvyklým rychlým tempem. Hinchcliffova farma leží asi půldruhého kilometru za Darrowby, na hlavní silnici. Je to velký statek a k domu vede široká a přímá příjezdová cesta. Původně jsme k nim nemířili, ale když se Siegfried naplno rozjel, zahlédl jsem před námi pana Hinchcliffa, který cestoval zvolna a pohodlně prostředkem cesty. Siegfried vyrazil, aby ho předjel, ale farmář náhle upažil, ukázal doprava a začal zahýbat do svého statku – rovnou přes naši jízdní dráhu. Siegfried dupl zprudka na brzdu a jeho obočí vystřelilo vzhůru, protože se nestalo vůbec nic. Mířili jsme přímo do boku buicka a vlevo nebylo ani kousek místa, abychom ho objeli.
Siegfried nepropadl panice. V poslední chvíli zabočil doprava vedle buicka a oba vozy jely bok po boku po příjezdové cestě a pan Hinchcliff se na mě díval zblízka s vyvalenýma očima. Farmář se zastavil ve dvoře, ale my jsme pokračovali dozadu za dům, protože jsme museli.
Naštěstí to bylo jedno z těch míst, kde mohl člověk jet kolem dokola, a tak jsme prorachotili zadním dvorkem a zpátky dopředu před dům k panu Hinchcliffovi, který vystoupil a nakukoval za roh, aby zjistil, kam jsme to vlastně mířili. Když jsme se mu objevili za zády, užasle se otočil jako na obrtlíku a hleděl na nás s otevřenými ústy, ale Siegfried si zachoval formu až do konce, a než jsme se zase jako blesk pustili zpátky po příjezdové cestě na silnici, lehce mu zamával.
Než jsme dorazili na hlavní cestu, musil jsem se ohlédnout ještě jednou na pana Hinchcliffa. Pořád ještě za námi hleděl a v držení jeho těla byla určitá ztuhlost, která mi připomněla toho pastýře.
Když jsme se dostali na silnici, zamířil Siegfried opatrně na trávník vedle vozovky a zastavil. Nějakou chvíli hleděl před sebe a nemluvil a já jsem pochopil, že mu působí trochu potíže seřídit náležitě svůj trpělivý pohled. Ale když se ke mně konečně obrátil, byla jeho tvář již proměněná, a byla to téměř tvář

světce.
Zaryl jsem nehty do dlaní, když se na mě usmál laskavýma očima.
»Skutečně, Jamesi,« řekl, »naprosto nechápu, proč si to necháváš pro sebe. Bůhví jak dlouho je už ten vůz v tomhle stavu, a přesto jsem od tebe nezaslechl ani slůvko.« Zdvihl ukazováček a na místo trpělivého pohledu nastoupil pohled zarmoucené vážnosti. »Cožpak si neuvědomuješ, že jsme se tam vzadu mohli zabít? Skutečně jsi mi to měl povědět.«

Padesátá kapitola

Člověku nepřipadá příliš účelné, aby milionář hrál sazku, ale byla to jedna z hnacích sil v životě starého Harolda Denhama. Bylo to také nesmírně silné pouto mezi námi, protože navzdory své hluboké oddanosti k sazce Harold o fotbalu vůbec nic nevěděl, nikdy neviděl žádný zápas a neuměl vyjmenovat jediného ligového hráče. A když zjistil, že dokážu pohovořit zasvěceně nejenom o Evertonu a Preston North Endu, ale dokonale i o Arbroathu a Cowdenbeathu, prohloubil se respekt, se kterým se mnou vždy jednal, v naprostou úctu.
Poprvé jsme se samozřejmé setkali kvůli jeho zvířatům. Vlastnil různé druhy psů, koček, králíků, želv a zlatých rybiček, které ze mě učinily častého návštěvníka toho zaprášeného sídla, jehož viktoriánské věžičky vyhlížely z ochranného lesa a byly vidět ze vzdálenosti mnoha kilometrů z okolí Darrowby.
Nejprve probíhaly moje návštěvy úplně běžně. Foxteriér si pořezal packu nebo stará šedivá kočka měla potíže s čelními dutinami, ale později mi to začalo být divné. Tak často mě volal ve středu a výmluvy byly občas tak jednoduché, že jsem ho začal vážně podezírat, že se zvířaty je sice všechno v pořádku, ale že on má potíže se svými křížky, jedničkami a dvojkami.
Nikdy jsem nenabyl naprosté jistoty, ale byla to legrace, že mě vždycky vítal stejnými slovy: »A pane Herriote, jakpak jste si tentokrát vsadil?« Vyslovoval to slovo dlouze a láskyplně – vsáádil. Povinná otázka se dostavovala od té doby, co jsem vyhrál šestnáct šilinků. Nikdy nezapomenu na úctu, se kterou se dotýkal útržku papíru, a nevěřícíma očima se díval střídavě na sázenku a na poštovní poukázku. Bylo to jedinkrát, kdy jsem vyhrál, ale to vůbec nevadilo – stal jsem se přesto Orákulem, vrcholnou autoritou, která neměla konkurence. Harold nikdy nic nevyhrál. Denhamovi byli známá rodina v severním Yorkshiru. Byli to nesmírně bohatí průmyslníci, kteří se již v minulém století stali vedoucí silou v zemědělském světě. Byla to »zemědělská šlechta« a užívali své peníze k tomu, aby vybudovali čistokrevná stáda dojnic a vepřů. Zorali vysoká kamenitá vřesoviště na vysočině, prohnojili je a začali z nich sklízet, odvodnili kyselá močálovitě a pěstovali tam brambory a řepu. Byli to předsedové výborů, vůdcové při honech na lišku, udávali tón ve společnosti.
Ale Harold z toho všeho vypadl už v mládí. Vyvrátil staré úsloví, že člověk nemůže být šťastný, když nedělá vůbec nic. Celý den a každý den pobíhal po domě a po několika neupravených akrech půdy kolem domu, nezajímal se o svět venku a ani si zcela neuvědomoval, co se děje v jeho bezprostředním sousedství, ale byl naprosto spokojený. Ani v nejmenším nedbal na názory jiných lidí, a to bylo docela dobře, protože ty názory byly často dost nelaskavé. Jeho bratr, význačný Basil Denham, o něm nemluvil jinak než jako o »zatraceném pitomci« a venkované mu často říkali »takovej budižkničemu«.
Já osobně jsem v něm pokaždé našel něco, co se mi líbilo a co mě dojímalo. Byl laskavý, přátelský, měl smysl pro legraci a já jsem k němu chodil rád. Harold jídal se svou manželkou vždycky v kuchyni, kde také trávil většinu času, a tak jsem k němu obvykle vcházel zadním vchodem.
Toho dne kvůli feně bernardýna. Měla štěňata a necítila se dobře. Protože nebyla středa, napadlo mé, že by skutečně mohlo být něco v nepořádku, a spěchal jsem. Harold mě pozdravil jako obvykle. Měl velmi příjemný hlas – plný, melodický, zvučný jako biskup a pokaždé jsem uvažoval, že je zvláštní slyšet tyhle varhanní zvuky, vyslovující takové nicotnosti jako Mansnfield Town nebo Bradford City.
»Byl bych rád, kdybyste mi mohl poradit, pane Herriote,« řekl, když jsme vcházeli z kuchyně do dlouhé, špatně osvětlené chodby. »Přemýšlím, jestli to tentokrát vyhraje Sunderland.«
Zastavil jsem se a upadl do hlubokého zamyšlení a Harold mě s úzkostí pozoroval. »Víte, pane Denhame, nejsem si jistý,« odpověděl jsem. »Sunderland je dobrý, ale já náhodou vím, že tetička Raicha Cartera je trochu nemocná, a to by mohlo snadno ovlivnit výsledek sobotního zápasu.«

Harold vypadal zarmouceně a několikrát vážně pokýval hlavou. Pak se na mě pár vteřin zblízka zadíval a dal se do smíchu. »Ale pane Herriote, už mě zase taháte za nos.« Stiskl mi paži a odcupal chodbou a záda se mu ještě natřásala smíchem.
Prošli jsme labyrintem tmavých, pavučinami ověšených chodeb a pak mě zavedl do své malé zbrojnice. Tam ležela na dřevěném lůžku moje pacientka a já jsem v ní poznal obrovského bernardýna, kterého jsem tu viděl poskakovat při předchozích návštěvách. Nikdy jsem ji neošetřoval, ale první pohled na její hlavu znamenal velkou ránu jedné z mých nových teorií – že totiž nenajdete velké psy ve velkých domech. Nesčíslněkrát jsem kriticky pozoroval mastify, vlčáky a ovčáky, jak vyrazili z darrowbyských těsných a tmavých příbytků a vlekli za sebou na konci vodítka své bezmocné pány, zatímco v prostorných bytech a zahradách rozsáhlých a okázalých domů jsem nezahlédl nic než teriéry a jezevčíky. Ale samozřejmě že Harold musel mít něco zvláštního.
Pohladil hlavu fenky. »Včera se jí narodila štěňátka a má dost ošklivý, tmavý výtok. Žere dobře, ale chtěl bych, abyste se na ni podíval.«
Bernardýni tak jako většina velkých plemen jsou obvykle mírná zvířata a fenka se ani nehnula, když jsem ji měřil. Ležela na boku a spokojeně naslouchala kvičení svých mláďat a malá slepá stvořeníčka šplhala jedno po druhém, aby se dostala k nalitým cecíkům.
»Ano, má trochu teplotu a budete mít pravdu s tím výtokem.« Jemně jsem prohmatával dlouhý a vpadlý bok. »Neřekl bych, že tam je ještě nějaké štěňátko, ale raději se podívám, abych měl jistotu. Mohl byste mně, prosím, donést teplou vodu, mýdlo a ručník?«
Když se dveře za Haroldem zavřely, rozhlédl jsem se po zbrojnici. Skříň na zbraně nebyla o mnoho větší než příborník, a protože jednou z dalších Haroldových svérázností bylo, že nikdy nic nezabil, nebyly v ní žádné zbraně. Skleník obsahoval pouze zatuchlé svazky Blackwoodova časopisu »Život na venkově«. Stál jsem tam možná deset minut a přemýšlel, proč to tomu chlapíkovi trvá tak dlouho, a pak jsem si začal prohlížet starý obraz na zdi. Byla to obvyklá lovecká scéna a já jsem nakukoval zaprášeným sklem a uvažoval, proč ty koně kreslí vždycky s nemožně dlouhýma nohama a vznášející se nad potokem, když vtom jsem za sebou zaslechl nějaký zvuk.
Bylo to slabé zabručení, hluboké, nehlasné, ale výhrůžné. Otočil jsem se a viděl, že fenka pomalu vstává z lůžka. Nevstávala normálním psím způsobem, vypadalo to, že ji zdvíhají nějaké provázky visící se stropu. Nohy se jí rovnaly téměř nepostřehnutelně, tělo měla ztuhlé, chlupy se ježily. A celou tu dobu se na mě dívala bez mrknutí a já jsem poprvé v životě pochopil, co to znamená, když se řekne, že někomu hořely oči. Něco podobného jsem předtím viděl jen jednou – na obálce starého výtisku »Psa baskervillského«. Tenkrát jsem si myslel, že si ten umělec směšně vymýšlel, ale tyhle oči žhnuly stejně žlutým plamenem a upíraly se neomylně na mě.
Samozřejmě se domnívala, že jí chci vzít štěňata. Koneckonců její pán odešel a zůstal tu jenom tenhle cizinec, nehýbal se a tiše stál v rohu místnosti – to nemohlo vést k ničemu dobrému. Jedno bylo jisté – skočí na mě každou vteřinu a já jsem si v duchu blahořečil, že jsem se postavil rovnou ke dveřím. Opatrně jsem centimetr po centimetru sunul levou ruku ke klice a fenka stále ještě vstávala, děsivě pomalu a hluboce a hrdelně bručela. Téměř jsem už sahal na kliku, když jsem se dopustil té chyby, že jsem ji rychle uchopil. Zrovna když jsem se dotkl kovu, vyletěla fenka z pelíšku jako střela a zakousla se mi do zápěstí.
Praštil jsem ji do hlavy pěstí pravé ruky a ona mě pustila a zakousla se mi do levého stehna. To ze mne vyrazilo výkřik a nevím, jaká by byla moje bezprostřední budoucnost, kdybych byl nenarazil na jediné křeslo v místnosti. Bylo sice staré a omšelé, ale zachránilo mě. Fenu totiž omrzelo kousat mě do nohy a prudce mi skočila do obličeje a já jsem chytil křeslo a odrazil ji.
Zbytek mého pobytu ve zbrojnici byl něco jako parodie na krocení lva a nestranný divák by se byl jistě dobře pobavil. Po pravdě řečeno jsem si po letech často přál, abych si to tehdy nafilmoval. Ale tenkrát, když na mě na těch několika čtverečních metrech to zvíře doráželo a z nohy mi tekla krev a bránil jsem se jediným chatrným křeslem, tenkrát mi vůbec nebylo do smíchu. Fena mě pronásledovala se strašlivým zápalem a její šílené oči se ani na vteřinu nespouštěly z mé tváře.
Štěňata, rozčilená bezohledným zmizením příjemného zdroje tepla a potravy, slepě šplhala po lůžku a brečela, všech devět naříkalo, jak jim jen hlas stačil. Ten rámus fenu zřejmě ještě pobízel, byl pro ni

jakousi ostruhou, a čím hlasitěji štěňata řvala, tím víc na mě útočila. Vrhala se po mně každých několik vteřin a já jsem ji odrážel křeslem podle prvotřídního cirkusového předpisu. Jednou mě i s křeslem přimáčkla ke zdi. Vztyčená na zadních nohách byla asi tak velká jako já a dostalo se mi zneklidňujícího záběru zblízka na vyceněné zuby. Ze všeho nejvíc mě trápilo, že křeslo začalo jevit známky opotřebovanosti. Fena už odhryzla beze vší námahy dvě laťky a já jsem se pokoušel představit si, co se stane, až se to celé nakonec rozpadne. Propracovával jsem se zpátky ke dveřím, a když jsem ucítil za zády kliku, pochopil jsem, že musí dojít k činu. Vyrazil jsem poslední výkřik, který jí měl nahnat strach, hodil jsem po feně zbytky křesla a vypadl na chodbu. Když jsem za sebou zabouchl dveře a opřel se o ně, cítil jsem, jak se výplně třesou pod skoky velkého zvířete.
Seděl jsem na zemi, zády se opíral o zeď chodby, kalhoty jsem spustil ke kotníkům a prohlížel si rány, když jsem v dálce na konci chodby zahlédl Harolda, který postupoval pomatu a opatrně s umývadlem s vařící vodou před sebou a s ručníkem přes rameno. Teď jsem pochopil, proč mu to tak dlouho trvalo. Celou tu dobu tu takhle bloudil, a protože to byl Harold, bylo docela možné, že zabloudil ve vlastním domě. Anebo se trápil úvahami o sazce.
Vrátil jsem se do Skeldalu a musel jsem vytrpět několik nelaskavých poznámek o tom, jak chodím rozkročmo, ale když mi později v ložnici Siegfried ošetřoval nohu, zmizel z jeho tváře úsměv.
»Až tady nahoře, pane bože, a zapískal dlouze a s úctou. »Víš, Jamesi, často jsme žertovali o tom, co by ti mohl nějaký zlý pes někdy provést, ale povídám ti, chlapče, málem se ti to stalo.«

Padesátá první kapitola

Byla to už moje druhá zima v Darrowby, takže už mě tolik nešokovalo, že v listopadu začalo být skutečně ošklivo. Když tam dole poprchávalo, nahoře na vysočině byla krajina za několik hodin pokryta bílým příkrovem, který naplnil cesty, zasul známá poznávací místa a proměnil náš svět v něco podivného a nového. Tohle mysleli v rozhlase, když hovořili o »sněhu ve vyšších polohách«.
Když začal sníh padat se vší vážností, celý okres se jaksi ztlumil. Doprava se namáhavě prodírala mezi haldami navršenými sněžnými pluhy. Herne Fell se tyčil nad Darrowby jako obrovská lesklá velryba a lidé ve městě prohrabávali hluboké pěšinky k zahradním brankám a odstraňovali závěje ode dveří. Dělali to nevzrušeně, s klidem dlouhého zvyku a vědomi si toho, že to nazítří budou dělat zřejmě znovu.
Každý nový sníh znamenal novou ránu veterinářům. Dokázali jsme docestovat k většině případů, ale stálo nás to hodně potu. Někdy nám přálo štěstí a podařilo se nám kodrcat se v patách městského pluhu, ale mnohem častěji jsme jeli tak daleko, jak jsme mohli, a zbytek cesty jsme došlapali pěšky.
Toho rána, když zatelefonoval pan Clayton z Pike House, přes noc nasněžilo.
»Mám tady jedno mládě, co je trochu nastydlý,« řekl. »Přijedete sem?«
Když jste se k němu chtěli dostat, musili jste přejet Pike Edge a pak sestoupit dolů do malého údolí. V létě to byla krásná cesta, ale teď jsem váhal.
»Jak vypadá cesta?,« zeptal jsem se.
»Cesta? Cesta?« reakce pana Claytona byla typicky neurčitá. Farmáři v méně přístupných místech se přes tyto dotazy vždycky lehce přenesli. »Cesta je docela v pořádku. Jenom si dávejte trochu pozor a dostanete se sem bez potíží.«
Siegfried si tím nebyl tak zcela jist. »Určitě budeš muset vršek přejít pěšky a není jisté, jestli pluhy vyčistily cestu v údolí. Záleží to na tobě.«
»Budu tam muset zajet. Dnes dopoledne není moc práce a mám pocit, že mi trochu pohybu udělá dobře.«
Na dvoře jsem zjistil, že starý Boardmann vykonal svým tichým způsobem obrovský kus práce. Odhrabal sníh od velkých dvojitých vrat a pročistil cestu, aby mohly vozy vyjet. Dal jsem si do malé torny všechno, co bych mohl potřebovat, lék na odhlenění, sirup, jehlu a několik ampulek se sérem proti zápalu plic. Pak jsem hodil do kufru nejdůležitější část své zimní výstroje – širokou lopatu, a vyjel jsem.
Větší cesty už byly vyčištěny okresním pluhem, který od svítání projížděl rachotivě kolem Skeldalu, ale povrch cesty byl hrubý a jízda byla pomalá a drncavá. Na Claytonovu farmu to bylo víc než patnáct kilometrů a byl jeden z těch dnů, kdy sklo rychle zamrzalo a během několika minut nebylo vůbec vidět.

Tenkrát ráno jsem však triumfoval. Zakoupil jsem báječný vynález – kousek drátu omotaného kolem kroužku bakelitu a připevněného ke sklu gumovými přísavkami. Bylo to poháněno baterií z vozu a pročistilo to malý kousek skla, tak aby člověk viděl.
Už jsem nemusel každého půl kilometru znaveně vylézat a drhnout zamrzlé sklo. Seděl jsem a díval se potěšeně půlkruhem neposkvrněně čistého skla. Byl to proužek široký asi dvacet centimetrů a poskytoval mi pohled na krajinu, která přede mnou ubíhala jako film: vesnice z šedého kamene, ztichlé a odcizené pod bílým pláštěm, nízké a obtěžkané větve stromů u cesty.
Líbilo se mi to tolik, že jsem ani necítil, jak mě bolí prsty u nohou. Zmrzlé nohy byly pravidlem oněch dnů, než přišly ke slovu vytápěné vozy, a zvlášť chladivé bylo, když jste děrami v podlaze viděl, jak pod vámi ubíhá cesta. Při dlouhém cestování jsem ke konci skutečně trpěl. Tak tomu bývalo tehdy, když jsem vystupoval z vozu dole na úpatí cesty k Pike Edge. Také v prstech u rukou mi bolestně cukalo a já jsem podupával a mával pažemi.
Pluhy se ani nepokusily vyčistit malou postranní cestu, která se vinula nahoru a dozadu do údolí. Nedotčená závěj jako by říkala: »Ne, sem nahoru nemůžeš,« s tou neosobní definitivností, kterou jsem tak dobře znal. Ale jako vždycky i při svém zklamání jsem se obdivně zahleděl na tvary, které v noci vytesal vítr – ladné záhyby, které se s dokonalou hladkostí řasily až k nejjemnější drobné vrásce, hluboké rozsedliny s okraji ostrými jako nůž, převislé útesy, téměř průzračné ve své jemnosti.
Hodil jsem si batoh přes rameno a cítil něco jako mírné opojení. Zapnul jsem kožené golfové sako až ke krku a s párem tlustých ponožek ve vysokých botách navíc jsem se cítil schopen zvládnout cokoliv. Nepochybně jsem také byl oslněn a uchvácen obrazem nadšeného mladého veterináře, který s čaromocnými léky na zádech bojuje proti strázním, aby zachránil bezbranného tvora.
Chvilku jsem stál a hleděl na skálu, jejíž čisté a chladné obrysy splývaly s olověnou oblohou. Pole, zamrzlá řeka a nehybné stromy ztichly v očekávání, když jsem se vydal na cestu. Udržoval jsem dobré tempo. Nejprve přes most, pod nímž se bělala tichá řeka, a pak vzhůru přes závěje, až se téměř neviditelná cesta stočila pod nízký převis. Navzdory zimě se mi na zádech začal perlit pot, když jsem se dostal až nahoru.
Rozhlédl jsem se. Byl jsem tu několikrát v červnu a v červenci a pamatoval jsem se na sluneční záři, na vůni teplé trávy, květin a borovic, která sem stoupala z údolí. Bylo však těžké ztotožnit onu úsměvnou krajinu minulého léta s touto pouští a samotou.
Vřesoviště na vrcholku skály se proměnilo v bílou nekonečnost splývající s horizontem. Obloha se skláněla jako tmavá přikrývka. Zahlédl jsem dole farmu a také ta byla jiná – malá a vzdálená jako kresba dřevěným uhlem a za ní se tyčily mohutné hladké a bílé vrcholy. kopců. Borový les se proměnil v tmavou šmouhu na stráni a z celé scény se ztratily všechny známé rysy.
Cesta byla rozeznatelná pouze místy – zídky kolem cesty byly téměř zasypané sněhem, ale farmu bylo vidět. Ušel jsem k ní necelý kilometr, když zavála náhlá přepršk a větru a rozfoukala sníh do obláčků jemných vloček. Na několik vteřin jsem tu byl úplně sám. Hospodářství, vřesoviště, všechno zmizelo a já jsem měl pocit naprostého odloučení, než se závoj zase zvedl.
Chůze v hlubokém sněhu byla obtížná a v závějích jsem se propadal až nad okraje vysokých bot. Držel jsem se a šel jsem se skloněnou hlavou a ke kamenným budovám zbývalo už jen několik desítek metrů. Zrovna jsem si myslel, že to celé bylo docela snadné, když jsem vzhlédl a spatřil jsem, jak se na mě snáší clona miliónů drobných teček. Zrychlil jsem chůzi, a zrovna než mě dostihla sněhová bouře, jsem zamířil přímo ke statku. Po deseti minutách klopýtání a klouzání jsem pochopil, že to byl omyl. Mířil jsem k obrysu, který neexistoval, byl to pouze výtvor mé fantazie.
Chvíli jsem odpočíval a znovu mě prostoupil chlad dokonalé samoty. Určitě jsem zabočil příliš doleva a po několika rychlých vydechnutích jsem vyrazil doprava. Netrvalo dlouho a bylo jasné, že jsem se zase pustil špatným směrem. Začal jsem se propadat do hlubokých děr, sníh mne zavaloval až k ramenům, aby mi připomenul, že tady nahoře není povrch rovný, protože tu je rašeliniště.
Zápolil jsem a přesvědčoval sám sebe, že je to prostě směšné. Nemohu být daleko od teplého krbu Pike Housu – tohle přece není severní pól. Ale myšlenky se mi vracely k veliké bažině za farmou a musel jsem potlačovat záchvěvy paniky.
Zmrtvující chlad jako by vyhladil smysl pro čas. Brzy jsem ztratil představu, jak dlouho padám do děr a

lezu ven. Ale věděl jsem, že je čím dál těžší vytahovat se nahoru. A čím dál tím víc jsem byl v pokušení posadit se a odpočinout si, možná si trochu zdřímnout. Ve velkých měkkých vločkách, které se mi bez hlesu snášely na obličej a vršily nad zavřenýma očima, bylo cosi hypnotického.
Pokusil jsem se zapudit obavy, že jestli ještě párkrát upadnu, nebudu už schopen vstát, když vtom se přede mnou náhle objevily tmavé obrysy. Pak se mé rozpřažené paže dotkly něčeho tvrdého a hrubého. Nevěřícně jsem hmatal po kamenech, až jsem přišel k rohu. A za ním byl čtvereček světla – kuchyňské okno.
Ztěžka jsem dopadl na dveře, opřel se o jejich hladké dřevo, s ústy zeširoka nadechujícími a s hrudí ztěžka se zdvihající. Obrovský pocit úlevy zřejmě hraničil s hysterií, protože mi připadalo, že bych měl vpadnout do místnosti po hlavě, až se dveře otevřou. V duchu jsem si zahrával s představou rodiny, která se shromáždila nad mou zuboženou postavou a nalévá do mne brandy.
Když se však dveře skutečně otevřely, podařilo se mi nějakým způsobem se udržet na nohou. Ve dveřích stál pan Clayton – stál tam několik vteřin, očividně nedotčený pohledem na zuboženého sněhuláka, kterého před sebou spatřil.
»Ach to jste vy, pane Herriote. Nemohl jste přijít ve vhodnější chvíli – zrovna jsem se naobědval. Počkejte chvíli, dojdu si pro klobouk. To zvíře je jen pár kroků přes dvůr.«
Sáhl za dveře, pleskl si na hlavu rozbitý pršák, vrazil ruce do kapes, odkolébal se přes kamenný dvůr a pískal si. Otevřel závoru teletníku a já jsem s pocitem hluboké úlevy vkročil dovnitř – pryč z té nemilosrdné zimy, z vtíravého sněhu do zvířecího tepla a vůně sena.
Když jsem sundával batoh, pozoroval mě klidný pohled čtyř chlupatých malých býčků, nakloněných nad žlabem: tlamy se jim rytmicky pohybovaly. Tvářili se k mému zjevu právě tak lhostejně jako jejich majitel. Projevili pouze mírný zájem, nic víc. Za chlupatými hlavami jsem zahlédl pátého malého tvorečka. Měl kolem sebe ovázaný pytel a z nozder mu vytékal hnis.
Připomněl mi, proč jsem sem vlastně přišel. Moje znecitlivělé prsty tápaly v kapse po teploměru, když dveřmi zavanul prudký vítr, závora tiše zacinkala a vnitřek chléva byl popudrován slabou přepršku sněhu.
Pan Clayton se obrátil a otřel sklo jediného malého okénka rukávem. Nehtem palce se dloubal v zubech a vykoukl do prudké sněhové bouře.
»Jo,« pravil a s potěšením říhl. »Máme to dneska votravný počasí.«

Padesátá druhá kapitola

Zatímco jsem čekal, až mi Siegfried předá seznam ranních návštěv, vytáhl jsem si šálu skoro až nad uši, zdvihl límec převlečníku a zapnul ho až pod bradu. Pak jsem si oblékl děravé vlněné rukavice.
Štiplavý severní vítr hnal sníh téměř vodorovně kolem okna a zasypával ulici i všechno kolem velkými kroužícími vločkami.
Siegfried se naklonil nad deníkem. »Tak se podíváme, co tu máme… Barnettovi, Gillovi, Sunterovi, Dentovi, Cartwrightovi.« Začal čmárat do poznámkového sešitu. »A já bych se asi měl zajít podívat na Scrutonovo tele – vím, že jsi u něj byl ty, ale jedu kolem nich. Můžeš mi o tom něco povědět?«
»Ano, dýchá trochu zrychleně a má teplotu kolem čtyřicítky – nemyslím, že by to byl zápal plic. Spíš bych měl podezření na začátek záškrtu – mělo trochu oteklé dásně a naběhlé žlázy na krku.«
Celou tu dobu, co jsem mluvil, psal Siegfried do sešitu a zastavil se jenom jednou, aby něco pošeptal slečně Harbottlové. Pak zářivě vzhlédl. »Říkáš zápal plic. A co jsi s tím dělal?«
»Ne, řekl jsem, že nemyslím, že je to zápal plic. Píchl jsem mu prontosil a nechal tam nějaké mazání, které mají vtírat do hrdla.«
Ale Siegfried už zase usilovně psal. Neříkal nic, dokud nevyhotovil oba seznamy. Vytrhl jeden ze zápisníku a podal mi ho. »Dobře, mazal jsi prsa. Možná že by to mohlo k něčemu být. A jaké mazání přesně?«
»Lin. methyl sal., ale vtírají to teleti do krku, ne do prsou.« Ale Siegfried se už otočil, aby slečně Harbottlové sdělil rozvrh svých návštěv, a já jsem zjistil, že mluvím do zadní části jeho hlavy.
Konečně se napřímil a odstoupil od psacího stolu. »Tak to je prima. Svůj seznam máš – jedeme.« Ale v

půli cesty zvolnil krok a obrátil se nazpátek. »A proč k čertu mažeš tomu teleti krk?«
»Myslel jsem si, že trochu zmírním zánět.«
»Ale Jamesi, proč by tam měl být nějaký zánět? Nemyslíš, že by bylo vhodnější mazat hrudní stěnu?«
Siegfried měl zase svůj trpělivý pohled.
»Ne, nemyslím. Nikoliv v případě záškrtu.«
Siegfried naklonil hlavu k jedné straně a do tváře se mu vkradla mírnost světce. Položil mi ruku na rameno. »Můj drahý starý Jamesi, možná že by nebylo na škodu, kdybys začal od začátku. Dej si na čas, nemáme naspěch. Mluv pomalu a klidně a pak se nepopleteš. Řekl jsi mi, že jsi ošetřoval tele, které mělo zápal plic – tak u toho začni.«
Vrazil jsem ruce hluboko do kapes a začal se prodírat teploměry a nůžkami a malými skleničkami, které jsem tam vždy měl. »Podívej se, řekl jsem ti hned na začátku, že si nemyslím, že jde o zápal plic, nýbrž že mám podezření na začátek záškrtu. Mělo trochu horečku.«
Siegfried se díval kolem mě z okna. »Bože, jen se podívej na ten sníh. Dneska si zažijeme legraci při objížďkách.« S vypětím všech sil soustředil svůj pohled do mého obličeje. »Nezdá se ti, že při teplotě kolem čtyřiceti bys byl měl očkovat prontosil?« Rozpřáhl paže a nechal je klesnout.
»Je to jen návrh, Jamesi – za živého boha bych se ti do ničeho nepletl, ale upřímně si myslím, že tahle situace si žádá trochu prontosilu.«
»Ale ksakru, vždyť jsem ho naordinoval!« zařval jsem. »Řekl jsem ti to už dávno, hned na začátku, ale ty jsi mě neposlouchal. Udělal jsem všechno, co jsem zatraceně moh, aby ti to došlo, ale jakou mám naději…«
»Ale, ale, můj milý chlapče, ale, ale. Vůbec není třeba, aby ses rozčiloval.« Siegfriedova tvář byla prodchnutá vnitřní září. Něha a láska k bližnímu, odpuštění, snášenlivost a oddanost z něho přímo vytékaly ve vlnobití, které mě zalévalo. Zápasil jsem s pokušením kopnout ho rychle do šimpánu.
»Jamesi, Jamesi.« Jeho hlas mě přímo laskal. »Ani v nejmenším nepochybuji, že ses svým způsobem snažil povědět mi všechno, cos o tom případě věděl, ale nejsme všichni obdařeni schopností komunikovat. Jsi ten nejvýbornější mládenec, ale musíš se snažit. Musíš si prostě objasnit, srovnávat a zvládnout základní skutečnosti a pak je předložit ve správném pořadí. Pak by ses nemohl poplést a smíchat páté přes deváté jako dneska ráno. Je to jenom otázka praxe, jsem o tom přesvědčený.«
Nabádavě na mě mávl, aby mi dodal odvahy, a zmizel.
Prošel jsem rychle do zásobárny léků a tam byla na zemi prázdná lepenková krabice a tu jsem vší silou nakopl. Vložil jsem do toho tolik vášně, že mi noha prošla papírem a zrovna jsem se snažil osvobodit se, když vešel Tristan. Seděl předtím u krbu a připravoval oheň a byl svědkem naší rozpravy.
Tiše přihlížel, jak se vláčím po místnosti a kleju a snažím se setřást tu krabici. »Co se děje, Jime! Snad ti nešel můj velký bratr na nervy?«
Konečně jsem se zbavil krabice a padl na nejnižší poličku. »Já nevím. A proč by mi měl jít na nervy zrovna teď? Znám ho už dlouho a byl vždycky stejný. Nikdy nebyl jiný a nikdy mi to nevadilo – alespoň takhle ne. Kdykoli jindy bych se tomu prostě byl jenom zasmál. Co to k čertu se mnou je?«
Tristan položil kbelík s uhlím a zamyšleně se na mě podíval. »Neděje se s tebou nic zvláštního, Jime, ale mohu ti říct jednu věc – od té doby, co jsi si vyšel s tou Aldersonovou, jsi dost nervózní a choulostivý. Velice snadno se navztekáš.«
»Panebože,« zasténal jsem a zavřel oči. »To mi vůbec nepřipomínej. Kromě toho jsem ji od té doby neviděl, ani jsem o ní nic neslyšel, takže to skončilo a nemohu jí to mít za zlé.«
Tristan vytáhl cigaretu a dřepl si na kbelík. »Ano, všechno je báječné, ale podívej se sám na sebe. Trpíš a trpíš zbytečně. Dobře, prožil jsi děsný večer a pustila tě k vodě. No a co je na tom? Víš, kolikrát jsem dostal košem já?«
»Dostal košem? Pustila mě k vodě? Vždyť jsem vůbec nezačal.«
»No tak dobře, ale stejně chodíš kolem dokola jako býk, když ho bolí břicho. Zapomeň na to, chlapče, a vypadni ven do velkého světa. čeká tam na tebe bohatá životní žeň. Pozoroval jsem tě – jak pracuješ ve dne v noci, a když nepracuješ, studuješ své případy v učebnicích – a povídám ti, veterinář oddaný svému řemeslu – to je v pořádku, ale má to také své meze: Musíš trochu žít. Vzpomeň si na všechny ty roztomilé děvenky v Darrowby – je jich tolik, že do nich vrazíš, ať se hneš, kam chceš. A jedna každá

prostě čeká na takového velkého, krásného chlapa, jako jsi ty, čeká, že pro ni přicváláš na svém bílém oři. Nesmíš je zklamat.« Naklonil se a plácl mě do kolena. »Já ti něco povím. Proč mi nedovolíš, abych něco zorganizoval? Něco malého, hezkého a ve čtyřech – to je přesně to, co potřebuješ.«
»Já nevím. Nijak zvlášť se mi opravdu nechce.«
»Nesmysl!« řekl Tristan. »Nevím, proč mě to nenapadlo už dřív. Tenhle mnišský život ti nesvědčí. Detaily nech na mně.«
Rozhodl jsem se, že si půjdu brzy lehnout, a kolem jedenácté mě vzbudilo něco těžkého, co mi mlátilo do postele. V místnosti byla tma, ale zdálo se mi, že jsem úplně prostoupen kouřem, páchnoucím po pivu. Rozkašlal jsem se a rozhlížel jsem se. »To jsi ty, Trisi?«
»To bych tedy byl,« pravila stínová postava v nohou postele. A přináším ti radostné zvěsti. Pamatuješ se na Brendu?«
»Na tu malou ošetřovatelku, co jsem tě s ní vídal?«
»Právě na tu. Tak tedy má kamarádku, Conii, a ta je ještě krásnější. A my čtyři si půjdeme zatancovat v úterý večer do Poultonu.« Hlas se zahustil pivním triumfem.
»To jako myslíš mě taky?«
»Přísámbůh, že myslím, a poměješ se tak, jak ses ještě nikdy neměl. Dohlédnu na to.« Vyfoukl mi do obličeje poslední dusivý mrak kouře a kuckaje smíchy odešel.

Padesátá třetí kapitola

»Objednáme teplou večeři a bude nám hrát muzika.«
Překvapila mě moje reakce na tato slova. Vyvolala ve mně směsici pocitů, ale všechny byly příjemné. Bylo v nich naplnění, pocit štěstí, že jsem byl přijat, a téměř vítězosláva.
Dneska už vím, že nemám nejmenší vyhlídky, že by mě někdo požádal, abych se stal prezidentem Královské veterinářské fakulty, ale kdyby se to stalo, pochybuji, že bych měl větší radost, než když jsem se doslechl o té teplé večeři.
Bylo to asi proto, že se v těch slovech odrážel vztah typického daleského farmáře ke mně. A to bylo důležité, protože jsem sice teď, po roce, začal být přijímán jako veterinář, ale vždycky jsem si uvědomoval propast, která nezbytně musela existovat mezi tímto horským lidem a takovým městským produktem, jako jsem byl já. I když jsem zdejší obyvatele sebevíc obdivoval, přesto jsem si byl vědom, jak se lišíme. Jinak to ani nešlo, to jsem věděl, ale vadilo mi to, a proto ve mně vzbudil tak hlubokou odezvu výraz upřímného přátelství jednoho z nich.
Zvlášť, když přišlo od někoho, jako byl Dick Rudd. Poprvé jsem se s Dickem setkal minulou zimu na prahu Skeldalu v šest hodin takového černého rána, kdy venkovský veterinář pochybuje, zda zvolil správně své poslání. Stál jsem tu a třásl se jenom v pyžamu a vždypřítomný průvan v chodbě mi foukal na nohy. Otočil jsem vypínačem, rozsvítil světlo a otevřel dveře. Spatřil jsem drobnou postavu, zachumlanou ve starém vojenském plášti. Postava se opírala o kolo. Za ním v šerém světle, které se rozlévalo po několika metrech chodníku, bylo vidět proudy vody, stékající ve žlábcích silnice.
»Promiňte, že zvoním v takovou hodinu,« řekl. »Jmenuji se Rudd, z farmy Birch Tree, z Coulstonu. Telí se mi jalovice a ňák jí to nejde. Přijdete?«
Podíval jsem se pozorněji do hubeného obličeje, na praménky vody stékající po tvářích a odkapávající ze špičky nosu. »Dobře, obléknu se a hned půjdu. Ale proč tady nenecháte kolo a nejedete se mnou autem? Coulston je odtud asi šest kilometrů cesty, a musíte být úplně promočený.«
»Ne, ne, jsem v pořádku.« Obličej roztál v převeselém úsměvu a pod úplně mokrou čepicí se zablýskaly živé modré oči. »Stejně bych se musel pro kolo vrátit. Vyrazím hned nazpátek a nebudu tam o moc pozdějc než vy.«
Rychle naskočil na kolo a odejel. Ti lidé, kteří považují zemědělství za příjemný a snadný život, ti by tam byli měli být se mnou a vidět tu nahrbenou postavu, která mizela v temnotě a lijáku. Žádné auto, žádný telefon – celá noc probděná s jalovicí, dvanáct kilometrů jízdy na kole v dešti a další den před sebou. Kdykoliv jsem se zamyslil nad údělem drobných zemědělců, připadaly mi mé občasné záchvaty horečné činnosti jako naprosto nepodstatné a drobné záležitosti.

Přivedl jsem Dickovi tentokrát ráno na svět pěkné, malé, živé telátko, a když jsem pak v kuchyni hospodářství vděčně pil šálek horkého čaje, překvapila mě kupa malých Ruďátek, která se kolem mě mlela. Bylo jich sedm a byli nečekaně velicí, ve věkovém rozmezí asi tak od dvaceti k deseti a mne vůbec nenapadlo, že by Dick mohl být mužem středního věku. V šeru chodby na Skeldalu a později v chlévě osvětleném pouze začouzenou petrolejkou ve mně jeho živé pohyby a čilost vzbudily dojem, že mu je kolem třiceti. Ale když jsem se teď na něho díval, viděl jsem, že ty krátké tvrdé vlasy jsou tu a tam prošedivělé a vějířky vrásek kolem očí se šířily až na tváře.
Ruddovi, kteří právě tak jako všichni farmáři dychtili po potomcích mužského rodu, zjišťovali na počátku svého manželství s rostoucí úzkostí, že se jim dostalo pěti po sobě následujících dcer. »Skoro jsme to už zabalili a přestali jsme doufat,« svěřil se mi jednou Dick. Ale nezabalili to a nepřestali doufat a jejich vytrvalost byla odměněna kýženým příchodem dvou pěkných chlapců. Každý hospodář hospodaří pro své syny a Dick měl teď proč pracovat.
Když jsem je poznal lépe, začal jsem je pozorovat s obdivem. Všech pět děvčat bylo vysokých, dlouhonohých a pěkných a oba podsaditi mladí chlapci také vypadali na to, že vyrostou jak se patří. Hleděl jsem z dětí na oba drobné rodiče. »Nejsou vůbec po nás,« – říkávala paní Ruddová a přemítal jsem, jak se může stát takovýhle zázrak.
Také bych byl rád věděl, jak je paní Ruddová dokázala všechny uživit, vyzbrojená pouze výnosem z Dickových několika nevalných dojnic, a dokonce jak je dokázala vychovat k takové fyzické dokonalosti a zdatnosti. První vysvětlení se mi dostalo tenkrát, když jsem se k nim přijel podívat na nějaká telátka a když mě pozvali, abych si s nimi vzal »kousek večeře«. Na horských farmách bylo maso koupené u řezníka zřídka se vyskytujícím přepychem a dobře jsem poznal obvyklý způsob, jak zaplnit hladové žaludky před hlavním chodem – každý dostal hromadu yorkshirského pudinku nebo knedlíků. Ale paní Ruddová měla svoji vlastní metodu – jejím předkrmem byla hluboká miska rýžového pudinku se spoustou mléka. Tohle jsem tedy ještě neznal a viděl jsem, jak rodina spořádávající svou nálož zpomaluje tempo. Když jsem sedal ke stolu, umíral jsem hlady, ale po té rýži jsem hleděl na zbytek jídla s naprostým odosobněním.
Dick věřil na veterinářovy rady, a tak jsem se stal častým návštěvníkem na jeho farmě. Po každé návštěvě následoval neměnný rituál. Byl jsem pozván do domu na šálek čaje a celá rodina odložila nářadí a rozesadila se a pozorovala mě, jak piji čaj.
Ve všední den byla nejstarší dívka v práci a chlapci ve škole, ale v sobotu dosahoval tento obřad své plné nádhery – srkal jsem čaj a všech devět Ruďátek sedělo kolem mě v obdivném kruhu – jinak se to nedá nazvat. Každou moji poznámku vítali kýváním hlavy a úsměvy. Nepochybně mému já prospívalo, že celá rodina doslova visela na mých rtech, ale také to ve mně vzbouzelo zvláštní pocit pokory.
Řekl bych, že to bylo Dickovou povahou. Ne, že by snad byl nějakým způsobem jedinečný – existují tisíce drobných zemědělců, kteří jsou právě takoví jako on –, ale Dick jako by ztělesňoval nejlepší vlastnosti Dalesanů: nezničitelnost, kázeň, pohostinnost a laskavost. A Dickovi bylo vlastní i jiné – poctivost, kterou člověk vyčetl v jeho pevném pohledu, a humor, který byl vždycky po ruce. Dick nebyl žádný mudrc, ale vždycky se snažil říkat obyčejné věci s trochou legrace. Když jsem ho požádal, aby mi podržel tlamu krávy, vždycky řekl velice vážně: »Bude mi potěšením.« Nebo se pamatuji, že jsem se pokoušel zdvihnout kus trámu, kterým bylo zahrazeno telátko v jednom koutě chléva, a Dick řekl: »Okamžíček, zvednu ten padací most.« Když se zasmál, rozzářily se všechny jeho drobné rysy.
Při shromážděních, která se konala na mou počest v kuchyni a při nichž celá rodina svým srdečným smíchem přejímala Dickův postoj k životu, jsem obdivoval, jak jsou spolu všichni šťastni a spokojeni. Nikdo z nich nepoznal blahobyt a pohodlí, ale nevadilo jim to. A hleděli na mě jako na přítele a já jsem na to byl hrdý.
Kdykoli jsem odjížděl ze statku, našel jsem něco na sedadle auta – několik domácích vdolečků, tři vajíčka. Nevím, jak je paní Ruddová dokázala ušetřit, ale nikdy nezapomněla.
Dick měl jednu velikou ctižádost – zlepšovat své stádo tak, aby měl dojnice, které by vypadaly podle všech jeho přání a splňovaly jeho naděje. Věděl, že bez kapitálu a bez peněz to bude bolestně pomalý postup, ale byl odhodlaný. Pravděpodobně se toho sám nedožije, ale až dospějí jeho synové, budou sem možná jezdit lidé a obdivovat krávy ze statku Birch Tree.

Já jsem byl u úplného začátku. Když mě jednou ráno zastavil Dick na silnici a požádal mě, abych s ním zajel na hospodářství, poznal jsem podle jeho potlačovaného rozčilení, že se stalo něco velkého. Zavedl mě do chléva a mlčky zůstal stát. Nepotřeboval mluvit, protože jsem nevěřícně hleděl na hovězího aristokrata.
Dickovy krávy byla cháska porůznu nakoupená v několika letech a byla to všehochuť. Měl hodně starých krav, které bohatší farmáři prodali kvůli vytahaným vemenům nebo protože to byly krávy dojící »na tři cecky«. Byly tam krávy, které si Dick vychoval z telátek, měly hrubou srst a byly »zbejčilý«. Ale asi tak v půli chléva stála kráva, která se pronikavě lišila od svých sousedek a vypadala na dokonalou šorthornskou dojnici. Dnes, kdy je Anglie zaplavena černobílými friesiankami, které pronikly dokonce i do Dalesu, původního domova šorthornek, dneska už se nevidí takové krávy, na jakou jsem se tenkrát u Dicka Rudda díval. Byla to kráva, která ztělesňovala slávu a pýchu svého rodu. Široká pánev se zužovala k jemným plecím a křehké hlavě, pravidelné vemeno směřovalo dozadu mezi zadní nohy a ta nádherná barva – černobíle strakatá. Bylo to to, čemu se říkalo »dobrá kráva«, a kdykoliv jsem přivedl na svět černobíle grošované telátko, řekl farmář: »Má dobrou barvu« a hned mělo větší cenu. Genetikové mají samozřejmě naprosto pravdu – černé krávy nedávaly víc mléka než červené nebo bílé, ale my jsme je milovali a byly velmi krásné.
»Odkud ji máte, Dicku?« ptal jsem se nevěře svým očím.
Dick se snažil, aby jeho hlas zněl všedně. »Ale zašel jsem si k Weldonovům do Crandy a vybral jsem si ji. Líbí se vám?«
»Je jako obrázek – výstavní kráva. Jakživ jsem lepší neviděl.« Weldonovi byli největší chovatelé čistokrevných krav v severním Dalesu a já jsem se neptal, jestli Dick zabil ředitele banky nebo jestli léta šetřil právě na tuhle krávu.
»Jo, jo, až se rozdojí, bude dávat třicet litrů a máslo s nejvyšším obsahem tuku. Řekl bych, že bude zrovna tak dobrá jako dvě mý jiný krávy a tele od ní bude mít svou cenu.« Ustoupil krok dozadu a přejel rukou dokonale rovná, hladká a masitá záda.
»Má hrozně dlouhý jméno podle svýho rodokmenu, ale moje manželka už jí říká Jahůdka.«
Stál jsem tam v tom primitivním chlévě s kamennou podlahou, s dřevěnými přepážkami a zdmi z hrubého kamene a věděl jsem, že se nedívám pouze na jedinou krávu, ale na základ nového stáda a na Dickovy naděje.
Asi tak za týden mi zatelefonoval: »Prosím vás, přijeďte se mi podívat na Jahůdku. Prospívala báječně, dávala spoustu mléka, ale dneska ráno jí něco chybí.«
Kráva nevypadala nemocně, a dokonce žrala i během mé prohlídky, ale všiml jsem si, že polykala s větší námahou. Teplotu měla normální a plíce čisté, ale když jsem stál vedle její hlavy, zaslechl jsem mírně chrčivý dech.
»Má to v krku, Dicku,« řekl jsem. »Mohl by to být jenom lehký zánět, ale také by to docela náhodou mohl být začátek malého abscesu.«
Hovořil jsem vesele, ale nebyl jsem vůbec šťastný. Abscesy, které se vyskytovaly po zánětu nosohltanu, byly i podle mých omezených zkušeností dost ošklivé záležitosti. Bývaly umístěny v nepřístupných místech vzadu v krku, a když se zvětšily, silně vadily v dýchání. Já jsem měl s těmi několika, které jsem zažil, štěstí. Buď byly malé, nebo ustoupily, anebo se spontánně protrhly.
Píchl jsem krávě prontosil a obrátil se k Dickovi. »Chci, abyste natíral to místo, kde končí čelist, horkou vodou a vtíral tuhle mast. Tak by to mohlo prasknout. Opakujte to nejméně třikrát denně.«
V následujících deseti dnech jsem se chodil na krávu dívat a sledoval jsem růst abscesu. Kráva nebyla stále ještě nijak akutně nemocná, ale jedla už mnohem méně, zhubla a ztrácela mléko. Většinou jsem se cítil úplně bezmocný, protože jsem věděl, že úlevu může přinést pouze protržení abscesu a že všechny ty různé injekce, které jsem jí dával, neměly většinou valnou cenu. Ale tomu zatracenému abscesu to trvalo hodně dlouho.
Náhodou se stalo, že zrovna v tu dobu odjel Siegfried na nějakou konferenci o koních a měl tam být týden. Několik dní jsem byl úplně zapřažený a nezbývala mi téměř ani chvíle, abych si vzpomněl na Dickovu krávu, až ke mně jednou ráno přijel Dick na kole. Byl veselý, ale v očích měl úzkostlivý pohled.
»Pojedete se se mnou podívat na Jahůdku? Leží už tři dny a vůbec se mi nelíbí.«

Vyletěl jsem z domova a stál jsem v chlévě na Birch Tree, ještě než se Dick dostal do půli cesty. Pohled na Jahůdku způsobil, že jsem se zastavil jako do země vražený a s vyschlým hrdlem jsem se díval na to, co kdysi byla výstavní kráva. Veškeré maso jako by na ní roztálo a nezbylo z ní nic víc než kůží potažená kostra. Chrčivé dýchání bylo slyšet po celém chlévě a vydechovala se zvláštním nadouváním tváří, které jsem ještě neviděl. Vyděšené oči hleděly upřeně na zeď před sebe. Občas bolestivě zakašlala a z tlamy jí začaly téct sliny.
Musel jsem tam stát dlouho, protože jsem si najednou uvědomil, že vedle mě stojí Dick.
»Teď je na tom nejhůř ze všech,« řekl zachmuřeně.
Všechno se ve mně zhroutilo. »K čertu, Dicku, je mi to hrozně líto. Vůbec jsem netušil, že je to s ní takhle zlé. Nemohu tomu ani věřit.«
»Jo, stalo se to hrozně rychle. Ještě jsem neviděl, aby se kráva takhle rychle změnila.«
»Absces je zřejmě teď naběhlý v nejvyšší míře,« řekl jsem. «Nezbývá jí prostor k dýchání.« Když jsem mluvil, začala se kráva třást a na chvíli jsem myslel, že padne. Utíkal jsem do vozu a přinesl plechovku kaolínového mazání. »Pojďte, dáme jí to na krk, mohlo by to pomoci.«
Když jsme skončili, podíval jsem se na Dicka. »Myslím, že to dneska praskne. Prostě musí to prasknout.«
»A jestli to nepraskne, zítra se udusí,« zasténal. Musel jsem se tvářit hodně žalostně, protože se z ničehož nic usmál svým neporaženým smíchem. »Nevadí, chlapče, udělal jste všechno, co bylo ve vašich silách.«
Když jsem však odcházel, nebyl jsem si tak jistý. Setkal jsem se s paní Ruddovou u svého vozu. Pekla chleba a vsunula mi do ruky malý bochníček. Bylo mi ještě hůř.

Padesátá čtvrtá kapitola

Tu noc jsem seděl sám ve velkém pokoji ve Skeldalu a moje myšlenky byly neveselé. Siegfried byl stále ještě pryč, neměl jsem nikoho, na koho bych se obrátil, a ze srdce jsem si přál vědět, co si ráno počnu s Dickovou krávou. Když jsem se ukládal do postele, rozhodl jsem se, že jestli se pořád nebude nic dít, budu se muset nějak dostat do tlamy nožem.
Věděl jsem, kde ten absces je, ale byl hodně hluboko a cestou k němu jsem musel minout tak strašné věci jako hrdelní tepnu a krční žílu. Pokoušel jsem se na ně nemyslet, ale pronásledovaly mě i ve snu – obrovské, tepající a nenahraditelné, hrozící, že každou chvíli prasknou, že poruším jejich křehké stěny.
Probudil jsem se v šest hodin, asi hodinu jsem zničeně hleděl na strop a pak už jsem to nevydržel. Vstal jsem, nemyl jsem se ani neholil a vydal se k farmě.
Pln strachu jsem se vplížil do chléva a skorem jsem omdlel, když jsem viděl, že Jahůdčina kóje je prázdná. To tedy byl konec. Byla mrtvá. Však na to včera vypadala. Obracel jsem se k odchodu, když na mě ode dveří zavolal Dick.
»Mám ji na druhé straně dvora. Myslel jsem, že jí tam bude líp.«
Skorem jsem utíkal po kamenné dlažbě, a když jsem se blížil ke dveřím, zaslechl jsem to strašné dýchání. Jahůdka už nestála – poslední síly vynaložila na to, aby přešla do tohohle boxu, a ležela na břiše s hlavou nataženou před sebe, s rozšířenými nozdrami, s vytřeštěnýma očima a tváře se jí nadouvaly v zoufalém zápase o dech.
Ale žila a veliká úleva, kterou jsem pocítil, mě povzbudila k činnosti a odvála všechno váhání.
»Dicku,« řekl jsem, »musím vaši krávu operovat. Tenhle vřed by nepraskl včas, a tak je to teď, nebo nikdy. Ale chci, abyste věděl jedno – jediný způsob, který mě napadá, jak bych to mohl udělat, je operovat tam, kde končí spodní čelist. Nikdy jsem to nedělal, nikdy jsem nikoho neviděl, že by to dělal, a nikdy jsem o takové operaci neslyšel. Jestli poruším některou z těch velkých tepen, bude mrtvá během minuty.«
»Stejně by to dýl nevydržela,« chraptivě řekl Dick. »Není co ztratit – pusťte se do toho.«
Při většině operací velkých hovězích kusů musíme povalit zvíře provazy a uspat je, ale nic podobného nebylo pro Jahůdku nutné. Bylo to s ní už příliš špatné – a byla příliš vysláblá. Jenom zlehka jsem ji strčil do ramene a Jahůdka se překulila a tiše ležela.
Rychle jsem nabodal do oblasti od ucha až k úhlu spodní čelisti místní umrtvení a rozložil si nástroje.

»Napněte jí hlavu a trochu ji zakloňte,« řekl jsem. Klekl jsem si na slámu a nařízl kůži, opatrně jsem rozřízl dlouhou a tenkou vrstvu brachiocefalického svalu a roztáhl tkáň svorkami. Tam někde dole byl můj cíl a já jsem se snažil mít před očima jasný anatomický obraz. Zrovna tady se sbíhaly čelistní cévy a spojovaly se do velké, krční, která vedla hlouběji a byla nebezpečnější. A ještě hlouběji a ještě nebezpečnější byla větvící se krční tepna. Kdybych bodl skalpel sem, za slinné žlázy, zasáhl bych asi správné místo. Ale když jsem držel ostří nad malým prostorem, který jsem si vyčistil, začala se mi třást ruka. Pokoušel jsem se ji uklidnit, ale bylo to, jako bych dostal malárii. Položil jsem skalpel, vzal dlouhé kleštičky a vsunoval je otvorem do svalu. Připadalo mi, že sahám strašně daleko, když vtom jsem nevěřícně spatřil, že po lesknoucím se kovu stéká pramének hnisu. Byl jsem už v abscesu.
Nejistýma rukama jsem rozevřel kleště tak daleko, jak jsem jen mohl, abych zvětšil otvor, a když jsem to udělal, pramének se změnil v hustý proud, který mi tekl po ruce, krávě po krku a na slámu. Chvilku jsem počkal, než to přestalo, a pak jsem vytáhl kleště.
Dick stál stranou u hlavy krávy a pozoroval mě. »Tak co teď, šéfe?« řekl tiše.
»Vyprázdnil jsem to. Dicku, a podle všech pravidel by se jí mělo hodně brzy ulevit. Pojďte, položíme ji zase na prsa.« Uložili jsme krávu tak, aby ležela pohodlně, podložili jsme jí plece otýpkou slámy a já jsem se na ni díval téměř úpěnlivě, přece musí ukázat nějakou stopu zlepšení. Musí cítit úlevu, když odteklo tolik hnisu. Ale Jahůdka vypadala úplně stejně. Pokud se něco změnilo, zdálo se mi, že dýchá hůř.
Hodil jsem špinavé nástroje do vědra s horkou vodu a dezinfekcí a začal jsem to omývat. »Vím, co v tom je. Stěny abscesu zesílily a ztvrdly, protože to trvalo tak dlouho. Musíme počkat, až se zbortí.«
Když jsem nazítří pospíchal přes dvůr, překypoval jsem sebedůvěrou. Dick zrovna vycházel z boxu a já na něho zavolal: »Tak jak se jí dneska daří?«
Zaváhal a moje nálada klesla pod bod mrazu. Věděl jsem, co to znamenalo. Snažil se vymyslet něco příjemného.
»No, řek bych, že se jí daří stejně.«
»Ale ksakru, musí se jí přece dařit lépe!« křičel jsem. »Půjdu se na ni podívat.«
Krávě se nedařilo stejně, bylo jí hůř. A kromě všech ostatních příznaků měla ten propadlý pohled, který je obvykle u hovězího dobytka průvodním znakem smrti.
Oba jsme stáli a hleděli na smutnou trosku toho, co kdysi byla nádherná kráva, a potom přerušil Dick ticho a zašeptal: »Tak co si myslíte? Mám zavolat Mallocka?«
Zvuk jména pohodného byl poslední krůpějí v mém zoufalství. Ale opravdu, Jahůdka vypadala zrovna tak, jako ostatní zvířata, pro která si pohodný přijel.
Smutně jsem přešlápl. »Nevím, co odpovědět Dicku, já už nemohu nic víc udělat.« Znovu jsem se podíval na hlavu s vytřeštěnýma očima, na hlavu, která křečovitě lapala po dechu a na pěnu stékající ze rtů a z nozder. »Nechcete, aby trpěla, a nechci to ani já. Ale Mallocka ještě nevolejte – Jahůdka je zničená, ale nemá bolesti a dáme jí ještě jeden den. Jestli bude ještě zítra takhle vypadat, pošleme pro pohodného a dejte ji utratit.« Pouhý zvuk mých slov mi připadal k ničemu – všechny instinkty tvrdily, že je to beznadějné. Obrátil jsem se k odchodu s hlavou skloněnou vědomím neúspěchu, který na mě dopadl tíž než kdykoliv předtím. Když jsem vycházel do dvora, volal na mě Dick.
»Netrapte se, chlapče, to se stává. Děkuji vám za všechno, co jste udělal.«
Slova mě šlehla přes záda jako bič. Kdyby mě byl proklínal, bylo by mi bývalo lépe. Za co mi má děkovat, když mu ta kráva umírá – jediná kráva, jediná dobrá kráva, kterou kdy měl? Tahle zkáza může Dicka Rudda úplně vyřídit a on mi ještě říká, že si nemám dělat starosti..
Otevřel jsem dvířka vozu a na sedadle jsem spatřil hlavičku zelí. Takže se držela i paní Ruddová. Opřel jsem se loktem o střechu vozu a slova jako by ze mě vyrazila proudem. Jako by pohled na hlávku zelí uvolnil hlubokou studnu mé úzkosti – pronesl jsem k té nevinné zelenině monolog, v němž jsem lamentoval nad svou nedostatečností. Zdůraznil jsem nespravedlnost situace, v níž laskaví lidé, jako byli Ruddovi, potřebovali odbornou veterinární pomoc, k níž povolali jistého Herriota a ten se jim odvděčil tím, že padl na zadek. Zdůraznil jsem dále skutečnost, že zmínění Ruddovi namísto, aby mě po zásluze vyhodili, mi upřímně poděkovali a obdarovali mě zelím. Mluvil jsem hodně dlouho a když jsem skončil, značně se mi ulevilo. Zřejmě ale ne dost, protože cestou domů jsem v hlubinách svého nitra nevypátral

ani jiskřičku naděje. Kdyby se stěny toho nádoru hodlaly zhroutit, byly by se už zhroutily. Měl jsem ji nechat utratit – ráno bude stejně mrtvá.
Byl jsem o tom tak přesvědčený, že jsem druhý den do Birch Tree vůbec nepospíchal. Zařadil jsem návštěvu na statku do své objížďky a vjížděl jsem do vrat skorem k polednímu. Věděl jsem, co tam najdu – obvyklé pochmurné příznaky veterinářova neúspěchu. Otevřená dvířka boxu a v hlíně stopy po tom, jak Mallock táhl mrtvolu přes dvůr na svůj nákladní vůz. Ale všechno bylo jako obvykle, a když jsem kráčel k tichému boxu, obrnil jsem se. Pohodný sice ještě nepřijel, ale nic nebylo jistějšího než to, že tam leží moje mrtvá pacientka. Nebylo možné, aby vydržela do této chvíle. Prsty zápasily se závorou, jako by se něco ve mně bránilo pohledu, který mě uvnitř čekal, ale konečně jsem s trhnutím otevřel branku.
Jahůdka tam stála a jedla seno z krmelce ze žlabu. A nejenže jedla, vytahovala ho příčlemi, jako by si hrála – krávy to dělávají, když jim chutná. Vypadala, že nestačí krmivo ani rozžvýkat, tahala veliké chuchvalce sena a cpala si je do tlamy hrubým jazykem. Díval jsem se na ni a někde v duši se mi rozezvučely varhany. Nebyly to žádné malé varhany – byly to varhany obrovské s lesklými píšťalami, které sahaly vysoko až ke stínům střechy katedrály. Vešel jsem do boxu, zavřel za sebou dveře a posadil se do kouta na slámu. Na tuhle chvíli jsem čekal hodně dlouho. A hodlal jsem ji vychutnat.
Kráva vypadala jako chodící kostra a její nádherná tmavá kůže se napínala po vyvstávajících kostech. Kdysi pyšné vemeno se scvrklo na malinký pytlíček, který se neužitečně kolébal pod břichem. Stála a slabostí se třásla, ale v očích měla světlo a krmila se klidně a soustředěně, což mě přesvědčilo, že se brzy probojuje nazpátek ke své slávě.
Byli jsme v boxu jenom my dva a Jahůdka ke mně občas obrátila hlavu a prohlížela si mě a čelisti se jí rytmicky pohybovaly. Zdálo se mi, že je to přátelský pohled – po pravdě řečeno by mě bylo nepřekvapilo, kdyby na mě mrkla.
Nevím, jak dlouho jsem tam seděl, ale užil jsem si každou vinutu. Nějakou dobu mi trvalo, než jsem pochopil, že to, ta co se dívám, je skutečné. Že kráva polyká bez námahy, že nesliní, že dýchá nehlučně. Když jsem konečně vyšel – zavřel za sebou dveře, hřměly varhany katedrály z plných plic a jásavé trylky se ozývaly ozvěnou z okolních střech.
Kráva se zotavila báječně. Spatřil jsem ji znovu za tři týdny, kosti se jí pokryly masem jako pod dotekem kouzelného proutku, kůže svítila, a co bylo nejdůležitější, pod břichem se nalévalo nádherné vemeno s malým a pyšným strukem každém koutku.
Byl jsem sám se sebou hrozně spokojený, ale samozřejmě, že chladné zhodnocení případu by ukázalo pouze jedinou věc – že jsem od začátku až do konce neudělal téměř nic správně. Na úplném začátku jsem se měl pustit krávě do krku nožem, ale já jsem tehdy prostě nevěděl jak. V pozdějších letech jsem otevřel spoustu podobných vředů tak, že jsem se prohmatával dutinou ústní se skalpelem přivázaným k prstům. Byl to podnik dost hrdinský, protože se to nelíbilo ani kravám, ani býkům a měli sklon praštit sebou i s mou rukou vnořenou do nich až po rameno. Bylo to, jako by si člověk koledoval o zlomenou ruku.
Když o tom hovořím s dnešními mladými veterináři, mají sklon podívat se na mě prázdným, nechápavým pohledem, protože většina těchto abscesů byla nepochybně tuberkulózního původu a od dob povinných tuberkulinací se téměř nevyskytují. Ale mohu si představit, že vyprávění vyvolá úsměv na rtech mých současníků, jejichž vzpomínky ožijí.
Půvab postlaryngálních operací byl v tom, že zotavení zvířete bylo rychlé a očividné a já jsem se podílel na těchto drobných triumfech. Ale žádná z nich mi neposkytla takové zadostiučinění jako ta, kterou jsem zpackal.

Bylo to několik týdnů po příhodě s Jahůdkou a já jsem zaujímal své staré místo u Ruddů v kuchyni a kolem sebe jsem měl shromážděnou celou rodinu. Tentokrát jsem nemohl házet své obvyklé perly moudrostí, protože jsem se musel vypořádat s jablkovým koláčem paní Ruddové. Věděl jsem, že paní Ruddová umí báječné jablkové koláče, ale tohle byl zvláštní druh, který pekla, když je nosila Dickovi a rodině ven na pole. Žvýkal jsem koláč vysoký tři centimetry, až mi úplně vyschlo v ústech. Někde uvnitř byl určitě kousíček jablka, ale nedokázal jsem ho najít. Neodvážil jsem se promluvit, protože jsem se bál,

že rozprsknu kolem sebe závěj drobečků, a v tichu, které následovalo, jsem jenom uvažoval, kdo mi pomůže. Pomohla mi paní Ruddová, která promluvila.
»Pane Herriote,« pravila svým věcným způsobem, »Dick by vám rád něco řekl.«
Dick si odkašlal a napřímil se v křesle. S očekáváním jsem se k němu obrátil a tváře jsem měl stále ještě plné té houževnaté hmoty. Vypadal mimořádně vážně a já se bál, oč půjde.
»Co vám chci říct, je todle,« pravil. »Brzy budeme slavit stříbrnou svatbu a trochu to roztočíme. Chtěli bychom, abyste byl naším hostem.«
Téměř jsem se udusil. »Dicku, paní Ruddová, to je od vás velmi laskavé. Hrozně by se mi to líbilo, bude mi ctí přijít k vám.«
Dick vážně pokýval. Stále ještě vypadal velmi důstojně, jako by ještě mělo něco významného následovat. »Dobře, myslím, že se vám to bude líbit, protože to bude opravdová sláva. Zamluvili jsme místnosti v Carsley u Kings Head.«
»Pánové, to zní báječně!«
»Jo, manželka a já jsme o tom moc přemejšleli.« Napřímil svá útlá ramínka a hrdě zvedl hlavu. »Objednáme teplou večeři a bude nám hrát muzika.«

Padesátá pátá kapitola

Čas plynul a já jsem v bolestech odíval holé kosti svých teoretických znalostí do praktické zkušenosti a začal jsem si uvědomovat, že existuje stránka veterinářské praxe, o které se v knihách nehovoří. Mělo to co dělat s penězi. Peníze vždycky vytvářely přehradu mezi farmářem a veterinářem. Myslím, že to je tím, že hluboko v každém hospodáři sídlí podvědomé přesvědčení, že o svém dobytku nezbytně ví víc než jakýkoli cizák a považuje za určité doznání porážky, když platí někomu, kdo jej poučuje.
Tento předěl byl dost zlý ve dnech, kdy se platilo lékařům za léčení lidských neduhů a kdy neexistovalo bezplatné veterinární poradenství.
Ale je to ještě horší teď, když se za léčebnou péči neplatí a veterinář stojí na pranýři jako jediný člověk, které mu se platit musí.
Většina farmářů samozřejmě spolkne hořkou pilulku a vytáhne šekovou knížku, ale existuje určitá část – možná deset procent – těch, kteří se snaží, aby to celé zahráli do autu.
Také my v Darrowby jsme měli deset procent těch, kteří nás ne mnoho, ale neustále zlobili. Mne jako asistenta se finanční stránka nedotýkala a nezdálo se mi, že by nějak zvlášť trápila Siegfrieda kromě údobí, kdy jsme odesílali účty za čtvrtletí. Pak se ho to dotklo, a pořádně.
Slečna Harbottlová psávala naše účty na stroji a předkládala mu je v úhledné hromádce a tehdy to začalo. Prohlížel si jeden po druhém a nám se dostávalo trapného zážitku, totiž že jsme přihlíželi, jak mu stoupá krevní tlak.
Jednou večer jsem ho našel zhrouceného u psacího stolu. Bylo kolem jedenácté a měl za sebou namáhavý den, který poplenil jeho odolnost. Pečlivě prohlížel každý účet, než ho položil na tu hromádku po své levici. Po pravici měl menší hromádku, a kdykoli k ní přidal účet, doprovázel pohyb vzteklým mumláním a občasnými výbuchy.
»Věřil bys tomu?« zabručel, když jsem vešel. »Henry Branson dva roky jsme od něj neviděli ani zlámanou grešli, ačkoliv si žije jako sultán. Nevynechá ani jediný trh v okruhu několika kilometrů, párkrát do týdne se namaže jako vepř a minulý měsíc jsem si všiml, že vsadil na dostizích deset liber. «
Praštil kouskem papíru a pokračoval a funěl. Za chvíli ztuhl nad dalším. »A podívej se na tohohle! Starý Summers z Low Ness. Dal bych krk, že má pod postelí schovaných pěkných pár tisícovek, ale zaboha by mi z nich nedal ani vindru.«
Několik minut byl zticha a rovnal papíry na hlavní hromádku, pak se ke mně prudce a s hlasitým výkřikem obrátil a mával mi před obličejem papírem.
»Ne! Kristepane, Jamesi, tohle je skutečně příliš! Tadyhle mi Bert Masson dluží sedmadvacet šilinků a šest penny. Musel jsem utratit mnohem víc jenom tím, že mu rok co rok posílám účet, a víš, že jsem ho včera viděl jet kolem ordinace v úplně novém voze? Zatracený pacholek!«
Praštil s účtem a zase začal se svou prohlídkou. Všiml jsem si, že pracuje pouze jednou rukou, druhou se

prohraboval ve vlasech. Horečnatě jsem doufal, že narazí na plejádu dobrých plátců, protože se mi nezdálo, že jeho nervový systém ještě něco vydrží. Zdálo se, že se mi mé naděje splnily, protože uplynulo několik minut naplněných pouze tichým zvedáním a pokládáním papírků. Potom náhle Siegfried strnul v křesle, seděl úplně nehybně a upřeně se díval na psací stůl. Zdvihl nějaký účet a pár vteřin si ho přidržoval u očí. Obrnil jsem se. To bude pochoutka.
Ale k mému překvapení se Siegfried začal tiše chichotat, pak zvrátil hlavu a zařval smíchy. Smál se tak dlouho, až se zdálo, že už nemá sílu k dalšímu smíchu, a pak se ke mně obrátil.
»Je to major, Jamesi,« řekl slabým hlasem. »Drahý, starý, galantní major. Víš, člověk se nemůže ubránit obdivu. Dlužil mému předchůdci pěkných pár liber, už když jsem koupil praxi, a dluží je dodnes. A za všechnu práci, kterou jsem pro něho udělal já, jsem také nedostal nikdy ani vindru. Vtip je v tom, že se takhle chová ke každému a že se mu to daří. Je o skutečný umělec – ti ostatní jsou ve srovnání s ním jenom břídilští amatéři.«
Vstal, sáhl do skleněného příborníku nad krbem a vytáhl láhev whisky a dvě sklenice. Nedbale nalil do každé sklenice bohatýrskou dávku a jednu mi podal, pak zase padl do křesla a neustále se usmíval. Major mu jakoby kouzlem vrátil dobrou náladu.
Srkal jsem svůj nápoj a přemítal, že není pochyb o tom, že major Bullivant byl košatá a silná osobnost. Světu předkládal elegantní, patricijskou tvář, krásný hlas shakespearovského herce, dokonalé chování a svoji přítomnost. Kdykoli se uvolil věnovat mi přátelské slovo, cítil jsem se poctěn, i když jsem věděl, že pro něho pracuji zadarmo.
Měl malou útulnou farmu, manželku oblečenou ve tvídu a několik dcer, které měly poníky a aktivně pomáhaly při místních honech. Všechno u něho bylo na správném místě, všechno bylo, jak se patří. Ale nikdy nikomu za nic nezaplatil.
Žil na okrese už tři roky, a když se sem nastěhoval, místní obchodníci, okouzleni jeho zjevem, padali jeden přes druhého, aby ho získali za svého zákazníka. Koneckonců zdálo se, že je přesně podle jejich vkusu, protože v Darrowby dávali přednost rodovému majetku. Na rozdíl od toho, s čím jsem se vždycky setkával ve Skotsku, se tu vždycky dívali s hlubokým podezřením na podnikavce, kteří zbohatli vlastní pílí, a nic člověka v městečku tak nezatratilo jako chmurně zamumlaný komentář. »Když sem přišel, neměl vůbec nic.«
Samozřejmě že jim spadly slupky z očí a pokoušeli se vybojovat ztracené pozice, ale bezvýsledně. Místní majitel autoservisu zabavil majorův starý rollsroyce a nějaký čas ho u sebe zuřivě zadržoval, ale majorovi se podařilo vykouzlit si ho zpátky. Jediná chyba byla, že měl neustále odpojený telefon. Vrchní poštmistr byl zřejmě jeden z těch mála, na které majorův šarm nepůsobil.
Ale ouško se utrhne i tomu nejlepšímu odborníkovi. Jednoho dne jsem projížděl Hollertonem, což bylo sousední trhovní městečko, vzdálené asi patnáct kilometrů, a všiml jsem si, že mezi krámky procházejí cílevědomě Bullivantova děvčata vyzbrojená velkými nákupními brašnami. Major musil zřejmě své sítě rozhazovat do většího okruhu. Uvažoval jsem, zda náhodou nenadešel čas, aby se odstěhoval o kousek dál. Za několik týdnů skutečně zmizel z našeho okresu a nechal za sebou spoustu lidí, kteří si olizovali své rány. Nevím, jestli vůbec někomu něco zaplatil, než se odstěhoval, ale Siegfried nedostal nic.
Ani po jeho odjezdu proti němu Siegfried nezatrpkl, rozhodl se, že bude majora považovat za výjimečný zjev, za mistra ve svém oboru. »Koneckonců, Jamesi,« řekl mi jednou, »odložíme-li etickou stránku věci, musíš připustit, že člověk, který zůstane darrowbyskému holiči dlužen padesát liber za holení a stříhání, takový člověk musí v sobě mít něco, co vzbuzuje úctu.«
Siegfriedovo chování vůči dlužníkům bylo pozoruhodně nejednoznačné. Někdy vztekle vyletěl, když zaslechl jejich jméno, jindy se na ně díval s jakousi unavenou dobrosrdečností. Často říkával, že kdyby někdy uspořádal koktejlový večírek pro své zákazníky, pozval by především neplatiče, protože to byli šarmantní chlapci.
Přesto proti nim vedl nemilosrdnou válku metodou série dopisů, jejichž strohost a přísnost se stupňovala systémem, který nazýval Z. S. A. (zdvořile, sprostě, advokát). V tuto metodu Siegfried pevně věřil. Bylo proto smutnou skutečností, že se tento systém neosvědčil u opravdu tvrdošíjných případů, u zákazníků, kteří byli zvyklí na výhrůžné dopisy ve své ranní poště. Tento druh lidí zíval nad dopisy sprostými i zdvořilými a advokát s nimi nehnul, protože ze zkušenosti věděli, že před použitím práva vždycky

Siegfried couvl.
Když tedy zklamal systém Z. S. A., uvažoval Siegfried o mimořádných prostředcích, kterými by se dobral svých těžce vydělaných peněz. Jako například plán, který vyvinul pro Dennise Pratta. Dennis byl baculatý a čilý drobný mužík a vysoké sebehodnocení projevoval ve způsobu, jak hrdě vzpřímeně nesl celých svých metr padesát. Celá jeho osobnost jako by mířila vzhůru, prsa měl vypnutá a malý tlustý zadeček z něho vyčuhoval ve výstředním zaúhlení.
Dennis dlužil naší ordinaci značnou částku a před osmnácti měsíci byl podroben plné palbě systému Z. S. A. To ho dohnalo k tomu, že se rozloučil s pěti librami »na účet«, ale od té doby nepřišlo už nic. Siegfried byl v koncích, protože nechtěl zacházet tvrdě s takovým veselým a pohostinným člověkem.
Dennis se totiž vždycky smál anebo se chystal smát. Pamatuji se, že jsem měl jednou uspat na jeho statku krávu, abych jí mohl vyoperovat výrůstek mezi paznehty. Siegfried a já jsme zajeli k tomu případu společně a cestou jsme hovořili o něčem, co nás rozveselilo. Když jsme vystupovali z auta, oba jsme se smáli a zrovna v tu chvíli se otevřely dveře hospodářského stavení a objevil se Dennis.
Byli jsme na druhém konci dvora asi tak deset metrů od něho. V žádném případě nemohl zaslechnout nic z naší konverzace, ale když nás viděl, jak se smějeme, okamžitě zaklonil hlavu a připojil se k nám tak hlasitě, jak jen mohl. Doprovázel nás přes dvůr a otřásal se smíchy, až jsem myslel, že upadne. Když jsme došli na místo, stíral si slzy z očí. Když jsme práci dokončili, vždycky nás pozval dál, abychom ochutnali, co paní Prattová upekla. Za chladných dnů pro nás měl připravenou termosku s horkou kávou, a než nám nalil do šálku, zlepšil chuť bohatým přídavkem rumu.
»Takovéhohle člověka nemůžeš hnát před soud,« říkal Siegfried. »Ale musíme vymyslet nějaký způsob, abychom ho donutili sáhnout do měšce.« Nějakou chvíli hleděl přemítavě do stropu a pak se bouchl pěstí do dlaně.
»Myslím, že jsem na to přišel, Jamesi, je totiž docela možné, že Dennise vůbec nenapadne, že by měl účet zaplatit. Musím ho tedy přistihnout v takové situaci, aby mu to skutečně došlo. Účty byly právě rozeslány a já to zařídím tak, že se s ním setkám o příštím trhu ve dvě hodiny odpoledne. Řeknu, že si s ním potřebuji pohovořit o mastitidě. Bude tu uprostřed spousty ostatních farmářů, kteří mi přijdou zaplatit, a schválně ho tam nechám asi tak půl hodiny. Určitě ho to potom napadne.«
Nemohl jsem se ubránit pochybnostem. Znal jsem Siegfrieda dost dlouho na to, abych věděl, že některé jeho myšlenky jsou brilantní a jiné stojí za bačkoru. A měl tolik myšlenek a nápadů, které se dostavovaly v setrvalém proudu, že jsem měl často potíže v tom, abych rozlišil, které jsou které. V tomto případě docela jasně postupoval jako lékař, který pustí kohoutek vody naplno, aby donutil pacienta vyčurat se do skleničky.
Možná že ten plán má něco do sebe – možná že šustění šekových .knížek, cinkání mincí, šustění bankovek prorazí zasutou studnici dluhu a že z Dennise vytrysknou peníze bohatým proudem. Ale pochyboval jsem o tom.
Pochybnosti se musely zračit i v mém obličeji, protože se Siegfried zasmál a plácl mě do ramene.
»Netvař se tak ztrápeně – můžeme to zkusit. A zabere to, jen počkej.«
Po obědě v den, kdy se konal trh, jsem se díval z okna a viděl jsem Dennise, jak k nám míří. Na ulici bylo rušno, hemžilo se to trhovci i zákazníky, ale Dennise si člověk snadno všiml. Bradu namířenou dopředu rozhlížel se kolem sebe se zářivým úsměvem, každým skokem jakoby hupnul na špičky – člověk ho nedokázal přehlédnout. Otevřel jsem dveře a Dennis kolem mne hopsavě přešel, sportovní sako leželo úhledně složené na vystupujícím zadečku.
Siegfried ho strategicky usadil u lokte slečny Harbottlové a poskytl mu neomezený rozhled po psacím stole. Potom se omluvil, řekl, že má na operačním sále psa. Já jsem zůstal, abych odpovídal na dotazy zákazníků a abych se díval, jak se to vyvine. Nemusel jsem čekat dlouho. V pravidelném přílivu se k nám začali trousit hospodáři a v rukou svírali šekové knížky. Někteří postávali trpělivě u psacího stolu, jiní seděli v křeslech u zdí a čekali, až na ně přijde řada.
Byl to typický den placení účtů i s příslušnou dávkou nářků. Nejobvyklejší výraz byl, že ten pan Farnon »zapracoval tím svým perem a potřebovalo by to trochu slevit«. V těchto záležitostech užívala slečna Harbottlová svého taktu a v případech, kdy zvíře uhynulo nebo se jí účet zdál příliš vysoký, trochu slevila.

Byl tam nějaký člověk, kterému se to nepodařilo. Tvrdošíjně se domáhal slevy z účtu, ale slečna Harbottlová na něho upřela chladný pohled.
»Pane Brewissi, tenhle účet už dlužíte víc než rok. Vlastně byste nám měl platit už i úroky. Mohu vám je slevit, jenom když zaplatíte okamžitě. Je to vaše škoda, ale neměl jste to nechat tak dlouho.«
Dennis, sedící vzpřímeně jako pravítko s rukama na kolenou, očividně souhlasil s každým slovem. Pohoršeně špulil rty na farmáře a s jednoznačně pobouřeným výrazem se obrátil ke mně.
Mezi stížnostmi se občas vyskytly perličky. Nahrbený stařík, který obdržel zdvořilou upomínku, byl plný omluv. »Lituji, že jsem zůstal dlužen několik měsíců. Když pošlu pro veterináře, přijde hned, a proto uznávám, že to ode mne není správné, když ho nechávám čekat na peníze.«
Mohl jsem pozorovat, že Dennis s tímto stanoviskem naprosto souhlasí. Mocně kýval a laskavě se na stařík usmíval.
Další farmář, který vypadal dost zatvrzele, odcházel bez potvrzenky a slečna Harbottlová ho zavolala zpátky. »Radši si vezměte tohle nebo na vás budeme chtít znovu platit,« pokusila se neobratně zažertovat.
Muž se zastavil s rukou na klice. »Já vám něco řeknu, slečno, máte zatracený štěstí, že jste to dostali jednou, podruhý byste to už nedostali.«
Dennis byl uprostřed toho dění. Zblízka pozoroval, jak farmáři házeli šekové knížky na psací stůl, aby do nich slečna Harbottlová napsala obnos (nikdy si nevyplňovali šeky sami), a pak pomalu a těžkou rukou podepisovali. Fascinovaně se díval na úhledné svazky bankovek, které slečna Harbottlová ukládala do zásuvky, a já jsem přičinil drobné provokativní poznámky, jako »Je to pěkné, když přicházejí peníze. Bez nich bychom to dělat nemohli, co říkáte?«
Zástup se ztenčoval a občas jsme zbyli v místnosti sami. Při těchto příležitostech jsme hovořili o spoustě věcí, o počasí, o Dennisově dobytku, o politické situaci. Konečně přišel Siegfried a já jsem odejel na objížďku.
Když jsem se vrátil, Siegfried večeřel. Dychtil jsem slyšet, jak se mu osvědčil jeho plán, ale on byl podivně zdrženlivý. Konečně jsem to už nemohl vydržet.
»Tak jak to dopadlo?« zeptal jsem se.
Siegfried napíchl na vidličku kousek masa a namazal ho hořčicí. »Jak dopadlo co?«
»No přece Dennis. Jak ses s ním dohodl?«
»Výborně, probrali jsme velmi důkladně problém mastitidy. Zajedu tam v úterý ráno a napíchám každou nemocnou čtvrtku ve stádu roztokem acriflavinu. Je to nová metoda – říkají, že je to velmi dobré.«
»Ale přece víš, o čem mluvím. Projevil nějaké známky ochoty, že by zaplatil účet?«
Siegfried několik chvil lhostejně žvýkal a polykal. »Ne, vůbec žádné známky.« Položil vidličku a nůž a v jeho tváři se objevil výraz porážky. »Nepodařilo se mi to, viď?«
»Ale to nevadí. Vždyť jsi sám říkal, že to je jen pokus,« zaváhal jsem. »A ještě něco, Siegfriede, bojím se, že se na mě budeš zlobit. Já vím, že jsi říkal, že nemáme nikdy vydávat léky lidem, kteří neplatí, ale přemluvil mě, abych mu dal nějaký nápoj proti horečce. Já nevím, co to na mě přišlo.«
»Přemluvil tě?« Siegfried se chvíli díval do prázdna a pak se na jeho rtech objevil slabý náznak úsměvu. »Víš co, můžeš na to zapomenout. Ze mne vyrazil šest plechovek prášku na zažívání.«

Padesátá šestá kapitola

Jednoho zákazníka bychom však byli na večírek dlužníků nepozvali. Byl to pan Horace Dumbleby, řezník z Aldgrove. Účelově splňoval požadavek kvalifikace – byl to veterán – neplatič, ale mimořádně se mu nedostávalo šarmu.
Jeho řeznictví na hlavní ulici pitoreskní vesnice Aldgrove mělo pořád dost práce a dobře vynášelo, ale většinu podnikání konal v malých sousedních vesničkách a na usedlostech, rozesetých po okrese. Řezníkova žena a provdaná dcera obvykle dohlížely na obchod a pan Dumbleby jezdil. Často jsem vídal jeho modrou dodávku s otevřenými dvířky, u nichž stála hospodyně a čekala, až jí naváží maso, zatímco pan Dumbleby skláněl své mohutné a beztvaré tělo nad zbožím. Někdy vzhlédl a na okamžik jsem patřil do veliké zarudlé tváře a melancholických očí.

Pan Dumbleby měl také vlastní hospodářství. Prodával mléko od šesti krav, které choval v malém a upraveném chlévě za svým obchodem, krmil několik býčků a vepřů, z nichž se potom za sklem jeho výkladu objevily salámy, sekaná, kotlety a pečínka. Po pravdě řečeno se zdálo, že pan Dumbleby o sebe má velmi dobře postaráno a povídalo se, že mu patří majetek po celém kraji. Siegfried z jeho peněz ale mnoho neviděl.
Všichni pomalí platiči měli jednu společnou věc – nesnášeli, abychom my veterináři reagovali pomalu na jejich žádosti. Když se ocitli v potížích, dožadovali se okamžité akce. »Přijedete hned?« »Jak dlouho to bude trvat?« »Ale nenecháte nás čekat?« »Přeji si, abyste přišel bez odkladu!« Často mě poplašilo, když jsem viděl, jak Siegfriedovi nabíhají tepny na čele a jak mu bělají klouby na ruce, ve které křečovitě svíral telefon.
Po jedné takové návštěvě u pana Dumblebyho v neděli v deset hodin večer byl vzteky bez sebe a rozvinul vůči němu celý svůj systém Z. S. A. Systém neuvolnil řemínky řezníkova peněžního váčku, ale hluboce poranil jeho city. Očividně se považoval za člověka, jemuž se děje křivda. A od té doby kdykoliv jsem potkal jeho a jeho dodávku někde venku v krajině, řezník se pokaždé pomalu otočil, upřel na mě prázdný pohled a hleděl, dokud jsem byl v jeho zorném poli. A kupodivu mi připadalo, že ho potkávám čím dál tím častěji – začínalo mi to jít na nervy.
A ještě něco horšího. Tristan a já jsme často chodívali do malé hospůdky v Aldgrove. Měli tam útulný výčep a pivo vyhovovalo Tristanovým vysokým nárokům. Já jsem si pana Dumblebyho nikdy příliš nevšímal, ačkoliv vždycky sedával ve stejném koutě, ale teď, kdykoliv jsem zvedl hlavu, setkal jsem se s pohledem těch nesouhlasných, velkých, smutných očí. Snažil jsem se na něho zapomenout a soustředit se na Tristana, který vyprávěl své vtipy zaznamenané na starých obálkách, ale celou tu dobu jsem na sobě cítil jeho zrak. Smích mi zamrzal na rtech a musil jsem se odvrátit. A výborné pivo kyslo v mých ústech.
V pokusu o únik jsem začal chodit dozadu do lokálu místo do výčepu a Tristan projevil pravou vznešenost ducha a sdílel se mnou prostředí, které mu bylo cizí – byl tam na zemi koberec, lidé seděli u malých lesklých stolečků a pili gin a půllitr nebylo málem nikde vidět. Ale i tahle oběť byla marná, protože pan Dumbleby změnil svoje umístění ve výčepu tak, aby nahlížel spojovacími dveřmi do lokálu.
Těch pár chvil, které jsem tam měl strávit, se začínalo měnit v horor. Vypadal jsem jako člověk zoufale se snažící, aby zapomněl. Ale i když jsem se smál, mluvil a dokonce i zpíval, polovina mého podvědomí neustále čekala na chvíli, o níž jsem věděl, že přijde – až se budu musit ohlédnout. A když jsem se ohlédl, vypadala ta velká a střízlivá tvář zarámovaná do veřejí spojovacích dveří ještě příšerněji. Svislé tváře, několik brad, veliké smutné oči – všechno bylo strašlivě zveličeno v izolaci otvoru ve zdi.
Nedalo se nic dělat, musil jsem tam přestat chodit. To bylo velmi smutné, protože Tristan upadl do lyriky, když popisoval jedinečnou jemnou ořechovou příchuť, kterou v aldgrovském pivu rozeznával. Pro mě ztratilo potěšení, neposkytovalo mi radost, já jsem prostě už nemohl vystát pohled na Dumblebyho.
Ze všech sil jsem se snažil, abych na toho pána úplně zapomněl, ale násilnicky se vetřel do mého vědomí jednou ve tři hodiny ráno, když jsem zaslechl jeho hlas v telefonu. Když se v časných hodinách ranních rozřinčel u hlavy telefon, bývala to obvykle vždycky stejná záležitost – tele.
Telefon pana Dumblebyho nebyl také výjimkou, ale pan Dumbleby byl mnohem kategoričtější, než se dalo očekávat. Nepřicházelo v úvahu, že by se omluvil, že telefonuje v takovou hodinu, jako se obvykle omlouvali ostatní farmáři. Řekl jsem, že přijedu okamžitě, ale to nestačilo – chtěl vědět přesně v minutách, jak dlouho mi to bude trvat. V ospalém pokusu o ironii jsem začal recitovat program, kolik minut. Tři bude trvat, než vstanu a obleču se, za jak dlouho dojdu dolů a vytáhnu auto a tak dále, ale obávám se, že můj vtip nezasáhl cíl.
Když jsem dojel do spící vesnice, bylo vidět v okně řezníkova obchodu světlo. Pan Dumbleby skorem vyběhl na ulici a rozčileně chodil sem a tam a bručel, když jsem vytahoval z kufru porodní provazy a nářadí. Je hodně netrpělivý, pomyslel jsem si, na člověka, který nezaplatil svůj účet u veterináře déle než rok.
Cestou do chléva jsme museli projít obchodem. Moje pacientka byla veliká tlustá kráva, která nevypadala nijak zvlášť vzrušeně svou situací. Občas začala pracovat a vystrčila z vulvy několik centimetrů nožiček. Dobře jsem se na ty nožičky podíval – pro veterináře je to první známka, kolik dá případ práce. Dva veliké paznehty vystupující z drobné jalovice dokázaly pokaždé setřít úsměv z mé

tváře. Tyhle nohy byly dost velké, ale nic mimořádného a matka vypadala prostorně. Divil jsem se a uvažoval jsem, co by mohlo stát v cestě normálnímu průběhu:
»Sahal jsem dovnitř,« řekl pan Dumbleby. »Je tam hlava, ale nemůžu s ní hnout. Tahal jsem za nohy už půl hodiny.«
Když jsem se do půl těla svlékl (stále ještě bylo považováno za změkčilé oblékat si pracovní plášť), napadlo mě, že by to vlastně mohlo být mnohem horší. V tolika budovách, kde jsem svlékl košili, to táhlo a byly velmi primitivní, ale tohle byl moderní chlév a šest krav vydalo za přiměřené ústřední topení. A byla tam elektřina a ne začouzená petrolejka.
Namydlil jsem si paže a vydezinfikoval je a učinil první vyšetření. Nebylo těžké zjistit příčinu potíží. Byla tam hlava a dvě nohy, to ano, ale patřily k různým telatům.
»Máme tam dvojčata,« řekl jsem. »To za co jste tahal, byly zadní nohy – obrácená poloha.«
»Jako že zadkem napřed?«
»Jestli se vám to tak víc líbí. A to tele, které je ve správné poloze, má obě nohy vzadu podél boků. Musím ho posunout dozadu, aby nám nepřekáželo, a vytáhnout nejprve to první.«
Tohle tedy byla pěkná tlačenice. Normálně jsem telil dvojčata docela rád, protože telátka jsou obvykle drobná, ale tahle se zdála být dost velká. Položil jsem ruku na malý mulec, strčil prst do tlamy a byl jsem odměněn olíznutím a kousnutím. Bylo tedy živé.
Začal jsem ho zastrkovat do dělohy a uvažoval jsem, co si o tom asi ten malý tvoreček myslí. Téměř už vstoupil na svět – měl nos už několik centimetrů od vnějšího světa – a teď ho vraceli tam, odkud přišel. Krávě se to zřejmě také moc nelíbilo, protože začala několikrát po sobě nutit, aby se mě zbavila. Pěkně se činila a dařilo se jí to, protože kráva je mnohem silnější než člověk, ale držel jsem ruku na teleti, a ačkoliv mě každý stah odsunoval, nepolevil jsem, dokud jsem tele nezastrčil až na okraj pánve.
Obrátil jsem se k panu Dumblebymu a vydechl jsem: »Dostal jsem hlavu z cesty. Chyťte ty nohy a vytáhněte to druhé tele.«
Řezník rozvážně přistoupil a každá jeho veliká masitá ruka objala jednu nohu. Pak zavřel oči a začal kroutit obličejem a vydávat zvuky bolestné námahy a dělal něco po způsobu tahání. Tele se nepohnulo ani o centimetr a má nálada klesla na bod mrazu. Pan Dumbleby byl hekal. (Tento výraz pramenil z jedné příhody, kdy Siegfried a farmář táhli při telení každý za jednu nohu a farmář žalostně vzdychal, aniž se sebeméně namáhal. Siegfried se k němu obrátil a řekl: »Víte co, dohodneme se – vy budete tahat a já budu hekat.«)
Bylo mi jasné, že se mi od velkého řezníka nedostane vůbec žádné pomoci, a rozhodl jsem se, že se do toho pustím sám. Možná že budu mít štěstí. Pustil jsem mulec a rychle jsem chytl zadní nohy, ale kráva byla chytřejší než já. Hmátl jsem a ruka mi uklouzla, když vtom se kráva silně stáhla a zastrčila tele číslo dvě zase znovu do průchodu. Byl jsem tam, kde jsem začal.
Znovu jsem položil ruku na malý mokrý čumáček a začal s namáhavým zasunováním. A když jsem zápasil se stahy, připomněl jsem si, že jsou čtyři hodiny ráno, kdy není nikdo příliš při síle. Když jsem zasunul hlavu zpátky do pánve, začínal jsem cítit smrtelnou slabost a připadalo mi, že mě někdo vykostil. Tentokrát jsem počkal několik vteřin, abych nabral dech, dřív než hrábnu po nohou, ale nebylo to k ničemu. Kráva načasovala své stahy překrásně a porazila mě. A hlava byla zase ucpaná do průchodu.
Měl jsem toho dost. A také mi připadalo, že i ten malý tvoreček uvnitř už musí být unavený z toho posunování dopředu a dozadu. Roztřeseně jsem prošel studeným prázdným krámem do ztichlé ulice a vzal z vozu lokální anestetika. Osm kubíků do epidurálního prostoru a kráva s úplně znecitlivělou dělohou ztratila zájem o to, co se děje. Tahle dokonce vytáhla ze žlabu trochu sena a začala přežvykovat.
A od té chvíle to bylo jako práce v poštovní brašně. To, co jsem tam zastrčil, to tam zůstalo a už to na mě nevylézalo zpátky. Háček byl v tom, že když jsem všechno umístil tam, kde to mělo být, nepomáhaly mi žádné děložní stahy. Muselo se to tahat. Tahal jsem jednu zadní nohu, pan Dumbleby hekal na druhé a brzy jsme vytáhli na svět telátko v obrácené poloze. Nadýchalo se značného množství plodové vody, ale držel jsem ho chvíli hlavou dolů, aby to všechno vykašlalo. Když jsem ho položil na podlahu chléva, zatřáslo hlavou a pokusilo se sednout si.
A pak jsem si musel zajít pro svého starého kamaráda, pro to druhé telátko. Leželo teď úplně uvnitř a zdálo se, že trucuje. Když jsem ho konečně vytáhl frkající a kopající na světlo boží, nebyl bych mu

zazlíval, kdyby bylo řeklo: »Měl by ses už jednou rozhodnout!«
Utíral jsem si prsa ručníkem a s radostným pocitem, jaký jsem vždycky cítil, když jsem přivedl nové tvorečky na svět, jsem hleděl na obě novorozeňata, kroutící se na podlaze. Pan Dumbleby je otíral hrstí slámy.
»Na telata jsou velký,« brblal řezník.
I tenhle mírný výraz souhlasu mě překvapil a zdálo se mi, že bych se mohl pokusit o nějaký pokrok.
»Ano, jsou to překrásná telátka. Dvojčata jsou často mrtvá, když se takhle pomíchají – pěkně se nám to povedlo dostat je ven živá.« Na chvilku jsem se odmlčel. »Víte, tahle dvě musí mít dost velkou cenu.«
Pan Dumbleby neodpověděl a já jsem nerozpoznal, jestli jsem se trefil do černého.
Oblékl jsem se, sebral své nářadí a následoval jsem ho ven z chléva do ztichlého obchodu, kolem kusů hovězího masa, visícího na hácích, kolem podnosů s hromadami čerstvých salámů. U venkovních dveří se řezník zastavil a na chvilku nerozhodně zaváhal. Zdálo se, že přemýšlí. Pak se ke mně obrátil.
»Nechtěl byste kousek salámu?« Málem jsem překvapením zařval: »Děkuji, velmi rád si vezmu.« Bylo to skoro neuvěřitelné, ale zřejmě jsem rozehrál strunu citu v srdci toho člověka.
Šel, uřízl asi půl kila uzeniny, zabalil ji do mastného papíru a podal mi balíček.
Podíval jsem se na salám a potěžkal ho v ruce. Pořád ještě jsem tomu nemohl uvěřit. A pak mi v mozku vzklíčila nehodná myšlenka. Vím, že to nebylo fair – ten chudák jistě nikdy nepoznal blaho velkorysosti a štědrostí –, ale nějaký zlý démon mě donutil, abych ho podrobil zkoušce. Vsunul jsem ruku do kapsy u kalhot, zacinkal jsem drobnými a podíval se mu do očí.
»Kolik to stojí?« zeptal jsem se.
Velká postava pana Dumblebyho náhle ztuhla a několik vteřin stál jako zkamenělý. Díval se na mě s obličejem téměř bezvýrazným, ale cukání jedné tváře a vzrůstající úzkost v očích prozradila vnitřní zápas, který v něm zuřil. Když promluvil, ozval se jen chraptivý šepot, jako by z něho slova nutila moc, kterou on sám nedokázal ovládnout.
»Tohle,« řekl, »bude stát dva půlšilinky.«

Padesátá sedmá kapitola

Stát před nemocnicí a čekat na ošetřovatelky, které měly po službě, byla pro mě nová zkušenost, ale Tristan se tu nacházel několik večerů v týdnu a pro něj to tedy byla stará vesta. Jeho znalost se ukazovala v různých maličkostech, ale především v ostražitém postoji, který zaujal v tmavém koutě domovních dveří nějaké úřadovny pro rozvod plynu. Stál v přítmí za okruhem světla, který sem vrhala pouliční lampa. Odtud viděl přímo přes cestu na vchod do nemocnice a do dlouhé bílé chodby, vedoucí k bytům ošetřovatelek. Další výhoda byla, že kdyby tudy náhodou procházel Siegfried, nebylo by Tristana vidět a byl by v bezpečí.
V půl sedmé do mě dloubl. Z nemocnice vyšla dvě děvčata, seběhla po schodech a čekala na ulici. Tristan se opatrně rozhlédl v obou směrech a pak mě uchopil za loket. »Pojď, Jime, to jsou ony. Ta vlevo je Connie – ta měděná blondýna – rozkošná holčička.«
Šli jsme k nim a Tristan mě představil se svým typickým šarmem. Musel jsem připustit, že pakliže byl večer naplánován za účelem terapie, začínal jsem se už teď cítit lépe. Bylo něco uzdravujícího ve způsobu, jakým se na mě ta dvě hezká děvčata podívala s rozevřenými rty a lesklýma očima, jako bych byl odpovědí na každou jejich modlitbu.
Byly si pozoruhodně podobné – kromě vlasů. Brenda byla hodně tmavá, ale Connie byla světlá a tam, kde se světlo domovních dveří dotklo její hlavy, zazářily vlasy jako žhavá jiskra. Obě byly ztělesněním zářícího zdraví – červené tváře, bílé zuby, živé oči a ještě něco, co jsem shledával zvlášť přitažlivým – prosté přání způsobit radost.
Tristan otevřel grandiózním gestem zadní dvířka vozu. »Dej si na něj pozor, Connie, vypadá klidně, ale na ženské je to hotový čert. Je to široko daleko vyhlášený milovník.«
Děvčata se zachichotala a prohlídla si mě pátravě s ještě větším zájmem. Tristan skočil za volant a vyrazili jsme rychlostí, která hrozila zlomením vazu.
Kolem oken ubíhala tmavá krajina, a já jsem se opřel do kouta a poslouchal Tristana, který byl v

nejlepším: možná že to byl přátelský pokus, snaha rozveselit mě nebo možná že měl zrovna dobrou náladu, ale proud jeho žvatlání neutuchal. Děvčata tvořila ideální posluchačstvo, protože se radostně rozesmála nad vším, co řekl. Cítil jsem, jak Connie se vedle mě třese smíchy. Seděla blízko a na druhé straně měla spoustu místa. Auto se zhouplo v prudké zatáčce a hodilo ji na mě a ona zůstala s hlavou na mém rameni. Cítil jsem na tváři její vlasy. Nepoužívala příliš mnoho parfému, ale voněla čistotou a mýdlem a antiseptikem. V duchu jsem se vrátil zpátky k Heleně – mnoho jsem o ní teď už nepřemýšlel. Byla to jenom otázka praxe – chtělo to zardousit každou myšlenku hned, když se objevila. Už se mi to dost dařilo. Stejně už bylo po všem – bylo po všem ještě dřív, než to začalo.
Položil jsem ruku kolem Connie a ona ke mně obrátila obličej. Tak dobře, pomyslel jsem si a políbil jsem ji. Tristanův hlas zatrylkoval z předního sedadla, Brenda se chichotala a staré auto letělo a nadskakovalo po hrubé cestě.
Konečně jsme byli v Poultonu, ve vsi na cestě nevedoucí nikam. Jediná poultonská ulice se vinula po neupravené stráni až k mrtvému bodu, kde končila v křoví u velikého starého kamenného kříže pod příkrým kopcem, na kterém stál společenský dům.
Tady se tedy měl konat ten taneční večírek, ale Tristan měl jiný plán. »Mají tady moc hezkou hospůdku. Trošku si lízneme, abychom dostali náladu.« Vystoupili jsme z vozu a Tristan nás zavedl do nízké kamenné budovy.
Nebylo tady nic stylového, byla to jenom veliká čtvercová obílená místnost s černým sporákem, v němž hořel jasný oheň. Na druhé straně místnosti stála dlouhá lavice s opěradlem a stůl. Nad ohništěm byl obrovský sukovitý trám, zčernalý kouřem.
Pospíchali jsme k lavici s pocitem, že pohodlí, které nám poskytne, nás současně oddělí od studeného světa venku. Byli jsme tu úplně sami.
Vstoupil hostinský. Byl oblečen dost neformálně – bez saka, v proužkové košili bez límečku a měl kalhoty se šlemi, posílenými širokým koženým páskem. Veselý kulatý obličej se rozzářil, když spatřil Tristana. »Tak co, pane Farnone, daří se vám dobře?«
»Nikdy se mi nedařilo lépe, pane Peacocku. A jak se daří vám?«
»Dobře, pane, dobře. Nemohu si stěžovat. A toho druhého pána také znám. Už jste u nás byl, viďte?«
Vzpomněl jsem si. Strávil jsem v poulstonském okrese celý den testováním a přišel jsem se sem najíst, zmrzlý a polomrtvý hlady, když jsem předtím dlouhé hodiny zápasil a potýkal se s mladými zvířaty nahoře na vřesovišti. Hostinský mě tenkrát uvítal bez jakýchkoliv výlevů citu a okamžitě začal pracovat s pánví na černém sporáku a já jsem seděl a díval se na záda jeho košile, na šle a lesklý kožený pás. Jídlo, které mi připravil, zaujímalo celý kulatý dubový stůl stojící před krbem – veliký kus domácího uzeného se skorem nevešel na talíř, na ňadrech hýčkal dvě čerstvá vejce a čerstvě pečený chleba, v němž byl zabodnutý nůž, ležel vedle talíře spolu s miskou domácího másla, džemem, s velikou konví čaje a bochníkem sněžně bílého asi dvacet centimetrů vysokého sýra.
Vzpomněl jsem si, že jsem nevěřícně jedl hrozně dlouho a nemohl se nasytit vlhkého a chutného sýra. A všechno to jídlo mě stálo dva a půl šilinku.
»Ano, pane Peacocku, už jsem tady byl, a jestliže se někdy octnu na opuštěném ostrově a budu hladovět, vzpomenu si na tu báječnou krmi, kterou jste mi připravil.«
Hostinský pokrčil rameny. »Vždyť to nic nebylo, pane doktore. Jen kousek vobyčejnýho jídla.« Ale vypadal potěšeně.
»Tak, to je prima,« řekl netrpělivě Tristan. »Ale my jsme se nepřišli najíst, přišli jsme se napít a pan Peacock mívá nejlepší pivo v Yorkshiru. Jsem zvědavý, jak ti bude chutnat, Jime. Byl byste tak laskav a přinesl byste nám dvě velká piva a dvě malá, pane Peacocku?«
Všiml jsem si, že nepřicházela v úvahu otázka, co by si přála děvčata, ale vypadala, že jsou s tímto pořádkem docela srozuměna. Hostinský se vynořil ze dveří sklepa a byl trochu udýchaný. Nesl hodně vysoký, bílý porcelánový džbán, z něhož naléval útlým hnědým praménkem a zdvihal džbán velmi odborně výš nebo níž tak, aby se na každé sklenici objevila bílá nakadeřená pěna.
Tristan zdvihl svůj půllitr a pozoroval ho s tichou úctou. Opatrně k němu přičichl a usrkl doušek, který chvíli držel a převaloval v ústech. Pak polkl, několikrát si s nesmírnou vážností zamlaskal, přivřel oči a zhluboka se napil. Měl ty oči zavřené hodně dlouho, a když je zase otevřel, měly uchvácený výraz, jako

by byl zahlédl něco překrásného.
»Přijít sem k vám, to je zážitek,« zašeptal. »Pivo ve dřevě, to chce odborníka, ale vy, pane Peacocku, vy jste umělec.«
Hostinský sklonil skromně hlavu a Tristan pozdvihl na pozdrav sklenici a jediným pohybem lokte ji vyprázdnil.
Z míst děvčat se ozvalo obdivné aach, aach, ale povšiml jsem si, že ani jim na oplátku nečinilo potíže vyprázdnit sklenice. S námahou jsem spolykal svůj půllitr a porcelánová konev se ocitla okamžitě znovu v akci.
Ve společnosti takového virtuosa, jako byl Tristan, jsem byl vždycky v nevýhodě, ale jak čas míjel a hostinský navštěvoval znovu a znovu sklep, bylo všechno čím dál tím snazší. Po pravdě řečeno po chvíli, když jsem táhl důvěřivě z osmého půllitru, jsem se divil, že mi vůbec kdy činilo potíže velké množství tekutiny. Bylo to snadné a uklidňovalo to a přinášelo to úlevu. Tristan měl pravdu – tohle jsem potřeboval.
Nechápal jsem, že jsem si doposud neuvědomil, že Connie bylo jedno z nejkrásnějších stvoření, které jsem kdy viděl. Před chvílí tam na ulici před nemocnicí vypadala půvabně, ale zřejmě tam nebylo dost dobře vidět, takže jsem si nevšiml dokonalosti její pleti, záhadně zelených hloubek jejích očí a překrásně světélkujících zlatých a rudě bronzových vlasů, v nichž probleskovaly plameny krbu. A ta smějící se ústa, zářící rovné zuby a růžový jazýček, skorem vůbec se nepřestávala smát, kromě chvilek, kdy pila pivo. Všechno, cokoliv jsem řekl, bylo vtipné, vysloveně brilantně legrační a pořád se na mě dívala, obdivně nakukovala přes okraj sklenice. Nesmírně mě to uklidňovalo a vracelo mi to sebedůvěru.
Pivo teklo a čas se zpomalil a nakonec se s drcnutím zastavil a neexistovala minulost ani budoucnost, pouze Conniina tvář a teplá přítomnost beze všech starostí.
Překvapilo mě, když mě Tristan zatahal za rukáv. Zapomněl jsem, že tu byl také, a když jsem na něho soustředěně pohleděl, bylo to stejné jako s Connií – v prázdném prostoru místnosti plavala tvář bez těla. Jenomže tahle tvář byla velmi červená a nafouklá a měla skleněné oči.
»Měl bys chuť na bláznivého dirigenta?« pravila ta tvář.
Byl jsem hluboce dojat. Můj přítel mi podal další důkaz své náklonnosti. Z celého Tristanova repertoáru byla nejdokonalejší scéna, v níž napodoboval bláznivého dirigenta. Vyžadovalo to nesmírnou energii, a protože Tristan nebyl zvyklý na jakoukoli tělesnou činnost, vždycky ho to úplně vyčerpalo. A přesto byl ochotný znovu se obětovat. Zaplavila mě vlna citu a chvilku jsem přemýšlel, jestli by nebylo na místě ronit slzy, ale místo toho jsem se spokojil tím, že jsem mu silně stiskl ruku.
»Nic na světě bych si nemohl přát víc, můj drahý kamaráde,« řekl jsem dojatým hlasem. »Hluboce oceňuji tvůj laskavý návrh. A dovol, abych ti při této příležitosti sdělil, že v celém Yorkshiru neexistuje lepší gentleman než T. Farnon.«
Velký červený obličej zvážněl. »Tvoje slova jsou mi, drahý příteli, velikou ctí.«
»Naprosto ne,« huhlal jsem těžkým jazykem. »Mé nejisté věty nemohou doufat, že se jim podaří vyjádřit, jak mimořádně vysoce si tě cením.«
»Jsi příliš laskavý,« škytl Tristan.
»Vůbec ne. Poznat tě je privilegium, vzácné privilegium.«
»Děkuji ti, děkuji ti.« Tristan mi vážně pokynul ze vzdálenosti patnácti centimetrů. Hleděli jsme si do očí s hlubokým zaujetím a konverzace by byla mohla pokračovat ještě dlouho, kdyby nás nepřerušila Brenda.
»Hej, až se přestanete vy dva cukrovat, ráda bych se napila.«
Tristan na ni vrhl chladný pohled. »Budeš muset ještě pár minut počkat. Musím splnit úkol.« Vstal, zachvěl se a důstojně kráčel doprostřed místnosti. Když se tváří obrátil k posluchačstvu, vypadal velmi povzneseně. Pocítil jsem, že tohle představení bude zcela mimořádné.
Tristan pozdvihl paže a velitelsky patřil na pomyslný orchestr, na seskupení strunných nástrojů, dechové nástroje i tympány – všechno to přejel jediným pohledem. Pak zprudka spustil paže a vedl svůj orchestr k předehře. Rossini ve své velké době, pomyslel jsem si, nebo možná Wagner. Hleděl jsem, jak pohazuje hlavou, jak zaťatou mávající pěstí zdůrazňuje housle nebo třesoucí se napjatou paží vyvolává trumpety.
Bývalo to vždycky tak uprostřed kusu, který začal ten velký nástup, a já jsem s nadšením hleděl, jak cení

zuby a jak se mu křečovitě stahuje obličej. Mávání rukou bylo čím dál tím prudší a celé tělo se svíjelo v nekontrolovatelných křečích. Bylo jasné, že se blíží konec – Tristan koulel očima, vlasy mu visely do obličeje a ztratil vládu nad hudbou, která ho zahlcovala a která se nad ním rozbíjela. Náhle ztuhl, paže mu klesly k bokům a praštil sebou na podlahu. Připojil jsem se k potlesku a smíchu a pak jsem si všiml, že Tristan leží velmi tiše. Sklonil jsem se nad ním a zjistil jsem, že narazil hlavou o těžkou dubovou lavici a byl téměř v bezvědomí. Okamžitě přišly ke slovu ošetřovatelky. Brenda mu odborně podložila hlavu a Connie utíkala pro umývadlo s horkou vodou a pro hadr. Když otevřel oči, omývaly mu bouli nad uchem. Pan Peacock pobíhal úzkostlivě v pozadí. »Už je mu dobře, mohu něco udělat?« Tristan se posadil a s oslabenými silami usrkával piva. Byl velmi bledý. »Za chvilku budu v pořádku, ale něco udělat byste mohl. Mohl byste nám přinést ještě jednu konev na cestu pak se odebereme na večírek.«
Hostinský odspěchal a vrátil se s porcelánovým džbánkem, naplněným po okraj. Poslední půllitr Tristana oživil jako zázrakem a brzo stál na nohou. Pak jsme si láskyplně potřásli rukama s panem Peacockem a obrátili se k odchodu. Po světlé hospůdce na nás padla tma jako příkrov a my jsme klopýtali vzhůru do strmé uličky, až jsme zahlédli budovu stojící na travnatém kopci. Viděli jsme slabé paprsky světla, které pronikaly mezerami v záclonách na oknech, a slyšeli jsme hudbu a rytmické údery bubnů.
Veselý mladý hospodář od nás přijal u dveří peníze, a když jsme vešli do sálu, pohltil nás hustý zástup tanečníků. Byl tu nával mladíků v neposkvrněných tmavých oblecích a děvčat v jasných barevných šatech. Všichni se tu šťastně potili a houpali a kroužili při hudbě.
Na stupínku na jednom konci hráli zplna srdce čtyři hudebníci na klavír, akordeon, housle a bubny. Na druhém konci, za dlouhým stolem stálo několik příjemných žen středního věku. Velely hustě obloženým chlebům, šunce, nádivce, mléku a koláčům, bohatě zdobeným šlehačkou.
Kolem stěn stáli ještě další mladíci a prohlíželi si nezadaná děvčata. Rozpoznal jsem mezi nimi jednoho mladého zákazníka. »Jak se jmenuje tenhle tanec?« zvolal jsem na něho do toho rámusu.
»Evin foxtrot,« zněla odpověď.
Bylo to pro mě nové, ale sebevědomě jsem se do toho s Connií pustil. Následovalo velké točení a dupání, a když místní muži zadusali těžkými botami do prken, zatřásl se celý sál a rámus byl ohlušující. Bylo to nádherné.
Cítil jsem se jako v nebi a lehce jsem s Connií kroužil zástupem. Nejasně jsem si uvědomoval, že narážím do lidí rameny, ale ať jsem se snažil, jak jsem chtěl, prostě jsem vůbec necítil, že bych se dotýkal nohama země. Došel jsem k názoru, že jsem takhle šťastný nebyl celý život.
Asi po šesti tancích jsem dostal strašlivý hlad a proplul jsem s Connií ke stolu s potravou. Snědli jsme každý obrovský kus sekané a bylo to tak vynikající, že jsme to zopakovali. Pak jsme si dali dort s krémem a znovu se ponořili do zástupu. V půli valčíku Svatého Bernarda jsem se přestal vznášet a ucítil jsem zase své nohy – byly dost těžké a táhl jsem je za sebou. Connie byla také těžká. Ležela mi v náručí celou vahou.
Podívala se na mě. Měla úplně bílý obličej. »Je mi trochu špatně – promiňte.« Vytrhla se mi a začala se zoufale prodírat směrem k místnosti pro dámy. Za několik minut zase vyšla a už nebyla bílá, byla zelená. Doklopýtala ke mně. »Potřebovala bych trochu na vzduch. Doveďte mě ven.«
Dovedl jsem ji ven do tmy a najednou se mi zdálo, že jsem vstoupil na loď. Země se zdvihala a ustupovala mi pod nohama a musil jsem se rozkročit, abych stál rovně. Držel jsem Connii za ruku a rychle jsem zacouval ke zdi a opřel se o ni zády. Příliš dlouho to nepomohlo, protože se zeď také houpala. Zdvihal se mi žaludek. Vzpomněl jsem si na sekanou a hlasitě jsem zasténal.
Vdechoval jsem otevřenými ústy čerstvý vzduch, hleděl jsem vzhůru na čistou a vzdálenou noční oblohu a na mraky, které pluly přes studenou tvář měsíce. »Panebože,« zakvílel jsem na hvězdy, »proč jsem vypil tolik toho pitomého piva?«
Ale musel jsem se starat o Connii. Objal jsem ji kolem ramen. »Pojďte, raději se budeme procházet.«
Slepě jsme se potáceli kolem budovy, za každými dvěma nebo třemi okruhy jsme se zastavili a já jsem ztěžka oddychoval a zuřivě jsem třásl hlavou, abych si pročistil mozek.
Bloudili jsme ale dost popleteně a já jsem zapomněl, že budova stála na malém, ale prudkém kopci. Nastal okamžik, kdy jsme nakročili do prázdna a už jsme leželi rozpláclí dole pod blátivou strání. Skončili jsme na jedné hromadě na tvrdé cestě pod kopcem.

Ležel jsem klidně, dokud jsem nezaslechl žalostné zafňukání. Connie! Pravděpodobně, si přinejmenším něco zlomila. Ale když jsem jí pomohl na nohy, zjistil jsem, že nebyla vůbec poraněná a k mému překvapení nebylo nic ani mně. Po velkém množství alkoholu, který jsme vypili, jsme zřejmě padali uvolněně jako panenky z hadrů.
Vrátili jsme se ke společenskému domu a zůstali stát za dveřmi. Connie byla k nepoznání. Krásné vlasy jí visely v rozcuchaných pramenech přes obličej, oči byly prázdné a slzy vyleptávaly cestičku ve šmouhách bláta na tvářích. Můj oblek byl olepený hlínou a cítil jsem, jak mi na jedné tváři zasychá bláto. Stáli jsme vedle sebe, zbědovaně jsme se ve dveřích opírali jeden o druhého. Tanečníci splývali v beztvarou hmotu. Žaludek se mi zdvíhal a klesal. Pak jsem zaslechl, jak někdo říká: »Dobrý večer.« Byl to ženský hlas a zněl zblízka. Stály tam dvě postavy a se zájmem si nás prohlížely. Zřejmě právě prošly dveřmi.
Vší silou jsem se na ně soustředil a na několik vteřin připluly do mého zorného úhlu.
Byla to Helena a nějaký muž. Měl růžovou vymydlenou tvář, lesklé světlé vlasy připlesknuté na pěšinku a neposkvrněný britský převlečník. Znechuceně se na mě podíval. Pak se mi zase vytratil z bodu, na nějž jsem zaměřil svůj pohled, a zbyl tam jen Helenin hlas. »Mysleli jsme, že se na chvilku zajdeme podívat na večírek. Bavíte se dobře?«
A pak jsem ji zničehonic uviděl úplně jasně. Usmívala se svým laskavým úsměvem, ale oči měla napjaté a hleděla ze mě na Connii a zase zpátky. Nemohl jsem mluvit a stál jsem a tupě jsem na ni hleděl a ve všem tom zmatku a hluku jsem vnímal pouze její klidnou krásu. Na chvilku se zdálo, že nejpřirozenější věcí by bylo obejmout ji, ale zavrhl jsem tu myšlenku a místo toho jsem jen hloupě přikývl.
»Tak my už musíme jít,« řekla a zase se usmála. »Dobrou noc. «
Blonďák na mě chladně kývl a oba vyšli ven.

Padesátá osmá kapitola

Vypadalo to, že se možná v pořádku dostanu na cestu. Byl jsem rád, protože v sedm hodin ráno, když se nad východním okrajem vřesovišť začíná rozednívat studený nový den, není vhodná doba, abych vyhrabával auto ze sněhu.
Tahle úzká, neohraničená cesta vedla po hřebeni k několika samotám na konci ještě užších příjezdových cest. Když jsem jel k tomu svému časnému případu – kráva krvácela z dělohy –, nepadal sice sníh, ale foukal vítr, který rozvál povrch bílé přikrývky, pokrývající už několik týdnů vrcholky skal. Reflektory mého vozu ozářily postupující vlnky sněhu. Půvabné bílé prstíky si centimetr po centimetru prohmatávaly cestu po asfaltu.
Takhle to vždycky začínalo, než byly cesty zaváté, a když jsem na farmě pích pituitrin a zabalil krvácející čípek do čistého prostěradla, slyšel jsem, jak vítr naráží do dveří chléva, a uvažoval jsem, jak rychle dokážu dojet domů.
Na zpáteční cestě přestaly mít závěje půvabné tvary a ležely na cestě jako bílé vycpávky. Ale moje autíčko se dokázalo prodrat přes ně, i když občas pobláznělě vrčelo a kola se mu protáčela. Teď už jsem věděl, že po několika metrech budu na hlavní cestě, která se konejšivě černala v bledém světle.
Ale zrovna tamhle vlevo, ob jedno pole, byl Cote House. Ošetřoval jsem tam býčka – sežral nějakou zmrzlou řepu – a na dnešek jsem měl smluvenou návštěvu. Nezamlouvalo se mi pomyšlení na to, jak se sem ještě jednou plahočím, a viděl jsem, že se v kuchyni svítí. Rodina tedy nespala. Otočil jsem vůz a zajel do dvora.
Do stavení se šlo přes malou verandu a vítr k ní navál závěje, které tvořily hladké, metrové hromady kolem plůtku. Když jsem se naklonil, abych zaklepal na dveře, povrch hromady se trochu zatřásl a začal se zvedat. Něco tam bylo, bylo tam něco velkého a strašidelného. Stál jsem v přítmí a hleděl, jak se sníh rozděluje a odkrývá chlupaté tělo. Muselo sem zabloudit nějaké divoké zvíře, které zatoužilo po teple – ale bylo to větší než liška nebo cokoliv jiného, na co jsem dokázal pomyslit.
Vtom se otevřely dveře a z kuchyně vyrazil proud světla. Petr Trenholm mě posuňkem vybídl, abych šel dál, a jeho žena se usmívala z jasné místnosti. Byli to příjemní a veselí mladí lidé.
»Co je tohle?« koktal jsem a ukazoval na zvíře, které ze sebe setřáslo sníh.
»Tohle?«, usmál se Petr. »To je starý Tip. Asi to na něj nafoukalo, myslím si. Tady spává, víte. Hned za

zadníma dveřma.«
Hleděl jsem na hospodáře. »Chcete říci, že spí tady, venku, každou noc?«
»Jo, dycky. V zimě v létě. Ale nekoukejte na mě takhle, pane Herriote, sám si to vybral. Jiní psi mají teplou postel v chlívě, ale Tipovi se to nelíbí. Je mu dneska patnáct a spí tu od tý doby, co byl štěně. Pamatuju se, že když byl můj otec na živu, zkoušel všechno, aby toho chlapíka donutil spát vevnitř, ale nebylo to k ničemu.«
Ohromeně jsem se díval na starého psa. Teď jsem ho už viděl jasněji. Nebyl to typický ovčák, měl větší kosti, delší chlupy a překypoval vitalitou, která se nehodila k jeho patnácti letům. Stěží jsem mohl uvěřit, že by se nějaké zvíře, které žije tady v té tmavé a chladné vysočině, samo rozhodlo spát venku a že by na tom trvalo. Podíval jsem se na něho z větší blízkostí, abych zjistil známky jeho vysokého věku. Trošku ztuha chodil, když tu tak pobíhal, a hlava byla možná vyhublejší a v hlubinách očí bylo samozřejmě vidět výmluvné matné zornice. Ale celkově působil svěže a živě.
Setřásl ze srsti poslední zbytky sněhu, několikrát vyskočil na hospodáře a zaštěkal. Petr Trenholm se zasmál. »Vidíte, už je připravený vyrazit – náš Tip, to je drak na práci.« Hospodář šel dovnitř k budovám a já jsem ho následoval a klopýtal jsem přes zmrzlé hroudy, ztvrdlé jako železo, a skláněl jsem hlavu před ostrým větrem. Otevřít dveře chléva a uniknout do tepla hovězího dobytka byla skutečná úleva.
V dlouhé budově byla nejrůznější zvířata. Většinu prostoru zaujímaly dojnice, pak tam stálo pár malých jalovic, několik býčků a nakonec v prázdném oddíle, hluboce vystlaném slámou, další psi. Byly tu také kočky, takže tu jistě teplo bylo. Žádný jiný tvor není lepším znalcem pohodlí než kočka a z těch bylo vidět jen chlupaté koule ve slámě. Měly tu nejlepší místo, nahoře na dřevěné přepážce, kam proudilo teplo od velkých zvířat.
Tip se procházel sebevědomě mezi svými kolegy – mladým psem a fenou se třemi povyrostlými štěňaty. Člověk jasně poznal, že Tip je tu pánem.
Mým pacientem byl jeden z býčků a vypadal trochu líp. Když jsem ho viděl včera, bachor se mu vůbec nehýbal po té dávce zmrzlé řepy. Byl trochu nadmutý a funěl, protože se necítil dobře. Dneska jsem přiložil ucho k jeho levému boku a slyšel jsem už zřetelné zvuky trávení a šustění normálního zažívání namísto včerejšího smrtelného ticha. Můj včerejší výplach žaludku ho nepochybně povzbudil a domníval jsem se, že další výplach ho postaví na nohy. Téměř láskyplně jsem seskupil součástky k mému oblíbenému léku, který dnes už dávno zapadl v překotnosti pokroku: trochu formalínu, čtvrt kila obyčejné soli, konev melasy, to všechno smíchané s deseti litry vody ve vědru, které člověk našel v každém chlévě.
Vrazil jsem do býčí tlamy dřevěný roubík a potom mi Petr dobytče držel a já jsem vsunul žaludeční sondu do rumenu a napumpoval jsem tam směs. Když jsem skončil, rozevřel býk překvapením oči do široka a začal hrabat zadníma nohama. Znovu jsem poslouchal u jeho boku a slyšel jsem uklidňující bublání žaludečního obsahu. Spokojeně jsem se usmál. Pomohlo to, vždycky to pomohlo.
Otíral jsem sondu a slyšel jsem syčení, jak Petrův bratr začal s ranním dojením. Když jsem se chystal k odchodu, přicházel z druhého konce chléva s plným vědrem. Šel k lednici. Když míjel oddělení, kde spali psi, nalil jim do misek pár litrů teplého mléka a Tip se přiloudal k snídani. Zatímco pil, pokusil se ho mladý pes odstrčit, ale nehlasné chňapnutí Tipových čelistí minulo o chlup jeho nos a pes se stáhl k druhé misce. Všiml jsem si ale, že starý pes neprotestoval, když se k němu připojila fena a štěňata. Kočky, černé a bílé, béžové i šedivé se protahovaly, přiběhly ze slámy a blížily se v opatrném kruhu. I na ně přijde řada.
Paní Trenholmová mě pozvala na šálek čaje, a když jsem znovu vyšel, byl bílý den. Ale obloha byla obtížena šedí a stromy u domu vztahovaly nahé větve do větru, který sem vál v dlouhých ledových závanech nad pustinou bažin a vřesoviště. Byl to ten vítr, kterému Yorkshiřané říkají »hubený vítr« nebo »líný vítr« – ten, který se nenamáhá, aby foukal dokola, ale vane přímo skrze cokoli. Vyvolal ve mně pocit, že nejlepší místo na světě bylo tam u toho krbu v kuchyni.
Tento pocit by sdílela většina lidí, ale nikoli starý Tip. Potloukal se kolem, když Petr nakládal na kárku několik otýpek sena pro mladý dobytek, umístěný ve stodolách na pastvině. A když Petr chytil otěže a kárka vyjela do polí, vyskočil dozadu na vůz.
Ukládal jsem nářadí do auta a ohlédl jsem se na starého psa. Stál rozkročený, aby vyrovnal kolébání

vozu, mával ocasem a zlostně štěkal na studený svět. A odvážel jsem si s sebou vzpomínku na Tipa, který pohrdal změkčilostí a spal na místě, jež považoval za místo cti – u dveří svého pána.

Takové drobné příhody vždycky dokázaly rozjasnit můj den a naštěstí mám povolání, kde o ně nebyla nouze. Někdy to nemusela být ani příhoda – stačila jadrná věta.
Jako tenkrát, když jsem ráno prohlížel krávu a její sousedku právě dojili. Dojič byl starý pán a měl potíže. Seděl na správném místě u krávy; hlavu s plátěnou čepicí měl opřenou o její bok, svíral vědro pevně mezi koleny, ale židle se houpala podle toho, jak se kráva pohybovala a přešlapovala. Dvakrát kopla do vědra a převrhla je a kromě toho ovládala drobný trik – namočila si ocas do mimořádně řídkého hnoje a potom jím přejela staříkovi přes obličej.
Nakonec to už nemohl vydržet. Vyskočil rovnýma nohama, kopl krávu do zadku a vyrazil zoufalý výkřik: »Stůj, ty posranej starej hovězí bujóne!«
Nebo tenkrát, když jsem měl jet, na návštěvu k Luku Bensonovi, na jeho malé hospodářství ve vesnici Hillomu. Luk byl statný šedesátník a neobvyklé a pro něho typické bylo, že vždycky mluvil sevřenými zuby. Doslova artikuloval pouze pohybem rtů, přičemž ukazoval řady zaťatých čtverhranných koňských řezáků. Propůjčovalo to podivnou naléhavost každé větě, kterou vyslovil, i když byla sebebezvýznamnější. A když mluvil, planuly mu oči.
Většina jeho konverzace sestávala z urážlivých poznámek o obyvatelích Hillomu. Po pravdě řečeno se mi zdálo, že v sobě pěstuje srdečnou nelibost vůči celému lidstvu. Ale přesto a kupodivu jsem zjišťoval, že se s ním dá velmi rozumně vyjít. Přijímal mé diagnózy o chorobách svých zvířat bez jakýchkoliv dotazů a pochyb a zřejmě se snažil být přátelský, protože mě znovu a znovu oslovoval »Jemsi«, což bylo nejpodobnější mému jménu, co mohl vyslovit sevřenými zuby.
Největší a nejvášnivější nenávist choval ke svému sousedovi, kolegovi drobnému zemědělci, malému chromému chlapíkovi, který se jmenoval Gill, a Luk o něm nemluvil nikdy jinak než velmi nelaskavé a říkal mu »ten mladej hopsálek«. Již několik let mezi nimi planula nenávist a já jsem viděl Luka usmát se pouze při dvou příležitostech – jednou, když prasnice pana Gilla přišla o své mladé, a podruhé, když Gillovi shořela stodola.
Když Gillova manželka utekla s nějakým chlapíkem, který obcházel farmy a prodával kartáče, byla to senzace. Něco podobného se v Hillomu nestalo a vesnicí procházela vlna radostné hrůzy. Tak tohle, pomyslel jsem si, bude vrchol Bensonova života, a když jsem se měl jet podívat na jeho jalovici, očekával jsem, že ho najdu jásajícího. Ale Luk byl zachmuřený.
Prohlížel jsem dobytče a ošetřoval jsem je, ale Luk mlčel a promluvil teprve, když jsem si myl ruce v kuchyni. Unaveně se ohlédl po své manželce, hubené paní s přísným obličejem – právě černila mříže v krbu.
»Slyšel jste, že tomu mladýmu hopsálkovi utekla manželka?« tázal se.
»Ano,« odpověděl jsem, »zaslechl jsem o tom.« Čekal jsem, že se na tom Luk teď popase, ale byl v jakýchsi rozpacích. Chodil sem a tam a teprve, když jsem si osušil ruce, upřel na mě planoucí pohled a vycenil zuby.
»Já vám něco povím, Jemsi,« procedil. »Kdyby si tak někdo vzal tu moji starou!«
Nebo ten dopis od Bramleyů, ten mě skutečně potěšil. Dneska už nenajdete takové lidi, jako byli Bramleyovi. Rozhlas a televize a auta vnesly svůj vliv i do těch nejopuštěnějších míst, takže ti prostí lidé, které člověk obvykle potkával na opuštěných farmách, se rychle mění a jsou jako lidé kdekoliv jinde. Nějací ještě zbyli, samozřejmě – ti staří, kteří lpějí na způsobu života, jaký vedli jejich otcové, a když na ně náhodou narazím, rád si vymyslím nějakou omluvu, abych se posadil a popovídal si s nimi a zaposlouchal se do starých yorkshirských slov a do výrazů, které už téměř vymizely.
Ale i v třicátých letech, kdy existovalo ještě mnoho míst nedotčených záplavou pokroku, byli Bramleyovi svým způsobem jedineční. Byli čtyři: tři bratři, všichni staří mládenci ve středním věku, a měli ještě sestru, také neprovdanou. Jejich hospodářství leželo v široké a mělké kotlině v kopcích. Když člověk stál před hostincem v Drewburnu, bylo vidět skrze větve okolních stromů omšelé tašky Scar Housu a v létě se dalo ke statku zajet rovnou přes pole. Párkrát jsem tak jel, v kufru auta mi cinkaly a chrastily lahvičky a auto poskakovalo po hroudách a výmolech. Jiný přístup byl druhou stranou přes dvorec pana Brooma a

potom po polní cestě, která byla tak rozježděná, že byla sjízdná jenom pro traktor.
Ke statku tedy nevedla žádná cesta, ale Bramleyovy to netrápilo, protože je svět za hranicemi jejich hospodářství naprosto nepřitahoval. Slečna Bramleyová si občas zajela do Darrowby, když se tam konal trh, aby nakoupila zásoby, a prostřední bratr Herbert zašel do města na jaře roku 1929, aby mu vytrhli zub, ale kromě těchto příležitostí prodlévali všichni spokojeně doma.
Pozvání do Scar Housu bylo vždycky radostnou událostí, protože to znamenalo, že odpadly nejméně dvě pracovní hodiny. Kromě údobí největšího sucha bylo bezpečnější nechat auto u pana Brooma a jít pěšky.
Jednoho únorového večera, kolem osmé, jsem se procákával po příjezdové cestě a cítil jsem, jak se mi bláto lepí na přezůvky. Měl jsem se podívat na koně s kolikou a měl jsem kapsy nacpané věcmi, které jsem mohl potřebovat – arecolin, lahvičky moha, láhev palaphyroxia. Oči jsem měl přivřené, abych se chránil před vytrvalým deštěm, ale asi necelý kilometr přede mnou bylo vidět mezi stromy blikající světla domu.
Asi dvacet minut jsem klouzal a padal do tmavých kaluží, otevíral jsem několik rozbitých a provázkem převázaných vrátek, než jsem došel do dvorka usedlosti a přistoupil k zadnímu vchodu. Zrovna jsem se chystal zaklepat, ale zastavil jsem se s napřaženou rukou. Zadíval jsem se totiž do kuchyňského okna, kde v místnosti osvětlené pouze petrolejovou lampou seděli v jedné řadě všichni Bramleyovi.
Neseděli kolem ohně, tlačili se jeden ke druhému na lavici s vysokým opěradlem vzadu u zdi. Zvláštní byla totožnost jejich chování. Všichni čtyři měli založené paže na prsou, brady se opírali o hruď a nohy měli natažené před sebe. Muži si svlékli těžké boty a seděli jen v ponožkách, ale slečna Bramleyová měla nějaké staré bačkůrky.
Fascinovaně jsem hleděl na tu zvláštní nehybnost celé skupiny. Nespali, nemluvili, nečetli ani neposlouchali rádio – vlastně žádné neměli – prostě pouze seděli.
Ještě nikdy předtím jsem neviděl lidi, kteří vysloveně a výhradně seděli, a zůstal jsem tam stát několik minut, abych zjistil, jestli se pohnou nebo jestli vůbec něco udělají, ale nestalo se nic. Napadlo mě, že to byl možná typický večer – celý den těžce pracovali, pak se najedli a pak takhle seděli až do doby, než šli spát.
Asi tak za měsíc nebo ještě později jsem vypátral další vlastnost Bramleyových, kterou jsem předtím netušil. Začali totiž mít potíže s kočkami. Že měli rádi kočky, jsem poznal z toho, že se jich po domě potloukala spousta. Byly to kočky všeho druhu a za chladných dnů se mi důvěřivě třely o kapotu vozu, protože měly neomylný instinkt pro všechna teplá místa. Neočekával jsem ale takové rodinné zoufalství, když jim kočky začaly umírat. Slečna Bramleyová se téměř denně objevila na prahu Skeldalu a nesla košík s dalším pacientem – s kočkou nebo několika koťaty, která se zubožene stočila na dno.
Dokonce i dneska, kdy jsme vyzbrojeni paletou moderních antibiotik, bývá léčení infekčních katarů střev u koček neúspěšné, a tím menší úspěch jsem měl já se svými salicyláty a nespecifickými injekcemi. Dělal jsem, co jsem mohl. Dokonce jsem vzal několik koček. k sobě a pečoval jsem o ně v ordinaci, abych se na ně mohl podívat několikrát denně – ale úmrtnost byla vysoká.
Bramleyovi byli zdrceni, když viděli, jak se počet jejich koček zmenšuje. Jejich žal mě překvapoval, protože většina farmářů hleděla na kočky jako na hubiče myší a nic jiného. Ale když přišla slečna Bramleyová jednou ráno s dalším přídělem invalidů, byla v politováníhodném stavu. Dívala se na mě přes operační stůl a její prací zhrublé prsty se otevíraly a svíraly na držátku košíčku.
»Copak to dostanou všechny?« naříkala.
»Je to velmi infekční a zdá se, že to v každém případě dostane většina vašich mladších kočiček.«
Na chvíli se zdálo, že slečna Bramleyová zápasí sama se sebou, ale potom se jí zatřásla brada a celý obličej se jí stáhl v nekontrolované křeči. Ne že by se vysloveně zhroutila, ale oči se jí zalily slzami a několik krůpějí steklo do vrásek na její tváři. Bezmocně jsem se díval, jak tam stála a zpod čepce, který nosila naražený až přes uši, vykukovaly neupravené prošedivělé vlasy.
»Mám starost o Topsyina koťátka,« zavzlykala konečně. »Má jich pět a jsou to naše nejhezčí koťátka.«
Mnul jsem si bradu. O Topsy jsem už hodně slyšel – byla jedna z dlouhé řádky nesrovnatelných myšilovů a krysařů. Její poslední rodina byla stará teprve deset týdnů a pro Bramleyovy by to byla hrozná rána, kdyby se jim mělo něco stát.
Ale co jsem k čertu mohl dělat? Doposavad neexistovala preventivní injekce proti této chorobě, nebo

moment, existovala? Vzpomněl jsem si, že jsem zaslechl nějaké řeči, že na něčem podobném pracují v Burrougs Wellcome.
Vytáhl jsem křeslo. »Posaďte se na chvíli, slečno Bramleyová. Já si jenom někam zatelefonuji.« Brzy jsem byl ve spojení s wellcomskou laboratoří a zpola jsem očekával ironickou odpověď. Byli však laskaví a ochotní ke spolupráci. S novou vakcínou došli k nadějným výsledkům a s radostí mi nechají pět dávek, pokud je budu průběžně informovat o výsledcích.
Pospíchal jsem zpátky ke slečně Bramleyové. »Objednal jsem něco pro vaše koťátka. Nemohu vám nic zaručil, ale nic jiného se nedá dělat. Přineste je sem v úterý ráno.«
Očkovací látka mi došla okamžitě, a když jsem píchal do těch malých tvorečků, pěla slečna Bramleyová chvalozpěv na ctnosti Topsyina rodu. »Podívejte se, jaká mají ouška! Už jste někdy viděl, aby měla koťátka tak veliká ouška?«
Musil jsem připustit, že neviděl. Byly to obrovské uši, uši jako plachty a úchvatně pěkné čumáčky pod nimi vypadaly ještě menší.
Slečna Bramleyová přikývla a spokojeně se usmála. »Jo, to se vždycky pozná. Je to jistý znamení pro dobrý myšařky.«
Za týden jsem očkování opakoval. Koťátka pořád ještě vypadala dobře.
»Tak to bychom měli,« řekl jsem, »a teď musíme jenom čekat. Ale pamatujte si, že chci znát výsledky, a prosím, nezapomeňte mě informovat.«
Neslyšel jsem o Bramleyových několik měsíců a už jsem skoro zapomněl na svůj malý pokus, když jsem pode dveřmi ordinace našel hrubou obálku, kterou tam zřejmě někdo zasunul. Zpráva sdělovala veškerou informaci, kterou jsem žádal, a to bez zbytečných – slovních příkras a okras.
Písmo bylo pečlivé a tenounké jako vlásek a pravilo zcela prostě: »Drahí panedoktor stěch koťat sou teď velký kočky. Súctou R. Bramleyová.«

Padesátá devátá kapitola

Zastavil jsem u skupiny Cikánů a zdálo se mi, že se dívám na něco, co doposavad žádná filmovací kamera ani fotoaparát nezachytily. Na rozšiřujícím se palouku u okraje zatáčející se silnice sedělo u ohně pět Cikánů. Vypadalo to na matku a otce a tři dcerušky. Seděli velmi klidně a dívali se na mě stoupajícím kouřem, zatímco na celou scénu se snášely velké sněhové vločky a líně usedaly na zcuchaných vlasech dětí. Neskutečnost obrazu mě přikovala znehybněle k sedadlu a já jsem se díval oknem auta a zapomněl jsem, proč tu vůbec jsem. Potom jsem stočil okénko a zeptal jsem se:
»Vy jste pan Myatt? Máte prý nemocného poníka.« Muž přikývl. »Jo, to je pravda. Je támhle.« Měl podivný a cizí přízvuk, nezněl v něm ani kousek yorkshirštiny. Vstal od ohně, drobná a hubená postavička s tmavou pletí a neoholenými tvářemi, a přistoupil k autu. Něco držel v ruce. Byla to desetišilinková bankovka a pochopil jsem to jako gesto projevené důvěry.
Na cikány, kteří občas zabloudili do Darrowby, se vždycky hledělo se značným podezřením. Na rozdíl od Myattů přijížděli hlavně v létě a tábořili dole u řeky a prodávali koně a jednou nebo dvakrát nás napálili. Spousta se jich obvykle jmenovávala Smithovi a nebylo nic neobvyklého, že jsme se k nim druhý den vrátili a zjistili, že pacient i jeho majitel odjeli. Siegfried na mě dokonce toho rána, když jsem vyjížděl, volal: »Ať ti zaplatí z ruky do ruky, jestli se ti to povede.« Ale dělali jsme si zbytečné starosti – pan Myatt nám vyšel sám vstříc.
Vystoupil jsem z auta a následoval jsem ho přes palouk kolem otlučeného malovaného obytného vozu se psem uvázaným ke kolu ke skupince několika připoutaných koní a poníků. Svého pacienta jsem našel snadno. Byl to pěkný černobílý kůň s dobrýma, čistýma nohama a působil ušlechtilým dojmem. Byl však v žalostném stavu. Zatímco ostatní zvířata přecházela sem a tam, i když byla připoutána provazy, a se zájmem si nás prohlížela, černobílý kůň stál jako z kamene vytesaný.
I z dálky jsem mohl odhadnout, co mu je. Pouze akutní zchvácení kopyt mohlo vyvolat tenhle nahrbený postoj, a když jsem přišel blíž, viděl jsem, že má pravděpodobně zasažené všechny čtyři nohy, protože měl zadní nohy přímo pod středem těla v zoufalé snaze přenést váhu těla na paty.
Zasunul jsem do něho teploměr. »Dostal něco mimořádného k jídlu, pane Myatte?«

»Jo, včera večer se dostal do pytle ovsa.« Malý mužík mi ukázal veliký a z polovice prázdný pytel přivázaný vzadu za vozem. Bylo mu špatně rozumět, ale dokázal mi sdělit, že se poník utrhl a pustil se do ovsa. A pak mu dal dávku ricinového oleje.
Teploměr ukázal čtyřicet a puls byl rychlý a silný. Přejel jsem rukou hladké třesoucí se podkovy, cítil jsem vysokou teplotu a pak jsem se podíval do zpustošené tváře na rozšířené nozdry a vyděšené oči. Ten, kdo už měl někdy zánět nehtového lůžka, dovede si představit, jaká je to bolest, jíž trpí kůň, kterému se zanítí citlivá škára kopytní pod nepoddajnou stěnou rohoviny.
»Můžete ho donutit, aby se pohnul?« zeptal jsem se.
Muž ho chytil za ohlávku a táhl, ale poník odmítal každý pohyb.
Chytil jsem druhou stranu ohlávky. »Pojďte, zkusíme to, je to vždycky lepší, když se projdou.«
Táhli jsme společně a paní Myattová pleskala poníka po zadku. Několikrát klopýtl, jakmile se dotkl nohou půdy. Během několika vteřin znovu dřepěl celou vahou na patách.
»Zřejmě se mu do toho nechce, asi ho k tomu nedonutíme.« Obrátil jsem se a vrátil jsem se k autu. Musím udělat cokoliv, abych ho zbavil bolesti, a především z něho musím dostat oves, kterého měl plné břicho. Vylovil jsem lahvičku arecolinu a píchl do krčního svalu injekci a pak jsem tomu mužíkovi ukázal, jakým způsobem má ovázat podkovy látkou tak, aby je mohl provlhčovat studenou vodu.
Potom jsem kousek ustoupil a znovu se podíval na poníka. Arecolin u něho vyvolal silné slinění a zvedl ocas a vyprázdnil se. Ale bolest se nezmenšila a bude trvat tak dlouho, dokud neustoupí ten strašlivý zánět – pokud vůbec ustoupí. Viděl jsem případy, kdy zánětlivý proces vyvolal mokvání korunky, to obvykle znamenalo vyzutí kopyta – a dokonce smrt.
Když jsem se tak probíral v neveselých myšlenkách, přiběhla k poníkovi ta tři malá děvčátka. Největší ho objalo kolem krku a položilo mu hlavu na rameno, obě ostatní ho hladila po třesoucích se bocích. Nebylo vidět slzy, nezměnila výraz tváří, ale bylo snadné rozpoznat, že pro ně poník skutečně něco znamená.
Než jsem odejel, předal jsem jim lahvičku aconilové tinktury. »Dávejte mu jednu dávku každé čtyři hodiny, pane Myatte, a neustále přikládejte na nohy studenou vodu. Přijdu se na něj ráno podívat.«
Zavřel jsem dveře auta a podíval se znovu oknem na kouř, který tiše stoupal vzhůru, na snášející se sněhové vločky a na ty tři děti, jak v otrhaných šatech a s neučesanými vlasy ještě stále hladily poníka.
»Tak jsi tedy přinesl hotové peníze, Jamesi,« pravil Siegfried při obědě a nedbale zasunul desetišilinkovou bankovku do nadouvající se kapsy. »Jaké měli potíže?«
»Nejhorší případ laminitídy, jaký jsem kdy viděl. Nemohl jsem s tím poníkem ani pohnout, chudák prožívá asi peklo. Udělal jsem všechno, co se obvykle dělává, ale jsem si téměř jistý, že to nebude stačit.«
»Prognóza není tedy příliš růžová?«
»Vysloveně černá. I když se dostane z akutního stavu, vsadil bych se, že mu zůstanou znetvořená kopyta. A je to báječné malé zvíře, rozkošný černobílý poník. Hrozně bych si přál, abych mu mohl nějak pomoci.«
Siegfried odpiloval dva silné plátky studeného skopového masa a hodil mi je na talíř. Zamyšleně se na mě chvíli díval. »Od té doby, co jsi přišel, jsi jakoby duchem nepřítomný. Vím, jsou to ošklivé případy, ale nemá cenu se trápit.«
»Nedá se říct, že se trápím, ale nemohu na to přestat myslet. Možná že to je těmi lidmi – těmi Myattovými. Bylo to něco nového. Úplně jiný svět. A ta tři otrhaná děvčátka, úplně zblázněná do poníka. Vůbec se jim to nebude líbit.«
Siegfried žvýkal své skopové a já jsem zahlédl v jeho očích ten známý záblesk. Ukázal se vždycky, když se hovor nějakým způsobem dotýkal koňů. Věděl jsem, že sám nezačne, ale čekal, že první krok učiním já. Učinil jsem ho.
»Přál bych si, abys tam se mnou zašel a podíval se na to. Možná že bys na něco přišel. Myslíš, že by mohla existovat pomoc?«
Siegfried položil vidličku a nůž, chvíli upřeně hleděl před sebe a pak se ke mně obrátil. »Víš, Jamesi, mohlo by něco existovat. Tohle je zřejmě prasecký případ a obvyklé prostředky nebudou k ničemu. Musíme sáhnout hlouběji do kapsáře a já mám nápad. Existuje pouze jediná věc.« Rošťácky se usmál.

»Asi se ti to nebude líbit.«
»O mě se nestarej,« řekl jsem. »Odborník na koně jsi ty. Jestli dokážeš tomu poníkovi pomoci, je mi úplně jedno, jak to uděláš.«
»Dobře, tak to sněz a pustíme se do toho spolu.« Dojedli jsme a Siegfried mě zavedl do místnosti, kde jsme chovali nástroje. Překvapilo mě, že otevřel skříň, v níž byly nástroje pana Granta. Bylo to víceméně muzeum.
Když Siegfried koupil praxi od starého veterináře, který tu pracoval až do osmdesáti let, získal i tyto přístroje, které tu ležely úhledně seřazené, neužitečné, ale nedotknutelné. Logické by bylo vyhodit je, ale Siegfried k nim jistě cítil totéž co já. Ty vyleštěné dřevěné krabice se svítícími podivně tvarovanými skalpely, klystýry se ztvrdlou gumou a přístroje k pálení a leptání – to byly tiché památníky šedesáti let zápasu. Často jsem tu skříň otevíral a představoval si, jak starý pán zápasil se stejnými problémy, které jsem měl já, jak cestoval po stejně úzkých vozových cestách jako já. Dělal to všechno úplně sám a celých šedesát let. Já jsem teprve začínal, ale už jsem poznal, jaká to jsou vítězství a porážky, co to je trápit se a přemýšlet, doufat a být zklamán – a co to je za tvrdou práci. Ale pan Grant byl už mrtvý a vzdálený a odnesl s sebou všechnu dovednost a nabyté vědomosti, které já jsem se teprve pracně snažil získat.
Siegfried sáhl dozadu do skříně a vytáhl odtud plochou krabici. Sfoukl prach z koženého víka a zlehka otevřel sponu. Uvnitř se na chatrném sametu leskla vyleštěná lanceta na pouštění krve žilou.
Užasle jsem se podíval na svého zaměstnavatele. »Cožpak mu chceš pustit žilou?«
»Ano, chlapče, zavedu tě zpátky do středověku.« Podíval se do mojí ohromené tváře a položil mi ruku na rameno.
»Ale nezačínej mě tlouct po hlavě vědeckými důvody popírajícími a zavrhujícími pouštění žilou. Nejsem stoupenec žádné strany.«
»Ale dělal jsi to už někdy? Nikdy jsem neviděl, že bys tenhle nástroj používal.«
»Ale dělal jsem to. A taky jsem pak zažil zajímavé věci.« Siegfried se odvrátil, jako by si nepřál dál diskutovat. Důkladně vyčistil lancetu a vhodil ji do sterilizátoru. S bezvýraznou tváří stál a poslouchal syčení vařící vody.
Když jsme tam přijeli, seděli Cikáni zase kolem ohně a pan Myatt vycítil, že došly posily, a vyškrábal se na nohy, přišoural se k nám a držel v ruce další desetišilinkovou bankovku.
Siegfried ji odmávl. »Podíváme se, co se dá dělat, pane Myatte,« zabručel. Přešel přes palouk k poníkovi, který se pořád ještě třásl v bolestném podřepu. Nenastalo žádné zlepšení. Po pravdě řečeno, jeho oči byly ještě divočejší a slyšel jsem, jak sténá, když opatrně přenášel váhu z nohy na nohu.
Siegfried promluvil tiše, aniž se na mě podíval: »Chudák stará. Vůbec jsi nepřeháněl, Jamesi. Přines mi, prosím tě, tu krabici z vozu.«
Když jsem se vrátil, vázal koni kolem krku silný provaz. »Dobře ho utáhni,« řekl. Krční žíla vystoupila napjatá až nafouklá a Siegfried rychle ostříhal a vyčistil malé místo a napíchl několik injekcí místního umrtvení. Konečně otevřel starou koženou krabici a vytáhl lancetu zabalenou ve sterilním plátně.
A pak se všechno začalo dít najednou. Siegfried položil lancetu k nateklé žíle a bez váhání a zlehka na ni udeřil holí. Z otvoru vytryskl okamžitě proud krve, který mě polekal, a na trávě se tvořila malá kaluž krve. Pan Myatt prudce vydechl a děvčátka začala rozčileně štěbetat. Chápal jsem, jak jim bylo. Já sám jsem, uvažoval, jak dlouho vydrží poník tu obrovskou ztrátu krve, a čekal jsem, kdy padne.
Siegfriedovi se ale nezdálo, že krev teče dost rychle, protože vytáhl z kapsy druhou tyč, vrazil ji poníkovi do tlamy a začal dráždit čelisti. Zvíře se zahryzlo do tyče a krev vyrazila ještě prudčeji.
Když vyteklo nejméně pět litrů krve, zdálo se, že je Siegfried spokojený. »Uvolni provaz, Jamesi,« vykřikl a rychle uzavřel ránu na krku svorkou. Potom přeběhl přes trávu a podíval se za vrátka v zídce u cesty. »Myslel jsem si to,« vykřikl. »Támhle na tom poli je malý potok. Musíme ho tam dostat. Pojďte sem všichni a pomozte nám!«
Bylo očividné, že je ve svém živlu a jeho přítomnost měla obvyklý výsledek. Myattovi se náhle rozhýbali, začali pobíhat sem tam bez cíle a naráželi jeden do druhého. I mne uchvátilo náhlé napětí a očekávání, a dokonce i poník se poprvé začal mírně zajímat, co se děje kolem něj.
Pět cikánů táhlo za ohlávku, já se Siegfriedem jsme spojili ruce za poníkovými kyčlemi, všichni jsme

povzbudivě pokřikovali a kůň se konečně pohnul kupředu. Byla to bolestná cesta, ale šel – brankou přes pole k mělkému potůčku, který tu putoval mezi rákosím. Nedalo se tu mluvit o nějakém břehu a snadno jsme poníka strčili doprostřed potoka. Stál tam a přes kotníky se mu přelévala ledová voda a mně připadalo, že jsem v jeho očích zahlédl jiskřičku naděje, že se to všechno konečně zlepší.
»Musí tu stát, alespoň hodinu,« řekl Siegfried. »A pak ho musíte donutit, aby se prošel po poli. Pak další hodinu v potoce. Jakmile se zlepší, musíte ho rozhýbat víc a víc, ale musí se stále vracet do potoka. Je tady pro všechny dost práce, tak kdo se do toho pustí?«
Tři malá děvčátka ho ostýchavě obešla a podívala se velkýma očima nahoru do jeho tváře: Siegfried se zasmál. »Tak vy tři se do toho chcete pustit? Dobře, řeknu vám, jak to máte dělat.«
Vytáhl sáček větrových bonbónů, které vždycky nosil mezi přerozmanitým obsahem svých kapes, a já jsem se usadil k dlouhému čekání. Viděl jsem ho s dětmi na farmách, a když se objevil tenhle sáček s cukrovím, všechno se zastavilo. To byly jediné chvíle, kdy Siegfried přestával pospíchat.
Děvčátka si s vážnými tvářičkami vzala cukrovinky a Siegfried si dřepl na paty a začal k nim promlouvat jako profesor ve třídě. Brzy roztály a utrousily sem tam nějaké slovo. Ta nejmenší spustila téměř nesrozumitelný výklad, líčení o báječných věcech, které poník podnikal, když byl hříbě, a Siegfried soustředěně poslouchal a občas vážně kývl hlavou. Měli jsme nekonečnou spoustu času.
Jeho slova zřejmě došla svého cíle, protože kdykoliv jsme během příštích několika dnů míjeli cikánský tábor, viděl jsem ty tři divoké malé postavičky buďto s poníkem v potoce, nebo jak ho táhnou na dlouhém provaze po poli. Nemusel jsem ani zastavovat – viděl jsem, že se jeho stav lepšil z hodiny na hodinu.
Asi za týden jsem zahlédl Myattovy na cestě z Darrowby. Červená maringotka se houpala přes tržiště, na kozlíku seděl pan Myatt v černé sametové čapce a s manželkou po boku. K různým částem maringotky byla přivázaná celá rodina poníků, kteří klapali po dláždění, a docela vzadu šel strakáč, možná že ještě trochu toporně, ale vcelku velmi dobře. Bude v pořádku.
Malé holčičky vyhlížely vzadu ze dveří, a když mě spatřily, zamával jsem na ně. Dívaly se na mě bez úsměvu, teprve když už téměř zahýbaly za roh, jedna z nich stydlivě zdvihla ruku. Ostatní ji následovaly a můj poslední pohled je zachytil, jak horlivě opětují moje mávání.
Pomalu jsem zašel k Droversovům a zamyšleně jsem v koutě popíjel malé pivo. Siegfriedovi se ten trik povedl, ale já jsem přemítal, jaké si z toho mám vzít ponaučení, protože pro praxi veterináře je nesnadné vyvodit závěry i z na pohled nejefektivnějších výsledků. Zdálo se mi to jenom, nebo se poníkovi skutečně ulevilo téměř okamžitě po výtoku krve? Byli bychom s ním jinak vůbec hnuli? Je skutečně správné v těchto případech prorazit žílu a pustit téměř vědro vzácné tekutiny? Dodnes neznám odpověď na tyto otázky, protože jsem se to nikdy neodvážil sám zkusit.

Šedesátá kapitola

»Mohl by se mi pan Herriot podívat na psa?«
Tahle slova se dost často ozývala z čekárny, ale tenhle hlas způsobil, že jsem se jako do země vražený zastavil hned za dveřmi.
Nemohla to být pravda, nemohla, ale znělo to zrovna jako Helenin hlas. Vrátil jsem se po špičkách a bez váhání přiložil oko ke škvíře ve dveřích. Stál tam Tristan a díval se na někoho, kdo nebyl v mém zorném poli. Neviděl jsem nic jiného než ruku spočívající na hlavě trpělivého ovčáckého psa, okraj tvídové sukně a dvě nohy v hedvábných punčochách.
Byly to pěkné nohy – nebyly hubené – docela snadno mohly patřit tak dospělému děvčeti, jako byla Helena. Mé úvahy byly přerušeny, když se k psovi sklonila hlava a poskytla mi zblízka pohled na drobný, rovný nos a na tmavé vlasy, spadající přes mléčnou hladkost tváře.
Stále ještě jsem s nadšením hleděl do škvíry, když z místnosti vyletěl Tristan a srazil se se mnou. Potlačil zaklení, chytl mě za paži a vtáhl mě chodbou do lékárny. Zavřel dveře a chraptivě zašeptal.
»Je to ona! Je to Aldersonka! A chce tě vidět! Ani Siegfrieda, ani mě, ale tebe, pana Herriota osobně!«
Chvíli mě pozoroval s rozšířenýma očima a pak, když jsem stále váhal, otevřel dveře a pokoušel se mě vystrčit do chodby.

»Tak na co k čertu čekáš?« syčel.
»Je to trochu trapné, ne? Myslím po tom večírku. Když mě naposled viděla, skýtal jsem přímo nádherný pohled – byl jsem nametený tak, že jsem vůbec nemohl mluvit.«
Tristan se praštil rukou do čela. »Pomoz pánbůh! Co se trápíš s detaily? Říkala, že tě chce vidět – tak na co ještě čekáš? Hni sebou a už ať jsi tam.«
Nerozhodně jsem se šoural ven, když zdvihl ruku. »Moment, počkej tady.« Odcválal a za několik vteřin se vrátil s bílým lékařským pláštěm.
»Zrovna ho přivezli z prádelny,« řekl, když začal opracovávat mé paže do naškrobených rukávů. »V tomhle budeš vypadat báječně, Jime – mladistvý chirurg bez jediné poskvrnky.«
Zapínal mě do toho oděvu a já jsem se nebránil, ale když se pokoušel narovnat mi vázanku, odrazil jsem mu ruku. Na odchod mi naposled povzbudivě zamával a pak zamířil k zadnímu schodišti.
Nepovolil jsem si už žádný čas na přemýšlení a vpochodoval jsem přímo do čekárny. Helena vzhlédla a usmála se. A byl to tentýž úsměv. Nic neskrýval. Byl to stejně prostý, přátelský, pevný pohled, jako když jsem ji spatřil poprvé.
Chvíli jsme stáli proti sobě mlčky a pak, když jsem nic neříkal, Helena se podívala dolů na psa.
»Tentokrát má trápení Dan,« řekla. »Je to náš ovčácký pes, ale máme ho tak rádi, že je spíš člen rodiny.«
Při zvuku svého jména zamával pes zuřivě ocasem, ale jak se ke mně přiblížil, zakňučel. Sklonil jsem se a pohladil mu hlavu. »Vidím, že nemůže nějak došlápnout na zadní nohu.«
»Ano, dneska ráno skočil přes zídku a od té doby takhle vypadá. Myslím, že to bude dost zlé – nemůže se vůbec na tu nohu postavit.«
»Dobře, odveďte ho do vedlejšího pokoje a já se na něj podívám. Ale jděte s ním, prosím, přede mnou, abych viděl, jak chodí.«
Otevřel jsem dveře a Helena prošla přede mnou se psem.
Přes několik prvních metrů se můj pohled soustředil na Heleninu chůzi, ale byla to dlouhá chodba, a než jsme došli ke druhé zatáčce, podařilo se mi s velkou námahou připoutat svou pozornost k pacientovi.
A sláva, byla to vykloubená kyčel. Nic jiného to nemohlo být, protože celý úd byl o něco kratší, a soudil jsem tak i podle způsobu, jak nesl packu pod tělem.
Měl jsem smíšené pocity. Bylo to větší poranění, ale na druhé straně bych to byl možná mohl rychle napravit a získat si tak dobrou pověst, protože jsem už i za krátkou dobu své praxe zjistil, že jeden z nejefektivnějších zákroků byla náprava vykloubeného kyčelního kloubu. Možná že jsem měl s těmi několika, které jsem potkal, štěstí, ale podařilo se mi proměnit děsivě chromé zvíře jako dotekem kouzelného proutku v naprosto zdravého tvora.
V operačním pokoji jsem zdvihl Dana na stůl. Stál a ani se nehnul, když jsem mu prohlížel bok. Nebyly vůbec žádné pochybnosti – hlava kloubu byla dislokována směrem nahoru a dozadu, jasně jsem ji hmatal pod palcem.
Pes se ohlédl pouze jednou – když jsem se mírně pokusil ohnout mu nohu –, ale hned se zase napřímil a rozhodně se díval před sebe. Tlamu měl otevřenou, protože trochu nervózně dýchal, ale podrobil se svému osudu, jako spousta jiných klidných tvorů, kteří se dostali na operační stůl. Měl jsem silný dojem, že bych mu mohl začít odřezávat hlavu a že by ho to nijak zvlášť nerozrušilo.
»To je pěkný pes a hodný pes,« řekl jsem. »A má dobrou kostru.«
Helena pohladila hezkou hlavu s širokým bílým pruhem. Ocas se mírně zavrtěl ze strany na stranu.
»Ano,« řekla, »je to náš miláček a dobrý pracovní pes. Doufám, že si příliš neublížil.«
»Vykloubil si kyčelní kloub. Je to sice ošklivá záležitost, ale s trochou štěstí by se mi mělo podařit kloub spravit.«
»A co se stane, když kloub nezapadne?«
»Museli bychom vytvořit falešný kloub. Několik týdnů by byl hodně ochromený a možná že by mu zůstala kratší noha.«
»Panebože, to bych nebyla ráda,« řekla Helena, »myslíte, že se uzdraví?«
Podíval jsem se na poslušné zvíře, které stále hledělo vytrvale před sebe. »Myslím, že má dost velkou naději, hlavně proto, že jste dlouho neotálela, než jste ho sem přivedla. Čím dříve se tyhle věci ošetří, tím

je to lepší.« ,
»Dobře, kdy s tím začnete?«
»Hned teď,« šel jsem ke dveřím: »Jenom křiknu na Tristana. Tohle je práce pro dva.«
»Nemohla bych vám pomoci?« řekla Helena. »Velmi ráda bych vám pomohla, kdyby vám to nevadilo.«
Váhavě jsem se na ni podíval. »Já nevím. Možná že by se vám nelíbilo hrát si na přetahovanou s Danem uprostřed. Bude spát, samozřejmě, ale obvykle to dá dost tahání.«
Helena se zasmála. »Ale já mám velkou sílu a nejsem náchylná k ječení. Jsem na zvířata zvyklá a ráda s nimi pracuji.«
»Dobře,« řekl jsem, »navlékněte si tenhle rezervní plášť a začneme.«
Pes se ani nehnul, když jsem vbodl jehlu do žíly, a jak do něho začal vtékat nembutal, začala se mu hlava naklánět na Heleninu paži a packa, o kterou se opíral, sklouzla po hladkém povrchu stolu. Brzo ležel natažený a v obluzení na boku.
Nechal jsem jehlu v žíle a podíval jsem se na spící zvíře. »Mohl bych mu ještě přidat. Musí spát hodně tvrdě, abychom překonali odpor svalů.«
Ještě jeden kubík a Dan byl bezvládný jako hadrová panenka. Chytil jsem postiženou nohu a promluvil jsem přes stůl. »Chci, abyste sepnula ruce pod jeho kyčlí a snažila se ho držet a já budu táhnout. V pořádku? Tak jedeme.«
Člověk potřebuje kupodivu hodně síly, aby se přetáhla hlava dislokovaného femuru přes okraj acetábula. Vyžaduje to překvapující množství síly. Pravou rukou jsem vytrvale táhl a levou jsem současně tlačil na hlavu femuru. Helena plnila svou úlohu velmi zdatně, táhla na druhou stranu se rty našpulenými v soustředěném nadechnutí.
Předpokládám, že existuje zcela jednoznačná metoda, jak napravit vykloubený kyčelní kloub hned napoprvé, ale nikdy jsem na takový způsob nepřišel. Úspěch se dostavil vždycky až po dlouhé době zkoušení a omylů a tak tomu bylo také dnes. Vyzkoušel jsem všechny druhy úhlů, otáček a kroucení postiženým údem a snažil se nemyslet na to, jak by to dopadlo a jak by to vypadalo, kdyby zrovna tohle byl kloub, který se mi nepodaří dát zpátky. Dohadoval jsem se, co si asi myslí o tomhle zápase Helena, která se houževnatě držela svého konce, když vtom jsem zaslechl tlumené cvaknutí. Byl to sladký, kýžený zvuk.
Ještě jednou nebo dvakrát jsem hnul kloubem. Nekladl žádný odpor. Kloubní hlava zapadla hladce do důlku.
»Tak to bychom měli,« řekl jsem. »Doufám, že to vydrží – musíme držet palce. V některých horších případech to zase vyskočí, ale mám pocit, že Dan bude v pořádku.«
Helena přejela rukou po hedvábných uších a krku spícího psa. »Chudák starý Dan. Určitě by byl dnes ráno přes tu zídku neskákal, kdyby byl věděl, co ho čeká. Jak dlouho bude trvat, než se vzpamatuje?«
»Ten bude spát celý den. Až se začne večer probouzet, přál bych si, abyste byla u něho, aby neupadl a znovu si to nevykloubil. Mohla byste mi zatelefonovat. Rád bych věděl, jak to vypadá.«
Vzal jsem Dana do náruče a nesl jsem ho chodbou klopýtaje pod jeho vahou, když vtom jsem potkal paní Hallovou. Nesla podnos se dvěma šálky.
»Uvařila jsem si trochu čaje,« řekla, »a napadlo mě, že byste vy i slečna mohli mít také chuť se napít.«
Pátravě jsem se na ni podíval. Bylo to dost neobvyklé. Bylo by možné, že by se spojila s Tristanem ve hře na amórka? Ale široký obličej s tmavou pletí byl právě tak prost jakýchkoliv citů jako vždycky. Nevyčetl jsem z něj vůbec nic.
»Tak vám moc děkuji, paní Hallová, nejdřív ale vynesu toho psa.« Vyšel jsem ven a uložil Dana na zadní sedadlo Helenina vozu. Jenom oči a nos mu vykukovaly zpod přikrývky a vypadal klidně a mírumilovně.
Helena už seděla se šálkem v ruce a já jsem si vzpomněl na to, jak jsem v téhle místnosti už jednou pil čaj s dívkou. Bylo to ten den, když jsem přišel do Darrowby, a ona byla jedna ze Siegfriedových ctitelek a dozajista jedna z nejhouževnatějších.
Tohle bylo něco úplně jiného. V průběhu zápasu na operačním sále jsem se mohl dívat na Helenu hodně zblízka a zjistil jsem, že má do obloučku zdvižené koutky úst, jako by se neustále chystala usmát nebo jako by se zrovna usmívala. Také jsem zjistil, že hluboké a teple modré oči pod jemně vykrojeným obočím jsou v kouzelném souladu s tmavou hnědí jejích vlasů, A tentokrát konverzace nevázla. Možná

že to bylo protože jsem byl na domácí půdě možná že jsem nebyl nikdy ve své kůži, když jsem hovořil o něčem jiném než o nemocném zvířeti, ale v každém případě jsem shledal, že žvatlám bez jakékoliv námahy zrovna tak jako tenkrát na kopci, když jsme se sešli poprvé.
Konvice s čajem byla prázdná a poslední sušenka dojedená, když jsem konečně Helenu vyprovodil a vydal se na objížďku.
Stejný pocit sebedůvěry jsem měl večer, když jsem zaslechl její hlas v telefonu.
»Dan už je vzhůru a chodí,« řekla. »Ještě se trochu motá, ale stojí na té noze naprosto bez bolestí.«
»To je výborné, začátek má tedy za sebou. Myslím, že všechno dopadne dobře.«
Na druhém konci drátu nastala pomlka a pak: »Moc vám děkuji za to, co jste udělal. Měli jsme s ním velké starosti, zvlášť můj mladší bratr a sestra. Jsme vám velmi vděčni.«
»Nemáte za co, jsem také rád, že to tak dopadlo. Je to báječný pes.« Chvilku jsem zaváhal – přišla rozhodující chvíle. »Vzpomínáte si, že jsme dnes mluvili o Skotsku? Jel jsem potom odpoledne kolem Plazy a viděl jsem, že tam běží film o Hebridách. Napadlo mě, že… Myslel jsem si, že… byste se na něj možná šla podívat se mnou.«
Další pomlka a moje srdce silně bušilo.
»Tak dobře,« řekla Helena. »Ano, půjdu ráda. Kdy? V pátek večer? Ano, děkuji vám a na shledanou.«
Třesoucí se rukou jsem položil sluchátko. Proč jsem vždycky takové motovidlo? Ale nevadí – znovu jsem se rozjel.

Šedesátá první kapitola

Revma je pro psa strašlivá záležitost. Je to velmi bolestivé pro lidi, ale akutní záchvat může jinak zdravého psa proměnit ve vyděšenou, ječící a znehybněnou hroudu.
Nejvíc trpěli hodně svalnatí psi, a když jsem prohmatával nateklé svaly a žlázy malého bulteriéra, postupoval jsem velmi opatrně. Normálně to byl odvážný chlapík, ničeho se nebál, byl přátelský a vysoko vyskakoval ve snaze olíznout lidem tváře. Dnes byl znehybnělý, třásl se a úzkostlivě hleděl před sebe. I když jenom trochu natočil hlavu, pronikavě zavyl bolestí.
Na štěstí to bylo něco, co mohl člověk rychle a dobře napravit. Natáhl jsem do stříkačky novalgin a rychle jsem mu ho vpíchl. Pejsek, který si neuvědomoval nic jiného než bodavou bolest revmatismu, se při píchnutí jehly ani nehnul. Odpočítal jsem do krabice několik salicylových tablet, napsal na víčko předpis a podal krabici majiteli.
»Dejte mu jednu okamžitě, jakmile se mu po injekci uleví, pane Tavenere. Pak mu je opakovaně podávejte každé čtyři hodiny. Jsem si jistý, že mu pomohou.«
Paní Tavenerová vytrhla krabici, na které její manžel začal číst předpis. »Dej mi to,« vyštěkla. »Určitě to budu já, kdo to bude muset dělat.«
Tohle trvalo celou tu dobu od chvíle, kdy jsem vešel do nádherného domu s terasovitou zahradou, rozprostírající se až dolů k řece. Ryla do něho bez ustání, už když mi držel psa. Když zvíře vyjeklo, křičela: »Tak Henry, nedrž ho tak pevně, ubližuješ mu!« Peskovala ho pro tohle a tamto, a když se vzdálil z místnosti, řekla: »Víte, za tohle může můj manžel. Nechal psa plavat v řece. Věděla jsem, že to tak dopadne.«
Asi v půli mé ordinace vešla dcera Julie a od začátku bylo jasné, že je zcela na straně mamá. Vypomáhala nesčetnými »ale jak můžeš, tatínku!« a »prokristapána, tatínku!« a zdařile vyplňovala chvíle, kdy zrovna neječela její matinka.
Tavenerovi byli padesátníci. Pan Tavener byl mohutný kvetoucí muž, který vydělal milióny na tynesideských loděnicích a potom se odklidil do tohohle nádherného místa. Zalíbil se mi od první chvíle. Čekal jsem, že se setkám s přísným a tvrdým bohatcem, ale našel jsem tu příjemného, přátelského a podivně zranitelného člověka, který očividně umíral strachy kvůli svému psu.
K paní Tavenerové jsem měl své výhrady navzdory její nesmírné kráse. Její úsměv se mi zdál vyumělkovaný a modř jejích očí byla příliš studená. Zdálo se mi, že se mnohem méně zajímá o psa než o výtky manželovi.
Julie, napodobenina své matky v menším měřítku, přecházela po místnosti s bezcílným, znuděným

pohledem rozmazleného dítěte. Občas bez zájmu pohlédla na psa nebo na mě, lhostejně se podívala z okna na ostříhané trávníky, na tenisový kurt, na tmavou řeku stáčející se vzadu mezi stromy.
Naposled jsem pohladil bulteriéra po hlavě a vstal jsem z kleku. Odložil jsem jehlu a Tavener mě chytil pod paží. »To je výborné, pane Herriote, jsme vám vděčni za to, že jste nás zbavil starostí. Musím se vám přiznat, že jsem si myslel, že nadešla jeho poslední chvíle, když začal tak ječet a vyvádět. A teď se musíte něčeho napít, než odjedete.«
Když mluvil, třásla se ruka, kterou mě držel. Všiml jsem si toho, už když držel psovi hlavu, a uvažoval jsem: mohla to být Parkinsonova nemoc nebo nervy nebo jenom pití. Na whisky, kterou si doléval do sklenice, nepochybně nešetřil, ale když nakláněl láhev, začala se mu třást ruka tak silně, že vylil alkohol na vyleštěný příborník.
»Panebože, panebože!« vykřikla paní Tavenerová. V hlase jí zaznělo v podtextu zatrpklé už zase! a Julie položila ruku na čelo a obrátila zrak k nebesům. Tavener vrhl na obě ženy pohled štvance, pak se usmál a podal mi skleničku.
»Pojďte a posaďte se, pane Herriote,« řekl, »jistě si můžete trošku odpočinout.«
Přešli jsme ke krbu a Tavener se přátelsky rozhovořil o psech a o krajině a o obrazech, které visely na stěnách velkého pokoje. Tyhle obrazy byly známé po celém okrese – spousta z nich byly originály slavných mistrů a staly se hlavním zájmem v Tavenerově životě. Jeho další vášní byly hodiny, a když jsem se rozhlédl po místnosti a po vzácných a nádherných časoměřičích, rozestavených mezi elegantním stylovým nábytkem, snadno jsem uvěřil pověstem, které jsem slyšel o bohatství tohoto domu.
Ženy s námi nepily. Když přišla řada na whisky, zmizely, ale sotva jsem vypil svou skleničku, otevřely se dveře a stály tam a vypadaly jedna jako druhá. Byly oblečené do nákladných tvídových plášťů a klobouků lemovaných kožešinou. Paní Tavenerová si oblékla rukavice do auta a znechuceně pohlédla na svého manžela. »Jedeme do Brawtonu. Nevím, kdy se vrátíme.«
Za ní stojící Julie si chladně měřila svého otce. Dolní ret měla nepatrně našpulený.
Tavener neodpověděl. Seděl nehybně, když jsem naslouchal hučení motoru a skřípotu štěrku pod oknem. Potom se s bezvýraznou tváří podíval z okna za oblakem kouře z výfuku odjíždějícího vozidla. V jeho pohledu bylo něco, co mě zamrazilo v zádech. Položil jsem sklenici a zdvihl jsem se. »Bojím se, že už musím jet, pane Tavenere. Děkuji za skleničku.«
Najednou si uvědomil moji přítomnost. Jeho přátelský úsměv se vrátil. »Nemáte za co. Děkuji vám, že jste pomohl tomu starému bručounovi. Už teď vypadá líp.«
Když jsem se podíval do zpětného zrcátka, připadala mi postava stojící nahoře na schodišti drobná a opuštěná a pak ji zakryly vysoké stromy.
Další návštěva byla u nemocného pašíka nahoře na Marstang Fell. Cesta mě zavedla nejprve do úrodného údolí, kroutila se mezi stromy na břehu řeky, kolem rozložitých hospodářských budov a bohatých pastvin. Když však auto sjelo z hlavní silnice a zamířilo nahoru na příkrou vozovku, začala se tvář krajiny měnit. Byla to změna skorem násilnická, protože stromy a křoviska zmizely a místo nich nastoupila kamenitá stráň a kilometry dlouhé vápencové zídky.
Ačkoliv údolí se zelenalo novými lístky, tady byla poupata ještě uzavřená a holé větve vzpínající se k obloze stále ještě připomínaly zimu.
Farma Tima Altona ležela až nahoře, na konci cesty, a když jsem zastavoval u jeho vrátek, znovu jsem se divil, jak ten člověk může vytlouci živobytí z těch několika pustých akrů půdy, na nichž i tráva byla zažloutlá a zchudlá větrem, který tu neustále vál. A tenhle zázrak se dařil už mnoha generacím, které tu žily a bojovaly v domě, jehož přistavěné budovy se tísnily pod ochranu větrem sehnutých stromů a jejichž mohutné kameny se začínaly drolit pod zubem času rozhlodávajícím je nemilosrdným podnebím již tři století.
Jak mohlo někoho napadnout postavit si hospodářství na takovémhle místě? Otevřel jsem vrátka a ohlédl jsem se, abych se podíval zpátky na vozovku stáčející se dolů mezi zídkami až tam, kde se v jarním slunci třpytily bílé kameny řeky. Možná že ten stavitel stál zrovna tady a díval se do té zeleně a dýchal chladivý, sladký vzduch a myslel si, že mu tohle postačí.
Zahlédl jsem Tima Altona, přicházejícího přes dvůr. Nebylo zapotřebí něco tu dláždit nebo betonovat. Stačilo odhrabat tenkou vrstvu země – a mezi domem a hospodářským stavením se rozprostírala plocha

skály. Bylo to víc než odolná vrstva, bylo to věčné.
»Tak tentokrát je to vepřík, Time,« řekl jsem a farmář vážně přikývl.
»Jo, včera byl v pořádku a dneska padnul jako mrtvej. Ani se neohlíd, když jsem mu nalejval do žlabu, a když nechce prase žrát, musí s ním bejt něco hodně v nepořádku.« Tim vrazil ruce hluboko za široký kožený pásek, který obepínal jeho příliš veliké kalhoty a hrozil přeštípnout tu útlou postavu v půli, a zachmuřeně mě vedl do chléva. Navzdory trpké chudobě to byl člověk, který snášel zlý úděl dost vesele. Takhle zachmuřeného jsem ho ještě nikdy neviděl a domníval jsem se, že vím proč. Když si rodina chová vepříka, vždycky k němu naváže jakýsi osobní vztah.
Drobní zemědělci jako Tim Alton získávati své hubené živobytí z několika krav. Prodávali mléko velkým mlékárnám nebo vyráběli máslo. A do roka zabili jednoho nebo dva vepříky, které zužitkovali pro sebe. V chudších domácnostech mi připadalo, že vlastně nic jiného nejedí. Ať jsem k nim vkročil v kteroukoliv hodinu, vonělo to z kuchyně vždycky stejně – po pečeném tlustém vepřovém.
Co možná nejtlustší prase bylo zřejmě věcí cti a pýchy. Po pravdě řečeno na těchhle malých a větrných hospodářstvích, kde lidé i krávy i psi byli vyhublí, bývali tlustí jedině vepříci.
Altonova vepříka jsem už viděl. Asi před čtrnácti dny jsem tu zašíval natržený struk krávy a Tim mě poplácal po rameni a zašeptal: »A teď se mnou pojďte, pane Herriote, něco vám ukážu.« Dívali jsme se do ohrádky na dvoumetrákovou přišeru, která jen tak mimochodem vyprazdňovala obrovský žlab krmení. Vzpomínal jsem na pýchu ve farmářových očích a na to, jak naslouchal mlaskání a chrochtání, jako by to byla ta nejnádhernější hudba.
Dneska to bylo jiné. Pokud to bylo vůbec možné, vypadalo to prase ještě větší, jak tu leželo na boku s očima zavřenýma. Byla ho plná podlaha. Vypadalo spíš jako velryba, kterou hodili na břeh. Tim zašplouchal holí v nedotčené potravě v korytě a povzbudivě zamlaskal, ale zvíře se ani nehnulo. Farmář se na mne podíval nešťastnýma očima.
»Je mu zle, pane Herriote. Je to vážné, ať je to, co chce.«
Změřil jsem teplotu, a když jsem se podíval na stupnici, zapískal jsem. Dvaačtyřicet, to už je nějaká teplota.
Z Timovy tváře vyprchali všechna barva. »Prokristapána! Dvaačtyřicet! Tak to je teda beznadějný. Je s ním konec.« Ohmatával jsem zvířeti bok a povzbudivě jsem se usmál. »Nebojte se, Time. Myslím, že se uzdraví. Má červenku. Tady, sáhněte si mu na záda. Ucítíte spoustu drobných boulí – to jsou kopřivkové pupence. Za několik hodin se celý nádherně vyrazí, ale teď to nevidíte, můžete to jenom nahmatat.«
»A vy ho můžete uzdravit?«
»Jsem skoro přesvědčený, že mohu. Píchnu mu obrovskou dávku séra a vsadil bych se s vámi, že během několika dní bude mít čumák támhle v tom žlabu. Většinou to velmi dobře překonají.«
»To jsou tedy moc dobrý zprávy,« řekl Tim a po tváři se mu rozlil úsměv. »Vy jste mi ale dal s tou dvaačtyřicítkou. Hrom do vás uhoď!«
Zasmál jsem se. »Lituji, Time, ale nechtěl jsem vás polekat. Často mám radši vysokou teplotu než nízkou. Tohle je ale divná doba na erysipelas. Obyčejně ji vídáme koncem června.«
»No dobře, tak já vás už propustím, pojďte dovnitř a umyjte si ruce.«
V kuchyni jsem sehnul hlavu, ale přesto jsem narazil do obrovské plástve slaniny, která visela z trámového stropu. Těžký kus se zahoupal na háku, místy byl tlustý až dvacet centimetrů – samé čisté bílé sádlo. Jenom při velmi pečlivém pohledu by mohl člověk rozpoznat tenounký proužek libového masa.
Paní Altonová přinesla šálek čaje, a když jsem upíjel, hleděl jsem na Tima, který padl do křesla a ležel s rukama spuštěnýma podle boků k zemi. Na chvíli zavřel oči a jeho tvář byla ztělesněním únavy. Posté jsem přemýšlel o nekonečné práci, která plnila dny těchto drobných zemědělců. Altonovi nebylo víc než čtyřicet, ale byl už nahrbený a jeho postava byla zničena nároky a povinnostmi, které si uložil. Mohli jste si přečíst jeho životopis na uzlovatém zápěstí, na hrubých, prací naběhlých prstech. Jednou mi řekl, že naposled promeškal čas k dojení, když mu bylo dvanáct a šel na pohřeb svému otci.
Byl jsem na odchodu, když jsem zahlédl Jennii, byla to Altonova nejstarší dcera a právě se soustředěnou horlivostí pumpovala pneumatiku kola, které měla opřené o zeď před kuchyňskými dveřmi.
»Jedeš někam?« otázal jsem se a dívka se rychle napřímila a odhodila několik praménků tmavých vlasů z čela. Bylo jí osmnáct a měla jemné rysy a velké výrazné oči. V jejím divokém a výstředním půvabu bylo

něco z jestřábů kroužících ve větru, ze slunce a z širokého prostoru vřesovišť.
»Jedu dolů do vesnice.« Kradmo se podívala do kuchyně. »Pro láhev černého piva pro taťku.«
»Do vesnice! To je hodně daleko pro láhev piva. Dobré tři kilometry a zpátky musíš kolo vést do kopce. A to všechno pro jedinou láhev?«
»Jo, pro jednu,« zašeptala a soustředěně odpočítávala na dlani půlšilink a nějaké měďáky. »Tatínek byl vzhůru celou noc, čekal, až se mu otelí kráva. Je strašlivě unavený. Nebude mi to dlouho trvat, vrátím se brzy a bude mít pivo k obědu. Má ho rád.« Spiklenecky se na mě podívala. »Bude to pro něj překvapení.«
Když mluvila, otočil její otec, stále ještě rozvalený v křesle, hlavu a podíval se na ni. Usmál se a na chvilku jsem zahlédl v jeho klidných očích a vrásčité tváři výraz velké vznešenosti a čistoty.
Jennie se na něho několik vteřin dívala šťastným pohledem zpod sklopených řas, za nimiž skrývala své tajemství. Pak se rychle otočila, naskočila na kolo a s překvapivou rychlostí šlapala dolů po cestě.
Já jsem ji následoval pomalejším tempem, jel jsem na dvojku a auto nadskakovalo a houpalo se po kamení. Díval jsem se před sebe, ztracený v myšlenkách. Neodolal jsem, abych si v duchu vedle sebe nepostavil oba domy, které jsem navštívil. Moje myšlenky přebíhaly od krásného domu u řeky k těsnému domku, odkud jsem právě odjížděl. Od Henryho Tavenera v jeho dokonalém obleku, s pěstěnýma rukama, s řadami knih, obrazů a hodin k Timu Altonovi v obnošených, až k prsům vytažených kalhotách, uskřípnutých tím velkým páskem, Timu zapřaženému do žentouru dnů, měsíců a roků, jenom aby přežil, tam nahoře na té kamenité stráni.
A moje myšlenky se vracely i k oběma dcerám, k pohrdání v očích Julie Tavenerové, když hleděla na svého otce, a k zářivé něze Jennie Altonové.
Zhodnocení nebylo tak snadné, jak by se zdálo. Čím víc jsem přemýšlel, tím bylo nesnadnější. Po pravdě řečeno jsem zjišťoval, že je velmi obtížné rozhodnout, který z těch dvou rozdílných životů je plnější. Ale když jsem přejel do posledních několika metrech vozovky a zastavil na hladkém palouku u cesty, věděl jsem to jasně a přesně. Kdybych se musel rozhodnout, tak jak to obojí leželo a běželo, bral bych to pivo.

Šedesátá druhá kapitola

Tristan vybaloval léky. V lahvičkách byla hustá červená tekutina, která představovala poslední obrannou linii v boji s chorobami zvířat. Celý název Univerzální lék pro dobytek byl vytištěný na jmenovce velkými černými písmeny a pod tím bylo vysvětleno, že lék je vysoce účinný proti kašli, nachlazení, kolice, zápalu plic, zánětu strukového kanálku a nadmutí. Závěr byl sebejistý a přesvědčivý: »Vždycky poskytne úlevu« a my jsme tu jmenovku četli tak často, že jsme tomu napůl věřili. Škoda že to nebylo k ničemu. Když člověk přidržel lahvičku proti světlu, vynucovala si rubínová tekutina respekt, a když jste si přičichli k důstojné vůni kafru a čpavku, museli i otrlí farmáři zamrkat a potřásali hlavou. »Pane jo, to je teda materiál.« Měli jsme však k dispozici tak málo specifických léků a možnosti mýlky byly tak široké, že bylo příjemné v pochybnostech podat skleničku toho starého ležáku. Kdykoliv se v deníku objevil Siegfriedův nebo můj zápis »Návštěva u krávy, naordinoval jsem U.l.d.«, bylo docela jasné, že jsme nevěděli, co vlastně je se zvířetem v nepořádku.
Lahvičky byly vysoké a úhledné a přicházely v elegantních bílých krabicích, které vzbuzovaly mnohem lepší dojem než nenápadně zabalená antibiotika a steroidy, které dneska používáme. Tristan je zvedal z krabice a rovnal je v hustých řadách na poličky. Když mě spatřil, ustal v práci, posadil se na krabici a vytáhl balíček cigaret. Zapálil si, vydechl kouř a zaměřil na mě nezaujatý pohled.
»Tak ty s ní jdeš do biografu?«
Pod jeho pohledem mi bylo trochu nevolno, hodil jsem do koše na papíry hrst prázdných obalů. »Ano, ano, správně, asi za hodinu.«
»Hm.« Přivřel oči, do kterých vnikal kouř. »Aha.«
»Tak proč se na mě tak díváš?« vyštěkl jsem na obranu. »Cožpak je něco špatného jít do biografu?«
»Ne, ne. Ne, ne, ne. Vůbec ne, Jime, nic, nic, je to dokonalý postup.«
»Ale ty si myslíš, že bych neměl s Helenou chodit do biografu.«

»Nic takového jsem neřekl. Ne, jsem přesvědčený, že se budete dobře bavit. Já jenom…« poškrábal se na hlavě. »Napadlo mě, že jsi se mohl pustit do něčeho… hm… podnikavějšího.«
Trpce jsem se zasmál. »Podívej se, podnikal jsem v Renistonu. Ne, nic ti nevyčítám, Trisi, myslel jsi to dobře, ale jak víš, byla to úplná zkáza. Prostě nechci, aby se cokoliv dneska večer pokazilo. Hraji na jistotu.«
»V tom jsem s tebou zajedno,« řekl Tristan. »Těžko bys mohl být někde bezpečnější než v Plaze v Darrowby.«
A později, když jsem se třásl ve vaně ve veliké koupelně plné průvanu, nemohl jsem se zbavit pocitu, že má Tristan pravdu. Jít s Helenou do místního biografu bylo trochu zbabělé, couval jsem před skutečností do něčeho, co jsem pokládal za bezpečné posezení v tmavé místnosti. Utíral jsem se a poskakoval jsem, abych se zahřál a hleděl jsem pod převislými větvemi glycínie do zešeřelé zahrady. Cítil jsem úlety a blaho při pomyšlení, že tohle je nový začátek, i když docela malý a nesmělý.
A když jsem zavíral dveře Skeldalu a rozhlédl se po ulici, v níž první rozsvěcující se lampy obchodů mrkaly do šera, cítil jsem, jak mi stoupá nálada. Jako by se mě dotkl vítr z blízkých hor, jako by ke mně doletěla vůně oznamující, že skončila zima. Ještě bylo chladno – v Darrowby bylo vždycky chladno až do května –, ale byl tu příslib slunce a teplé trávy a příjemnějších dnů.
Člověk se musel dívat hodně pečlivě, aby nepřehlédl Plazu, schovanou mezi železářstvím Pickersfillů a Howarthovou drogerií. Plaza se nikdy nesnažila dosáhnout nějaké velkorysé architektury a vchod nebyl o nic prostornější než vchod do nějakého obchodu. Když jsem se blížil k biografu, udivila mě však tma v celé budově. Přišel jsem včas a představení mělo začít za deset minut nebo tak, a nikde ani živáčka. Neodvážil jsem se povědět Tristanovi, že jsem ve své opatrnosti šel tak daleko, že jsem si domluvil schůzku s Helenou až tady. Takové auto, v jakém jsem jezdil, vnášelo vždycky prvek pochybností, zda dojedu včas nebo vůbec a já jsem se zodpovědně snažil vystříhat se všech dopravních hazardů.
»Setkáme se před biografem.« Panebože, příliš zářivé to nebylo. Připomnělo mi to dětství, když jsem poprvé šel na schůzku s dívkou: Bylo mi čtrnáct a cestou k ní jsem podal hnusnému a sprostému glasgowskému průvodčímu půlkorunu a žádal lístek za jeden penny. Vylil si na mě špatnou náladu a vyhrabal z tašky všechny drobné a vrátil mi nazpět samé půlpenny. A tak, když jsem postoupil ve frontě až k pokladně, stál jsem u přepážky se svou malou partnerkou a všichni kolem přihlíželi, jak platím za naše šilinkové lístky hrstmi měďáků. Ta ostuda mě poznamenala jizvou – trvalo další čtyři roky, než jsem znovu vyzval dívku na schůzku.
Všechny černé myšlenky se však rozptýlily, když jsem zahlédl Helenu, která ke mně mířila přes dlážděné tržiště. Usmívala se a vesele mávala, jako by pozvání do darrowbyské Plazy bylo báječnou záležitostí, o které se dívkám přímo sní, a když došla až ke mně, měla něžně zardělé tváře a oči jí zářily.
Všechno bylo najednou úplně v pořádku. Překypoval jsem přesvědčením, že tohle bude dobrý večer, že ho nic nemůže pokazit. Když jsme se pozdravili, sdělila mi Helena, že Dan běhá jako štěňátko, že po nějakém kulhání není ani stopy, což mě naplnilo novou vlnou štěstí.
Jediné, co mne trápilo, byla prázdná a neobydlená tvář vchodu do biografu.
»Zvláštní, že tu nikdo není,« řekl jsem. »Už by to mělo začínat. Přece se hraje!«
»Určitě ano,« řekla Helena. »Hraje se každý večer kromě neděle. Ale myslím, že ti lidé čekají také.«
Otočil jsem se. Nebyla tam žádná fronta, ale tu a tam postávaly malé skupinky. Několik dvojic, převážně středního věku, a na chodníku se pralo a válelo několik malých chlapců. Nezdálo se, že by někdo byl znepokojený.
A k nespokojenosti nebylo příčiny. Přesně dvě minuty před stanoveným začátkem představení přišlapala zuřivě na kole postava v nepromokavém kabátě – vynořila se zpoza rohu se skloněnou hlavou, s míhajícíma se nohama a s kolem nakloněným k zemi v nebezpečném úhlu. Se zaskřípáním zastavil muž před vchodem, zasunul klíč do zámku a rozrazil dveře. Hmátl dovnitř, rozsvítil světlo a nad našimi hlavami pohotově zamrkal jediný neónový proužek – a zase zhasl. Zopakoval to několikrát ze zřejmé zlomyslnosti, dokud se muž nepostavil na špičky a nepraštil do toho pěstí, čímž donutil světlo k poslušnosti. Pak ze sebe smetl plášť do deště a obnažil bezvadný večerní oblek. Nastoupil provozní ředitel.
Zatímco se toto všechno odehrávalo, objevila se odněkud velmi tlustá dáma a vtěsnala se do pokladny.

Představení mohlo začít.
Všichni jsme se začali šourat dovnitř. Chlapečkové pokládali za přepážku svých devět pencí a kopali do sebe cestou za závěs a k sedadlům, zatímco my ostatní jsme stoupali vážně vzhůru po schodišti na balkón, kde byla sedadla za půldruhého šilinku. Pan provozní v lesknoucí se náprsence s třpytivými hedvábnými klopami se usmíval a přezdvořile ukláněl, když jsme ho míjeli. Nahoře na schodišti jsme se zastavili u věšáku, na nějž někteří návštěvníci odkládali pláště. K svému překvapení jsem tu spatřil Maggie Robinsonovou, dceru místního kováře, která od nás brala lístky a pohled na nás jí zřejmě vzal dech. Kroutila se a chichotala, mrkala po Heleně a dělala vůbec všechno možné, snad kromě toho, že mě nedloubla do žeber. Nakonec rozevřela závěs a vešli jsme dovnitř.
Okamžitě mě napadlo, že vedení tohoto podniku bylo rozhodnuto, že zákazníci nebudou trpět chladem, protože nebýt vše prostupujícího zápachu starých křesel, musili jsme se domnívat, že jsme vpadli do tropické džungle. Maggie nás zakormidlovala dusným horkem k našim místům, a když jsem si sedal, všiml jsem si, že mezi sedadly není opěradlo.
»To sou sedadla pro milence,« vyprskla a utekla s dlaní na ústech.
Světlo ještě svítilo a já jsem se rozhlédl po malinkém balkónku. Byl tu rozeset asi tucet lidí a seděli v trpělivém tichu mezi oprýskanými stěnami. Po straně jeviště ukazovaly hodiny zcela energicky a nesmlouvavě za pět minut půl páté.
Sedět tu s Helenou však bylo milé a jaksi náležité a v pořádku. Bylo mi příjemně až na to, že se mi v tom prostoru s nedostatkem vzduchu chtělo nadechovat otevřenými ústy jako zlaté rybičce. Uvelebil jsem se pohodlně na sedadle, když vtom se pomalu obrátil mužík, který před námi seděl se svou manželkou. Ústa v hubené tváři měl přísně sevřena a upřel dlouze a vyzývavě svůj pohled do mých očí. Dívali jsme se na sebe několik tichých chvil a pak promluvil.
»Je mrtvá,« řekl.
Projela mnou prudká hrůza.
»Mrtvá?«
»Jo. Mrtvá.« Protáhl to slovo pomalu s chmurným zadostiučiněním a jeho oči neustále patřily do mých. Několikrát jsem polkl. »To je mi hrozně líto. Opravdu líto.«
Zachmuřeně přikývl a dál na mě hleděl s tou zvláštní intenzitou, jako by čekal, že řeknu ještě něco. Potom se zřejmým váháním se zase otočil a usadil na sedadlo.
Bezmocně jsem se díval na vzpřímená záda, na úzká hranatá ramena, zachumlaná do těžkého převlečníku. Kdo to byl, prokristapána? A o čem to mluvil? Odněkud jsem ten obličej znal – musí to být zákazník. A co bylo mrtvého? Kráva, ovce? Prasnice? V duchu jsem začal šíleným tempem probírat případy, které jsem v minulém týdnu viděl, ale tahle tvář se vůbec nikam nehodila.
Helena na mě tázavě hleděla a já jsem se pokusil o lehký úsměv. Ale kouzlo se rozbilo. Začal jsem jí něco vyprávět, když vtom se ten mužík zase otočil, hrozivě a rozhodnutě.
Znovu na mne upřel nepřátelský pohled. Vůbec si nemyslím, že měla něco špatnýho se žaludkem,« prohlásil.
»Že si to nemyslíte?«
»Ne, mladej pane, to si teda nemyslím.« Neochotně spustil oči z mého obličeje a znovu se obrátil k jevišti.
Druhý útok byl působivější tím, že najednou zhaslo světlo a do mých ušních bubínků vybuchl neuvěřitelný hluk. Byly to zprávy. Zvukový systém, právě tak jako vytápění, byl očividně projektován pro něco jako Albert Hall a na chvíli jsem před tím útokem couvl. Když hlas vyštěkával podrobnosti čtrnáct dní starých novinek, zavřel jsem oči a znovu jsem se snažil zařadit člověka před sebou.
Často mi činilo potíže rozpoznat lidi mimo jejich obvyklé prostředí a jednou jsem o tomto problému hovořil se Siegfriedem. Odpovídal lhostejně, protože to nepovažoval za příliš vážný problém. »Ale to je jednoduché, Jamesi. Zkrátka se jich zeptej, jak hláskují své jméno. A nebudeš mít vůbec žádné potíže.«
Jednou jsem to zkusil a farmář se na mě podivně zahleděl a odpověděl S – H – I – T – H a rychle odešel. Takže teď mi nezbývalo nic jiného než sedět a potit se s očima upřenýma na nesouhlasný zátylek a kutat v paměti. Když skončily zprávy a hudba pekelně zahřímala, probral jsem tři poslední týdny bez jakéhokoliv výsledku.

Před další hromovou hudbou nám bylo dopřáno několik požehnaných chvil oddechu. Následoval hlavní film – film o Skotsku přijde na řadu až později – a tento filmový příběh byl uváděn jako něžná milostná povídka. Nepamatuji se, jak se to jmenovalo, ale byla v tom spousta objímání, které by mi bylo nevadilo až na to, že každý polibek byl doprovázen sborem táhlého mlaskání, které vyluzovali malí chlapci dole. Ti méně romantičtí prskali cucavé bonbóny.
A bylo stále větší horko. Rozepl jsem si sako a límeček u košile, ale začínala se mi docela bezesporu točit hlava. Mužík přede mnou byl stále ještě zachumlaný do těžkého zimníku a zřejmě mu to vůbec nevadilo. Promítačka se dvakrát rozbila a několik minut jsme hleděli na prázdné plátno a z křesel dole se ozývala bouře pískání a dupání.
Maggie Robinsonová, která pořád stála v šeru před závěsem, se dosud zdála být okouzlena pohledem na Helenu a na mě. Kdykoliv jsem se podíval tím směrem, setkal jsem se s jejíma očima, upřenýma na nás s poťouchlým pochopením. Asi v půli filmu bylo však její pozorování přerušeno zvuky a šustěním a děním na druhé straně závěsu a náhle ji smetla stranou obrovská postava, která vpadla do sálu. Nevěřícně jsem v postavě rozpoznal Gobbera Newhouse. Už jednou jsem v praxi zažil nedostatek jeho úcty k zákazu požívání alkoholu a bylo zcela jasné, že se toho přečinu dopustil znovu. Většinu svých odpolední trávil v zadních místnostech místních hostinců a teď se objevil zde, aby si odpočinul po nějaké tvrdé jízdě. Překulil se uličkou a k mé hrůze zahnul do naší řady. Krátce spočinul na Helenině klíně, dupl mi na palec a konečně rozprostřel svou obrovskou kostru na sedadlo po mé levici. Naštěstí to bylo také sedátko pro milence, bez opěradla uprostřed, protože to by mu jistě bylo vadilo, ale přesto se uveleboval jen s velkými potížemi. Nadzdvihoval se a vrtěl, a tohle funění a chrochtání ve tmě mohlo zrovna tak vyluzovat několik krmných vepřů v chlívku. Konečně si našel místečko, mocně říhl a uložil se k spánku.
Něžný příběh lásky neměl valnou naději, ale Gobber ho dorazil. Chrápal, až mi v uchu zaléhalo, a zaléval mě hustým zápachem zkysaného piva, takže jsem nebyl schopný vychutnat ani jedinou jemnou nuanci. Byla to úleva, když skončil poslední záběr zblízka a světla se rozsvítila. Trochu jsem se trápil kvůli Heleně. V průběhu večera jsem si několikrát všiml, že se jí zachvěly rty a občas se mrzutě zamračila. Uvažoval jsem, jestli se nezlobí. Ale jako řízení nebes se objevila Maggie s podnosem zavěšeným kolem krku a postavila se nad nás a šklebila se, zatímco jsem kupoval dvě čokoládové zmrzliny.
Jednou jsem si lízl a všiml jsem si, že se zimník přede mnou pohnul. Mužík se znovu chystal k útoku. Oči civící na mě ze ztuhlé tváře mě znovu zmrazily, zrovna jako předtím.
»Vod začátku. jsem věděl,« pravil, »že jste na špatný stopě. «
»Skutečně?«
»Jo. Žil jsem mezi zvířatama padesát let a když mají něco se žaludkem, nikdy se takhle nechovají.«
»Že ne? Asi máte pravdu.«
Mužík se vyšrouboval ve svém sedadle o kousek výš a chvilku jsem se domníval, že se vyšplhá až na mě. Zdvihl ukazováček. »Tak za první. Dobytče se špatným žaludkem má vždycky tvrdou stolici!«
»Aha.«
»Jestli si vzpomínáte, tohle mělo stolici měkkou, vopravdu měkkou.«
»Ano, ano, máte docela pravdu,« pravil jsem rychle a podíval jsem se na Helenu. Tohle bylo velkolepé – přesně to, co jsem potřeboval k zdokonalení romantické atmosféry.
Zafrkal a odvrátil se a znovu – jako by to všechno bylo zrežírováno – jsme byli vrženi do temnoty a řevu, který nás znovu ohlušil. Ležel jsem opřený v křesle a chvěl jsem se, protože mi došlo, že něco není v pořádku. Co to hráli za kovbojský šlágr? Potom se na plátně objevil nápis Zbraně z Arizony.
Vyděšeně jsem se obrátil k Heleně. »Co se to děje? Tohle má být přece ten skotský film, ne? Ten, na který jsme se přišli podívat.«
»Měl by to být.« Helena se odmlčela a podívala se na mě s malým pousmáním. »Ale obávám se, že nebude. Vtip je v tom, že často mění druhý film bez předchozího upozornění. Nikomu to zřejmě nevadí.«
Zdrceně jsem klesl na sedadlo. Tak už jsem v tom zase lítal. V Renistonu se netančilo a dnes dávali nesprávný film. Svým způsobem jsem byl génius.
»Je mi to líto,« řekl jsem. »Doufám, že vám to příliš nevadí.«
Zavrtěla hlavou. »Ani trochu. Ale dáme tomu filmu šanci. Možná že to bude docela dobré.«
Když však ten prastarý western rozvil klišé svého příběhu, vzdal jsem se naděje. Tohle bude další slavný

večer. Apaticky jsem pozoroval kobylu, která cválala po čtvrté kolem stejné skály, ale byl jsem totálně nepřipravený na ohlušující kaskádu výstřelů, které zaštěkaly. Nadskočil jsem a dokonce i Gobber se probudil ze spánku.
»Jéjej, jéjej, jéjej!« zařval, když se prudce vzpřímil a zamával kolem sebe rukama. Backhand z boku mě hodil prudce na Helenino rameno a začínal jsem se omlouvat, když jsem postřehl, že ji zase popadlo to mračení a cukání. Ale tentokrát se rozšířilo a celý obličej jako by roztál. Začala se smát tiše a bez ovládání.
Ještě nikdy jsem neviděl, aby se dívka takhle smála. Smála se, jako by to bylo něco, co už chtěla dlouho udělat. Úplně se tomu poddala, ležela zvrácená s hlavou vzadu na sedadle, nohy natažené před sebou a paže jí visely podle těla. Dala si na čas a vyčkala, dokud ji to úplně nepřešlo, a pak se ke mně obrátila. Položila mi ruku na paži. »Podívejte se,« řekla slabým hlasem, »proč bychom se příště nešli jenom projít?«
Znovu jsem se usadil. Gobber zase spal a jeho chrápání ještě hlasitější než před tím soutěžilo s ranami a řvaním na plátně. Pořád ještě jsem vůbec netušil, kdo může být ten mužík v řadě přede mnou, a měl jsem pocit, že se mnou neskoncoval. Hodiny pořád ještě ukazovaly za pět minut půl páté. Maggie na nás stále ještě hleděla a po zádech mi stékal pramének potu.
Nebylo to prostředí, o jakém bych byl snil, ale nevadilo mi to. Měl jsem před sebou »příště«.

Šedesátá třetí kapitola

Když Siegfried na něco úporně myslel, měl ve zvyku tahat se za lalůček ucha a hleděl před sebe prázdným pohledem. Teď to také dělal a v druhé, před sebou položené, ruce žmoulal na talíři kůrku chleba.
Obvykle jsem nestrkal nos do meditací svého šéfa a kromě toho už jsem chtěl vyjet na svou ranní objížďku, ale v jeho obličeji bylo něco zlověstného a to mě donutilo promluvit.
»Co se děje? Něco tě trápí?«
Siegfried se pomalu obrátil a jeho oči planuly zvláštním ohněm, ale zůstávaly nevidomé a teprve za několik vteřin v nich rozbřesklo vědomí. Přestal se tahat za lalůček, vstal, přešel k oknu a vyhlédl do prázdné ulice.
»Trápí, Jamesi, skutečně trápí, vlastně jsem tě zrovna chtěl požádat o radu. Kvůli tomuhle dopisu, který došel dnes ráno.« Netrpělivě si prohlédl kapsy, vytáhl kapesníky, teploměry, zmačkané bankovky, seznam návštěv, až našel dlouhou modrou obálku. »Přečti si tohle.«
Otevřel jsem obálku a rychle jsem přeletěl očima list papíru. Pak jsem zmateně vzhlédl. »Lituji, ale nerozumím tomu. Neříká se tady nic jiného, než že H. W. St. J. Ransom, Maj. Gen. žádá potěšení tvé společnosti v sobotu na dostizích v Brawtonu. Co je v tom za problém? Máš přece dostihy rád?«
»Takhle jednoduché to zase není,« řekl Siegfried a zase se pustil do lalůčku. »Tohle je něco jako soud. Generál Ransom je jeden z těch velkých borců v dostihovém okruhu severozápadu a v sobotu si s sebou přiveze nějakého kamaráda, aby si mě prověřil. Budou posuzovat, jak jsem na tom.«
Asi jsem vypadal vyděšeně, protože se usmál. »Víš co, raději začnu od začátku. Zkrátím to. Vedení severozápadního okruhu hledá veterináře, který by dohlížel na všechny jejich záležitosti. Víš, že na každém závodě má službu místní veterinář, a když se něco stane některému koni, zavolají ho. Ale tohle by bylo něco jiného. Tenhle dozorčí veterinář by řešil případy, kdy je podezření z dopování a podobně. Vlastně by to musel být tak trochu specialista. Doslechl jsem se, že se domnívají, že bych se na tu práci mohl hodit, a kvůli tomu se máme v sobotu sejít. Starého Ransoma znám, ale s jeho kolegy jsem se ještě nesetkal. Smysl je v tom, že se mnou mají strávit jeden dostihový den a ohodnotit mě.«
»A kdybys tu práci dostal, musel by ses vzdát všeobecné praxe?« zeptal jsem se. A při té myšlence mi naskočila husí kůže.
»Ne, ne, ale znamenalo by to, že bych byl asi tak tři dny v týdnu na dostizích, a uvažuji, jestli by to nebylo příliš mnoho.«
»To nevím,« dopil jsem kávu a odstrčil křeslo. »Vlastně ti v tomhle nemohu radit. S dostihovými koňmi nemám téměř žádné zkušenosti a dostihy mě nezajímají. Budeš se musit rozhodnout sám. Ale často jsi

mluvil o tom, že by ses chtěl specializovat na koně a dostihovou atmosféru přímo miluješ.«
»Máš pravdu, Jamesi, mám to rád. A peníze navíc by nepochybně byly velmi užitečné. Je to něco, co potřebuje každá praxe – nějakou smlouvu, pravidelný příjem, abys nebyl tak závislý na farmářích a jejich placení účtů.« Odvrátil se od okna. »V každém případě s nimi pojedu v sobotu do Brawtonu na dostihy a uvidíme, jak to dopadne. A ty musíš jet také.«
»Já? A proč?«
»Protože v tom dopise stojí "s doprovodem".«
»To znamená nějakou ženskou. Určitě s sebou vždycky vodí manželky.«
»Ať to znamená co chce, Jamesi, pojedeš se mnou. Volný den, jídlo zdarma a trochu alkoholu ti určitě udělá dobře. Tristan dokáže uhájit naši pevnost alespoň na několik hodin«
V sobotu kolem poledního zazvonil zvonek u domovních dveří. Když jsem šel chodbou otevřít, snadno jsem poznal návštěvníky, stojící za skleněnými dveřmi.
Generál Ransom byl malý a hranatý a z horního rtu mu visel agresívní a překvapivě černý knírek. Plukovník Tremayne byl vysoký, měl orlí nos a stál shrbeně, ale právě tak jako jeho společník měl kolem hlavy téměř hmatatelnou svatozář autority, která je výsledkem života, v němž neustále nakazoval a přikazoval. Za nimi, na spodním schodě, stály dvě otvídované dámy.
Otevřel jsem dveře a cítil jsem, jak se mi rovnají ramena a jak se moje paty samy od sebe srážejí pod palbou pronikavých a neúsměvných pohledů.
»Pan Farnon!« vyštěkl generál. »Předpokládám, že nás čeká.«
Ustoupil jsem o krok a otevřel jsem dveře. »Ale ano, jistě prosím, pojďte dál.« První vpluly ty dvě dámy, paní Ransomová právě tak čtverhranná a zavalitá a ještě přísnější než její manžel, za ní paní Tremaynová, mnohem mladší a hezčí takovým tím natvrdo vařeným způsobem. Všichni mě zcela ignorovali, kromě plukovníka, který šel v závěsu a na chvilku na mě upřel rybí oči.
Dostal jsem instrukce, že mám podat sherry, a když jsme se ocitli v pokoji, začal jsem nalévat z karafy. Byl jsem v půli druhé skleničky, když vstoupil Siegfried. Trochu sherry jsem rozlil. Můj šéf se na tuhle příležitost skutečně vyfintil. Štíhlá postava byla oblečena v jezdeckém úboru dokonalého střihu, dlouhý kostnatý obličej byl čistě vyholený, pískově žlutý knírek úhledně přistřižený. Když vstoupil do místnosti, smekl úplně nový tvrďák a já jsem položil láhev a hleděl na něho s majetnickou pýchou. Možná že se v Siegfriedově rodokmenu vyskytlo několik hrabat nebo nějaký ztracený kníže, ale ať už ano, nebo ne, oba představitelé armády vypadali okamžitě dost obyčejně a neupraveně.
Ve způsobu, jak generál přistoupil k Siegfriedovi, bylo něco téměř úlisného. »Farnone, drahý kamaráde, jak se vám daří? Jsem rád, že vás zase vidím. Dovolte, abych vám představil svou manželku, paní Tremaynovou a plukovníka Tremayna.«
K mému překvapení a úžasu vyhrabal plukovník odněkud trochu šišatý úsměv, ale svůj hlavní zájem jsem soustředil na reakci dam. Paní Ransomová hleděla na Siegfrieda, který se k ní skláněl, a vysloveně šla do kolen. Bylo neuvěřitelné, že se tato děsivá pevnost zhroutila po prvním výstřelu, ale bylo to tak. V její tváři roztála všechna tuhost a zůstal tam jenom velký rozměklý úsměv, takže vypadala jako drahá stará mamina.
Reakce paní Tremaynové byla jiná, ale neméně dramatická. Když po ní přejel Siegfriedův klidný, šedý pohled, zachvěla se, jako by jí tváře zkřivila křeč výstřední bolesti. S námahou se ovládla, ale dívala se na Siegfrieda toužebně a hladově, když se zase vrátil k pánům.
Začal jsem zprudka lít sherry do sklenic. Ksakru, už to tu zase bylo. Pořád totéž. Přesto, že on nic nedělal. Jenom se na ně podíval, k čertu, to přece nebylo spravedlivé.
Když skončilo sherry, vyšli jsme ven a usadili jsme se v Siegfriedově roveru, jehož neposkvrněná karosérie už byla opravená po té zkáze loni v létě. Bylo to vozidlo, které skutečně dělalo dojem. Tristan na něm nuceně pracoval celé dopoledne hadrem a kůží a vůz svítil jako zrcadlo. Když jsme odjížděli, pokynul Siegfried sedící za volantem elegantní paži svému bratrovi. Nemohl jsem překonat pocit, že jediná zbytečná věc jsem tu já, vmáčknutý nepohodlně na malém sedátku proti oběma představitelům armády, kteří seděli v pozoru na zadním sedadle s tvrďáky namířenými nepohnutě vpřed. Paní Tremaynová mezi nimi hleděla přemítavě na záď Siegfriedovy hlavy. Cestou jsme se naobědvali. Siegfried zacházel znalecky s uzeným lososem, se studeným kuřetem a se šampaňským. Nebylo pochyb,

že zaznamenal obrovský úspěch při jídle, protože hovořil s pány odborně a znalecky o dostizích a rozděloval svůj šarm spravedlivě a rovným dílem mezi obě manželky. Tuhá paní Ransomová se doslova culila, když jí Siegfried doporučoval menu z jídelního lístku. Bylo nesporné, že kdyby jeho nové místo záviselo na jeho dnešním chování a hlasovalo se ihned, měl by to nesporně doma a v suchu.
Po obědě jsme šli do okruhu a dívali se na koně předváděné před prvním dostihem. Viděl jsem, jak se Siegfried rozjařil, jakmile spatřil a ucítil celou tu scénu. Hlučící zástup, křičící bookmakery, krásná zvířata, která přecházela sem a tam, drobounké, barevné a houževnaté žokeje, kteří si povídali uprostřed závodiště s trenéry. Zvládl při obědě dost šampaňského, takže byl vnímavější, a nepochybně byl obrazem člověka, který věděl, že ho čeká úspěšný den.
Merryweather, místní veterinář, se k nám připojil, aby se s námi díval na první dostih. Siegfried ho trochu znal a po dostihu spolu hovořili, když vtom se zdvihlo znamení »Žádáme veterináře«. K Merryweatherovi přiběhl nějaký člověk. »Ten kůň, co uklouzl v poslední zatáčce, ještě pořád leží a nevypadá, že vstane.«
Veterinář zamířil ke svému autu, které stálo připravené u zábradlí. Obrátil se na nás. »Chcete vy dva jít se mnou?«
Siegfried se tázavě podíval na společnost a dostalo se mu laskavého pokynutí. Spěchali jsme za svým kolegou.
Ve chvilce jsme uháněli po závodišti směrem k poslední zatáčce. Merryweather visel na volantu, když jsme ujížděli přes trávu, a bručel si zpola jenom pro sebe: »Kruci, doufám, že to není zlomenina – jestli něco k smrti nenávidím, je to střílení koně.«
Když jsme dojeli na místo, nevypadalo to dobře. Štíhlé zvíře leželo na boku a vůbec se nehýbalo, jenom žebra se mu prudce zdvíhala a klesala. Žokej, kterému tekla krev z tržné rány na čele, mu klečel u hlavy. »Co myslíte, pane doktore? Zlomil si nohu?«
»Podíváme se.« Merryweather začal prohmatávat rozhozené údy, silnými prsty přejížděl po jedné kosti, pak po druhé, opatrně ohýbal klouby, kolena, ramena, bok. »Všechno je tu v pořádku. Určitě to není zlomenina.« Najednou ukázal na hlavu. »Podívejte se mu na oči.«
Podívali jsme se. Oči měl jako skleněné a trhavě pohyboval jimi i celou hlavou – sice mírně, ale zjistitelně.
»Otřes mozku?« zeptal se Siegfried.
»Ano, praštil se do hlavy.« Merryweather se vzpřímil v kleku a vypadal mnohem šťastněji. »Pojďte, překulíme ho na prsa. Myslím, že by se mohl postavit, když mu trochu pomůžeme. «
V zástupu se našla spousta pomocníků a koně jsme snadno obrátili tak, aby ležel na hrudní kosti, s předníma nohama před sebou. Několik minut ležel v téhle poloze, pak vstal a mírně se pohupoval. Podkoní ho odvedl.
Merryweather se zasmál. »Tak tohle nebude tak zlé. Je to dobrý kůň. Řekl bych, že si odpočine a bude v pořádku.«
Siegfried se chystal odpovědět, když jsme zaslechli »Pst, pst!« zpoza zábradlí. Podívali jsme se tam a spatřili jsme statnou červenolící postavu a ten člověk na nás horlivě mával. »Hej, hej,« volal, »pojďte sem na chvíli.«
Šli jsme. V té tváři bylo něco, co Siegfrieda zřejmě zaujalo. Podíval se zblízka do usmívajících se obtloustlých rysů, na vlny mastných černých vlasů, které spadaly na čelo a radostně vykřikl: »Panebože! Stewie Brannon! Jamesi, pojď a seznam se s kolegou – studovali jsme spolu.«
O Stewie Brannonovi mi Siegfried mnoho vyprávěl. Dokonce tolik, že se mi zdálo, že si potřásám rukou se starým a důvěrně známým přítelem. Někdy, když jsme měli náladu, jsme se Siegfriedem sedávali až do rána u láhve ve velikém pokoji ve Skeldalu, přežvykovali jsme staré časy a přivolávali si zajímavé charaktery, které jsme poznali. Vzpomněl jsem si, že mi vypravoval, že Stewieho předběhl asi v půli studia a že byl hotový, když Stewie ještě bojoval a zápolil se svým třetím rokem. Siegfried ho vylíčil jako naprosto nectižádostivého člověka, který choval odpor ke studiu a nechtěl se ani mýt, ani holit – vlastně ztělesnění představy, jak asi vypadá mladý člověk, který je předurčen k neúspěchu. Bylo v něm ale něco dojemného. Prostota dítěte, obrovská láska ke všem lidem a nesmírná veselost a optimismus.
Siegfried zavolal na Merryweathera: »Omluvíte mě přátelům, až se tam vrátíte? Mám tu kamaráda, se kterým si musím pohovořit – jen na chvilku.«

Merryweather zamával, nasedl do auta a jel zpátky, zatímco my jsme podlezli pod zábradlím. Siegfried uchopil zavalitou postavu za loket. »Pojď, Stewie, kde se tu můžeme něčeho napít?«

Šedesátá čtvrtá kapitola

Zašli jsme do dlouhého bufetu s nízkým stropem, hned pod tribunou a já jsem zažil mírný šok. Tohle byla místa za čtyři a půl šilinku a vypadalo to tu podstatně jinak než na trávníku, kde se koně shromažďovali před závodem. Jídlo i pití se odehrávalo převážně ve vodorovné poloze a kuchyň sestávala většinou z vuřtů a sekané.
Siegfried se probojoval k výčepu a získal tři whisky. Posadili jsme se k jednomu z mála volných stolů – nestál na příliš jistých nohou a měl kovovou vrchní desku. U vedlejšího stolu upíjelo individuum se špičatou bradou velkými doušky z půllitru piva a zakusovalo se mohutně do sekané.
»A teď, můj chlapče,« řekl Siegfried, »copak jsi dělal celých šest let?«
»Tak počkej,« odvětil Stewie a jakoby mimoděk do sebe hodil jediným douškem whisky. »Závěrečné zkoušky jsem udělal brzy po tom, co jsi ty odešel, a nedopadl jsem nijak zvlášť špatně. Nejdřív jsem z obou proletěl, pak jsem několikrát měl nějaké těžkostí s chirurgií, ale před čtyřmi léty jsem vpadl do nic netušícího světa zvířat. Od té doby jsem často měnil působiště, sever, jih, dokonce i šest měsíců v Irsku. Snažil jsem se najít místo s platem, za který by se dalo vyžít. Ty tři libry a čtyři šilinky týdně, to není žádná velká hromada peněz, když musí člověk živit rodinu.«
»Rodinu? Copak ty ses oženil?«
»No a jestli. Jistě si pamatuješ na malou Meg Hamiltonovou – chodil jsem s ní na večírky do koleje. Oženil jsem se s ní ve svém posledním roce. Máme teď pět dětí a další je na cestě.«
Siegfriedovi zaskočila whisky. »Pět dětí! Prokristaboha, Stewie!«
»Je to opravdu báječné, Siegfriede. Asi se divíš, jak dokážeme vůbec existovat. To ti tedy nedokážu vysvětlit. Sám to nevím. Ale držíme se vždycky o krok před úplnou zkázou a jsme šťastni. Teď budeme asi už v pořádku. Chytil jsem se v Hensfieldu před několika měsíci a daří se mi docela dobře. Dokázal jsem vyjít s rozpočtem na domácnost a na ničem jiném nezáleží.«
»Hensfield,« – řekl Siegfried. Představil jsem si to smutné město v západním Ridingu. Divoká změť starých cihlových budov a továrních komínů. To byla ta druhá strana Yorkshiru. »Ošetřuješ asi většinou malá zvířata, viď?«
»To víš, že ano. Vydělávám si na svůj chlebíček ponejvíc tím, že zbavuju místní kocoury jejich parády. Díky mně se můžou hensfieldské kočičí dámy procházet po ulicích bez obav.«
Siegfried se zasmál a chytil vesele za loket jedinou číšnici, která tu byla a právě spěchala kolem nás. Otočila se a zamračila a měla na rtech zlobné slovo, ale stačil ještě jeden pohled a usmála se. »Ano, pane?«
Siegfried se jí díval chvíli vážně do tváře, přičemž stále ještě držel její loket. Pak tiše promluvil: »Rád bych věděl, jestli byste byla tak laskava a přinesla nám tři velké whisky a opakovala to, kdykoliv uvidíte, že máme prázdné skleničky. Dokázala byste to?«
»Samozřejmě, pane, určitě ano.« Číšnici bylo víc než čtyřicet, ale červenala se jako malá dívenka. Stewieho brada se třásla tichým smíchem. »Ty jsi starý rošťák, Farnone. To jsem rád, že jsi se nezměnil.«
»Vážně? To je ale hezké, ne?«
»A legrační na tom je, že se o to ale vůbec nesnažíš o co?«
»Že se nesnažím? Že se nesnažím o co?«
»Ale nic. Zapomeň na to. Tady je naše whisky.«
Nápoje se hromadily. Jedna whisky následovala za druhou a oni povídali a povídali. Já jsem se jim do toho nepletl, seděl jsem a poslouchal, příjemně povznesený a šťastný a každou druhou skleničku jsem nenápadně přistrčil Stewiemu, který ji zlikvidoval nedbalým trhnutím zápěstí.
Když mu Siegfried líčil svou vlastní dráhu, byl jsem ohromen naprostým nedostatkem závisti u toho velkého člověka. Měl radost, když slyšel, jak Siegfriedova praxe vzkvétá, že má příjemný dům a asistenta. Siegfried mi ho vylíčil jako zaobleného v době studií, ale teď byl tlustý navzdory svému

nedostatku a těžkému životu. A poznal jsem ten jeho zimník. Byl to zimník z výprodeje námořnického šatstva a chránil ho celá dlouhá léta na koleji. Tehdy asi nevypadal příliš valně, ale dnes to byla úplně smutná záležitost, se švy, které se napínaly a praskaly nad překypujícím tukem.
»Podívej se, Stewie,« Siegfried si rozpačitě hrál se skleničkou. »Jsem přesvědčen, že se ti v Hensfieldu bude dařit dobře, ale kdybys nějakou nešťastnou náhodou měl smůlu, doufám, že bys nezaváhal a přišel bys ke mně. Darrowby není tak daleko, to přece víš. A vlastně,« odmlčel se a polkl. »Jsi teď v pořádku? Kdyby ti pomohlo pár liber, mám je tady.«
Stewie do sebe hodil něco, co musila být desátá dvojitá whisky, a pohlédl na starého přítele laskavě a dobromyslně. »Jsi hodnej kluk, Siegfriede, ale děkuji ti. Už jsem ti říkal, že si vydělám na domácnost a že nám to stačí. Ale oceňuju to – byl jsi vždycky laskavý. Divnej kluk, ale hodnej.«
»Divný?« Siegfrieda to zaujalo.
»Ne, ne, divný – to je špatné slovo. Jiný. Tak tedy byl jsi setsakramentsky jiný.«
»Jiný?« tázal se Siegfried a spolkl whisky, jako by mu už dávno přestala nějak chutnat. »Určitě se mýlíš, Stewie.«
»Nelámej si tím hlavu,« řekl Stewie, natáhl se přes stůl a poklepal příteli na rameno. Ale ztratil smysl pro směr a místo toho smetl na zem Siegfriedův tvrďák. Skulil se k nohám muže u vedlejšího stolu.
Během našeho rozhovoru jsem si byl vědom, že tento pán občas vybíhá ven a zase se pomalu vrací, aby znovu zaútočil na jídlo a pití. Tento muž se zadíval dolů na klobouk. Jeho obličej byl ztělesněním špatné nálady a trudnomyslnosti, pocházející z velkého množství piva, z nedopečené sekané a nerozumných investic. Jediným pohybem nohy vyrazil na tvrďák a hned vypadal líp.
Značně zvrásněný klobouk přiletěl zpátky k Siegfriedovi, který ho chytil a nedotčeně a sebevědomě umístil znovu na hlavě. Nevypadal vůbec pohněvaně. Zřejmě považoval reakci toho člověka za dokonale normální.
Všichni jsme vstali a trochu mě překvapilo, že se moje okolí houpalo a bylo poněkud rozmazané. Když se věci uklidnily, dostalo se mi nového překvapení. Velká místnost byla téměř prázdná. Výčepní pult byl pokrytý bílou látkou. Číšnice sbírala prázdné sklenice.
»Stewie,« řekl Siegfried, »sezení skončilo. Uvědomuješ si, že jsme tu žvanili víc než dvě hodiny?«
»A moc pěkně. Bylo to lepší, než kdybychom cpali těžce vydělané měďáky bookmakerům.« Stewie se postavil na nohy, přidržel se stolu a nějakou chvíli tak stál a mrkal.
»Je tu ale ještě jedna věc,« řekl Siegfried. »Moji přátelé. Přišel jsem sem se společností a určitě se diví, kam jsem se poděl. Víš co, pojď já vás seznámím. Jistě to pochopí, když si uvědomí, že jsme se neviděli tolik let.«
Propracovali jsme se zpátky na trávník, kde se prováděli koně. Po generálovi a jeho společnosti nebyla nikde ani stopa. Konečně jsme je našli na parkovišti. Bez úsměvu postávali kolem rovera. Většina ostatních vozů zmizela. Siegfried k nim důvěřivě přikráčel s pomačkaným tvrďákem nasazeným v laškovném úhlu.
»Promiňte, že jsem vás opustil, ale přihodilo se mi něco báječného. Dovolte, abych vám představil pana Stewarta Brannona, kolegu v povolání a svého drahého přítele.«
Čtyři prázdné pohledy se obrátily k Stewiemu. Jeho veliký masitý obličej byl zarudlejší než předtím a sladce se usmíval skrze rosu potu. Všiml jsem si, že se trochu zmýlil při zapínání námořnického pláště. Nahoře mu přebýval knoflík a dole se nedostávala látka. Namáhaný a k prasknutí napjatý, téměř zmučený kus oděvu vypadal ještě groteskněji.
Generál krátce přikývl, plukovník jako by skřípal zuby, dámy očividně ztuhly a pohlédly na druhou stranu.
»Ano, ano, zajisté,« zabručel generál, »ale čekáme tady už dost dlouho a chceme se dostat domů.« Vystrčil bradu a jeho knírek se naježil.
Siegfried mávl paží. »Zajisté, zajisté, rozhodně. Hned pojedeme.« Obrátil se k Stewiemu: »Tak sbohem, chlapče, zase se brzy sejdeme. Zatelefonuji ti.«
Začal hmatat v kapse po klíčích od auta. Začal pomalu, ale postupně zrychlovat tempo. Když si prohledal kapsy asi popáté, zavřel oči a vypadal, že se hluboce zamyslel. Pak jako by se rozhodl, že se do toho pustí systematicky, začal rozkládat obsah svých kapes kus po kuse na kapotu auta jako na stůl,

a čím víc se hromádka vršila, tím stoupalo moje přesvědčení, že se k nám blíží pohroma.
Netrápil mě jenom ten klíč. Siegfried zkonzumoval mnohem víc whisky než já a začala na něho působit opožděně, tak jako vždycky. Mírně se kolébal, sražený tvrďák mu sklouzl na jedno oko a z rukou mu padaly věci, které vytahoval z kapsy a lišácky prohlížel.
Přes parkoviště kráčel nějaký člověk s dlouhým smetákem a ruční kárkou a Siegfried ho chytil za ruku.
»Podívejte se, chtěl bych, abyste pro mě něco udělal. Tady je pět šilinků.«
»V pořádku, pane.« Muž shrábl peníze. »Co chcete, abych udělal?«
»Najděte mi klíče od auta.«
Muž se podíval na zem u Siegfriedových nohou. »Udělám, co bude v mých silách. Někde jste to tady upustil, viďte?«
»Ne, ne. Nemám ponětí, kde jsem je upustil.« Siegfried neurčitě mávl rukou. »Jsou někde na závodišti.«
Mužík se chvíli tvářil nechápavě a pak se zadíval na několikakrové prostranství zasypané různými odpadky, na koberec odhozených dostihových programů, na roztrhané vstupenky. Obrátil se zády k Siegfriedovi a najednou se zachichtl a se smíchem odcházel. Kradmo jsem se podíval na naše společníky. Pozorovali celé hledání v kamenném tichu a žádný z nich nevypadal pobaveně. První vybuchl generál.
»Kristepane, Farnone, máte ty zatracené klíče, nebo ne? Jestli jste je ksakru ztratil, musíme to zařídit nějak jinak. Nemůžeme tu dámy nechat stát.«
Zezadu se ozvalo jemné zakašlání. Stewie tu ještě pořád byl. Přišoural se kupředu a zašeptal něco do přítelova ucha a Siegfried mu začal okamžitě vroucně tisknout ruce.
»Panebože, Stewie, to je od tebe laskavé! Zachránil jsi situaci.« Obrátil se zpátky ke společnosti.
»Nemusíme se už s ničím trápit – pan Brannon se laskavě nabídl, že nám zajistí odvoz. Šel na druhé parkoviště pro svůj vůz.« Vítězoslavně ukázal na lesklá záda nadmutého námořního pláště, který nejistě proplouval brankou.
Siegfried se snažil, co mu síly stačily, aby udržel konverzaci, ale byla to těžká práce. Na jeho veselé konverzační příspěvky nikdo neodpovídal a on sám náhle zmlkl, když zpozoroval, jak se po generálově tváři šíří vztek a nevěřícné překvapení. Stewie se vrátil.
Vůz byl malinký austin, sedmička, a vypadal jako trpaslík ve srovnání s mohutnou postavou za volantem. Podle zrezivělého laku a popraskaných oken jsem soudil, že to je jeden z prvních typů »sporťáku«, jehož kapota se už dávno rozpadla a byla nahrazena doma vyrobenou plátěnou přikrývkou, připevněnou k pokroucenému rámu nesčetnými smyčkami drátu.
Stewie se s námahou vyprostil, ztěžka otevřel dveře pro cestující a se skromnou pýchou se uklonil. Ukázal na hromadu pytlů ležících na holých prknech v místě, kde by mělo být sedadlo pro cestující. Vzadu nebylo také žádné sedadlo, jenom pár dřevěných bedýnek s barevnými nápisy »Nejjemnější americká jablka.« Z bedýnek vykukovala změť lékařských lahviček, stetoskopů, zásypů a jehel.
»Myslel jsem si,« řekl Stewie, »že když dám na ty bedýnky pár pytlů…«
Generál ho nenechal domluvit. »Ksakru, tohle má být vtip?« V obličeji byl úplně rudý a žíly na krku mu nebezpečně nabíhaly. »Snažíte se urazit mě, mého přítele a tyhle dámy? Za to, co jste dokázal dnes odpoledne, byste zasloužil zmrskat bičem, Farnone. To byste potřeboval – zmrskat bičem!«
Přerušilo ho náhlé zařvání roveru. Plukovník, důvtipný muž, jak se slušelo a patřilo k jeho hodnosti, nastartoval vůz zkratem. Dveře totiž nebyly naštěstí zamknuté.
Dámy si sedly dozadu s plukovníkem a já jsem se zbídačeně zkroutil na své malé sedátko. Generál se znovu ovládl. »Nastupte, budu řídit!« zaštěkal na Siegfrieda, jako by to byl svobodník, který se prohřešil.
Ale Siegfried zvedl varovnou ruku. »Okamžik, prosím,« zahuhňal. »Sklo je velmi špinavé, vyčistím vám ho.«
Dámy ho mlčky pozorovaly, když se kolébavě obrátil dozadu do vozu a začal prohrabovat kufr. Záře lásky v jejich očích vyhasla. Nevím, proč se Siegfried tolik obtěžoval, možná proto, že v oparu whisky cítil, že musí znovu získat pozici schopného a účinlivého člena společnosti.
Jeho snaha vyšla naprázdno. Výsledek byl úplně špatný: Čistil sklo pošlou slepicí.

Za několik týdnů znovu u snídaně na mě zavolal Siegfried, který četl ranní noviny při třetím šálku kávy.
»Podívej se, Herbert Jarvis, MVDr., kdysi kapitán R.A.V.C., byl jmenován za dozorčího lékaře

severozápadního obvodu. Já ho znám, toho Jarvise. Příjemný chlapík, dobře se na tu práci hodí.«
Podíval jsem se na svého šéfa a pátral jsem po nějaké známce zklamání nebo lítosti. Žádné jsem nenašel. Siegfried položil svůj šálek, otřel si rty ubrouskem a spokojeně se nadechl. »Víš, Jamesi, nakonec vždycky všechno dobře dopadne. Starého Stewieho mi poslala prozřetelnost nebo nebesa nebo cokoli si přeješ. Na tu práci jsem se vůbec nehodil, a kdybych to byl dostal, byl bych býval úplně nešťastný. Pojď, chlapče, vyjedeme si tam nahoru, do těch kopců.«

Šedesátá pátá kapitola

Po tom večeru, co jsem byl s Helenou v biografu, se nějak samo od sebe přihodilo, že jsem k ní občas večer zaskočil. A než jsem vůbec pochopil, o co jde, vyvinul se ve mně reflex: kolem osmé hodiny se mi nohy docela samostatně pouštěly na cestu do Heston Grange. Samozřejmě že jsem s tím nutkáním bojoval – nechodil jsem tam každý večer. Měl jsem svoji práci, která mě často zaměstnávala plných dvacet čtyři hodin, uvědomoval jsem si, co se sluší a patří – a pak tu byl pan Alderson.
Helenin otec byl duchem nepřítomný muž drobné postavy, který se po smrti své manželky, před několika lety, velmi uzavřel sám do sebe. Byl to zkušený odborník v chovatelství dobytka a jeho farma mohla obstát v soutěži s nejlepšími hospodářstvími, ale valná část jeho myšlenek zřejmě a očividně bloudila většinu času někde jinde. A osvojil si různé drobné podivnůstky: když nešlo všechno tak, jak mělo, vedl dlouhé huhlavé rozpravy sám se sebou, ale když měl z něčeho mimořádnou radost, začal často zničehonic hlasitě bzučet jakousi neurčitou a svéráznou melodii. Byl to zvuk dost pronikavý a při svých profesionálních návštěvách jsem ho obvykle vystopoval podle charakteristického bzučení, ozývajícího se odněkud z hospodářských budov.
Když jsem začal chodit za Helenou, zpočátku mě vůbec ani nepostřehl – to vím docela určitě. Byl jsem jenom jeden ze zástupu mladíků srocujících se kolem jeho dcery. Doba však plynula a moje návštěvy byly častější a častější a najednou se zdálo, že si mě uvědomil a začal na mne hledět se zájmem, který se rychle prohluboval v paniku. Po pravdě řečeno jsem mu to nemohl zazlívat. Miloval Helenu a bylo to přirozené, že si přál, aby se báječně provdala, a na obzoru byla přinejmenším jedna taková vyhlídka – mladý Richard Edmundson, jehož otec byl dávný přítel Aldersonových a obhospodařoval téměř tisíc akrů půdy. Byla to bohatá a společensky významná rodina a Richard jevil velký zájem. Ve srovnání s ním byl neznámý a chudý mladý veterinář dost špatná partie.
Když se poblíž nás vyskytoval pan Alderson, stávaly se moje návštěvy nepříjemnou záležitostí. Oba dva jako bychom po sobě kradmo pokukovali. Kdykoli jsem pohlédl jeho směrem, přistihl jsem ho neomylně, jak odvrací upřený zrak, a musím přiznat, že když se on podíval na mne, nedokázal jsem se přemoci a uhnul jsem pohledem.
Byla to škoda, protože jsem ho instinktivně měl rád. Byl přátelský a dojemně bezelstný a za jiných okolností bychom spolu byli vycházeli velmi dobře. Ale nedalo se s tím nic dělat – nechtěl mě, neschvaloval mě. Ne snad proto, že by si chtěl Helenu podržet pro sebe – byl to nesobecký člověk a kromě toho měl výbornou hospodyni ve své sestře, která nedávno ovdověla a přestěhovala se k Aldersonovům. Tetička Lucie byla srdnatá a energická žena, dokonale schopná řídit domácnost a starat se o dvě mladší děti. Bylo to jen tím, že si zvykl na příjemnou představu, že se jeho dcera jednoho dne provdá za syna jeho starého přítele a povede spokojený, hmotně velmi dobře zajištěný život. A kousek jakési tvrdohlavosti v panu Aldersonovi se bojovně vzpouzel případné změně plánu.
Proto se mi vždycky ulevilo, když jsem s Helenou vypadl z domu. Pak bylo všechno v pořádku. Chodili jsme si zatancovat do malých vesniček, procházeli jsme se po mnoha kilometrech starých, zatravněných cest v kopcích, po cestách, které tu vznikly dávno v době, kdy se tu ještě dolovalo. Někdy mě Helena doprovázela na mých večerních návštěvách. V Darrowby se nedalo podnikat nic mimořádného, ale byla v nás dokonalá pohoda, vědomí, že jsme spolu a že si spolu stačíme, a všechno pro nás bylo tímto pocitem prohřáté, významné, důležité.
A takhle by to asi bývalo mohlo pokračovat do nekonečna, nebýt tehdy toho rozhovoru se Siegfriedem. Seděli jsme ve velkém pokoji Skeldalu, tak jako jsme večer často sedávali. A rozprávěli jsme, co se ten den stalo, a pak se Siegfried zasmál a plácl se do kolena.

»Měl jsem tu dneska starého Harryho Fostera. Přišel mi zaplatit. To ti byla legrace – seděl tu, rozhlížel se po místnosti a brblal !Máte tu pěkné hnízdečko, pane Farnone, moc pěkné hnízdečko," a dodal lišácky "Je na čase, aby v tom hnízdečku seděl taky ptáček, viďte? Měl by se tu usadit nějaký ptáčínek."«
Zasmál jsem se také. »Na tohle už sis mohl zvyknout. Jsi nejžádoucnější starý mládenec v Darrowby. Nedají ti pokoj, nebudou spokojeni, dokud tě neožení.«
»Počkej, zadrž, ne tak rychle.« Siegfried mě zamyšleně pozoroval. »Ani vteřinku si nenamlouvám, že Harry mluvil o mně. Myslel na tebe.«
»Co mi to tady povídáš?«
»Jenom uvažuj. Cožpak ses nezmínil, že jsi ho potkal jednou večer, když ses s Helenou procházel po jeho pozemcích? To bylo pro něj sousto. Podle jeho názoru je na čase, aby ses konečně oženil.«
Zvrátil jsem se do křesla a rozchechtal jsem se. »Já. Ženit se! To by tedy vypadalo! Dovedeš si to představit? Chudák starý Harry!«
Siegfried se ke mně naklonil. »Čemu se směješ, Jamesi? Harry má úplně pravdu – je na čase, aby ses oženil.«
»Cože?« nevěřícně jsem se na něho podíval. »O čem to vůbec mluvíš?«
»Je to úplně jednoduché,« řekl. »Mluvím o tom, že by ses měl oženit, a to brzy.«
»Ale jdi, Siegfriede, děláš si legraci?«
»Proč bych si měl dělat legraci?«
»Ale ksakru, vždyť teprve začínám, nemám žádné peníze, nemám vůbec nic. A nikdy mě to ani nenapadlo.«
»Tebe to nikdy ani… tak mi, prosím tě, pověz – ucházíš se o Helenu Aldersonovou, nebo ne?«
»Já že… já že bych… hm, možná, že by se tomu dalo tak říkat.«
Siegfried se pohodlně uvelebil v křesle, sepjal konečky prstů a zatvářil se moudře a soudcovsky. »Tak tedy dobrá. Připouštíš, že se o tu dívku ucházíš. Přistupme tedy k dalšímu bodu. Je to dívka – jak jsem zjistil vlastním pozorováním – mimořádně přitažlivá, přesně řečeno, když jde přes náměstí a zrovna se koná trh, zastavuje se málem kvůli ní doprava. Kdekdo ví, že je inteligentní, vyrovnaná a že výborně vaří. Snad se mnou souhlasíš i v těchto bodech?«
»Samozřejmě, že souhlasím,« odvětil jsem podrážděný jeho bohorovností. »Ale co z toho? Proč se tu chováš jako sudí nejvyššího soudu?«
»Pouze se snažím vysvětlit a vymezit své stanovisko, Jamesi, totiž že máš před sebou zřejmě ideální manželku a že s tím vůbec nic neděláš. Tedy abych se nevyjadřoval tak vytříbeně – přál bych si, abys kolem ní přestal jen tak poskakovat a měl se k dílu.«
»Ale takhle snadné to přece není,« řekl jsem zvýšeným hlasem. »Už jsem ti vysvětlil, že bych musel být mnohem lépe existenčně zajištěný a vůbec, dej mi šanci, vždyť k nim chodím teprve pár týdnů – takhle brzy přeci člověk nemyslí na manželství. A potom ještě něco – její otec mě nemá rád.«
Siegfried naklonil hlavu k rameni, po tváři se mu začal rozlévat výraz světce a já jsem zaťal zuby. »Milý chlapče, nezlob se, ale musím ti něco povědět v zájmu tvého vlastního dobra. Opatrnost je často ctností, ale ty to prostě přeháníš. Je to drobná skvrnka na tvém charakteru a projevuje se mnoha způsoby. Ve tvém nejistém přístupu k pracovním problémům, například bojíš se riskovat, postupuješ bojácně krok za krokem tam, kde bys do toho měl vletět po hlavě. Vždycky vidíš nebezpečí, i když žádné nehrozí. Musíš se naučit chytit býka za rohy, musíš se naučit vyrazit. Pokud bys zůstal takový, jaký jsi, vymezí ti tvá vlastní pochybovačnost jen úzký okruh činnosti a působnosti.«
»Originální jmenovka pro Pecivála – Mouchysněztesimě.«
»Ale jdi, jdi, Jamesi, to jsem neřekl, ale když už si takhle povídáme, chtěl bych se zmínit ještě o jedné maličkosti. Vím, že mi nebudeš mít za zlé, že to říkám. Dokud se neoženíš, obávám se, že budu postrádat dobrodiní tvé plné pomoci v práci, protože, upřímně řečeno, jsi čím dál tím pitomější a tupější, takže jsem přesvědčen, že většinu času vůbec nevíš, co děláš.«
»Co mi to tady k čertu vykládáš? V životě jsem neslyšel takovou…«
»Jamesi, buď tak laskav a vyslechni mě. To, co říkám, je čistá pravda – chodíš jako ve snách a projevuje se u tebe rozčilující zvyk civět do prázdna, když s tebou hovořím. Na to je, můj chlapče, jen jediný lék.«

»A lék docela prostý a jednoduchý!« zařval jsem. »Nemám peníze, nemám byt, ale šťastně a vesele vhupnu do manželství. Proč bych si vůbec měl s něčím dělat hlavu?«
»Ale, ale, tak vidíš, zas už jsi v tom, zas už si vymýšlíš potíže.« Lehce se zasmál a zahleděl se na mne s láskyplným soucitem. »Nemáš peníze, inu, jednoho dne se staneš mým partnerem. Tvoje vizitka bude viset na plotě před domem, takže se ti nikdy nebude nedostávat chleba vezdejšího. A co se týče bytu – jenom se podívej na všechny ty prázdné místnosti v tomhle domě. Bez velké námahy by sis mohl zařídit nahoře vlastní byt. Takže to jsou jen nicůtky a řečičky.«
Rozčileně jsem si prohrábl rukou vlasy. Začínala se mi točit hlava. »Když o tom mluvíš, vypadá to tak jednoduše.«
»Ale vždyť to je jednoduché.« Siegfried se prudce napřímil v křesle. »Utíkej a bez dalšího zaváhání požádej tu dívku o ruku a do měsíce ať ji máš pod čepcem.« Zahrozil na mne prstem.
»Nauč se chytit život pod krkem, Jamesi. Odvrhni své pochybovačné cesty a pamatuj si,« – sevřel ruku v pěst a zaujal velebnou pózu – »život nabízí každému člověku dobu přílivu, a když ji zameškáš…«
»Dobrá, dobrá,« řekl jsem a unaveně jsem vstal z křesla, teď už stačí, pochopil jsem to. A teď si jdu lehnout.«

Nedomnívám se, že bych byl první osobou, jejíž život by byl od základu ovlivněn jedním z náhodných výbuchů Siegfriedova temperamentu. Považoval jsem jeho názory tehdy večer za směšné, ale zasadil do mě sémě, které se ujalo a téměř přes noc rozpučelo. Zcela nepochybně byl odpovědný za skutečnost, že jsem se stal otcem dospělé rodiny v době, kdy jsem stále byl ještě mladý, protože když jsem přednesl tento problém Heleně, řekla ano, souhlasila, že se za mne provdá, a vybrali jsme si blízký termín.
Nejdříve vypadala překvapeně – možná že na mne měla stejný názor jako Siegfried a že předpokládala, že mi bude trvat pár let, než se pohnu.
Zkrátka a dobře, než jsem získal čas, abych se trochu zamyslel, všechno bylo pěkně uspořádáno a já jsem zjistil, že jsem se kouzlem přenesl z pohrávání si s myšlenečkou, k plánům na zařizování budoucí obývací ložnice na Skeldalu.
Byla to doba blažená pouze s jediným mráčkem na obzoru. Ten mráček se ale hrozivě nadouval a rozrůstal. Když jsem kráčel s Helenou ruku v ruce a v myšlenkách plul nad oblaky, stahovala mě Helena znovu a znovu prosebným výrazem k zemi.
»Víš, Jime, skutečně si musíš promluvit s tatínkem. Je na čase, aby to věděl.«

Šedesátá šestá kapitola

Už dávno před tím, než jsem dostudoval, jsem byl varován, že praxe venkovského veterináře je práce ohavná, špinavá a páchnoucí. Vzal jsem to jako skutečnost, přizpůsobil se jí, ale přicházely chvíle, kdy na mne tato stránka mého života přímo doléhala a byla téměř nesnesitelná. Jako zrovna teď, kdy jsem po dlouhé a horké koupeli pořád ještě smrdět.
Vynořil jsem se z par lázně, očichal jsem si paže – a bylo to tam. Nelibě vonná připomínka těch strašlivých dobytčích očistků krávy Tommy Dearlowa triumfálně prorážela vším mýdlem i antiseptiky a byla skoro právě tak čerstvá a pronikavá jako ve čtyři odpoledne. Nemohlo ji odstranit nic jiného než čas.
Ale něco ve mně se vzpouzelo a revoltovalo proti představě, že bych měl v tomhle stavu vlézt do postele, a s pocitem, který se podobal zoufalství, jsem se rozhlédl po řadách lahviček na poličce v koupelně. Zastavil jsem se pohledem u koupací soli paní Hallové. Svítila zářivě a růžově ve velké porcelánové misce. Tohle bylo něco, co jsem nikdy dřív nevyzkoušel, a vhodil jsem do vody ke svým nohám malou špetičku. Na vteřinku se mi zatočila hlava, když na stoupající páru bojechtivě zaútočila omamná sladkost, a pak jsem vytřepal impulsívně a prudce do vany skorem celou misku a ještě jednou jsem se potopil.
Dlouho jsem tam ležel a vítězoslavně se usmíval na olejovité loužičky kolem sebe. Tohle nemohou přežít ani očistky krávy Tommyho Dearlowa.
Celý tento proces mě jaksi otupoval, a když jsem pokládal hlavu na polštář, byl jsem jen napůl při vědomí. Následovalo několik vteřin blaženého a povznášejícího usínání a přepadl mě nádherný spánek.

Když mi do ucha zařval telefon z nočního stolku, zmocnil se mě silněji než jindy pocit nespravedlnosti a osobní urážky. Ospale jsem zamžoural na hodinky, které mi oznámily, že je čtvrt na dvě ráno. Zdvihl jsem sluchátko a něco jsem zažbrblal, ale pak jsem se prudce a úplně probudil, protože jsem rozpoznal hlas pana Aldersona. Telila se mu Candy a něco nebylo v pořádku. Mohl bych okamžitě přijet?
Každé noční zavolání v člověku vyvolá pocit »a teď tedy je to na mně – tohle je okamžik, kdy jsem důležitý já«. Reflektory mého auta přebíhaly po dláždění opuštěného tržiště a už to tu zase bylo vědomé vracení se ke kořenům, pocit vlastní osobnosti. Mlčící domy, stažené žaluzie, dlouhá prázdná ulice, která se později proměnila v kamenné zídky kolem venkovské cesty. Scenérie ubíhala po obou stranách vozu. V takových chvílích jsem obvykle býval jen napůl při smyslech, pouze natolik, abych řídil auto správným směrem, ale dnes v noci jsem byl úplně zbystřený a v mozku mi tikala úzkost.
Protože Candy byla něco zvláštního. Byla to domácká kráva, hezká malá jerseyka a zvláštní oblíbenec pana Aldersona. Byla to jediná jerseyka ve stádu, a zatímco mléko šorthornek putovalo do velkých bandasek, pro které přijížděli z velké mlékárny, zlatavě žluté výdobytky Candyiny putovaly na rodinný stůl, k snídani na ovesnou kaši nebo na pudinky a jablkové koláče, a stloukaly se na zlatavé, smetanové máslo, o kterém se člověku jen sní.
Kromě toho všeho měl pan Alderson to zvíře rád. Když šel dolů do stájí, zastavil se obvykle u ní a začal si tiše bzučet a krátce ji poškrábal na velké hlavě. Nemohl jsem se tomu divit, protože si někdy přeji, aby všechny krávy byly jerseyky: aby to byla malá, mírná stvoření s holubičíma očima, stvoření, které člověk mohl postrkovat, jak chtěl, a beze všech potíží. Stvoření s křehkými údy a vypolštářovanými boky. I když vás nakopla, bylo to jako láskyplné dloubnutí ve srovnání s úderem hranaté a kostnaté friesanky.
Doufal jsem, že se u Candy bude jednat o něco jednoduchého, protože moje konto u pana Aldersona nebylo příliš vysoké a s nervozitou jsem si uvědomoval, že by pravděpodobně nemluvilo v můj prospěch, kdybych zpackal telení jeho oblíbenkyně. Zaháněl jsem své děsy. Jerseyky rodily obvykle velmi lehce. Helenin otec byl zdatný hospodář. Když jsem zajížděl do dvora, zahlédl jsem osvětlený chlév, v němž stoupala pára ze dvou věder pro mne připravené vody. Přes vrátka visel ručník a Stan a Bert, dva staří Aldersonovi pomocníci, stáli vedle svého šéfa. Candy ležela pohodlně ve vysoko nastlané slámě. Ležela klidně, na vulvě nebylo nic vidět, ale kráva měla onen soustředěný, do sebe obrácený pohled, jako by s ní nebylo všechno v pořádku.
Zavřel jsem za sebou dveře. »Sahal jste do ní, pane Aldersone?«
»Jo, sahal, ale nic tam není.«
»Vůbec nic?«
»Nic. Nutila už několik hodin a nic nebylo vidět, tak jsem tam strčil ruku a není tam ani hlava, ani nohy, nic. Také ne moc místa. Proto jsem vás zavolal.«
Tohle znělo velmi divně. Pověsil jsem sako na hřebík a zamyšleně jsem si začínal rozepínat košili. A když jsem si ji stahoval přes hlavu, všiml jsem si, jak pan Alderson krčí nos. Také oba pomocníci začali čichat a tázavě se dívali jeden na druhého. Koupací sůl paní Hallové utěsněná pod mým šatstvem vyrazila ze svého ujařmení ve vlnách, ze kterých se obracel žaludek, a pronikavě zaplnila uzavřený prostor. Rychle jsem ponořil paže do vody v naději, že by nevhodný odér mohl zmizet, ale bylo to čím dál tím horší. Linulo se to z mé teplé pokožky a nemístně to soutěžilo s počestnou vůní krávy, sena a slámy. Nikdo nic neříkal. Tihle muži nebyli z toho druhu, který by obhrouble zavtipkoval a tím by mi, umožnil zasmát se celé příhodě. Vůně byla jednoznačná. Byla to vůně uchváceného ženství a Bert a Stan na mne civěli s otevřenou pusou. Pan Alderson hleděl upřeně na vzdálenou zeď, koutky úst stažené a chřípí se mu chvělo.
Útroby se mi svíraly a zaklekl jsem vedle krávy, ale ve vteřině jsem zapomněl na všechny své rozpaky. Vagína byla prázdná. Hladký průchod se rychle zužoval do malého prostoru širokého jenom na vsunutí ruky. A za ním jsem cítil nohy a hlavu telete. Jako by mi srdce zalilo olovo. Přetočená děloha. Tady mě nečekalo žádné snadné vítězství.
Posadil jsem se na paty a obrátil se k hospodáři. »Stočená děloha. Je tam živé telátko, ale vůbec žádný prostor. Stěží tam vsunu ruku.«
»Jo, myslel jsem si, že to bude něco divného.« Pan Alderson si mnul bradu a nejistě na mne pohlédl. »Co bychom mohli udělat?«

»Budeme se muset pokusit opravit zkroucení tak, že krávu převalíme na druhou stranu a já budu držet telátko. Půjde to dobře, je nás tu na to dost.«
»A tím se všechno spraví?«
Polkl jsem. Tyhle případy jsem neměl rád. Někdy to pomohlo, a někdy ne, a tehdy jsme se ještě nedostali k běžným císařským řezům u krav. Když by se mi to nepovedlo, čeká mě nezbytnost požádat pana Aldersona, aby poslal krávu řezníkovi. Rychle jsem tu myšlenku zahnal.
»Ano, všechno se spraví,« musel jsem to říct a muselo se to podařit. Umístil jsem Berta k předním nohám, Stana k zadním a hospodář tiskl krávě hlavu k zemi. Pak jsem se natáhl na tvrdý beton, vsunul jsem ruku do krávy a chytil telátko za nohu.
»A teď ji převalte,« vydechl jsem a oba muži táhli krávu za nohy ve směru hodinových ručiček. Já jsem křečovitě visel na malé nožičce a kráva se překulila na druhý bok. Uvnitř se zřejmě nic nezměnilo.
»Položte ji na hrudník,« hekl jsem.
Stan a Bert strčili odborně krávě nohy pod tělo a převalili ji na hruď, a když zaujala novou polohu, zařval jsem bolestí.
»Zpátky, rychle! Tohle je nesprávný směr!« Hladká svalovina se mi sevřela na zápěstí a bylo to sevření strašně silné, ruce mi mrtvěly. Na krátkou a hrůznou chvíli se mi zazdálo, že mě už nikdo nevyprostí.
Ale oba muži pracovali jako blesk. V několika vteřinách ležela Candy zase ve své původní poloze, sevření na mých rukou povolilo a byli jsme zpátky tam, kde jsme začali.
Zaskřípal jsem zuby a znovu uchopil telátko za nohu. »V pořádku, zkuste to na druhou stranu.«
Tentokrát převalili krávu proti směru hodinových ručiček o celých sto osmdesát stupňů nezměnilo nic. Stěží jsem udržel nožičku proti odporu – tlak byl nesmírný. Nadýchl jsem se a několik vteřin jsem ležel s obličejem na zemi, na zádech se mi perlil pot a vysílal nové, čerstvé a exotické výpary koupelové soli.
»V pořádku, tak ještě jednou!« zvolal jsem a muži překulili krávu.
A bylo nádherné ucítit, jak se všechno jakoby zázrakem rozpletlo a moje volná paže ležela v široké děloze, prostorné pro celý svět a telátko mi začínalo klouzat směrem ke mně.
Candy okamžitě pochopila situaci a poprvé se rázně a odhodlaně stáhla. Cítila, že vítězství je na dosah ruky, a následoval další úsilný stah, který vyhodil mokré a kroutící se telátko do mé náruče.
»Panečku, to byl ale finiš,« zamručel udiveně pan Alderson. Vzal hrst sena a začal malé stvoreníčko osušovat.
Vděčně jsem si namydlil paže a myl se ve vědru. Po každém porodu následuje pocit úlevy, ale tentokrát to byl pocit nade všechny pocity. Vůbec už nevadilo, že chlév voněl jako u dámského kadeřníka, bylo mi báječně. Bert a Stan se vraceli ke svým postelím a cestou kolem mne naposledy nevěřícně začenichali a já jsem jim popřál dobrou noc. Pan Alderson pobíhal sem a tam, drobátko si popovídal s Candy a pak se zase pustil do telátka. Drhl ho už po několikáté. Zřejmě jím byl okouzlen. Chápal jsem ho, protože to bylo telátko jako od Disneye. Světle zlaté a chlupaté, neuvěřitelně drobounké, s velkýma tmavýma a vlhkýma očima a s výrazem důvěřivé nevinnosti. A byla to také jalovička.
Hospodář ji zdvihl, jako by to byl chrt, a položil ji k matčině hlavě. Candy malé stvoreníčko očichala, v hrdle jí šťastně zahrčelo a pak je začala olizovat. Pozoroval jsem pana Aldersona. Stál, ruce sepjaté na zádech, pohupoval se na patách dozadu a dopředu a byl celou scénou zřejmě nadšený. A teď to přijde, pomyslel jsem si. Uhodl jsem. Ozvalo se nemelodické broukání hlasitější než obvykle, jako radostné díkůvzdání za vítězství.
Ztuhl jsem ve svých gumovkách. Lepší chvíle nikdy nenadejde. Nervózně jsem si odkašlal a pevně jsem promluvil.
»Pane Aldersone,« řekl jsem a on napůl otočil hlavu. »Rád bych se oženil s vaší dcerou.«
Melodie prudce zmlkla a pan Alderson se pomalu obracel, až mi stál tváří v tvář. Nemluvil, ale jeho oči nešťastně bloudili po mém obličeji. Pak se toporně naklonil, zdvihl obě vědra, jedno po druhém, vylil vodu a zamířil ke dveřím.
»Snad abyste raději zašel dovnitř.«
Kuchyně vypadala opuštěně a ztraceně, celá rodina spala. Posadil jsem se do dřevěného křesla s vysokým opěradlem vedle prázdného krbu, pan Alderson uklidil vědra, pověsil ručník, metodicky si umyl ruce u vodovodu a pak jsem zaslechl, jak tápe po pokoji, jak bouchá a cinká u příborníku. Když se

znovu objevil, nesl před sebou podnos, na němž něžně zvonily dvě sklenice a láhev whisky. Podnos propůjčil té prosté události nádech formálnosti, zdůrazněný bohatě broušenými sklenicemi a panenskostí neotevřené láhve.
Pan Alderson položil podnos na kuchyňský stůl, který přisunul blíž, a pak se usadil do křesla na druhé straně krbu. Oba jsme mlčeli. Čekal jsem v prodlužujícím se tichu, zatímco on se nejprve zadíval na zátku láhve – vypadal na člověka, který v životě zátku neviděl, a pak ji odšroubovával pomalu a citlivě, jako by se obával, že by mu mohla vybouchnout do tváře.
Konečně nalil obě mírky, vážně a přesně a několikrát naklonil hlavu, aby porovnal hladiny ve skleničkách, a s posledním ceremoniálním gestem předsunul podnos.
Uchopil jsem svou skleničku a čekal jsem.
Pan Alderson hleděl asi minutu nebo dvě do mrtvého krbu a pak zamířil pohledem vzhůru, kde nad krbem visela olejová malba krav u brodu. Sešpulil rty, jako by chtěl zapískat, ale pak zřejmě změnil úmysl a bez přípitku si lokl whisky, která ho zkroutila do křečí kašle, z nichž se dlouho nemohl vzpamatovat. Když se mu zklidnil dech, posadil se vzpřímeně a upřel na mne uslzené oči. Otevřel ústa a já jsem pocítil napětí.
»Jo, jo,« řekl, »tohle je báječný počasí na sena.«
Souhlasil jsem s ním a on se rozhlédl po kuchyni se zájmem naprostého cizince. Když skončil zevrubnou prohlídku, nalokl se znovu ze skleničky, zkřivil tvář, zavřel oči, několikrát mocně zakýval hlavou a předklonil se.
»Ale jářku,« pravil, »noční deštíček by byl k užitku.«
Projevil jsem názor, že by nepochybně noční deštíček prospěl, a znovu na nás padlo ticho. Tentokráte trvalo ještě déle a můj hostitel upíjel whisky, jako by si na ni chtěl zvyknout. Viděl jsem, jak ho to uvolňuje. Ustarané vrásky v obličeji se mu vyhladily a oči ztratily svůj uštvaný výraz.
Dále už nepadlo ani slovo, dokud znovu nenaplnil sklenice, přičemž znovu pečlivě vyvažoval míru. Usrkl si ze své dávky, podíval se dolů na koberec a promluvil tenounkým hláskem.
»Jamesi,« řekl, »moje žena byla jedna z tisíce.«
Byl jsem tak překvapený, že mě nenapadlo co odpovědět. »Ano, já vím,« zahučel jsem. »Mnoho jsem o ní už slyšel.«
Pan Alderson pokračoval a pořád hleděl dolů na zem a v jeho hlase zněla něžná touha.
»Jo, bylo to nejkrásnější děvče široko daleko a taky nejmilejší.« Náhle ke mně vzhlédl s nádechem úsměvu. »Nikoho by bylo ani nenapadlo, že by si vůbec mohla vzít chlápka, jako jsem byl já. Ale vzala.« Zmlkl a odvrátil se. »Jo, vzala.«
Začal mi vyprávět o své zemřelé manželce. Hovořil klidně, bez sebelítosti, s moudrou vděčností za štěstí, které poznal. A já jsem zjistil, že pan Alderson je jiný než spousta farmářů jeho generace, protože nepadlo ani slůvko o tom, že jeho manželka byla »dělná«. Tolik žen bylo tehdy posuzováno pouze podle své schopnosti pracovat, a když jsem poprvé přišel do Darrowby, šokoval mě čerstvě ovdovělý starý pán, kterému jsem projevoval svou soustrast. Smetl slzu z oka a řekl: »Jo, byla to moc dělná ženská.«
Ale pan Alderson vyprávěl jen, že jeho manželka byla krásná, že byla laskavá a že ji velice miloval. Mluvil také o Heleně, o tom, co říkala a dělala, když byla malá holčička, o tom, jak velmi se podobá své matce. O mně neříkal vůbec nic, ale celou tu dobu jsem cítil, že se to všechno má týkat také mne. A sama skutečnost, že mluvil tak svobodně, se zdála být znamením, že přehrady padají.
Po pravdě řečeno mluvil trochu příliš osvobozené. Propracoval se už do půli třetí velké whisky a já jsem ze zkušenosti věděl, že Yorkshiřani na tohle prostě nejsou. Zažil jsem, jak otrlý desetipivaři z místních hospůdek ztroskotali, když si jen přičichli k jantarovému moku, a drobounký pan Alderson nepil skorem nikdy. Začínal jsem mít starosti.
Nemohl jsem ale dělat vůbec nic, a tak jsem ho nechal povídat. Ležel teď pohodlně rozložený v křesle, úplně uvolněný a oči rozzářené vzpomínkami hleděly někam nad moji hlavu. Upřímně řečeno jsem přesvědčený, že zapomněl, že tam jsem, protože po jedné dlouhé samomluvě sklopil oči, všiml si mě a chvíli se na mne překvapeně díval nechápavým zrakem. Když mě dokázal rozpoznat, zřejmě si připomenul své hostitelské povinnosti. Sáhl znovu po láhvi, ale postřehl hodiny na zdi. »Propána, jsou už čtyři. To jsme si tady poseděli. Skorem to už nestojí za to jít do postele, ale asi bychom se měli ještě

hodinu nebo dvě prospat.« Vysrkl poslední zbytek whisky, hbitě vyskočil, několik vteřin se velice podnikavě rozhlížel a pak se zřítil po hlavě do krbu, jehož bronz hrozivě zařinčel.
Zmražený děsem jsem se naklonil, abych té drobné postavě šátrající v krbu pomohl, ale nemusel jsem se namáhat, protože pan Alderson se za okamžik vyhoupl na nohy a pohleděl mi do očí, jako by se nic nestalo.
»Tak snad abych raději šel,« řekl jsem, »děkuji za whisku.« Nemělo smysl, abych se ještě zdržoval, protože jsem pochopil, že naděje na to, že by pan Alderson prohlásil »Bůh vám žehnej, můj synu,« nebo něco podobného, že tato naděje je velice mlhavá a vzdálená. Ale měl jsem uklidňující pocit, že všechno bude v pořádku.
Když jsem zamířil ke dveřím, učinil hospodář oceněníhodný pokus vyprovodit mě, ale zmýlil se ve směru a bezradně se odpotácel ode mne na druhou stranu kuchyně, kde se zhroutil u vysoké kuchyňské kredence a hleděl na mě nevinně a překvapeně zpod narovnaných malovaných talířů.
Zaváhal jsem a pak jsem se vrátil. »Vyjdu s vámi nahoru do schodů,« řekl jsem velice věcně a drobný starý pán mi nekladl odpor, když jsem ho uchopil pod paží a kormidloval ho ke dveřím na vzdáleném konci místnosti.
Provrzávali jsme se nahoru po schodech a pan Alderson klopýtl a byl by zase spadl dolů, kdybych ho byl nechytil pevně kolem pasu. Přidržel jsem ho a on ke mně vzhlédl a vzdychl: »Děkuji, chlapče,« a na vteřinu jsme se jeden na druhého pousmáli, než jsme se znovu pustili do šplhání.
Vedl jsem ho po chodbě k ložnici a tam se zastavil a zaváhal, jako by mi něco chtěl říci, ale nakonec jenom několikrát za sebou kývl a pak se ponořil dovnitř.
Čekal jsem venku přede dveřmi a s trochou úzkosti jsem poslouchal bouchání a údery zevnitř. Ale pak se mi ulevilo, protože veřejemi proniklo hlasité a melodické bzučení. Skoro určitě to všechno dobře dopadne.

Šedesátá sedmá kapitola

Líbánky jsme si užívali během tuberkulinace, což byl vlastně náš velký úspěch. Každopádně je můžeme hrdě srovnávat se zkušenostmi mnoha lidí, které znám a kteří tento životní milník oslavili měsíčním cestováním po prosluněných mořích, a přesto jej odepisují jako smrtící prohru. Pro Helenu a pro mne měly naše líbánky všechny náležité přísady: smích, naplnění a kamarádství – i když trvaly jen týden. Jak jsem předeslal – trávili jsme je tuberkulinací.
Tato situace měla svůj začátek v onom ránu u snídaně, když Siegfried s očima zarudlýma zlou nocí u kobyly s kolikou otevíral ranní poštu. Prudce se nadechl, když z úřední obálky vypadl tlustý svazek formulářů.
»Všemohoucí bože! Podívej se na tu hromadu tuberkulinací!« Rozprostřel papíry po ubruse, uhladil je a horečně četl dlouhý seznam hospodářských usedlostí. »A chtějí, abychom s tím vším začali hned příští týden a kolem Ellerthorpu. Odklad je vyloučený – je to velmi naléhavé.« Na chvíli se na mne upřeně zadíval. »To je přesně, kdy se ženíš, vid?«
Rozpačitě jsem se zavrtěl v křesle. »Obávám se, že ano.«
Siegfried chňapl topinku z talíře a začal ji opleskávat máslem jako zedník, který si zoufá. »Tak tohle je tedy ohromné. Práce jako na kostele, tuberkulinace až nahoře na hřebenech, úplně vzadu ve všech čertech a do toho – plác ho – tvoje zatracená svatba. Rozverně si dohopkáš na líbánky a celý svět ti může být ukradený a já tu budu lítat jako hadr na holi a padat na zadek!« Uhryzl kus topinky a začal zuřivě žvýkat.
»Mrzí mne to, Siegfriede,« řekl jsem. »Nechtěl jsem tě do něčeho podobného dostat. Nemohl jsem tušit, že bude v ordinaci tolik práce, a ani ve snu mě nenapadlo, že by nám mohli hodit na krk všechnu tuhle tuberkulinaci.«
Siegfried přestal žvýkat a namířil na mne ukazováček. »To je právě ono, Jamesi, v tom se projevuje ta tvá potíž – nepředvídáš, nedíváš se dopředu. Řítíš se střemhlav a neuvažuješ. Neděláš si starosti, ani když dojde k nějaké zatracené svatbě – ale co, pustíme se do toho, k ďasu se všemi důsledky.« Odmlčel se, aby vykašlal pár kůrek, které v rozčilení vdechl. »Upřímně řečeno, vůbec nechápu, na co pospícháš –

máš na ženění ještě celý život, vždyť jsi ještě chlapec. A co víc, vždyť to děvče skoro ani neznáš, scházíš se s ní teprve několik týdnů.«
»Ale prosím tě, počkej, vždyť jsi říkal…«
»Ne, Jamesi, dovol, abych dokončil. Sňatek je záležitost nesmírně vážná a nesmí se k němu přistupovat bez odpovědného uvážení. Proč by to propánakrále mělo být zrovna příští týden? I příští rok by bylo ještě dost brzy. Mohl jsi se těšit z příjemných a dlouhých zásnub. Ale ne, ty do toho musíš vletět a uvázat si na krk chomout, který tak snadno nerozvážeš, abys věděl.«
»Ksakru, Siegfriede, tohle přeháníš. Moc dobře víš, že jsi to byl ty, kdo…«
»Ještě okamžik! Z tvých překotných manželských záležitostí mě bude hodně bolet hlava, ale věř mi, že ti přeju jen dobré. Doufám, že se ti všechno zdaří co nejlépe a nejšťastněji navzdory tomu, že jsi úplně neschopný plánovat budoucnost. Ale přesto ti musím připomenout to dobré staré přísloví, "dvakrát měř, jednou řež".«
Víc jsem už nevydržel. Vyskočil jsem rovnýma nohama, praštil jsem pěstí do stolu a zaječel na něho: »Krucinálfagot, byl to přece tvůj nápad! Já jsem byl všema deseti pro to, abychom ještě chvíli počkali, ale ty…«
Siegfried neposlouchal. Celou tu dobu pomalu vychládal a teď mu na tváři vypučel andělský úsměv.
»Ale, ale, ale, Jamesi, už se zase rozčiluješ. Posaď se a uklidni se. Nesmí ti vadit, když s tebou takhle hovořím. Jsi velmi mladý a je to má povinnost. Neprovedl jsi vůbec nic nesprávného. Domnívám se, že pro lidi tvého věku je nejpřirozenější věc pod sluncem jednat bez uvážení, skočit do života a nepřemýšlet o zítřku. Bezstarostnost je výsada mládí.« Siegfried byl asi o šest let starší než já, ale beze studu a bez námahy se halil do pláště vševědoucího kmeta.
Zaryl jsem si nehty do kolen a rozhodl se problematiku už dál nerozvádět. Neměl jsem stejně šanci a kromě toho mě začínala trápit představa, že odtud vypadnu a nechám ho tak zavaleného prací. Vstal jsem, přešel k oknu a pozoroval jsem Willa Varleye, který postrkoval po ulici jízdní kolo s pytlem brambor přivázaným na nosiči – díval jsem se na něho takhle už nejméně stokrát. Pak jsem se znovu obrátil ke svému zaměstnavateli. Sestoupil na mne jeden z mých nepříliš častých nápadů.
»Poslyš, Siegfriede, vůbec by mi nevadilo trávit líbánky nahoře u Ellerthorpu. V tuhle roční dobu tam je překrásně a mohli bychom bydlet U pšeničného snopu. Odtamtud bych jezdil na tuberkulinace.«
Užasle se na mě zahleděl. »Líbánky na Ellerthorpu? A přitom tuberkulinovat? Vyloučeno – co by tomu řekla Helena?«
»Vůbec by jí to nevadilo, vlastně by mi mohla psát záznamy. Chtěli jsme prostě jet vozem bez cíle, kam by se nám umanulo, takže jsme žádné plány neměli, a vůbec, je to zvláštní náhoda, ale často jsme si s Helenou říkali, že bychom někdy chtěli bydlet U pšeničného snopu – ten malý hotel má něco do sebe.«
Siegfried zavrtěl rozhodně hlavou. »Ne, Jamesi, nechci o tom ani slyšet. Musím se ti upřímně přiznat, že jsi ve mně vyvolal pocit provinění. Zvládnu všechnu tu práci docela dobře, zapomeň na to a jeď a měj se hezky.«
»Ne, už jsem se rozhodl. A začíná se mi ta myšlenka líbit.« Rychle jsem prolistoval kupu formulářů. »Začnu tuberkulinovat u Allenů, menší hospodářství vyřídím v úterý, ve středu se ožením a na druhou injekci a záznamy se vrátím ve čtvrtek a v pátek. Do konce týdne zlikviduji celý seznam.«
Siegfried se na mne podíval, jako by mě viděl poprvé. Dohadoval se se mnou a protestoval, ale konečně jednou jsem prosadil svou. Vylovil jsem ze zásuvky psacího stolu záznamy pro ministerstvo a začal jsem organizovat naše líbánky.

V úterý ve dvanáct jsem dokončil tuberkulinaci Allenova obrovského stáda, rozesetého v rozsahu mnoha kilometrů v Čapích výšinách nahoře nad údolím Dalu, a usazoval jsem se u pohostinných domorodců k nevyhnutelnému »zakousnutí«. V čele vydrhnutého stolu seděl pan Allen a proti mně dva jeho synové, Jack, kterému bylo asi dvacet, a Robi, kolem sedmnácti. Chlapci vypadali nádherně a otužile a já jsem téměř s úctou obdivoval, jak si uměli poradit s divokými zvířaty, rozběhnutými po pastvinách, jak je honili a chytali hodinu za hodinou beze stopy únavy.
Nevěřícně jsem hleděl, jak Jack uštval jalovici cválající po rozlehlém vřesovišti, chytil ji za rohy a pomalu ji složil na zem, abych jí mohl vpíchnout injekci. Mnohokrát mě za tu dobu napadlo, jaká je to škoda, že

není pravděpodobné, aby do tohoto vzdáleného cípu vysokého Yorkshiru zabloudil zmocněnec pro olympiádu – tady by viděl materiál, se kterým by se dal porazit celý svět.
Musel jsem tu vždycky přetrpět trochu škádlení paní Allenové, veselé a hovorné paní. Při předchozích návštěvách si mě nemilosrdně podávala, že to neumím s děvčaty a jaká je to ostuda, že se o mne nestará nikdo jiný než hospodyně. Věděl jsem, že dneska začne znovu, ale hrál jsem na čas, měl jsem v rukávě zničující trumf. Zrovna otevírala dvířka sporáku a místnost se naplnila delikátní vůní, když položila na stůl veliký kus pečené šunky, a pak se na mne usmála:
»Tak co, pane Herriote, kdypak se budete ženit? Je načase, abyste si našel pěkné děvče, víte, že vám pokaždé domlouvám, ale vy si toho vůbec nevšímáte.« Pochechtávala se a čile přeběhla zpátky ke sporáku pro mísu bramborové kaše.
Počkal jsem, až se vrátila, a pak jsem vhodil svoji pumu. »Po pravdě řečeno, paní Allenová,« pravil jsem nevinně, »jsem se rozhodl, že přijmu vaši radu. Zítra se žením.«
Dobrá žena, nakládající mi právě bramborovou kaši na talíř, se zastavila se lžící ve vzduchu.
»Že se zítra ženíte?« Její obličej by se byl hodil za model ztělesněného úžasu.
»Přesně tak. Myslel jsem, že budete mít radost.«
»Ale… ale… vždyť se sem ve čtvrtek a v pátek vracíte.«
»Samozřejmě. Musím přece skončit tuberkulinaci, ne? Přivedu s sebou svou ženu, těším se, že vám ji představím.«
Nastalo ticho. Chlapci na mě civěli, pan Allen přestal řezat šunku a tupě si mne prohlížel a pak se jeho manželka nejistě zasmála.
»Ale jděte, nevěřím tomu. Děláte si z nás legraci. Kdybyste, se zítra ženil, odjel byste na svatební cestu.«
»Paní Allenová,« odpověděl jsem důstojně, »o takhle vážné věci bych nežertoval. Dovolte, abych vám to řekl ještě jednou – zítra se žením a ve čtvrtek k vám přivedu na návštěvu svou manželku.«
Z paní Allenové unikl vzduch jako z píchlé duše. Naložila nám na talíře a všichni jsme upadli do mlčení. Věděl jsem, že trpí.
Vrhala po mně drobné pohledy a bylo očividné, že umírá zvědavostí. Také chlapci vypadali zmateně. Jenom pan Allen, vysoký klidný muž, kterému by bylo určitě úplně jedno, i kdybych byl hodlal nazítří vyloupit banku, se mlčky a klidně propracovával potravou.
Dále už nebylo řečeno nic, až před odchodem mi paní Allenová položila ruku na paži.
»Myslel jste to úplně vážně?« Tvář měla zrůzněnou napětím.
Nastoupil jsem do vozu a zavolal okénkem. »Sbohem a děkuji. Paní Herriotová a já přijedeme ve čtvrtek brzy ráno. «

Na svatbu si moc nepamatuji. Byla to tichá záležitost a uvědomuji si především, že jsem si přál, aby to už bylo za mnou.
Jen jedna vzpomínka je nesmrtelně živá: na Siegfrieda, který stál v kostele těsně za mnou a v pravidelných intervalech během celého obřadu hulákal ámen – nikdy jindy jsem neslyšel svědka, který by to činil.
Byla to nesmírná úleva, když jsme se s Helenou přichystali k odjezdu. Míjeli jsme Skeldale a Helena mě chytila za ruku.
»Podívej se!« vykřikla rozčileně. »Podívej se támhle!«
Pod Siegfriedovou bronzovou vizitkou, která visela vždycky trochu nakřivo na železné mříži, visela tabulka zbrusu nová. Moderní a bakelitová, černá s výraznými bílými písmeny: »J. Herriot, MVDr.« A byla přišroubována úplně rovně.
Podíval jsem se nazpět do ulice, jestli zahlédnu Siegfrieda, ale už jsme se spolu rozloučili, a tak nezbývalo než poděkovat mu později.
Vyjížděl jsem tedy z Darrowby nadouvaje se pýchou, protože jsem věděl, co ta destička znamenala – stal jsem se partnerem, měl jsem své místo pod sluncem.
Tahle představa mě trochu zbavovala dechu. Po pravdě řečeno jsme byli oba trochu omámeni a celé hodiny jsme jezdili po krajině. Kdykoliv se nám zachtělo, jsme vystoupili a procházeli se mezi kopci a ztráceli pojem času. Muselo to být kolem deváté hodiny večer, když se rychle začalo stmívat a my jsme

si uvědomili, že jsme zabloudili daleko od svého cíle.
Museli jsme se vracet asi dvacet kilometrů přes opuštěné vřesoviště na vrcholu skály a bylo úplně tma, když jsme rachotili dolů po strmé, úzké cestě do Ellerthorpu.
Hostinec U pšeničného snopu byl v neokázalé části jediné a dlouhé ulice ve vesnici. Byla to nízká budova z šedého kamene, beze světla nade dveřmi, a když jsme vstupovali do haly lehce páchnoucí plísní, ozvalo se z výčepu po naší levici tiché cinkání sklenic. Paní Burnová, starší vdova a majitelka hostince, se vynořila zezadu místnosti a lhostejně si nás prohlížela.
»My se už známe, paní Burnová,« řekl jsem a ona přikývla. Omlouval jsem se, že jsme přijeli tak pozdě, přemýšlel jsem, jestli se odvážím požádat ji v tuhle pozdní hodinu o nějaký chléb, když vtom stará paní promluvila, úplně klidně a nevzrušeně.
»Ne, ne,« řekla, »to je v pořádku. Čekali jsme vás a máte připravenou večeři.«
Zavedla nás do jídelny, kde pro nás její neteř Beryl ve chvilince prostřela teplé jídlo. Hustou čočkovou polévku, po níž následovalo něco, čemu bychom dnes pravděpodobně říkali guláš, ale nebylo to nic jiného než výborné dušené maso s houbami a zeleninou a nepochybně to připravoval kulinářský génius. Angreštový koláč se šlehačkou jsme už museli odmítnout.
A tak to šlo celou tu dobu.
Hostinec byl až agresívně staromódní, potřeboval přelakovat, byl přeplněn ohavným viktoriánským nábytkem, ale člověk snadno pochopil, jak si podnik získal dobrou pověst. Nejezdili sem módní návštěvníci, tlustí pohodlní muži z průmyslového západního Ridingu sem přiváželi své manželky na sobotu a na neděli, trochu si tu zarybařili nebo jenom dýchali mezi různými chody ten nesrovnatelný vzduch.
Ale ústředním bodem programu bylo jídlo.
Kromě nás tam bydlel jediný, ale stálý host – důchodce, čalouník z Darlingtonu. Chodil ke stolu vždycky s předstihem, pod bradu si zastrčil bílý ubrousek a se zářícíma očima pozoroval Beryl, která přinášela jídlo.
Ale nebyla to jenom šunka z doma krmených pašíků, wensleydalský sýr a šťavnaté ledvinkové nákypy, borůvkové koláče a ohromné yorkshirské pudinky, které uchvátily Helenu i mne. V tom starém hostinci tkvěl mír a ospalé lichotné kouzlo, které si vždycky ztotožňujeme se štěstím.
Dodnes jezdívám často kolem Pšeničného snopu, a když hledím na starobylé kamenné průčelí, nedotčené uplynulými třiceti léty, jsou moje vzpomínky stále čerstvé a plné tepla, naše kroky znějící ozvěnou v prázdné ulici, když jsme se večer šli ještě jednou projít, dávné mosazné postele téměř zaplňující malý pokojík, černé obrysy skal tyčící se proti noční obloze za oknem a dole ve výčepu tlumené výbuchy smíchu stolujících hospodářů.

Mimořádné potěšení mi způsobilo také to první ráno, kdy jsem vzal Helenu na tuberkulinaci k Allenovům.
Hned jak jsme vystoupili z auta, zahlédl jsem paní Allenovou, vykukující za záclonkou v kuchyni. V okamžiku vyběhla na dvůr a oči jí padaly z důlků, když jsem k ní přivedl svou nevěstu. Helena byla jednou z průkopnic dlouhých dámských kalhot v Dalu a na to ráno si oblékla jasně červené, které – jak by se dnes řeklo – člověka přímo praštily do očí.
Farmářova manželka byla zčásti šokována, zčásti uchvácena, ale brzy zjistila, že Helena je ze stejného těsta jako ona, a během několika minut obě živě žvatlaly.
Podle zuřivého přikyvování hlavy paní Allenové a z jejího širokého úsměvu jsem soudil, že ji Helena zbavuje trýzně a vysvětluje jí, jak to všechno bylo. Trvalo to dlouho, až se konečně musel do rozhovoru vmísit pan Allen.
»Jestli pudem, musíme jít,« pravil příkře. Pustili jsme se do druhého dne tuberkulinace.
Začali jsme na slunné stráni, kde byla ustájena skupina mladých dobytčat. Jack a Robi se mezi ně ponořili a pan Allen smekl čapku a dvorně oprášil vršek zídky.
»Vaše panička se může semdle posadit,« řekl.
Chystal jsem se začít měřit a tohle mě zarazilo.
Moje panička!
Bylo to poprvé, kdy mi tohle někdo řekl.

Podíval jsem se na Helenu, která seděla se zkříženýma nohama na hrubých kamenech se sešitkem na koleně a s připravenou tužkou. Odhodila z čela lesklé černé vlasy a pak zachytila můj pohled a usmála se.
A když jsem se na ni také usmíval, najednou jsem si uvědomil celou tu obrovskou, rozmáchlou nádheru kraje kolem nás, vonícího jetelem a teplou travou, vůní omamnější než jakékoliv víno.
A zdálo se mi, že k tomuto okamžiku mířily mé prvé kroky v Darrowby. Že jsem zde došlápl svůj první veliký krok do života, přesně tady, s Helenou usmívající se na mě a s čerstvou vzpomínkou na novou destičku visící před Skeldalem.
Byl bych tam mohl uchváceně stát donekonečna, ale pan Allen si významně odkašlal a já se vrátil ke své práci.
»Tak dobře,« řekl jsem a změřil tloušťku kůže měřidlem. »Číslo třicet osm, sedm milimetrů,« zavolal jsem na Helenu. »Číslo třicet osm, sedm.«
»Třicet osm, sedm,« opakovala moje žena, sklonila se nad zápisníkem a začala psát.